

*AGTUTUBO
A BABBAI*

PAGBASAAN 1

Agtutubo a Babbai 1

Impablaak ti Ti Simbaan
ni Jesucristo Dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw
Siudad ti Salt Lake, Utah

Agtagikua iti Karbengan © 1995
ti Ti Simbaan ni Jesucristo Dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw
Nailatang Amin a Karbengan
Petsa ti pannakaanamongna iti Ingles: 10/92
Petsa ti pannakaanamongna a maipatarus: 10/92
Pannakaipatarus ti *Young Women Manual 1*
Ilokano

Dagiti Linaonna

Bilang ken Paulo ti Adalen	Panid
Pakauna	v
Naisangayan a Pangiwanwan iti Panangiraman Kadagiti Kameng nga Addaan iti An-annayen	ix
Panagbiag a kas Babai nga Anak ti Dios	
1 Ti Babai nga Anak ti Dios	2
2 Ni Jesucristo, ti Mangisalakan	6
3 Panangsurot iti Pagwadan ni Jesucristo	9
4 Pananggun-od iti Panangkadkadua ti Espiritu Santo	13
Panangitungpal Kadagiti Nadosan nga Akem Dagiti Babbai	
5 Panangsapul iti Rag-o Kadagiti Nadosan a Naitalimeng a Paglaingantayo	18
6 Panangsapul iti Rag-o Ita	20
7 Panangbukel iti Pagtaengan	24
8 Kananakem Maipanggep Kadagiti Nadosan nga Akemtayo	29
Isasaranay iti Biag ti Kaamaan	
9 Panangdayaw Kadagiti Nagannak	34
10 Panangipaay iti Tulong Kadagiti Kameng ti Kaamaan	40
11 Itatanor ken Panagnakem nga Agkammatalek iti Bagi, Parte 1	45
12 Itatanor ken Panagnakem nga Agkammatalek iti Bagi, Parte 2	50
Panagsursuro Maipanggep iti Kinasaserdote	
13 Panangkanunong Kadagiti Addaan iti Kinasaserdote	56
14 Panangidaulo ti Patriarka iti Pagtaengan	60
15 Ti Kinasaserdote ni Melchizedek	66
16 Dagiti Babbai ken Dagiti Addaan iti Kinasaserdote	71
Panagsursuro Maipanggep iti Pakasaritaan ti Kaamaan ken Aramid iti Templo	
17 Ti Panggep Dagiti Katulagan ken Ordinansa	76
18 Panagkallaysa iti Templo—Kasapulan iti Panagbiag ti Kaamaan iti Agnanayon	80
19 Bukod a Lista ti Padpadas	85
Pannakiraman iti Aramid ti Misionario	
20 Danonen Dagiti Sabali	92
21 Makaaring Kadagiti Sabali ti Nalinteg a Pagwadan	97
Panagdur-as a Naespirituan	
22 Panagbabawi	102

23	Pammakawan	105
24	Kararag ken Panagutob	109
25	Aldaw a Panaginana	114
26	Pammaneknek	118
27	Panagadal iti Nasantuan a Kasuratan	123
28	Panagkedked iti Basol	128
29	Ti Maikadua a Yaay	132
30	Serbisio	136
Panagbiag a Naimbag		
31	Dagiti Aramid ti Ragup: Ti Pagibatayan iti Nainsiriban a Pannakisinnarak	142
32	Bukod a Kinatarnaw Babaen ti Disiplina-iti-bagi	147
33	Panangliklik Kadagiti Makaidagel a Pangaring ti Warnakan	151
34	Maikari a Pampanunot	156
35	Panagbiag a Nalinteg iti Baet Dagiti Dagensen	161
36	Ti Pateg ti Kinapudno iti Panagbiag a Naimbag	166
Panangpatalinaed iti Salun-at ti Bagi		
37	Panangtaripato iti Bagitayo	172
38	Taraon ken ti Nainsiriban a Balikas	176
39	Panagabusog Kadagiti Maiparit nga Agas	180
40	Panangsaluad iti Salun-at iti Pagtaengan	186
Panagdur-as iti Kagimongan ken Panagrikna		
41	Ti Kabaelan nga Agballigi	192
42	Kinatured nga Agpadas	196
43	Nalinteg a Panagbiag	199
Panangtarawidwid Kadagiti Bukod a Pamataudan		
44	Nainsiriban a Panangaramat iti Panawen	204
45	Ti Pateg ti Trabaho	208
46	Ti Panggep ken Pateg ti Adal	213
47	Panangparegta iti Panangidur-as Kadagiti Talento	216
Panangpadur-as Kadagiti Paglaingan iti Panangidaulo		
48	Dagiti Ababa ti Agpangna a Panggep a Tun-oyen a Kas Pagtalaytayan	222
49	Panangikumit iti Pagrebbengan Kadagiti Dadduma	226
50	Iti Mamagbaga Kadagiti Agtutubo a Babbai: Panangurnos Kadagiti Adalen Manipud Kadagiti Bitla iti Sapasap a Taripnong	230
Dagiti Ladawan		

Pakauna

SAPASAP A
PAKAAMMO

Naisangrat daytoy a kurso nga adalen para kadagiti agtutubo a babbai ti Simbaan. Babaen ti panangadal kadagiti adalen a lineaon daytoy a pagbasaan nasken a nasaysayaat ti panangawat ti tunggal agtutubo a babai iti plano ti Apo para kenkuana ket matulongan a mangibasar iti pagbatayan ti ebanghelio kadagiti bukodna a pili ken kababalin.

Impatigmaan ni Elder M. Russel Ballard, "Nasayaat no mapatigmaanan dagiti mannursuro nga adalenda a siaannad dagiti nasantuan a kasuratan ken dagiti pagbasaanda sakbay nga umiggemda kadagiti mainayon a kasapulan. Adu unay dagiti mannursuro ti kas man la sumiasi kadagiti naanamongan a kasapulan iti kurikulum a dida pay inamiris ida a nasayaat. No marikna dagiti mannursuro a nasken nga agaramatda kadagiti dadduma a napintas a pagadawan a mainayon kadagiti nasantuan a kasuratan ken pagbasaan iti panangidatagda iti adalen, nasken nga ibilangda nga umuna ti panangaramatda kadagiti magasin ti Simbaan" (M. Russel Ballard, iti Conference Report, Abr. 1983, p. 93; wenno *Ensign*, Mayo 1983, p. 68).

Panangisuro iti Yunit

Mainaig iti panangisuro iti yunit ti panangulit-ulit, napasnek a panagadal, ken panangadal ti maipanggep kadagiti mainaig a pagbatayan agingga a maawatan ken maaramat dagitoy iti inaldaw. Nabingay daytoy a pagbasaan kadagiti sumaganad a yunit:

Panagbiag a kas Babai nga Anak ti Dios

Panangtungpal Kadagiti Nadiosan nga Akem Dagiti Babbai

Isasaranay iti Biag ti Kaamaan

Panagadal maipanggep iti Kinasaserdote

Panagadal maipanggep iti Pakasaritaan ti Kaamaan ken Aramid iti Templo

Pannakiraman iti Aramid ti Misionario

Panangidur-as iti Kinaespirituan

Panagbiag a Naimbag

Panangpatalinaed iti Salun-at ti Bagi

Panagdur-as iti Kagimongan ken Panagrikna

Panangtarawidwid Kadagiti Bukod a Pamataudan

Panangpadur-as Kadagiti Paglaingan iti Panangidaulo

Iti panangisuro kadagitoy a yunit, tingitingen ti kasapulan dagiti agtutubo a babbai iti klaseyo babaen ti panangsaludsodyo iti bagiyo:

Ania dagiti sangsanguenda a parikut?

Ania dagiti napalabas nga inadalda ti adda iti mapagsasaritaan?

Ania ti ammodan maipanggep iti mapagsasaritaan?

Ania kadagitoy nga adalen ti kasayataan a makaipaay kadagiti kasapulanda?

No natingitingyon a siaannad ti kasapulan dagiti agtutubo a babbai, adalenyoy dagiti paulo ken ti gandat ti tunggal adalen tapno maikeddeng no ania dagiti adalen a makasungbat kadagidiay a kasapulan. Babaen ti nasakbay a panangplano, masinunuoyoy nga awaten dagiti agtutubo a babbai dagiti adalen iti amin a yunit ken makaitedkayo iti kompleto, nasaysayaat a kurso nga adalen.

Dagiti Pagadawan

Dagiti Nasantuan a Kasuratan: Dagiti nasantuan a kasuratan ti kangrunaan a pondasion daytoy a kurso. Guyugoyen dagiti agtutubo a babbai a mangitugot kadagiti kopiada iti libro dagiti nasantuan a kasuratan iti klase iti *kada* lawas.

Isuroyo ti adalen iti wagas a pakaaramatan dagiti nasantuan a kasuratan iti linawas. No

agkurang ti oras wenno adu unay ti pakaiturongan ti panunot, pilien laeng dagiti kasamayan a pagibasaran. Aramaten dagiti nasantuan a kasuratan a nainsiriban. Babaen ti panangisaganayo agbalinda a nabileg a ramit iti panangisuro.

Nasken nga agbasa a saggaysa dagiti agtutubo a babai iti klaseyo kadagiti nasantuan a kasuratan bayat ti dandani tunggal adalen. Guyugoyenyo ida babaen ti panagdamagyo iti saludsod wenno panangidatagyo iti parikut. Mabalina kayatyo nga isurat ti pagibasaran a nasantuan a kasuratan iti pisarra tapno ammo dagiti babbalasitang ti pangsapulanda. Gagangay a madamag ti saludsod sakbay a maibasa ti nasantuan a kasuratan. No saan, mabalina baliwan manen dagiti babbalasitang a basaen ti nasantuan a kasuratan tapno masungbatanda ti saludsod.

No dadduma maited ti agtutubo a babai ti umno a sungbat babaen ti bukodna a balikas a saan a nasken a kitaenna ti binatog ti nasantuan a kasuratan. No mapasamak ti kastoy, pagsaludsodanyo pay iti sabali a pakapilitanna a mangbasa iti nasantuan a kasuratan; kas pagarigan, “Kasano ti panangibaga ni Pablo?” wenno “Ania dagiti mainayon a sirmata a magang-odtayo manipud iti daytoy a binatog?” Sakbay a maparegtayo dagiti babbalasitang a mangsukisok kadagiti nasantuan a kasuratan, nasken pay a maparegta iti bagiyo dagitoy. Isagana ti bagiyo babaen ti napasnek a panagadal, panagkararag, ken panangutob kadagitoy a binatog a namnamaenyo a suksukon dagiti babbalasitang bayat ti klase.

Panangisuro—Awanen ti Nain-indaklan nga Akem (33043) ti napateg unay a pagadawan dagiti amin a mannursuro. Naglaon daytoy kadagiti singasing iti panangisaganayo kadagiti adalen; naespirituan a panagsagana; ken dagiti wagas iti panangisuro a kas iti panangyakem, panagsasarita, saludsod, panagiladawan iti pisarra, dagiti banag nga adalen, ken singasing a pakairamanan dagiti kameng ti klase. Naglaon pay kadagiti kapanunotan maipanggep iti panangtengngel iti kababalin iti siled a pagadalan, panangurnos iti siled a pagadalan, ken nadumaduma a singasing iti panangidur-as iti kabaelan a mangisuro. Pagbasaran daytoy a makatulong iti panangisaganayo ken panangisuro kadagiti adalen.

Dagiti Magasin ti Simbaan: Linaon dagiti magasin ti Simbaan dagiti artikulo ken estoria a mabalina a makatulong a mangpasayaat iti adalen.

TI PANNAKASUKOG TI ADALEN

Dagiti kangrunaan a ramen

Linaon ti tunggal adalen ti sumaganad:

1. **Gandat.** Ibaga daytoy ti panggep ti adalen— no ania ti kayatyo a maawatan dagiti agtutubo a babai wenno aramidenda a kas bunga ti adalen.
2. **Panangisaganayo.** Iraman daytoy dagiti banag a kasapulan tapno maitag ti adalen, a kas kadagiti ladawan ken maibunong a papel, ken naituding nga aramidenda iti pagtaengan a nasken a maisakbay ti pannakaaramidda. Kaaduanna kadagiti ladawan a maaramat iti adalen ti nairaman iti likud ti pagbasaan. Iparang ti numero ti ladawan ti panagsasaganad ti ladawan iti likud ti pagbasaan. Ipakita dagiti numero nga addaan iti panaklot a ladawan ti biblioteka ti balay a pagmimiting ti ladawan? Saan a mabalina nga ikkaten dagitoy manipud iti pagbasaan. Gagangay a nairaman iti paggibusan ti tunggal adalen dagiti maibunong a papel ken kopia ti pagsanayan. Saan nga ikkaten ida manipud iti pagbasaan. Mabalina a paseroks dagitoy.

Palagip: Kaaduanna kadagiti adalen ti pakasapulan kadagiti nasantuan a kasuratan, tisa, ken pisarra.

3. **Maisingasing a Panangidatag iti Adalen.** Insingasing dagiti palagip iti kanigid a pingir dagiti wagas iti panangisuro, ket iparang ti kangrunaan a bagi ti adalen ti pakaammo a maisuro. Manipud iti naited a pakaammo, pilien dagiti kasapulan ken wagas a kasayaatan a maibagay tapno maragpat ti kasapulan dagiti agtutubo a babai iti nabati a panawen. (No mayannatup, mabalina nga isuro dagiti adalen iti ad-adu ngem maysa a panagklase.)

Laonen ti bagi ti adalen ti sumaganad:

- a. **Pakauna.** Daytoy ti naisingasing a wagas a panangirugi iti adalen ken mangawis iti imatang ken mangparagut kadagiti kameng ti klase.
- b. **Katulongan a Paulo.** Linaon ti tunggal benneg ti adalen ti kangrunaan a

kapanunotan. Isuro ti tunggal benneg babaen ti panangaramat kadagiti nasantuan a kasuratan, estoria, naadaw a sasao, ken naited nga aramiden.

- c. **Panangigibus.** Ited daytoy ti pakagupgopan ti adalen ken isingasingna ti panagbibinnuray iti rikna maipanggep iti napagsasaritaan a pagbatayan ken/wenno pammaneknek iti dayta pagbatayan ti ebanghelio.
- d. **Panangaramat iti Adalen.** Singasing daytoy a para iti naipangruna a plano ti tignay, naituding nga aramiden iti pagtaengan wenno panggep a tun-oyen a mangtulong iti tunggal agtutubo a babai a mangaramat iti biagna iti napaglilinnawagan a pagbatayan. (No mayannatup, makaitedkayo iti gundaway iti rugi ti sumaruno a panagklase para kadagiti agtutubo a babai a mangibinglay kadagiti padasda. Mabalinyo a paregtaen daytoy ababa a panagsisinnukat iti padas babaen ti panagkunayo, "Napagsasaritaantayo itay napan a lawas ti maipanggep _____. Pinadasyo kadi? Ania ti riknayo maipanggep iti daytoy?" No saan a sumungbat dagiti agtutubo a babai iti damo, mabalinyo a kunaen a, "Pinadasko, ket daytoy ti padasko." Babaen ti panangibinglayyo iti mainugot a padasyo, mabalinyo a tulongan dagiti agtutubo a babai a mangadal no kasano ti mangaramat kadagiti pagbatayan iti biagda.)
- e. **Dagiti Maisingasing nga Aramiden.** Agkakanaig dagitoy nga aramid a mabalina a planuen a pangpalawa ken pangpatibker iti adalen.

PANANGISURO
KADAGITI
AGTUTUBO
A BABBAI

Isursuroyo dagiti agtutubo a babai, saan laeng nga isursuroyo dagiti adalen! Agkararagkayo a sipapasnek para iti pammaregta a pangtulong kadakuada a mangadal ken mangragpat iti amin a kabelanda a kas babai nga annak ti Dios.

Mairaman iti nasamay a panangisuro ti panangammo iti tunggal agtutubo a babai, dagiti dadakkelna, ken ti kaamaanna.

Panunotenyo ti maipanggep iti tunggal agtutubo a babai. Panunotenyo ti maipanggep iti kaamaanna.

Patgenyo ken kitaenyo ti tunggal balasitang a kas iti panangipateg ti Nailangitan nga Ama.

Awatenyo ti tunggal maysa iti bukodna a kasasaad ken tulonganyo a dumur-as iti ebanghelio.

Adalenyoy ti maipanggep iti tunggal balasitang babaen ti panangsaludsodyo iti bagiyo:

Ania dagiti pagaayat, tarigagay, talento ken panggepna a tun-oyen?

Ania ti kinatao ken padasna: Iti pagtaengan? Iti simbaan? Iti eskuela? Iti trabaho? Kadagiti kapatadana?

Ania dagiti kasapulanna?

Kasano a makatulongak kenkuana?

Kasayaatan a wagas nga itutulong iti tunggal agtutubo a babai ti panangtulong kenkuana a mangadal ken mangtungpal iti ebanghelio. Impatigmaan ni Presidente Marion G. Romney: "Nupay kasta, saan nga umdas ti panangadal iti ebanghelio manipud iti naisurat a balikas. Nasken met a tungpalen. Kinapudnona, agtinnulong ti panangadal iti ebanghelio ken ti panangtungpal iti daytoy. Agkaduada. Saan a naan-anay ti panagadalna iti ebanghelio no dina tungpalen daytoy. Natukantukad ti panangadal iti ebanghelio: adda makaadal iti bassit, tungpalenna ti naadalna; yad-aduna ti maadalna ket tungpalenna dayta. Agtultuloy daytoy a panagtulid ti pasamak nga awan ti pagpatinggaanna. Daytoy ti pagtuladan a pakatignayan ti maysa a tao a masursuro a naan-anay ti ebanghelio" (Marion G. Romney, "Records of Great Worth," *Ensign*, Sept., 1980, p.4).

Naisangayan a Pangiwawan para iti Panangiraman Kadagiti Kameng nga Addaan iti An-annayen

Idi rinugian ni Jesus ti naespirituan a panagserbina ditoy a biag, simrek iti sinagoga iti ilina a Nazaret iti Aldaw a Panaginana ket nagtakder a nagbasa.

“Ket intedda kenkuana ti libro ni propeta Isaias. Ket idi binistradna ti libro, natumponganna ti disso a nakaisuratan daytoy. Ti Espiritu ti Apo adda kaniak, ta tinudingannak a mangted kadagiti naimbag a damag kadagiti napanglaw; imbaonnak a mangipakaammo ti pannakaluk-at kadagiti nakayawan, ken ti pannakakita dagiti bulsek, tapno luk-atak dagiti maparparigat” (Lucas 4:17–18).

Iti unos ti naespirituan a panagserbina, impangruna ti Mangisalakan dagiti makasapul iti naisangayan a tulong. Nupay gagangay a saan a naikkan iti teknikal a pannakasanay wenno pasilidad ti mannursuro iti siled a pagadalan ti Simbaan a mangted propesional a pannarabay kadagiti kameng nga addaan iti an-annayen, manamnana a tunggal mannursuro iti Simbaan addaan iti mannakaawat ken mannaripato a puso ken tarigagay a mangiraman kadagitoy a kameng a makasapul agingga a mabalin kadagiti amin a panagadal iti klase. Dagiti kita ti kameng a makasapul iti naisangayan a panangasikaso iramanna dagiti addaan iti an-annayen iti panunot, panagdengngeg, panagkita, bagi, panagsao, kultura (ken pagsasao), rikna, iti gimong, tawen, ken panagadal. Makatulong dagiti sumaganad a pangiwawan iti tunggal mannursuro iti yaasideg kadagitoy a kameng a makasapul iti naisangayan a kasapulan.

Ammuen dagiti kasapulan ken kabaelan ti tunggal kameng ti klase. Kasarita dagiti dadaulo ti kinasaserdote, nagannak, ken kamkameng ti kaamaan, ken no mayannatup, kadagiti mismo a kameng nga addaan iti an-annayen, tapno maammuan dagiti naisangayan a kasapulanda.

Sakbay nga awagan dagiti kameng ti klase nga agbasa, agsarita, wenno agkararag, isakbay a kasarita ida babaen ti panangsaludsod, “Kayatmo kadi ti agbasa iti klase, agkararag iti sango, ken dadduma pay?”

Padasenyo nga ipangruna ti pannakairaman ken panagadal dagiti kameng nga addaan iti an-annayen.

Penkenyo a maaramid ti amin a kabaelan tapno maipanamnana nga ikkan ti tunggal kameng ti klase iti rumbeng a panagdayaw ken pannakaawat ti tunggal maysa a kameng ti klase.

Agbalinkayo a gagangay, mannakigayyem, ken nadekket. Anak ti Dios ti tunggal maysa kadatayo a makasapul iti ayat ken pannakaawat, ania man ti pagkurangan wenno kadagsenna.

Nasken a laglagipen dagiti mannursuro iti Simbaan a tunggal kameng, ania man ti kabaelan ti bagi, panunot, rikna, wenno iti kabaelan iti gimong, addaan iti nakaskasdaaw a kabaelan a dumur-as iti alimpatok ti kinadios. Addaantayo iti rebbengen a mangipakat iti naisangayan a kabaelan, no kasapulan, a mangisuro kadakuada iti amin a kabaelanda nga adalen. Laglagipen dagiti balikas ti Mangisalakan, “Gapu ta inaramidyo iti maysa kadagitoy kanunumuan kadagitoy kakabsatko, inaramidyo met kaniak” (Mateo 25:40).

*Panagbiag a Kas Babai nga
Anak ti Dios*

GANDAT Nalawlawag ti pannakaawat ti tunggal agtutubo a babai iti naisalsalumina a pannakilangenna iti Nailangitan nga Amana.

PANAGISAGANA

1. Mangisagana iti paskil a nakaisuratan dagiti balikas a *Babai nga Anak ti Dios*.
2. Ladawan 1, Ti Ama ken ti Babai nga Anak, a masarakan iti paggibusan ti pagbasaan.
3. Mangisagana iti nalukot a pagbasaan, kard, wenno papel para iti tunggal balasitang a nakaisuratan dagiti dua a naadaw a sao manipud iti gibus ti benneg a "Naipateg ken Maipatpategkayo."
4. Mangdutok iti agtutubo a babai nga agsagana a mangbasa iti kanta nga "O Amak" (Pagbatayan ti Ebanghelio, p. 336).
5. Mangdutok kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man a nasantuan a kasuratan, estoria, wenno naadaw a sasao a kayatyo.

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Panangyam-
ammo iti klase

Pakauna: Asinoka?

Rugianyo daytoy nga oras ti klase babaen ti panangyam-ammo iti bagiyo, sa palubosan ti tunggal agtutubo a babai a tumulad met. Bayat ti panangyam-ammo paregtaenyo ti tunggal balasitang a mangiburay iti kinapudno maipanggep iti bagina a mamagbalin kenkuana a naisalsalumina iti kaamaanna wenno kadagiti gayyemna. Kalpasan ti panangyam-ammo, kiddawenyo kadagiti agtutubo a babai a panunotenda ti maipanggep kadagiti pannakilang ti biagda. Ilawlawag nga adda pakaigidiatan ti pannakilang ti tunggal balasitang ket kasta, gapu ta naisalsalumina, naisalsalumina met ti ibinglayna kadagitoy a pannakilang. Ilawlawag nga adda met agpapada a pannakilang dagiti agtutubo a babai. Tunggal agtutubo nga anak a babai addaan iti ina ken ama, lelong ken lelang, lelong ken lelang iti tumeng, ken dadduma pay.

Anak ti Dios ti Tunggal Agtutubo a Babai

Panaglilinnawag iti
ladawan ken pisarra

Kalpasan ti panangyam-ammo, ilawlawag a saan nga agpapada ti pannakilang ti tunggal agtutubo a babai (adda dagiti awan ti kabsatna a babai, kasinsin, kdpy.) ngem addaan ti amin iti ina ken ama, isu nga annak ida amin a babai. Ibagayo kadakuada nga italmudokyo ita iti maysa kadagitoy a pannakilang: ti panaglangen ti ama ken ti anak a babai.

Iparang ti ladawan ti ama ken ti anak a babai.

Papadas a pagarapaapen ti tunggal kameng ti klase no ania ti kapada ti mapagwadan a panaglangen ti ama ken ti anak a babai. Paibaga kadagiti agtutubo a babai no ania ti aramiden ti ama tapno agbalin a naballigian ti pannakilang. Ilista dagiti sungbat iti pisarra iti baba ti paulo nga "Ama" sa iturong ti panaglilinnawag tapno magun-od dagiti klase ti pakaammo a maipakita iti sumaruno a pagarigan a nailadawan iti pisarra.

Kalpasanna pailawlawag iti klase no ania ti aramiden ti anak a babai tapno maparegta ti mapagwadan a panaglangen ti ama ken ti anak a babai. Iturong manen ti panaglilinnawag sa isurat dagiti sungbat iti pisarra iti babaen ti paulo nga "Anak a Babai."

Pagarigan a pisarra

Ama	Anak a Babai
1. Mangipaay kadagiti kasapulan ti bagi	1. Mangipakita iti panagyaman
2. Dumngeg	2. Mangitalek ken makiinnuman iti amana
3. Mangiwanwan	3. Nadayaw
4. Mangisuro	4. Natudio
5. Mangipateg	5. Mangipateg
6. Mangliwliwa	6. Agserbi
7. Matalek a makilangen	7. Matalek a makilangen

Ibaga iti klase a mainayon iti pannakilangen ti anak a babai iti naindagaan nga ama, maiturong amin dagitoy iti naisangsangayan a pannakilangen—iti anak a babai ti nailangitan nga Amatayo. Iparang ti paskil a “Babai nga Anak ti Dios.”

Panagbasa iti musika

Tapno matulongan dagiti babbalasang a mangawat a pudno nga espirituda nga annak ti Nailangitan nga Amada, dawatenyo kadakuada a panunotenda ti maipanggep iti pannakilangenda a kas annakna a babai bayat ti pannakaidatag dagiti balikas ti himno nga “O Amak” a kas panagbasa iti musika. (Nasamsamay ti pannakaidatag daytoy a maikkan iti musika kabayatan ti pannakaibasana, mairekord pay a maisakbay no nasken, ngem mabalin met a mabasa laeng wenno makanta.)

Pakagupgopan

Maibatay iti himno, ipalagip iti klase ti ayat ti Nailangitan nga Amatayo kadaytoy iti kasasaad a sakbay ti yaay ditoy daga. Isu ti ama dagiti espiritutayo; datayo dagiti annakna. Tinaraken ken insuronatayo ken am-ammonatayo unay.

Naipateg ken Maipatpategkayo

Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan

Ibaga iti klase a nangted ti Apo iti makaguyugoy a saludsod a nakaigapuan ti panangamiris ni Job ti maipanggep iti nangrugiana. Pabasa ken pailawlawag iti maysa a kameng ti klase ti Job 38:4–7. Ilawlawag daytoy a nasantuan a kasuratan ken ti pakainaiganna iti tunggal agtutubo a babai. Mabalin a kayatyo nga aramaten ti maysa kadagiti sumaganad a saludsod iti daytoy a panaglilinnawag:

- Ania a panawen ti agnanayon a pakasaritaan ti ibagbaga daytoy nasantuan a kasuratan?
- Apay a sangsangkamaysa a nagkanta dagiti bituen ket indir-i dagiti annak ti Dios ti rag-oda?
- Ania ti rumbeng nga isungbat ni Job, wenno dakayo, iti saludsod ti Apo, a, “Sadino aya ti yanmo idi?”

Naadaw a Sao

“Adda Dios iti langit a di maungpot ken agnanayon, awan inggana, naigloria, ken naitan-ok a Tao. Addaan iti tabernakulo a lasag ken tulang. Nagungar ken nasantuan ken naan-anay a tao, ket datayo ti annakna. Datayo ti espiritu nga annakna. Agnanaed iti benneg ti kaamaan. Kamengtayo iti kaamaanna. Nagbiagtayo sakbay a naitaotayo iti daytoy a biag a kaduatayo isuna iti di maungpot a panawen” (Bruce R. McConkie, *Making Our Calling and Election Sure*, Brigham Young University Speeches of the Year [Provo, 25 Mar. 1969, p.5].

Panaglilinnawag iti pisarra

Ilawlawag iti klase a tunggal agtutubo a babai impateg ti Amana iti Langit iti biag sakbay a naipasngay. Agnanayon ken saan nga agbalaliw ti ayatna. Ay-ayaten ita ti Nailangitan nga Amana. Painaganan iti klase ti sumagmamano kadagiti paraburda a mangipakita nga ay-ayaten ida ti Nailangitan nga Amada. Likmuten ti klase iti mamindua a daras a dawaten iti tunggal agtutubo a babai a mangisingasing iti parabur a naawatna manipud iti Nailangitan nga Amatayo.

Bayat ti pannakaileppas daytoy nga aramid, ibatay iti pisarra ti lista ti namnamaen a tun-oyen ti maysa nga ama tapno agbalin a paset ti naballigian a panaglilinnawag ti ama ken ti anak a babai. Babaen ti panaglilinnawag kadagiti parabur nga insingasing ti klase, ibaga dagiti wagas a pangipakitaan ti Nailangitan nga Amatayo iti ayatna iti tunggal babai nga anakna.

Panagadal iti nasantuan a kasuratan ken panaglilinnawag	<p>Pasapul ken pabasa kadagiti agtutubo a babbai dagiti sumaganad a pagibasaran iti nasantuan a kasuratan a mangipakita kadagiti mainayon a parabur a nainaganandan, inkari kadatayo ti Nailangitan nga Amatayo dagiti naindaklan a parabur tapno maipaay dagiti kasapulantayo.</p> <p>Juan 14:16–18 (liwliwa) Jacob 4:10 (panangiwanwan ken pammagbaga) Mateo 7:7–11 (tulong a pangrisut kadagiti parikut, pannakaawat) Juan 3:16 (kadakkelan a pakakitaan iti ayat ti Dios)</p>
Naadaw a Sasao	<p>Pailawlawag kadagiti kameng ti klase no apay a napateg a maawatan nga annaknatayo a babbai ti Nailangitan nga Amatayo.</p> <p>Kalpasan ti isusungbat ti klase, paibasa dagiti dua a sumaganad a naadaw a sasao iti klase: “Ti kinapudnona . . . anak ti Dios ti tao–ti Dios iti semilia . . . “Nga anak ti Dios ti tao isu’t kapatgan a pakaammo nga maipaay kadagiti tao” (Marion G. Romney, iti Conference Report, Abr. 1973, p. 136; wenno <i>Ensign</i>, Hulio 1973, p. 14). “Bilinko kadakayo nga ulit-ulitenyo nga ibaga iti bagiyo, . . . ‘Anaknak [a lalaki wenno babai] ti Dios’ ket babaen ti panangaramid irugiyo ita nga aldaw ti agbiag nga as-asideg kadagidiay a pagulidanan a mamagbalin iti biagyo a naragragsak ken nabungbunga gapu iti nariing a pannakaamirisyo iti kinasiasinoyo” (Harold B. Lee, iti Conference Report, Okt. 1973, p. 10; wenno <i>Ensign</i>, Ene. 1974, p. 6).</p>
Dagiti nalukot a pagbasaan	<p>Ibunong dagiti nalukot a pagbasaan a naglaon kadagiti naadaw a sasao iti ngato iti tunggal kameng ti klase. Gutigoten dagiti agtutubo a babbai a mangyulo kadagitoy a naadaw a sasao ken aramatenda ida a masansan iti biagda.</p>

Tarigagayan ti Nailangitan nga Ama ti Yaasidegtayo Kenkuana

Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag a manipud kadagiti nasantuan a kasuratan ken kadagiti propetatayo, naammuantayo nga annaknatayo amin ti Nailangitan nga Amatayo. Nakipagnaedtayo kenkuana ket ay-ayatennatayo. Kasta met a manipud kadagiti nasantuan a kasuratan ken kadagiti parabur nga innaganantayo a kas klase, ammotayo dagiti pammaneknek nga inted kadatayo ti Nailangitan nga Ama babaen iti tarigagayna a maaddaan iti nasayaat a pannakilangen iti tunggal maysa kadagiti annakna a babbai.</p>
Panaglilinnawag	<p>Paisingasing kadagiti agtutubo a babbai no ania ti maaramidda a pangipakitaanda iti tarigagayda a mangituloy ken mangpasayaat iti pannakilangenda iti Nailangitan nga Amada.</p> <p>Ibatay iti naisurat iti pisarra dagiti banag a maaramid ti anak a babai iti panaglangen ti ama ken ti anak a babai. Damagen dagiti sumaganad a saludsod tapno maipakita no kasano ti pannakaaramat dagiti pumada a saguday iti panangpapintas ken panangtaginayon iti pannakilangen iti Nailangitan nga Amatayo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasano ti panangipakitatayo iti panagyamantayo iti Nailangitan nga Amatayo? (Babaen ti panagtulnog, babaen ti panangipakita iti panagyaman.) • Kasano ti panangitaleken idadawat iti pammagbaga ti Nailangitan nga Amatayo? (Iti kararag.) <p>Ilawlawag a no dadduma mapaay ti agtutubo a babai gapu ta kas man la di masungbatan dagiti kararagna. Ngem ipalugod ti Amatayo iti Langit iti pannakaammona a makirinnisiritayo kadagiti parikuttayo, a bagbagaan ken iturongnatayo no nasken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasano ti pannakasursurotayo manipud iti Nailangitan nga Amatayo? (Babaen ti panagadal iti balikasna kadagiti nasantuan a kasuratan, babaen ti panangipangag kadagiti propetana, ken babaen ti panagdengngeg kalpasan ti panagkararag.) • Kasano ti panangipakitatayo iti ayattayo iti Nailangitan nga Ama? (Babaen ti panangtungpal kadagiti bilinna [kitaen ti Juan 14:15] ken babaen ti panangserbi kadagiti sabali [kitaen ti Mateo 25:40 ken Mosiah 2:17].)

Panangigibus: Maysa a Nadiosan a Pannakilangen

Nasantuan a kasuratan

Pasapul ken pabasa kadagiti agtutubo a babbai ti Doktrina ken Katulagan 88:63. Kalpasanna ilawlawag a pudno a tarigagayan ti Nailangitan nga Amatayo nga umasideg ti amin kenkuana.

Panangidatag ti mannursuro

Ipalagip kadagiti agtutubo a babbai a pudno nga annak a babbai ida ti Nailangitan nga Ama, ket ay-ayatenna ida. Babaen dagiti tignay ken pilida, maikeddengda ti bileg ti pannakilangenda kenkuana. Pulos a saan nga agbaybay-a. Bayat ti panangaramidda iti pagayatanna, agkararagda para iti panangiwanwanna, maammuanda ti dana a rumbeng a suroten ti biagda ket maipanamna kadakuada nga annak ida a babbai ti Dios a pudno nga ay-ayaten ti amada.

Panangipakat iti Adalen

Ibatay manen kadagiti naadaw a sasao a linaon dagiti nalukot a pagbasaan ket kariten dagiti agtutubo a babbai a mangyulo iti daytoy a pakaammo ken aramatenda daytoy iti biagda.

Ni Jesucristo, ti Mangisalakan

GANDAT Maamiris ti tunggal agtutubo a babai a ni Jesucristo ti Mangisalakanna ket ti pannubbotna ti mangted kenkuana iti gundaway nga agungar ken makipagnaed manen iti Dios.

PANAGISAGANA

1. Ladawan 2, Ti Mangisalakan, a makita iti likud ti pagbasaan. Sakbay a mangrugi ti klase, iparang ti ladawan iti makaay-ayo ti pannakaurnosna a lamisaan a mangparnuay iti managraem a rikna.
2. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenna naadaw a sasao a kayatyo.

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Panaglilinnawag iti pisarra ken nasantuan a kasuratan

Paneknekan Dagiti Nasantuan a Kasuratan a ni Jesus ti Cristo, ti Mangisalakan iti Lubong

Isurat ti *Ni Jesus ti Cristo* ken dagiti sumaganad a pagibasaran iti nasantuan a kasuratan iti pisarra. Palukib iti tunggal balasitang dagiti pagibasaran iti nasantuan a kasuratanna. Sangangkamaysakayo a mangbasa. Pamarkaan iti tunggal balasitang dagiti binatog. Ilawlawag a naimbag ti tunggal nasantuan a kasuratan.

Ni Jesus ti Cristo

Juan 3:16–17

Juan 14:6

Doktrina ken Katulagan 76:40–42

1 Nephi 22:12

1 Juan 4:14

Mosiah 3:17–18

Ilawlawag a sumagmamano laeng dagitoy kadagiti adu a binatog a mangipanekek a ni Jesus ti Cristo, ti Mangisalakan iti lubong.

Ti Pannubbot ni Jesucristo ti Mamagbalin iti Pannakaisalakan ken Pannakaitan-ok a Magun-od

Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan

Paisao iti maysa a nagtulok ti maikatlo a pagannurotan ti pammati. Paglilinnawagan iti klase no ania ti pannubbot ni Cristo ken no ania ti kaipapananna kadayo. Nasken nga iraman ti panaglilinnawagyo dagiti sumaganad a punto:

1. Nagtulok ni Cristo a nangted iti biagna tapno maisalakan ti amin a tao.
2. Naisakbay a naordenan ni Cristo, wenna napili, para iti daytoy a mision sakbay a naparsua ti lubong.
3. Ti panagbasol ni Adan inyegna ti patay iti lubong. Binayadan ti sakripisio ni Cristo ti dusa para iti dayta makadadael a paglintegan ket pinagbalinna a kabaelantayo a parmeken ti patay.
4. Ni Cristo binayadanna saan laeng a dagiti basol ni Adan ngem dagiti pay basoltayo—*no tungpalentayo dagiti paglintegan ken ordinansa ti ebanghelio.*

5. Gapu ta isu ket pudno nga anak ti Dios, ni Cristo ti *kakaisuna* a tao nga addaan iti bileg a mangpamek iti patay. Tinawidna iti Dios ti bileg ti biag wenna saan a pannakatay. Ken, gapu ta isu laeng ti tao nga awanan basol a nagbiag iti daga, isu laeng ti tao a saan a napamek ni Satanas. Ngarud isu ti *kakaisuna* a tao a nagbiag a makaipatungpal iti Pannubbot.
6. Gapu iti sakripisio ni Cristo, mapagungarto *amin* a tao.
7. Dagiti propeta, agpada sakbay ken kalpasan ti panagbiag ni Cristo iti daga, pinaneknekanda isuna.

Isurat dagiti sumaganad a pagibasaran ti nasantuan a kasuratan iti pisarra:

Alma 11:42–43

Alma 11:40

Pabasa iti naulimek kadagiti agtutubo a babai dagiti nasantuan a kasuratan ken paibaga dagiti dua a napateg a bunga ti pannubbot ni Jesucristo. (Mabalin a mapagungartayo, ken mabalintayo ti maitan-ok wenna manggun-od iti agnanayon a biag.)

- Mayannurot ken ni Alma, ania a grupo ti tattao ti makagun-od iti agnanayon a biag? (Dagiti mamati iti nagan ni Jesucristo.)

Estoria

Damagen iti klase no pinadasdan nga arapaapen no kasano ti panangako ti Mangisalakan kadagiti basoltayo. Basaen iti napigsa wenna pabasa iti agtutubo a babai iti napigsa ti sumaganad a pakaammo ni Elder Orson F. Whitney:

“Ket immay ti nakaskasdaaw a panagpakita, ti ballaag manipud iti nangatngato a Naggapuan, maysa a di mabalin a pagintutulungan. Maysa a tagtagainep, wenna parmata iti tagtagainep, bayat ti panagiddak iti katrek iti bassit nga ili ti Columbia, Probinsia ti Lancaster, iti Pennsylvania. Kaslaak la adda iti Minuyongan ti Getsemani, a saksi iti panagtutuok ti Mangisalakan. Nakitak a kas iti kalawag ti pannakakitak iti asino man. Agtaktakderak iti likud ti kayo iti arubayan, nakitak ni Jesus, a kaduana da Pedro, Santiago ken Juan, a simrek iti bassit a ruangan iti makanawanko. Iti panangpanawna sadiay kadagiti tallo nga Apostol, kalpasan ti panangibagana kadakuada nga agparintumeng ket agkararagda, limmabas ti Anak ti Dios iti sabali a bangir, a nagparintumengan ken nagkararaganna met. Kas met laeng iti kararag a nakairuaman dagiti amin nga agbasbasa iti Biblia: ‘O Amak, no mabalin koma, yadayom koma ti kopa kaniak; nupay kasta saan nga iti pagayatak, ngem iti pagayatam.’

“Bayat ti panagkararagna, nagayus ti lua iti pingpingna a nakasango kaniak. Natignayak unay iti naimatangak isu a napaluaak met, iti napudpudno a pannakipagrikna. Nakipagrikna unay ti pusok kenkuana; impategko isuna iti amin a kararuak, ket tinarigagayak nga addaak iti sibayna a kasla awanen ti sabali pay a tinarigagayak.

“Idin timmakder ket nagna a nagturonng iti nagparintumengan dagiti Apostol—a nargaan ti turogda! Ginunggonna ida a siaalumamay, riniingna ida, ket iti timek a manangngaasi a pamabalaw, a di namulitan iti uray bassit a mangipakita iti pungtot wenna kinaawan anus, naleddaang a dinamagna kadakuada no dida la kabaenanen ti makipagbantay kenkuana iti maysa nga oras. Adda sadiay, nga imetna ti nakaro a dagsen ti basol ti lubong kadagiti abagana, ti panagtutuok ti tunggal lalaki, babai, ken ubing a sumuknor iti kaungganna—ket dida kabaenanen ti makipagbantay kenkuana iti nakaab-ababa a maysa nga oras.” (*Through Memory’s Halls: The Life Story of Orson F. Whitney* [Independence, Mo.; Zion’s Printing and Publishing Co., 1930], p. 82).

Pagpanunotan a salsaludsod

- Ditayo kadi ikankano iti panagsagaba ni Cristo para kadayo? Saantayo kadi pagyamanan dagiti dua a napateg a sagutna kadayo?
- Ania ti nasken nga aramidentayo a mamagbalin a nasamay ti Pannubbot iti biagtayo?

Tapno Maitan-oktayo, Nasken nga Agbabawi ken Agkamangtayo iti Mangisalakan

Panaglilinnawag
iti nasantuan a
kasuratan

Isurat iti pisarra: *Helaman 14:13*.

- Babaen ti Helaman 14:13, no pudno a mamatitayo ken ni Jesucristo, ania ti mariknatayo a manggutigot nga aramidentayo?

Inayon iti pisarra: *Doktrina ken Katulagan 19:16–19*. Pabasa dagitoy a bersikulo iti napigsa.

- Ania ti mariknayo a makaammo a nagsagaba ni Jesucristo para kadagiti basolyo, tapno no, agbabawikayo saanen a nasken a madusakayo gapu kadagitoy?

Inayon iti pisarra: *Doktrina ken Katulagan 58:43*.

- Babaen ti Doktrina ken Katulagan 58:43, ania ti aramiden ti tao a sipupudno nga agbabawi?

Mabayag ken narigat ti pudno a panagbabawi. Nasken nga ipakitatayo iti bagitayo ken iti Apo a tinallikudantayon dagiti bidduttayo.

Naadaw a Sao

“Adda dagiti tao a mamati iti madagdagus a panagbabawi. Nupay maisardengyo ti agaramid iti maysa a banag iti madagdagus . . . , mapasamak ti napudno a panagbabawi no naipakitamon, bayat ti panaglabas ti panawen, a pudno a dagiti naikeddengyon nga aramiden naaramidyon ken pudno nga awanen [ti basol] iti biagyo” (Loren D. Dunn, *Read, Ponder, Pray*, Brigham Young University Speeches of the Year [Provo, 7 Mar. 1972], p. 4).

Panaglilinnawag
iti nasantuan a
kasuratan

Ilawlawag a napateg ken kasapulan ti panangipudno ken panangtallikud iti basol. Adda dagiti basol a nasken nga ipudno kadagiti dadaulo ti kinasaserdote. Ngem ad-adu pay dagiti kasapulan tapno magun-od ti pannakapakawan.

- Ania pay ti nasken?

Ilawlawag a nagbabawi ken dimmawat iti pannakapakawan ti basol dagiti tao iti sumaganad a tallo a nasantuan a kasuratan, ket agkakaarngi amin ti padasda. Pabasa kadagiti agtutubo a babbai iti naulimek bayat ti pannakaibasa dagiti nasantuan a kasuratan iti napigsa:

Enos 1:4–8

Mosiah 4:1–3

Alma 38:8

- Iti tunggal pagarigan a nasantuan a kasuratan, kasano ti pananggun-od dagiti tao iti pannakapakawan?

Ipalagip kadagiti babbalasang a tapno mapakawan dagiti basoltayo nasken nga agkamangtayo iti Nailangitan nga Ama nga addaan iti pammati ken ni Jesucristo. Indanon kadayo ni Jesucristo ti dua a nakadakkkel a sagut. Ti panagungar libre iti amin. Ti pannakaitan-ok, wenna agnanayon a biag, agdepende iti pammatitayo ken ni Jesucristo ken panagbabawitayo a naimpusuan.

Panangigibus

Pammaneknek

Mabalin a kayatyo ti mangiburay iti pammaneknek iti kinapateg ni Jesucristo a kas Mangisalakantayo. Tulongan dagiti agtutubo a babbai a mangamiris iti kinapategna kadakuada. No awan isuna nalabit a ditayo makapagungar wenna awanantayo iti namnama a makasubli kenkuana. Gapu ken ni Cristo saan la nga adda kadayo dayta a namnama, ngem ti pay kari kadagiti parabur iti daytoy a biag babaen ti kinapudnotayo.

GANDAT Ikagumaan ti tunggal agtutubo a babai a suroten ti pagwadan ni Jesucristo.

PANAGISAGANA

1. Ladawan 2, Ti Mangisalakan.
2. Mabalin nga aramiden no kayat: Isagana ti maibunong a papel a naisingasing iti gibus ti benneg, “Masursurotayo ti Sumurot ken ni Jesucristo.”
3. Mangtuding iti agtutubo a babai a mangkanta wenno mangbasa iti himno a “Come, Follow Me” (*Hymns*, no. 116), wenno agsagana a mangidaulo iti klase a mangkanta iti daytoy.
4. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sasao a kayatyo.

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Pakauna

• Ania ti kaipapanan iti biagyo ti isusurot ken ni Jesucristo? (Ilawlawag a ni Jesucristo ti naan-anay a pagwadan a suroten ti tunggal maysa.)

Kanta Dawaten iti natudingan nga agtutubo a babai wenno ti klase a mangkanta iti himno, “Come, Follow Me” (*Hymns*, no. 116), wenno pabasa dagiti balikas.

Nangisaad ni Jesucristo iti Naan-anay a Pagwadan a Surotentayo

Panagsapul ken panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan

Pabasa ken pamarkaan kadagiti agtutubo a babai dagiti sumaganad a nasantuan a kasuratan:

2 Nephi 31:10
2 Nephi 31:16–17
1 Pedro 2:21

Dinamag ti Mangisalakan kadagiti sangapulo-ket-dua a disipulona a Nephite, “Ania a kita ti tattao ti nasken a pagbanaganyo?” Kalpasanna, isu met la ti nangsungbat iti saludsodna, kinunana, “Pudno kunak kadakayo, uray kas kaniak” (3 Nephi 27:27). Ti isu met laeng a pannursuro mayaramat iti amin nga agtutubo a babai. Pumada ti sungbat.

Pabasa ken pamarkaan kadagiti babbalasang ti Juan 13:15.

Pisarra

Painaganan kadagiti agtutubo a babai ti sumagmamano kadagiti kababalin ken galad ni Jesus a mabalintayo a suroten. Ilista dagiti singsingda iti pisarra ken paglilinnawagan dagiti pagarigan dagitoy a galad. Mairaman dagitoy:

Naemma ken napakumbaba

Mateo 11:29 (“Naemma ken napakumbaba iti panagpuspuso” ni Jesus.)

Taga Filipos 2:8 (Ni Jesus “nagpakumbaba a naknakemna, ken nagtulnog agingga ken patay.”)

Nagkedked iti sulisog

Mateo 4:1–11 (Nagkedked ni Jesus kadagiti sulisog ni Satanas.)

Doktrina ken Katulagan 20:22 (Saan nga impangag ni Jesus dagiti sulisog.)

Nagayat ken nagserbi kadagiti dadduma

Marcos 1:40–44 (Inagasan ni Jesus ti maysa nga agkukutel.)

Juan 11:20–46 (Pinagungar ni Jesus ni Lazaro manipud kadagiti natay.)

3 Nephi 17:7, 9–10, 21 (Inagasan ni Jesus dagiti masakit ken agsagsagaba ken binendisionanna dagiti babassit nga ubbing.)

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a nangisaad ni Jesucristo iti pagwadan iti amin a banag a surotentayo. Nabilintayo a sumurot kenkuana. No natulnogtayo iti dayta a bilin, makariknatayo iti naindaklan a rag-o iti biagtayo. Ibatay iti listaan iti pisarra.

- Kasano ti panangipakitayo iti kinapakumbaba iti biagtayo? (Kas pagarigan, mabalintayo ti agbalin a natulnog kadagiti dadakkeltayo ken kadagiti bilin ti Dios; mabalintayo nga unaen dagiti kasapulan ken nalinteg a tarigagay dagiti dadduma sakbay ti agpaay kadatayo.)
- Ania dagiti sumagmamano nga inaldaw a wagas a pakasurotantayo iti pagwadan ti Mangisalakan? (Kas pagarigan, ania dagiti naipangruna a sulisog a nasken a parmeken iti inaldaw? Kasano a makatulong kadakayo ti pagwadan ni Cristo a mangparmek kadagiti sulisog?)

Masursurotayo ti Sumurot ken ni Jesucristo

Panangidatag ti mannursuro ken naadaw a sao

Padengngeg kadagiti agtutubo a babbai ti panangilawlawag ni Marion G. Romney no kasano ti panangsursurona a mangsurot iti pagwadan ni Jesucristo:

“Idi agbaritoak naited kaniak ti bassit a libro wenno maibunong a papel a napauluan iti ‘What Would Jesus Do?’ . . . Pinadegges ti naited a saludsod ti tarigagayko a nangrugi iti kinaubingko. Saanen a mabilang bayat ti pannakaipasangok kadagiti karit ken makasinga a pangngeddeng a sinaludsodko iti bagik ti ‘Ania ti aramiden ni Jesus?’ . . . Bayat ti panangutobko iti [dayta] a saludsod [inukradko] dagiti nasantuan a kasuratan iti panagsapulko iti sungbat. Sadiay iti Ebanghelio nga insurat ni San Juan, nasarakak ti nalawag ken umisu a sungbat: Kanayon nga aramiden ni Jesus ti pagayatan ti Amana. Daytoy ti madagdagullit nga ibagbagana iti bagina . . . ‘ . . . Awan ti aramidek a bukbukodko; ngem kas ti insuro kaniak ti Amak, sawek dagitoy a banag.

“Ket ti nangibaon kaniak adda kaniak: saannak a binaybay-an a maymaysa ti Ama; ta siak agnanayon nga aramidek dagiti makaay-ayo kenkuana . . .’ (Juan 7:15, 16, 18; 8:26, 28, 29; 10:30). . . . Iti pannakasursurok a kanayon nga aramiden ni Jesus ti pagayatan ti Amana, simmaruno a gandatko ti mangammo no ania ti aramiden ni Jesus tapno mapennekna ti pagayatan ti Amana. Iti panagsukisokko iti Baro a Tulag, naduktalak a maysa a banag nga inaramidna isu ti panangimulana iti panunotna iti impakdaar ti Amana a pagayatanna, a kas naisurat iti Daan a Tulag. Nga inaramidna daytoy isu ti pakakitaan iti kinapudno kadagiti palawagna kas naisurat iti Baro a Tulag, nagadaw wenno nagibatay ni Jesus kadagiti nasantuan a kasuratan manipud iti Daan a Tulag iti nasursurok ngem sangagasut a daras.

“Kamaudiananna, ken kangrunaan unay, nasursurok a masansan a kainnumanna iti Amana babaen ti kararag. Inaramidna daytoy saan laeng a tapno maammuanna ti pagayatan ti Amana ngem tapno magun-odna pay ti pigsa a mangaramid iti pagayatan ti Amana. Nagayuno ken nagkararag. . . . Agparparang a bayat ti nasantuan a panagserbina iti daga pulos a di nangaramid iti kangrunaan a pangngeddeng wenno naipasango iti krisis a di nagkararag [kitaen ti Mateo 4:2; Lucas 4:2; Lucas 6:12–13; Mateo 26:39; Lucas 22:42,–44]. . . .

“Iti panagtalekko iti naagapad ken dagiti kadua pay a nasantuan a kasuratan, inkeddengko iti kinaagtutubok a ti kasayaatan a pangsango iti pangrisut kadagiti parikut ken sungbat dagiti saludsod isu ti panagturong iti tinurong ni Jesus: padur-asen ti napasnek a tarigagay a mangaramid iti pagayatan ti Apo; iruamko ti bagik iti impalgak ti Apo kadagiti mairaman a banag; agkararag nga addaan pasnek ken pammati iti naparegta a pannakaawat iti pagayatanna ken ti bileg ti pakinakem a mangaramid iti daytoy. . . .

“Dagiti sumaganad a kangrunaan a makapnek a pangrisut kadagiti parikut ken kasayaatan unay a sungbat dagiti saludsod a naaramidko a bukbukod iti biagko naikeddengkon:

“1. Manipud iti kinaagtutubok nagsukisokak kadagiti nasantuan a kasuratan.

“2. Pinadasko a sinango a sipupudno dagiti karit wenno saludsod a naidatag iti napudno a tarigagay a mangrisut iti daytoy a kas iti panangrisut ni Jesus.

“3. Naaramidko, babaen ti nagaed a panagadal ken panagkararag, a tinimbeng kadagiti mabalin nga aramiden no ania ti ammok maipanggep iti pagbatayan ti ebanghelio.

	<p>“4. Nagaramidak iti pangngeddeng iti bukodko a panunot.</p> <p>“5. Kalpasanna indatagko ti banag iti Apo, ket imbagak kenkuana ti parikut, imbagak kenkuana a kayatko nga aramiden ti rumbeng iti imatangna, ket dinawatko kenkuana nga ikkannak iti talna ti panunot no naaramidko ti nasayaat a pangngeddeng” (Marion G. Romney, “What Would Jesus Do? <i>New Era</i>, Sept. 1972, pp. 4–6).</p>
Panaglilinnawag	Ilawlawag dagiti lima a wagas nga inaramat ni Presidente Romney a pinangadal no ania ti kayat ni Jesus a paaramid kenkuana.
Pisarra (mabalin nga adda wenno awan ti maibunong a papel)	Ilista dagitoy a wagas iti pisarra, wenno paisagana a kas maibunong a papel a para kadagiti agtutubo a babbai. Ilawlawag no kasano a maaramat dagiti agtutubo a babbai ti tunggal maysa kadagitoy nga addang iti bukodda a biag tapno masurotanda ti pagwadan ni Jesus babaen ti panangsursuroda no ania ti kayatna nga aramidenda.
Pakagupgopan ti naadaw a sao	“Babaen ti panangsurot iti daytoy a pagtuladan, nagbiag ni Jesus a naan-anay. Saantayo, a pudno, maartapan ti inaramidna. Nupay kasta, makaaramiddaytoy iti dakdakkal a panagdur-as nga agturong iti daytoy babaen ti panangtulad kenkuana ngem iti ania man a sabali a wagas” (Romney, “What Would Jesus Do?” p. 5).

Babaen ti Panangsurot iti Pagwadan ti Mangisalakan Mapasayaattayo ti Panagbiagtayo

Panangidatag ti mannursuro	Ilawlawag a ti panangsurottayo iti pagwadan ti Mangisalakan uray ti kabassitan a banag mabalin a mangted iti dakkel a pagsayaatan ti biagtayo. Ipakita ti sumaganad nga estoria no kasano a nasaney ti agtutubo a babai dagiti pannursuro ni Jesus ken naipakitana ti idudur-as ti biagna.
Estoria	<p>“Dimteng ti karigatan a paset ti panagbiag ni Charlotte. Saan idi a mapmapnek. Kas man la biddut ti amin. Gagangay laeng dagiti gayyemna; ti pagtaenganna saan a makaawis; ti kinataona saan a makaay-ayo, a kas madlawna. Nadagsen unay ti parikut para ken ni Charlotte. . . .</p> <p>“[Tapno magun-odna ti tulong, napan ni Charlotte ken ni Margaret Ames, ti babai nga agbibbiag iti kas ti panagbiag a kayat ni Charlotte a pagbalinan.] Imbukbok ni Charlotte ti estoria a pagsaksakitan ti nakemna maipanggep iti awanan namnama, naliday a panagbiagna. . . . Kinuna ni Margaret kalpasan ti naalumamay a balikas ti pannakipagrikna, ‘Mabaliwam amin dagita no pudno nga adda bileg ti pakinakemmo a mangaramid’. . . .</p> <p>“[Iti panangrugi iti baro a biag, insingasing ni Misis Ames ken ni Charlotte]: ‘Agbiagka iti duapulo-ket-uppat nga oras a kasla adda ni Cristo iti sibaymo, a mangsipsiput iti amin nga aramidmo. Kalpasanna agsublikanto kaniak, ket pagsaritaantanto manen daytoy. Maaramidmo ngata?’</p> <p>“Kasla . . . agduadua, insungbatna, ‘Wen, Misis Ames.’ . . .</p> <p>“Naladawen a malem idi agawid ni Charlotte. Ammona a namnamaenda a tumulong a mangisagana iti pangrabii iti lamisaan. Idi yaplagna ti abbong ti lamisaan, nadlawna nga adda rugitna. Ket ditoy ti nakapanunotanna iti umuna a panagbalaliw.</p> <p>“‘No umay makipangan ni Cristo kadakami, diak la ketdi agaramat iti narugit a lupot,’ kinunana iti bagina.</p> <p>“Nangala iti nadalus a lupot. Ket iti isu met la a panunot nangiserrek iti bassit a sangaplorera a sabsabong manipud iti paraangan. Nangikabil iti mantekilya iti nadalus a plato a saan ketdi nga iti narugit. Naannad a nangilgat iti tinapay. . . .</p> <p>“‘Addan sa ketdi sangailitayo ita a rabii?’ Dinamag ni tatangna. . . .</p> <p>“‘Sika laeng, ‘Tang,’ inyisem ni Charlotte. . . .</p> <p>“Ni nanangna, nabannog ken pudoten, . . . nagtugaw, a kinunana, ‘Diak la ammo na ania ti naknakanna iti kastoy nga inaramidna. Amangan no adda ur-urayenna a sangaili sakbay a malpastayo.’ . . .</p> <p>“‘Awan ti ammok a siasinoman a pangigapuanak nga agur-urnos no di la para iti kaamaak.’</p> <p>“Nagkikinnita ti kaamaan iti apagbiit. Saan a kastoy ni Charlotte.</p>

“Iti salas [kalpasan ti pangrabii] dimmutdot ni Charlotte iti magasin iti sirok ti nabunton ket rinugianna ti nagbasa. Isu a mismo ti nangyawid iti magasin, ket isu ti nangikabil iti [nalemmeng]. Indissona kalpasan ti sumagmamano a minuto. . . . ‘Saan la ketdi a daytoy ti basbasaek no kaabayko ni Cristo mabalin a makibasa,’ napanunotna. Ket inruarna, ken inkabilna iti pagbasuraan. . . .

“[Iti sumuno nga aldaw napan manen ni Charlotte] nagtrabaho. . . . Kasursuronna la unay ti trabahona. . . .

“‘Kaabayko ni Cristo,’ napanunotna bayat ti iseserrekna iti pagtagilakuan. . . . Siiisem a sinaggaysana a kinablaawan iti naimbag a bigat dagiti amin a masabatna. . . .

“[Nabaelanna pay a rinisut dagiti parikut kadagiti nagubsang nga aggang bayat ti panangipalagipna iti bagina no ania ti tignayna no adda ni Cristo iti sibayna. Iti dayta a rabii nagsubli iti pagtaengan ni Margaret Ames tapno pagsaritaanda ti eksperimento.]

“‘Pinadasko, Misis Ames, iti amin a kabaalak, ket—ammoyo, nabalaliwan ti amin. Panagkunak makitakon ti kayatyo a sawen. Kinapudnona, dida binaliwan dagiti banag a mangriribuk kaniak. Napanglawak pay laeng, ken saanak a makapagadal, ken agnanaedak iti nalaad a balay. . . .’

“‘Ay, balasangko! Karugrugim pay laeng ti agmula iti bukel iti duapulo-ket-uppat nga oras. . . . Kabaalam ngata nga ituloy ti narugiamon? Adda kenkan ti [tulbek] a balikas. Ni Cristo. Ti panagsensennaay . . . dina unay mapagbalbaliw dagiti banag; ngem kabaalan ni Cristo. Laglagipem laeng nga inaldaw a magnaka nga adda iti sibayna.’

“‘Aramidek dayta,’ kinuna ni Charlotte” (Janet Craig, iti *Stories That Live*, inurnong ni Lucy Gertsch Thomson [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1956], pp. 34–43; naadaw iti *Ti Santa ti Ud-udina nga Aldaw: Pangrugian a Pagbasaan Dagiti Babbai, Parte B* [1979], pp. 5–7).

Panaglinnawag

No adda nabati pay nga oras, ilawlawag no ania dagiti banag a mabalin a baliwan dagiti agtutubo a babbai iti inaldaw a panagbiagda no aramidenda ti kas iti inaramid ni Charlotte ken surotenda ti pagwadan ni Jesucristo.

Panangipakat iti Adalen

Gutigoten ti tunggal agtutubo a babai a mangituding iti panggep a tun-oyen a makatulog kenkuana nga ad-adda nga agbalin a kas ken ni Jesucristo babaen ti panangsuotna iti pagwadanna. Kariten ida a mangbalbaliw iti panagaramidda kadagiti banag a kas iti inaramid ni Charlotte.

Pananggun-od iti Panangkadkadua ti Espiritu Santo

Adalen

4

GANDAT Ikagumaan ti tunggal agtutubo a babai ti agbalin a maikari iti agtutuloy a panangkadkadua ti Espiritu Santo.

PANAGISAGANA

1. Ladawan 3, Da Nephi, Laman, ken Lemuel, a masarakan iti likud ti pagbasaan.
2. Mabalín nga aramiden no kayat: Mangitugot iti panio wenno abigay nga umdas nga ibedbed iti ulo.
3. Mabalín nga aramiden no kayat: Mangisagana iti dakkel a kard (nga addaan iti dekorasion iti igidna) ken saggaysa a pluma dagiti babbalasitang a pagkopiada iti paglilinnawagan iti pisarra.
4. Mangtuding kadagiti agtutubo a babbai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sasao a kayatyo.

MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN

Pakauna

Panangiparang Pabedbedan dagiti mata ti maysa kadagiti babbalasitang. Pagpusiposen iti sumagmamano a daras tapno dina ammo no sadino ti sangsanguanna. Ita dawaten kenkuana a mangitudo iti maysa a banag (kas pagarigan, iti amianan a paset ti siled, ti pisarra, wenno sabali a banag). Mabalín nga ibagana kadakayo a dina ammo no sadino wenno biddut ti isungbatna. Bayat ti pannakaabbong pay laeng dagiti matana iti panio, mangpatakderkayo iti sabali a kameng ti klase iti asideg ti banag a nainagan ket sawenna iti nakapsut a timek, “Adda ditoy.” Ita damagen manen iti daytoy agtutubo a babai a mangibaga iti yan ti pisarra. No agtalek iti timek, nasken nga umno ti sungbatna.

Panaglilinnawag

- Ania ti impakita daytoy a panangiparang maipanggep iti padastayo iti Espiritu Santo? (Adu dagiti gundaway a ditayo makita ti umno a pagturongantayo a datdatayo gapu ta nabulsektayo kadagiti sabali a pangaring. Masarakantayo ti pagturongantayo babaen ti pananggun-od iti Espiritu Santo. Ditayo makita ti Espiritu Santo, ngem mangngeg wenno mariknatayo a mangiturong kadatayo. Gapu ta nakapsut ti pannakisao ti Espiritu Santo kadatayo, nasken a dumngegtayo tapno mangngegtayo. Ken agnanayon a matalektayo ti Espiritu Santo a mangiturong kadatayo iti umno a pagturongan.)

Makapagbiagtayo a Maikari iti Panangkadkadua ti Espiritu Santo

Panaglilinnawag

- Kasano ti panangawatyo iti sagut ti Espiritu Santo? (Kalpasan ti panagbuniag a naipabatok iti danum, impatay ti addaan iti Kinasaserdote ni Melchizedek ti dakulapna iti ulok, pinatalgedanna ti kinakamengko iti Simbaan, ken imbagana nga *awatek* ti Espiritu Santo.)

Ilawlawag a no mapatalgedantayo, saan a maibaga iti Espiritu Santo nga umay kadatayo. Ketdi, naibaga *kadatayo* nga *awatentayo* ti “Espiritu Santo . . . ti sagut ti Dios kadagiti amin a napasnek a mangsapul kenkuana” (1 Nephi 10:17). Adda kadatayo no awatentayo man wenno saan ti espiritu ti panangiwanwan.

Saggaysa a kard para iti panaglilinnawag iti pisarra Ikkan a saggaysa dagiti agtutubo a babbai iti dakkel a kard a naaramid iti nabengbeng a papel. Pasakar kadagiti babbalasitang ti paglilinnawagan iti pisarra iti kard. Mabalín a kayat dagiti babbalasitang nga isab-it ti kard iti diding ti balayda nga agpaay a pagibasaran iti masakbayan.

Isurat ti paulo a *Pannakaikari* iti pisarra.

Paglilinnawagan kadagiti agtutubo a babai no ania ti aramiden ti tunggal maysa kadakuada tapno agbalinda a maikari iti panangkadkadua ti Espiritu Santo. Isurat dagiti kapanunotanda iti pisarra. Penken a maagapad dagiti sumaganad:

Pannakaikari

1. Agbabawi kadagiti basol.
2. Tungpalen dagiti bilin ti Nailangitan nga Ama.
3. Agkararag para iti pannakikadua ti Espiritu Santo.
4. Dumawat a sipapammati.
5. Tallikudan ti lubong.
6. Agtungpal a napudno iti katulagan ti panagbuniag.
7. Agbalin a natudio a masursuruan

Ti mannursuro

Ilawlawag a kalpasan ti idadawattayo iti panangiwanwan ti Espiritu Santo, kaskenan ti *panangdengngegtayo* iti “naalumamay a nakapsut a timekna” (1 Nephi 17:45). Mabalina a makisao kadatayo babaen ti balikas, ngem ad-adda nga umay ti timekna a kas panunot, rikna, wenna panangipapan. Nupay mabalina a napigsa unay daytoy a panangipapan iti maysa a tao, mabalina a di marikna ti sabali a tao no saan a maikari a mangawat iti Espiritu Santo. Nasken a napudno ken managkararagtayo tapno magun-odtayo ti kanayon a panangkadkadua ti Espiritu Santo.

Estoria ken ladawan

Saritaen daytoy nga estoria:

Ipakita ti padas da Nephi, Laman, ken Lemuel ti kapateg ti panagbalintayo a maikari tapno iwanwan ti Espiritu Santo. Nagnaed da Lehi ken ti kaamaanna idiay Jerusalem idi panawen ti nakaro a kinatiri, idi dandani marebbek ti ciudad. Kinayat ti Apo a salakniban daytoy naimbag a kaamaan, isu nga imbagana ken ni Lehi a panawanda ti ciudad. Maysa kadagiti annak a lalaki ni Lehi, ni Nephi, ti nalaus ti kinalintegna. Dinengngeg ni Nephi ti Espiritu Santo ket indaulona ti kaamaanna a napan iti naikari a daga. Ngem saan a kas iti kinapudno ni Nephi dagiti dua a kabsatna a lallaki a da Laman ken Lemuel. Dida namati nga iwanwanwan ida ti Apo, ket nagreklamoda a maibusor iti ama ken ti kabsatda. Namatida a maag ti amada a mangpanaw iti nanam-ay a pagtaengan ken adu a sanikuada iti Jerusalem tapno agdaliasatda iti narisgo a langalang. Pinadasda pay a patayen ti ama ken ti ub-ubing a kabsatda. Awan ti tarigagay da Laman ken Lemuel a mangtungpal iti pagayatan ti Apo. Natangken unay ti panagpuspusoda ket dida marikna ti pannakisarita kadakuada ti Espiritu Santo (kitaen ti 1 Nephi 17:7–45).

Nasantuan a kasuratan

Pabasa iti maysa nga agtutubo a babai ti 1 Nephi 17:45.

Paglilinnawagan no apay a di mangnggeg da Laman ken Lemuel ti naalumamay, nakapsut a timek ti Espiritu Santo. Ilawlawag a, nupay kasao ida no dadduma ti Espiritu Santo, dida “ammo ti mangrikna” ket dida *marikna* dagiti balikasna.

• Apay a nasken nga agbalintayo a managrikna kadagiti riknatayo tapno maawatantayo dagiti parikna ti Espiritu Santo?

Ilawlawag a masansan a makisao kadatayo ti Espiritu Santo babaen ti rikna a natalinaay wenna makaliwliwa, wenna mabalina a dumteng dagiti ballaagna babaen ti rikna a di makaidna.

• Kasano a mapukawtayo ti kabaelantayo a mangrikna iti parikna ti Espiritu Santo? (Babaen ti saan a panangikaskaso kadakuada, babaen ti panagkedked nga agbabawi, babaen ti panagdengnggeg iti sawen dagiti dadduma.)

Panaglilinnawag
iti pisarra

Mabalin ti Espiritu Santo a Bendisionan ti Biagtayo

Ita isurat ti paulo a *Dagiti Bendision* iti pisarra.

Paglilinnawagan dagiti nadumaduma a wagas a panangbendision ti Espiritu Santo iti biagtayo. Penken a maagapad dagiti bendision a nailista. No tarigagayanyo, aramatenyoy dagiti pagibasaran ti nasantuan a kasuratan. Pakopia kadagiti babbalasitang dagitoy a punto kadagiti kardda.

Pannakaikari	Dagiti Bendision
1. Agbabawi kadagiti basol.	1. Isurona amin a banag ken yegna amin a banag a pakalagipantayo (Juan 14:26).
2. Tungpalen dagiti bilin ti Nailangitan nga Ama.	2. Ipakitana kadatayo dagiti banag nga umay (Juan 16:13).
3. Agkararag para iti pannakikadua ti Espiritu Santo.	3. Isurona ti kinapudno dagiti amin a banag (Moroni 10:5).
4. Dumawat a sipapammati.	4. Paneknekanna ti kasuratan a maipanggep iti Ama ken ti Anak (Doktrina ken Katulagan 42:17).
5. Tallikudan ti lubong.	5. Isu ti mangliwliwa (Juan 14:26; Doktrina ken Katulagan 42:16).
6. Agtungpal a napudno iti katulagan ti panagbuniag.	6. Ipalgakna dagiti banag kadagiti panunot ken pusotayo (Doktrina ken Katulagan 8:2).
7. Agbalin a natudio a masursuruan	

Estoria

Saritaen dagiti sumaganad nga estoria a mangipakita kadagiti wagas a pannakapagbalin ti Espiritu Santo a bendision kadagiti dumngeg kenkuana.

Idi simmangpet ni Jenny iti balayda manipud iti eskuela iti Huebes, nadatnganna nga agur-uray dagiti dadakkelnan kenkuana. Kinuna ti inana, "Natay ni ulitegmo a Carlos itay bigat. Mapanmi kaddaduaen ken ni tatangmo ni ikitmo a Margaret iti sumagmamano nga aldaw agingga a malpas ti pamumpon. Ammok a mapagtalkanka a mangtaripato kadagiti banag ditoy balay bayat ti kaawanmi. Awagam laeng ni Sister Martin no kasapulam ti tulong."

Bayat ti yaadayo dagiti dadakkelnan, nakarikna ni Jenny iti apagapaman a rag-o. Kayatna ti mangimaton, nga awan ti asino man a mangted iti bilin. Kayatna ti rikna ti addaan iti rebbengen. Isu a nagadal iti umadani nga eksamenna iti matematika, inawaganna ti sumagmamano kadagiti gayyemna, nangrabii, sa nagtugaw a mangileppas a mangbasa iti estoria a para iti klasena iti Ingles.

Apaman a nagidda, mangrugin a makarikna iti di pannakaidna. Dina pay napadasan ti naturog nga agmaymaysa. Iti ikikitana iti kasipngetan, nangrugi a nakangngeg iti anasaas. No ipasnekna ti dumngeg, ad-adda a mangngegna—ranitrit ken karasakas. Adda kadi agpanggep a sumrek? Nagtibbayo. Kimmita iti pagorasan. Kasla adun ti naglabas nga oras manipud itay pinatayna ti silaw, nagparintumeng a nagkararag iti ababa, sa nagidda. Ngem, babaen ti pagorasan, duapulo a minuto pay laeng.

Iti panagpampanunot ni Jenny no ania ti aramidenna, siulimek a nangunoy iti tulong manipud iti Nailangitan nga Ama. Dandani naigiddato, nalagipna ti nangngegna nga estoria maipanggep ken ni Presidente David O. McKay idi ubing pay a nagbuteng ken nagkararag a dumawat iti tulong. Uray no narigatan, dimsaag iti katre sa nagparintumeng iti sikigan ti iddana. Bayat ti panagkararagna, pinagkalma ti natalinaay a rikna ti ragutok ti pusona. Idi agsubli iti iddana, nakaturug a dagus.

Iti eskuela iti kabigatanna, natalna ti rikna ni Jenny ken sisasagana iti eksamenna iti matematika.

Panaglilinnawag

• Ania dagiti dua a bendision nga inted ti Espiritu Santo ken ni Jenny? (Pannakalagip iti siguden nga ammona, ken ti rikna ti pannakaliwliwa.)

Estoria

“Nagari ti nadagsen nga espiritu iti kongregasion ti pamumpon bayat ti yaasidegen ti paggibusan ti serbisio para iti agtutubo nga ina a natay a naganak. Nalawag dagiti pammadayaw, ngem adu kadagiti naitallaong ti nakarikna iti pait. Apay nga impalubos ti Ama iti Langit a sumina ti kasta a maipatpateg nga ina, a mangpanaw iti kaamaan nga addaan iti uppat a babassit nga ubbing a taripatuen ti agmaymaysa ken malmalday nga ama?

“Iti panaggibus ti pormal a programa sitatalna a timmakder ti agtutubo nga ama manipud iti tugawna ket nagna a napan iti pulpito. ‘Mariknak ti pannakipagladingit ken riknayo,’ kinunana a sitatalna, ‘ngem adda banag nga ibagak kadakayo a pakaliwliwaanyo. Iti umuna nga oras kalpasan ti ipapatay ti asawak diak ammo no kasano a maibturak—no kasano a makapagbiagak nga awan ti patpatgek. Ngem nasam-it, natalinaay nga espiritu ti nangpunno iti kararuak, ket manipud idin addan kaniak ti panamnana nga awanto ti parikut. Didakami pagdanagan, mailusotanminto a sikakaradkad.’

“Daytoy met la makaliwliwa nga espiritu ti simplep iti kongregasion. Nagawid ti tunggal maysa a naliwliwa” (Spencer J. Condie, “Thy Constant Companion’: The Promised Blessing of the Holy Ghost,” *Ensign*, Oct. 1980, p. 33).

Panaglilinnawag

Paglilinnawagen dagiti babbalasitang maipanggep iti panangbendision ti Espiritu Santo iti daytoy agtutubo nga ama.

Panangigibus

Naadaw a Sao

Basaen daytoy a palawag:

“Uray pay no giddato a tignay a panangigaga, a pannakarikna kadagiti balikasna, wenno pannakabasa a pakangngegan ti maysa iti timekna, naggapu dayta iti Dios. Sagut amin dagitoy ti Espiritu iti maysa nga immawat iti Espiritu Santo iti panagbuniag ken mangipasnek mga agragsak iti pangaringna” (S. Dilworth Young, “How the Holy Ghost Can Help You,” *New Era*, Oct. 1971, p. 6).

Ipalagip kadagiti babbalasitang a maibatay ti kabaelanda a dumngeg iti naalumamay, bassit a timek ti Espiritu Santo iti kinapudnoda kadagiti bilin ti Apo. No dumngegda iti Espiritu Santo, agbalin ti pariknana a kangrunaan a pagtaudan ti liwliwa ken pannakaiwanwanda, ti madagdagus a tarabayda. Saantayo iti kaano man nga agmaymaysa no maikaritayo nga umawat iti Espiritu Santo.

Panangipakat iti Adalen

Payawid kadagiti babbalasitang dagiti tarhetada, ibitinda ida iti diding, ket kitaenda ida sakbay nga agkararagda iti rabii. Kariten ida a sireregta a sapulen ti Espiritu Santo nga agbalin a kanayon a kadmada.

*Panangitungpal Kadagiti Nadiosan
nga Akem Dagiti Babbai*

Panangsapul iti Rag-o Kadagiti Nadosan a Naitalimeng a Paglaingantayo

GANDAT

Maawatan ti tunggal maysa nga agtutubo a babai ti nadosan a naitalimeng a paglainganna ken masursurona no kasano ti panangsapul iti rag-o iti daytoy.

PANAGISAGANA

1. Mangawis iti mapagwadan a kabsat a babai (no mabalin daytay nagkallaysa iti templo ken addaan iti kaamaan), nga adda pammalubos dagiti mamagbaga ti kinasaserdote, nga agsao kadagiti babbalasitang maipanggep iti rag-o ti kinababai. Dawaten kenkuana a saritaenna ti sumagmamano a rag-o ken karit a napadasanna, a pakairamanan ti sumagmamano idi agtawen iti kas dagiti agtutubo a babai iti klase. Mabalin nga ibagana ti maipanggep iti nalawag a padpadas ken pili a nakatulong kenkuana a nagtalinaed nga asideg iti Nailangitan nga Ama ken dagiti bendision ken rag-o nga imbungana. Nasken a yunay-unayna ti rag-o ti kinababai ti ania man a tawen. Isingasing nga agsarita iti agarup duapulo a minuto. Dawaten kenkuana a mangted iti gundaway kadagiti babbalasitang nga agsaludsod kenkuana ken mangipeksa iti riknada.

WENNO

Mabalinyo ti mangawis iti lelang, ina, ken agtutubo a naasawaan a babai, nga adda pammalubos dagiti mamagbaga ti kinasaserdote, a mangipeksa iti ababa iti rag-o iti kinababai nga agdama a mapadpadasanda. Mabalimmo nga isingasing nga agapadenda met ti rag-o a napadasanda idi panawen ti kinaagtutuboda. Ipaganetngat iti tunggal maysa a maikkanda laeng iti saglilima wenno sag-iinnem a minuto. Mabalinyo nga idiaya nga orasan ida ket agseniaskayo no nalpasen ti orasda.

2. No mabalin ken no kayatyo nga aramiden, mangisaganakayo iti kopia ti mensahe manipud iti Sapasap a Panguluen Dagiti Agtutubo a Babbai para iti tunggal kameng ti klase ken ti sangaili.

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**
Masapulantayo ti Rag-o iti Panangbigbigtayo No Siasinotayo ken No Ania ti Mabalintayo a Pagbalinan

Dagiti sangaili nga agsarita ken panaglilinnawag

Yam-ammo ti naisangayan nga agsarita wenno dagiti agsarita ken ilawlawag nga adalen ita ti klase dagiti nadosan a naitalimeng a paglaingan a kas agtutubo a babai ken ti rag-o a magun-od kas babai nga anak ti Dios. Ibagaga kadagiti agtutubo a babai a mabalinda ti agsaludsod ken mangted iti kapanunotanda kalpasan ti panagsarita.

Kalpasan ti panagsarita ken panagsaludsod ti klase, ipeksayo ti panagyamanyo kadagiti sangaili a nagsarita.

Panangilawlawag ken pammaneknek ti mannursuro

Ipeksayo ti ayatyo kadagiti babbalasitang iti klaseyo. Ibagayo nga agyamankayo iti salukag ken reggetda iti iseserrekda iti baro a lubong ti panagdakkel. Yunay-unayyo ti pateg ti kinaragsak ita babaen ti panagaramid ti umno a pangngeddeng ken babaen ti panangsurot ken ni Jesucristo. Nasken nga aramidentayo dayta itan, saan nga iti masakbayan no narisuten dagiti agdama a parikuttayo wenno no pimmudnon dagiti arapaap ken dawattayo. Iti daytoy lubong dagiti pannubok ken karit, mabalin a saan a dumteng iti uray no kaano man dayta a naan-anay a gundaway. Sidadaan ti pudno a rag-o ken talinaay iti ania man a panawen ti biag kadagiti agbibig a kas pagayatan ti Nailangitan nga Amada a panagbiagda.

Ilawlawag no kasano nga iwanwan ken bendisionan ti ebanghelio ti biag tayo babaen ti panangtulongna kadaytoy a mangawat kadagiti nadosan a pagrebbengan ken naitalimeng a paglaingan kas babai.

Mabalin a Mapadasantayo ti Agrag-o iti Tunggal Agpang ti Biag

Panangidatag ti mannursuro

Ipeksayo ti rag-oyo iti kinababaiyo ken ti pammatiyo a mabalin a mapadasan dagiti Santa iti Ud-udina nga Aldaw ti nalabon a ragsak iti tunggal agpang ti biag.

No adda oras ken umayon ti kasasaad, mabalin nga awisenyo dagiti babbalasitang a mangiladawan iti sumagmamano a rag-o a napadasanda a kas agtutubo a Santa iti Ud-udina nga Aldaw.

Panangigibus

Panagbasa

Basaen ti naisangayan a karit iti tunggal agtutubo a babai manipud iti Sapasap a Panguluen Dagiti Agtutubo a Babbai.

Patpatgenmi a Gagayyem nga Agtutubo:

Nagasat ken naipangrunakayo iti Nailangitan nga Amatayo ta sibibiagkayo ita. Napno ti lubong iti kinapintas ken gundaway—ad-adu ngem iti ania man a dadduma a panawen ti pakasaritaan ti sangkataw-an. Mapnonto dagitoy naisangayan a tawen ti panagsagana iti panangtakuat, panangsukimat, panangsapul, panagdakkel, panagwaras, pananggaw-at, ken panangadal iti plano ti Dios ken ti namnamaenna kadakayo, nga annakna a babbai.

Ti isu met la a lubong napno iti kinalaad ken makaaring a kinadakes. Makarit, masulisog, matubeng, ken madupirkayo iti amin a wagas babaen dagiti plano ken panangallukoy ti kabusor.

Ammo ti Nailangitan nga Amatayo amin daytoy ken ammonakayo. Adda panagtalek ken pammatina nga aramatenyo dagitoy a tawen a panagsagana iti panagbalinyo a natudio nga anak ti Dios a mabalin a tubayen ken buklen para iti naisangayan a mision ken pagtungpalan a pangisaadanna kadakayo. Kanayon nga agkararagkayo, ammukenyo ti Mangisalakanyo a Jesucristo, adalenyo dagiti nasantuan a kasuratan ken panunotenyo dagiti naipangpangruna a wagas a pakaaramatanyo kadagiti pannursuro iti biagyo. Agbiagkayo a maikari kadagiti parabur ti kinasaserdote, agragsakkayo, ken magnakayo a sipapannakkel nga addaan rag-o ken panagyaman iti lawag ti ebanghelio ni Jesucristo.

Nalawlawkayo iti adu a mangipatpateg kadakayo ken mangayat a mangsaluad ken mangiwanwan kadakayo—gagayyem, dagiti opisial ti klaseyo, agkabannuag a dadaulo, ti pagobispuanyo, dagiti dadakkel ken kaamaanyo, ken kangrunaan ti amin ni Jesucristo ken ti Amayo iti Langit.

Mairamankami koma kadagiti maseknan ken mangipatpateg unay kadakayo. Kanayon nga ikarkararagmi a mabendisionan ken mapapigsakayo iti panagsaganayo a makipagtaeng manen iti Amayo iti Langit, ta inawisna ti “amin nga umasideg ken ni Cristo” (Doktrina ken Katulagan 20:59) “ken mapagbalin a naan-anay kenkuana” (Moroni 10:32).

Siaayat,

Sapasap a Panguluen Dagiti Agtutubo a Babbai

GANDAT Makarikna ti tunggal kameng iti klase ti rag-o kas agtutubo a Santa iti Ud-udina nga Aldaw.

PANAGISAGANA

1. Mangitugot iti papel ken lapis a saggaysa dagiti kameng ti klase.
2. Mangitugot iti bassit a sarming.
3. Mangisagana iti paskil wenno dakkal a papel a nakaisurat ti palawag ni Presidente Harold B. Lee: "Saan nga agpannurray ti kinaragsak iti mapasamak iti ruaryo no di ket iti mapasamak iti unegyo."
4. Mangtuding iti agtutubo a babai a mangbasa iti binatang a napauluan iti "Panagparsua."
5. Mangtuding iti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sasao a kayatyo.

MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN

Adalen a banag

Pakauna: Dagiti Ladawan iti Sarming

Ipasa ti bassit a sarming kadagiti kameng ti klase. Idawat iti tunggal maysa kadagiti babbalasitang mangpanunot a siuulimek iti maipanggep kadagitoy a saludsod bayat ti panangkitana iti ladawanna iti sarming:

- Ania ti makitam iti sarming?
 - Naragsak kadi ti balasitang a kitkitaem iti sarming? Apay?
 - Ti kadi balasitang a kitkitaem ti kayatmo a pagbalinan?
 - Ania ti magustuam unay maipanggep iti balasitang a kitkitaem?
 - Ania ti kayatmo a baliwan iti balasitang a kitkitaem?
 - Ania dagiti talento ken bendision ti balasitang a kitkitaem?
 - Ania ti kayatmo a para iti balasitang a kitkitaem?
-

Ti Kinaragsak ket . . .

Aramiden a
Pananggrado

Bunongan iti saggaysa a papel ken lapis dagiti kameng ti klase. Agpakur-it iti tunggal balasitang iti linia nga agpababa iti tengnga ti papel ket naganan dagiti dua a dasig iti "Napaut a Kinaragsak ken Rag-o" ken "Saan nga Agpaut a Lang-ay ken Pannakapnek." Basaen ti sumaganad a listaan dagiti aramiden iti klase, ket bilinen dagiti babbalasitang a mangisurat iti aramiden iti dasig nga ipagarupda a kasayaatan a mangiladawan iti bukodda a rikna maipanggep iti daytoy. Mabalin a kayatyo a tuladenda dagiti nailista nga aramiden a maibagay iti pagesman ken padpadas iti lugaryo ken dagiti kameng ti klase.

1. Panaglangoy	11. Panagdalus iti balay wenno apartmentyo
2. Pannangan iti sinam-it	12. Pannakisarita iti gayyem
3. Itutulong iti maysa a tao	13. Panagbasa kadagiti nasantuan a kasuratan
4. Panagatang	14. Panangabak iti pagsasalipan
5. Pananggun-od iti nasayaat a grado iti eskuela	15. Panagbasa iti nasayaat a libro
6. Panagkararag	16. Panangiwakas iti dakkal a trabaho
7. Panagaramid iti maysa a banag	17. Panagdengngeg iti musika
8. Panagdait	18. Panagluto iti paggugusto a taraon
9. Pannagna	19. Panagsala
10. Panagaywan iti ubing	20. Panangibaga iti maysa a tao ti maipanggep iti ebanghelio

Kalpasan ti panangileppas dagiti agtutubo a babbai a manggrado kadagiti aramiden, dawaten a mangpanunotda kadagiti sabali a makaay-ayo nga aramiden ket inayonda iti ania man kadagiti dasig. Yunay-yunay iti klase nga aggigidiat ti inlista ken sungbatda, gapu ta adda bukod a paggugusto ti amin ken saan nga agpapada ti sungbatda.

Kayat ti Nailangitan nga Ama nga Agrag-otayo

Kayulogan dagiti balikas ken panaglilinnawag

Kalpasan a maiwakas dagiti kameng ti klase ti panaggradoda, paited kadakuada ti kayulogan dagiti balikas a: *lang-ay, pannakapnek, kinaragsak, rag-o*.

Paglilinnawagan iti klase ti paggigidiatan dagitoy a rikna ket inaign ida iti panaggradoda.

Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan

Saludsoden iti klase no malagipda ti imbaga kadatayo ti Nailangitan nga Ama maipanggep iti rag-o ken kinaragsak. Ilawlawag nga inaramat dagiti nasantuan a kasuratan a mapagsinnukat dagitoy dua a termino. Kalpasan ti pannakailawlawag kadagiti nalagip dagiti babbalasitang, isurat dagiti sumaganad a pagibasaran ti nasantuan a kasuratan iti pisarra. Pasapul kadagiti agtutubo a babbai dagitoy a pagibasaran kadagiti kopiada iti libro dagiti nasantuan a kasuratan ket aggigiddanda a mangbasa iti napigsa. Yunay-yunay iti klase a kayat ti Nailangitan nga Ama nga agbalintayo a naragsak ken agrag-o.

Pagibasaran: 2 *Nephi* 2:24–25; *Juan* 13:15, 17; *Alma* 41:10

Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan

- Daytoy kadi ti rag-o a magun-odtayo ita, wenno banag kadi a magun-odtayo laeng iti masakbayan?

Iturong dagiti sungbat ti klase iti pannakaawat a mabalin dagiti agtutubo a babbai ti agragsak ita ken nasken nga ikagumaanda itan a tun-oyen ti rag-o.

- Asino ti akinrebbeng a mangkita a maaddaankayo iti rag-o ken ragsak ita?

Tapno masungbatan daytoy a saludsod, awisen dagiti kameng ti klase a mangsapul iti Doktrina ken Katulagan 58:27–28 ket basaenda iti napigsa. Yunay-unay ti binatang a “ta adda kadakuada ti bileg,” a mangipakita nga addaan iti bileg ti tunggal agtutubo a babai a mangyeg iti kinaragsak iti bukodna a biag.

Paskil

Iparang ti paskil ti palawag ni Presidente Harold B. Lee: “Saan nga agpannuray ti kinaragsak iti mapasamak iti ruarmo ngem no ania ti mapasamak iti unegmo” (“A Sure Trumpet Sound: Quotations from President Lee,” *Ensign*, Feb. 1974, p. 78). Ilawlawag iti ababa ti kinapudno ti naadaw a sao ken no kasano ti pannakaaramatda iti tunggal maysa kadagiti babbalasitang.

Panaglilinnawag iti pisarra

Ilawlawag a nupay adda bileg iti kaunggantayo a mangtengngel kadagiti galadtayo, masansan a saantayo a naragsak. Paisingasing kadagiti agtutubo a babbai dagiti gapu no apay nga agbalintayo a naliday. Bayat ti panagsungbat ti klase, isurat dagiti sungbat iti akinkanigid a paset ti pisarra. Ibat ti akinkanawan a paset ti pisarra a pagisuratan kadagiti wagas a pangpamek iti kinaliday iti ud-udi ti adalen. Dagiti sumaganad ti pagarigan dagita a gapu:

Dagiti Gapu iti Kinaliday

1. Kinasukir iti Apo
2. Awan ti arapaap a tun-oyen wenno panggep
3. Gagar ken danag
4. Nakurang a panangipateg iti bagi
5. Awan ti ania man a banag a maileppas
6. Saan a maipatpateg wenno mangipatpateg
7. Saan a makapnek a panagbiag iti pagtaengan
8. Awanan iti gagayyem
9. Kinaliday
10. Managimbubukod
11. Nakapsut a pannakilangen iti Nailangitan nga Ama

Panaglilinnawag
iti pisarra

Mabalintayo ti Agrag-o Itan

• Kas balasitang a Santa iti Ud-udina nga Aldaw, ania ti ammom wenno adda kenka a makatulung iti panangparmekmo iti tunggal maysa kadagitoy a gapu ti kinaliday ket magun-odmo ti nalablalon a rag-o?

Panayonan kadagiti agtutubo a babai ti listaan dagiti banag a maaramidda a pangtulung kadakuada nga agsapul iti rag-o ita. Kompletuen ti listaan iti pisarra babaen ti panangisurat kadagiti sungbatda, ket paisurat met kadagiti babbalasitang dagitoy iti likud ti papelda. Iturong daytoy nga aramid a pangtulung kadakuada a mangrikna iti rag-o iti kinasiasinoda ita—ti agtutubo a Santa iti Ud-udina nga Aldaw. Iturong ti panaglilinnawag iti mainugot a wagas, a yunay-unay dagiti sumaganad a paset:

1. Tunggal agtutubo a babai ket maysa a tao nga ay-ayaten ken ipatpateg ti Nailangitan nga Amana ken ti kaamaanna.
2. Tunggal agtutubo a babai addaan banag a maibinglay a makatulung kadagiti dadduma.
3. Tunggal agtutubo a babai mabalinna nga idur-as dagiti talentona iti wagas a makaited kenkuana iti pudno a pannakapnek.
4. Tunggal agtutubo a babai addaan bileg ken pagrebbengan a mangbaliw ken mangiturong iti biagna kadagiti wagas ti kinalinteg ken kinaragsak.
5. Dagiti agtutubo a Santa iti Ud-udina nga Aldaw addaan kadagiti naisangayan a gundaway ken tulong a mangipatungpal kadagitoy panggep a tun-oyen.

Igibus a nasken nga agbalin a paset ti biagda ita ti rag-o ken kinaragsak—saan a maysa a banag a maitagtagiuray iti masakbayan.

Naadaw a sao

Pabasa iti natudingan nga agtutubo a babai ti sumaganad a naadaw a sao a pangilawlawag kadagiti banag a mangted iti rag-o ita iti maysa a tao. Napno ti lubong kadagiti napintas a banag a mabalin ken nasken a mangparagsak iti tunggal maysa kadatayo.

Panagparsua

“Idi punganay (ngem saan a pudno a punganay—maysa laeng a kanito iti unos ti kaadda nga isu ti agnanayon), naammuak ti plano ti Nailangitan nga Amak kaniak ken kadagiti kakabsatko nga espiritu a lallaki ken babai. Isu mismo a natan-ok ken napagbalin a naan-anay ken nasantuan, ti napateg nga Amatayo kayatna a maaddaantayo iti gundaway a sumurot iti danana. Ti inaunana, ti inauna a Kabsattayo, ni Jesus, mangbukel ti lubong a pagbiagan ken dakkelan ken pagadalantayo nga agayat ken pudpudno a manangipateg. Naririkutto a padas iti lubong dagiti tao a saan a naan-anay ken di mabalbaliwan a paglintegan, ket nasken a pilientayo no sumurottayo kenkuana.

“Isu a, . . . kinunak, ‘Wen.’ Ket inurayko ti batangko.

“Inrugi [ni Jesus] ti nangaramid iti lubong a para kaniak ken *kadakayo*, nga annak ti Ama. Ket iti maysa nga aldaw pimmanawak iti maysa a lugar a diakon malagip iti yaayko ditoy, tapno rugiak ti makipagkaysa iti biagko ditoy daga.

“Iti nalidem a lawag ti kinaubing, adda umuna a pannakailasin ti kinapintas—ti say-up ti yukalipto, ti umuna a pannakisango iti baybay ken init ken darat, ken angep—arbis iti rupak, alimbubuyog, sabsabong, ken dagiti kayo ti sipres a karkarna ti panangleppay ti angin.

“Ket bayat ti idadakkello, ad-addan ti panagbalin ti lubong a nakaskasdaaw; ket iti kaunggak nangrugi ti bara, nasam-it a saem nga isu ti naindagaan nga ayat.

“Nangaramid [ni Jesus] iti lawag nga agbalin a nalamuyot ken naraniag a rabii ken mangparnuay kadagiti sukog nga anniniwan iti angin—nalawag, bumalitok-nga-umasul, ken nalanay kadagiti aldaw a panawen ti panagtutubo—ken lawag a mangisaknap iti marisna nga umuna a nakusnaw a nalabaga nga agamarilio a bumalitok, a mangpaksiat iti asul-a-nangisit nga isu ti rabii—ileleggak ti init. Ket addaanak iti mata a mangimatang.

“Ken nangaramid iti angin a silalamuyot a mamagrisiris kadagiti rinibu a bulbulong, sumilsilap a pimnerlas-lunengna a danum nga agkanta ken agayus nga agturong iti baybay, ken bilbillit a mangpunno iti angin iti agsapa iti nasam-it ken nalamuyot nga anit-itda. Ket addaanak iti lapayag a mangdenggeg.

“Nagaramid iti ima a mangisagid a sibabara iti ‘Komustaka?’ wenno ‘Tumulongak’ wenno ‘Rugianka nga ayaten’; ken mata a pakisarita, a mangbasa kadagiti balikas, a pangawat, a pangtakuat.

“Inikkannak iti puso a mangkita ken mangdengngeg ken mangrikna iti daga nga inaramidna, ket iti kaunggak bumsog ti naindagaan nga ayat nga aglippias. Inikkannak iti lua ni rag-o nga agarubos.

“Addaankayo met kadagitoy a banag. Sagut dagitoy—parabur iti laksiid ti kabaelantayo nga umawat.

“Ket inton makitak manen [ni Jesus] ket naawatnakon ti Amak iti panagsublik, mangnamnamaak, a kaduak ti kaasmangko, a kabaelakto ti mangruji iti panangiturong ti lubong a kas iti daytoy. Ket bigbigento dagiti annakmi ti parabur ti agsapa a ragsak iti panagbiagda ket agrimat dagiti matada a nalapunos iti lua a ginubuay ti ayat a naindagaan iti panagkunada, ‘Agyamanak, Ama’” (Ann Busath, “Creation,” *Improvement Era*, Sept. 1967, p. 56).

Panangigibus

Iburayyo ti pammaneknekyo iti kinapateg ti panagbalin a naragsak a tao ita ken ti rag-o a mabalin a dumteng iti panagbalin a napudno iti annuroten ti agtutubo a Santa iti Ududina nga Aldaw. Agalibtakkayo ken paregtaenyo dagiti babbalasingang a mangibaklay iti pagrebbenganda para iti bukodda a pagragsakan ita.

Panangipakat iti Adalen

Pagpilien dagiti kameng ti klase iti maysa wenno dua a wagas a katulonganda nga agsapul iti ragsak ita. Isingasingyo a mangpilida iti maysa wenno dua a banag a pangitalimudokanda iti panunotda bayat ti sumuno a lawas.

Panangbukel iti Pagtaengan

GANDAT Ad-adda a dayawen ti tunggal agtutubo a babai dagiti rag-o nga ibunga ti panangbukel iti pagtaengan.

PANAGISAGANA Mangitugot iti papel ken lapis a saggaysa dagiti kameng ti klase.

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Panangrukod iti
aramid

Ti Panangbukel iti Pagtaengan ket Napateg ken Sagrado a Pagrebbengan

Dawaten iti tunggal agtutubo a babai a panunotenna a kaididiaya kenkuana ti maysa a trabaho. Bayat ti panangbasayo iti sumaganad a kita dayta a trabaho, paitayag kadagiti agtutubo a babai ti imada no makaay-ayo kadakuada ti kita ti trabaho.

Kita ti Trabaho

1. Makaiwakaskayo iti maysa a banag a napateg a makaaring iti ragsak dagiti adda iti aglawlawyo.
2. Tumulongkayo a mangpili kadagiti kasasaad ti trabaho ken mangipasdek iti makaay-ayo nga aglawlaw a para kadagiti dadduma.
3. Tumulongkayo a mangtengngel iti paggastuan.
4. Ikeddengyo no ania ti maiwakas a trabaho, no kaano a maiwakas, ken no kasano a maiwakas.
5. Ikeddengyo ti oras.
6. Magustuanyonto ti makilangen iti tunggal maysa iti intero a gunglo ket maaddaankayo iti gundaway a mangparagsak kadakuada.

Panaglilinnawag

• Ania a trabaho ti nailadawan? (Panangbukel iti pagtaengan, wenno ti babai a mangas-asikaso iti kaamaanna.)

Panangidatag ti
mannursuro

Ilawlawag a maysa kadagiti pagrebbengan a naited kadatayo ti panangbukel iti pagtaengan. Kayat ti Nailangitan nga Ama nga ipangruna dagiti amin a lallaki ken babai dagiti assawada, ken kaamaanda. Paset ti nadiosan a misiontayo dagiti kaamaantayo.

Estoria

Awisen dagiti agtutubo a babai a mangpaliw iti kinapasnek ti ina nga impakitana iti sumaganad nga estoria:

“Nalabit a kas iti kaaduanna nga agtutubo, diak inkankano ti panangipateg kaniak dagiti dadakkelko. Pudno a diak pinanunot ti di marukod a dagup ti panawen, bannog, kuarta, wenno anus a binubosda kaniak. Nangnangruna iti biang ni nanang.

“Kas man la ita, a namin-adu a daras a kinagurak ni nanangko, kinagurak dagiti banag nga intakderanna, dagiti banag nga indawatna nga aramidek, dagiti banag nga imbagana maipanggep iti panagubingna. Kinagurak ti kinapudno a, kas inauna iti pito nga annak, adda amin kaniak a pagrebbengan; wenno kasta ti panagriknak. Adda kaniak a mangipakita iti pagwadan—ti balikas a kinagurgurak bayat ti panagdakkelko—a mangidaulo, a mangpadas kadagiti banag a pagparikutak a, kas man la mangilawlawag ti wagas a mainumo nga aramiden dagiti ubbing. Malagipko ti pananggurak iti tonada ni Nanang a nakairuamanna a pangawag kaniak tapno agpatulong. Adda dagiti binatang a naimula iti panunotko, ket kasko pay laeng mangmanggep ti tonada agpapan ita:

“Kristy, tulongannak man a mangisagana iti pangrabii.’

“Masapul a madalusan ti sapatos dagidiay singin.’

“Kristy, agap-apa da Sue ken Gay; awan kadi ti mabalinmo nga aramidena?”

“Adda masapul ni Nancy; ibasaam man iti estoria.”

“Kanayon a kayatko nga ibaga, “Diak kayat,” ngem, pudno, diak naaramid.

“Ket dimteng ti Septiembre ket immadayoak nga ageskuela. Iti unos iti kinaagtutubok ti eskuelaan ket nabungon iti nalailo a lagip kaniak. Idiay ti nagam-ammuan dagiti dadakkelko; idiay ti nakariknaanda iti ayat ken nagkallaysaanda; idiay ti nakaipasngayak. Isu a nagagaranak unay a mapan—para kaniak—iti ‘pagtaengak.’

“Ngem iti dayta a panawen, iti Septiembre, adda nalablaves ngem iti dayta: kayatko ti mayadayo iti pagtaengan—ti pudno a pagtaengak. Nupay kasta, bayat ti panaglabas ti panawen ken iti panangbasak kadagiti surat ni nanang a pangibagbagaanna iti inaldaw nga ar-aramidenna, in-inut a naamirisko, iti kaunggak, nga imbukbokna amin a panawen, kuarta, bannog, ken panunotna kadagiti annakna. Naubogko nga amin a miting, amin a pannakitienda, amin a panagdalusan iti balay, amin a panangisuro—kinapudnona amin-amin—mismo a naiturong iti panangserbina iti kaamaanna. Ket in-inut ken naannayas ti pannakaammok iti daytoy ket dandani diak naamiris ti kaadda ti pannakaammok iti dayta.

“Sa iti maysa nga aldaw a panagawidko manipud iti klasek iti agsapa adda nadanonko a surat ni nanang. Maysa a gagangay, ordinario a surat, a napno iti damag maipanggep iti pagtaengan. Imbagana no kasano nga implas da Dave ken Dan, dagiti singin, ti sangarolio a papel a tisyu iti kasilia, a naglayus sakbay a nakapanaw ni nanang a mapan iti Gimong ti Kaasi. Imbagana no kasano ti kaadda ti panawen ni Nanang a napan nangpapukis ken Sandy. Imbagana ti panangiserrek ni Nanang ken ni Nancy iti pagadalan iti panagsala, ken ti panangbuyana kenkuana, ken ti panangidayawna iti daytoy.

“Maysa laeng a gagangay, surat nga aginaldaw, ngem diak pay nadanon ti maikadua a panid idi adda rikna a kellaat a nagsaknap iti kaunggak. Kasla init a kellaat a nagparang manipud iti likud ti ulep, a mangisaknap iti lawagna. Kellaat a nakitak ni nanang iti pudno a kinataona—saan a naagum, managayat . . . ti tao, a kaaduan ti naipaayna kaniak, ngem isu ti tao a diak inikkan iti umno a panangipateg.

“Imbatok ti bagik iti kama ket nagsangitak; nagsangitak iti ragsakko iti kellaat a naduktalak; nagsangitak iti ladingitko iti kinaawan a panagyamanko, ken iti di pagduaduaan a pannakasair ni nanang. Nagdardarasak a nagsurat kenkuana ket imbagak ti ayat ken panagyamanko kenkuana. Saan a napintas a surat, ngem napudno; ket nagsubalit met a dagus:

“Patgek unay a Kristy, nabasak ti suratmo, ket nagsangitak” (Kristine Walker, “I Found My Mother,” *New Era*, Oct. 1974, p. 27.)

Panaglilinnawag

• Apay a napateg para iti tunggal agtutubo a babai a dayawen ken maawatanna ti pagrebengan ti inana a kas mangbukbukel iti pagtaengan?

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a mabalin a mapadasan ti tunggal maysa kadatayo ti rag-o a napadasan ti nanang ni Kristy. Ti bukod a pannakapnek a dumteng iti mangbukbukel iti pagtaengan iti pannakaammona a makaibinglay iti ragsak iti kaamaanna ti makaitag-ay kenkuana iti inaldaw nga aramidna. No ipekta dagiti kameng ti kaammaana ti panagyamanda, ad-adda pay a makarikna iti pannakapnek.

Ti Panangbukel ti Pagtaengan ket Nalablaves Ngem iti Panagtagibalay

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a sakupen ti panangbukel iti pagtaengan ti nalawa a nadumaduma nga aramid, ket napateg amin dagitoy. Ti kapatgan, a pudno, ket isu ti panamagtalinaed a nadalus ti balay ken panangtaripato iti naindagaan a kasapulan dagiti kameng ti kaamaan. Nupay kasta, adda sabali a napateg a paset ti panangbukel iti pagtaengan, kas impalawag ni Sister Belle S. Spafford, ti sigud a sapasap a presidente ti Gimong ti Kaasi:

Naadaw a sao

“Ti panangbukel iti pagtaengan, iti panagkitak, agtinnag iti dua a kangrunaan a bingay: ti panangbukel iti pagtaengan ken ti panagtagibalay. Sakupen ti panangbukel iti pagtaengan ti pateg a naespirituan: ayat, kappia, kinatalna, panagtutunos dagiti kameng ti kaamaan, talged. Aramidenna ti lugar a pagindegan a disso a paginanaan dagiti kameng ti kaamaan manipud iti makatikaw ken nariribuk a lubong ket masarakanda ti panagkinnaawatan ken pannakapalasang iti rikna. Ti kagagaladna ket naulimek; pammaneknekna ti nasayaat a kababalin, kultura, ken umisu a panagtigtignay. Adda

kabukbukodan dagiti lallaki, babbai, ken ubbing nga itulong a sumayaat ti pagtaengan ken biag ti kaamaan, ket makaibinglay ti tunggal maysa para iti pagimbagan daytoy.

“Iraman ti panagtagibalay ti aramid a mangpatalinaed iti balay a nadalus, nadalimanek, ken nasayaat ti pannakataripaton. Iraman daytoy ti panangtarawidwid iti pakaseknan iti kuarta, a ti panagbiddut iti daytoy ti masansan a pagtaudan ti saan a pagkikinnaawatan ti kaamaan” (Belle S. Spafford, *A Woman’s Reach* [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1974], pp. 24-25).

Panaglilinnawag

• Kasano a makapagdanggay ti aramid iti balay ken ti panangbukel iti pagtaengan? Kasano a makaitedda nga agpadpada iti gunggona?

Pailadawan kadagiti agtutubo a babbai ti taeng a pakaidur-asan dagiti pateg a naespirituan. Pailawlawag met kadakuada no apay a napateg dagiti kabaelan a kas iti panagiggem iti kuarta wenno panangisagana iti taraon iti panagaramid iti pagtaengan a mabalin a pagyanan ti espiritu ti Dios.

Mabalin Itan ti Agtutubo a Babai ti Mangbukel iti Pagtaengan

Panaglilinnawag
iti pisarra

• Kasano ti pannakapagbalinyo itan a mamukbukel iti pagtaenganyo?

Mabalin a kayatyo nga ilista iti pisarra dagiti sungbat. Penkenyo a mairaman iti listaan dagiti kapanunotan a naagapad iti naadaw a sao iti ngato.

Aramiden ti
basit a grupo

Bingayen dagiti agtutubo a babbai iti dua a grupo ket ikkan ti tunggal grupo iti maysa kadagiti sumaganad a parikut. Dawatenyo nga ilawlawagda daytoy ken mangisaganada iti sumagmamano nga umno a pangiwawan no kasano ti panangrisut kadagito a parikut ken panangileppas kadagiti kasapulan nga aramid. Paibaga kadakuada ti nagalaanda iti tulong. Mangtedkayo iti papel ken lapis a pagisuratanda.

Aramid 1

Sumangpetka iti pagtaenganyo manipud iti eskuela a masangpetam ni nanangmo a nakaro ti sakit ti ulona. Agsangsangit ti maladaga, agap-apa dagiti dua nga ub-ubing a lallaki a kakabsatmo, ken nawara ti balay. Dandanin sumangpet ni tatangmo para iti pangrabii. Ania ti aramidem tapno makapataudka iti naespirituan nga aglawlaw iti pagtaenganyo? Kasano nga aramidem daytoy?

Aramid 2

Umulog ni nanangmo agingga iti oras ti pangrabii ket dinawatna a mangplanoka iti natimbang a nasayaat a taraon a para iti kaamaanyo nga uppat. Ibagam no kasano ti panagpili ken panangisaganam iti tunggal banag iti potahem. Ilawlawagmo no kasano ti panangplanom iti panawenmo tapno nakasagananton ti amin iti dayta nga oras.

Ikkanyo dagiti agtutubo a babbai iti sumagmamano a minuto a mangrisut iti parikut; sa ikkan iti gundaway ti tunggal grupo a mangidatag iti pangiturong iti klase. Dawaten amin a kameng a mangibinglay iti iparang ti tunggal grupo. No kasapulan ti mainayon a pakaammo, dakayon ti mangnayon.

Panangidatag ti
mannursuro

Ilawlawag a nupay saan pay nga agtatarawidwid iti bukodna a pagtaengan, mangbukbukel latta iti pagtaengan ti agtutubo a babai ken mabalinna pay a pasayaaten ti aglawlaw ti pagtaenganna. Makaited iti dakkal a rag-o ti wagas a panagaramidna iti daytoy iti kaamaanna. No adda pay oras, mabalin nga ibagayo ti sumaganad nga estoria, a sinarita ti maysa nga ina:

Estoria

“Idi sumangpet ni Karen manipud iti kolehio iti makalawas a bakasion iti nagbaetan ti semestre, adu dagiti makaparagsak a banag nga inaramidmi a sangsangkamaysa. Naggatangkami, nagsarungkar, nagpipinnadamag, nagdait iti baro a pantalon, nagsapul iti pagtrabahuan iti kalgaw, ken nagustuanmi ti sumagmamano nga inaramidmi a sangsangkamaysa a kas kaamaan.

“Agarup nabaybay-an ti panagtagibalay gapu kadagiti napatpateg a banag. Uray ti kuarto ti kaamaan saanen a mabakbakium ket nabaybay-an a nakaiwara dagiti kasapulan iti panagdait.

“Pimmartak ti panaglabas ti lawas, ket iti maika-5 iti malem dayta a Miercoles dagasen isuna dagiti gayyemna iti panagsublida iti kolehio. Adda papanak iti maika-3 iti malem,

isu a nangimalditak iti maysa nga agek kenkuana saak pimmanaw, a nagyamanak iti kaaddana a nangkabilaaw kadagiti addina no agggapuda iti eskuela ken mangtaripato kadakuada agingga a sumangpet ni tatangna manipud iti trabaho.

“Di nagbayag kalpaskan ti ipapanawko, immawag dagiti gagayyem ni Karen ket imbagada a matalaanda ket saanda a madagas agingga iti maika-9 ti rabii. Iti pannakaisagana dagiti gargaretna, adda pay uppap nga oras ni Karen nga aguray. Nagtugaw iti sango ti piano ket tinulonganna ni Stuart a nagsanay; nagtugaw iti agdan ket sinarungkaranna ni Roger bayat ti panangtulongna nga agkupun kadagiti pagiwarnak sakbay nga iwarasna; insaganana ti lamisaan a panganan ti pangrabii sakbay a sumangpet ni tatangna manipud iti trabaho; ken, nagpatulong kadagiti kakabsatna a lallaki, nagdalus iti kosina idi agangay.

“Idi nakapanaw ni tatangna ken dagiti lallaki para iti aramid iti rabii, innala ni Karen dagiti pagdalus ken ti bakium ket pinagbalinna ti nawara a siled ti kaamaan a mabalin nga ipagpanakkel. Kalpasanna, iti pannakakitana nga adda pay maysa nga orasna, dinalusanna ti kasilia.

“Iti naladaw a sardam a panaggapuk iti napanak, napanko sinirip dagiti ubbing a lallaki iti baba. Iti ilalabasko iti siled ti kaamaan ken ti pannakakitak iti banio ken ti kosina, nakariknaak iti naisangayan a panagpanakkel.

“Iti panagsaritami nga agassawa maipanggep iti daytoy, naamirismi ti kinapudno a bayat ti panagdakkelnan, mamukbukel iti pagtaengan idin ni Karen. Nalagipmi dagiti panawen a pannakakitami kenkuana iti kosina nga agar-aramid iti galietas a para kadagiti addina a lallaki. Nalagipmi nga iti napalabas a Paskua gimmatang iti tela, maysa a pagtabasan, ket pinagsiddaawnak iti napintas a nagayad a palda. Sipapannakkelak a mangisuot iti dayta a palda. Anian ti panangpabaknang dayta nakaay-ayat a balasitang iti pagtaenganmi babaen ti naragsak a paniriganna iti biag.

Panaglilinnawag

- Iti ania a wagwagas nga inaramat ni Karen a pinangparagsakna kadagiti addina a lallaki? Iti amana? Iti inana?
- Kasano a ti panangbukel iti pagtaengan ad-adda a mapagsisinningednakayo iti kaamaan?
- Kasano a ti urnos ken kinamanagdaldalus dagiti kameng ti kaamaan maparegtana a mangaramid iti amin a kabaelanda?
- Apay a nasayaat ti rikna nga agawid iti nadalus a balay?
- Kasano a ti pagtaengan a nasayaat ti pannakataripatonan yanninawna ti ayat dagiti kameng ti pagtaengan ti tunggal maysa?
- Kasano a ti panangbukel iti pagtaengan nayonanna ti naespirituan nga aglawlaw iti pagtaengan?

Ilawlawag a ti pagtaengan a naurnos ken nasayaat ti pannakataripatonan ken mangawis iti Espiritu ti Apo mangted iti panagtalek ken dayaw kadagiti tao nga agindeg idiy. Nanamnam-ay ken natalalna ti riknada. Lugar pay a mabalin a dumur-as ti pammati ken pammaneknekda. Kasapulan ti kasta a pagtaengan ti panangigaed ti tunggal maysa nga agindeg idiy ken mangyanninaw iti pannakaseknan nga adda iti tunggal maysa a kameng ti kaamaan. Maysa a pagtaengan a mangipanekek iti kinagaget ken kinapasnek nga agrabaho.

Mabalin nga Aramiden iti Klase

Babaen ti panguluken ti klase, mabalinyo ti mangikeddeng iti sumagmamano nga aramid a panangbukel iti pagtaengan iti ngalay ti lawas a pangtulong kadagiti kameng ti klase a mangadal kadagiti baro a kabaelan ken mangpadas iti makapasayaat nga aspeto ti panangbukel iti pagtaengan. Dagitoy ti sumagmamano a singasing (dumawat kayo iti pammalubos ti dadauloyo iti kinasaserdote sakbay a mangawiskayo iti sangaili nga agsarita):

1. Mangawis iti espesialista a mangisuro iti klase no kasano ti mangsukat iti sapatilia ti gripo, mangsukat iti pius ti silaw, mangtarimaan iti plag ti elektrisidad, mangikkat iti naiselsel iti pagayusan ti danum, wenna agisab-it iti ladawan.

2. Mangadal iti umno a panglakagan iti panagtarimaan iti bassit a dadael ti lupot ken mangangay iti pasken ti panagsursir kadagiti kameng iti klase.
3. Mangawis iti espesialista a mangisuro iti panagaramat iti maris, estilo, ken abel ti tela, ket aramaten daytoy a pakaammo iti panagplano iti aruaten.
4. Mangawis iti espesialista a mangisuro no ania a kita ti biroken iti panaggatang iti lupot ken tela, kasano ti mangbasa ken mangawat kadagiti marka, ken no kasano ti panangsaluad kadagiti abel.
5. Mangawis iti maysa nga ina a mangisuro iti klase no kasano ti mangpadigos, mangbado, mangsukat, mangpakan, ken mangtaripato kadagiti maladaga ken babassit nga ubbing, a pakairamanan no kasano ti mangliwliwa iti nariri a maladaga.
6. Mangawis iti espesialista a mangisuro iti klase iti panangtarawidwid iti kuarta, panagbadyet ken panaggatang babaen iti utang.
7. Mangawis iti espesialista a mangisuro iti panagdekorasion iti pagtaengan, a pakairamanan ti panagaramat iti maris, panangsimbeng, panagtutunos, ken panagiinnayo ken wagas a pangpasayaat dagiti agtutubo a babbai iti langa dagiti pagtaenganda.
8. Mangplano ken mangangay iti naisangayan a pasken maipapan iti taraon, kas iti pasken iti panagdekorasion iti tinapay, peria ti taraon iti sangalubongan, pasken iti pammigat, wenno rabii a panagluto iti kannawidan.
9. Mangaramid iti pasken a pagbibinninglayan kadagiti ammo a potahe a pangitugotan ti tunggal maysa iti taraon a pagarigan dagiti dadduma ken pagsisinnukatan kadagiti potahe.
10. Mangangay iti “rabii a panagparnuay iti lutuen” babaen ti panangbingay iti klase iti sumagmamano a grupo a mangisagana iti taraon manipud kadagiti ramen a naikabil iti supot wenno bassit a kahon.

Kananakem Maipanggep Kadagiti Nadiosan nga Akemtayo

Adalen

8

GANDAT Maidur-as ti tunggal agtutubo a babai ti nasayaat a kananakem maipanggep iti nadiosan nga akemna nga asawa ken ina.

PANAGISAGANA

1. Mabalín nga aramidén no kayat: Mangisagana kadagiti maibunong a papel kas naisingasing iti Panangigibus.
2. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wénno naadaw a sasao a kayatyo.

MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN

Estoria

Awatentayo ti Panirigan ti Apo kadagiti Akem Dagiti Babbai

Limmabas ti maysa nga agdaldaliasat iti pagtiktikan iti bato ket nakakita iti tallo a lallaki nga agtartrabaho. Dinamagna a saggaysa dagiti lallaki no ania ti ar-aramidenda. Aggigidiat ti kananakem a naipalgak dagiti lallaki maipanggep iti isu met la a trabaho. “Agtiktiktikak iti bato,” insungbat ti immuna a lalaki. Insungbat ti maikadua, “Mangmangedak iti tallo a piesa a balitok iti inaldaw.” Immisem ti maikatlo a lalaki ket kinunana, “Tumultulongak a mangbangon iti balay ti Dios.”

Panangidatag ti mannursuro ken panaglilinnawag

- Kasano a ti kananakem ti tunggal tao aringanna ti panagkitana iti aramidna?
- Apay a ti maikatlo a lalaki ti mabalín a mangibilang iti trabahona a makaay-ayo ken adda kaipapananna?

Ilawlawag a mabalintayo ti maaddaan iti nasayaat wénno saan a nasayaat a kananakem maipanggep iti nadiosan nga akemtayo nga asawa ken ina. Adda dagiti mangibilang iti daytoy nga akem a makaibaba ken makaidagel, ngem ti akemtayo ket pudno a paset ti napasnek a karitayo sakbay nga immaytayo iti daga. Paset ida dagiti parabur nga umay kadaytoy a kas babai nga annak ti Dios.

Inlawlawag ni Presidente Spencer W. Kimball a “nagkaritayo, napasnek a kari, idiyang langit sakbay nga immaytayo iti daytoy a biag.

“Nagaramidtayo kadagiti katulagan. Inaramidtayo ida sakbay nga inawattayo ti saadtayo ditoy daga. . . .

“Inkumittayo ti bagbagitayo iti Nailangitan nga Amatayo, a no ibaonnatayo iti daga ken ikkannatayo iti bagi ken itedna kadaytoy ti di magatgatadan a gundaway a maited ti biag iti daga, pagtalinaedenna a nadalus ti biagtayo ken makikallaysatayo iti nasantuan a templo ken agpatanortayo iti kaamaan ket isurotayo kadakuada ti kinalinteg. Daytoy ti napasnek a sapata, ti napasnek a kari” (Spencer W. Kimball, “Be Ye Therefore Perfect,” bitla a naited iti Salt Lake Institute of Religion, 10 Jan. 1975, p. 2).

- Ania dagiti akem nga inkaritayo iti Nailangitan nga Ama nga awatentayo sakbay nga immaytayo ditoy daga? (Mangasawatayo ken maaddaan iti kaamaan.)

Imballaag ni Presidente Kimball, “Dikayo . . . agaramid iti biddut a maiduronkayo iti maikadua laeng nga aramid a pakaigapuan ti panagbaybay-ayo iti agnanayon a nakaikumitanyo a kas iti panagpasngay ken panagpatanor kadagiti espiritu nga anak ti Amatayo iti Langit” (*Ensign*, Nov. 1979, pp. 102–3).

Pannakaawat iti Pateg dagiti Akemtayo

Pangidatag ken panangilawlawag ti mannursuro

Ilawlawag a ti nailubongan a panirigan iti pagrebbengan dagiti babbai saan nga umisu gapu ti panagimbubukod no maminsan. Italmudokna unay dagiti kalintegan ti babai nga umawat a kurang la a malipatan ti gundawayna a mangted. Nalawlawag a ti panirigan ti Apo. Italmudokna iti agpadpada a gundaway dagiti lallaki ken babbai nga agayat ken agserbi. Makatulong kadatayo daytoy a panirigan a mangliklik iti kinamanagimbubukod ken kinaliday.

Ilawlawag a no mamatitayo a gagangay unay ken makauma ti biag a kas kapisi ken ina, agbalinto a kasta. Ngem no maawatantayo ti nadosan a panggeptayo ken maamiristayo ti naindaklan a kabaelan nga adda kadatayo, dakdakkel ti kaipapanan ti akemtayo ngem iti ania man nga aramid iti lubong. Babaen ti naragsak ken naganetget a panangtarabaytayo kadagiti assawatayo ken babaen ti panangipasngay, panangtaripato, ken panangisuro kadagiti nalinteg nga espiritu, mapadasantayo ti kaindaklan a pannakapnek.

- Kasano a mabendisionan ti biagtayo ti nalawag a pannakaawat ken nalinteg a kananakem a maiturong kadagiti akem ti asawa ken ina?
- Kasano a ti kananakemtayo a maiturong kadagitoy a pagrebbengan aringannatayo iti unos ti panagbiagtayo?
- Kasano a dagiti pannursuro ti Apo ken dagiti katulonganna maipanggep kadagiti akemtayo tumulong a mangsalaknib kadatayo iti peggad iti panangaklon kadagiti nailubongan a kananakem?

Akem ti Kapisi ken Katakunaynay

Nasantuan a kasuratan

Pabasa kadagiti babbalasang ti Doktrina ken Katulagan 25:5, 14, 16, a naglaon kadagiti pangiturong ti Apo ken ni Emma Smith. Ilawlawag a mabalin a maited amin kadagiti babbai daytoy a pammagbaga a mangliwliwa iti kaingungottayo iti napakumbaba a kananakem.

Panangidatag ti mannursuro

Nasken a saan a pabassiten ti babai iti kaano man ti naindaklan a bilegna a kas liwliwa ken katulongan ti kaingungotna. Mabalin a kasapulanna ti maliwliwa ken maparegta a mangipatungpal iti akemna a kas kaingungot ken mangted iti kasapulan, dadaulo ken mannursuro.

Naadaw a sao

Idi maawagan ni Presidente Spencer W. Kimball nga agbalin nga Apostol, dina nadaeran ti yaawatna iti akem. Saritaenna no kasano ti panangliwliwa ken panangparegta kenkuana ti kapisina:

“No umawag ti Simbaan, agtungpaltayo.’ Ngem rumimrimbaw iti panunotko dagiti pagkurangan ken diak kabaelan ken pagkapsutak ket diak nadaeran. Diak napengdan ti panagarubos ti adu a luak . . . nagsangsangitak . . . nga agsasaruno ti saibbekko. Inabaynak ti kapisik a nagtugaw iti basar, nga inam-amloyna ti buokko, a padpadasennak a pakalmaen.

“ . . . Ti kapisik ti salakanko. Liniwliwa ken pinaregtanak ket intuloyna nga imbaga a maymaysa laeng ti dana a suroten . . .

“ . . . Intuloyko nga imbaga ken ni Camilla a saanko a masinunuo ti aramidek, nupay ammok nga awan duadua a maymaysa laeng ti turongen. Intuloynak a pinaregta ket impapilitna a ti laeng panangawatko iti akem ti maaramidko” (Edward L. Kimball ken Andrew E. Kimball, Jr., *Spencer W. Kimball* [Salt Lake City: Bookcraft, 1977,], pp. 191–92).

Panaglilinnawag ken panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a nagbalin ni Presidente Kimball a naindaklan a propeta ti Apo.

- Kasano ti kapateg ti akem ni Camilla a kas kapisi ken katakunaynay iti biag ti kaingungotna?

Ilawlawag a no addaantayo iti umno a kananakem iti pagrebbengantayo a kas kapisi ken katakunaynay, mabalintayo met ti maaddaan iti naindaklan a pangawis iti pagimbagan ti biag dagiti agbalin a kaingungottayo, ania man ti naggapuanda a biag. Ditayo koma pulos tagtagibassiten ti pateg dagiti babbai a kas kapisi.

Nasantuan a kasuratan ken panaglilinnawag

Pabasa iti agtutubo a babai ti 1 Taga-Corinto 11:11.

- Kasano a makapagtinnulong dagiti agassawa?

Akem ti Ina ken Mannursuro

Kinuna ni Presidente David O. McKay: "Asideg iti kinadios ti kinaina. Isu ti kangatuan, ti kasantuan a serbisio a maaramid [ti babai]" (iti Conference Report, Oct. 1942, pp. 12–13).

- Kasano a daytoy a palawag ti propeta ti Dios papigsaenna ti kananakemtayo a maiturong kadagiti akemtayo?
- Kasano a ti pannakaawat kadagiti kasta a palawag dagiti propeta ti Apo makatulong kadaytoy a mangliklik iti nailubongan a kananakem dagiti sumagmamano a babai a ti kinaina inaldaw la nga aramid ken dagensen ket pukawenna ti bukod a wayawaya?

Ilawlawag nga isuronatayo ti kinaina nga agbalin a managayat ken makasursuro nga agsakripisio.

Kinuna ni Presidente Spencer W. Kimball:

"Nasken nga agplano ken agsagana dagiti agtutubo a babai a mangasawa ken iti panagpasngay ken panagpadakkel kadagiti ubbing. Nadiosan daytoy a kalinteganyo ken daytoy ti dana nga agturong iti naindaklan ken nangatngato nga agpang ti kinaragsak" ("Privileges and Responsibilities of Sisters," *Ensign*, Nov. 1978, p. 103).

Estoria

Naterminuan iti kanser ti biag ti maysa nga agtutubo nga ina nga addaan iti dua nga annak a mangrugugi nga ageskuela. Sakbay ti ipapatayna, kinasarita ti kaingungotna ti ospital a mayakar koma ti kapisina, ni Marilyn, iti naiputputong a lugar iti sirok ti ospital tapno makapagpiknikda a kaduada dagiti dua nga annakda nga ubbing a babai. Daytoy ti aramid a nakairuamanda a pagrarsagakan a sangaamaan sakbay a nagsakit ti inada. Nagtugawda amin iti sirok ti dakkel a mangga, nangaldawda, ken nagra-oda iti dayta ababa a napateg a kanito a panagdedennada a sangaamaan. Kalpasan dayta a padas, nagsubli ni Marilyn iti kamana iti ospital ket insuratna ti sumaganad iti listaan ti padpadasna:

"Kanayon a naibagbaga kaniak a 'no nasayaat ti salun-atmo adda kenkan ti amin.' Naamirisko ita nga aldaw a saan a pudno dayta, gapu ta adda kaniakon ti amin nupay saanak a nasalun-at. Naiteden kaniak ti amin iti panagtugawko iti sirok dayta dakkel a mangga ita nga aldaw—ti patpatgek a kaingungotko ken dagiti nasingpet nga annakko. Awanen ti napatpateg pay. Impaay kaniak ti akemko a kas kapisina ken ina ti kapatgan a rag-o ken ragsak iti daytoy a biag. Ibatik iti agnanayon dagiti piknik ken adu a nailubongan a ragsak, ngem kaduakto ti kaamaak iti agnanayon."

Panaglilinnawag

- Kasano a natulongan ti kananakem daytoy agtutubo a babai a kapisina ken ina iti akemna a mangawat iti sakitna?
- Kasano a mabalin nga aringan ti kananakemna ti kananakem dagiti annakna iti akemda inton agbalinda a kapisina ken inna?

Panangigibus

Inted ni Presidente Spencer W. Kimball kadaytoy daytoy a pammaregta:

Naadaw a sao ken maibunong a papel a mabalin nga aramiden no kayat

"Ti panagbalin a nalinteg a babai ket nadaeg a banag iti ania man nga edad. Ti panagbalin a nalinteg a babai bayat ti umad-adanin a biag ditoy daga ket naisangayan ti kinataknengna nga akem, sakbay ti maikadua a yaay ti Mangisalakantayo. Ti pigsa ken pangawis ti nalinteg a babai ita mabalin a mamimpullo iti mabalin a maaramid kadagiti natalnalna a panawen. Naisaad ditoy a tumulong a mangidur-as, a mangsaluad, ken mangaywan iti pagtaengan—nga isu ti pangrugian ti gimong ken kadayawan nga institusion" (*Ensign*, Nov. 1978, p. 103).

*Isasaranay iti
Biag ti Kaamaan*

GANDAT	Padasen ti tunggal agtutubo a babai a pasayaaten ti pannakilangenna kadagiti nagannak kenkuana.
PANAGISAGANA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mangaramid iti kopia dagiti saludsod iti daytoy nga adalen a saggaysa dagiti agtutubo a babbai. Mabalín a kayatyo nga ikkan dagiti babbai iti saludsod sakbay ti makalawas tapno nasuratanen nga itugotda iti klase. 2. Mangtuding kadagiti agtutubo a babbai a mangidatag iti nasantuan a kasuratan, estoria, wenno naadaw a sao a kayatyo.
Palagip iti mannursuro	Iti panangisaganayo iti daytoy nga adalen, ibagayyo ti kasapulan no adda agtutubo a babbai iti klase nga awan ti ama wenno inada iti pagtaenganda.

MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN

Estoria

Maadaltayo a Bigbigen ti Ayat Dagiti Nagannak Kadatayo

Basaen ti umuna a paset ti sumaganad nga estoria nga “Holiday Homework”

“Marigatanak a mangisarita iti daytoy gapu ta diak pay nataengan, ngem diako pulos malipatan ti napalabas a Paskua. Kitaenyo, adda daytoy gayyemko nga agindeg iti ngato ti turod, ket addaan ti kaamaanna [iti amin a banag]—dakkell a balay, napipintas a kotse, luplupot. . . . Ngem didak pagbiddutan—pudno a nasayaatda a tao ket naimbagda kaniak. Kameng ti pagobispuan ti tatang ni Karen, ket pudno nga addaanda iti naan-anay a panagbiag iti pagtaengan—kas iti kasasaad a kanayon a pampanunotek a pagwadan.

“ . . . Kanayon a mapanak idiy, ket inawisdak a makipangrabii kadakuada iti Rabii ti Paskua. Saan a nakappapati. Kayatko a sawen, nangankami a kandela ti silawmi, nangina a kubiertos dagiti inaramatmi. Ni tatangna ti nangted iti kararag ti kaamaan kas pangrugian.

“ . . . Diak pay nakaawat iti sagut nga agpateg iti nasursurok ngem sangagasut a pisos iti unos ti panagbiagko. Diak mailadawan ti ragsakko idi naisar-ong ni Santa Klaus iti dayta a rabii. . . .

“Idi itulodnak ni Brother Miller iti balaymi mariknak a kasla diak kayaten ti sumrek. Kinunana, ‘Naimbag a Paskuam, Cheryl. Maragsakankami unay iti yaaymo iti yanmi.’ Nakasingsinged ken naamaan unay. Kayatko nga ibaga kenkuana nga anian a kinadalusna ken kinalawag ti rupana, ngem nakunak laeng, ‘Agyamanak, pakaidayawak unay!’

“Nakakandado ti ridaw ket nabayag a nagtakderak nga agtuktuktok ken kumitkita iti malmalkab a pintura ti balay. Sa dayta napigis a kurtina a kinagat ti aso makatawenen ti napalabas. Diak naliklikan nga indasig ti pagtaengan dagiti Miller iti bassit ken marmarba a balaymi. Nangngegko ti kayaskas ni tatang nga agturong iti ridaw ken ti makaringgor a telebision iti salas. Linuktanna ti ridaw ket binugkawannak, kinunana a naladawak unay ken nasken nga addaak koma iti pagtaenganmi iti Rabii ti Paskua. . . . Ngem nakainum ket dina inggagara dagiti nasaona, nakunak iti bagik.

“ . . . Awan ti mangipasimudaag iti Paskua malaksid ti aguspaken a sabsabong iti ridaw ken ti nalaka ti bayadna a kayo ti Paskua a nakaibitinan ti babassit a sinambola. Nakawarwara ti balay ken aglalaok ti angot.

“Immasideg ni nanang a nakaroba [iti daan]. . . . Madlawko iti langana a sumro manen ti sakit ti [ulo]na. ‘Kayatko met koma nga adda ti anakko nga ubing a babai iti balay a tumulong sagpaminsan iti inana.’

“Makaluaakon; mariknak ti saem a rumkuas iti barukongko. Sinagidko ti abaga ni nanang, ket awan ti navesngawko no di ‘Ladingitek, ‘Nang,’” nga awan iti nakemko.

“Simrekak iti kuartok ket inliktubko ti ridaw, nga inkugtarko ti nadalapusko a sapatos ti adiek a babai.

“Diak mailadawan no kasano a nasken a maipasngayak iti kaamaak a saan iti dadduma a kaamaan a kas iti kaamaan dagiti Miller. . . . Pudno a narigat no siksika ti kameng ti Simbaan iti kaamaan. Imbaga kaniak dagiti elder a narigat ket adda dakkell a trabaho nga agur-uray kaniak, a mangipakita iti nasayaat a pagwadan. Pinadasko ngem kasla ipagpagarup ti kaamaak a nangaton ti panagkitak iti bagik iti panagkamengko iti Simbaan ken ti panangbaliwko iti biagko. . . .

“ . . . Nagiddaak a dagus a diak nagkararag. Diak kabaelan. Nasakit unay ti nakemko ket impapanko a dinak mangngeg ti Apo.”

Panaglilinnawag

- Ania ti rikna ni Cheryl kadagiti dadakkeln? Apay?
- Ania ti riknayo kadagiti dadakkell ni Cheryl?
- Ania koma ti naaramid ni Cheryl a pangpasayaatna iti kasasaad iti pagtaenganda?

Estoria

Basaen ti paggibusan ti estoria.

“Iti agsapa ti Paskua idi makaringak sumirsiripen ti init iti iddak. Agsapa ti Paskua! Limmagtoak gapu iti karkarna a rikna ti Paskua. . . . Insuotko ti robak ket rimmuarak a nagtulong iti salas. . . .

“Para kenka dayta, Cheryl,’ [kinuna ni nanang], nga intudona ti karton iti sirok ti kayo.

“Induron ni tatang ti karton kaniak. Dakkel a karton a di nabungon ngem nabedbedan iti sobrasobra nga agduduma a ribon. Impapanko a suiter a para P.E. gapu ta kasapulak, ngem saan. Idi maikkatko ti papelna, nagparang ti nakupin a bestida nga idi la a nakitak. Maysa kadagiti kadaanan a moda nga adda laso ken rapolsna. [Nangina unay] la ketdi daytoy.

“Diak nakatimek a dagus. Kasla natilmonko ti angesko.

“Kasla diak pasien! Nagpintas! Inulit-ulitko nga imbaga bayat ti panangitag-ayko a nangisibar iti bado.

“ . . . Sabali ti kitkitaen ni tatang, ngem inasitgak ket nagtugawak iti abayna. Inarakupko iti nairut a diak malagip no kaano pay ti naudi a panangarakupko!

“Nangalaam, ‘Tang? Kayatko a sawen, ammok a dimo kabaelan!’

“Kimmita iti . . . tugaw ket awan ti nasaona, ngem kasla ngingepngep dagiti bibigna a kasla makalibbi. Inarakupnak ngem inikkatna met la a dagus. Nagtalinaedak a nakatugaw a kitkitaek dagiti pigis ti tumeng ti pantalonna ket pampanunotek ti maipanggep iti panagayat ken panangted ket ammok a dakkell ti trabaho nga agur-uray kaniak” (Carol C. Ottesen, “Holiday Homework,” *New Era*, Dec. 1972, pp. 22–23).

Panaglilinnawag

- Kasano a binaliwan ti nangngegyo a naggibusan ti estoria ti riknayo maipanggep iti tatang ni Cheryl?
- Apay nga ipapanayo a saan a maawatan daytoy agtutubo a babai ken ti amana ti rikna ti tunggal maysa?
- Ania dagiti pagilasinan a patpatgen dagiti nagannak kenkuana ni Cheryl?
- Masdaawkayo kadi no dadduma no patpatgennakayo dagiti dadakkelyo?
- Ania a wagas ti panangipakita dagiti dadakkelyo ti panangipategda kadakayo?
- Kasano ti panangawatyo a nasaysayaat kadagiti dadakkelyo?

Ti Pannakaawat Kadagiti Nagannak ti Tulbek ti Nasingsinged a Panaglilinnangen

Ilawlawag a sumiksiken ti ayat ken panagdayawtayo kadagiti sabali a tao bayat ti panangammo ken pannakaawattayo iti kinasiasino, padpadas, ken riknada.

Listaan ti saludsod

No nasapsapa ti pannakakompleto dagiti agtutubo a babai kadagiti listaan ti saludsod, paglilinnawaganyo iti daytoy a gundaway. No saan, ikkan iti kopia ti tunggal agtutubo a

babai. Gutigoten ida a mangsungbat agingga iti kabaelanda iti sumuno a lawas. No dida makompleto dagiti listaan ti saludsod, nasken nga agsaludsodda kadagiti dadakkelda para kadagiti sungbat.

Ania ti Ammom Maipanggep Ken ni Nanangmo?

1. Naganna idi balasang: _____
2. Lugar a nakayanakan: _____
3. Pinadakkel kadi dagiti dadakkelda? _____
4. Bilang dagiti kabsatna a lallaki ken babbai: _____
5. Ti lugarna iti kaamaan (inauna, buridek, kdpy.): _____
6. Pagsapulan ti amana: _____
7. Natalged kadi ti panguartaanda? _____
8. Relihion ti kaamaanna: _____
9. Ania dagiti nakallalagip a naespirituan a padasna? _____
10. Adda kadi naisangayan a nagpasaran wenno kannawidanda? _____
11. Kasano ti kasingedna kadagiti dadakkelda? _____
12. Ania ti adalna? _____
13. Ania ti nakallalagip a padasna iti pagadalan? _____
14. Nagtrabaho kadi iti ruar ti pagtaengan sakbay a nagasawa? _____
15. Ania ti kangrunaan a panggepna a tun-oyen iti biag? _____
16. Ania ti pakaragsakanna? _____
17. Ania ti pakaladingitanna? _____
18. Ania dagiti rigat a naparmekna? _____
19. Ania ti kaay-ayona unay nga aramiden iti sidong ti kaamaanna? _____
20. Ania ti kaay-ayona nga aramiden no adda wayana? _____

Ania ti Ammom Maipanggep ken ni Tatangmo?

1. Nagan: _____
2. Lugar a nakayanakan: _____
3. Pinadakkel kadi dagiti dadakkelda? _____
4. Bilang dagiti kabsatna a lallaki ken babbai: _____
5. Ti lugarna iti kaamaan (inauna, buridek, kdpy.): _____
6. Pagsapulan ti amana: _____
7. Natalged kadi ti panguartaanda? _____
8. Relihion ti kaamaanna: _____
9. Ania dagiti nakallalagip a naespirituan a padasna? _____
10. Adda kadi naisangayan a nagpasaran wenno kannawidanda? _____
11. Kasano ti kasingedna kadagiti dadakkelda? _____
12. Ania ti adalna? _____
13. Ania ti nakallalagip a padasna iti pagadalan? _____
14. Ania ti pagsapulanna? _____
15. Ania ti kangrunaan a panggepna a tun-oyen iti biag? _____
16. Ania ti pakaragsakanna? _____
17. Ania ti pakaladingitanna? _____
18. Ania dagiti rigat a naparmekna? _____

Panaglilinnawag	<p>19. Ania ti kaay-ayona nga aramiden iti sidong ti kaamaanna? _____</p> <p>20. Ania ti kaay-ayona nga aramiden no adda wayana? _____</p> <p>Iti panangaramat iti listaan ti saludsod, ituloy ti panaglilinnawag.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maawatanyo kadi ti rikna dagiti dadakkelyo a kas iti relihion (wenno ti Simbaan)? • Kasano a ti panangammoyo iti kabibiag dagiti dadakkelyo makatulong kadakayo a mangawat iti riknada? • Kasano a ti panangammoyo kadagiti sungbat dagiti saludsod iti listaan ti saludsod makatulong kadakayo a mangpapintek iti nasaysayaat a pannakilangenyoy itina ken itiamayo? <p>Igibus ti panaglilinnawag babaen ti panangilawlawag kadagiti agtutubo a babbai a simminged ti balasitang iti amana kalpasan ti pannakaawatna iti rikna daytoy. Ilawlawag a makatulong kadagiti agtutubo a babbai ti panangtakuatda iti ad-adu pay maipanggep kadagiti dadakkelda iti panangpasayaatda iti pannakilangenda kadakuada.</p>
-----------------	--

Nasantuan a kasuratan	<p>Binilin ti Nailangitan nga Ama ti Tunggal Agtutubo a Babai nga Agdayaw Kadagiti Dadakkelda</p> <p>Paukrad kadagiti agtutubo a babbai ti Exodo 20:12. Ilawlawag a binilinnatayo ti Dios nga agdayaw kadagiti dadakkeltayo. Sakbay a basaen ti kameng ti klase ti Exodo 20:12, awisen dagiti agtutubo a babbai a dumngeg iti kari a naited iti bilin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ania a kari ti ited ti Apo kadagiti agdayaw iti dadakkelda? • Ania ti kayat a sawen daytoy a kari? • Ania iti panagkunayo ti namkuatan ti Dios a nangibilin iti panangdayaw kadagiti dadakkeltayo? <p>Pabasa iti agtutubo a babai ti balakad ni Pablo iti Taga-Colosas 3:20.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ania dagiti gapu nga ited ni Pablo ti balakad a panagtungpal kadagiti nagannak? <p>Ilawlawag a ti panangsursurotayo nga agdayaw ken agtungpal kadagiti dadakkeltayo ditoy daga tumulong kadaytoy a mangpasayaat iti pannakilangentayo kadakuada. Isagananatayo pay a mangayat ken agtungpal a sitatallugod iti Amatayo iti Langit.</p>
-----------------------	---

Pagpanunotan a saludsod Panaglilinnawag iti pisarra	<p>Rebbengentayo a Pasayaaten ti Pannakilangentayo Kadagiti Dadakkeltayo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sumayaat kadi a dagus ti pannakilangenyoy kadagiti dadakkelyoy itina pannakaammoyoy a binilinnakayoy ti Dios nga agdayaw ken agtungpal kadakuada? • Ania dagiti naipangruna a banag a maaramidyo a pangpasayaat itina pannakilangenyoy kadagiti dadakkelyoy? <p>Bayat ti isungbat dagiti agtutubo a babbai, gupgopen dagiti sungbatda itina pisarra. Mabalin nga aramaten a pangiwawan dagiti sumaganad a singasing.</p>
--	---

- Tapno mapasayaat ti pannakilangenko kadagiti dadakkelda,
- Agtalinaedak—
1. A natudio.
 2. A napudno kadakuada babaen ti diak panagsao itina saan a nasayaat maipanggep kadakuada wenno kadakuada.
 3. A naragragsak itina amin a kameng ti kaamaan.
 4. A nasayaat a tao mismo.
 5. Nga ad-adda a mannakitinnulong itina pagtaengan.
 6. A mannakaawat no apay a kastada.
 7. A mangipeksa itina panagdayaw ken panagyamanko.
 8. A mangilawlawag kadakuada kadagiti parikutko, planok, ken panggepko a tun-oyen.
 9. A kanayon a mangibaga kadakuada no sadino ti yanko.

Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag nga adu ti mabalin nga aramiden ti anak a babai a pangpasayaatna iti pannakilangenna kadagiti dadakkelna. Dagiti nadumaduma a nagannak agduduma ti pakaay-aywanda, ngem maysa a wagas ti panagbalin a nasayaat a tao a pakadayawan ti tunggal babai iti dadakkelna. Ti anak a babai saanna a masukatan dagiti dadakkelna, ngem mapasayaat ken mapapigsana ti pannakilangenna kadakuada babaen ti panangbalaliwna iti ugalina. Nangted ni Elder Loren C. Dunn iti napintas a pagarigan:</p> <p>“Malagipko ti pabuya iti entablado a naaramid itay nabiiit a naipelikula. Maipanggep daytoy kadagiti nagannak a nagsubli ti kakaisuna nga anakda, a lalaki, manipud iti panagsoldadona. Sigud a saan a nadekktet dagiti agama. Maysa a pasamak nga agpada a mangipatpateg dagiti agama ngem awan ti wagas a pakaipeksaanda iti tunggal maysa, isu a napasamak ti ikakayakay gapu ta ipagarup ti tunggal maysa a di maipatpateg. . . . Iti alimpatok a parte ti pabuya isu idi kinuna ti ubing a lalaki iti amana ti maysa a banag a kas iti daytoy:</p> <p>“‘Tang, kanayon idi a gurguraenka ta pulos a dimo naibaga kaniak nga ay-ayatennak, ngem naamirisko met laeng a diak met naibaga kenka nga ay-ayatenka. Isu nga ita, Tang, ibagakon: Ay-ayatenka.’</p> <p>“Iti maysa a makatignay a darikmat naginnarakup dagiti agama iti pannakaibukbok ti namedmedan nga ayat ken panagdayaw iti adu a tawen. Nalabit a saan koma a napasamak ti kastoy no saan a naamiris ti anak ti nagkuranganna a mangipeksa iti riknana a kas kadagiti daddakkelna” (iti Conference Report, Apr. 1969, pp. 22–23; wenno <i>Improvement Era</i>, June 1969, pp. 52–53).</p>
Pisarra ken estoria	<p>Inayon ti binatog nga <i>Ibagayo kadakuada nga ay-ayatenyo ida</i> iti listaan iti pisarra.</p> <p>Maysa nga agtutubo a babai a nangikeddeng a mangpasayaat iti riknana kadagiti dadakkelna ti immasideg iti Amana iti Langit iti napasnek a kararag. Bayat ti panagkararagna, inkeddengna nga agyaman iti Apo para kadagiti dadakkelna, uray no dina pay naaramid idi. Iti panangipeksana iti balikas ti panagyaman, napno a dagus ti panunotna iti gapu no apay a nasken nga agyaman kadagiti dadakkelna. Timmakder manipud iti nagparintumenganna a napno iti baro a pamateg ken pannakaawat kadagiti dua a tao a naamirisna a kas annak ti Dios a kas kenkuana.</p>
Pisarra Pagpanunotan a saludsod	<p>Inayon ti <i>Kararag a pagdawat iti tulong</i> iti listaan iti pisarra.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ania ti aramidenyo a pangpasayaat iti pannakilangenyoy kadagiti dadakkelnyo ket iti kasta maay-ayoyo ti Nailangitan nga Amayo?

Maisingasing nga Aramiden

1. Mangplano iti rabii a “Panagdayaw Kadagiti Nagannak”.
2. Mangbukel iti plano a mabalin a maipatungpal ti tunggal babai iti pagtaenganna, a kaduana dagiti kabsatna a lalaki ken babai, a mangipeksa iti panagdayaw ken panagyaman kadagiti dadakkelna.
3. Isingasing a mangisurat ti tunggal agtutubo a babai iti surat ti panagyaman kadagiti dadakkelna.
4. Mabalin ti tunggal agtutubo a babai ti mangikeddeng iti bukodna a panggep a tun-oyen a mangipakita iti panagdayaw ken panagraemna kadagiti dadakkelna.

Ania ti Ammom Maipanggep Ken ni Nanangmo?

1. Naganna idi balasang: _____
2. Lugar a nakayanakan: _____
3. Pinadakkel kadi dagiti dadakkelna? _____
4. Bilang dagiti kabsatna a lallaki ken babbai: _____
5. Ti lugarna iti kaamaan (inauna, buridek, kdpy.): _____
6. Pagsapulan ti amana: _____
7. Natalged kadi ti panguartaanda? _____
8. Relihion ti kaamaanna: _____
9. Ania dagiti nakallalagip a naespirituan a padasna? _____
10. Adda kadi naisangayan a nagpasaran wenno kannawidanda? _____
11. Kasano ti kasingedna kadagiti dadakkelna? _____
12. Ania ti adalna? _____
13. Ania ti nakallalagip a padasna iti pagadalan? _____
14. Nagtrabaho kadi iti ruar ti pagtaengan sakbay a nagasawa? _____
15. Ania ti kangrunaan a panggepna a tun-oyen iti biag? _____
16. Ania ti pakaragsakanna? _____
17. Ania ti pakaladingitanna? _____
18. Ania dagiti rigat a naparmekna? _____
19. Ania ti kaay-ayona unay nga aramiden iti sidong ti kaamaanna? _____
20. Ania ti kaay-ayona nga aramiden no adda wayana? _____

Ania ti Ammom Maipanggep ken ni Tatangmo?

1. Nagan: _____
2. Lugar a nakayanakan: _____
3. Pinadakkel kadi dagiti dadakkelna? _____
4. Bilang dagiti kabsatna a lallaki ken babbai: _____
5. Ti lugarna iti kaamaan (inauna, buridek, kdpy.): _____
6. Pagsapulan ti amana: _____
7. Natalged kadi ti panguartaanda? _____
8. Relihion ti kaamaanna: _____
9. Ania dagiti nakallalagip a naespirituan a padasna? _____
10. Adda kadi naisangayan a nagpasaran wenno kannawidanda? _____
11. Kasano ti kasingedna kadagiti dadakkelna? _____
12. Ania ti adalna? _____
13. Ania ti nakallalagip a padasna iti pagadalan? _____
14. Ania ti pagsapulanna? _____
15. Ania ti kangrunaan a panggepna a tun-oyen iti biag? _____
16. Ania ti pakaragsakanna? _____
17. Ania ti pakaladingitanna? _____
18. Ania dagiti rigat a naparmekna? _____
19. Ania ti kaay-ayona nga aramiden iti sidong ti kaamaanna? _____
20. Ania ti kaay-ayona nga aramiden no adda wayana? _____

Panangipaay iti Tulong Kadagiti Kameng ti Kaamaan

GANDAT	Masursuro ti tunggal agtutubo a babai ti mangipaay iti tulong ken agbalin a napudno iti kaamaana.
--------	---

PANAGISAGANA	<ol style="list-style-type: none">1. Dagiti ladawan 4 ken 5, dagiti kameng ti kaamaan nga agtitinnulong, a masarakan iti likud ti pagbasaan. Ipakita dagiti ladawan iti tumutop a kanito bayat ti adalen.2. Mangaramid iti kopia ti nasantuan a kasuratan iti Panangigibus a saggaysa dagiti babbai.3. Mangtuding kadagiti agtutubo a babbai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sasao a kayatyo.
Palagip iti mannursuro	Bayat ti panangisaganayo iti daytoy nga adalen, nasken a managriknakayo kadagiti kameng ti klase a mabalin nga awanan iti ama, ina, wenno kakabsat a lallaki wenno babbai iti balayda wenno addaan iti kameng ti kaamaan a saan nga aktibo iti Simbaan.

MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN	Pakauna
Panangidatag ti mannursuro ken panaglilinnawag	<p>Papanunot kadagiti agtutubo a babbai ti maysa a kanito a panagsasaritada kadagiti gagayyemda ket nariknada a kasla saan nga ikaskaso dagiti gagayyemda ti sasawenda. Sa papanunot kadakuada ti kanito a panangimdeng kadakuada dagiti gagayyemda ket inkasoda ti sasawenda.</p> <ul style="list-style-type: none">• Ania ti riknayo no kasla didakayo ikaskaso dagiti gagayyemyo?• Ania ti pakaigidiatanna idi dimngeg kadakayo dagiti gagayyemyo ket impakitada ti essemda iti sasawenyo?
Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag a kasapulan ti tunggal maysa kadatayo ti yaanamong dagiti tao a mangipaay kadatayo iti tulong, kinapudno, ken pammaregta. Makaipaay ti kaamaan iti kastoy a pigsas, regta, ken talek no agkaykaysa ti amin a kamengna a tumulong iti tunggal maysa. Dinawat ti Apo nga agkaykaysatayo iti beddeng ti naindagaan a kaamaantayo. Ti rikna ti panagkaykaysa ti tulbek ti naballigian a kaamaan iti Ud-udina nga Aldaw. Agkaykaysa dagiti nagannak a mangipaay iti tulong kadagiti annak, dagiti annak a mangipaay iti tulong kadagiti nagannak, ken ti panagtitinnulong dagiti agkakabsat a lallaki ken babbai a mangipaay iti tulong iti maysan maysa ti tumulong a mangparnuay iti daytoy a rikna. Tapno matun-oyan dagiti kaamaan ti agnanayon a pagtungpalanda, nasken nga agkaykaysatayo nga agtrabaho ken agtitinnulongtayo.</p>
Naadaw a sao	<p>“Agbalinkayo koma a maysa a manaraken ken mangbangon. Agbalinkayo koma a maysa nga addaan iti mannakaawat ken managpakawan a puso, a mangkita iti pagsayaatan ti tao. Ibatayo dagiti tao a nasaysayaat ngem idi nakitayo ida” (Marvin J. Ashton, iti Conference Report, Apr. 1992, p. 26; wenno <i>Ensign</i>, May 1992, p. 20).</p>
Panaglilinnawag	<ul style="list-style-type: none">• Asino ti mabalin a mangipaay iti tulong a makitatayo? (Nagannak, kakabsat a lallaki ken babbai, dadduma a kakabagian, mannursuro, gaggayem, ken dadaulo ti Simbaan.)• Asino ti mabalin a mangipaay iti tulong kadatayo a ditayo makita? (Dagiti nailangitan a nagannak kadatayo, dagiti patpatgentayo nga immun-unan ngem datayo, ken dagiti dumteng pay.)
Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag a napateg a sursuruentayo no kasano ken no kaano a mangipaaytayo iti tulong kadagiti kameng ti kaamaantayo. Napintas a pangrugian ti panangammo iti aramid ti tunggal maysa a kameng ti kaamaantayo iti Simbaan, trabaho, pagadalan, ken iti</p>

Panangipaay iti Tulong ken ni Tatangyo

Panaglilinnawag

Ilawlawag a kas ama ti kaamaan, pagrebbengan ti ama ti naespirituan ken naindagaan a pagimbagan ti kaamaan.

- Ania dagiti nadumaduma a pagrebbengan ni tatangyo iti kaamaanyo? (Agduduma ti pakasapulan ti tunggal tao ket dagiti sungbat iramanda ti sumagmamano a kasasaad a pangipaayan dagiti amma ti nagtitipon a kasapulan ti bagi, rikna, panunot, ken espiritu.)
- Kasano ti pannakasursuroyo iti kasapulan ti inaldaw a trabaho ken akem ni tatangyo iti Simbaan? Ania ti maitulongyo iti amayo kadagitoy napateg a pagrebbenganna?

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a bayat ti pannakasursuro ti agtutubo a babai kadagiti pagrebbengan ti amana ken ti panangikaragna kenkuana iti inaldaw, maamirisananto ti maaramid ken maitulongna kenkuana. No maminsan ti panangikarag kenkuana iti inaldaw ti kasayaatan. Mabalinna met a dawaten iti amana nga ikaraganna, no mariknana a kasapulanna, tapno mabendisionan. Ipaganetget nga adda naindaklan a bileg iti kastoy a panagtinnulong.

Panaglilinnawag

- Kaano ti mabalin a pannakasapulyo iti nadosan a tulong ken naisangayan a bendision? (Iti panangala iti napateg nga eksamen, panaglukat ti klase, panangted iti mensahe, yaakar, kdp.)

Ilawlawag a kasapulantayo no dadduma ti ad-adu a pigsa manipud iti Apo no maipasangotayo kadagiti pagdanagan, pannubok, wenna sulisog. Kaaduanna nga amma ti sitatallugod a tumulong kadagiti annakda no ammoda ti kasapulanda. Ngem adda kadatayo a mangibinglay kadagitoy a rikna kadagiti ammatayo ket agpatulongtayo kadakuada.

- Kasano nga agbalin a maysa a wagas a panangipaay iti tulongyo iti amayo ti idawatyo kenkuana iti bendision? Ilawlawag a nupay saan a makaited iti bendision ti kinasaserdote ti ama nga awanan iti kinasaserdote, makatulong iti nadumaduma a wagas.

Dagiti estoria ken panaglilinnawag

Saritaen dagiti sumaganad nga estoria ken aramaten dagiti saludsod a pangawis iti panaglilinnawag.

Bayat ti kaadda ni Sarah iti kolehio nga adayo iti pagtaenganda, naaddaan iti parikut ket kasapulanna unay ti nainsiriban a pammagbaga. Saan nga aktibo a kameng ti Simbaan ti amana, ngem narikna ni Sarah nga isu ti tao a rumbeng a dawatanna iti tulong. Idi imburayna kenkuana ti parikutna, agduadua idi damo a mangbalakad kenkuana. Ngem, inikkanna met laeng iti napintas a balakad maipanggep iti parikutna. Imbaga idi agangay ti ama ni Sarah iti inana, "Awanen ti naragragasak pay ngem siak idi agpabalakad kaniak ti balasangko."

- Kasano ti panangipakita ni Sarah iti panangipaayna iti tulong iti amana?
- Ania ti mabalin a manayon a bunga ti kiddaw a balakad ni Sarah iti amana?
- Ania ngata a kita ti panaglangen ti ama ken ti balasangna a mangmangted ken umawawat iti kasta a tulong?

Ilawlawag a kas iti pannakapadayawtayo kadagiti sabsabali a makadlaw kadagiti nagapuanantayo wenna mangdayaw kadatayo iti naaramiditayo a nasayaat ti trabaho, kasta met dagiti ammatayo. Maysa nga anak a babai ti nangisurat iti naisangayan a panglagip iti kasangay ti amana. Inggibusna, "Sika ti kaindaklan a lalaki nga am-ammok. No dadduma no mangngegko dagiti gagayyem a mangdillaw kadagiti nagannak kadakuada, ad-adda pay ti panagyamanko a sika ti tatangko. Ay-ayatenka unay. Agyamanak kadagiti adu a banag nga inaramidmo nga agpaay kaniak ken kangrunaanna iti nasayaat a pagwadam."

- Kasano ti mabalin nga iparikna ti kastoy a surat iti ama?
- Ania dagiti dadduma a wagas a pangipakita iti ayat, panagraem, panagdayaw, ken panagyaman?

Papanunot kadagiti agtutubo a babbai ti naudi a gundaway a panagyamanda iti amada iti ania man a banag, mangrugi iti langa agingga iti aramid.

- Kasano nga ipeksa wenno ipakita ti anak a babai ti panagdayawna iti kasta a banag a kas iti sumaganad: liwliwa iti pagtaengan, lupot, balakad ken pammagbaga, ti nasayaat a pagwadan, iti biag a mismo?

Pisarra

Pagpanunoten iti nasidap ken isurat iti pisarra dagiti wagas a pangipaayan iti tulong ti agtutubo a babai iti amana.

Panangipaay iti Tulong ken ni Nanangyo

Panaglilinnawag

- Ania dagiti nadumaduma a pagrebbengan ni nanangyo iti kaamaanyo? (Mabalin nga iraman kadagiti sungbat ti sumagmamano a kasasaad a pakaipaayan dagiti inna ti nagtitipon a kasapulan ti bagi, rikna, panunot, ken espiritu.)

Tulongan dagiti babbai a mangawat no kasano ti kadagsen ti trabaho dagiti nagannak iti panangpatan-ayda iti kaamaanda ken ti adu a sakripisio dagiti nagannak iti biagda.

- Ania ti inaldaw nga aramid ni nanangyo? Kasano ti kadagsen ti akemna iti Simbaan? Ania ti maipaayyo a tulong iti inayo kadagiti napateg a pagrebbenganna?

Panangidatag ti mannursuro

Ibaga kadagiti agtutubo a babbai a ti panangadal iti maipanggep kadagiti pagrebbengan dagiti innada ti umuna nga addang iti panangipaay iti tulong. Ilawlawag nga adu kadagiti banag a maipaayda a tulong kadagiti ammada ti makaipaay met a tulong kadagiti innada. Mabalin ti dumawat iti pammagbaga dagiti innada, ikararaganda ida, ken yebkasda ti panagyamanda kadagiti amin a banag nga aramid dagiti innada.

Estoria ken panaglilinnawag

Saritaen ti sumaganad nga estoria:

Kalpasan ti ipapatay ti inana, nasarakan ti anak a babai kadagiti urnong ti inana ti sumagmamano a sobre ti palagip ken sursurat a nasayaat ti pannakareppetna. Nasdaaw iti pannakaammona nga inurnong ni nanangna dagiti nakaipeksaan ti ayat ken panagyaman a naawatna kadagiti kameng ti kaamaan iti naglabas a tawen. Dagitoy ti gamengna. Saan nga ammo ti anak a babai a napateg unay dagitoy a banag iti inana.

- Ania iti panagkunayo ti marikna ti ina no agyaman dagiti annakna kadagiti banag nga aramidenna? Madlawna ngata no dida agyaman kenkuana?

Panangipaay iti Tulong Kadagiti Dadakkelyo

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag kadagiti babbalasitang a kasapulan dagiti nagannak ti panangipaay iti tulong dagiti annakda a saan laeng a babaen ti balikas. Adda naisalsalumina a kasasaad ti tunggal kaamaan a mainayon iti pagrebbengan dagiti nagannak.

Estoria

Saritaen ti sumaganad nga estoria a mangipakita iti panangipaayna iti tulong ti maysa nga anak a babai kadagiti dadakkelyo:

Iti pannakatuding ti kaingungotna iti pangulueng ti pasok, maysa a kapisiti nagtakder iti pulpito ket impeksana ti nalaus a panagyamanna iti ipapaay a tulong ti inauna nga anakna a babai. Linagipna a bayat ti panagserbi ti kaingungotna a kas maysa nga obispo, timmuntulong ni Kristin iti inana iti adu a pakaseknan ti kaamaan ti walo. Inagapadna pay ti naisurat iti listaan ti padpadas nga impabasa kenkuana ni Kristin agarup makatawenen ti napalabas. Maibasa: "Ammok a saan nga umdas ti ar-aramidek iti kaamaak, isu nga inkeddengko ti panggepko a tun-oyen a kanayon a tulongak ida no kasapulanda. Gapu iti panagdadagsen manen ni Nanang, ad-adda a kasapulanna ti naisangayan a tulong. Masansan a kayatko nga addaak iti sibayna no kasapulannak. Ammok a babaen ti panagserbik iti kaamaak, agserserbiak met iti Nailangitan nga Amak."

Panaglilinnawag

Ibinglay dagiti sumaganad a kasasaad kadagiti babbalasitang ket damagen kadakuada no ania ti maaramidda iti tunggal kasasaad tapno makatulongda kadagiti dadakkelda wenno maipakitada ti ayat ken pannakaseknanda kadakuada.

1. Masakit ni lelangyo ket kasapulanna ti mangasikaso kenkuana iti pagtaenganna.
2. Naatake ni lelangyo ket nasken nga umay makipagindag iti pagtaenganyo.
3. Anibersario ti kallaysa dagiti dadakkelyo.

4. Aldaw ti panagayuno iti sumuno a Domingo, ket ammoyo dagiti naisangayan a karit a sangsanguen ti inayo ita.
5. Kasapulan ti amayo ti tulongyo, ngem adda sumarungkar a gayyemyo kalpasan ti klase ket kayatyo a sanguen.
6. Agmalmalem nga awan da tatang ken nanangyo, ket agpapada ti oras ti awidyo nga agkakabsat manipud iti pagadalan.

Panangipaay iti Tulong iti Tunggal kabsat a Lalaki ken Babai

Panangidatag ti mannursuro

- Apay a narigat no dadduma ti mangipeksa iti pammatag ken ti mangipaay iti tulong kadagiti kakabsatyo a lallaki ken babbai?

Ilawlawag nga adda dagiti tao a mabain a mangipakita iti ayatda kadagiti kakabsatda a lallaki ken babbai. Adda nalaad nga ugali dagiti dadduma a mangtagibassit kadagiti kakabsatda a lallaki ken babbai idinto nga itag-ayda koma ida.

Estoria

Imbaga ni Sister Emma Rae McKay, ti kapisi ni Presidente David O. McKay, ti maipanggep iti agtutubo a babai a kaay-ayona ti agtokar bayat ti panagkantana no adda sangsangaili wenno gagayyemna.

“Nangngeg ni manongna iti maysa nga aldaw, ket idi makasangpetda, tinuladna ti panagkantana, kinatawaan ken inuyawna iti panagkunana, ‘Ha, ipagarupmon sa a magustuan dagiti tao ti napilpilit a panagkantam. Aginkukunada laeng.’ Manmanon a mapilit nga agkanta kalpasan dayta; nasken pay a penkenna nga awan ni manongna a makangngeg kenkuana. . . . Sadino man ti papananda, . . . ikararag koma [dagiti agkakabsat a lallaki ken babbai] ti balligi ti tunggal maysa, ken no marikna ti agpabpabuya a sumaysayaat ti aramidna gapu kadagidiay a kararag, kanayon a kayatna a saksian ti kaamanna ti kapatgan a kanito iti biagna no agalikaka ken madanagan iti balligi. Kasapulanna ti pammaregta, ket nasken nga agtaud daytoy kadagiti kameng ti kaamaan. Anian a nagragsak kalpasan ti narikut a panagsagana ken panagpabuya a ti mangkabilaaw iti kaamaan nga awan ti sabali a maipaayna no di pammaregta ken panagdayaw” (Emma Rae Riggs McKay, *The Art of Rearing Children Peacefully* [Provo: Brigham Young University Press, 1952], p. 11).

Estoria

Maysa nga anak a babai ti nakalagip iti panangiparang ti amana no kasano a mapunuan dagiti annak ti kasapulan ti tunggal maysa iti uneg ti kaamaan. “Naminsan a nangiserrek [ni tatang] iti dua a timba iti salas—maysa a napunno iti danum, ken awan ti nagyan ti maysa. Sana imbaga a panunotenmi ti maysa a banag a nakaupayanmi iti dayta nga aldaw. No adda maibagami, tumako iti sangatasa a danum iti napunno a timba. Sana imbaga a kaarngimi dayta a timba, ket no adda mapasamak iti agmalem a nakariribukanmi, sangatasa met a panagraem iti bagi ti maikkat. In-inut a makadanontayo. . . . itis arisadsad [agingga nga awanen ti nagyan iti timba]. Sana insublat ti sabali a timba. Dinamagna kadakami no adda singasingmi no kasano a matulonganmi ti tao a mangpunno manen iti awan nagyanna a timbana. Tunggal singasing, pagtakuennakami iti danum nga isublimi iti awan nagyanna a timba. Sa inggibus ni tatang nga iti pagtaengan ti pakapunnuanmi kadagiti timbami, ken nasken a saluadan ken managriknakami kadagiti sabali, ta pagrebengantayo ti tumulong iti kasapulan dagiti kakabsattayo a lallaki ken babbai” (Eric G. Stephan ken Judith Stephan Smith, *What Happy Families Are Doing* [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1981], pp. 57–58).

Pisarra ken pannaglilinnawag

Isurat iti pisarra dagiti wagas nga isingasing dagiti babbalasitang a pangitag-ay ken panangipaayda iti tulong kadagiti kakabsatda a lallaki ken babbai. Iturong ti panaglilinnawag, babaen ti panangaramat iti sumaruno nga estoria ken panangidatag a kas pangrugian ti panaglilinnawag. Mabalina a saludsoden dagitoy:

- Ania ti riknayo no adda sabali a kameng ti kaamaan nga umawat iti pammadayaw wenno makatun-oy iti maysa a banag? Sitatallugodkayo kadi a mangibinglay iti sabali ti adda kadakayo? Kaano ti naudi nga itutulongyo kadagiti kakabsatyo? Kasano ti pannakasagid ti pannakilangenyoy iti dayta a tao? Urayenyo kadi ti maysa a tao a mangaramid iti nasayaat kadakayo sakbay a tulonganyo ida?

Panaglilinnawag

- Ania ti mabalina a pangipakita ti agtutubo a babai iti panangipaayna iti tulong kadagiti sumaganad a kasasaad?

1. Adda iti mision ti kabsat a lalaki.
2. Saan unay a makaruruar ti naasawaan a kabsat a babai ken ti kaingungotna gapu ta adda babassit nga annakda.
3. Nabatangan ti adien a babai a mangted iti umuna a kararagna iti Primaria.
4. Maital-o ti kabsat a lalaki iti kinasaserdote.
5. Agpabuya ti kabsat a babai iti panagpiano iti sumuno a rabii ti Huebes. Adda napateg nga eksamenyo iti pagadalan iti Biernes.

Panangigibus

Panangidatag ti
mannursuro

Pabasa iti kameng ti klase ti Doktrina ken Katulagan 108:7. Ibagi kadagiti babbalasing a makaakar ti kananakemda a mangipaay iti tulong. Mabalina nga agwaras dagitoy a kananakemda iti kaamaanda, a mangkissay iti risiris ken pagtaudan ti rikna ti sinninged ken panagkaykaysa iti kaamaan.

Panangipakat iti Adalen

Isingasing a mangaramid ti tunggal agtutubo a babai iti uray no maysa laeng a banag iti masungad a lawas a para iti amana, ina, ken kakabsatna a lalaki ken babai a mangipakita iti panangipaay iti tulong kadakuada.

Itatanor ken Panagnakem nga Agkammatalek iti Bagi, Parte 1

Adalen

11

GANDAT Mabigbig ti tunggal agtutubo a babai a tumantanor nga agwaywayas ket ikagumaanna ti agbalin nga ad-adda nga agkammatalek iti bagi.

PANAGISAGANA

1. Dagiti ladawan 6, 7, 8, ken 9, Ti Maladaga a Babai, Ti Agtutubo a Babai, Ti Nobio ken Ti Nobia, ken Ti Agtutubo nga Ina a Kaduana ti Anakna. Masarakan amin iti likud ti pagbasaan.
2. Mangitugot iti lapis nga agpaay kadagiti kameng ti klase.
3. Mangaramid iti kopia ti ababa a pannubok iti sumaganad a panid a saggaysa dagiti babbalasang, wenna agsagana a mangibasa iti daytoy kadakuada.
4. Mabalina nga aramiden no kayat: Mangaramid iti kopia ti daniw a, "Coming Out," a saggaysa dagiti babbalasang iti yawid.
5. Tudingan dagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man a nasantuan a kasuratan, estoria, wenna naadaw a sasao a kayatyo.

MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN

Panangidatag ti mannursuro ken panaglilinnawag

Bayat ti Panagnakemtayo, Agbalintayo a Saan Unayen nga Agpannurray ken Nangnangruna nga Agkammatalek iti Bagi.

Iparang dagiti ladawan ti babbalasang nga agduduma ti tawenda. Paimutektekan kadagiti agtutubo a babai dagiti ladawan ti babbalasang. Agaramat iti saludsod a mangparegta iti panaglilinnawag iti idudur-as ti kabaelan a kasingin ti panagnakem. Kas pagarigan:

- Ania ti maaramid ti agtawen iti lima a di kabaelan ti maladaga? (Magna, agsao, agsukat nga is-isu, agpili, kdpy.)
- Ania ti maaramid ti agtawen iti duapulo-ket-dua a di kabaelan ti agtawen iti sangapulo-ket-uppat? (Agmaneho iti kotse, makisinnarak, maaddaan iti natalged a trabaho, mangasawa, maaddaan iti kaamaan, kdpy.)
- Apay a ditayo manamna a maaramid ti agtawen iti lima ti kabaelan ti agtawen iti sangapulo-ket-uppat, wenna maaramid ti agtawen iti sangapulo-ket-uppat ti kabaelan ti agtawen iti duapulo-ket-dua?

Tulongan dagiti agtutubo a babai a mangamiris a ti panagbaliw manipud panagpannurray agingga't panagtanor nga agkammatalek iti bagi ket in-inut a banag ken ti tunggal edad adda bukodna a kabaelan.

Naadaw a sao

Kinuna ni Presidente Spencer W. Kimball:

"Ti umuna a sangapulo a tawen ti biagyo nalang-ay, naragsak, awanan panangikankano nga aldaw. Sinaluadan, insuro ken tinaraonandakayo, kinawesan ken tinarakendakayo dagiti dadakkel ken kaamaanyo; ngem iti daytoy maikadua a sangapulo a tawen ti biagyo limmukayen ti pannakangedngedyo. In-inuten a mailung-awyo ti adda a kinataoyo, ket umad-adun ti bukodyo a pangngeddeng. Numaknakem ken agakemkayon iti pagrebbengan" ("President Kimball Speaks Out on Planning Your Life," *New Era*, Sept. 1981, p. 47).

Panaglilinnawag

- Apay a masasao a "di panangikankano" ti umuna a sangapulo a tawen ti biagyo? Asino ngarud ti umuna nga adda rebbengenna kadakayo?
- Kasano ti panangtaraken kadakayo dagiti dadakkel ken kaamaanyo?

- Ania dagiti inakemyo a baro a pagrebbengan iti panagbuniagyoy?
- Apay a limmukay ti pannakangedngedyo iti maikadua a sangapulo a tawen ti biagyoy?
- Ania a kita dagiti pangngeddeng a maaramidyo itan a diyo naaramid idi agtawenkayo iti sangapulo?

Palagip iti mannursuro

Penken a maawatan a nalawag dagiti agtutubo a babbai a makaay-ayo ti panangakem iti pagrebbengan ken panagbalin nga agkammatalek iti bagi ket daytoy ti namnamaen ken tagtagiurayen ti Amatayo iti Langit. Ngem saan a kayat a sawen daytoy a nawayatayo iti panangiturongna iti biagtayo wenno iti nasayaat a pammagbaga dagiti dadakkel wenno dadaulotayo iti kinasaserdote. “Managpabus-oy unay ti Apo iti wayawaya nga itedna kadaytoy. Iti ad-adda a panagsursurotayo a mangsurot iti rumbeng, iti ad-adda nga agkammatalek iti bagitayo a naespirituan, ad-adda a ti wayawaya ken panagwaywayastayo mapatalgedan” (Boyd K. Packer, “Self-reliance,” *Ensign*, Aug. 1975, p. 89).

Pisarra

Isurat ti balikas a *panagpannurray* iti akinkanigid a sikigan ti pisarra ken ti balikas nga *agkammatalek iti bagi* iti akinkanawan a sikigan. Mangkur-it iti sinampana manipud iti *panagpannurray* a mangitudo iti panagkammatalek iti bagi. Ilawlawag a nangted ni Propeta Joseph Smith iti napintas a kayulogan ti agkammatalek iti bagi idi adda nagdamag kenkuana no kasano ti panangiwardasna kadagiti Santo. Pabasa daytoy a palawag: “Isursurok kadakuada ti umno a pagbatayan, ket isuda ti mangiwardas iti bagbagida” (kas inadaw ni John Taylor, *Millennial Star*, 13:339).

Ilawlawag nga adda dua a napateg nga elemento ti panagkammatalek iti bagi. Nasken nga umuna unay nga ammotayo dagiti umno a pagbatayan. Sa maaddaantayo iti kabaelan a mangiwardas iti bagbagitayo a maibatay kadagidiay a pagbatayan.

Ababa a pannubok

Tapno matulongan dagiti agtutubo a babbai a mangrukod iti bukodda a panagkammatalek iti bagi, itden kadakuada ti sumaganad nga ababa a pannubok. Bunongan dagiti babbalasitang iti saggaysada a lapis ken kopia ti ababa a pannubok. Basaen ti lista ti napagpaparis a palawag. Ipakita dagiti palawag iti kanigid a masapul a mapadur-as. Ipakita dagiti palawag iti kanawan ti panagkammatalek iti bagi. Patingiting kadagiti babbalasitang ti bagbagida kadagitoy manipud iti maysa agingga iti sangapulo, a kababaan ti maysa ken kangatuan ti sangapulo.

Mangibagi iti 1	Ti Markam	Mangibagi iti 10
1. Dagiti sabali a tao ti mangikeddeng iti dandani amin nga aramidko.		1. Makaikeddeng a maibatay iti pagbatayan ti ebanghelio, nupay mabalin a kaipapananna a maigidiat iti ar-aramiden dagiti gagayyemko.
2. Likliklikak ti aramid iti balay ken dagiti trabaho ti kaamaan.		2. Mabigbigko a nasken a tumulongak iti aramid iti pagtaengan ken tulongak dagiti nagannak ken kaamaak.
3. Masansan a maladawak kadagiti aramid a para iti eskuela wenno nasken pay a mapalagipanak nga agadal.		3. Isakadko ti aramidko iti eskuela ken planuek ti oras ti panagadalko.
4. Saanak a mangmangged; dagiti dadakkelko ti mangmangted iti amin a kasapulak.		4. Tegtegedek ti dadduma a kuartak. Ammok ti agiggem iti kuarta ket planuek iti apagkapullo ken ti urnongek. Ammok ti umno a panaggatang.
5. No orasen a bumangonak wenno orasen ti panagsanayko iti talentok, parikutko ti panangrugik.		5. Sursuruek a disiplinien ti bagik tapno masapaak a bumangon a mangsanay kadagiti talentok.
6. No adda biddut a mapasamak kaniak, agsapulak iti rason wenno mamabasolak iti maysa a tao.		6. Sungbatak dagiti biddut wenno parikutko.

7. Awan ti nalawag a planok para iti kayatko nga aramiden a trabaho wenno sursuruen. 8. Manmano nga agbasaak iti nasantuan a kasuratan malaksid kadagiti pormal a klase. 9. Masansan a maladawak iti klase ken kadagiti miting. 10. Manmano nga agayunoak gapu ta matuokan ken mabisinak unay no aramidek.	7. Paspasantakek dagiti paglaingak a tumulong kaniak a maikari iti trabaho ket pampanunotek dagiti sumagmamano nga adalek. 8. Adda planok nga agadal ken oras a panagbasak iti nasantuan a kasuratan. 9. Maiturongko ti orasko ket saanak a maladladaw. 10. Agayunoak no kasapulak ti tulong ti Apo kadagiti naisangayan a parikut.

Makapagbalintayo nga Ad-adda nga Agkammatalek iti Bagi

Panaglilinnawag ken panagbinglay kadagiti kapanunotan

Apaman a malpas dagiti agtutubo a babbai ti ababa a pannubok, ipaganetget nga in-inut nga aramid ti panagbalin nga agkammatalek iti bagi. Saan a maminpinsan nga agbalintayo lattan nga agkammatalek iti bagi. Ken tumanortayo nga aggidiat iti tukad kadagiti nadumaduma a benneg iti pagrukodan ti ababa a pannubok.

Iti tulong dagiti babbalasitang, mangpili iti dua wenno tallo a banag manipud iti ababa a pannubok nga ad-adda a maibagay iti klaseyo. No dakkel ti klase, bingaybingayen iti babassit a grupo ket ituding iti tunggal grupo ti maysa kadagiti topiko a paglilinnawagan. Paibinglay kadagiti babbalasitang ti kapanunotanda no kasano ti panagbalin nga ad-adda nga agkammatalek iti bagi iti dayta a benneg. Kas pagarigan: pagsasarunuen ti panagsaludsod ken ibinglay dagiti wagas a mangipalagip kadakayo a mangaramid wenno mangiwakas iti inaldaw a naituding nga aramiden, dagiti wagas a mangamiris iti naggastuan ken mangipanamna a naipangruna ti panagbayad iti apagkapullo, dagiti wagas a mangpatibker iti bagiyo iti inaldaw babaen dagiti nasantuan a kasuratan. Adda balasitang iti tunggal grupo a nasken a mangisurat kadagiti maited a kapanunotan. Paireport kadagiti grupo iti klase ti naduktalanda.

Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan

Paukrad kadagiti babbalasitang ti Doktrina ken Katulagan 93:13–14, 20, ket pabasa ken pamarkaan dagitoy a bersikulo. Tulongan ida a mangamiris a saan a madagdagus ti idudur-as ken itatanor. Ti Mangisalakan a mismo ket timmanor ayingga a “naan-anay” ken immawat iti “parabur kada parabur.” Idawat a panunotenda ti bersikulo 20.

• Ania ti kari a naited kadatayo iti daytoy a bersikulo? (Mabalintayo ti tumanor nga in-inut a kas iti Mangisalakan, ayingga nga agbalin a naan-anay.)

Ilawlawag a kas iti piek, isu a mismo ti mangpessa iti bagbagina, isu nga iti itatanor ti panagkammatalektayo iti bagi kasapulanna iti bukodtayo a gaed ken bannog. Agbalin pay no dadduma a nasakit daytoy nga itatanor.

Maibunong a daniw (mabalin nga aramiden no kayat)

Pabasa ti sumaganad a daniw:

Ti Iruruar

Nasakit ti dadduma a panagpessa. . . .

Ken ti baro a panagadal

Ti kinalamuyot

nakain-inaka.

Nakaam-amak ti agbalin

ngem iti

kakapsutan a pug-aw

a sumngaw.

Isu a laglagipen

ket laglagipen

ti awag ti klarion

a mangsalinong:

“Ukkonek. . . .

a kas ti pamusian

nga ukkonenna

dagiti piekna

iti sirok dagiti payakna . . . “

Ti yan a pagtanoran

a natibker.

(Dianne Dibb Forbis, *New Era*, Dec. 1977, p. 7.)

Panaglilinnawag

• Ania dagiti sumagmamano a “panagpessa” ken dagiti “baro a panagadal” a mapaspasaranyo iti daytoy maikadua a sangapulo a tawen ti panagbiagyo? (Mabalin a sumagmamano a pagarigan: dumakdakkal a pammaneknek, dagiti baro a sulisog, dagiti baro a karit iti pagadalan, panagbalbaliw a pannakilangen kadagiti gagayyem, kdp.)
Dagitoy kadi baro a pasamak ken panangeddeng ti mangted kadakayo no dadduma iti rikna a kasla “kakapsutan a pug-aw,” “nakain-inaka” ken maam-amak?

• Ania ti “awag ti klarion”? (Ti klarion maysa a nagkauna a trumpeta nga addaan iti nalawag, natinggaw nga uni.)

• No agduadua wenno maam-amaktayo bayat ti panangpadastayo a tumanor, ania ti isingasing ti daniw nga aramidentayo? Ania a tao ken sadino ti makaipaay ti salinongtayo? (Ti Apo, dagiti dadakkeltayo, ti kaamaantayo, ti pagtaengantayo.)

Panaglilinnawag
iti nasantuan a
kasuratan

Paukrad kadagiti babbalasitang ti Doktrina ken Katulagan 29:1–2 ket pabasa ken pamarkaan daytoy a nasantuan a kasuratan.

• Asino ti nagkari nga ukkonennatayo a “kas iti panangukkon ti pamusian kadagiti piekna iti sirok dagiti payakna”?

Ilawlawag a babaen ti panagbalin a naasideg iti Ama iti Langit ken ti Mangisalakan, tumanortayo a napigsa.

Panangigibus

Panangidatag ti
mannursuro

Ilawlawag a no agbalintayo nga ad-adda nga agkammatalektayo iti bagi, maparagsaktayo ti Nailangitan nga Amatayo. Sumga kadatayo a makasursuro kadagiti adu a banag iti bukodtayo. Saan a maragsakan kadagiti agaramid laeng no maibaga kadakuada (Kitaen ti Doktrina ken Katulagan 58:27–29.)

Ilawlawag a bayat iti in-inut a ditayon panagpannuray iti sabali, nasken nga iruamtayo ti bagbagitayo a dumngeg iti nalawag a turongen, ti “awag ti klarion” ti Apo. Nasken a sursuruentayo nga iturong ti bagbagitayo babaen kadagiti pagbatayanna. Ti Amatayo iti Langit, a sumsumga a mangur-uray iti itatanortayo, itednanto kadatayo ti bileg a mangiringpas iti daytoy.

Ababa a pannubok	Mangibagi iti 1	Ti Markam	Mangibagi iti 10
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dagiti sabali a tao ti mangikeddeng iti dandani amin nga aramidko. 2. Likliklikak ti aramid iti balay ken dagiti trabaho ti kaamaan. 3. Masansan a maladawak kadagiti aramid a para iti eskuela wenno nasken pay a mapalagipanak nga agadal. 4. Saanak a mangmanged; dagiti dadakkelko ti mangmangted iti amin a kasapulak. 5. No orasen a bumangonak wenno orasen ti panagsanayko iti talentok, parikutko ti panangrugik. 6. No adda biddut a mapasamak kaniak, agsapulak iti rason wenno mamabasolak iti maysa a tao. 7. Awan ti nalawag a planok para iti kayatko nga aramiden a trabaho wenno sursuruen. 8. Manmano nga agbasaak iti nasantuan a kasuratan malaksid kadagiti pormal a klase. 9. Masansan a maladawak iti klase ken kadagiti miting. 10. Manmano nga agayunoak gapu ta matuokan ken mabisinak unay no aramidek. 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Makaikeddengak a maibatay iti pagbatayan ti ebanghelio, nupay mabalin a kaipapananna a maigidiat iti ar-aramiden dagiti gagayyemko. 2. Mabigbigko a nasken a tumulongak iti aramid iti pagtaengan ken tulongak dagiti nagannak ken kaamaak. 3. Isakadko ti aramidko iti eskuela ken planuek ti oras ti panagadalko. 4. Tegtegedek ti dadduma a kuartak. Ammok ti agiggem iti kuarta ket planuek iti apagkapullo ken ti urnongek. Ammok ti umno a panagatang. 5. Sursuruek a disiplinaen ti bagik tapno masapaak a bumangon a mangsanay kadagiti talentok. 6. Sungbatak dagiti biddut wenno parikutko. 7. Paspasantakek dagiti paglaingak a tumulong kaniak a maikari iti trabaho ket pampanunotek dagiti sumagmamano nga adalek. 8. Adda planok nga agadal ken oras a panagbasak iti nasantuan a kasuratan. 9. Maiturongko ti orasko ket saanak a maladladaw. 10. Agayunoak no kasapulak ti tulong ti Apo kadagiti naisangayan a parikut.

Itatanor ken Panagnakem nga Agkammatalek iti Bagi, Parte 2

GANDAT	Ikagumaan ti tunggal agtutubo a babai a patibkeren ti pannakilangenna iti kaamaanna bayat ti panagbalinna nga ad-adda nga agkammatalek iti bagina.
--------	--

PANAGISAGANA	<ol style="list-style-type: none">1. Mangitugot iti papel ken lapis a para kadagiti kameng ti klase.2. Mangitugot iti dua a pedaso a bado—maysa a basbassit a para iti grupo iti daytoy nga edad ken maysa a dakdakkal ken nataengan ti langana a para iti grupo iti daytoy nga edad.3. Mangtuding iti uppat a babbalasitang a mangisakbay a mangisagana iti panangidatagda kadagiti panangyakem.4. Babaen ti pamalubos ti mamagbagayo iti kinasaserdote, mangpilikayo iti uppat a makiraman a mangeddeng. Nasken nga ibagian dagiti agtawen iti sangapulo-ket-pito wenno agtutubo dagiti 1 ken 2 a topiko. Dawaten kadakuada nga ikkanda dagiti babbalasitang iti makapasayaat a singasing iti naballigian a panangsango iti pannakibagay kadagiti kaamaanda. Ti maika-3 a topiko nasken nga idatag ti ina ken ti balasitang nga agtawen iti sangapulo-ket-uppat wenno sangapulo-ket-lima (mabalin nga anakna). Dawaten kadakuada a mangibinglayda ti kapanunotan iti klase iti wagas a panaglengen dagiti agina a kas nataengan. Saan a nasursurok ngem sagpapat a minuto laeng ti tunggal kameng ti makiraman a mangeddeng. Nasken nga iturongyo ti panaglilinnawag babaen ti kapanunotan ken saludsodyo tapno matun-oyan ti gandat ti adalen. No saan a mabalin ti panaglilinnawag dagiti mangeddeng, mangangay iti panaglilinnawag ti klase kadagiti kapatgan a topiko. Agsangangkamaysa nga aglista kadagiti banag a maaramid dagiti babbalasitang ken dagiti dadakkelda a mangpatibker iti panaglengen ti kaamaan bayat daytoy panawen a panagdakkal.5. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sasao a kayatyo.
Palagip iti mannursuro	Tapno naballigian ti pannakaiturong ti oras iti klase, sursuruen ti adalen ken aramiden dagiti naituding nga aramid a naannad. Agarup a kagudua wenno mamindua iti apagkatlo ti oras ti adalen a kasapulan iti panaglilinnawag dagiti mangeddeng.

MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN

Aramid ken panaglilinnawag	Iti Panagbalintayo nga Ad-adda nga Agkammatalek iti Bagi, Nasken a Makibagaytayo iti Panagbalaliw Kadagiti Galad ken Rikna Ipakita kadagiti agtutubo a babai ti dua pedaso a bado. Damagen iti maysa kadagiti babbalasitang no umsek kenkuana ti bassit a bado. Nagin-awa ngata? Kayatna ngata nga aruaten a makita dagiti gagayyemna? Apay a saan? Damagen iti sabali a balasitang no ania ti rikna ti mangaruat iti dakkal unay a bado? Nagin-awa ngata a yaruatna? Apay?
Panangidatag ti mannursuro	Tulongan dagiti babbalasitang a mangpanunot iti agdama a tukadda iti biag. Agbalindan a nataengan ken in-inuten a maaddaanda iti pagrebbengan kadagiti tignayda. Iti panagriknada no masansan mapapaidamanda gapu iti aramid ti kinaubing. No dadduma dida makaidna kadagiti pagrebbengan ti nataengan. Bayat ti panagdakkelda iti kabaelanda nga agbalin nga ad-adda nga agkammatalek iti bagi mabalin a kasta met ti riknada no agaruatda iti dakkal a bado. Ilawlawag a ti panagbalaliw ti riknada makatikaw kadakuada ken dagiti kaamaanda.

Panangyakem	<p>Aramaten ti sumaganad a panangyakem a pangtulong kadagiti babbalasitang a mangamiris iti panagbalbaliw ti galadda ken no kasano daytoy a mangaring kadagiti dadduma.</p> <p>Carol: [Kaduana ni nanangna iti kuartona] Nanang, saanen a nasken nga urnosem ti kuartok no awanak. Umdasen ti tawenko ken ammokon nga urnosen ti bagik.</p> <p>Ina: Nasayaat unay, Carol. Maragsakanak iti kasta a napanunotmo. Kasta koma met ti panunot da manongmo. [Rimmuar iti kuarto ket kalpasan ti sumagmamano a kanito.]</p> <p>Carol: [Manipud iti kuartona] Nanang! Malagipko nga agsanaykami gayam iti pabuyami ket naladawakon. Diak masapulan ‘tay pagbadok! Ammok nga adda la iti kuartok!</p>
Panaglilinnawag	<ul style="list-style-type: none"> • Ania a wagas ti panangpadas ni Carol nga ipakita iti panagbalinna nga agkammatalek iti bagi? • Ania ti rikna ni nanangna maipanggep iti daytoy? • Agtultuloy kadi ti tarigagay ni Carol nga agbalin nga agkammatalek iti bagi? • Ania iti panagkunayo ti pampanunoten ti nanang ni Carol idi saan a masapulan ti balasitang ti aruatenna? • Ania ti rumbeng a maawatan a dua da Carol ken ni nanangna maipanggep iti panagbalbaliw ti galad?
Panangyakem	<p>Mimi: [Umasideg ken ni tatangna nga agbasbasa] Tatang, kayatko koma nga adda pakatgedak iti kuarta.</p> <p>Ama: Apay?</p> <p>Mimi: Gumatangak koma’t sapatosko.</p> <p>Ama: Kagatgatangmi laeng ti sapatosmo, a.</p> <p>Mimi: Ngem goma dagitoy a sapatos a pagay-ayammi idiy eskuela.</p> <p>Ama: Apay a dimo aramaten ‘tay daan a sapatos ni manangmo?’</p> <p>Mimi: [Makapungtot] Tatang, pulos a dikayo mangrikna uray ania ti langlangak. Awan a pulos ti maawatanyo. [Nagtabbuga.]</p>
Panaglilinnawag	<ul style="list-style-type: none"> • Ania ti pinadas ni Mimi a pangipakitana nga agkammatalek iti bagina? • Ania koma ti nasaysayaat nga inaramidna a pangipakitana nga ad-adda nga agkammatalek iti bagi ken nanakemen?
Nasantuan a kasuratan	<p>Pabasa kadagiti babbalasitang ti Taga-Efeso 6:1–4. Pailawlawag kadakuada no kasano a nabaliwan ti pannakaawat daytoy a balakad ti panaglilinnawag da Mimi ken ni tatangna. Ilawlawag a paset ti itatanor ket ti panagsursuro a mangiturong kadagiti rikna, tignay, ken galadtayo. Nasken a masansan a yebkas dagiti nagannak ken agtutubo a babbai ti ayatda ken ipakatda ti anusda iti tunggal maysa bayat daytoy a panawen ti itatanor ken panagnakem.</p> <p>Igibus daytoy a paset ti adalen babaen ti panangilawlawag kadagiti agtutubo a babbai iti sumaganad a palawag maipanggep iti panagkammatalek iti bagi.</p>
Naadaw a sasao	<p>“Managpabus-oy unay ti Apo iti wayawaya nga itedna kadaytoy. Iti ad-adda a panagsursurotayo a mangsurot iti rumbeng, iti ad-adda nga agkammatalek iti bagitayo a naespirituan, ad-adda a ti wayawaya ken panagwaywayastayo mapatalgedan” (Boyd K. Packer, “Self-reliance,” <i>Ensign</i>, Aug. 1975, p. 89).</p> <p>“Iti umno a pannakaawat ken panangsurot, ti <i>agkammatalek iti bagi</i> ket makaay-ayo a nasantuan a saguday, ngem, no saanen nga agpannuray iti Apo, agbalin a bisio a mangyadayo iti tao iti dana ti kinalinteg. . . .</p> <p>“Ngem iti amin dagitoy, saan a naan-anay nga agtalek ti tao iti bagina a mismo. Saanna la a pagkammatalek laeng iti bukodna a pigsang, wenno iti bileg ti tao. Ti Apo ti Mamalalakad ken Mangisalakanna, nga isu ti pagtalkanna iti panangiwanwan, panangiturong ken pammaregta” (Bruce R. McConkie, <i>Mormon Doctrine</i>, 2nd ed. [Salt Lake City: Bookcraft, 1966], pp. 701–2).</p>

Napateg ti Panangpatalinaed iti Natibker a Panaglalangen ti Kaamaan Bayat Dagitoy a Panawen ti Panagdakkkel

Pagpanunotan a saludsod

- Ania ti makunayo no mariknayo a saankayo a maik-ikkan iti umdas a panagwaywayas?

Estoria

Ilawlawag a no dadduma dagiti tarigagaytayo nga agbalin nga agwaywayas ken ad-adda nga agkammatalek iti bagi napigsa unay gapuna a mangrugitayo nga agtignay a saan a nasayaat kadagiti ania man a kita a turay iti nangatngato ngem datayo. Ni Elder James E. Talmage (ti nagkauna a Nangato nga Agrebbeng iti Simbaan) sinaritana ti estoria ti alimbubuyog a simrek iti opisinana iti maysa a nadagaang nga aldaw ti kalgaw. Kalpasan ti sumagmamano a daras a panagwanengwengna iti kuarto, saan a nasarakan ti alimbubuyog ti apagbingngi a tawa a sinerkanna. Naawatan ni Elder Talmage ti sumagmamano a banag a di kabaellan ti alimbubuyog. Ammona a matay ti alimbubuyog no agtalinaed iti kuarto. Iti ayatna a mangwayawaya iti daytoy, immasideg iti tawa ket inwakwakna. Inyabogna ti alimbubuyog iti tawa. Ngem saan a paiturong. Inturongna a nagaed, ngem nakaunget ti alimbubuyog ket siniludna pay ti imana. Impapilit ti alimbubuyog ti kayatna ket pulos a dina nasarakan ti tawa a pakawayawayaanna. Iti sumuno nga aldaw, natayen. (Kitaen ti James E. Talmage, "The Parable of the Unwise Bee," Improvement Era, Nov. 1962, p. 817.)

Isingasing kadagiti agtutubo a babbai nga adu dagiti tao iti biagda a siaayat a tumulong ken mangiturong kadakuada iti panangtuntonda iti wayawaya ken agkammatalek iti bagi. Masansan nga ammo dagitoy a tattao ken maawatanda dagiti banag a nalabit a dida matukod.

- Kasano a ti kinasukir ad-adda a parigatenna a matun-oyan ti wayawaya ken agkammatalek iti bagi?
- Ania ti dakes iti panagrikna a kasla kayatyo a baybay-andakayo dagiti dadakkelyo ket nawayakayo nga agaramid iti kayatyo?
- Apay a minamaag ken awan kaes-eskanna ti kastoy a galad?
- Asino ti kangrunaan unay a pagrebbenganyo ken dagiti dadakkelyo? (Ti Ama iti Langit ti pangsungbatantayo amin.)

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a mangipapaay ti Apo iti nadagsen a pagrebbengan kadagiti nagannak a mangisuro ken mangsanay kadagiti annakda maibatay kadagiti bilinna. Pabasa iti maysa a tao ti Doktrina a ken Katulagan 93:40–43 ken 68:25. Ilawlawag nga isuro met kadatayo dagiti nasantuan a kasuratan a rebbengen dagiti annak ti agtungpal kadagiti dadakkelda, kas napaglilinnawagantayon. Ti wagas a panagbalin nga ad-adda nga agkammatalek iti bagi makatikaw no maminsan. Kasapulanna a natudio dagiti ubbing bayat ti panagsursuroda nga agbalin nga agkammatalek iti bagi. Bayat daytoy a panawen a panangtarabay kadakuada dagiti dadakkelda a mangsango iti pagrebbenganda, marikutan met dagiti nagannak a mangpabus-oy kadagiti ubbing nga agbalin nga agkammatalek iti bagi. Ngem adda dagiti wagas a dagiti agtutubo a babbai mapagtalinaedda ti natibker a panaglalangen ti kaamaan bayat daytoy a panawen.

Panel

Yam-ammo dagiti immun-una a natudingan a kameng ti mangeddeng iti daytoy a kanito. Bunongan dagiti babbalasang iti papel ken lapis ket isingasing nga isuratda dagiti kapanunotan nga ipagarupda a napateg kadakuada. No adda umdas a panawen, awisen dagiti babbalasang nga agsaludsod bayat ti panangituloy dagiti mangeddeng.

Umuna a Pagsasaritaan (idatag ti agtawen iti sangapulo-ket-pito wenna agtutubo): "Kasano a Mapasayaatko ti Pannakilangenko Kadagiti Dadakkkelko?"

Dagiti sumaganad a kapanunotan, wenna dadduma pay a natakuatan ti mangeddeng ti mabalin nga agpaay a pangibatayan iti daytoy a panangidatag:

No nairteng dagiti panaglalangen, pagrebbenganyo a sipupudno a pasayaaten ti kasasaad. Adtoy dagiti sumagmamano a wagas a pangpasayaat iti nairteng a panaglalangen:

1. Mangilatang iti panawen a panagtutipon a sangsangkamaysa ket agsaokayo no saan a nabannog dagiti dadakkelyo.
2. Ipakaammoyo kadagiti dadakkelyo a dayawenyo ti maysa a banag nga aramidenda.

3. Takuatenyo ti ar-aramiden dagiti dadakkelyo; sa tulonganyo ida uray no dida ibaga.
4. Dumawatkayo iti pamakawan no nagbasolkayo iti dadakkelyo.
5. Kanayon a sisasaganakayo a mangpakawan kadagiti dadakkelyo maigapu iti pudno wenno arapaap a panaglablabes (kitaen ti Doktrina ken Katulagan 42:88;64:9-10).
6. Agkararag a sangsangkamaysa.
7. Agpakatawakayo.

Maika-2 a Pagsasaritaan (idatag ti agtawen iti sangapulo-ket-pito wenno agtutubo):
 “Kasano a Magun-odko ti Panagtalek Dagiti Dadakkelko?”

Dagiti sumaganad a kapanunotan, wenno dadduma pay a natakuatan ti mangeddeng mabalin nga agpaay a pangibatayan iti daytoy a panangidatag:

1. Patpatgen dagiti nagannak dagiti annakda, ket masansan a maseknanda kadakuada. Kas banagna, dida palubosan dagiti annakda nga agaramid iti banag a kasla saan a natalged wenno saan a nasayaat.
 Nasken a mannakaawat dagiti ubbing ket mangtedda iti nalawag a pakaammo kadagiti dadakkelda maipanggep iti naisingasing nga aramid a pakariknaan dagiti dadakkelda a nawayada a mangted iti pammalubos kadakuada a mangaramid iti daytoy.
2. Ti panagtalek dagiti nagannak iti panagakem ti agtutubo a babai iti aramidna dakkel ti magapuananna iti maaramid ti balasitang. No maipaneknekna a matungpal a nasayaat iti karina, ad-adda a madisiplinana iti bagina, nabatbattaway met ti panangngedngedda kenkuana. Kaaduan dagiti puon a di pagkikinnaawatan iti pagtaengan babassit la a banag kas iti aramid iti pagtaengan, panagadal, ken naikeddeng nga oras a panagawid. No mapaneknekan ti agtutubo a babai a kabaelanna a tungpalen dagitoy nalaka a banag, sangapada nga isu ken dagiti dadakkelna makagun-od iti pammati iti panagkammatalek iti bagi ken panagnakemna.

Maika-3 a Pagsasaritaan (idatag ti ina ken ti balasitang nga agtawen iti sangapulo-ket-uppat wenno sangapulo-ket-lima): “Kasano a Mairuamtayo iti Agbaliwbaliw a Panaglangentayo?”

Dagiti sumaganad a kapanunotan, wenno dadduma pay a natakuatan ti mangeddeng ti mabalin nga agpaay a pangibatayan iti panangidatagda:

Ina:

1. Nairuam dagiti nagannak a mangisuro ken mangiwardas kadagiti annakda. Ket marigatanda no dadduma a manglagip iti kinapateg ti sumagmamano a banag kadagiti annakda. “Nagannak, lagipenyo idi agtutubokayo pay; lagipenyo no apay a kayatyo ti agaramid iti dadduma a banag; lagipenyo no kasano ti reggetyo a makipulapol ti gimong, no kasano ti kinamanagriknayo iti bassit la a dillaw, ken no kasano ti kalaka ti pusoyo a mapasakitan, ken no kasano ti pannakaseknan dagiti dadduma a banag, a kasla bassit itan ti pategdan. Dawatenmi a lagipenyo amin dagitoy kas nagannak” (Richard L. Evans, iti Conference Report, Apr. 1968, p. 87; wenno *Improvement Era*, June 1968, p. 89).
2. Nalabit a narigat para kadagiti nagannak a bantayanda ti panagdakkel ti ubing ken ti panagbalinna nga agwaywayas, ngem ti panaglinnangen iti tunggal maysa mangted iti natataengan nga agpang iti baro a pannakatignay ken ragsak.

Anak a Babai:

1. Nasakit iti nagannak ti di pannakadayaw. “Addaan dagiti nagannak . . . iti puso a masair; . . . kas kadakayo, nalakada met a managriknaya iti bassit la a dillaw ken ti di pannakaawat iti gandatda. Laglagipenyo nga awan ti dida aramiden, a nalinteg, nga agpaay kadakayo” (Richard L. Evans, *Improvement Era*, June 1968, p. 90).
 Paglilinnawagan dagiti wagas a mangipakita iti panagdayaw kadagiti nagannak bayat daytoy panawen nga itatanor.
2. Mabalin a matengngel dagiti saan a nasayaat a rikna ken rikriknaen ket saan a nasken a palugodan wenno iwaras pay kadagiti kameng ti kaamaan. Mabalin dagiti nagannak ken annak ti mangtakuat iti mainumo a wagas a mangleplep kadagiti saan a nasayaat a rikna ken rikriknaen.

Ina ken anak a babai:

Mangisingasing kadagiti wagas a dagiti inna ken annak a babai makapaglinnangenda iti natataengan nga agpang. “Bukodyo ida, bukoddakayo, ket addaankayo ken isuda iti gundaway, kalintegan, pagrebbengan, nga agtugaw ken ibinglayyo ti pampanunoty ken usigenyo a sangkamaysa ti pangngeddeng ti tunggal maysa, tapno agpapakakayo a denggen ken dayawen—ken agrabaho, ken agkararag ken agplanokayo a sangsangkamaysa para iti pakapnekan ti ragsakyo a kanayon ken iti agnanayon” (Richard L. Evans, *Improvement Era*, June 1968, p. 90).

Igibus ti adalen babaen ti panangipaganetnget a ti panagbaliwbaliw dagiti rikna ken galad a mapadasan dagiti agtutubo a babai ken ti kaamaanda bayat ti panawen a panagdakkel gagangay laeng. Mapasiken ti natibker a singgalut ti kaamaan iti daytoy a panawen babaen ti nasinged a panagkinnaawatan ken panagtutunos.

Panangipakat iti Adalen

Isingasing kadagiti agtutubo a babai nga aramatenda dagiti insuratda a pangilawlawag iti bukodda a rikna ken kasapulan kadagiti dadakkelda.

*Panagsursuro Maipanggep
iti Kinasaserdote*

GANDAT	Masursuro ti tunggal agtutubo a babai ti pateg ti panangkanunong iti panangidaulo iti kinasaserdote.
PANAGISAGANA	<p>1. Mangisagana iti kopia ti sumaganad a listaan ti salsaludsod para iti tunggal maysa dagiti babbalasitang: Mainagananyo kadi dagiti sumaganad a dadaulo ti kinasaserdote nga agserserbi kadakayo: Ti Presidente ti Simbaan _____ Dagiti Kameng ti Korum ti Sangapulo-ket-dua _____, _____ _____, _____, _____ _____, _____, _____ _____. Ti presidente ti pasok wenno mision _____ Ti obispo wenno presidente ti sanga _____ Dagiti mannursuro iti pagtaenganyo _____, _____ Asino ti kaasitgan a dadaulo ti kinasaserdoteyo? (Penken a maawatan dagiti agtutubo a babai a ti amada daytoy, no addaan iti kinasaserdote.) _____</p> <p>2. Mangitugot iti lapis a saggaysa dagiti babbalasitang.</p> <p>3. Mangisagana iti kopia a saggaysa dagiti babbalasitang iti walo a nanumeruan a saludsod manipud iti sinurat ni Kabsat nga Ardeth Kapp.</p> <p>4. Mangtuding iti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sasao a kayatyo.</p> <p>5. No adda daytoy iti lugaryo, ipabuya iti video ti "The Blessings of the Priesthood," <i>Family Home Evening Video Supplement 2</i> (53277).</p>

MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN

Aramid	<p>Mabalintayo a Kanunongan Dagiti Dadaulo ti Kinasaserdote</p> <p>Bunongan iti lapis ken listaan ti salsaludsod ti tunggal balasitang. Painaganan kadagiti babbalasitang ti tunggal addaan iti kinasaserdote iti papel iti naited nga espasio. No malpasda, damagen kadakuada no kanunongan ken tulonganda dagitoy a dadaulo ti kinasaserdote.</p>
Panaglilinnawag Pisarra	<ul style="list-style-type: none"> • Ania ti kayat a sawen ti panangtulong ken panangkanunong iti maysa a tao? <p>Maysa a kayulogan ti balikas a <i>tulongan</i> iti diksionario ti "panangitandudo iti pagimbagan wenno paakaigapuan" wenno "ti panangitag-ay wenno panangsalaknib kas pudno wenno umno: mangibabaet." Kayat a sawen ti balikas a <i>panangkanunong</i> ti "mangted iti tulong wenno pakapalag-anan." (<i>Webster's New Collegiate Dictionary</i>, 7th ed. [Springfield, Mass: G. & C. Merriam Co., 1973], pp. 1171, 1174.)</p> <p>Isurat dagitoy a kayulogan iti pisarra.</p>

Iti babaen dagitoy a kayulogan, isurat dagiti balikas nga *Apay* ken *Kasano ti*. Iti baba, isurat iti dasig ti tunggal dadaulo ti kinasaserdote iti listaan ti salsaludsod (obispo, mannursuro iti pagtaengan, kdpy.).

Tulongan: “panangitandudo iti pagimbagan wenno pakaigapuan” wenno “ti panangitag-ay wenno panangsalaknib kas pudno wenno umno: mangibabaet.”

Panangkanunong: “mangted iti tulong wenno pakapalag-anan.”

Apay Kasano ti

Presidente ti Simbaan
Korum ti Sangapulo-ket-dua
Presidente ti pasok
Obispo
Mannursuro iti pagtaengan
Ama

• Ania dagiti sumagmamano a gapu a nangdawatan ti Apo iti itutulong ken panangkanunongtayo kadagiti dadaulotayo? Ania dagiti sumagmamano a wagas a mabaelantayo nga aramiden daytoy?

Para iti tunggal dadaulo ti kinasaserdote, painayanan kadagiti babbalasitang iti uray no maysa a gapu no apay a nasken a tulonganda isuna ken sumagmamano a wagas a mabaelanda nga aramiden daytoy. Isurat dagitoy a sungbat iti abay ti nagan dagiti dadaulo ti kinasaserdote. Paregtaen dagiti agtutubo a babbai a mangpanunot iti nalawag a wagas a pangtulong iti tunggal dadaulo. Kas pagarigan, idinto nga isuratda ti “Aramiden ti paaramid ti obispo,” mabalin nga isuratda ti, “Sitatallugod a mangawat iti batang nga agsarita iti miting ti sakramento ket isaganaan a naimbag.”

Dagitoy nasantuan a kasuratan ken naadaw a sao

Tapno matulongan dagiti agtutubo a babbai a mangawat no apay a nasken a tulonganda dagiti dadauloda iti kinasaserdote, pabasa kadakuada ti sumaganad a nasantuan a kasuratan ken naadaw a sao: Doktrina ken Katulagan 1:38; Doktrina ken Katulagan 112:20; 2 Cronicas 20:20; ken Amos 3:7.

“Bukod a karbengan dagiti babbai kasta met dagiti lallaki ti mangkanunong iti kinasaserdote. Nakiddit ti pammaregta ken awan ti dur-asan ti grupo dagiti babbai a saan a mangkanunong iti kinasaserdote, iti pagtaengan man wenno iti Simbaan” (Matthew Cowley, *Matthew Cowley Speaks* [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1954], p. 194).

Makatulongtayo Babaen ti Panangikaragtayo Kadagiti Dadaulotayo

Ilawlawag a maysa a napateg a wagas nga itutulongtayo kadagiti dadaulotayo ti panangikarag kadakuada.

Estoria

Awisen ti natudingan a kameng ti klase a mangibinglay iti sumaganad nga estoria no kasano ti pannakaawis ti imatang ti maysa a balasitang iti panangpabileg ti kaamaan ni Elder Ezra Taft Benson kenkuana iti rebbengenna iti kinasaserdote:

“Iti umuna a gundaway [a papanko] iti Tabernakulo ti Salt Lake iti sapasap a taripnong ti Simbaan nasdaawak iti kinadakkal ti pasdek, ngem nangnangruna pay ti makalmes-rikna a kaadda dagiti Nangato nga Agrebbeng a nagtataripnong idiyay.

“Kadagiti panawen a panagdakkal, adu kadakuada ti simmarungkar iti bassit a sangami iti Montana. Awan ti televisionmi, ket awan pay ti radio a pagdengganmi iti mapaspasamak iti taripnong. Isu nga imbilangmi a naisangayan a parabur ti tunggal isasarungkarda. Addaanda, iti panagriknak, iti nangatangato a bileg ken pammati ngem iti dadduma a lallaki.

“Ket iti [dayta] nga aldaw ti Abril . . . naduktalak ti maysa a pagtaudan ti bileg ti Nangato nga Agrebbeng.

“Kaabayko iti tugaw dagiti innem nga annak ni Elder Ezra Taft Benson, a maysa kadakuada ti kaklasek iti kolehio. Ad-adda a naawis ti imatangko idi timmakder ni Presidente McKay ket inwaragawagna ti sumaruno nga agsarita. Sidadayawak a nangsiput ken ni Elder Benson, a diak pay nakita, a nagturing iti mikropono. Dakkel a

tao, nasurok nga innem a kadapan ti katayagna. Addaan iti doktorado a tinurpos (Ph.D.), maysa a tao nga am-ammo ti sapaap a kas Sekretario ti Agrikultura ti Estados Unidos ken naisangayan a saksi ti Apo, maysa a tao a natalinaay ken natalek, maysa a nasanay a nagsarsarita kadagiti tallaong iti intero a lubong. Kellaat nga adda nangsigid iti takiagko. Inling-i ti ubing ti ulona kaniak ket inyarasaasna a dagus, 'Ikararagam ni Tatang.'

"Iti kasla pannakakellaatko, napanunotko, 'Yallatiw daytoy a mensahe iti talenten, ket nasken a yallatiwko. Kunak kadi, "Ikararagam ni Elder Benson"? Kunak kadi, "Nasken nga ikararagam ni tatangmo"? Gapu ta ammok a masapul nga agtignayak a dagus, nagling-iak ket inyarasaasko, 'Ikararagam ni Tatang.'

"Siniputak ti pannakayallatiw ti arasaas iti talenten nga agturong iti yan ni Sister Benson, a nakadumogen.

"Namin-adu manipud iti dayta nga aldaw a nalagipko ti mensahe—Ikararagam ni Tatang, ti patriarka ti pagtaengan. Ikararagam bayat ti panagpaayna a presidente ti distrito wenno mannursuro iti pagtaengan. Ikararagam no agbalin a sekretario ehekutibo ti maysa a grupo sibiko, no rumangpaya ti pamastrekanna, wenno maksayan ti sueldona. Ikararagam bayat ti pannangtedna iti balakad iti sardam ti kaamaan iti pagtaengan. Ikararagam ni Tatang bayat ti panagtrabahaya iti adu nga oras tapno matulonganna ni Jerold a mapan iti mision ken tapno makapagtuloy ni Diane iti kolehio. Ikararagam no agsarita iti miting ti sakramento wenno bendisionanna ni Nanang tapno umimbag manen. Ikararagam no mamuniag, wenno mangted iti bendision ti ama iti bassit, kaipapasngay nga ubing. Ket iti sardam, no sumangpet a nabannog wenno nauppapay, ikararagam. Ikararagam ni Tatang iti ania man nga aramidenna—dakkal man wenno bassit.

"Iti panaglabas dagiti tawen, dimteng ken naglabas dagiti sapaap a taripnong, ket tunggal tumakder ni Presidente Benson tapno agsarita, napanunotko, 'Dagiti annakna, a naiwaras iti intero a kontinente, agkaykaysada itan a mangikararag iti amada.'

"Ket mamatiakon a ti ababa a mensahe a nayallaallatiw iti talenten . . . adun a tawen ti napalabas ti kapatgan a mensahe a maibinglay ti kaamaan. Anian a naisangayan a bileg ken pammati ti magun-od ti asino man a tao a pangsaranggetna iti inaldaw a karit iti biagna no iti maysa a lugar iti lubong yarasaas ti anakna ti, 'Ikararagam ni Tatang'" (Elaine S. McKay, "Pray for Dad," *New Era*, June 1975, p. 33).

Ipagangget a nalablables ngem iti panangingato iti ima ti panangkanunong ken panangtulong iti kinasaserdote. Kaipapananna ti panangikararag kadakuada, pannakisarita kadakuada iti nasayaat, ken panangtungpal kadakuada.

Mapatibkertayo Dagiti Agtutubo nga Addaan iti Kinasaserdote

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a saan la nga iraman ti rebbengen ti agtutubo a babai a mangtulong kadagiti addaan iti kinasaserdote. Mabalin pay dagiti addaan iti kinasaserdote a dadaulona. Mabalin pay nga addaan iti naindaklan a kabaelan a mangpatibker ken mangkanunong kadagiti agtutubo a lallaki a kaedadna.

Estoria

Paisarita iti natudingan a kameng ti klase ti sumaganad nga estoria:

Nagsarita ti agtutubo nga elder a nabatangan nga agpaay iti ganggannaet a mision iti miting ti sakramento iti purokna. Adu ti naitallaong a tao, a pakairamanan ti di masna ti kaaduna a bilang dagiti agtutubo a babai.

"Iti panangigibusna ti saritana nangrugi a nariknak ti nabileg a pangaring dagiti gagayyem daytoy agtutubo a lalaki a naespirituan a nataenganen ngem iti tawenna. Kalpasan ti panangipeksana iti panagyamanna iti kaamaan ken dagiti patpatgenna, ken sakbay ti maudi a pammaneknekna, iniggamanna ti agsumbangir ti pulpito sa nagiray iti sango. Nagdumog iti apagkanito. Kalpasanna, iti yaangadna, naalumamay a kinunana, 'Ket agyamanak kadagiti amin a gagayyemko, aglalo kadakayo a babbalasitang iti tallaong a nangsurot kadagiti pagbatayan ken nangparegta kaniak a mangaramid met iti kasta.' Nagbanarbar ti timekna iti panangituloyna, 'Agyamanak iti panangaringyo a timmulong kaniak a nangisagana iti panagmisionko'" (Ardeh G. Kapp, "By the Way She Is," *New Era*, Sept. 1976, pp. 10–12).

Pannaglilinnawag

• Ania dagiti sumagmamano a wagas a naaramid dagiti babbalasitang a nangaring iti

agtutubo a misionario?

- Ania ti akem a naaramidda iti pangngeddengna nga agmision?
- Kasano a makaaring ti kananakem ken kababalinyo iti pangngeddeng ti agtutubo a lalaki?

Naadaw a sao

Ilawlawag nga adda kabaelan dagiti agtutubo a babbai a mangaring iti mainugot kadagiti addaan iti kinasaserdote kadagiti pagrebbenganda. Basaen ti sumaganad a naggapu ken ni Sister Ardeth Kapp a mangiladawan kadagiti wagas a pakakitaan iti daytoy a pangaring:

“Agtutubo a babbai iti Ti Simbaan ni Jesucristo Dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, [1] ammo kadi dagiti agtutubo a lallaki a pakipulapulanyo nga addaankayo iti pagrukodan ti kinalaing a diyo sinaan? [2] Ammoda kadi babaen ti sao ken aramido a raraemen ken daydayawenyo dagiti dadakkelyo ken [3] sursurotenyo ti balakad dagiti dadaulo ti Simbaan? [4] Ammoda kadi nga itantanyo pay la ti makisinnarak agingga a mapalabasyo ti maika-16 a kasangayyo gapu ta inted ti propeta ti Apo dayta a panangiturong? [5] Babaen ti tignayyo ammoda kadi a naikeddengyon ti agbalin a nasayaat ket saankayo a kumapuy? [6] Maibilangda kadi ti panaggagayyemyo a pakagunodanda iti panagtalek ken panagdayaw iti bagida? [7] Makatulong kadi ti panagsasaoyo, ti aruatenyo, ti piliyo a pagliwliwaan, musika, libro, ken sine kadagiti agtutubo a lallaki a makipulapulapol kadakayo a mangparangen iti panagdayaw ken panagraem iti kinababai? Kas agtutubo a lallaki a maipasango iti kinikillo nga akem ti lubong iti kinababai, [8] makitada kadi kadakayo ti kinapino ken kinaumbi a mangparegta iti kananakem ti panagrukabab, panagraem, ken panagdayaw iti dayta sagrado nga akem?

“Karkarna ta diak naamiris idi, ngem saan a ti panangparegta ti agtutubo a babai iti agtutubo a lalaki nga agmision ti kangrunaan a pakariknaanna iti pangaringna. Ketdi babaen ti tignayna kas iti panangipalgakna iti panangikumit ken pammaneknekna iti ebanghelio ni Jesucristo ken panangtedna iti pammaneknek babaen ti bileg ken pangaringna iti itatanor ti kinaimbag” (“By the Way She Is,” p. 13; nainayon dagiti numero).

Panangipakat iti Adalen

Maibunong a Papel

Ikkann ti tunggal kameng ti klase iti kopia ti walo a saludsod nga insingasing ni Sister Kapp. Payawid kadakuada ket ikaragda ti pananganagda iti bagbagida ken iti tignayda. Isingasing nga ikabil dagiti agtutubo a babbai ti naibunong papel iti libroda a pakalaglagipan ket sansanenda nga ibatay ti listaan ken tingitingenda ti bagbagida.

Listaan ti salsaludsod

Mainagananyo kadi dagiti sumaganad a dadaulo ti kinasaserdote nga agserserbi kadakayo:

Ti Presidente ti Simbaan _____

Dagiti Kameng ti Korum ti Sangapulo-ket-dua _____, _____

_____, _____, _____

_____, _____, _____

Ti presidente ti pasok wenno mision _____

Ti obispo wenno presidente ti sanga _____

Dagiti mannursuro iti pagtaenganyo _____, _____

Asino ti kaasitgan a dadaulo ti kinasaserdoteyo? _____

Panangidaulo ti Patriarka iti Pagtaengan

GANDAT	Maawatan ti tunggal agtutubo a babai ti alagaden ti kinapatriarka iti pagtaengan.
--------	---

PANAGISAGANA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mangitugot iti lapis a saggaysa dagiti babbalasitang. 2. Babaen ti panangaramat kadagiti saludsod iti baba, mangisagana iti kopia ti ababa a pannubok iti daytoy nga adalen a saggaysa ti tunggal balasitang. No diyo kayat nga aramaten ti ababa a pannubok, ipakumit dagiti saludsod kadagiti kameng ti klase. Ited kadagiti babbalasitang dagiti naadaw a sasao a mayannatup kadagiti saludsodda ket paidatag kadakuada ti panaglilinnawag ti mangeddeng. 3. Mangtuding kadagiti agtutubo a babbai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sasao a kayatyo.
Palagip iti mannursuro	Agduduma ti padas ken kasasaad ti kaamaan ti naggapuan dagiti agtutubo a babbai iti klasem. Adda dagiti amma a nalinteg iti pagtaenganda. Addaan dagiti dadduma iti saan nga aktibo nga ama wenno saan a kameng ti Simbaan. Adda dagiti awanan iti ama ti pagtaenganda. Nasken a mariknam ti kasasaad ti tunggal agtutubo a babai. Ania man ti kasasaad ti kaamaan iti agdama, panggep daytoy nga adalen nga isuro no ania ti alagaden ti kinapatriarka ken no kasano a mabendisionan ti patriarka ti kaamaanna.

MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN

Ababa a pannubok

Ti Alagaden ti Kinapatriarka ti Plano ti Apo a para Kadagiti Kaamaan

Ikkan ti tunggal agtutubo a babai iti lapis ken kopia ti sumaganad nga ababa a pannubok. Ikkan ida iti lima a minuto a mangsungbat kadagiti saludsod. Ilawlawag a dida ipakpakita iti asino man dagiti sungbatda. Ibag a mabalin a nasursurok ngem maysa ti umno a sungbat.

Ania ti Ammoyo Maipanggep iti Alagaden ti Kinapatriarka?

Pilien ti umno a sungbat wenno sungbat kadagiti sumaganad:

1. Ti alagaden ti Kinapatriarka ket—
 - a. Ti rekomenda iti panangala iti bendision ti kinapatriarka.
 - b. Ti urnos a pananggun-od iti kasapulan manipud iti agamang ti obispo.
 - c. Ti nadosan a wagas ti gobierno ti Apo.
2. Ti kapatgan a gunglo ti Simbaan ket—
 - a. Ti Korum dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol.
 - b. Ti Umuna a Panguluen.
 - c. Ti kaamaan.
3. Ti addaan iti turay a mangimaton iti kaamaanyo ket—
 - a. Ti Presidente ti Simbaan.
 - b. Ti obispo.
 - c. Ti amayo (wenno inayo, no awan ti ama iti pagtaenganyo).
4. Kas addaan iti turay a mangimaton iti kaamaan, sumagmamano kadagiti pagrebbengan ti ama ti—
 - a. Mangimaton ken mangiturong kadagiti pakaseknan ti pagtaengan ken kaamaanna iti kinalinteg.
 - b. Mangipaay iti kasapulan ti bagi ken espiritu ti kaamaanna.
 - c. Dumawat iti Apo iti bukod a paltiing maipapan iti kaamaanna.
5. Sumagmamano kadagiti pagrebbengan ti ina ti—
 - a. Mangipasngay ken mangtaripato iti ubbing.
 - b. Tumulong a mangipaay iti kasapulan ti bagi ken espiritu ti kaamaanna.

- c. Agbalin a katakunaynay, mamagbaga, ken gayyem ti kaingungotna.
6. Babaen ti plano ti Apo, asino ti akinrebbeng iti pannakaipateg ken pannakaisuro dagiti ubbing?
 - a. Ti ama laeng.
 - b. Ti ina laeng.
 - c. Agpada a nagannak.
7. Iti plano ti Apo—
 - a. Adda naan-anay a panagpatas ti lalaki ken ti babai.
 - b. Napatpateg ti lalaki gapu ta addaan iti kinasaserdote.
 - c. Patpatgen ti Apo dagiti annakna a babbai a kas iti panangipategna kadagiti annakna a lallaki.
8. Nupay ti ama ti mangimaton iti kaamaanna, tapno makaimaton a kas dadaulo iti kinapatriarka ti kaamaan, nasken nga—
 - a. Agturpos iti kolehio.
 - b. Addaan iti nasayaat a trabaho.
 - c. Addaan iti Kinasaserdote ni Melchizedek.
9. Adda akem ti ama a kas patriarka gapu ta—
 - a. Ad-adda a maikari ken nasaysayaat ti pakaikarianna.
 - b. Daytoy ti nadosan nga akemna.
 - c. Daytoy ti dawaten ti paglintegan ken alagaden.

No nalpasen dagiti babbalasing ti ababa a pannubok, basaen dagiti saludsod iti napigsa. Kalpasan ti pannakabasa ti tunggal saludsod, pasungbatan kadagiti babbalasing. Kalpasanna basaen, wenna pabasa, ti mayannatup a naadaw a sao iti baba.

Ti tunggal naadaw a sao naglaon iti pagilasinan iti umno a sungbat iti naitudo a saludsod. Nainayon dagiti nagiray kadagiti mangiwanwan a balikas. Kalpasan ti pannakabasa ti tunggal naadaw a sao, ibaga ti sungbat wenna dagiti umno a sungbat ti saludsod.

Naadaw a sasao ken panaglilinnawag

Umuna a saludsod

“Ti gobierno ti Apo ti naisigud a kinapatriarka. Ti kaamaan . . . ti sentro” (Bruce R. McConkie, *Mormon Doctrine*, 2nd ed. [Salt Lake City: Bookcraft, 1966], p. 559; nainayon dagiti nagiray a balikas).

Maika-2 a saludsod

“Ti kaamaan ti kapatgan a gunglo ita ken iti agnanayon. Ti panggeptayo iti biag ket mangpamnuay para kadayon ti beneg ti agnanayon a kaamaan” (Joseph Fielding Smith, iti Conference Report, Apr. 1972, p. 13; wenna *Ensign*, July 1972, p. 27).

Maika-3 a saludsod

“Iti pagtaengan ti turay a mangimatmaton maisaad nga kanayon iti ama, ket iti amin a pakaseknan ti pagtaengan ken aramiden ti kaamaan awan ti sabali a turay a mangrimbaw” (Joseph F. Smith, *Gospel Doctrine* [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1975], p. 27; nainayon dagiti nagiray a balikas).

Maika-4 a saludsod

Kinuna ni Presidente Ezra Taft Benson, *“Impasdek ti Dios a dagiti amma ti nasken a mangimaton iti pagtaengan. Dagiti amma ti mangted iti kasapulan, mangipateg, mangisuro, ken mangiturong”* (iti Conference Report, Apr. 1984, p. 6; wenna *Ensign*, May 1984, p. 6; nainayon dagiti nagiray a balikas).

“Ti kinaama ket panangidaulo, ti kapatgan a kita ti panangidaulo. Naisigud a kasta; ket kastanto latta a kanayon. Ama, babaen ti panangitulong ken pammalakad ken pammaregta ti agnanayon a kaduam, mangimatonka iti pagtaengan” [*Father, Consider Your Ways*, maibunong a papel, 1973, pp. 4–5]. (Kas inagapad ni Presidente Benson, *Ensign*, Nov. 1987, p. 49).

Palagip iti mannursuro

Gapu ta napateg daytoy a kapamanunotan, mabalinyo a paglilinnawagan ti sungbat iti atiddog a panawen, ilawlawag nga umno amin dagiti sungbat iti ababa a pannubok. Panayonan kadagiti agtutubo a babbai iti singasing kadagiti banag a maaramid ti ama kas mangidaulo a patriarka iti pagtaengan. Adda singasing kadagiti sinao ni Presidente Benson; nalabit a makayaonkayo kadagiti agtutubo a babbai iti sabali a kas iti

panangipakita iti nalinteg a pagarigan, panangiburayna iti pammaneknek ken pammatina, ti panangkitana a maisuro dagiti kameng ti kaamaanna kadagiti umno a pagbatayan.

Maika-5 a saludsod

“Iti panawen ti pannakaparsua, *naipaakem iti ina* ti pagrebbengan a *mangipasngay ken mangtaripato kadagiti ubbing*. Naited iti ama ti kangrunaan nga akem a mangipaay iti kasapulan. Awan ti ania man iti amin a nasantuan a kasuratan a mangbaliw iti daytoy kangrunaan a pannakaawat; ket ngarud, ti kabaruan a nasantuan a kasuratan ken dagiti agdama a propeta pinasikenda daytoy napateg a panaglangen dagiti amma ken inna” (“The Church and the Proposed Equal Rights Amendment” [booklet], pp. 11–12, *Ensign*, Mar. 1980; nainayon dagiti nagiray a balikas).

“Pagsayaatanna, [ti ama] saanna a kasapulan a mangimatton ken mangeddeng ken agtignay nga awanan iti balakad, awanan iti katulonganna. [Addaan] *iti kapisi—ti kadua, ti mammagbaga, ti kapareha, ti katulungan, ti gayyem*” (*Father, Consider Your Ways* [maibunong a papel, a.p.], p. 3; nainayon dagiti nagiray a balikas).

Maika-6 a saludsod

“Pudpudno a maipaakem ti nadagsen a pagrebbengan *iti agassawa* no yegda dagiti ubbing iti lubong. Saan la a taraon, aruaten, ken pagtaengan ti kasapulan kadakuada, ngem *panagayat, naasi a panangdisiplina, pannursuro, ken panangiwawan*” (Spencer W. Kimball, “Train Up a Child,” *Ensign*, Apr. 1978, p. 5; nainayon dagiti nagiray a balikas).

Maika-7 a saludsod

“*Iti Simbaan adda naan-anay a panagpatas ti lalaki ken ti babai*. Ti ebanghelio . . . insayangkat ti Apo a para iti lalaki ken babai. . . . *Dagiti gundaway ken kasapulan iti ebanghelio aspadpada a napateg kadagiti lalaki ken babai. Patpatgen ti Apo dagiti annakna a babai a kas iti panangipategna kadagiti annakna a lalaki*” (John A. Widtsoe, *Evidences and Reconciliations* [Salt Lake City: Bookcraft, 1960], p. 30; nainayon dagiti nagiray a balikas).

Maika-8 a saludsod

“Nupay tunggal ama ti dadaulo iti kaamaanna, iti naing-inget a kaipapanan a ti kaamaan ti Santo iti Ud-udina nga Aldaw saan a maawagan a patriarka malaksid no ti asawa a lalaki *addaan iti Kinasaserdote ni Melchizedek* ket naikallaysa ti kapisi wenno nailantip iti kaingungot iti templo, ken naipasngay dagiti ubbing iti katulagan wenno nailantip kadagiti dadakkelda” (*A Light Unto the World* [Melchizedek Priesthood course of study, 1967–68], p. 55).

Palagip iti
mannursuro

Gapu ta adda pay la ngata agtutubo a babai iti klaseyo nga awanan dagiti ammada iti Kinasaserdote ni Melchizedek, mabalin a kayatyo a basaen ken paglilinnawagan ti sumaganad a palawag.

“Iti kapanunotan a, ‘Saan a kameng ti Simbaan ti kaingungotko [wenno ni tatangko], ken dina pay dayawen daytoy,’ isungbatko a napnuan ayat ken pannakipagrikna: ‘Patgek a Kabsat, kameng man wenno saan, isu pay laeng ti ama ken dadaulo iti kaamaan. . . . Tulongam iti nasayaat a tignayna. Ipakitam kenkuana a mamati ken agtalekka iti kabaellanna a mangiturong iti kaamaan. Paregtaem babaen dagiti nadayaw a pagwadan” (Richard G. Scott, “Father Is Head of the Family,” *Ensign*, Feb. 1977, pp. 84–85).

Maika-9 a saludsod

“Ti alagaden ti kinapatriarka *nagtaud iti nadiosan* ket agtultuloy iti panaglabas ti panawen ken iti agnanayon. Adda, ngarud, naipangruna a gapu no apay a nasken a maawatan dagiti lalaki, babai ken ubbing daytoy nga alagaden ken daytoy a turay iti sangakabbalayan dagiti tao ti Dios. . . . Saan a nasken no asino ti *ad-adda a maikari*. Wenno isu ti pakabuklan ti saludsod no asino ti *nadalldalus ti panagbiagna*. *Ad-adda nga agtalmudok iti paglintegan ken alagaden*” (Joseph F. Smith, *Gospel Doctrine*, p. 287; nainayon dagiti nagiray a balikas).

Panangidatag ti
mannursuro

Ilawlawag a ti balikas a *patriarka* mainaig iti balikas nga *ama*. Ngem aramatentayo daytoy a balikas iti naisangayan a wagas. Ti awag nga *alagaden ti kinapatriarka* maibatay iti panagsasaganad ti nagtaudan ti tao manipud ken ni Adan agingga kadagiti amin a kaputotan a napagnanaig a sangsangkamaysa babaen dagiti agnanayon nga ordinansa ti templo. Taginayonen dagitoy a tao ti panaglalangen ti kaamaanda iti agnanayon. No agkallaysa dagiti agassawa iti templo, maikari no kuan ti kaingungot ken ti kapisi nga agbalin a paset daytoy naindaklan nga agnanayon a kaamaan. Agbalin no kuan ti lalaki a saan laeng nga ama, ngem patriarka payen iti kaamaanna. Kayat a sawen daytoy a pagrebbenganna a tulongan ti kaamaanna nga agbiag iti wagas a mabalinda ti agsubli iti Nailangitan nga Ama a sangsangkamaysa. Ket, gapu ta addaan iti Kinasaserdote ni Melchizedek, mabendisionanna ti kaamaanna ken maisurona ida iti wagas a rumbeng.

Matulongan ti Agtutubo a Babai ti Amana iti Akemna

Panaglilinnawag
iti pisarra

Papanunot kadagiti agtutubo a babai dagiti wagas a pakatulonganda kadagiti ammada. Isurat dagiti kapanunotan iti pisarra. Mabalina a mairaman kadagiti sumaganad ti singsingda:

Dagiti Wagas a Panangtulong iti Ama

Agtulnog
Ipaayan iti panawen a kaduada
Mangibinglay iti pakaseknan ken kaay-ayo
Dumawat iti bendision ti ama
Sapulen ti balakad ken pamagbagana
Am-ammuen isuna
Mangisaad iti nasayaat a pagwadan kadagiti kakabsat a
lallaki ken babai
Ayaten ken dayawen isuna
Patibkeren, saan nga upayen
Tulongan iti sardam ti kaamaan iti pagtaengan
Agtalinaed a naragsak ken mannakitinnulong iti
pagtaengan

Estoria

Nalabit nga adda dagiti agtutubo a babai a marigatan a mangipeksa iti pammateg ken tulongda kadagiti ammada. Mabalina a paisarita iti agtutubo a babai ti sumaganad nga estoria:

Idi balasitang pay ni Kabsat a Lois Christensen, dinawat ti mannursuro kenkuana iti Pagadalan iti Domingo iti tunggal kameng ti klase nga ibagada iti amada a patpatgenda daytoy. Impapan ni Lois a di mabalina kenkuana daytoy. Saan nga aktibo ti amana iti Simbaan, ken saanna a kasinged daytoy. Saan a maibaga a sangonsango ti pammateg iti kaamaanna. Nagpapaudi idi malpas ti klase tapno ibagana iti mannursuro a dina kabaelan nga aramiden. Iti bukodna a balikas, kinunana:

“Ngem saan nga immannugot ni Kabsat nga Innes. Kinitanak ket kinunana, ‘Uray ania ti kinatao ni tatangmo, kasapulanna a mangngeg kenka dagidiay a balikas manipud kenka, a kas kadagiti dadduma nga amma. Kayatko nga ikarim kaniak nga aramidem daytoy.’”

“Immannugotak, ket nakadagdagsen ti riknak kadagiti simmaruno nga aldaw. Ammok a sa la lumag-an no naipatungpalkon ti kumitko. Iti maysa a rabii, idi nakaidan dagiti dadduma, agnernerbiosak a nanguray iti umno a kanito a mangipeksa kadagidiay a balikas. Agsigsigarilio ni tatang ket timmakder tapno yarsangna ti sigariliona. Iti agtigtigerger, agnernerbios, dandani di mangngeg a timek kinunak, ‘Tang, patpatgenka.’

“Nakatallikud kaniak, ket saan a timmaliaw wenna naguni wenna ania man ti inaramidna. Ammok a dinak nangngeg. Isu a sikapapsut nga inulitko. ‘Tang, patpatgenka.’ Kalpasanna, in-inut a simmango kaniak. Adda nagayus a lua iti pingping ti awanan rikna, saan a matignay nga amak. Inrakusnak kadagiti imana ket inarakupnak ken inagkanna ti tuktokko. Daydi ti immuna a gundaway iti sangapulok-ket-innem a tawenkon a malagipko a panaginnarakupmi nga agama.

“Inaak itan ti dakkal a kaamaak. Gagangay kadakami ti balikas a *patpatgenka*, a masansan a maar-aramat iti pagtaenganmi. Ket ania ti napasamak iti patpatgek nga ama? Nangato a saserdote itan, a sipapasnek a mangbangbangon iti pagarian ti Dios” (Lois Christensen, “Telling My Father I Loved Him,” *Ensign*, Feb. 1978, p. 51).

Panangidatag ti
mannursuro

Panangigibus

Ipalagip kadagiti babbalasitang a babaen ti nadosan a panangdutok ti ama ti patriarka a dadaulo iti pagtaengan. Inted ti Apo kenkuana ti pagrebbenganna a mangkita iti naespirituan ken naindagaan a pagimbagan ti kaamaanna, ket sungsubatanna dayta a pagrebbengan. Akmenna nga imaton ken iturong dagiti aramid ti pagtaengan ken kaamaanna iti espiritu ti kinalinteg ken ayat. Rebbengen ti tunggal kameng ti kaamaan a tulongan ken kanunongan ti ama iti kinapatriarka a takemna. Adu ti maaramid ti agtutubo a babai a pangtungpal iti daytoy a pagrebbengan ken mangaring kadagiti dadduma a kameng ti kaamaan a mangkanunong iti amada iti napatag a takemna.

Panangipakat iti Adalen

Pagpilien ti tunggal agtutubo a babai iti naisurat iti pisarra iti dua wenno tallo a banag nga aramidenna a pangtulong iti amana iti kinapatriarka a takem daytoy.

Ania ti Ammoyo Maipanggep iti Alagaden ti Kinapatriarka?

Pilien ti umno a sungbat wenno sungbat kadagiti sumaganad:

1. Ti alagaden ti Kinapatriarka ket—
 - a. Ti rekomenda iti panangala iti bendision ti kinapatriarka.
 - b. Ti urnos a pananggun-od iti kasapulan manipud iti agamang ti obispo.
 - c. Ti nadosan a wagas ti gobierno ti Apo.
2. Ti kapatgan a gunglo ti Simbaan ket—
 - a. Ti Korum dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol.
 - b. Ti Umuna a Panguluen.
 - c. Ti kaamaan.
3. Ti addaan iti turay a mangimaton iti kaamaanyo ket—
 - a. Ti Presidente ti Simbaan.
 - b. Ti obispo.
 - c. Ti amayo (wenno inayo, no awan ti ama iti pagtaenganyo).
4. Kas addaan iti turay a mangimaton iti kaamaan, sumagmamano kadagiti pagrebbengan ti ama ti—
 - a. Mangimaton ken mangiturong kadagiti pakaseknan ti pagtaengan ken kaamaanna iti kinalinteg.
 - b. Mangipaay iti kasapulan ti bagi ken espiritu ti kaamaanna.
 - c. Dumawat iti Apo iti bukod a paltiing maipapan iti kaamaanna.
5. Sumagmamano kadagiti pagrebbengan ti ina ti—
 - a. Mangipasngay ken mangtaripato iti ubbing.
 - b. Tumulong a mangipaay iti kasapulan ti bagi ken espiritu ti kaamaanna.
 - c. Agbalin a katakunaynay, mamagbaga, ken gayyem ti kaingungotna.
6. Babaen ti plano ti Apo, asino ti akinrebbeng iti pannakaipateg ken pannakaisuro dagiti ubbing?
 - a. Ti ama laeng.
 - b. Ti ina laeng.
 - c. Agpada a nagannak.
7. Iti plano ti Apo—
 - a. Adda naan-anay a panagpatas ti lalaki ken ti babai.
 - b. Napatpateg ti lalaki gapu ta addaan iti kinasaserdote.
 - c. Patpatgen ti Apo dagiti annakna a babbai a kas iti panangipategna kadagiti annakna a lalaki.
8. Nupay ti ama ti mangimaton iti kaamaanna, tapno makaimaton a kas dadaulo iti kinapatriarka ti kaamaan, nasken nga—
 - a. Agturpos iti kolehio.
 - b. Addaan iti nasayaat a trabaho.
 - c. Addaan iti Kinasaserdote ni Melchizedek.
9. Adda akem ti ama a kas patriarka gapu ta—
 - a. Ad-adda a maikari ken nasaysayaat ti pakaikarianna.
 - b. Daytoy ti nadosan nga akemna.
 - c. Daytoy ti dawaten ti paglintegan ken alagaden.

GANDAT Maawatan ti tunggal agtutubo a babai dagiti pagrebbengan ken rebbengen dagiti addaan iti Kinasaserdote ni Melchizedek.

- PANAGISAGANA**
1. Ladawan 10, Pannakaisubli ti Kinasaserdote ni Melchizedek (62371), a masarakan iti likud ti pagbasaan.
 2. No mabalin, ikkan ti tunggal kameng ti klase iti kopia ti maibunong a papel ti, "Dagiti Saad ken Pagrebbengan ti Kinasaserdote ni Melchizedek," iti ungtu ti adalen.
 3. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenna naadaw a sasao a kayatyo.
-

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Naadaw a sao

Pakauna

"Ti kinasaserdote isu ti bileg ti Dios a naidutok kadagiti lallaki tapno agakem para iti bendision ken pannakaisalakan ti amin a sangkataw-an. Nupay masansan nga ibataytayo dagiti addaan iti kinasaserdote a kas 'ti kinasaserdote,' nasken a ditayo a pulos a liplipatan a ti kinasaserdote saan a kukua wenna naikasigud kadagiti addaan iti daytoy. Addaan iti sagrado a talek a maaramat para iti pagimbagan dagiti lallaki, babai ken ubbing. Kinuna ni Elder John A. Widtsoe, 'Saan a nabusbuslon ti bendision a sagrafen dagiti lallaki ngem dagiti babai a nagtaud iti kinasaserdote ken naipakuyog iti panangtagikua' (*Priesthood and Church Government Salt Lake City: Deseret Book Co., 1939, p. 83*). Kas pagarigan, agpadpada ti gundaway dagiti agtutubo a babai ken agtutubo a lallaki nga umawat iti bendision manipud kadagiti dadaulo ti kinasaserdote" (Dallin H. Oaks, iti Conference Report, Apr. 1992, p. 51; wenna *Ensign*, May 1992, p. 36).

Naisublin ti Kinasaserdote ni Melchizedek

Panangidatag ti mannursuro

Ipakita ti ladawan ti pannakaisubli ti Kinasaserdote ni Melchizedek. Ilawlawag nga iggem da Pedro, Santiago, ken Juan dagiti tulbek ti Kinasaserdote ni Melchizedek. Nagparangda kada Joseph Smith ken Oliver Cowdery iti asideg ti panawen a pannakabukel ti Simbaan a mangisubli kadagiti bileg daytoy a kinasaserdote iti daga.

Adda Naipangruna a Pagrebbengan Dagiti Addaan iti Kinasaserdote ni Melchizedek

Aramid iti pisarra

Ilawlawag a binuangay ti Apo ti kinasaserdote tapno maisaknap ti pagarianna iti intero a lubong ken mabendisionan ti tunggal kameng ti Simbaan. Naited ti naituding a pagrebbengan ti tunggal pagtakeman iti Kinasaserdote ni Melchizedek tapno maipatungpal dagiti panggep ken aramid iti Apo a kas iti nangisangratanna.

Ilawlawag a basaenyo ti sumagmamano a pagilasinan a panangilasin iti saad wenna korum iti Kinasaserdote ni Melchizedek. No adda maysa kadagiti agtutubo a babai ti makapanunot iti saad wenna korum nga iladladawanyo, nasken nga ingatona ti imana. Basaen amin a pagilasinan uray no ammo dagiti agtutubo a babai ti sungbat iti umuna a pagilasinan. Kalpasan ti panangbasa kadagiti pagilasinan, damagen kadagiti babbalasitang ti umno a sungbat.

Iti pannakaited dagiti umno a sungbat, saggaysaen nga isurat iti pisarra.

1. (a) Dagiti kameng ti korumko naisangayanda a saksi ni Jesucristo iti intero a lubong. (b) Dagiti kameng ti korumko kinanunongan dagiti kameng ti Simbaan iti sadino man a

kas propeta, mammadto, ken mammaltiing. (c) Gagangay nga agsaritaak iti sapasap a tariptonng. Ania a korum ti pakaibilangak? (Ti Korum Dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol.)

2. (a) Adda naisangayan a pagrebbengan ti korumko a mangipatungpal iti aramid ti misionario iti intero a lubong ken mangitakder iti ebanghelio kadagiti gangganaet a daga. (b) Adda agingga iti pito dagitoy a korum dagiti Nangato nga Agrebbeng iti Simbaan. (c) No mabukel a nasayaat, agdagup ti korumko iti pitopulo a Nangato nga Agrebbeng. Asinokami? (Maysa kadagiti Korum ti Pitopulo.)
3. (a) Mabalin nga agdagup iti siam-a-pulo-ket-innem dagiti kameng ti korumko. (b) Mabalin ti mamuniag ken mangted iti sagut ti Espiritu Santo kadagiti tao a sumrek iti Simbaan. (c) Masansan a makitadak nga adda kaduak iti mision. (d) Masansan a maawaganak a mangannong kadagiti tao a masakit. Ania ti takemko iti kinasaserdote? (Elder.)
4. (a) Addaanak iti Kinasaserdote ni Melchizedek. (b) Masansan a makitadak iti sapasap a tariptonng. (c) Siak ti mangimatong iti nangato a saserdote iti Simbaan. (d) Maysa laeng a tao ti agtakem iti kastoy iti Simbaan iti maysa a panawen. Ania ti takemko? (Ti Presidente ti Simbaan.)
5. (a) Nangatoak a saserdote. (b) Addaanak iti dua a mamagbaga ken sangapulo-ket-dua a mangibagi. (c) Siak ti agsungbat kadagiti amin nga aramid ti kinasaserdote iti sumagmamano a purok iti Simbaan. (d) Gagangay nga agsaritaak iti tariptonng ti pasok. Ania ti takemko? (Ti Presidente ti Pasok.)
6. (a) Siak ti mangimatong iti nangato a saserdote iti purok. (b) Siak ti presidente ti korum dagiti saserdote iti purokko (kitaen ti Doktrina ken Katulagan 107:87–88). (c) Ad-adda a kapulapolko dagiti agtutubo iti purokko. (d) Maysa kadagiti napateg a naikumit kaniak ti makiinnuman kadagiti agtutubo a babbai. Ania ti akemko? (Ti obispo.)
7. (a) Saan a makedngan ti bilang dagiti kameng iti korumko. (b) Mabalin nga obispo ken mamagbagaak iti obispo. (c) Ti presidente ti pasok ti presidente ti korumko. Ania ti takemko iti kinasaserdote? (Nangato a saserdote.)

Panaglilinnawag

Tapno mapatibker ti pannakaawat dagiti agtutubo a babbai kadagiti pagrebbengan ken rebbengan dagiti addaan iti Kinasaserdote ni Melchizedek, sublien nga adalen a sangsangkamaysa ti pakaammo a masarakan iti “Dagiti Akem ken Pagrebbengan iti Kinasaserdote ni Melchizedek.” Aramaten dagiti pagibasaran ti nasantuan a kasuratan no kasapulan iti panangsungbat kadagiti mabalin a saludsoden dagiti agtutubo a babbai.

Dagiti Saad ken Pagrebbengan iti Kinasaserdote ni Melchizedek

Saad	Bilang iti Korum	Dagiti Pagrebbengan	Dagiti Pagibasaran iti Nasantuan a Kasuratan
Elder	96	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mangisuro 2. Mangasaba 3. Mamuniag 4. Mangpatalged 5. Mangiturong iti miting 6. Mangannong iti masakit 7. Agpaay iti konseho ti panangdisiplina iti Simbaan 8. Agakem kadagiti pagrebbengan ti Kinasaserdote ni Aaron 9. Mangorden kadagiti dadduma nga elder wenna saserdote, maestro, wenna diakono 	<p>Doktrina ken Katulagan 20:39, 41–45;</p> <p>Doktrina ken Katulagan 42:43–44, 80</p>
Nangato a Saserdote	Amin a nangato a saserdote iti pasok —	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ipatungpalna amin a pagrebbengan ti elder 2. Mabalin a maordenan iti saad ti obispo, presidente ti pasok, kdpy. 	<p>Doktrina ken Katulagan 20:67 ken 107:10;</p> <p>Doktrina ken Katulagan 84:111 ken 68:19</p>

Dagiti Saad ken Pagrebbengan iti Kinasaserdote ni Melchizedek (Tuloyna)

Patriarka	Awanan iti korum; nangato met a saserdote dagiti patriarka.	1. Ipatungpalna dagiti pagrebbengan ti elder ken ti nangato a saserdote 2. Mangted iti bendision ti kinapatriarka	Doktrina ken Katulagan 107:39–53
Pitopulo	70	1. Nangato nga Agrebbeng 2. Mangasaba iti intero a lubong	Doktrina ken Katulagan 107:25, 34, 38, 93–97
Apostol	12	1. Ipatungpalna amin a pagrebbengan ti kinasaserdote 2. Agserbi a kas naisangayan a saksi ni Jesucristo iti intero a lubong 3. Iggem ti Korum Dagiti Sangapulo-ket-dua ti tulbek ti pagarian iti daga; mapasubli dagiti tulbek iti ipapatay ti Presidente ti Simbaan	Doktrina ken Katulagan 18:26–27; Doktrina ken Katulagan 107:23, 33

Naindaklan a Bendision ti Pannakaorden iti Kinasaserdote ni Melchizedek

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a maysa ti Kinasaserdote ni Melchizedek kadagiti kapatgan a bendision nga inted ti Dios kadagiti annakna. Ikkan ti Kinasaserdote ni Melchizedek dagiti tao iti bileg a mangaramid kadagiti pangisalakan nga ordinansa a kasapulan ti tunggal tao a manggunod iti agnanayon a biag ken amin dagiti kaindaklan a bendision ti Dios. Gapu ta napateg unay daytoy nangatngato a kinasaserdote iti agnanayon a panagdur-as, ti pannakaorden iti Kinasaserdote ni Melchizedek napateg unay nga addang iti biag ti tao.

Ilawlawag a nasken nga isagana ti tunggal agtutubo a lalaki iti Simbaan ti bagina a maordenan iti Kinasaserdote ni Melchizedek. Kainnumanto ti obispona ken ti presidente ti pasok, ket tingitingendanto ti gaedna iti Apo ken iti Simbaan. No mapaneknekanda a maikari, maordenanto iti Kinasaserdote ni Melchizedek. Awatenna daytoy a kinasaserdote nga addaan iti kari ken katulagan (kitaen ti Doktrina ken Katulagan 84:33–44), a nailawlawag kenkuana.

Naadaw a sao

Insuro kadatayo ni Elder Marion G. Romney dagiti pagrebbengan a maited kadagiti addaan iti Kinasaserdote ni Melchizedek. Kinunana:

“Inlawlawag ti Apo iti daytoy a pagsasao ti kasasaad ti umawat iti kinasaserdote ket sananto dadaelen ti katulaganna: ‘. . . asino man a mangdadael iti daytoy a katulagan kalpasan ti panangawatna, ket sangsangkapaminsan ti panangtallikudna, awanto ti pannakapakawan dagiti basolna iti daytoy a lubong wenno iti lubong nga umay.’ [Doktrina ken Katulagan 84:41.]

“Iti dayta a dusa a naikeddeng iti panangdadael iti daytoy, nalabit nga adda agsaludsod no nasken nga awaten dagiti rebbengen iti katulagan; nalabit, mabalin a saludsodenna agingga a mabasana ti bersikulo a sumaruno iti palawag ti dusa. Maadalna sadiay a saan unay a maigidiat dagiti di umawat iti kari ken katulagan, no kasta man, kadagiti umawat ngem dadaelenda met daytoy. Ta kinuna ti Apo iti dayta a bersikulo: ‘Ket, ay-ayto amin dagiti saan nga umay iti daytoy a kinasaserdote nga inawatyo . . .’ [Doktrina ken Katulagan 84:42.]

“Dayta ti *naparbeng a pakaibuksilan ti ‘kari ken katulagan nga agpaay iti kinasaserdote’*” (iti Conference Report, Apr. 1962, p. 18; wenno *The Improvement Era*, June 1962, p. 416).

Dagiti nasantuan a kasuratan

Sublien nga adalen ken paglilinnawagan ti Doktrina ken Katulagan 84:41–42 no kasapulan a tumulong kadagiti agtutubo a babai a mangawat iti dakkal a sungsubangan dagiti lallaki no maordenanda iti Kinasaserdote ni Melchizedek.

Panaglilinnawag

Paglilinnawagan dagiti sumaganad a saludsod a kas klase tapno matulongan dagiti agtutubo a babbai a mangawat a kasapulan ti panagdayawda iti Kinasaserdote ni Melchizedek ken dagiti addaan iti daytoy.

- No awan ti Kinasaserdote ni Melchizedek, mapasamak ngata ti agnanayon nga idudur-astayo a babbai?
- Kasano a ti panagdayawtayo iti Kinasaserdote ni Melchizedek yanninawna iti panunot, balikas, ken aramidayo?
- No tratuentayo dagiti addaan iti kinasaserdote nga addaan panagdayaw, kasano nga dayawentayo ti Kinasaserdote ni Melchizedek?
- No kayattayo a paregtaen dagiti addaan iti kinasaserdote a mangdayaw iti kinasaserdoteda, ania ti maaramidayo?

Panangidatag ti mannursuro

Panangigibus

Igibus babaen ti panangipaganetget iti kinapateg ti panangdayaw iti Kinasaserdote ni Melchizedek ken kadagiti addaan iti daytoy. Nagkari dagiti addaan iti Kinasaserdote ni Melchizedek a tungpalenda ti Amatayo iti Langit ken aramatenda ti kinasaserdoteda a mangbendision kadagiti annakda. Addada, kas kadaytoy, iti kasasaad a mangpadas nga agbalin a kas iti Dios. Ti pammati ken panagtalektayo kadakuada tignayen ken paregtaenda a mangdayaw a naan-anay iti kinasaserdoteda.

Dagiti Saad ken Pagrebbengan iti Kinasaserdote ni Melchizedek

Saad	Bilang iti Korum	Dagiti Pagrebbengan	Dagiti Pagibasaran iti Nasantuan a Kasuratan
Elder	96	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mangisuro 2. Mangasaba 3. Mamuniag 4. Mangpatalged 5. Mangiturong iti miting 6. Mangannong iti masakit 7. Agpaay iti konseho ti panangdisiplina iti Simbaan 8. Agakem kadagiti pagrebbengan ti Kinasaserdote ni Aaron 9. Mangorden kadagiti dadduma nga elder wenno saserdote, maestro, wenno diakono 	<p>Doktrina ken Katulagan 20:39, 41–45;</p> <p>Doktrina ken Katulagan 42:43–44, 80</p>
Nangato a Saserdote	Amin a nangato a saserdote iti pasok —	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ipatungpalna amin a pagrebbengan ti elder 2. Mabalin a maordenan iti saad ti obispo, presidente ti pasok, kdpv. 	<p>Doktrina ken Katulagan 20:67 ken 107:10;</p> <p>Doktrina ken Katulagan 84:111 ken 68:19</p>
Patriarka	Awanan iti korum; nangato met a saserdote dagiti patriarka.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ipatungpalna dagiti pagrebbengan ti elder ken ti nangato a saserdote 2. Mangted iti bendision ti kinapatriarka 	Doktrina ken Katulagan 107:39–53
Pitopulo	70	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nangato nga Agrebbeng 2. Mangasaba iti intero a lubong 	Doktrina ken Katulagan 107:25, 34, 38, 93–97
Apostol	12	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ipatungpalna amin a pagrebbengan ti kinasaserdote 2. Agserbi a kas naisangayan a saksi ni Jesucristo iti intero a lubong 3. Iggem ti Korum Dagiti Sangapulo-ket-dua ti tulbek ti pagarian iti daga; mapasubli dagiti tulbek iti ipapatay ti Presidente ti Simbaan 	<p>Doktrina ken Katulagan 18:26–27;</p> <p>Doktrina ken Katulagan 107:23, 33</p>

Dagiti Babbai ken Dagiti Addaan iti Kinasaserdote

Adalen

16

GANDAT	Maawatan ti tunggal agtutubo a babai a makastrek laeng ti babai ken ti kaingungotna iti kangatuan a tukad ti celestial a gloria no agkaduada.
--------	---

PANAGISAGANA	<ol style="list-style-type: none">1. Mangisagana kadagiti balikas a naisurat iti papel a kasapulan iti adalen.2. Mangtuding kadagiti agtutubo a babbai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenna naadaw a sasao a kayatyo.
--------------	---

MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN	Adda Napateg a Pannakilangen Dagiti Babbai Kadagiti Lallaki ken iti Kinasaserdote
Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan	<p>Pabasa kadagiti agtutubo a babbai ti 1 Taga-Corinto 11:11 ken Doktrina ken Katulagan 131:1-4.</p> <ul style="list-style-type: none">• Ania ti ibaga kadatayo dagitoy a nasantuan a kasuratan a kasapulan iti panangtunoytayo iti kangatuan a tukad ti gloria iti celestial?
Panangidatag ti mannursuro	<p>Tulongan dagiti agtutubo a babbai a mangawat a tapno matun-oyanda ti nadosan a naitalimeng a kabaelanda, nasken a makikallaysada iti nalinteg nga addaan iti kinasaserdote iti celestial a kallaysa. Nasken a maamirisa ti napateg a paset iti akemda iti agnanayon a plano ti Dios, a kabinnuligda ti nalinteg a lalaki nga addaan iti kinasaserdote. Napateg ti lalaki iti babai, ken napateg ti babai iti lalaki.</p> <ul style="list-style-type: none">• Ania ti kuna ti Genesis 2:18 maipanggep iti lalaki no awan ti babai?
Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan	<p>Ilawlawag a kayat a sawen ti “katulonganna” a kayat ti Apo nga ikkan ni Adan iti tao a maitutop kenkuana, maysa a tao a maikari kenkuana.</p> <p>Basaen ti Moises 5:1. Ilawlawag a dagiti immuna a lalaki ken ti babai iti daga adda napateg a panaglinnanngan ti tunggal maysa. “Ket nagtrabaho, met, ni Eva, ti kapisina, a kaduana.”</p> <ul style="list-style-type: none">• Apay a napateg nga agtinnulong ti kaingungot ken ti kapisina? Ania ti kapatgan a pannakinaig nga adda iti naasawaan a babai? Kasano ti rumbeng a panangibilang ti kaingungot iti kapisina?
Naadaw a sao	<p>Basaen ti sumaganad a palawag ni Presidente Spencer W. Kimball:</p> <p>“Kas mangipakita iti kinapateg ti inted dagiti didiosen kadagiti babbai, kinuna ti Apo, “Gapuna panawanto ti lalaki ti ama ken ti inana, ket tumiponto iti asawana: ket agbalindanto a maymaysa a lasag.’ (Gen. 2:24.)</p> <p>“Tinandaanyo dayta? Isu, ti babai, ti nangnangruna. Isu ti kangatuan, a nangatngato pay ngem dagiti nagannak a napateg unay kadatayo amin. Uray dagiti ubbing nasken nga agsaadda iti umno ngem napnuan kaipapanan a pagsaadan” (“The Blessings and Responsibilities of Womanhood,” <i>Ensign</i>, Mar. 1976, p. 72).</p>

Pagpanunotan a saludsod	Nasken a Mannakitinnulong ti Agtutubo a Babai iti Pannakilangenna iti Addaan iti Kinasaserdote <ul style="list-style-type: none">• Ania ti bukodyo a kananakem kadagiti addaan iti kinasaserdote a katrabahuan ken kapulapulapolyo? Tultulonganyo kadi ida? Apay wenna apay a saan?
-------------------------	--

Dagiti balikas a naisurat iti papel

Ipakita ti sumaganad a balikas a naisurat iti papel a saggaysa. Dawaten kadagiti agtutubo a babbai nga ikeddengda no ipakita ti balikas a naisurat iti papel ti tignay ti mannakitinnulong wenno saan a mannakitinnulong. Ikabil ti balikas a naisurat iti papel iti pisarra iti babaen ti umno a kategoria.

Nakompleto a panangiladawan iti pisarra

Saan a mannakitinnulong	Mannakitinnulong
Saan nga ikaskaso	Paregtaen
Pakapsuten	Papigsauen
Baybay-an	Kanunongan
Liwayan	Iwanwan

Panaglilinnawag

• Ania ti kangrunaan a paggidiatan dagiti balikas iti dua a dasig? (Ibagian ti maysa a dasig ti mainugot a tignay; di mainugot, awan mamaayna, ken mabalin a makadadael a tignay.)

Pagpanunotan a saludsod

• Ania kadagitoy a balikas ti mangiladawan iti bukodyo a kananakem kadagiti addaan iti kinasaserdote a katrabahuan ken kapulpulapolyo?

Dagiti amirisen a kasasaad ken panaglilinnawag

Basaen ken paglilinnawagan dagiti sumaganad nga amirisen a kasasaad tapno matulongan dagiti babbalasang a mangawat nga addaanda iti adu a gundaway a mangipakita iti itutulongda ita kadagiti addaan iti kinasaserdote.

Umuna nga Amirisen a Kasasaad

Nadutokan ni Linglingay idi Enero nga agtutubo a babai a presidente ti klase. Ipapanna nga ipatpatudon dagiti agtutubo a lallaki ti kaaduanna a trabaho kadagiti agtutubo a babbai no adda agtipon nga aramidenda. Maup-upay ken mariribukan ni Linglingay. Masansan a palagipanna dagiti dadaulo ti agtutubo a lallaki iti dandani amin a banag. Dina kayat ti managdagdag, ngem madanagan met amangan no awan ti maar-aramidanda no di managdag. Kalpasan ti atiddog a panaglilinnawag, insingasing ti mamagbaga kenkuana a baliwanna ti kananakemna. Insingasingna a pasayaatenna ti positibo a kananakemna maipanggep iti pagrebbenganna ken ti pannakilangenna kadagiti agtutubo a lallaki nga addaan iti kinasaserdote.

Inawat ni Linglingay ti balakad ket babaen ti naimpusuan a kararag nagtrabaho a mangikeddeng no ania dagiti pagrebbenganna iti tunggal naituding nga aramiden ken no kasano ti nadaras ken nasamay a panangipatungpalna. Ninamnamana ngarud ken inkararagna a leppasen met dagiti agtutubo a lallaki dagiti pagrebbenganda a nadaras ken nasamay.

Natungpal ti inaramidna a nadanggayan iti kararag ken positibo a wagas. Dinanggayan dagiti agtutubo a lallaki gapu ta trinatonna ida a mapagtalkan a dadaulo ti kinasaserdote. Ammoda nga agpampannuray kadakuada dagiti agtutubo a babbai ken tultulongan ken parparegtaenda ida. Inaramidda amin a rumbeng nga aramidenda. Imbes nga agdagdag ken mangiduron, nagpannuray ketdi ni Linglingay kadagiti kakabsat nga addaan iti kinasaserdote. Nagsayaat ketdin!

• Kasano a makasinga ti negatibo a kananakem ni Linglingay iti ayatna a tumulong kadagiti addaan iti kinasaserdote?

• Kasano a nabaliwan ti mannakitinnulong a kananakem ni Linglingay ti bukodna nga ugali kasta met ti ugali dagiti padana nga agserbi?

Maika-2 nga Amirisen a Kasasaad

Maragsakan unay ni Jennie iti panagsasaritada nga aggagayyem maipanggep kadagiti dadakkel a planoda para iti rabii ti Biernes. Sumagmamano nga aldawen a balabalaenda ti naisangayan a pangrabii iti balay da Julieta a pangrambakda iti panaggibus ti klase iti tawen. Adda met napintas a balabala ti tatang ni Jennie a presidente ti sanga, ken ti manongna a ni David, a kaor-orden a saserdote, iti rabii ti Biernes. Iti naiputputong a sangada iti Kenai, Alaska manmano nga adda maisar-ong a Nangato nga Agrebbeng. Plinanoda iti dayta a Biernes a mapanda idia Anchorage, tapno tumaripnongda iti panagpalpaliwa ken taripnong dagiti agaama iti pasok nga adda maysa a kaduada a Nangato nga Agrebbeng. Magagaran unay ti tatang ni Jennie ta kas maysa a baro a dadaulo ti kinasaserdote adu ti kayatna a saludsoden.

Idi dimteng ti Biernes, nagawid ni Jennie iti aldaw nga agdardaras manipud iti eskuela. Idi makasangpet, nadatnganna a naliday ti amana ken ni David. Agtrangkasno ti nanang ni Jennie ket dina kabaelan nga aywanan dagiti babassit a kakabsatna. Malaksid iti dayta, idi agisagsagana ni David kadagiti masapulna, naisab-it iti lansa ti bag a pagturoganna ket napigis. Pudno a madlawen ti agari a liday. Kasla saanen a pagduaduaan a saandan a makataripnong iti komperensia.

Dawaten kadagiti agtutubo a babbai nga ilugarda ti bagida iti sasaaden ni Jennie ket ileppasda ti estoria. Pagpanunoten dagiti agtutubo a babbai iti bendision a mabalin a maipaay ni Jennie iti kaamaan ken iti sangana no ikeddengna ti agbati iti balay ket saanen a mapan iti paskenda tapno tulonganna laengen ni nanangna. Mabalin a mainayon ditoy ti espiritu ti panagsakripisio a mapadasanna, ti pammaregta ken pangiwawan a maawat ni tatangna a tumulong kenkuana a mangipatungpal iti rebbengna a kas baro a dadaulo ti kinasaserdote, ti padas a mabalin a pakaragsakan ni David, ken ti panagdayaw ni David kenkuana.

Aramaten ti ania man kadagiti sumaganad a saludsod a pangawis iti ad-adu a panaglilinnawag:

- No agbati ni Jennie iti balay, kasano ti pannakatulongna iti amana?
- Ania iti panagkunayo ti rikna ni David kenkuana?
- Ania ti pakaigidiatanna no aramidenna daytoy a sakripisio a siaannugot ken siraragsak imbes a makasuron koma?
- Ania ti maibati ti pagariganna iti panunot dagiti babbabassit nga ubbing iti kaamaan?
- Ania ti maaramidyo a kas agtutubo a babai iti napasnek a panangtulongyo iti agtutubo a lalaki nga addaan iti kinasaserdote? Isurat ti kapanunotan dagiti agtutubo a babbai iti pisarra. Mabalin a mairaman dagiti sumaganad:
 1. Ipamaysa dagiti napintas nga aramidna.
 2. Mangnayon iti kapanunotan.
 3. Tratuem iti kayatmo a pagbalinanna.
 4. Dumngegka.
 5. Agtalinaed a napudno iti pammadayawmo.
 6. Tulongam kadagiti proyekto ken akemna.
 7. Agtalinaed a mamagbaga, no madawat.
 8. Aramidem ti naidutok kenka.
 9. Kanunongam babaen dagiti kararagmo.

Panaglilinnawag
iti pisarra

Panangigibus

Naadaw a Sasao

Basaen dagiti sumaganad a sao:

“Awan ti maidaddaduma a tao wenno seks iti uneg iti pudno a Simbaan ni Cristo; ken iti kinapudnona awan ti mangidumduma iti lalaki wenno babai malaksid *no aramiden wenno ipalubos ti tao*. Adda aramid dagiti lallaki nga iwakasda ken bileg nga aramatenda para iti pagimbagan dagiti amin a kameng ti Simbaan aniaman ti katatao wenno tawenna.

“Kasta met ti babai: Maaramat dagiti naisangayan a sagut kenkuana para iti pagimbagan ken pakaitag-ayan ti puli. Daytoy agpatas a pagrebbengan ti mamagbalin kadagiti lallaki ken babai a pudno nga ‘agkatakunaynay’ a mangidur-as iti sangkataw-an. Apsinnaranay ti tunggal maysa ket *awan kadakuada ti makapagwaywayas nga agtignay* a naan-anay iti *aramid ti lubong*” (*Priesthood and Church Government*, comp. John A. Widtsoe [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1939], p. 92; nainayon dagiti nagiray a balikas).

“Iti kaano man iti pakasaritaan saan a nananam dagiti babai ti wayawaya ti panunot ken aramid a kas iti naited kadagiti babai iti daytoy a Simbaan. Manipud iti aldaw a pannakaisublina naiteden kadagiti babai ti naan-anay a kalintegan iti relihion, ket kadagiti templo ti naisubli nga Ebanghelio saan a mabalin ti lalaki ti makiraman kadagiti kangatuan nga ordinansa no awan ti kapisina iti sibayna. Iti amin a tun-oyen iti biag naited kenkuana ti naan-anay a wayawaya.

“Daytoy ti nangted iti babai iti naindaklan a pagrebbengan a, no raemen ken aramatenna, manayonan ti bilegna; ngem no dina ikaskaso wenno tagtagibassitenna wenno dina padakkelen, mabalin a mapukawna ti adda kenkuana itan ket maibabawi ti tawidna. Iti daytoy naindaklan a gundaway nasken nga agnayanon nga agyaman dagiti babai iti daytoy a Simbaan ket sitatallugodda a mangaramat ken mangipateg iti daytoy napateg ken di magatgatadan a pannakilangeng. No ad-adu ti maited, ad-adu ti namnamaen” (Leah D. Widtsoe, *Priesthood and Womanhood*, kas naadaw iti *Priesthood and Church Government*, comp. John A. Widtsoe, pp. 90–91).

Pammaneknek

Ipakaammo kadagiti agtutubo a babai ti rikna ken panagyamanyo iti pannakilangenyoy it i kinasaserdote. Tulonganyo ida a makakita a tunggal maysa kadakuada ket mabalinda a bendisionan ti biag dagiti adda iti aglawlawda nga addaan iti kinasaserdote. No aramidenda daytoy, maawatda ti bendision ti kinasaserdote ket maaddaanda iti naindaklan a kabaelan a mangipatungpal kadagiti bukodda a pagrebbengan.

Maisingasing nga Aramiden Dagiti Agtutubo nga Agtawen iti Nasursurok ngem Sangapulo-ket-innem

Awisen dagiti agtutubo a lallaki a makiraman kadagiti agtutubo a babai iti naisangayan nga aramid. Aramaten dagiti pagbatayan a naisuro iti daytoy nga adalen iti panangbuangay ken panangileppasyo iti aramid. Penken nga adda aramid a naited iti tunggal maysa tapno agballigi ti aramid. Mabalin nga aramiden ti sumaganad:

Maaddaan ti gunglo iti panaglilinnawag iti wagas a pakatulongan dagiti agtutubo a babai kadagiti agtutubo a lallaki nga agraem ken mangipateg iti kinasaserdote ket agsaganada nga agmision.

Mangangaykayo iti pannagna ken panamigat iti apagsingising ti init.

Tulongan dagiti agtutubo a lallaki nga agsagana nga agmision babaen ti panangisuro kadakuada nga agaramid iti tinapay wenno sabali a kangrunaan a taraon.

Iti pannakipagtrabaho kadagiti dadaulo ti kinasaserdote, mangpili iti proyekto ti serbisio a tumulong kadagiti kameng wenno saan a kameng iti lugaryo.

*Panagsursuro Maipanggep iti Pakasaritaan
ti Kaamaan ken Aramid iti Templo*

GANDAT Maawatan ti tunggal agtutubo a babai no kasano a maaringan ti biagna no makitulag ken umawat iti ordinansa.

PANAGISAGANA

1. Dagiti ladawan 11, Panagbuniag (62018); 12, Sacramento (62021); 13, Templo.
2. Manggetteng iti sinan-agdan a papel, wenno agsagana a mangiladawan iti pisarra, a mangibati iti pagsuratan kadagiti tukad.
3. Ituding dagiti sumaganad a pagibasaran ti nasantuan a kasuratan: Enos 1:15–17; Doktrina ken Katulagan 82:10; maika-5 a pagannurotan ti pammati; Doktrina ken Katulagan 84:19–22; Moises 6:58–59; Lucas 22:19–20.
4. Mangisagana iti papel para iti saggaysa a saludsod a paglilinnawagan a naglaon iti saludsod, nasantuan a kasuratan, ken naadaw a sasao a mayappeng kadagitoy.
5. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sasao a kayatyo.
6. No adda iti lugaryo, ipabuya ti video ti “Temples Are for Eternal Covenants,” iti *Family Home Evening Video supplement* (53277).

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Pakauna

Paaramid manipud
iti nasantuan a
kasuratan

Sakbay a mangrugi ti adalen, ituding dagiti pagibasaran ti nasantuan a kasuratan. Dawaten kadagiti agtutubo a babai nga agsaganada a mangbasa kadagitoy a nasantuan a kasuratan iti mayannatup a paset ti adalen.

Panangidatag ti
mannursuro

Tulongan dagiti babbalasitang a sursuruen iti kinapateg ti panangawat a naan-anay iti tulagtayo kadagiti sabali. Tapno maaramid daytoy, paarapaap iti tunggal balasitang nga adda nangidiaya kenkuana iti trabaho kalpasan ti klase tallo nga aldaw iti makalawas. Napintas ti sueldo, ngem immannugot ti agpatrabaho a sada la bayadan no kayatda.

Panaglilinnawag

- Kayatyo kadi ti kastoy a tulag? Apay wenno apay a saan?
- Ania ti nasken nga ammuenyoy sakbay a makitulagkayo iti sabali a tao?

Ilawlawag nga iti ania man a katulagan, nasken nga adda panagtalektayo iti tunggal maysa a katulagtayo. Nasken a maammuantayo a mabalintayo a talken ti sabali a tao.

**No Awatentayo Dagiti Ordinansa ti Kinasaserdote, Agaramiddayo iti Sagrado a
Katulagan**

Panangidatag ti
mannursuro

Ilawlawag nga adda maysa a tao a kanayon a talkentayo a makitulag. No katulagtayo daytoy a tao, ammotayo a kanayon a patas ken pulos a saan a di agtungpal. Dagiti pannakitulag iti daytoy a tao maawagan a dagiti *katulagan*, ket itdenda kadatayo ti bendision nga agnanayon ti pategna. Ti Apo daytoy a tao.

Panaglilinnawag
iti pisarra

Pabasa iti natudingan a balasitang ti nasantuan a kasuratan nga Enos 1:15–17.

Isurat ti balikas a *katulagan* iti pisarra. Sa basaen ti sumaganad a kayulogan:

“Ti *katulagan* ket maysa a rebbengen ken napasnek a karinkari, tulag, kontrata, wenno nasinged a kari iti nagbaetan ti Dios ken ti maysa a tao wenno grupo dagiti napili a tao” (Bruce R. McConkie, *Mormon Doctrine*, 2nd ed. [Salt Lake City: Bookcraft, 1966], p. 166; nainayon dagiti nagiray a balikas).

	<ul style="list-style-type: none"> • Sadino ti pakasursuruan kadagiti annuroten ti katulagantayo iti Nailangitan nga Ama? Ilawlawag a dagiti nasantuan a kasuratan naglaon ti kaaduanna kadagitoy nga annuroten. Ilawlawagda no ania ti namnamaen ti Nailangitan nga Ama nga aggapu kadatayo ken no ania ti ikarina a kas supapak. <p>Pabasa iti nadutokan a balasitang ti Doktrina ken Katulagan 82:10. Ilawlawag a ti yaawattayo kadagiti bendision agpannuray iti panangaramidtayo iti rebbengentayo iti tulag. Mabalintayo a pagtalkan ti Nailangitan nga Ama nga awan kurangna.</p> <p>Ilawlawag nga adu nga ordinansa ti kinasaserdote ti makasapul a makitulagtayo iti Apo no awatentayo ti ordinansa.</p> <p>Isurat ti balikas a <i>dagiti ordinansa</i> iti pisarra.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ania ti ordinansa? <p>Aramaten ti sumaganad a naadaw a sao a pangtulong kadagiti agtutubo a babbai a mangawat no ania ti ordinansa.</p> <p>“Ti <i>ordinansa</i> maysa a naindagaan a simbolo ti naespirituan a kinapudno. Gagangay met a tignay daytoy a mangisimbolo iti katulagan wenno nagkinnarian iti Apo” (John A. Widtsoe, <i>Priesthood and Church Government</i>, rev. ed. [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1954], p. 348; nainayon dagiti nagiray a balikas).</p>
Dagiti ladawan	<p>Iparang dagiti ladawan ti panagbuniag, ti sakramento, ken ti templo. Ilawlawag nga ordinansa amin ti panagbuniag, ti sakramento, ken ti panaglantip iti templo. No awatentayo ida a saggaysa, ipakitatayo a natungpaltayo dagiti nalawag a banag a nagkinnarian, wenno katulagan, iti Nailangitan nga Ama.</p>
Dagiti nasantuan a kasuratan ken panaglilinnawag	<p>Pabasa kadagiti agtutubo a babbai dagiti nasantuan a kasuratan a Moises 6:58–59 ken Lucas 22:19–20. Ilawlawag no kasano a ti simbolo dagiti ordinansa ti panagbuniag ken ti sakramento makatulong kadatayo a manglagip iti katulagantayo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apay a napateg dagiti katulagan ken ordinansa ti ebanghelio? Apay a saan nga umdas ti panagbalin laeng a nasayaat a tao? <p>Pabasa iti balasitang nga addaan iti Doktrina ken Katulagan 84:19–22 ti nasantuan a kasuratan.</p>
Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag a para iti pagsayaantayo ti tunggal katulagan ken ordinansa ti ebanghelio. Ti panagtungpaltayo kadagiti katulagan ken pannakiraman kadagiti ordinansa makatulong kadatayo iti panagsublityo iti sidong ti Nailangitan nga Ama. Ti panangaramid kadagitoy a katulagan, yaawat kadagiti sagrado nga ordinansa, ken napudno nga panagtungpal kadagiti katulagantayo kasla umul-uli iti agdan nga inton agangay mangisubli kadatayo iti Nailangitan nga Ama.</p>
Naadaw a sao ken ladawan wenno pisarra	<p>Pabasa iti balasitang ti sumaganad a naadaw a sao. Kabayatanna, iparang ti papel nga agdan wenno mangiladawan iti pisarra.</p> <p>“Idi nagbaniaga ni Jacob iti Haran manipud iti Beersheba, natagtagainepna ti bagina iti daga iti arsananan ti agdan a tumukno iti langit a pagtaktakderan ti Apo. Nakitana dagiti anghel nga umuli ken umulog sadiay, ket naamiris ni Jacob a dagiti katulagan nga inkarina iti Apo sadiay dagiti tukad ti agdan a nasken nga ulienna met tapno magunodna dagiti naikari a bendision—bendision a mangted kenkuana iti kalintegan a sumrek iti langit ken makipulapol iti Apo” (Marion G. Romney, “Temples—The Gates to Heaven,” <i>Ensign</i>, Mar. 1971, p. 16).</p>
Panaglilinnawag	<p>Paglilinnawagan dagiti katulagan a maibilang dagiti tukad ti agdan. Bayat ti pananginagan dagiti agtutubo a babbai kadagiti katulagan, isurat ida kadagiti tukad ti agdan. Mabalina a makatulong nga isingasing a panunoten dagiti agtutubo a babbai dagiti katulagan a naaramid a mayappeng kadagiti ordinansa ti kinasaserdote a kas iti panagbuniag ken panangpatalged, pannakiraman iti sakramento, pannakaorden iti kinasaserdote dagiti agtutubo a lallaki, talugading, ken celestial a panagkallaysa. (Mabalinyo nga idilig iti Mosiah 18:8–10; Doktrina ken Katulagan 20:37; 20:75–79; 84:33–34, 39–40; 132:6.)</p> <p>Paglilinnawagan no kasano a no umawattayo kadagitoy nga ordinansa ken agbiag a maibatay kadagiti katulagan maikkantayo iti kalintegan a “sumrek iti langit ken makipulapol iti Apo” .</p>

Pagrebhengantayo a Tungpalen Dagiti Katulagan nga Aramidantayo iti Apo

Panangidatag ti mannursuro	Igunamgunam kadagiti agtutubo a babai a no makitulagtayo iti Apo, mangaramidantayo iti sagrado a kari a “kanayon a laglagipen ken tungpalen dagiti bilinna” (Doktrina ken Katulagan 20:77). Iti kanito a makitulagtayo iti Apo, pagrebhengantayo a laglagipen dagiti karitayo ket tungpalentayo ida.
Bukod a padas	Isalaysay ti sumaganad a padas ti agkabannuag a kabsat a babai a taga-Samoa. “Kalpaskan ti naudi a wardas ti obispok ken ti presidente ti pasok, simrekak iti templo. Anian a nagdaeg a bendision ti makastrek iti dayta a balay! Naglukat a namimpinsan dagiti mata, lapayag, ken pusok a mangagsep iti pannursurona. Nariknak ti kinapudno ti tunggal katulagan nga inaramidko a simmeksek iti tunggal linabag ken tulangko. Nariknak a kasla nagtakderak iti sanguanan ti Apo tunggal makitulagak kenkuana. . . . Pudno unay nga addaak iti lubong ngem kasla iti laksidna” (Sipua J. Matuauto, “The Glorious Moments,” <i>Ensign</i> , Aug. 1974, p. 64).
Panangidatag ti mannursuro	Ipananget a ti addaan iti kinasaserdote a mangannong iti ordinansa pudno nga ibagianna ti Apo. Pabasa iti napigsa iti balasitang ti maikalima a pagannurotan ti pammati.
Naadaw a sao	Ilawlawag nga ammo ti Nailangitan nga Ama dagiti aramidantayo a katulagan. Adda dagiti kanito a mariknatayo a agmaymaysatayo nga agtaktakder iti panangpadastayo a mangtungpal kadagiti katulagantayo. Ngem ammo amin ti Apo dagitoy ket asideg kadayo a tumulong a mamagtalinaed a napudnotayo iti panawen ti panagrigattayo. Basaen ti sumaganad a sao ti nagkauna a dadaulo ti Simbaan: “Idi timmapogtayo iti danum a pagbuniagan ken nakitulag iti Ama iti Langit nga agserbi kenkuana ken tungpalen dagiti bilinna, inannonganna met ti bagina babaen ti katulagan kadayo a dinatayo baybay-an iti kaano man, dinatayo ibati nga agmaymaysa, dinatayo liplipatan, iti baet dagiti pannubok ken rigat, no agdadarison ti amin a maisupiat kadayo, asideg kadayo ket kanunongannatayo. Dayta ti katulaganna, ket . . . maisinggaluttayo kadagiti karina” (George Q. Cannon, <i>Gospel Truth</i> , vol. 1, comp. Jerreld L. Newquist [Salt Lake City: Zion’s Book Store, 1957], p. 170). Paglilinnawagan no kasano daytoy pannakaammo a ti Nailangitan nga Ama nagkari a matulongannatayo a bumileg iti kabaellantayo ken ti panangikeddengtayo a mangtungpal kadagiti katulagantayo.

Ti Wagas a Panangtungpaltayo Kadagiti Katulagantayo Aringanna ti Panagbiagtayo

Estoria a mabalin nga saritaen no kayat	Saritaen ti sumaganad nga estoria tapno maipakita no kasano a dagiti katulagan ti balasitang inaringanna ti biagna. Adun a tawen ti napalabas, nabuniagan ti maysa nga agtutubo a babai iti dan-aw nga asideg iti pagtaenganda. Iti panagtugawna a di pay nagsukat iti nabasa a pagan-anayna, inlawlawag kenkuana ti amana a ti panagbuniagna ti umuna nga addang nga agturong iti celestial a pagarian. Insurona kenkuana a nasken nga agsagana para iti maikadua nga addang ti biagna, ti yaawat iti talugading ken panagkallaysa iti templo. Kalpasanna siaannad a nangilawlawag a no patalgedanna isuna, awatenna ti sagut ti Espiritu Santo. Tumulong kenkuana daytoy a sagut a mangtungpal kadagiti katulagan nga inaramidna. Bayat ti pannakapatalgedna, nagkari a siuulimek iti Apo a saanto a pulos nga agaramid iti banag a manglapped kenkuana a tumukad iti maikadua nga addang. Iti unos ti kinaagtutubona, kadagiti pangeddengna ken no napigsa dagiti sulisog, malagipna ti karina. Ita, kalpaskan ti adu a tawen, nga inan ti innem nga ubbing, malagipna no kasano ti kinapateg dayta a kari a namagtalinaed kenkuana a maikari nga umawat iti talugading ken kangatuan (celestial) a kallaysa ken mangrugi iti bukodna nga agnanayon a biag.
Dagiti saludsod ken pagibasaran	Ti panangpanunot kadagiti sumaganad a saludsod mabalin a makatulong kadagiti babbalasitang a mangamiris no kasano a maaringan ti biagda iti wagas a panangtungpalda kadagiti katulaganda iti Apo. Mabalin a pasungbatan kadagiti babbalasitang ti tunggal maysa kadagiti tallo a saludsod iti panaglilinnawag iti klase, wenna mabalin a pagkatluen ti klase ket ikkan ti tunggal maysa iti saludsod a paglilinnawagan ken ireportda.

Adtoy dagiti saludsod, a nakaikuyogan dagiti pagibasaran iti nasantuan a kasuratan, naadaw a sasao, ken kapanunotan a tumulong a mangutob kadagiti sungbat.

1. Kasano a maaringan ti dalan ti biagyo no saankayo a makitulag? (Kitaen ti Doktrina ken Katulagan 58:30; 132:7.) “Mangala iti dua a lallaki, mabalin nga agpadada iti kinaimbag, agpada a nadalus, manangngaasi, napudno ken nalinteg, ngem nabuniagan ti maysa ket saan ti sabali. Adda kangrunaan a paggidiatanda, ta ti maysa anak ti Dios a nasubbot babaen ti panangtungpalna kadagiti paglinteganna, ket ti sabali nagtalinaed iti kasipngetan” (Joseph F. Smith, *Gospel Doctrine* [Salt lake City: Deseret Book Co., 1986, p. 97).
2. Kasano a maaringan ti dalan ti biagyo no makitulagkayo ngem diyo met tungpalen? (Kitaen ti Doktrina ken Katulagan 1:14–15; 58:29; idilig iti palawag ni Elder Cannon.) Kasano ti pakaigidiatan ti biag nga awan ti bendision nga inladawan ni Elder Cannon?
3. Kasano a maaringan ti dalan ti biagyo no makitulagkayo ket agtalinaedkayo a napudno kadakuada? (Kitaen ti Doktrina ken Katulagan 54:6; Mosiah 5:7, 15.) “Ti Dios..gapu iti ayatna kadatayo, disnudo a bimmaba tapno makitulag kadatayo, tapno mailiklikayo iti biddut, iti leddaang, iti panagbabawi, ken tapno maitag-aytayo iti kangatuan nga agpang ti gloria a naikari kadagiti nalinteg ken makaibtur agingga iti panungpalaan” (ElRay L. Christiansen, iti Conference Report, Oct. 1972, p. 47; wenna *Ensign*, Jan. 1973, p.51).

Panangipakat iti Adalen

Isingasing nga aramaten ti tunggal agtutubo a babai ti oras ti sakramento a pangpanunotan kadagiti katulaganna iti panagbuniag ket planuenna no kasano a tungpalenna ida a naan-anay iti umay a lawas.

Panagkallaysa iti Templo—Kasapulan iti Panagbiag ti Kaamaan iti Agnanayon

GANDAT Maawatan ti tunggal agtutubo a babai a napateg ti panagkallaysa iti templo iti panagbiag ti kaamaan iti agnanayon.

PANAGISAGANA

1. Ladawan 8, Ti Nobia ken Ti Nobio, a masarakan iti likud ti pagbasaan.
2. Tudingan dagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sasao a kayatyo.
3. No adda iti lugaryo, ipabuya ti video ti “In This Holy Place” iti *Come Unto Me* (53146). No awan ti video, aramaten ti dua a lawas a panangited iti daytoy nga adalen.

MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN

Panaglinnawag iti pisarra

Pakauna

Ipakita kadagiti agtutubo a babai ti ladawan ti nobia ken ti nobio. Isurat ti *kallaysa* iti pisarra ken paisingasing kadagiti agtutubo a babai iti uray no mano a maysa a balikas a mangiladawan iti ladawan ken no ania ti pagawatanda iti balikas a *kallaysa*. Alistuan nga isurat dagiti balikas iti pisarra. Mabalina a mairaman kadagitoy dagiti balikas a *trahe de boda*, *kinaragsak*, *singsing*, *agnanayon*, *rekomenda iti templo*, *sabsabong*, *abay*, *ayat*, *pannakaikari*, *hanimon*, *seremonia*, *sagsagut*, *gagayyem*, *kaamaan*, *turay* ken *padaya*.

Pugasen ti balikas a *kallaysa* iti pisarra ket isukat ti *kallaysa iti templo*. Ilawlawag kadagiti agtutubo a babai nga adda paggidiatan ti *kallaysa* iti templo ken ti panangrampak iti *kallaysa*. Adu ti wagas a panangrampak iti *kallaysa*, kas iti panagpadaya ken panangted kadagiti sagut. Ngem ti panagkallaysa iti templo ti sagrado a seremonia—ti katulagan ti nobia, ti nobio, ken ti Apo. Makitulag ti nobio iti nobia ken iti Apo; ket makitulag a dua ti nobio ken ti nobia iti Apo. Pailasin kadagiti agtutubo a babai dagiti balikas iti listaan a mangiladawan iti panagkallaysa iti templo a saan a ti panangrampak iti *kallaysa*. Balikuskosan dagitoy a balikas. Damagen kadagiti agtutubo a babai no kayatda a nayonan dagiti naisurat a balikas.

Ladawan ken panangidatag ti mannursuro

Itudo ti ladawan ti nobia ken ti nobio ken ilawlawag a saan a maaramid ti panagkallaysa iti templo iti nadaeg ken seremonia a masansan a mayappeng iti dakkel a *kallaysa* iti simbaan. Mapasamak daytoy iti bassit, gagangay, napintas a kuarto a paglantipan. Agparintumeng dagiti agkasimpungalan nga agsinnango iti altar iti imatang ti kaamaan ken nasinged a gagayyem nga addaan iti rekomenda ti templo. Balakadan ida ti lalaki nga addaan iti turay a mamaglantip kadakuada para ita ken iti agnanayon. Kalpasanna annongennan ti ordinansa ti panaglantip.

Panaglinnawag

Paisingasing kadagiti agtutubo a babai ti gapu a maibaga dagiti agtutubo a di mangayat nga agkallaysa iti templo. Naisurat iti baba dagiti gapu nga inted dagiti agtutubo. Paitudo a dagus a saggaysa iti klase ken no ania pay a singasing ti mabalina a maited dagiti babbalasang.

1. Adda dagiti saan a makaawat iti pateg ti *kallaysa* iti templo.
2. Adda dagiti ubbing unay nga agkallaysa.
3. Adda dagiti saan a mangayat nga agaruat iti pagan-anay.
4. Adda dagiti saan a maikari (saan a nadalus, saan nga agtungtungpal iti Nainsiriban a Balikas, saan nga agbaybayad iti apagkapullo, kdpy.).
5. Adda dagiti addaan iti nagannak, kameng ti kaamaan, kakabagian, wenno gagayyem a saan a makadar-ay iti *kallaysa*.
6. Adda dagiti makikallaysa iti saan a kameng.

7. Adda dagiti agduadua iti ayatda tapno kayatda ti maikallaysa iti agnanayon.

Paisingasing met ita kadagiti agtutubo a babbai ti gapu nga ited dagiti agkabannuag nga agkallaysa iti templo. Dagiti adda iti listaan iti baba dagiti dadduma. Dardarasan nga iraman dagitoy kadagiti singsing dagiti kameng ti klase.

1. Bilin daytoy ti Dios.

2. Adu ti bendision nga inkari ti Nailangitan nga Ama kadagiti agkallaysa iti balayna ken agbiag a maibatay kadagiti katulagan a naaramid idiai.

3. Daytoy laeng ti wagas a pakapagbiagan a dua dagiti agassawa iti sabali a biag.

4. Ikkannatayo iti gundaway a makapagbiag iti sidong ti Dios, iti kangatuan a tukad ti gloria iti kangatuan (celestial) a pagarian.

5. Naisuro dagiti nagannak ket kayatda a maikallaysa dagiti annakda iti templo.

6. Agkallaysa dagiti gagayyem iti templo.

7. Agpimpinateg unay dagiti agkasimpungalan isu a kayatda ti agdena iti agnanayon.

8. Ammo ti tunggal asmang nga ipateg ti ebanghelio.

9. Maipanamna iti tunggal asmang a nadalus ken nadayaw ti kaasmangna.

Agnanayon nga Ordinansa ti Panagkallaysa iti Templo

Estoria

Basaen ti sumaganad a palawag ni Elder Bruce R. McConkie:

“Naaddaankami iti kapisik iti panawen a napaglilinnawagan itay nabiit a nangbilanganmi kadagiti adu a paraburmi. Innagananmi ti adu a banag a dimteng kadakami, gapu iti Simbaan, gapu iti kaamaanmi, gapu iti nagloriaan a pannakaisubli ti agnanayon a kinapudno a napasamak iti daytoy nga aldaw; sana inggibus ti panaglinnawag babaen daytoy a saludsod: ‘Ania ti kaindaklan a bendision a dimteng iti biagmo?’

“Diak nagtaktak a nagkuna, ‘Kaindaklan a bendision a dimteng kaniak idi maikasangapuloket-tallo nga aldaw ti Oktubre 1937 iti 11:20 ti bigat idi napagasatanak a nagparintumeng iti altar ti Apo iti Templo ti Salt Lake ken awatenka a kas agnanayon a kadmak.’

“Kinunana, ‘Ala, nairuarmo dayta a pannubok,’

“Mamatiak a ti kapatgan a kakaisuna a banag nga aramiden ti Santo iti Ud-udina nga Aldaw iti daytoy a lubong isu ti panangikallaysana iti umno a tao, iti umno a lugar, babaen ti umno nga agrebbeng; ket manipud dita—no nailantipdan babaen ti bileg ken turay nga insubli ni Elias a propeta—kapatgan a banag a nabati nga aramiden ti asino man a Santo iti Ud-udina nga Aldaw ti mangtungpal iti dayta nga annongen ken annuroten ti katulagan a mamagsiken ken nasamay ita ken iti agnanayon” (“Agency or Inspiration?” *New Era*, Jan. 1975, p. 38).

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a ti kinasaserdote ti bileg a mamagsinggalut iti lalaki ken babai iti agnanayon. No agkallaysa ti lalaki ken babai iti templo, mangaramidda iti katulagan, wenna kari, babaen ti bileg ti kinasaserdote iti Amada iti Langit tapno agbiagda a nalinteg ken tungpalenda dagiti bilinna. Intulag ti Amada iti Langit nga agkaykaysadanto, a kaduada dagiti annakda, a kas kaamaan ita ken awan inggana. Inkari pay ti Nailangitan nga Ama kadagiti agkasimpungalan ti adu pay a sabali a naisangayan a bendision no nalintegda ken tungpalenda dagiti bilinna.

Panaglilinnawag

• Apay a ti panangikallaysa iti umno a tao, iti umno a lugar, babaen ti umno a turay ti kakaisuna a kapatgan a banag a maaramid ti tao iti daytoy a biag?

• Kasano ti kinapateg ti panagkallaysa?

• Kasano a namnamaen ti Nailangitan nga Ama nga agkallaysa dagiti annakna a babbai ken lalaki iti templo?

• Adda kadi sabali a bileg malaksid iti kinasaserdote a makapaglantip iti lalaki ken babai iti agnanayon?

• Kasano a makatulong ti panagkallaysa iti templo kadagiti agkasimpungalan iti idudur-asda iti agnanayon?

- No agkallaysa dagiti agkasimpungalan iti turay a sibil, makapagkappeng kadi ti kallaysa agingga iti agnanayon? Apay wenno apay a saan?

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a binilin ti Nailangitan nga Ama dagiti annakna a lallaki ken babai nga agkallaysa iti templo. Kinuna ni Presidente Kimball, “Iti laeng babaen ti kangatuan (celestial) a kallaysa ti pakasarakan iti nalinteg a dalan, ti akikid a dana. Saan a magun-od ti agnanayon a biag iti ania man a sabali a wagas. Nalawag ti kayat ti Apo ken awan pangngadua iti banag a panagkallaysa” (“Marriage—The Proper Way,” *New Era*, Feb. 1976, p. 6). Tapno makapagtuloyda a kas kaingungot ken kapisi agingga iti agnanayon, nasken nga agkallaysa dagiti agkasimpungalan babaen ti turay ti kinasaserdote iti balay ti Apo sada agbiag a maibatay kadagiti katulagan nga inaramidda iti templo.

Ita ti Panawen a Panangisagana iti Panagkallaysa iti Templo

Naadaw a sasao ken panaglilinnawag

Basaen ken paglilinnawagan dagiti sumaganad a dua a naadaw a sao manipud kadagiti nagkauna a Presidente ti Simbaan:

“Mamatiak nga awan ti maikari a Santo wenno Santa iti Ud-udina nga Aldaw a rumbeng a mangngednged iti napateg a panawenna nga umay iti balay ti Apo a sangkamaysa a mangrugi iti biag. Dagiti kari ti kallaysa a maaramid kadagitoy nasantuan a lugar ken dagiti sagrado a katulagan ita ken iti agnanayon isuda ti pammaneknek a panglapped iti adu a sulisog iti biag nga agpanggep a mangrakra kadagiti pagtaengan ken mangdadael iti ragsak.

“Dagiti bendision ken kari nga agtaud iti panagtunos a panangrugi iti biag, ita ken iti agnanayon, iti templo ti Apo, saan a magun-od iti sabali a wagas ket dagiti maikari nga agkabannuag a Santo ken Santa iti Ud-udina nga Aldaw a nagtunos a nangrugi iti biag maimutektekanda ti agnanayon a panaglangenda babaen ti awan inggana a katulagan a pondasion a pakabangonan ti kappia, ragsak, saguday, ayat, ken amin dagiti agnanayon a pagimbagan ti biag, ditoy ken iti sabali a biag” (Heber J. Grant, “Presidents of the Church Speak on Temple Marriage,” *New Era*, June 1971, p. 8).

“Ita, dagiti bukel ti naragsak a biag ti naestaduan maitukit iti kinaagtutubo. Ti ragsak saan a mangrugi iti altar; mangrugi iti panawen ti kinaagtutubo ken panaginnarem. Dagitoy a bukel ti ragsak maitukitda babaen ti kabaelanyo a mangterred iti napagus a riknayo. Ti kinadalus ti dayaw ti nasken a kangrunaan a saguday dagiti agtutubo. Ti Simbaan maymaysa laeng ti pagrukodanna. Maipakat daytoy kadagiti babbarito ken babbalasitang. No surotlenyo dayta a pagrukodan—ngarud, no denggenyo dagiti parikna ti napudno ti pusoyo—masursuroyo a ti panangiturayyo iti bagiyo bayat ti kinaagtutuboyo ken panagtungpal iti kakaisuna a pagrukodan ti kinadalus ti dayaw ti pagtaudan ti nabisnel a kinalalaki, ti korona ti napintas a kinababai, ti pondasion ti naragsak a pagtaengan, ken ti kasinnarakuy ti pigsa ken pannakataginayon ti puli.

“Ti kinamanagbaybay-a iti kinaagtutubo ti bukod a palagip a nasken a bayadanto. Duapulo, tallopulo, uppat-a-pulo manipud ita, nasken a bayadanyo daytoy. Bukel met ti panagterred ken kinadalus ti dayaw bukbukel met nga itukit a mangtedto iti dakkel a dibidendo kalpasan ti adu a tawen, ket dagiti tawen napardas nga aglabas— anian a nagpardas” (David O. McKay, “The Choice of an Eternal Companion,” *Improvement Era*, Apr. 1965, p. 285).

Magun-od ti Agtutubo a Babai Ti Rag-o Babaen ti Panagkallaysa iti Templo

Estoria

Basaen ti sumaganad nga estoria:

“Nangrugi daytoy iti umuna a Domingo ti Marso. Wenno idi kadi? Panagkunak awan ti maitudo a panangrugina, gapu ta nabayagen nga aggagayyemkami kada Karen ken Emily. Agpapan panangrumbak iti kasangay ken panagaramid iti agpapada a petaka iti Primaria kas ubbing a babai wenno panagmartas ken doble wenno triple a pannakisinnarak iti sekundaria, kasla agsisinnarakuy ti adu a paggigidiatan ti kinataomi, ket iti uneg ti 15 a tawen nganngani di kami agsisina.

“Ngem kalpasan ti panangturposmi iti sekundaria, nangrugi a nagbaliw ti naragsak a panagkakaduami a tallo. Nabati da Karen ken Emily iti panagadalda iti unibersidad, idinto a tallo nga oras ti kaadayo ti pagad-adalak a bassit a kolehio ti estado nga adda lima

a ganggannaet a kaduak iti dormitorio. Kalpasan ti panagibturmi, agduaduakami no ania ti maaramid ti sumagmamano a milia iti naindaklan a panaggaygayyemmi. Ngem naamnuanmi idi agangay. . . .

“Naamirisko a napukaw ti naisangayan a panaglalangenmi, ngem naklaatak iti maysa nga aldaw a pannakaawatko iti surat a nangipakaammuan ni Emily iti panagkallaysanan. Adadda pay a nasdaawak iti di panakaagapad ti balikas a *templo* iti pakaammo.

“Nagdardarasak a nagawid iti gibus ti lawas ket nagtarusak iti yan da Emily. Nagpatangkami idiy—nagpatangkami iti wagas a dandani nalipatanmin iti makatawen a limmabas. Dua a bulan la a naam-ammona ni Ted, ngem isu ti kataeran, masirib, nalatak iti pagadalan. Agturposdanto iti kolehio, santo sumrek ni Ted iti pagadalan ti dentista. Immanamongen dagiti dadakkelda a tulonganda ida iti gastuenda, tapno awanto ti parikut. Kalpasan ti panagturpos ni Ted, inyangaw ni Emily, awanton ti aramidenda no di aguray iti panagsangpet ti kuarta.

“Naminsan manen a simminged ti riknak ken ni Emily, idi pagammuan, ta nalagipko no apay nga awan ti naagapad a templo iti pakaammona. ‘Ammom, saan a mabalin,’ kinunana, saan a nailinged ti nariknak panaginraragsakna. ‘Sabatista ni Ted, maysa pay, kayatmi ti agkallaysa iti balay iti pagiiskian a kukua dagiti dadakkelda ken isurat ti bukodmi a seremonia. Pudno a bukukod laeng ti kallaysa ken nakallalagip, a saan a kas kadagiti dadduma. Agkamengto met la no kua ni Ted iti Simbaan. Ngem uray no saan, saan met a kameng ni tatang ket saan met a tubeng ken ni nanang a mapan iti simbaan. Saanto met ngarud a tubeng kaniak.’

“Idi malpas ni Emily nga agpalawag, adda manen nabangon a lapped iti nagbaetanmi. Ania ti sawek? Kalpasan ti sumagmamano a kanito a pannakaikulengko, nagpakadaakon.”

Isardeng ti estoria ket papanunot kadagiti babbalasitang daytoy a saludsod:

- No dakayo ti gayyem ni Emily, ania ti sawenyo kenkuana?

Ituloy ti estoria:

“Tallo a lawas kalpasanna timmabunoak iti kallaysa da Ted ken Emily iti balay iti pagiiskian. Maigidiat iti ninamnamak, nakarangranga—nupay saan a relihioso. Agpadada a nangibasa iti daniw iti tunggal maysa iti seremonia, bayat ti panagtokar ti pluta iti nakapsut. Adda sala kalpasanna, nga adda mainum para kadagiti Mormon ken arak para kadagiti sabali. Pudno a nabaknang dagiti dadakkel ni Ted, makunak ti kasta, ket isuda ti nangplano iti sangabukel a kallaysa. Aglaplapanan ti ragsakda iti baro a manugangda (ken nalabit a gapu iti arak). Ngem nadlawko a pudno a limmabbaga ken limteg dagiti mata ti nanang ni Emily—a kasla nagsangsangit. Kasta dagiti inna—aglalo no bugbugtong ti anakda.

“Ti nakaskasdaaw, nagtalinaed nga aktibo ni Emily iti Simbaan. Iti laksid dagiti aramidna iti eskuela ken pagrebbenganna a kas naestaduan, saan a nangliwat kadagiti mitingna ket nagserbi pay a katulongan iti biblioteka. Nagnaedda ken ni Ted iti apartment iti purokmi ket masansan a makitak. Masansan a padamagannak iti naragsak a biag ti naestaduan ken ti kinasayaat ni Ted kenkuana. ‘Anian a panagbiag,’ napanunotko.

“Innem a bulan kalpasanna nakikallaysa ni Karen iti nagmisionario a mangilepleppas iti masterna iti edukasion. Nagkallaysada idiy Logan Temple, isu a saanak a nakadar-ay. Ngem timmabunoak iti pasken iti pagpabpabuyaanni a pasdek, ket pudno met a napintas. . . .

“Agtultuloy ita ti panagkitami ken ni Emily, iti yaayna iti simbaan a naragsak iti amin nga ar-aramidenna. ‘Awan a pulos ti parikut,’ kunana. ‘Pudno a nalawa ti panunot ni Ted. ‘Mapanka iti simbaanmo ket mapanak met iti simbaanko.’ Ngem saan metten a mapmapan iti simbaanna.’ Ngem iti lagipko makitkitak ni Emily idi ub-ubingkami pay ikarkararagna a ni tatangna ti mangbuniag kenkuana, a pampanunotenna a tumabunoda nga agama iti pasken dagiti agama a babai iti Primaria, nga aginkukuna nga awan ti aniamanna no mapan agay-ayam ni tatangna iti golf idinto a tumabuno koma iti panagturposna iti seminaria. Ngem bassit la a paset ti biag ti kinaubing. Ania koma ti pakaidiatanna no mabaybayag?

“Nagpasngay iti babbai a makalawas la ti nagbaetanda da Karen ken Emily, nga agtuntunos pay laeng a mangaramid kadagiti aramidna. Inikkak iti rosas a bado ti anak ni

Emily ket pudno met a nagustuak. Imbaga iti naminsan kaniak ti nanang ni Karen nga umayda ken ni David, ken ti bassit a Melissada iti Marso tapno ipakita ken pabendisionanda ti anakda a pakaimatangan ti Lelongna ken amin dagiti tallo a maragrasakan a manong ni Karen.

“Ket dimteng ti umuna a Domingo ti Marso. . . .

“Iti iseserrekko . . . iti kapilia, nakitak da Emily ken ti anakna. Ita la nga agsubli iti simbaan kalpasan ti panangipasngayna ken ni Julie. Nagsaritakami biit sakbay a simrek kami. Nagtugaw da Emily ken ni nanangna iti sangok. . . .

“Kadagiti intar ti ulo ken abaga a makitak manipud iti maikapat a linia a nagtugawak, nakitak da Karen ken dagiti kameng ti kaamaanna a nangpunno iti tugaw iti tengnga. . . .

“Kalpasan ti kanta ken pakaammo ken ti pannakiramanmi iti sakramento, timmakder ni Obispo Edwards iti likud ti pulpito ket kinunana, ‘Adda naisangayan nga ipaaymi kadakayo ita a malem. Ammok nga adu kadakayo ti makaam-ammo ken ni Karen Evans manipud iti kinaubingna’. Tinaliawnak ni Emily sanak kinerman, sa met la giddato a kimmita iti sango bayat ti panangituyog ti obispo. ‘Ngarud, ita a malem inyeg ni Karen, a Karen Sanders itan, ti anakna nga umawat iti nagan ken bendision manipud iti kaingungotna. Tumulong ti tatang ken dagiti kabsat a lallaki ni Karen.’

“Iti panangsiputko ken ni David a nangala iti anakna ken ni Karen ket inubbana a sidudunggo nga impan iti sango, nakitak iti pasikig ni Emily. Agar-arubos ti lua kadagiti asul a matana a nagayus iti pingpingna ket natedtedan ti ulo ni Julie. Nagunggon dagiti abagana iti panangisubsobna iti rupana iti tengged ti anakna. Impatay ti nanang ni Emily ti takiagna iti abaga ti anakna, ket nakitak nga agsangsangit met. Inyangad ni Emily ti rupana ket iti manigtigerger a timek inyarasaasna, ‘O, ‘Nang! Asino ti mangbendision iti anakko?’

“‘Bendisionanka, Melissa, iti nasalun-at a bagi ken panunot,’ nangngegko a kinuna ni David Sanders, ‘ket iti kasta agbiagka a nalinteg, tapno inton dumteng ti panawen, maam-ammomto ti napili a lalaki nga anak ti Amatayo iti langit, maysa a mangipateg iti kinasaserdotena ken mangitunda kenka iti templo ti Dios a mangilantip kenka iti agnanayon.’ Iti pannakaited ti bendision ken kabayatan ti miting, sinagepsep ti bungon ni Julie ti luana.

“Ket ita, uray no makatawenen ti napalabas . . . tunggal . . . makakitaak iti agsulsulo nga ina ken anak, adda masagid iti kaunggak. Ta kanayon a makitkitak ni Emily” (Carolyn White Zaugg, “I Keep Seeing Emily,” *New Era*, June 1975, pp. 26–29).

Panangigibus

Naadaw a sao

Basaen ti sumaganad manipud iti bitla ni Elder Boyd K. Packer. Mabalina met a mangaramidkayo iti kopia daytoy a palawag a saggaysa dagiti babbalasang.

“Kasla makitkitakayo nga umay iti templo tapno mailantip ita ken iti agnanayon. Maseggaanak a makasaritakayo maipanggep iti sagrado nga ordinansa ti panaglantip, ngem saantayo nga aramiden daytoy iti ruar dagidiay sagrado a diding. Datdatlag unay ti naipangruna a kasasaad dagiti amin a maited kadaytoy iti altar ti kallaysa ket litupanna amin a panaguray ken amin a panagkedked. . . .

“Ngem saan a daytoy ti pakatungpalan ti estoria ti ayat. Iti libro, wenna iti pabuya, iti entablado, agrikep ti telon ditoy. Ngem saan a mapasamak iti pudno nga ayat. Saan a daytoy ti paggibusan—pangrugian pay laeng” (*Eternal Love* [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1973, p. 20).

GANDAT	Maamiris ti tunggal agtutubo a babai ti pateg ti panangitalimeng iti bukod a listaan ti padpadas.
--------	---

PANAGISAGANA	<ol style="list-style-type: none">1. Mangisagana iti saggaysa a kopia ti dua nga urnos a saludsod a masarakan iti pangrugian ti adalen. Iraman dagiti pagibasaran ti nasantuan a kasuratan ngem saan dagiti sungbat.2. Agsagana a mangibaga kadagiti agtutubo a babai ti maipanggep iti maysa kadagiti kapuonanyo ken no kasano ti panangaring daytoy a tao iti biagyo; wenno mangayabkayo iti sangaili, nga adda pammalubos dagiti mammagbaga ti kinasaserdote, a mangisarita iti klase ti maipanggep iti kapuonan.3. Mangisagana iti maibunong a papel dagiti naadaw a sao nga adda iti paggibusan ti adalen nga ited iti tunggal kameng ti klase.4. Mangtuding iti dua wenno tallo a babbalasang a mangted iti ababa a pakasaritaan dagiti appoda wenno appoda-iti-tumeng ken no kasano nga inaringan daytoy a tao ti biagda.5. Mangtuding iti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man a nasantuan a kasuratan, estoria, wenno naadaw a sasao a kayatyo.6. Kitaen ti gibus ti adalen para iti mabalin nga aramiden no kayat a pakasaritaan ti kaamaan.
--------------	---

MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN

Bilinen ti Nailangitan nga Ama Dagiti Annakna a Mangitalimeng iti Bukodda a Listaan ti Padpadas

Ababa a pannubok

Bingayen ti klase iti dua a grupo. Penken nga addaan ti tunggal grupo iti naituding a libro dagiti nasantuan a kasuratan ken lapis. Ikkan ti maysa a grupo kadagiti saludsod ken pagibasaran iti nasantuan a kasuratan para iti urnos A iti baba ken iti sabali a grupo iti isu met laeng para iti urnos B. Ikkan dagiti agtutubo a babai iti lima a minuto a mangsungbat kadagiti saludsod.

Dagiti saludsod—Urnos A

1. Asino ti nangisurat iti umuna a pakaammo iti libro a pakalaglagipan? (Moises 6:5–8.)
2. Manginagan iti dua a propeta iti Daan a Tulag a nangitalimeng iti libro a pakalaglagipan. (Moises 6:45–46; Malakias 3:16.)
3. No maipatungpal dagiti ordinansa ti kinasaserdote a kas iti panagbuniag ken panagkallaysa iti templo, sadino ti pakaidulinan dagiti rekord? (Doktrina ken Katulagan 128:7.)
4. Ania ti maysa a gapu ti panagaramid iti listaan ti padpadas wenno bukod a pakasaritaan? (2 Nephi 25:23.)
5. Idi nagparang ni Cristo kadagiti Nephite, naammuanna a saan a naisurat ti sumagmamano kadagiti napateg a pasamak kadagiti rekordda. Ania ti imbilinna nga aramiden dagiti tao? (3 Nephi 23:6–13.)

Dagiti sungbat iti Urnos A

1. Adan
2. Da Enoc ken Malakias

3. Iti daga ken iti langit
4. Gutugotentayo dagiti annaktayo a mamati ken ni Cristo
5. Isuratda dagiti pasamak a nalibtawanda nga irekord.

Dagiti saludsod—Urnos B

1. Kasano ti pannakaammotayo nga an-annabo da David ken Abraham ni Jesus? (Mateo 1:1.)
2. Apay a nagsubli da Nephi ken dagiti kakabsatna iti pagtaengan ni Laban? (1 Nephi 3:1–4.)
3. Apay nga intalimeng ni Nephi ti pakasaritaan ti biagna bayat iti ipapanawna ken ti kaamaan ti amana iti Jerusalem ket nagbiaheda iti America? (1 Nephi 1:1–3.)
4. Asino ti nangisuro kada Adan ken dagiti annakna a mangitalimeng iti libro a pakalaglagipan? (Moises 6:46.)
5. Kasano ti pannakagun-od ni Abraham iti pannakaammo kadagiti karbengan ti kinasaserdote ken iti pannakaparsua? (Abraham 1:31.)

Dagiti sungbat iti Urnos B

1. Nairekord daytoy a pakaammo iti Biblia.
2. Tapno maala dagiti rekord dagiti Hudio ken ti kapupuon dagiti appoda.
3. Gapu ta adda ammona iti kinasayaat ken iti kinadatdatlag ti Dios.
4. Naisuroda babaen ti ima ti Apo.
5. Naisurat iti rekord dagiti nagkauna a kaputotanna.

Panaglilinnawag

Paibaga iti tunggal grupo dagiti sungbat kadagiti naurnos a saludsodda iti klase. Kalpasan ti pannakasungbat dagiti agtutubo a babbai iti ababa a pannubok, dawaten iti sibubukel a klase a sungbatanda ti sumaganad:

- Ania a kita ti pakaammo ti intalimeng da Moises, Nephi, ken Abraham kadagiti libro a pakalaglagipanda? (Ti nagnagan dagiti kameng ti kaamaan, napateg a pasamak, bukod a pammaneknek, padto kadagiti banag a dumteng, bendision nga inawatda manipud iti Amada iti Langit, ken bilbilin nga inawatda.)
- Apay a napateg ti panangitalimeng iti bukod a listaan ti padpadas? (Babaen ti bukod a listaan ti padpadas, mabalin nga ibinglay ti tao kadagiti an-annabona dagiti pasamak iti biagna, ti pammaneknekna, pampanunot ken riknana, ken ti rekord dagiti bendision kenkuana ti Nailangitan nga Ama.)
- Kasano ti pannakaammoyo a kayat ti Nailangitan nga Ama nga italimengyo ti listaan ti padpadas ti biagyo? (Manipud iti rugi ti panawen, binilinnan dagiti annakna a mangitalimeng kadagiti bukodda a listaan ti padpadas ti biagda. Ken parparegtaendatayo dagiti kabaruan a propeta a mangitalimeng kadagiti listaan ti padpadastayo iti unos ti panagbiagtayo.)

Makaited iti Rag-o ken Pigma Dagiti Listaan ti Padpadas Dagiti Immuna a Kaputotan

Estoria

Basaen wenno saritaen ti sumaganad nga estoria:

“Nasuroken a tallopulo a tawen a natay daydi uliteg a Benjamin ket adda dagiti alikamenna a naipempen kadagiti daan a lakasa iti pagipempenan iti balay iti talon.

“‘Diak la ammo no apay nga indulin ni Lelong [dagiti alikamen ni Uliteg] iti kastoy a kapaut,’ indayamudom ni John bayat ti itutulogna iti ina ken kabsatna a babai a nagurnos. Sumagmamano a lawasen a natay ni lelong ket immay ni Jennie Lynn, ti kakaisuna a sibibiag nga anakna, ken ti dua nga annakna a mangdalus iti daan a balay ti kaamaan.

“Impuruak ni John ti awan ti sukogna a pieltro a kallugong iti dakkal a bariles iti tengnga ti kuarto. ‘Ha, dika kadi masdaaw no adda agpanggep a mangdadael iti ramut ti kaamaam? Kayatko a sawen, ania ti namkuatanda a nangidulin kadagitoy a basura? Daytoy laengen daan ken agpirpirpiren a libro ti pagarigan: *Pamela, or Virtue Rewarded*. Kabsat!’

“‘Dayta,’ insungbat ni kabsatna nga Alice a sitatalna, ‘ti kopia ti nobela a kaunaan a naisurat iti Ingles. Annadam man bassit nga ikabil iti kahon a “pagidulinan”.’

“Ala, ania ngarud met daytoy? Kuaderno a di nasuratan amin? Asino ti nalinteg ti panagpampanunotna a nangidulin iti daytoy? . . .’

“Immasideg ni Jennie ket kinitana ti libro nga ig-iggaman ni John. . . .

“Ania kadi ti ibagbagana?’ dinamag ni Alice, nga immasideg iti inana ken ti kabsatna a lalaki.

“Agurayka,’ insungbat ni John a nagtugaw ket rinugianna a basaen, a linibtalibhawanna ti sumagmamano a panid.

“Mayo 4, 1888. . . .

“Oy, kasla nakaisuratan ti mapasasamak iti inaldaw wenno listaan ti padpadas wenno ania ketdi daytoy!’

“Mayo 4, 1888: Inkahon manen ni Nanang ti biolinko iti daytoy nga agsapa. Kunana a dakkel a tubeng kaniak daytoy iti pananggatasko kadagiti baka. Panagkunak, adda kalinteganna. Pagpiaanna ketdi ta nagaggaget dagiti dadduma a lallaki ngem siak wenno dikami ketdi koman agbiag a walo iti daytoy sangkabassit a talonmi. Nasaysayaat koma ti biagmi no sibibiag pay ni Tatang.

“Septiembre 3, 1888: Imbaga ni Mister Carter ken ni Nanang ita nga aldaw a naisuronan kaniak amin nga ammona ket kasapulak ti mannursuro nga ad-adu ti ammona. Adda maysa a Sister Kendall idia Coalville a maikameng koma nga agtokar iti orkestra ti Philadelphia sakbay a nagkameng iti Simbaan ken immakar iti laud. Inkari ni nanang a mabalinko ti agsaludsod kenkuana no mabalinnak nga alaen a suruanna. Parikut laeng no mano ti singirena iti panangisurona. Mapalubosanak a mangaywan kadagiti manok ket idulinko dagiti paglakuan kadagiti itlog a pagbayadko iti musikak. . . .

“Abril 8, 1892: Naamirisko ita nga adda tallo a banag nga ad-adda a patgek ngem amin dagitoy: ti Apo, ti kaamaak, ken ti musikak. Ket ammok itan a ti panagayat iti maysa a banag saan a tubeng iti panagayat iti sabali. No nasayaatda amin a banag, makapagkaykaysada.

“Disiembre 1, 1892: Naladaw unayen, ngem diak makaturug. Ti la nagkopia iti musika ti inaramidko iti agpatnag babaen ti tulong ni Nanang. Naibaga kaniak a mapanak idia Salt Lake tapno agawdision iti maysa a parte iti orkestra a para iti teritorio. . . .

“Marso 5, 1893: Kalpasan ti sumagmamano a lawas a panagsanay a nabalballaetan iti panawenko nga agkararag, napanak nagawdision idia Salt Lake. Imbaga kaniak ni Mr. Dean, ti konduktor, a siak pay laeng ti nangngegna a kalaingan a biolinista iti laud ti Denver. Manmano siguro ti nangngegna a naggapu iti laud a Denver ngem naragsakan ni Nanang idi ipadamagko kenkuana. Mapanak agsanay idia Denver iti serrek ti panawen a panagregreg ti bulong, ket umdas ti matgedak a pangtarakenko iti bagik ket adda pay maibingayko ken ni Nanang ken dagiti dadduma. Tokarek iti miting ti sakramento iti Domingo ti maysa a musika ni Mozart a naadalko iti panagpadas.

“Marso 11, 1893: Apay nga ita pay ti pannakapasamak daytoy? Apay nga iti daytoy a paset ti panagbiagko? Kalpasan ti miting ti sakramento iti Domingo, inawagannak ni Obispo Reynolds iti opisinana ket sinaludsodna no kasanon ti pannakapadasko. Imbagak kenkuana a naalakon, ket dinamagna kaniak no diak mayalud-oden ti panagtokarko iti orkestra iti dua a tawen. Inlawlawagna kaniak a sakbay a manggedak, adda pay banag nga utangko iti Dios ti amin. Nga awan duadua iti panunotna nga isu ti pagayatan ti Dios, dinawatna kaniak nga awatek ti awag ti mision. Ammok nga utangko amin nga adda kaniak iti Dios ket saan unay a dakkel a dawaten ngem kas man la kaipapanna ti pannangtedko ti amin a kabaalak. Ngem ammok a ti di pannakatinong ti kaunggak ad-adda ngem ti panagduaduak isu nga inkarik iti obispo a no adda pamuspusan a pannakapaaddak iti kuarta a kasapulan, awatek ti awag. . . .

“Marso 13, 1893: Iti karabianna imbagak ken ni Nanang ti maipanggep iti awag ti mision. Nalaus ti ragsakna. Arapaap unay ni Tatang ti agmision, kinunana, ngem napapatay sakbay a natungpal ti arapaapna. Ita matungpalen ti panagmisionna babaen kaniak. Idi dinamagko kenkuana no pangalaanmi iti kuarta, limmidem ti rupana. Iti panangilawlawagko kenkuana a diak umannugoten nga aglakokami pay iti daga, imbagak kenkuana ti inkarik iti obispo. Nalanay ti ikikitana kaniak sana kinunana, ‘Ben, adda pamuspusan a pangalaantayo iti kuarta. Adda banag a kukuatayo nga umdasen ti pategna a pagmisionmo. Nasken nga ilakom ‘ta biolinmo.’

“Marso 17, 1893: Nasken a matungpal ti kari, ket adda pamuspusan. Iti sumuno a Lunes, mapanakto idia Salt Lake ta ilakok ti biolinko. No makaurnongak iti umdas a gastuek, mapanakon a dagus iti misionko. Nakaikeddengakon ket natalnan ti riknak.

“Marso 23, 1893: Bimmangonak iti daytoy nga agsapa ket inruarko ti biolinko iti kahonna. Nagmalmalem a tinokarko ti kaay-ayok a musika. Iti sardam a nasipngeten ket saanakon a makapagtokar, inkabilko ti instrumento iti kahonna. Huston. Innakton no bigat.

“‘Kasta,’ kinuna ni John a kasla di mamati. ‘Naggibus idia. Awanen. Ania ti napasamak? Nagsubli kadi ket nangala iti sabali a biolin? Aya? Nakasurot kadi a nagtokar iti orkestra ti simponia? ‘Nang ania ti napasamak?’

“‘Diak ammo, John, ‘insungbat ni nanangna a sitatalna. ‘Panagkunak adda sabali a makaammo, ngem saan a bale kaniak no naggibus dita ti estoria. Ammomon ti kapatgan a banag maipanggep kenkuana.’

“‘Agurayka! insippaw ni John. ‘Adda pay surat iti likud ti kuaderno.’ Kinitana ti ababa a naisurat, nagsay-a a pangalimonna iti sabali a banag nga agpanggep a sumngaw iti karabukobna, ket inyawatna ti kuaderno ken ni Jennie. ‘Sika, ‘Nang,’ kinunana, a dina matalek ti bagina a mangbasa.

“Inawat ni Jennie ti kuaderno, immasideng iti bassit a tawa ti kabaliete a nangisarang iti lumitemen a lawag, ket kinitanna ti panid. Madlaw a saan a kas iti katimbeng ti pannakaisurat dagitoy a balikas iti nangisurat iti nangirugi ti estoria, ngem nalawag pay laeng ti pannakaisurat dagiti letra. Binasana:

“Hunio 23, 1938: Ti kaindaklan a pangngeddeng a naaramidko iti biagko ket ti panangisukok iti napateng unay kaniak iti Dios nga ad-adda pay a patpatgek. Dinak nalipatan a pulos iti daytoy. Benjamin Landart” (Karen Nolen, “Benjamin: Son of the Right Hand,” *New Era*, May 1974, pp. 35–37).

Panaglilinnawag

- Manipud iti padas da Alice ken John, ania ti masursurotayo maipanggep iti panangitalimeng iti listaan ti padpadas?
- Ania ti nasursuro da Alice ken John maipanggep iti naindaklan nga ulitegda manipud iti listaan ti padpadasna?
- Ania iti panagkunayo ti rikna da Alice ken John maipanggep iti naindaklan nga ulitegda kalpasan ti panangbasada iti listaan ti padpadasna?
- Kasano a nakaipaay ti listaan ti padpadas ni Benjamin Landart iti ragsak iti bukodna a biag?
- Kasano a makaited iti parabur ti bukod a listaan ti padpadas iti biag dagiti anak ken appoko ti tao?
- Adda kadi ammoyo a nakaay-ayat a banag maipanggep iti panagbiag dagiti dadakkelyo idi agtawenda iti kas kadakayo?
- Kayatyo kadi nga estoriaenda kadakayo ti maipanggep iti kinaubingda, no kasano a nagsarak ken nagkallaysada, ken ti maipanggep kadakayo idi babassitkayo pay?
- Kasano a makatulong ti kaadda iti ammo maipanggep iti biag dagiti dadakkelyo wenno asino man kadagiti kapuonanyo iti panagbiagyo a naturtured ita?

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a babaen ti panangbasada iti listaan ti padpadas ti naindaklan nga ulitegda, naammuan da Alice ken John ti maipanggep iti kaamaan ni Benjamin Landart ken ti kaay-ayona. Nasursuroda pay ti panagayatna iti Nailangitan nga Amana. Iti pannakasursuroda ti maipanggep iti biagna, dimmakkel ti panagayatda kenkuana. Makatulong kadatayo ti listaan ti padpadas a manglagip kadagiti pasamak iti biagtayo. Ti panangitalimeng iti bukod a pakasaritaan kadagiti anak ken appokotayo.

Nasao ti maysa nga agtutubo a babai, “Kannawidan ti kaamaanmi ti mangitalimeng iti bukod a listaan ti padpadas. . . . Iti naminsan a panangangaymi iti sardam ti kaamaan iti pagtaengan imbasa kadakami ni tatang ti sumagmamano a pasamak manipud iti listaan ti padpadas ti lelongko iti tumeng, ket naparegtaak a mangaramid met iti bukodko. No maala dagiti an-annabok ti kagudua ti ragsak a nagun-odko iti panangbasak kadagiti listaan ti padpadas dagiti lelongko, napateng unayen kaniak a mangitulyo” (Laura Call, naadaw iti Kathleen Lubeck, “A Journal Called Lucy,” *New Era*, Nov. 1981, p. 40).

Dagiti bukod nga estoria	Estoriaen kadagiti agtutubo a babbai ti maipanggep iti maysa kadagiti kapuonanyo ket ibaga no kasano a natignaykayo daytoy a padas manipud iti biag ti sabali, wenno pangbinglayan ti sangaili iti maysa a padas. Sa paestoria kadagiti agtutubo a babbai a nakasagana maipanggep kadagiti lelong ken lelangda iti tumeng dagitoy nga estoria kadagiti kameng ti klase.
	<p>Panangigibus</p> <p>Iwaras dagiti maibunong a papel ti sumaganad a palawag ni Presidente Spencer W. Kimball ket pabasa kadakuada iti napigsa:</p> <p>“Igunamgunammi kadagiti agtutubotayo ita a rugiandan nga isurat ken idulin ti rekord dagiti amin a napateg a banag iti biagda” (“The Angels May Quote From It,” <i>New Era</i>, Oct. 1975, p. 4).</p> <p>“Ikarik kadakayo a no italimengyo dagiti listaan ti padpadas ken rekordyo, agbalindanto a naindaklan a pagtaudan ti pammaregta kadagiti kaamaanyo, kadagiti annakyo, kadagiti appokoyo, ken dadduma, nga agtultuloy kadagiti kaputotanyo. Napateg ti tunggal maysa kadatayo kadagiti asideg ken mangipateg kadatayo ket no mabasada dagiti padastayo iti biag, maam-ammodatayo met ket ayatendatayo. Ket iti dayta nagloriaan nga aldaw nga agdedennanton ti kaamaantayo iti agnanayon, nadekkettayonton iti tunggal maysa” (“President Kimball Speaks Out on Personal Journals,” <i>New Era</i>, Dec. 1980, p. 26).</p>
Mabalin nga aramiden no kayat iti pakasaritaan ti kaamaan	Ti Panangam-ammoyo Kadagiti Kapuonanyo Babaen ti Panagsukisok ti Kaamaan (FamilySearch®)
GANDAT	Masursuro ti tunggal kameng ti klase no ania ti FamilySearch, no kasano a makatulong daytoy kadakuada a makailasin kadagiti kapuonanda, ken no ania ti maaramidda a makatulong iti ad-adda a pannakaaramatna.
PANANGILADAWAN	Iturong daytoy nga aramid dagiti agtutubo a babbai iti lugar a pakasarakan iti FamilySearch.
PANAGISAGANA	<p>Iti panangisagana, ikeddeng ti mamagbaga ti klase ti pakaangayan ti aramid. Maibatay iti kasasaad ti lugar, iti koma sentro iti pakasaritaan ti kaamaan, iti sentro ti pasok, iti pagmimitingan a lokal, wenno iti pagtaengan ti kameng. No mabalin, pilien ti lugar nga addaan iti ad-adu ngem maysa nga estasion a pagtrabahuan iti FamilySearch (tapno makapaggigiddan nga agrabaho ti ad-adu ngem maysa nga agtutubo a babai).</p> <p>Palagip: No dakkell unay ti klase, nasayaat no bingayen ida iti sumagmamano a grupo.</p> <p>Mangplano iti nayon a paset ti aramid. Bayat ti panangar-aramat ti dadduma nga agtutubo a babbai iti FamilySearch, mabalin nga adalen dagiti dadduma ti maipanggep iti Panagala iti Rekord (Family Record Extraction) ti Kaamaan sada makiraman iti ania man a proyekto iti panagala. Nasken a makitunos iti mangitunos iti Family Record Extraction ti purok. Mainayon dagiti sabali pay nga aramid ti panangisuro iti maipanggep kadagiti templo wenno ay-ayam a makatulong kadagiti agtutubo a mangitalimudok iti imatangda kadagiti kapuonanda.</p> <p>Nasken a matudingan dagiti agtutubo a babbai sakbay ti aramid nga itutulogda kadagiti dadakkelda a magpunno iti tsart iti kapuonan agingga iti kabaelanda a mangtunton kadagiti nagkauna.</p>
Aramid	<p>Lasinen ti Aramid iti Pakasaritaan ti Kaamaan Dagiti Kapuonantayo</p> <p>Ibaga kadagiti agtutubo a babbai a sukisokentayo ti kapuonantayo tapno maited kadakuada ti mayasping a gundaway a mailantip iti kaamaan ti Dios a kas iti naawattayo iti daytoy a biag. Ikkannatayo dagitoy pangisalakan nga ordinansa (panagbuniag, pannakaorden iti kinasaserdote, talugading, ken panaglantiip) a sumrek iti celestial a pagarian, no la ketdi maikaritato.</p>

Ti FamilySearch maysa a sistema ti kompiuter) a mangted kadagiti tao iti gundaway nga agsapul iti pakaammuan maipanggep kadagiti kapuonanda sada ipatulod dagiti nagan iti templo. No maimakinilia ti nagan ti kapuonan iti kompiuter, sapulen a dagus ti FamilySearch kadagiti riniwriw a nagan iti dulin ti kompiuterna, a mangsapul kadagiti nagan a mainugot. Iwanwanna ti tao kadagiti nagan iti sangabukel nga iskrin ti pakaammuan, kas kadagiti petsa ken lugar a nakayanakan, kallaysa, ken ipapatay; ken nagan dagiti dadakkel, annak, ken assawa.

Ti pakaammuan iti FamilySearch agtaud kadagiti pagtuntonan a kas iti pakasaritaan ti kaamaan, rekord ti simbaan, ken rekord ti gobierno.

Naglaon ti FamilySearch iti sumagmamano a dulin ti pakaammuan. Ancestral File™ ti maysa kadagiti kapatgan kadagiti agtutubo. Linaon daytoy a dulin ti pakaammuan iti pakasaritaan ti kaamaan nga inted dagiti kameng ti Simbaan ken dadduma pay iti intero a lubong manipud idi 1979. Naglaon kadagiti nagan ti riniwriw a tao a mainaig kadagiti grupo ti kaamaan ken kapuonan.

Palagip: Mabalín nga iladawan ti mamagbaga kadagiti agtutubo a babbai ti kinapateg ti panangted dagiti tao ti pakaammuan iti pakasaritaan ti kaamaanda babaen ti panangingatona iti “libro a pakalaglagipan” a napno iti tsart ti kapuonan ken rekord ti grupo ti kaamaan. Mabalín nga ilawlawag ti mamagbaga a napateg unay ti pakaammo a linaon ti libro, ngem iti daytoy naisurat a porma napateg iti sumagmamano laeng a tao. Nupay kasta, babaen ti panangyakar iti daytoy a pakaammuan iti porma ti kompiuter (babaen ti panangaramat iti Personal Ancestral File a programa ti kompiuter), mabalín nga iraman iti Ancestral File, a pakairanudan ti adu iti daytoy.

Nasken pay nga ilawlawag ti mamagbaga a saan a kompleto ti Ancestral File. Adu ti pakaammona, ngem ad-adu pay ti mabalín nga inayon—a pakairamanan ti pakaammo a mabalín nga adda kadagiti agtutubo a babbai maipanggep kadagiti bukodda a kapuonan.

Kasta met nga iraman ti Ancestral File ti nagan ken adres dagiti tao a nangted iti pakaammo iti daytoy. Mabalín a maduktalan dagiti agtutubo a babbai dagiti kasinsin ken kabagian a dida pay nakitkita.

Tapno ad-adda a matulongan dagiti agtutubo a babbai a mangawat iti kinapateg ti FamilySearch, mabalín nga ilawlawag ti mamagbaga a no awan ti kompiuter nasken pay nga agsapulda iti rinulrolío a pelikula ken panid dagiti libro a pangsapulanda iti pakaammuanda kadagiti kapuonanda. Kadagiti adun a nakaaramid iti daytoy, adu nga oras ti rinaritda iti panagtrabahoda. Sumagmamano laeng a minuto ti maaramat iti kastoy nga aramid babaen ti kompiuter.

Pasanay kadagiti agtutubo a babbai a mangaramat iti FamilySearch a mangsapul iti pakaammuan maipanggep kadagiti kapuonanda. No awan ti masarakanda a kapuonanda iti Ancestral File, ipalagip kadakuada a makatulongda iti dakkel babaen ti panangpennekda a nakaitedda iti dulin iti pakaammuan maipanggep kadagiti kapuonanda.

Bayat ti panangaramat dagiti agtutubo a babbai iti FamilySearch, nasken nga imalditda ti pakaammuan a masarakanda. Iti Ancestral File, mabalinda nga imaldit ti tsart ti kapuonan.

Kalpasaan a naikkan amin dagiti agtutubo a babbai iti gundaway a mangaramat iti FamilySearch, sublien nga adalen ti naaramidda. Kariten ida a mangituloy nga agsapul iti pakaammuan maipanggep kadagiti kapuonanda ken mangted iti pakaammuan iti Ancestral file.

Aramid kalpasanna

Mabalín nga adda dagiti kaamaan iti purok nga adu ti urnongna a pakaammuan iti pakasaritaan ti kaamaan a naimaldit (dagiti libro a pakalaglagipan). Makatulong dagiti agtutubo a babbai babaen ti panangikompiuterda iti pakaammuan ken tumulong kadagiti kameng a mangted iti Ancestral File. Tapno maaramid daytoy, nasken ti umdas a bilang ti bukod a kompiuter nga addaan iti Personal Ancestral File. Mabalín a tarabayen ti pagdamdamagan iti pakasaritaan ti kaamaan iti purok dagiti dadaulo ti agtutubo a babbai iti panangisagana iti kasta a proyekto ti serbisio.

*Pannakiraman iti Aramid ti
Misionario*

GANDAT Idanon ti tunggal agtutubo a babai ti pannakigayyem kadagiti babbalasing a kataebna ken paregtaenna ida a makiraman kadagiti aramid ken miting iti Simbaan.

PANAGISAGANA Tudingan dagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man a nasantuan a kasuratan, estoria, wenno naadaw a sasao a kayatyo.

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Amirisen a kasasaad

Pakauna: Sapulen ti Panagpada

Basaen dagiti sumaganad a pasamak iti napigsa kadagiti agtutubo a babai. Papadas kadakuada a sapulen ti maysa a banag nga awan iti tunggal pasamak. (Maysa a gayyem—maysa a mangipateg.)

1. Maysa a lalaki, napasag a natakawan ken nadangran iti igid ti kalsada, ti saan nga ikaskaso dagiti aglabas.
 2. Agmaymaysa a magmagna ti balasing iti inaldaw a nagaruat iti daan ken aguspaken a lupot nga aglabunglabong iti kinakuttongna idinto nga agugrupo a magmagna dagiti kataebna iti sumagmamano nga addang ti un-unana.
 3. Kanayon a mabati ti agtutubo a lalaki iti pagtaenganda iti Domingo gapu ta mariknana nga awan ti mangikaskaso kenkuana iti korumda ti kinasaserdote.
-

Sarsarita

Mabalintayo ti Makigayyem iti Nadumaduma a Kita ti Tao

Dua nga aso ti agay-ayam iti igid ti kalsada iti maysa nga aldaw idi adda naisar-ong a pusa. “Mabalin ti makiy-ayam kadakayo?” dinamag ti pusa.

“Saan!” imbugkaw ti maysa kadagiti aso, ket intuloy ti pusa nga inunor ti kalsada.

“Apay a kasdiay ti inaramidmo?” dinamag ti sabali nga aso.

“Saan a makiy-ayam ti aso iti kasta nga ayup. Maigidiat dagiti pusa kadatayo. Nakaar-ariwawada ken kanayon a kayatda ti umuli iti kayo. Kayatko ti makiy-ayam iti kas kaniak.”

Kalpasan ti sumagmamano a kanito adda agin-iniin a naliday ti kitana a pag-ong a sumungad iti kalsada. Simmardeng met ket dinamagna no mabalinna ti makiraman iti ragsakda. Imbaga manen ti sabali nga aso a saan. Isu a nagtuloy manen ti pag-ong.

“Apay a dina mabalin met ti makiy-ayam?” dinamag ti gayyemma.

“Dimo nakita ti langana? Saantayo a kalanglanga, ken nabuntog pay. Saan la ketdi a makataray a kas iti kapardastayo ken makakamat iti banag a kas iti ar-aramidentayo. Kayatko ti maysa a kas kaniak.”

“Ay,” kinuna ti gayyemna.

“Naglabas ti kanito ket dimteng ti maris-dapo a kuneho nga agtataray iti kalsada. Nadlawna dagiti dua nga aso nga agay-ayam ket nagsardeng ta kitaenna no makapagay-ayam met. Saan met a naawat. Nupay kasta, kayatna a maammuan no apay a di makapagay-ayam.

Nagsardeng nga agay-ayam ti aso a nagkedked ket kinitana ti kuneho.

“Maigidiatka kaniak. Saanta nga agkamaris. Maigidiat ti langam. Sabali ti aramidmo. Sabali ti timekmo. Kayatko ti kas kaniak.”

“Ania ti kayatmo nga aramiden?” dinamag ti kuneho.

	<p>“Kayatko ti agtaray ken aglagto,” insungbatna.</p> <p>“Ala . . .,” kinuna ti kuneho.</p>
Panaglilinnawag	Agsardeng ditoy ket paisingasing kadagiti agtutubo a babbai no kasano nga igibus ti estoria.
Estoria	<p>Igibus ti estoria:</p> <p>Kinarit ti kuneho dagiti dua nga aso iti lumba iti asideg a kakaywan. Iti gibus ti lumba adayo ti nangitarayan ti kuneho. Timmaliaw ket inurayna dagiti aso.</p> <p>“Kayatko met ti agtaray ken aglagto,” kinuna ti kuneho.</p> <p>“Didaka kalanglanga ken maigidiat ti unim, ngem kapadadaka iti dadduma a wagas,” kinuna ti maikadua nga aso. “Didaka la am-ammo.”</p>
Panaglilinnawag	<p>Kasano a mayarngiyo daytoy nga estoria iti biagyo?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apay a di kayat ti umuna nga aso ti makiay-ayam kadagiti sabali nga ayup? • Apay a nakiay-ayam met la dagiti aso iti kuneho? • Kasano a maaramatyo dagitoy a kapanunotan iti biagyo? • Adda kadi mapanunotyo nga asino man nga agtutubo a babbai iti lugaryo a mabalin a kasapulanna ti pakilangenan? • Kasano ti panangammoyo no addaanda iti kapada a pagesman?
Panangidatag ti mannursuro	Ilawlawag a no dadduma ditayo ikaskaso dagiti sabali ket ditayo ida iraman iti aramiditayo gapu iti maigidiat a maris, bado, wenno ugalida. Kasapulantayo ti panawen a panangam-ammo kadakuada ken mangduktal kadagiti nasayaat a galadda ken ti agpada a pagesmantayo.

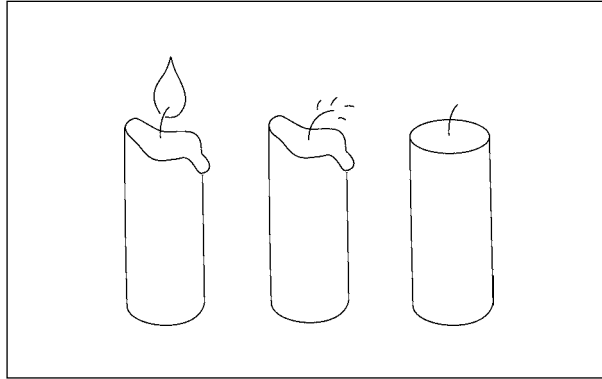
Mabalintayo ti Dumanon Kadagiti Dadduma

Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan	<p>Ilawlawag a maseknan unay ni Jesus kadagidiay napukaw. Iti maysa a pangngarig sinaritana ti napukaw a sensilio. Paukrad iti klase ti Lucas 15:8–10 iti Bibliada. Pabasa iti maysa kadagiti agtutubo a babbai ti pangngarig.</p> <p>Ilawlawag a mabalin nga idasig ti napukaw a sensilio iti daytoy a pangngarig iti tao a malmalday wenno napukaw. Mabalin nga idasig ti babai iti maysa a nakapukaw ket sigaganetget a mangsapul iti daytoy a tao. Uliten a basaen ti pangngarig iti tunggal bersikulo ket pagsasaritaanyo no kasano a maaramat kadagiti agtutubo a babbai nga awanan iti adu a gagayyem wenno saan a makimismisa a kanayon. Pailawlawag kadagiti agtutubo a babbai no kasano a maibaga ti Apo no kaano a pudno a maseknantayo iti maysa a tao.</p>
Panangtingiting iti kabaellan	Pailawlawag kadagiti agtutubo a babbai ti mabalin a maaramid iti itutulog iti kameng ti klase a makisinninged iti Simbaan. Ipaganetget a napateg ti panangrikna ken panangipakita iti napudno a pannakaseknan.
Amirisen a kasasaad	<p>Idatag dagiti sumaganad a kasasaad kadagiti agtutubo a babbai ket parisut kadakuada ti parikut:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Makitayo ti saan unay nga aktibo a kaklaseyo iti pagtagilakuan. Kayatyo nga ipakita kenkuana a magustuanyo. Ania ti aramidenyoy? 2. Awisenyo ti saan unay nga aktibo a gayyemyo iti klase. Agduadua sakbay a sumungbat. Sana ibaga a nalabit inton maminsanto nga umay. Ania ti aramidenyoy? 3. Awisenyo ti saan unay nga aktibo a gayyemyo iti klaseyo iti Agtutubo a Babbai. Ibagana a dina kayat ti umay ken makakita kadagiti tao a mangmulmulagat kenkuana gapu ta makimismisa. Ania ti aramiden ken sawenyoy? 4. Paregtaenyo ti saan unay nga aktibo a kameng nga umay iti klase, ket isungbatna a dina kayat dagiti miting. Ania ti aramidenyoy? 5. Ibagayo nga umay ti saan unay nga aktibo a kameng iti klase ket ibagana a saan. Ania ti aramidenyoy?
Panangidatag ti mannursuro	Ipakaammo a saan a maymaysa ti umno a sungbat ti kaaduanna kadagiti kasasaad a masagang dagiti agtutubo a babbai iti panangpadasda a mamagaktibo kadagiti saan unay

nga aktibo a kameng. Napateg nga ipakita ti pannakaseknan ken pammateg ti tao iti tunggal kasasaad. Mabalín a parmeken ti galad a panangipateg iti adu a parikut ket adu ti masaknaran.

Panaglilinnawag
iti pisarra

Mangiladawan iti tallo a kandela iti pisarra kas makita iti baba:

Itudo ti umuna a kandela a nasindian. Ibagá kadagiti agtutubo a babbai a mabalín nga ibagian ida daytoy a kandela. Isurat ti balikas a *sika* iti baba ti umuna a kandela. Ilawlawag kadagiti agtutubo a babbai nga ibagian ti maikadua a kandela ti saan unay nga aktibo a kameng—maysa a nasindian ngem apagbiit a naiddep. Babaen ti bileg ti nasindian a kandela mabalín a masindian ti maikadua a kandela. Ti panangpasged manen iti maikadua a kandela ti mabalín a mangibagi iti panangpasubli ti saan unay nga aktibo a tao nga agaktibo. Mangiladawan iti segged iti maikadua a kandela.

- Asino iti panagkunayo ti ibagian ti maikatlo a kandela? (Ti saan a kameng..)

Panaglilinnawag iti
nasantuan a
kasuratan

Saan pay a nasindian ti maikatlo a kandela, ngem no sagiden ti addaanen iti apuy, agrimat a kas kadagiti dua a kandela. Ilawlawag a kapada dagiti kandela ti amin a paset a nasken a mapuoran, ngem kasapulanda ti bileg iti ruar a mangirugi iti darang. Mabalín met a kasta dagiti tao, ngem no sagiden ida ti Espiritu Santo, makapagbalinda a silaw ti lubong, kas iti kandela. Paukrad iti maysa a kameng ti klase ti Doktrina ken Katulagan 103:9 ket basaenna ti kinuna ti Apo maipanggep kadagiti Santo.

- Ania dagiti sumagmamano a wagas a pannakapagbalintayo a silaw ti maysa a tao? (Ilista dagiti sungbat ti klase iti pisarra iti abay dagiti kandela. Mairaman dagiti mabalín a sungbat ti panagmision, wenno panagbalin a silaw babaen ti pagarigan, pannakigayyem, pannakikadua ken serbisio.)

Mangiladawan iti apuy iti maikatlo a kandela.

Estoria

Ibinglay ti sumaganad nga estoria ti maysa a tao nga isu ti nagtaudan ti naaramat a nangsindi iti silaw ti sabali iti ebanghelio:

“Isu ti kasingedan a gayyemko idi, a kinaubingan ken naam-ammok manipud iti dayta umuna a nakaddadanag nga aldaw ti maikamaysa. Manipud idin pagsisinnublatanmin ti ania man a banag manipud iti indayon ti munieka ken nadumaduma a pastilias agingga kadagiti klasemi iti sekundaria ken kadagiti pagpuyatan a pasken. Maysa laeng ti dakkel a paggidiatanmi. Kitaenyo, dina pay ammo ti kinapudno idinto nga ammokon.

“Napalabasko iti 12 nga atiddog a tawen a nakaamiris a saan la a siak ti pagpaayan ti ebanghelio ngem isu pay ket mabalín a siak ti makaigapu ti pakasarakanna iti daytoy.

“Inkamangko ti parikutko kadagiti misionariomi, a pampanunotek nga itedko kadakuada ti trabaho; ngem naallilawak.

“Ibagam kenkuana ta isuromi,’ kinunada.

“Kasla awan ti parikut iti panangisuro kenkuana. Adda kaniak ti kadagsenan a trabaho.

“Tineleponuak.

“‘Oy, amangan no kayatmo ti umay agbuya iti pelikula ditoy balay inton rabii?’ kinunak. ‘Agpabuya dagiti baro a misionario iti purokmi.’

“Immay. Nabuyana ti pelikula ket pimmanaw nga awan ti nasaona.

“Dimmaw-as dagiti elder kalpasan ti makalawas. ‘Napagsaritaanyo kadin no kaano a dumngeg iti ebanghelio?’ dinamagda.

“‘Kua, awan ti nasaona maipanggep iti pelikula. Diak ammo no bagaak pay.’

“‘Awagam ta saludsodem,’ kinuna ti maysa. Maysa a tao a dina kayat ti agpalpalabas iti kanito. Ala, diak makapagkedked iti elder, isu nga agmarmarakedked, manigtigergerak, a nangbagkat iti awditibo sako indayal. Diak la ammo no apay a kanayon a kasla nakarigrigat daytoy nga aramiden.

“‘Oy, Cheryl,’ kinunak. ‘Pampanunotek..kua, adda ditoy dagiti elder ket..kua, diak ammo no adda panawenmo nga umay ken.. mangammo iti sumagmamano a banag maipanggep iti Simbaan?’

“Napaut ti ulimek.

“‘Ala, wen, panagkunak.’

“Nakaangesak iti nalukay. ‘Kaano ti yaaymo?’

“‘Iti kaano man a kayatmo, siguro.’

“‘Inton rabii no bigat?’

“‘Wen, mabalin.’

“Tinaliawko dagiti elder. ‘Adda wayayo no rabii no bigat?’

“Nagtung-edda a siaayat. . . .

“‘Oy Dios ti agngina, Cheryl,’ kinunak idi idissokon ti awditibo.

“‘Agurayka, Patti,’ kinunana. ‘Kayatko a maammuam a diak umannugot iti ania man nga ibagada.’

“‘Ay, saan a bale. Basta umayka!’

“‘Ngem amangan a makisupangetak kadakuada, ket diak kayat dayta.’

“‘No kayatmo ti makisupanget kadakuada, mabalin latta. Saan a bale kadakuada.’

“Naaramid ti maikadua nga addang.

“Iti panaggibus ti maikapad nga isasarungkar di pay nakisupanget uray no naminsan. Kinapudnona, inanamonganna a naimpusuan ti amin a banag nga imbaga kenkuana dagiti elder. Iti dayta a rabii a panagsasao ti in-inaudi nga elder, ket idi malpas kimmita kenkuana ket kinunana. ‘Kayatmi nga ituding ti panagbuniagmo no Sabado. Ania ti makunam?’

“Napanganga ti in-inauna nga elder. Dina ninamnama a kasta ti kabiitna. Nagtibbonoak, ket tinipedko ti panagangesko. Apagapaman a nagari ti ulimek.

“Nagtung-ed ni Cheryl ket kinunana, ‘Wen.’

“Saanak a nagkuti, ngem nagdanagak idi dinawatda nga agkararag.

“Nagkararag, nakasimsimple ken napintas a kararag.

“Nagtalinaedak a nakadumog. Diak mayangad ti rupak. Naulimek a pimmanaw dagiti misionario.

“Idin nariknak ti panangapungolna kaniak, ket agpadpadakami a napalua.

“‘Patti,’ kinunana, nga umis-isem iti baet dagiti luana, ‘agyamananak.’

“Agyamyaman *kaniak* iti banag a maitedna laeng iti bagina, agyamyaman kaniak, idinto a naikkannak iti kapatgan a sagut a diak pulos ninamnama a maawat—ti panangawatna iti kapatgan a sanikuak, ti ebanghelio ni Jesucristo” (Patti Wiltbank, “The First Step Was the Hardest,” *New Era*, Jan. 1976, pp. 18–19).

Panangigibus

Panangidatag ti mannursuro

Itudo dagiti kandela iti pisarra. Ilawlawag a kinuna ti Apo a saan a rumbeng nga ilemmengtayo ti silawtayo iti sirok ti karemmengan (Mateo 5:15–16). Nasken nga ibinglaytayo kadagiti dadduma. Makaited iti panagbalbaliw ti silaw ti maysa nga agtutubo a babai.

Pammaneknek

Mangiburay ti pammaneknek kadagiti agtutubo a babbai a no sipupudnoda a mangpadas a mangidiaya iti pannakigayyemda kadagiti dadduma, paraburan ida ti Apo iti aramidda. Paregtaen ida a sigaganetget a mangibinglay iti lawagda iti sabali.

Panangipakat iti Adalen

Awisen dagiti agtutubo a babbai a mangpili iti tao a kayatda, a pasublien wenno pasuroten iti ebanghelio nga aramiden ti sangabukel a klase. Pangbuklen ida iti plano a mangaramid iti daytoy. Paisurat iti maysa kadagiti babbalasang dagiti kapanunotan bayat ti panaglilinnawagda. Mangpili iti maysa a banag manipud iti naisurat a kapanunotan a mabalin a rugian itan ti klase nga aramiden.

Makaaring Kadagiti Sabali ti Nalinteg a Pagwadan

GANDAT Mangisaad ti tunggal agtutubo a babai iti nalinteg a pagwadan para kadagiti sabali.

PANAGISAGANA

1. Iti aggidiat a binulong ti papel, mangisagana iti kopia dagiti sumaganad a nasantuan a kasuratan: Juan 13:15; 1 Timoteo 4:12; 1 Pedro 2:21; Mateo 5:16.
2. Mairuam kadagiti palawag ken estoria iti adalen.
3. Tudingan dagiti agtutubo a babbai a mangidatag iti ania man kadagiti nasantuan a kasuratan; estoria, wenno naadaw a sasao a kayatyo.

MAISANGASING A
PANGIDATAG
ITI ADALEN

Estoria

Mabalin a Makaaring Kadagiti Sabali ti Nalinteg a Pagwadan

Basaen ti sumaganad a palawag ni Kabsat nga Ardeth G. Kapp:

“No tungpalenyoy dagiti bilin ken surotenyoy dagiti pagwadan ti Mangisalakana, kasla kaarngina ti panangitag-ay iti silaw. Ti nasayaat a pagwadanyo makatulong kadagiti sabali a mangsapul iti dalanda iti sumipsipngat a lubong. Kasapulan ti bileg ti pakinakem a mangaramid iti ammoyo a nasayaat uray no narikut, narikut unay. Ngem diyonto mapukaw ti bileg ti pakinakemyo malaksid no kayatyo” (“Stand for Truth and Righteousness,” *Ensign*, Nov. 1988. p. 94).

Saritaen ti sumaganad nga estoria:

“17 ti tawenko ket kamengakon iti Simbaan manipud idi agtawenak iti walo. Saan a pulos a nagbalin a parikutko ti panagtungpalko iti ebanghelio agingga iti napalabas nga aldaw, idi adda di malipatan a padasko iti lalaki nga agnagan iti Craig.

“ . . . Iti maysa nga aldaw iti klasemi iti Algebra, inkeddeng [ti maysa a grupo ti lallaki] a sutilen ni Craig, a kaabayko iti tugaw. Naulimek ni Craig, ken saan nga isu ti kalaingan iti klase, isu a kaay-ayo dagitoy a lallaki a sutilen. Maysa nga aldaw inkeddengda nga iwaras ti balikas iti intero a klase a dida ikaskaso ni Craig. Gagangay a tultulongak kadagiti parikut a dina maawatan, isu nga idi nangngeko ti planoda, diak ammo ti aramidek.

“ . . . Iti sumagmamano a kanito sakbay ti panagruruar, naglikig ni Craig ket dinamagna no kasano a sungbatan ti maysa a parikut. Kimmita amin kaniak dagiti tao iti kuarto ket pinaliwda no ania ti aramidek. Nagragutok ti barukongko, ken nagkaling-etan dagiti dakulapko. Kayatko nga aramidek ti naasi a wagas babaen ti panangsungbatko kenkuana, ngem mariknak lattan ti bileg ti pannubngar gapu iti panagur-uray dagiti kaklasek iti panangbaybay-ak kenkuana.

“Bimbara ti rupak ket ammok lattan a nalabaga iti panangsangok ken ni Craig ket inlawlawagko no kasano a risuten ti parikut, Kasta ti napasamak. Apaman a nawara ti klase, agsasarunon ti panangpanagan kaniak dagiti lallaki ket pudno a parpariknaandak. Kasla diak pasien nga addakami iti sekundaria. Kaskami la maikamaysa, ket makasangsangitak. Ngem iti kaunggak ammok a nakaaramidak iti nasayaat.

“iti sumuno nga aldaw kasla diak kayaten ti agsubli iti klasek iti algebra. Ngem idi addaakon idiay, sinabatdak dagiti isu met la a lallaki ket imbagada kaniak a kayatda manen a padasen ti panglokoda ket impakaasida ti pannakikaduak. Ngem iti dayta a kanito, ammok a nasayaat ti inaramidko iti napalabas nga aldaw, ket diak la ketdi kayat ti umayon iti ay-ayamda.

“Idi ibagak kadakuada ti kasdiay, daydi ti pannakasdaawko iti unos ti panagbiagko. Imbaga ti gayyemko, a nakatugaw iti asideg, kadakuada a saan met a makikadua kadakuada. Sumagmamano a tao ti timmipon kadakami, agingga a dandani amin a kameng ti klase ti nangikeddeng nga inuubing ken minamaag ti ar-aramidenda. Sakbay a naggibus ti klase, maysamaysan ti makisarsarita ken ni Craig, ket pati dagiti lallaki a nangirugrugi iti daytoy kinasarsaritan maipanggep kadagiti parikut.

“Manipud iti daytoy nasursurok a saan a kas karina ti agaramid iti nasayaat a pagwadan, ngem umdasen ti maysa a tao a mamagbaliw iti amin. No adda umdas a bileg ti pakinakemyo ken umdas a pammatiyo, maaringanyo ti sangabukel a grupo no adda mangdurdurog” (Stephanie Christensen, “When the Pressure Is On,” *New Era*, Jan. 1988, pp. 8–9).

Panaglilinnawag

Damagen dagiti sumaganad a saludsod. Mangted iti panawen a panangsunbat dagiti agtutubo a babbai iti tunggal saludsod.

- Apay a nasken a kanayon a padasentayo ti agaramid iti nasayaat a pagwadan, uray no narikut?
- Ania a tulong ti maited kadakayo no mangisaadkayo iti nasayaat a pagwadan?
- Kasano a maaringanyo dagiti gagayyemyo iti nasayaat?

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag nga adda dakkel a pagrebbengan dagiti kameng ti Ti Simbaan ni Jesucristo Dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw a mangitanggaya ken mangisaad iti nasayaat a pagwadan. Ammotayo ti nasayaat ken dakes ken maipanamna kadatayo a kanayon a tartarabayennatayo ti Nailangitan nga Amatayo no agaramidatayo iti rumbeng. Nasaysayaat nga amang ti nadek ket iti Nailangitan nga Ama babaen ti panangtungpal kadagiti bilinna ngem ti agbalin a nalatak kadagiti sabali a tao babaen ti panangsukir kadagiti bilinna.

Panaglilinnawag

Awisen dagiti agtutubo a babbai a mangibinglay iti panawen a naaringanda iti kinaimbag ti maysa a tao wenno nakaaringda iti sabali a tao iti nasayaat. Mabalin a kayatyo ti mangisarita iti sumagmamano a padasyo.

Paibinglay kadagiti agtutubo a babbai ti pasamak a pakaaramidanda koma iti nasayaat a pagwadan ngem dida inaramid. Paibaga kadakuada ti riknada kalpasanna.

Panaglilinnawag iti pisarra

Mangikur-it iti dakkel a tanda ti panagkissay (-) iti pisarra. Damagen no ania ti kayat a sawen no kunatayo nga adda saan a mainugot a pangaring ti maysa a tao iti sabali.

Mangikur-it iti dakkel a tanda ti panangnayon (+) iti pisarra. Damagen ti kayat a sawen ti panagkumatayo iti maysa a tao nga adda mainugot a pangaringna iti sabali.

Paglilinnawagan ti sumagmamano a wagas a pakapagbalinantayo a mainugot a pangaring iti sabali.

Ipaganetget Dagiti Nasantuan a Kasuratan ti Pateg ti Pagarigan

Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan

Ilawlawag nga impakita kadatayo ti Mangisalakan no kasano ti agbalin a nasayaat a pagarigan. Kanayon a napudno iti ammona a rumbeng. Ited dagiti sumaganad a nasantuan a kasuratan kadagiti uppat nga agtutubo a babbai tapno basaenda iti napigsa:

1. “Ta inikkankayo iti pagtuladan, tapno aramidnyo met koma ti kas iti inaramidko kadakayo” (Juan 13:15).
2. “Awan koma ti pakaumsian ti kinaubingmo; no di ket sika koma ti ulidan kadagiti namati, iti sao, iti panagsasarita, iti kaasi, iti espiritu, iti pammati, iti kinadalu” (1 Timoteo 4:12).
3. “Ta nagsagaba met ni Cristo gapu kadatayo, a nangibati kadatayo iti ulidan, tapno surotentayo dagiti addangna” (1 Pedro 2:21).
4. “Kasta koma ti panaglawag ti silawyo iti sanguanan dagiti tao, tapno makitada dagiti naimbag nga aramidyo, ket dayawenda koma ni Amayo nga adda sadi langit” (Mateo 5:16).

Paglilinnawagan no kasano nga ipatungpal dagitoy a nasantuan a kasuratan iti biag ti maysa nga agtutubo a babai. Damagen dagiti sumaganad a saludsod:

- Kasano a ti panangparimatyo iti lawagyo (wenna panangipakita iti nasayaat nga aramid) mangyeg iti panagdayaw iti Nailangitan nga Ama?
- Kasano ti pannakapagbalinyo a positibo a pagarigan kadagiti gagayyemyo iti sao? iti kaasi? iti pammati, iti kinadalus?

Ti Nasayaat a Pagwadan Makaited iti Rag-o iti Adu a Tao

Estoria

Basaen ti sumaganad a pammaneknek ni Kabsat a Shirley Casper, kapisni ni Billy Casper a nalatak nga umaayam iti golf. Dawaten kadagiti agtutubo a babbai a denggenda ti sumagmamano a wagas a pakaipaayan ti pagwadan iti napateg a paset iti estoria.

“Adun a pasken ti nakaisaw-ak a sisasaganaakon a kumameng iti Ti Simbaan ni Jesucristo Dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw sumagmamanon a tawen sakbay a kimmameng ni Bill. Ad-adu ti pannakaisuro kaniak ti maipanggep kadagiti Mormon ngem ni Bill. Idi ubingak pay a babai, sumagmamano kadagiti napateg a gagayyem ni nanang ket Mormon. Idi dumakkelak ken iti panagasawami idi agangay, adu ti gagayyemko iti aglawlaw ti pagilian a Mormon.

“Idi nangabak ni Bill iti U.S. Open idi 1959 ken napapaut bassit ti panagindegmi iti Ciudad ti Salt Lake, Utah, adun ti ammok maipanggep iti relihion ket adu ti napateg a napaliwko. Dayta a gundaway ti panangimutektekko iti Mormonismo. Kayatko nga ad-adu ti maammuk maipanggep iti daytoy, ket iti yaadu ti maadalko, umad-adda ti gagarko a makasursuro.

“Adda kinabatad maipanggep kadagiti Mormon—saan a babaen ti ginagamsaw a wagas, ngem iti wagas a pakadlawan iti tunggal kameng ti kinamatalekna a ti ar-aramidenna maipanggep iti relihion isu ti kayatna nga aramiden.

“Kasla nasaysayaat ti panagbiagda ngem dagiti sabali a tao, a nasalsaliwanwan—diak kayat a sawen a maipanggep iti pagrukodan iti kuarta. Nasalun-atda, naragsak, taoda a kanayon nga adda ar-aramidenda. Nasingedda kadagiti kaamaanda. No adda maammom a Mormon, gagangay a maammom ti kaamaanna.

“Nagustuak ti programa dagiti agtutubo iti Simbaan. Nagustuak ti Tabernacle Choir ket kayatko a kanayon a makikankantaak. Awan ti nangipapilit iti relihionna kadakami. Basta kasla lattan magustuanmi dagiti gagayyemmi a Mormon iti kinasiasinoda.

“Malagipko ti sumagmamano kadagiti immuna a pasken idia Utah. Kasla manmano ti agiinum ken basbassit ti agsigsigarilio. Kalpasan ti panaggapum kadagiti kuarto a napno iti asuk iti rinabii, inaldaw-aldaw a magustuam ti imnas ti nadalus nga angin.

“Ulitek. Magustuak ti wagas a panagbiag dagiti tao a Mormon. Daytoy ti ad-adu a nangtignay iti essemko.

“Kayatko koma ti sumrek iti templo a kaduak ni Bill sakbay a napankami idia, ngem saan pay isuna a nakasagana. Naasi ti Apo ken Mangisalahan kadakami iti kasta a wagas—saannakami nga inikkan kadagiti paglintegan a dimi kabaelan nga awaten. Nasken a dumur-astayo amin iti kasta a kabaelan sakbay a maited ti addan kadayo ita.

“Idi imbaga ni Bill nga agpabuniagen, ammok a pudno a tungpalenna. . . .

“Naluktan dagiti baro a lubong kadakami. Nakaduak ti sumagmamano kadagiti babbalasang a misionario idia Hong Kong—tapno laeng maadalko ti programa ti misionario.

“Gapu iti golfmi adu a lugar ti nadanonmi iti lubong, ket nadlawmi a kasdi latta a managayat ken naasi dagiti Mormon iti sadino man a papananmi. Saanda la nga agdaydayaw kadagiti agay-ayam iti golf, dagiti tao iti galeria ni Bill. Isuda dagiti kakabsatmi iti ebanghelio—nga isu met laeng dagiti kakabsatmi iti lubong dagiti espiritu a kas annak ti Amatayo iti langit. . . .

“Dakami a Casper naduktalanmi a no ipakaammomi kadagiti tao a Mormonkami, iti kasayaatan a pannakaipakaammomi, nasaysayaatkami. Dayawendakami dagiti tao iti pammatimi. Mabalina dida kumanunong kadakami, ngem dayawendakami, a kas iti panagdayawmi kadakuada ken ti pammatida. . . . Madaydayawkami kadagiti pagbatayanmi. Mabigbigkami no kaikarianmi ti mabigbig.

“Ket nasursurok a dakkal ti kaipapanan ti pagarigan iti tunggal kasasaad. Maysa a gapu ti nagkamengak iti Simbaan dagiti pagarigan nga impakita dagiti Mormon. Kayatko ti makaaramid iti adu para kadagiti dadduma a kas iti inaramidda kaniak” (Hack Miller, *The New Billy Casper* [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1970], pp. 132–35).

Panaglilinnawag

Pailawlawag kadagiti babbalasitang dagiti wagas a nakaaringan ni Kabsat a Casper. Ilawlawag a dagiti padas ni Kabsat a Casper ti namaregta kenkuana a tumulong kadagiti sabali babaen ti panagbalinna a nasayaat a pagwadan kadakuada.

Panangipakat iti Adalen

Paregtaen dagiti agtutubo a babbai nga ammuken dagiti nasayaat a pagwadan dagiti tao iti aglawlawda ken ikagumaanda ti agbalin a pagwadan iti kinasayaat iti tunggal maysa iti aglawlawda.

Panagdur-as a Naespirituan

GANDAT

Maawatan ti tunggal agtutubo a babai ti pagbatayan ti panagbabawi.

PANAGISAGANA

1. Isagana dagiti sumaganad a siam a balikas a naisurat iti papel: “Dagiti Addang ti Panagbabawi:” “Bigbigen ti biddut,” “Ikari a saanen nga uliten ti basol,” “Ikumit manen ti bagi,” “Panangisubli iti innala,” “Riknaen ti pudno a panagladingit,” “Mangted iti pawayway,” “Pakawanen ti bagi ken dagiti sabali,” ken “Umawat iti pammakawan ti Apo.”
2. Tudingan dagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man a nasantuan a kasuratan, estoria, wenno naadaw a sasao a kayatyo.

MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN

Pagpanunotan a
saludsod

Nasken ti Panagbabawi a Panggun-od iti Pammakawan

- Ania ti riknayo *sakbay* ken *kalpasan* ti panagbabawi?

Nasantuan a
kasuratan

Inladawan ni Alma ti riknana kalpasan ti napudno a panagbabawina. Pabasa iti agtutubo a babai ti Mosiah 27:29.

Naadaw a sao ken
panaglilinnawag

Basaen ti sumaganad a naadaw a sao a nangidasigan dagiti dadaulo ti Simbaantayo ti panagbabawi iti pagpugas:

“Ti Dios . . . addaan iti lapis nga adda pagpugasna ket inkarina kadaytoy nga aramatenna daytoy no agbabawi ken baliwantayo ti aw-awiddaytoy. . . . Nasaona a no lipatentayo dagiti dakes nga aramiddaytoy ken mamimpinsan a baliwantayo ti panunottayo maipanggep iti daytoy, punasenna iti panunotna ket lipatenna lattan ti pakabuklan daytoy. Awan duadua, namnamaenna a punasentayo met iti panunottayo” (Sterling W. Sill, *Making the Most of Yourself* [Salt Lake City: Bookcraft, 1971], p. 93).

- Apay a ti panagbabawi kasta ti kinakaskasdaawna a pagbatayan ken kinaindaklanna a bendision iti biagtayo?

Naadaw a sao,
dagiti balikas a
naisurat iti papel, ken
panaglilinnawag

Addang iti Panagbabawi

- Kasano ti panagbabawim?

Tapno masungbatan daytoy a saludsod, paglilinnawagan dagiti addang ti panagbabawi kas naibinsabinsa iti sumaganad a naadaw a sao ni Elder Robert D. Hales. Bayat ti panangirugiyo iti tunggal addang, ipaskil ti maitutop a balikas a naisurat iti papel. Ilawlawag ti kayat a sawen ti tunggal addang kadagiti agtutubo a babai. Pabasa kadagiti kameng ti klase dagiti nasantuan a kasuratan a naagapad iti maika-2 ken -8 nga addang.

Rugian babaen ti panangipaskil iti balikas a naisurat iti papel a “Dagiti Addang iti Panagbabawi:”

“1. Bigbigen a nakaaramiddaytoy iti biddut.

“2. Makitulag iti Apo a saantayon nga uliten ti basol a naaramiddaytoy ken pagbabawiyantayo. ‘Babaen daytoy maammuanyo no nagbabawi ti tao iti basbasolna—adtoy, ipudnona ida ken baybay-annan ida.’ (Doktrina ken Katulagan 58:43.)

“3. Baliwantayo nga ikumit ti bagbagitayo nga agbiag iti nasaysayaat iti amin a beddeng ti ebanghelio.

- “4. Agbayad para kadagiti biddut a naaramid babaen ti—
 “a. Panangikararag iti Apo iti panagbabawi.
 “b. Panangipudno iti obisopotayo . . . [no nadagsen ti basol].
 “c. Idadawat iti pammakawan kadagiti nagbasolan.
- “5. Ti kaunggan ti panagbabawitayo nasken a kas met ti kauneg ti basol a naaramidtayo. Awan ti nalaka nga aramid. Nasakit, ngem makaugas met.
- “6. Panawen ti sumaruno a kasapulan iti panagbabawi ken panangisubli iti innala.
 “a. Panawen a panangipaneknektayo iti bagitayo, iti Apo, kadagiti padatayo a tao a naikumittayon ti bagitayo iti baro a wagas ti biag.
 “b. Panawen a panagadal kadagiti nasantuan a kasuratan ken panangidaton iti biagtayo kadagiti bilin a maadaltayo a nasken a tungpalentayo tapno agragsak ken agrag-o.
- “7. Naan-anay a pammakawan iti bagitayo ken pammakawan nga awan pammabalaw ti rikna kadagiti nagbasol kadatayo.
- “8. Kamaudiananna, ti kapatgan kadagiti amin a bendision: ti pammakawan ti Apo. Saantayo a taliawen ti pannakaupay ken pannakapasakit, ngem iti masakbayan a nanaigan iti namnama ken rag-o ken ayat iti Dios, iti bagi, ken iti sangkatawan” (iti Conference Report, Oct. 1976, p. 34; wenko *Ensign*, Nov. 1976, p. 26).

Agtultuloy nga Aramid ti Panagbabawi

Dagiti naadaw a sasao ken panaglilinnawag

Ilawlawag a nakaskasdaaw a sagut ti panagbabawi a makatulong kadatayo a dumur-as iti daytoy a biag. Nasken a nainsiriban ti panangaramattayo iti daytoy a sagut. Basaen ti sumaganad a naadaw a sao:

“Naited ti panagbabawi a kas maikadua a kapatgan a pagbatayan ti ebanghelio. . . .

“Makaaramidtayo amin iti biddut. No napudno ti panagbabawitayo, adda kalintegantayo nga umasideg [iti Nailangitan nga Ama] a dumawat iti pammakawan, ngem laglagipentayo nga awan ti kalintegantayo a maaddaan iti maituding a bilang ti biddut. *Kanayon* a nasaysayaat a ditayo agaramid. Ken pudno a nasken a saantayo a tungngang wenno nasukir a mangulit-ulit iti sigud a biddut. Makasursurotayo koma kadagiti bidduttayo. Saan nga umdas a kas iti kasayaattayo idi kalman ti kasayaattayo ita. Nasken a nasaysayaattayo. . . . Ngem maysa kadagiti kadaksan a doktrina a suroten ti asino man ti panagkunana a gapu ta nagbiddut ti maysa a tao, awan ti aniamanna no mangaramid iti maysa wenno ad-adu pay. Kasayaatan a panagbabawi ita, sakbay ti inton no kua” (Richard L. Evans, iti Conference Report, Oct. 1969, p. 68; wenko *Improvement Era*, Dec. 1969, pp. 74, 76).

Tulongan dagiti agtutubo a babbai a mangamiris a saan laeng nga agpaay ti panagbabawi kadagiti nakaaramid iti nadagsen a basol, *ngem addang daytoy iti panagbalin a nasaysayaat a tao*. Nasken nga aramatentayo ti pagbatayan ti panagbabawi iti inaldaw iti unos ti panagbiagtayo.

Makatulong ti sumaganad a naadaw a sao a mangilawlawag iti agtultuloy nga addang iti panagbabawi:

“Ti panagbabawi saan a maisina iti panagdakkel, ta iti amin a panagdakkel agtultuloy ti pannakidanggay, a mapaspasamak a matallikudan. Saantayo a masukatan ti dakes a biag iti nasayaat babaen ti maymaysa a balikas wenno tignay; nasken nga adda agtultuloy nga addang a pangsukat iti biddut ken dakes nga aramid iti kinapudno ken nasayaat nga aramid; iti panagbalin a nasayaat manipud iti dakes ken nasaysayaat manipud iti nasayaat.

“No pagsasaritaantayo ti pannakasapul iti agtultuloy a panagbabawi saantayo koma a pagbiddutan ti agsasaruno a panagbasol ken panagbabawi ken panagbasol manen. Saan a naan-anay a panagbabawi dayta. Nasken a kitaentayo ti umno ken surotentayo, lasinentayo ti biddut ket lipatentayo daytoy iti ‘Nadiosan a panagladingit’ no gun-odontayo ti bendision ti naan-anay a panagbabawi” (Hugh B. Brown, *Eternal Quest*, comp. Charles Manley Brown [Salt Lake City: Bookcraft, 1956], pp. 99, 102).

Panangidatag ti mannursuro ken panaglilinnawag

Ilawlawag a bayat ti idudur-astayo a naespirituan, maamiristayo a biddut dagiti banag a kasla nasayaat amin idi. Ti idudur-as a naespirituan tumulong iti tao a mangpamek kadagitoy baro a nabigbig a pagkapsutan. Daytoy ti idudur-as. Iti tunggal aldaw a pannakaadaltayo kadagiti banag a nasken a liklikan, manayonan ti ammotayo ket dumur-astayo iti sabali nga agpang iti idudur-as. Ipaganetget nga *agtultuloy nga aramid ti*

panagbabawi a mangidur-as kadakayo iti panunot ken tignayyo bayat ti pannakabigbigyo kadagiti pagkapsutanyo. Agtultuloy daytoy nga aramid bayat ti kinaagkabannuag.

- Adda kadi mapanunoty a babassit a banag iti biagyo a nasken nga ibabawiyoy?
- No ikagumaanyo nga isagana ti bagiyo iti maysa kadagitoy a banag iti linawas, kasano a mapasayaat ti biagyo ken ti riknayo a maikari?

Naadaw a Sao

Imbatad ni Presidente Spencer W. Kimball: “Gapu ta agbasoltayo amin iti nalag-an wenno nadagsen, kasapulantayo amin ti masansan a panagbabawi, ti agtultuloy a panangitag-aytayo iti imatangtayo ken ti aramidtayo. Marigatan ti maysa a tao a mangaramid kadagiti bilin ti Apo iti maysa nga aldaw, lawas, bulan wenno tawen. Nasken nga agtultuloy daytoy nga aramid iti unos dagiti nabati a tawen ti tao” (*The Miracle of Forgiveness* [Salt Lake City: Bookcraft, 1969], p. 202).

Ti Panagbabawi Mangyeg iti Talinaay

Estoria

Idawat a dumngeg dagiti agtutubo a babai iti sumaganad nga estoria tapno makita no kasano ti pannakaidasigna iti pagbatayan ti panagbabawi.

Magustuan ni Jane ti mapmapan iti ruar, ket adu nga oras ti busbosenna a sumang-at kadagiti bantay. Adda nakitana a gukayab iti maysa nga aldaw. Nupay adda kebbana a sumrek iti gukayab, pinarmek ti essemna a kumita iti uneg. Nagsursor iti uneg ti gukayab, ket adu ti nakitana a makaay-ayo a langa. Nabengbengen ti sipnget iti gukayab ket nautobna a nayaw-awan.

Narikhana ti danag, ken buteng, ket kinasuronna ti bagina iti narisut a kasasaadna. Ket idi dina masarakan ti dalanna nga agsubli, nagari kenkuana ti pannakaupay. Ania itan ti aramidenna? Saannan a makita ti turongenna ket dina masarakan ti umno a dalan. Iti daytoy a kanito ti nakalagipanna nga agkararag tapno matulongan. Dimmawat iti Apo iti panangiwawan iti panagsublina iti umno a dana ken maparmekna ti minamaag a biddutna iti iseserrekna iti gukayab. Iti panagkarkarawana iti bakrang ti gukayab, nanglikmut ket nakakita iti anaraar iti adayo. Imparpartakna ti nagna nga agturong iti lawag agingga a nakaruar.

Dagiti pagpanunotan a saludsod

- Inranta kadi ni Jane ti mapukaw iti gukayab?
- Ania iti panagkunayo ti rikna ni Jane idi makaruar iti gukayab?
- Nakarikhakayo kadin iti pannakapukaw ket saanyo a masarakan ti dana nga agsubli iti Nailangitan nga Amayo?

Ilawlawag a kaarngi ti panagbabawi ti rikna ni Jane idi mabigbigna ti biddutna, nangipakita iti naimpusuan a panagbabawi, inkararagna ti pammakawan ken panangiwawan, ket nagsubli iti lawag. Maysa kadagiti kasam-itan, katalinaayan a rikna a maawat ti tao.

Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan

Ilawlawag a makaaramiditayo amin iti biddut iti inaldaw iti biagtayo. Babaen laeng ti umno ken naan-anay a panagbabawi a magun-odantayo ti lumansad a kinatalinaay ti rikna.

Indadanes ni Alma, ti propeta iti Libro ni Mormon, ti Simbaan idi agtutubo pay. Nagparang kenkuana ti anghel a nangibaga nga isardengna ti natiri nga ugalina. Nakarikna ni Alma iti naimpusuan a panagbabawi bayat ti panangrugina a mangibabawi kadagiti basolna. Pabasa iti agtutubo a babai ti Alma 36:12–13, 15–16.

- Apaman a nabigbig ni Alma dagiti basolna, ania ti narikhana?

Pabasa iti sabali nga agtutubo a babai ti Alma 36:17–21.

- Kasano ti panangiladawan ni Alma iti riknana idi malagipna ti pannubbot ni Jesucristo ket naammuanna a mabalina a mapakawan?
- Kasano a dumur-as ti ayat ken panagdayawtayo iti Mangisalakan no naimpusuan ti panagbabawitayo ken dumawattayo iti pammakawan?

Panangigibus

Pammaneknek

Iburayyo ti pammaneknekyo iti kinapudno ti ayat ken pannubbot a sakripisio ni Jesus. Paneknekanyo a dana ti kinaragsak ti kinalinteg ken no adda maaramid a basol, sisasagana ti

Pammakawan

GANDAT Masursuro ti tunggal agtutubo a babai ti pateg ti panangpakawan kadagiti dadduma.

- PANAGISAGANA
1. Mangitugot iti lapis ken papel a saggaysa ti tunggal kameng ti klase.
 2. Mangisagana iti paskil a nakaisuratan ti nasantuan a kasuratan, “Ket managayan-ayatkayo, agkikinnaasi ken agpipinnakawankayo, a kas met ti Dios pinakawannakayo gapu ken Cristo” (Taga-Efeso 4:32).
 3. Isurat iti maysa a papel ti palawag ni Presidente Spencer W. Kimball a masarakan iti maikadua a benneg ti adalen. Ited iti maysa kadagiti agtutubo a babai sakbay a rugianyoy ti adalen ket paadal kenkuana tapno naannayasto ti panangbasana bayat ti klase.
 4. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenna naadaw a sao a kayatyo.
-

MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN

Dagiti amirisen a
kasasaad

Pakauna

Ikkan ti tunggal agtutubo a babai iti lapis ken papel. Pailadawanyo iti klase dagiti dua a kasasaad. Iti paggibusan ti tunggal maysa, isuratda ti mabalin nga aramidenda iti umarnge a kasasaad.

Umuna nga Amirisen a Kasasaad

Adda inlatak a palimed ni Maryann ken ni Kathy a gayyemna ket nagtalek iti daytoy nga ilimedna ti nagsaritaanda. Kalpasanna, nangngeg ni Maryann nga ibagbaga ni Kathy iti sabali. Saan la a dayta, ngem innayon ni Kathy iti estoria, nga imbagana a kasla napasamak dagiti banag a di met pudno. Nangrikna unay ni Maryann gapu ta di tinungpal ti gayyemna ti saona. Kasta met a nalabes ti pungtotna—nalabes unay ti pungtotna ta napanunotna a dinanton pulos kasao ni Kathy.

Paisurat iti tunggal agtutubo a babai ti aramidenna no isu koma ni Maryann.

Maika-2 nga Amirisen a Kasasaad

Bayat ti panglukat nga aramid, inkabil ni Karen ti petakana iti bangko. Nabatina idiai idi agsisinada iti klase. Idi nagsubli a mangala iti petaka, awanen. Iti sumuno nga aldaw, napan ni Susan, ti balasitang a kaak-akar iti asidegda, iti balay da Karen. Inannugot ni Susan nga innalana ti petaka. Insublina a kinunana a ladingitenna ket dimmawat ken ni Karen iti pammakawan. Kinuna ni Karen, “Nalipatak daydiayen.” Bayat ti pannakisarita ni Karen iti sumagmamano a gagayyemna kalpasan ti sumagmamano nga aldaw, dinamag ti maysa kadagiti babbalasitang no adda makaam-ammo ken ni Susan.

Ikkan dagiti agtutubo a babai iti panawen a mangisurat iti aramidenda no isuda koma ni Karen. Ibaga kadakuada nga ipaknida pay laeng dagiti papelda ta maaramatdanto iti arinunos ti adalen.

Insuro ti Mangisalikan ti Pammakawan Babaen iti Sao ken Pagarigan

Panaglilinnawag
iti nasantuan a
kasuratan

Ilawlawag nga insuro ni Jesucristo dagiti tao iti rumbeng nga aramidenda no adda mangsair kadakuada. Padengngeg kadagiti agtutubo a babai ti maysa a nasantuan a kasuratan ket kitaenda dagiti pammilin nga inted ni Jesus. Pabasa iti maysa nga agtutubo a babai ti Mateo 5:43–44.

- Kasano ti panangtratoyo kadagiti mangsair kadakayo?

Insuru ni Jesus a nasken a pakawanen dagiti pasurotna ti tunggal maysa. Nasken nga ayatenda dagiti kabusorda ken bendisionanda dagiti mangilunod kadakuada. Inlawlawagna pay a no saan a mamakawan ti tao, dakdakkal ti basolna ngem ti nagbasol. Pabasa iti maysa nga agtutubo a babai ti Doktrina ken Katulagan 64:9–10.

- Kasano ti kadagsen ti saan a mamakawan kadagiti dadduma?
- Asino ti masapul a pakawanenyo?

Naadaw a sao ken panaglilinnawag

Nangisaad ni Jesus ti kangatuan a pagarigan iti panangpakawan kadagiti mangsair ken mangpasakit. Inlawlawag ti maysa kadagiti dadaulo ti Simbaantayo: “Ibaga kadayo ti pakasaritaan ti Biblia nga awan ti nabia a tao ti nagsagaba iti pannakairurumen, saem, ti panagtutuok a naglasatan ti Mangisalakian iti lubong bayat dagiti naudi nga oras ti panagbiagna ditoy daga.

“Kalpasan dagiti nagsasaruno nga ulbod a pammabasol, liniputan ti maysa a maibilang kadagiti kasingedan iti ragup dagiti gagayyemna. Naglasat ngarud iti masasao a pannakausig, a nangpataud iti panggeddeng nga induron ti pagimbagan ti politika ken pannakipagrikna ti publiko imbes a maibatay iti linteg.”

Isardeng a basaen ti naadaw a sao ket saludsoden:

- Ania ti riknayo no liputannakayo ti gayyemyo?
- Ania ti aramideno iti tao a mangipabasol kadakayo iti diyo met aramid?

Ilawlawag a saan a naggibus ti panagsagaba ni Jesus iti ulbod a pammabasol ken panangliput ti maysa a gayyem. Ituloy a basaen.

“Sa iti agdadaraddan nga agsasaruno a panagtutuok: adda ti atiddog a panagtutuok iti Kalbario bayat ti panangibaklayna iti nadagsen a krus; inik-ikkisan ken tinuuptupraan ti adu a tao iti dalan; adda dagiti nagidiaya iti suka, a ginibusan dagiti nadawis a lansang; sa kamaudiananna, naipadeppa sadiay, a nalulo ti bagina ken agdardara, a sursuroten pay la dagiti kabusorna; ket iti ngalay amin dagitoy ti nalabit nga immararawan ni Jesus a siuulimek, a napnuan pasnek a panangrukabab, ‘Ama, pakawanem ida ta dida ammo ti aramidenda . . .’ (Lucas 23:34.) (Robert L. Simpson, iti Conference Report, Oct. 1966, p. 128; wenna *Improvement Era*, Dec. 1966, p. 1148).

Tapno Magun-odtayo ti Pammakawan ti Dios, Nasken a Sursuruentayo a Pakawanen Dagiti Dadduma

Naadaw a sao ken panaglilinnawag

Ilawlawag a bayat ti panangpakawan ti agtutubo a babai, palubosanna ti Apo a mamakawan kenkuana. Sinaludsod ni Elder Marion D. Hanks ti sumaganad a saludsod: “Saan kadi kaipapananna ti kaawan pulos panagbabain iti idadawat a namnamaen iti Dios a mamakawan no saantayo met a mamakawan?—a sibubulanos? ken iti puspusotayo?” (iti Conference Report, Oct. 1973, p. 15; wenna *Ensign*, Jan. 1974, p. 20).

- Kasano ti panangpakawanyo iti maysa a tao a sibubulanos ken sipupuso?
- Kasano a parmeken ti rikna a pannakasuron, panagpungtot, wenna panagibales kadagiti nagbasol kadakayo tapno napudpudno ti pammakawanyo?
- Kasano a matulongannakayo ti kararag a makasursuro a mamakawan?
- Kasano a ti panangawat ken panangammo iti Mannubbot matulongannakayo a mangpakawan kadagiti dadduma?

Ibaga nga inlawlawag ti Nailangitan nga Ama, kas naisurat kadagiti nasantuan a kasuratan, a no agbabawi ti tao, pakawanenna dagiti basolda ket “dinan laglagipen dagitoy” (Doktrina ken Katulagan 58:42). No pakawanen ti maysa nga agtutubo a babai ti maysa a tao, nasken a sibubulanos nga ibagana iti tao sana lipatenen ti basol, a saannan nga ag-agapaden pay.

Naadaw a sao

Awaganyo ti agtutubo a babai a nangtedanyo iti palawag ni Presidente Spencer W. Kimball a mangbasa iti napigsa.

“Masapul kadi a mamakawanak uray no agtalinaed [ti nagbasol kaniak] a nalamiis ken nakayakay ken mapagduaduaan? Awan panagduaduaan iti daytoy.

“Gagangay a biddut ti kapanunotan a nasken nga agpakawan ken kurang la nga agkaradap iti daga ti nakabasol sakbay a maited ti pammakawan. Awan duadua, a ti nakaaramid iti babak ti rumbeng a makibagay, ngem iti biang ti nakaaramidan ti babak, nasken a pakawanenna ti nagbiddut uray ania ti ugali ti adda iti sabali a bangir” (*The Miracle of Forgiveness* [Salt Lake City: Bookcraft, 1969], p. 282).

- Kasano ti panangtratoyo iti tao a nangpasakit wenno nagbasol kadakayo no saan a dumawat iti pammakawan? Anian no di agpakawan?
- Kasano ti rumbeng nga aramidenyo iti maysa a tao a mangulit-ulit a mangaramid iti isu met laeng a biddut? (Mateo 18:21–22.)

Paskil

Iparang ti paskil nga inaramidyo a nakaisuratan ti nasantuan a kasuratan, “Ket managayan-ayatkayo, agkikinnaasi ken agpipinnakawankayo, a kas met ti Dios pinakawannakayo gapu ken Cristo” (Taga-Efeso 4:32).

Panaglilinnawag iti amirisen a kasasaad

Idilig kadagiti amirisen a kasasaad nga impakitayo iti rugi ti klase. Papanunot a naimbag kadagiti agtutubo a babbai dagiti sungbat nga insuratda. No kayat dagiti agtutubo a babbai, mabalinda a baliwan dagiti kapanunotanda.

- No dakayo ni Maryann, kasano ti pannakilangenyoy ken ni Kathy no agkitakayo manen?
- No napudpudno ti pammakawan da Maryann ken Karen, ania ti riknada iti kaungganda?
- Idi pinakawan ni Karen ni Susan, kinunana, “Nalipatak daydiayen.” Ania ti rumbeng a tignay ni Karen no pudno a pinakawannan ni Susan?

Ti Pammakawan Mangted iti Ayat ken Bendision

Estoria ken panaglilinnawag

“Iti simbaan idiy Munich ti nakakitaak kenkuana—ti luding, nalukmeg a lalaki a nakaamerikana iti maris dapo, adda maris kudil a kallugong nga iggemna. Agsasaruno dagiti tao a rummuar iti kuarto iti akimbaba a kadsaaran a kalkalpasko a nagsaritaan, nga agturong kadagiti nagaabay a kayo a tugaw iti ridaw iti likudan. Tawen 1947 idi ket gaggapuk iti Holland a mapan iti naabak nga Alemanian nga imetko ti mensahe a mamakawan ti Dios.

“Daydi a kinapudno ti nasken unay a mangngeganda iti dayta nakas-ang ken narebbek a daga, ket intedko kadakuada ti kaay-ayok a panangiladawan iti panunot. Nalabit a gapu ta ti baybay saan nga adayo iti panunot dagiti Olandes, kayatko a panunoten a dita ti nakaipuruakan dagiti napakawanen a basol. ‘No ipudnotayo dagiti basbasoltayo,’ kinunak, ‘ipuruak ida ti Dios iti puseg ti taaw, ket sadiaydan iti agnanayon. . . .’

“Minulmulenglandak dagiti natalinaay a rupa, a kasla dida mamati. Awan a pulos ti saludsod kalpasan ti panagsaritak idiy Alemanian idi 1947. Nagtakder dagiti tao a siuulimek, siuulimek a binalkut dagiti rutapda, siuulimek a rimmuar iti kuarto.

“Ket dita ti nakakitaak kenkuana, a makilinnatlet kadagiti dadduma. Iti maysa a kanito nakitak ti amerikana ken ti maris kudil a kallugong; iti sumaruno, ti asul nga uniporme ken ti gurra nga adda maskarana nga adda nailadawan a banga-banga ken nagkurus a tulang. Apagapaman nagsubli ti lagip: ti dakkal a kuarto nga addaan iti natadem a silaw iti ngato; dagiti nautoyan a buntuon ti lupot ken sapatos iti tengnga ti baldosa; ti bain a magna a lamolamo a lumabas iti daytoy a tao. Makitak ti nalap-it a langa ti kabsatko nga adda iti sangok, a madlaw dagiti natadol a paragpagna a binungon ti namaga a kudil. *Betsie, anian a kuttongmo idi!*

[Natiliwkami ken ni Betsie iti panangilemmengmi kadagiti Hudio iti balaymi bayat ti panangsakup dagiti Nazi iti Holland; guardia daytoy a lalaki iti kampo a pakaparparigatan iti Ravensbruck a nangipananda kadakami.]

“Ita adda iti sangok, ket intanggayana ti dakulapna: ‘Napintas a mensahe, Fraulein! Nagsayaaten a maammuan a, kas iti kunam, adda iti puseg ti taaw ti amin a basoltayo!’

“Ket siak, a naannayas a nagsao iti pammakawan, naginkakarawa iti libro iti bolsak imbes nga awatek dayta a dakulap. Dinak malagip, la ketdi—kasano ti pannakalagipna iti maysa a balud a maibilang kadagiti rinibu a babbai?

“Ngem malagipko daytoy ken ti lalat a baina nga agtiltillayon iti barikesna. Kasangsangok ti maysa kadagiti nangbalud kaniak ket kasla nagsardeng ti panagtaray ti darak.

“Naagapadmo ti Ravensbruck iti bitlam,’ kinunana, ‘Guardiaak idi idiy.’ Dinak la ketdi malagip.

“Ngem manipud iti dayta a kanito,’ intuloyna, ‘nagbalinakon a Kristiano. Ammok a pinakawannak ti Dios iti kinakuspag nga inar-aramidko idiy, ngem kayatko a mangngeg a mismo kenka. Fraulein,’ naitanggaya manen ti dakulap—‘mapakawannak kadi?’

“Ket nagtakderak idiy—siak a madagdagullit a mapakawan dagiti basolna—ket saanak mamakawan. Natay ni Betsie iti dayta a lugar—mapunasna kadi ti in-inut a nakaam-amak nga ipapatayna babaen laeng ti idadawatna?

“Nalabit a saan unay a nabayag a nagtakder idiy—a nakatangngaya ti dakulapna—ngem kaniak kasla adu nga oras ti pannakipinnettengko iti karikutan a banag nga ita pay laeng nga aramidek.

“Ta nasken nga aramidek daytoy—ammok dayta. Adda kangrunaan a pagrukodan ti mensahe a mamakawan ti Dios: a pakawanentayo dagiti nangdangran kadatayo. ‘No diyo pakawanen ti naglabsingan dagiti tao,’ kuna ni Jesus, ‘uray ti Ama iti langit dina met pakawanen dagiti naglabsinganyo.’

“Ammok a saan laeng a bilin ti Dios, ngem inaldaw ketdi a padas. Manipud idi naggibus ti gubat addan taengko iti Holland para kadagiti biktima ti kinaranggag dagiti Nazi. Dagidi nakapakawan kadagidi sigud a kabusorda nakapagsublida met iti lubong ket nabaliwanda manen a buklen ti biagda, uray ania man ti nabati a piglat iti bagi. Nagtalinaed a di makakunkunail dagidi nangtaraken iti sakit ti nakemda. Kasta ti kinagagangay ken kinasaemna.

“Ket nakatakderak latta nga adda lamiis a manglenglengges iti pusok. Ngem saan a rikna ti pammakawan—ammok met dayta. Aramid ti kaunggan ti pammakawan, ket agtignay ti kaunggan ania man ti rikna ti puso. ‘. . . Tulongannak!’ inkararagko a siuulimek. ‘Maitanggayak ti dakulapko. Nalaka la nga aramidek dayta. Sika ti mangted iti rikna.’

“Ket kas iti kayo nga awanan rikna, basta lattan ginaw-atko ti nakatangngaya a dakulap. Ket iti kasta nga inaramidko, nagari ti nakaskasdaaw a banag. Adda nagkarayam a bibineg manipud iti abagak, nagpababa iti takiagko, a nagliteng kadagiti nagsabat a dakulapmi. Sa kasla linapunus daytoy makapia a bara ti sangabukel a kinataok, a namaglua kaniak.

“‘Pakawanenka, kabsat!’ Nagsangitak. ‘iti amin a pusok!’

“Nabayag a nagraip dagiti dakulapmi, ti sigud a guardia ken ti sigud a balud. Diak pay nakarikna “no idi laeng iti kasta kinabileg nga ayat ti Dios,” (naadaw manipud iti “I’m Still Learning to Forgive” ni Corrie ten Boom. Nabaliwan a naipablaak babaen ti pammalubos ti *Guideposts* a magasin. Copyright © 1972 by Guideposts Associates, Inc., Carmel, New York 10512).

Panangigibus

Nasantuan a kasuratan ken pammaneknek

Igibus ti adalen babaen ti panangibasa iti Doktrina ken Katulagan 64:8–10 kadagiti babbalasitang ken panangiladawan iti pannursurona babaen ti bukod a pagarigan wenno ti pudno a padas ti maysa a tao. Iburayyo ti pammaneknekyo maipanggep iti kinapateg ti panangtungpal iti daytoy a pagbatayan no kayattayo a gun-oden dagiti bendision nga inkari kadatayo ti Apo.

Nasantuan a kasuratan

Baliwan a basaen ti Taga-Efeso 4:32 manipud iti paskil ket paregtaen dagiti agtutubo a babbai nga agbalin a naanus ken manangngaasi kadagiti dadduma babaen ti panagsursuro a mamakawan ken mangsurot iti pagarigan ti Mangisalikan.

MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN

Maibunong a papel

Pakauna: Mangidanon iti Awis

Iwaras dagiti awis kadagiti kameng ti klase. Bayat ti pannakaitultuloy ti adalen, mabalin dagiti babbalasitang a mangbasa iti agduduma a pagibatayan iti nasantuan a kasuratan tapno maammuanda ti mensahe ti awis.

Ilawlawag iti klase ti tao a pakaidanonan ti awis. Pasapul iti klase ti Doktrina ken Katulagan 104:79, ket basaenda nga aggigiddan. Ipabigbig daytoy a tunggal maysa kadagiti babbalasitang ti pakaidanonan ti awis.

Panaglilinnawag

Dagiti Nasantuan a Kasuratan Isurodatayo Maipanggep iti Panagkararag

Paisingasing kadagiti agtutubo a babai iti gapu a pangawisan kadaytoy ti Apo nga agkararag. Kalpasan a maited dagiti babbalasitang dagiti singsingda, pasapul kadakuada dagiti uppat a nasantuan a kasuratan iti awis. Pabasa ti tunggal nasantuan a kasuratan, ket pailasin kadagitoy ti gapu nga inted ti Apo iti panagkararag.

Doktrina ken Katulagan 19:28 (bilin daytoy); 1 Taga-Tesalonica 5:18 (agyaman iti amin a banag, isu ti pagayatan ti Dios); Santiago 1:5 (no agkurangka iti pannakaammo); ken Alma 34:27 (ikararagmo ti pagimbagam ken dagiti dadduma).

Ilawlawag kadagiti agtutubo a babai nga adu pay ti sabali a gapu ti panagkararag ket ibagian laeng dagitoy uppat a nasantuan a kasuratan ti sumagmamano.

Daniw

Tapno mairugi ti panaglilinnawag no kasano ti agkararag, pabasa iti natudingan a kameng ti klase ti sumaganad a daniw.

Ti Kadawyan a Panagkararag

“Ti umno a wagas a panagkararag ti tao,”
Kinuna ni Diakono Lemuel Keyes,

“Ken ti kakaisuna nga umno a galad
Isu ti panagparintumeng.”

“Saan, nasken nga ibagak ti umno a panagkararag,”
Kinuna ni Madaydayaw a Dr. Wise,

“Isu ti panagtakder a nalinteg ken nakadeppa
Ken napasnek a nayangad dagiti mata.”

“Ay, saan, saan, saan,” kinuna ni Elder Snow;
“Natangig unay dayta a langa.

Nasken a nakakidem ti tao nga agkararag
Ken nakadumog a napnuan babawi.”

“Para kaniak dagiti imana
Nasken a nagakub iti sango.

A dagiti tanganna naiturong iti baba,”
Kinuna ni Madaydayaw a Dr. Hunt.

“Itay napan a tawen natnagak iti bubon ti Hodgkin
Nga immuna ti ulok,” kinuna ni Cyrus Brown,

“Nga akinngato ti dua a sakak,
Ti ulok ti immuna a nagdisso;
Ket nagkararagak iti kasdi a kasasaadko;
Kapintasan pay laeng a kararagko;
Ti kakararagan a kararag nga inkararagko;
Nga agtaktakderak iti ulok.”

(Sam Walter Foss, “The Prayer of Cyrus Brown,” iti *Stars to Steer By*, ed. Louis Untermeyer [New York: Harcourt, Brace and Co., 1941, pp. 301–2.]

Nasantuan a kasuratan

Pasapul kadagiti agtutubo a babai ti 3 Nephi 19:6 kas nailanad kadagiti awisda. Ilawlawag nga idi nagparang ti Mangisalakian iti kontinente ti America, insurona dagiti

Naadaw a sao	<p>disipulona nga agkararag, a nangisuro met kadagiti tao. Pabasa ti nasantuan a kasuratan, ken paibaga kadagiti babbalasitang no kasano ti pannakaisuro dagiti Nephite nga agkararag.</p> <p>Ilawlawag a tapno matulongannatayo a mangikagumaan iti pannakayasidegtayo kenkuana, inikkannatayo ti Nailangitan nga Amatayo iti umdas a pannarabay babaen dagiti kabaruan a dadaulotayo no kasano ti agkararag. Pabasa iti natudingan a kameng ti klase sa ilawlawag dagiti singasing a naggapu ken ni Obispo H. Burke Peterson:</p> <p>“Iti pannakariknayo ti pannakasapul a makiuman iti Apo wenna pasayaaten ti kasasaad ti isasarungkayo kenkuana—nga agkararag, no kayatyo—mangisingasingak man iti wagas a surotan: mapankayo iti pakapagmaymaysaano, mapankayo iti mabalinyo a pagpanunotan, mapankayo iti pakapagparintumenganyo, mapankayo iti mabalinyo a pakisarsaritaano iti napigsa kenkuana. Mabalina iti pagturogan, pagdigosan wenna siledyo. Ita, iladawanyo isuna iti panunoty. Panunoty no asino ti kasarsaritayo, tenglenyo ti pampanunoty—diyo ida pagallaallaen, kasaritayo a kas Ama ken gayyemyo. Sayo ibaga kenkuana ti pudno a kayatyo nga ibaga kenkuana—saan a parparawpaw a binatang a sangsangkabassit ti kaipapananna, ngem makisao kenkuana a napudno, naimpusan. Makiumankayo kenkuana, dumawatayo kenkuana iti pammakawan, agpakaasikayo, agrag-okayo, agyamankayo, yebkasyo ti ayatyo kenkuana, sayo imdengan dagiti sungbatna. . . . Dumteng a naalumamay dagiti sungbat ti Apo—nakaal-alumamay. Kinapudnona, manmano ti makangngeg kadagiti sungbatna a mismo kadagiti lapayagda. Nasken a dumngegtayo a siaannad amangan no ditayo ida mailasin. Kaaduanna a sungbat ti Apo ti marikna iti kaunggantayo a kas nabara a makapabang-ar nga ibkas, wenna mabalina a dumtengda a kas pampanunot iti isiptayo. Dumtengda kadagiti sisasagana ken naanus” (iti Conference Report, Oct. 1973, p. 13; wenna iti <i>Ensign</i>, Jan. 1974, p. 19).</p>
Panaglilinnawag iti ladawan	<p>Iparang ti ladawan ti Mangisalakana nga agkararag iti Getsemani, ket dawaten kadagiti babbalasitang a mangisingasingda iti sumagmamano a banag a maadaltayo maipanggep iti kararag babaen ti panangadal iti daytoy a ladawan. Tulongan ida a mangbigbig kadagiti banag a kas iti kinapakumbaba, panagmaymaysa, pammati, panagparintumeng, panangipamaysa, ken panagutob.</p>

Maysa a Kita ti Kararag ti Panagutob

Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan	<p>Pasapul kadagiti agtutubo a babai ken pabasa ti 1 Timoteo 4:15 a naisurat iti baba ti “Kasano” kadagiti awisda. Dawatem kadagiti babbalasitang nga itedda kenka iti pannakaawatda iti balikas nga <i>utoben</i>.</p>
Naadaw a sao	<p>Kalpasaan a maited ti klase dagiti sungbat kadagiti saludsod iti ngato, pabasa iti natudingan a kameng ti klase ti sumaganad a palawag ni Presidente David O. McKay:</p> <p>“Panagkunak ditayo unay ikaskaso ti pateg ti panagutob, ti pagbatayan ti napasnek a panagdayaw. . . . Ti panagutob ti pagsasao ti kararua. Mayulog a kas ‘kita ti bukod a napasnek a panagdayaw wenna naespirituan nga aramid, a naglaon iti nauneg, agtultuloy a panangyanninaw iti sumagmamano a tema maipanggep iti relihion.’ Maysa a kita ti kararag ti panagutob. . . .</p> <p>“Maysa ti panagutob a kalimedan, kasagraduan a ridaw a serkantayo nga agturong iti sidong ti Apo” (David O. McKay, <i>Man May Know for Himself</i>, comp. Clare Middlemiss [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1969], pp. 22–23).</p>
Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan	<p>Manen ilawlawag biit dagiti lugar nga insingasing ni Obispo Peterson a papanantayo nga agmaymaysa. Sa papanunot kadagiti agtutubo a babai ti papananda nga agutob.</p> <p>Ilawlawag nga agkatugmok ti no kasano ken no sadino ti pagkararagan ken pagutobantayo. Pakita kadagiti kameng ti klase dagiti awisda ket sapulenda dagiti nasantuan a kasuratan a “Sadino.” Aggigidankayo a mangbasa ket paglilinnawaganyo no sadino ti insingasing ti Apo a papanantayo:</p> <p>Mateo 6:6 (Agkararag iti siled wenna kadagiti nalimed a lugar.) Alma 34:26 (Agkararag iti siled, nalimed a lugar, ken iti langalangyo.)</p> <p>Iti daytoy a kanito papanunot kadagiti agtutubo a babai no sadino ti mabalina a yan ti bukodda a “langalang”. Tarabayen ida a mangikeddeng iti sumagmamano a lugar a mabalinda ti agsulsulo nga agutob.</p>

Panaglilinnawag
iti nasantuan a
kasuratan

Ilawlawag nga imbaga met ti Nailangitan nga Ama kadatayo no kaano nga agkararagtagayo. Pakita kadagiti babbalasitang dagiti awisda tapno maadalda ti mainugot a panawen a panagkararag a maibatay kadagiti nasantuan a kasuratan:
Alma 34:21 (Agkararag iti agsapa, agmatuon, ken sardam.)

1 Taga-Tesalonica 5:17 (Agkararagkayo a di agressat)

Igunamgunam kadagiti agtutubo a babbai ti kinapudno a kanayon a sisasagana ti Nailangitan nga Ama ken kayatna ida a makisarita kenkuana. Mairaman iti nalinteg a panagbiag ti di agressat a kararag iti panagyaman iti Apo.

Narasi Ti Biag—Appupuen iti Kararag

Paskil

Iparang ti paskil: “Narasi ti biag ket, ngarud, nasken a maappupo iti kararag” (Inadaw ni Harol B. Lee, iti Conference Report, Mexico and Central America Area Conference 1972, p. 48).

Pisarra

Damagen kadagiti babbalasitang no ania dagiti parikut, pangngeddeng, ken sulisog iti biagda a nasamsamay ti pannakaappupona babaen iti panagutob ken kararag. Isurat dagiti sungbatda iti pisarra:

Ti panagutob ken kararag tumulong iti—

1. Panangpapigsa iti pammaneknek.
2. Panangrimbaw kadagiti saan a nasayaat a kababalin.
3. Panagayuno iti adda kaipapananna.
4. Panangsaranget kadagiti agtataruptop a dagensen dagiti kapatada.
5. Panangpatalinaed kadagiti pagrukodan ti Simbaan.
6. Panangsango kadagiti parikut iti pagadalan.
7. Panangpasayaat iti bukod a kinatao.
8. Panangtungpal iti Nainsiriban a Balikas.
9. Panangidur-as kadagiti nasayaat a galad.
10. Panangrimbaw kadagiti pagkapsutan.

Naadaw a sao

• Kasano a mapagbalin ti panagutob a nasamsamay kadagiti kararagyo maipanggep kadagiti parikut a naisurat iti pisarra?

Kalpasan a masungbatan dagiti babbalasitang ti saludsod, basaen ti sumaganad a palawag manipud ken ni Elder Boyd K. Packer nga ad-adda a manglawlawag iti saludsod iti ngato:

“No adda parikutyo, risutenyo nga umuna iti panunotyoy. Panunotyoy a naimbag ken anagenyo ken utobenyo. Agbasa kadagiti nasantuan a kasuratan. Ikararag daytoy. . . .

“Panunotyoy a saggabassit dagiti banag iti inaldaw ket diyo naynayen ti agaramid kadagiti dadakkel a pangngeddeng iti apagkanito. . . .

“Naadalko nga iti parbangon ti kasayaan a pannakipengnet kadagiti dadakkel a parikut. . . . Pinunasen ti nagpatnag a nasayaat a panaginana ti pisarra ti panunotyoy. Awan iti sangoyo dagiti naummong a makasinga iti nagmalem. Nakainana metten ti bagiyo. Dayta ti kanito a panangpanunot a siaannad iti maysa a banag ken yaawat iti bukod a paltiing” (“Self-reliance,” *Ensign*, Aug. 1975, p. 88).

Panangigibus

Ilawlawag nga adu nga awis ti nakairamanan ti B.S.S.U., a kayatna a sawen a nasken nga ikeddeng ti tao a mangawat iti daytoy no awatenna wenno saan ti awis ket sungbatanna. Paidasig kadagiti babbalasitang dagiti awisda ket basaenda ti kari, sakbay nga ikeddengda no awaten wenno dida awaten ti awis nga agutob ken agkararag. Pabasa kadakuada ti Alma 37:37 tapno duktalenda ti kari nga indiaya ti Apo (iturongna ida iti nasayaat, bantayanna ida, ken itag-ayna ida iti maudi nga aldaw).

Papanunot a sipapasnek kadagiti babbalasing ti bukodda a sungbat iti awis. Ilawlawag kadakuada a no awatenda ti awis nga agkararag ken agutob, nasken nga ikarida ti bagida iti inaldaw a programa.

Basaen manen ti paskil a “Narasi ti biag ket, ngarud, nasken a maappupo iti kararag.”

Pammaneknek

Isingasing nga appupuen dagiti agtutubo a babbai ti biagda iti kararag, ket iburayyo ti pammaneknekyo iti pateg ti kararag ken panagutob iti biagmo. Ibinglayyo ti padasyo iti bukodyo a panagkararag, ken kasta met nga awisenyo dagiti agtutubo a babbai a mangibinglay kadagiti padasda.

Himno

Igibus ti adalen babaen ti panangpakanta kadagiti natudingan nga agtutubo a babbai iti, “Prayer Is the Soul’s Sincere Desire” (*Hymns*, no. 145).

GANDAT

Ikagumaan ti tunggal agtutubo a babai ti panangngilinna iti Aldaw a Panaginana.

PANAGISAGANA

1. Mangitugot iti lapis ken papel a para iti tunggal agtutubo a babai.
2. Mangisagana iti maibunong a papel a para iti tunggal agtutubo a babai a kalanglanga ti pangged a pagrukod. Mabalin a kalanglanga ti banag a kas iti daytoy:

Pagrukod Kadagiti Aramid iti Aldaw a Panaginana

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Nasayaat kadi daytoy? Makaitag-ay kadi daytoy iti espiritu? Aramiden kadi daytoy ni Jesus?
Ti Panggepko a Tun-oyen: Pagtalinaedek ti bagik nga awan mulitna iti lubong.

3. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag kadagiti estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sao a kayatyo.

MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN

Ti Panagisagana Para iti Aldaw a Panaginana Pabaknangenna Dagiti Bendision iti Daya nga Aldaw

Aramid a panagsurat

Ikkan ti tunggal agtutubo a babai iti lapis ken papel. Iwanwan ti klase a mangkupin iti papel iti mamindua nga agtakder a dasig ket pauluanda ti umuna a dasig ken isuratda ti “Dagiti Banag nga Inaramidko Idi Napan a Domingo.” Nasken a malpas daytoy nga aramid iti saan a nalablables ngem lima a minuto. Paipakni biit dagiti papelda ta aramatendanto no madamdama iti klase.

Estoria

Basaen ti sumaganad nga estoria:

“Malagipko a kinunak, ‘Ania ti madi kaniak? Kaamakko ti Domingo. Matikawak. Agsakit ti ulok. Uray no kanayon a mapanak iti Simbaan, kasla awan ti maar-aramidko. Sadino ti yan dagiti bendision a naikari kadatayo? Ikarkarigatak a ngilinen ti Aldaw a Panaginana. Diak mapan agbuybuya iti sine wenno aggangang. Mapanak kadagiti mitingko. Ania ti madi kaniak? Ket naammuak no ania ti madi kaniak?’

“Ammok iti kaunggak a no aramidek dagiti adalek iti eskuela iti Domingo, wenno agbuyaak iti telebision, wenno agdait, wenno uray no sumarungkarak kadagiti gayyemko a babai ket pagsasaritaanmi amin a banag a kaay-ayo dagiti babbalasang a pagsasaritaan, diak pudno a ngilngilinen ti Aldaw a Panaginana. Agarup nga awan duma ti Domingo kadagiti dadduma nga aldaw.

“Ngarud, kalpasan ti adalen maipanggep iti Aldaw a Panaginana, inkeddengko a rugiakon ti agbalbaliw. Inkeddengko nga imutektekak ti bagik. Apaman a nakaikeddengak, napnuak iti regta a mamagbalin nga ad-adda a naisangangayan nga aldaw. Nailanad iti adalenmi a nasken nga isuratmi dagiti banag a mabalin a maaramid a maipasakbay a pangisagana iti Aldaw a Panaginana. Apaman a nalpasko ti listaak, naannayasen ti pannakaipagna dagiti banag.”

Ragup a panangtinging it kabaelan	<p>Pakita kadagiti agtutubo a babbai kadagiti listaan nga inaramidda iti rugi ti klase. Damagen kadakuada no ania kadagiti banag nga adda iti listaanda ti mabalin koma a naaramid iti Sabado a mamagbalin iti Domingo nga ad-adda a naisangayan nga aldaw. Ilawlawag a nasantuan nga aldaw ti Domingo ket nasken a naisangayan ti panangsaganatayo iti daytoy. Bingayen dagiti agtutubo a babbai iti sumagmamano a ragup. Mangtuding ti tunggal ragup iti para surat. Ikkan ti tunggal ragup iti maysa kadagiti sumaganad a saludsod ket tingitingenda ti kabaelanda iti saan a nalablaves ngem lima a minuto. Mabalin a makatulong ti listaanda nga aramid iti Domingo iti panangtingingda iti kabaelan.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ania a panagsagana ti nasken a maaramid iti Sabado tapno mapagbalin ti Domingo nga ad-adda a naisangayan nga aldaw? 2. Ania ti nasken a maikkat manipud iti gagangay nga ar-aramid iti Aldaw a Panaginana tapno mapagbalin ti Domingo nga ad-adda a naespirituan nga aldaw? 3. Ania ti panagsagana a mabalin a maaramid a mangted iti panawen wenno ar-aramid a pagbibinninglayan ti kaamaan iti Domingo? <p>Paidatag iti para surat ti tunggal ragup dagiti kapanunotan ken pangngeddeng ti ragupna.</p>
Panaglilinnawag iti pisarra	<ul style="list-style-type: none"> • Ania dagiti bendision a mabalintayo nga awaten babaen ti naisakbay a panagsagana para iti Aldaw a Panaginana? (Ti rikna a pannakapnek; panangpadaan iti Aldaw a Panaginana; kanito nga agpanunot, agutob, agkararag, ken agbasa kadagiti nasantuan a kasuratan; naas-asideg a panagpipinnateg dagiti kameng ti kaamaan ken ti Nailangitan nga Ama.) Isurat dagiti sungbat iti pisarra.
Nasantuan a kasuratan	<p>Ilawlawag a no ngilinentayo ti Aldaw a Panaginana mabendisionantayo iti panagtungpaltayo iti bilin ti Nailangitan nga Amatayo. Pabasa iti agtutubo a babai ti Exodo 20:8–11.</p>

Ti Panagdayaw Mayebkas iti Balikas, Panunot, Kanta, ken Aramid

Iti Doktrina ken Katulagan 59:9–10 naibaga kadatayo ti rumbeng a papanantayo iti Aldaw a Panaginana. Pabasa iti agtutubo a babai dagitoy a bersikulo.

- Sadino ti naibilin kadatayo a papanantayo iti Aldaw a Panaginana?
- Ania ti rumbeng a galadtayo no tumabunotayo iti miting ti sakramento?
- Kasano a ti itatabuno kadagiti miting a sangaamaan pabilgenna ti panagpipinnateg ken panaglalangen?

Naadaw a sao ken panaglilinnawag

Basaen ti sumaganad a naadaw a sao:

“Masansan a dumtengtayo iti pagdaydayawan ken ibatitayo dagiti datontayo a ditayo man la padasen iti kaunggantayo nga isagana a kas iti ayattayo a mangpasayaat iti akinruar a langatayo” (Robert L. Simpson, iti Conference Report, Oct. 1966, p. 129; wenno *Improvement Era*, Dec. 1966, p. 1148).

- Kasano a maisaganatayo ti “kaunggantayo” para iti Aldaw a Panaginana?

Dagiti Amirisen a kasasaad

Idatag dagiti sumaganad nga amirisen a kasasaad ken ilawlawag dagiti agtutubo a babbai: (Tulongan dagiti agtutubo a babbai a mangawat nga adu ti wagas a pakangilinan iti Aldaw a Panaginana wenno saan a pannakatungpal iti daytoy.)

1. Limias da Helen ken Shirley iti akinlikud a tugaw bayat ti panangipakaammo ti obispo iti panglukat a kararag. Intultuloyda ti nagin-innarasaas bayat ti panagdaydayaw ket nagsinsinnukatda iti surat.
 - Kasano ti mabalin nga aringan ti aramid da Helen ken Shirley iti panagdaydayaw dagiti adda iti aglawlawda?
2. Bayat ti pannakakanta ti himno iti sakramento, nagliad ni Emily iti tugaw, nagkidem, ket iggemna ti di naukrad a libro ti himno a saan a nagkanta.
 - Kasano a mangnayon dagiti balikas ken musika ti himno iti espiritu ti miting?
3. Nagtugaw ni Sue iti abay ni Mary bayat ti panagdaydayaw. Bayat ti pannakabendision ken pannakaiwaras ti sakramento kadagiti kameng, adda ti panunot ni Sue iti pelikula

a nabuyana iti napalabas nga aldaw. Naklaa idi kalbiten ni Mary a makiranud iti sakramento.

- Kasano nga idiligyo ti akinruar a panagtamed ni Sue iti kaunggan a riknana?
 - Ania ti maaramid ti agtutubo a babai bayat ti sakramento tapno agbalin a nadaydayaw?
4. Nasagid ni Terry iti sermon nga impaay ti obispona. Ibagbagana ti maipanggep iti panagbabawi, ket immagsep kenkuana ti natalinaay a rikna a pudno a napintas daytoy a paset ti ebanghelio.
- Kasano nga impakita ni Terry ti naindayawan a galad?
 - Ania a bendision ti mabalin nga awaten ti tao nga addaan iti naindayawan a galad?
5. Naawis ni Elaine a sumarungkar iti balay da Karen ken dumngeg iti nalatak, baro a plaka. Nadamagna a masakit ni Ana, maysa a gayyem. Iti pannakalagipna a tinulonganna ni nanangna a nagaramid iti galietas idi Sabado, inkeddengna a mangala iti galietas ket sarungkaranna laengen ni Ana.
- Kasano a maipakita ti tignay ni Elaine ti naindayawan a galad?
 - Kasano a napukawna koma ti naindayawan a rikna no napan iti balay da Karen?

Gupgopen babaen ti panangagapad a mabalintayo ti agdaydayaw babaen ti balikas, babaen ti napintas a pampanunot, babaen ti naespirituan a musika, ken babaen dagiti nasayaat nga aramid. Ipakita a panangtungpal ken panangaramid ti panagdayaw—panagtulnog iti Ama iti Langit.

Naadaw a sao

Basaen ti palawag ni Presidente Benson:

“Panggep ti Aldaw a Panaginana nga itag-ay ti espiritu, para iti pannakapabaro dagiti katulagantayo, para iti panagdaydayaw, para iti panaginana, para iti panagkararag. Agpaay daytoy iti panggep a panangtaraon iti espiritu, tapno agtalinaedtayo nga awanan mulit iti lubong babaen ti panagtungpal iti bilin ti Dios” (Ezra Taft Benson, *God, Family, Country: Our Three Great Loyalties* [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1974], pp. 10–14).

Nasken nga Amirisentayo Dagiti Aramidtayo iti Aldaw a Panaginana

Panaglilinnawag

- Kasano ti pannakaammotayo no ania ti aramiden ken saantayo nga aramiden iti Aldaw a Panaginana?
- Kayatyo kadi ti maaddaan iti listaan dagiti aramiden ken di aramiden iti Aldaw a Panaginana?

Ilawlawag nga idi un-unana nalibtawan dagiti Hudio a surotan dagiti pagannurotan nga impaulogda a panangngilin iti Aldaw a Panaginana. Tapno matulonganda a mangammo kadagiti nabatad a banag a mabalin ken dida mabalin nga aramiden, binukel dagiti saserdote dagiti naiget a pagannurotan. Sumagmamano kadagitoy nga annurotan ti nailista iti baba:

1. “Adda dagiti kita ti siglot a saan a mabalin a siruten wenno warwaren. Mabalin a warwaren ti siglot a mabalin nga aramiden ti maymaysa nga ima.
2. “Saan nga iddepen wenno parayrayen ti apuy.
3. “Maipariti ti agbiahe iti ad-adayo bassit ngem iti maysa a milia. Naikeddeng daytoy a kaadayo, a naam-ammo a kas ‘panagdaliasat iti Aldaw a Panaginana,’ babaen ti panangrukod iti kaadayo manipud iti tabernakulo a naar-aramat bayat ti panawen ni Moises agingga iti tolda ti kaadaywan a kampo sa manen agsubli. No agbiahe ti tao iti ad-adayo ngem iti daytoy, masao nga agtatrabaho ket ngarud nakaaramid iti basol” (“Is It Lawful to Do Good on the Sabbath,” *New Testament Daily Teacher Manual* [seminary manual, 1980–81, p. 97].)
4. Adda pay saludsod no mabalin ti agsida iti itlog a nayitlog iti Aldaw a Panaginana ti pamusian a di makaammo iti paglintegan. Maysa a saserdote ti nangipalubos iti daytoy, ket sabali a saserdote ti di nangipalubos. (Kitaen ti Albert E. Bailey, *Daily Life in Bible Times* [New York: Charles Scribner’s Sons, 1943], p. 225).

Naadaw a sao

Ilawlawag nga imbes a maaddaan kadagiti kasta a kinaiget, naikkantayo iti pangewardas iti ud-udina nga aldaw maipanggep iti Aldaw a Panaginana.

“Iti daytoy, iti panawentayo, inyunay-unay ti Apo ti panangngilin iti Aldaw a Panaginana. . . .

“Gapu ta agbibigtayo iti gimong a di agtungtungpal iti Aldaw a Panaginana, nasken . . . nga agbiagtayo iti lubong ngem saan a para iti lubong.

“Saan a nasken nga aggatangtayo iti Aldaw a Panaginana. Awanto ti panagatang it i ciudad ti Zion iti Aldaw a Panaginana.

“ Saan a nasken a tumabunotayo kadagiti paglinglingayan, wenna agarup wenna agkalap iti Aldaw a Panaginana.

“No pudno a kayattayo . . . , agbiagtayo iti Aldaw a Panaginana iti ikub dagiti alagaden nga inted ti Apo iti . . . Doktrina ken Katulagan” (Marion G. Romney, iti Conference Report, Apr. 1974, pp. 116–17; wenna iti *Ensign*, May 1974, p. 80).

- Maibatay iti Doktrina ken Katulagan 59:9, ania ti maysa kadagiti kangrunaan a panggep ti Aldaw a Panaginana? (Tapno agtalinaedtayo nga awan mulitna iti lubong.)

- Kasano ti pannakaikeddengtayo a mapagtalinaednatayo ti maysa nga aramid nga awan mulitna iti lubong?

Bukbukod a panangamiris

Isurat dagiti sumaganad a saludsod iti pisarra ket paisurat ida kadagiti agtutubo a babbai iti akinkanawan a dasig dagiti papelda:

1. Nasayaat kadi ti pannagna ti aramid?
2. Makaitag-ay kadi daytoy iti espiritu?
3. Aramiden kadi daytoy ni Jesus?

Paamiris iti tunggal agtutubo a babai dagiti aramid a gagangay a pakairamananna iti Domingo babaen ti panangsunbatda kadagiti tallo a saludsod.

Panangidatag ti mannursuro

Mangted dagitoy a pangiwawan iti pagrukodan a tumulong kadatayo a mangikeddeng no mainugot ti aramid iti Aldaw a Panaginana. Ti kasta nga addang kasapulanna ti natataengan a panangusig ngem ti maaddaan iti paglintegan iti tunggal pasamak. No pagtalinaedentayo iti panunottayo ti panggep ti Aldaw a Panaginana ken ti tun-oyentayo nga agtalinaed nga awan mulitna iti lubong, kabaelantayo ti nasamsamay a panangtimon kadagiti bukodtayo nga aramid iti Aldaw a Panaginana.

Naadaw a sao

Kalpasan a mapaglilinnawagan dagiti agtutubo a babbai dagitoy tallo a kapanunotan, basaen ti sumaganad a palawag ti maysa kadagiti dadaulo ti Simbaantayo:

“Iti man pagtaengan wenna iti simbaan, nasken a kanayon nga agdanggay dagiti panunot ken ugaliyo iti espiritu ken panggep ti Aldaw a Panaginana. Saan a nasayaat dagiti lugar a pagraragsakan ken paglinglingayan, nupay agserbida kadagiti mainugot a panawen iti kasapulan, saanda a mangidur-as iti espiritu ket dagita a lugar saannakayo a pagtalinaeden nga ‘awan mulitna iti lubong’ ngem paidamannakayo ketdi iti ‘kinaan-anay ti lubong’ a naikari kadagidiay agtungtungpal iti paglintegan ti Aldaw a Panaginana. Dakayo a mangiruam nga aglabsing iti Aldaw a Panaginana, mapukawyo ti kararua a napno iti rag-o iti saanyo a panangtungpal a ‘mangngilin’ a kasukat ti deadal a napno iti ragsak. Nalabes ti panangikasoyo iti tarigagay ti bagiyo a kasukat ti salun-atyo a naespirituan” (Harold B. Lee, *Decisions for Successful Living* [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1973], pp. 147–48).

Maibunong a papel

Ikkan ti tunggal agtutubo a babai iti maibunong a papel a pagugis ken paregtaen ti tunggal maysa iti naan-anay a panangngilinna iti Aldaw a Panaginana babaen ti panangamirisna kadagiti aramidna kadagiti tallo a pangiwawan. Iburayyo ti pammaneknekyo iti kinapateg ken bendision iti panangngilin iti Aldaw a Panaginana.

GANDAT Maammuan ti tunggal agtutubo a babai no kasano a gun-oden, papigsaen, ken iburay ti pammaneknekna.

PANAGISAGANA

1. Mangitugot iti bukbukel ken naimasitera a mula.
2. Mangaramid iti paskil a naglaon iti sumaganad a kaipapanan:
Ti pammaneknek maysa a natalged a pannakaammo ti pammaneknek a maawat manipud iti Espiritu Santo a—
 - a. Ni Jesus ti Anak ti Dios ken Mangisalikan iti lubong.
 - b. Propeta ti Dios ni Joseph Smith a nangisubli iti ebanghelio.
 - c. Ti Simbaan ni Jesucristo Dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw ti kakaisuna a pudno a Simbaan ken idauluan ti propeta iti agdama.
3. Isurat a saggaysa dagiti sumaganad a pagibasaran ti nasantuan a kasuratan iti sabali a papel: Alma 32:27; Doktrina ken Katulagan 11:22; Moroni 10:4; Juan 7:17; Alma 5:46.
4. Mangtuding kadagiti agtutubo a babbai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenna naadaw a sao a kayatyo.

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Banag nga adalen ken panaglinnawag iti nasantuan a kasuratan

Pakauna

Ipakita iti klase dagiti bukel ken ti naimasitera a mula.

- Ania ti pagkaaspingan dagitoy dua a banag?
- Tapno agtubo dagiti bukel a dumakkel a mula, ania ti umuna a mapasamak?

Ilawlawag nga iti Libro ni Mormon, indilig ni Alma ti bukel iti maysa a banag. Pabasa kadagiti agtutubo a babbai ti Alma 32:27–28 tapno ammuenda ti pagdiligan. (Ti Balikas ti Dios.)

- Ania ti awagtayo iti pannakaammo iti kinapudno ti ebanghelio? (Ti pammaneknek.)

Paskil ken panaglinnawag

Iparang ti paskil a nakaisuratan ti kaipapanan ti pammaneknek (kitaen ti “Panagisagana”) ket pabasa iti maysa kadagiti agtutubo a babbai iti napigsa. Ilawlawag a no awan ti maysa kadagitoy kapatgan a ramen ti pammaneknek, saan a naan-anay dagiti pammaneknektayo. Pagtalinaeden ti paskil a nakaparang agingga a malpas ti klase. (Kitaen ti Bruce R. McConkie, iti Conference Report, La Paz Bolivia Area Conference 1977, p. 7.)

Ti Tunggal Agtutubo a Babai Mabalinna a Gun-oden ti Bukbukodna a Pammaneknek

Nasantuan a kasuratan

Ilawlawag a daytoy met laeng nga Alma, a nangidasig iti pannakagun-od ti pammaneknek iti agrusrusing a bukel, ti naad-addaan iti bukodna a napigsa a pammaneknek. Nupay kas agtutubo nakakita ni Alma iti anghel (Mosiah 27:8–15), nasken nga isu a mismo ti mangammo a pudno ti ebanghelio.

Pabasa iti maysa kadagiti agtutubo a babbai ti Alma 5:45–46 iti napigsa.

- Kasano a naammuan ni Alma iti bagina a mismo?

Ilawlawag nga awan ti naipasngay nga addaanen a dagus iti pammaneknek ket kadagiti kaaduanna, mangrugi ti pannakagun-od iti pammaneknek a napasnek iti kas iti tawen dagiti babbalasang iti klaseyo.

Dagiti pagpanunotan a saludsod

- Adda kadi pammaneknekyo iti ebanghelio a kas iti ilawlawag iti paskil?
- Makunayo kadi a sipupudno, kas ken ni Alma ti “Ammok a mismo iti bagik”?
- No awan pay laeng ti pammaneknekyo, diyo kadi napanunot no kasano a maaddaankayo?

Naadaw a sao ken panaglilinnawag

Kinuna ni Presidente Spencer W. Kimball a mabalin ti tunggal maysa ti maaddaan iti pammaneknek:

“Mabalin a makunatayo ti kinapudno nga adda Dios; ti agtultuloy a naregta a panagbiag ni Cristo . . . ; ti nadiosan a pannakaisubli babaen ken ni Joseph Smith. . . . Mabalin a maammuan nga awan duadua dagitoy babaen kadagiti mapagtalkan a tao a kas iti pannakaammo nga aglawag ti init. Iti pannakapaay a manggun-od iti daytoy a pannakaammo ket panangannugot a saan a nagikaro ti maysa a tao” (*Faith Precedes the Miracle* [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1972], pp. 13–14).

- Ania ti nasken nga aramiden ti tao “nga agikaro,” kas iti insingasing ni Presidente Kimball? (Gun-oden ti pannakaammo—ti maysa a pammaneknek—iti Dios, ken ni Cristo, ken ni Joseph Smith ken ti pannakaisubli.)

Masarakantayo kadagiti nasantuan a kasuratan ti kinuna dagiti sabali a propeta a nasken nga ikarotayo ti pananggun-odtayo iti pammaneknek.

Aramid iti nasantuan a kasuratan ken panaglilinnawag

Ibunong dagiti papel a nakaisuratan ti pagibasaran ti nasantuan a kasuratan iti Alma 32:27, Doktrina ken Katulagan 11:22, Moroni 10:4, Juan 7:17, ken Alma 5:46. No dakkell unay ti klase, bingayen dagiti agtutubo a babbai iti uppat wenno lima a grupo. No basbasit a klase, pagtrabahuen ida a saggaysa wenno agpapis. Kalpasan ti panangbasada iti nasantuan a kasuratan a naituding kadakuada, saludsoden iti tunggal grupo ti sumaganad a saludsod:

- Maibatay iti binasayo a nasantuan a kasuratan, ania ti paset ti gatad iti pananggun-od iti pammaneknek?

Iti pannakaited dagiti sungbat, isurat ida ken dagiti pagibasaran ti nasantuan a kasuratan iti pisarra ken paglilinnawagan no kasano a tumulong ti tunggal maysa iti pananggun-od iti pammaneknek.

Tarigagay a mamati (Alma 32:27).
Adalen dagiti nasantuan a kasuratan ken dagiti balikas dagiti agdama a propeta (Doktrina ken Katulagan 11:22).
Agkararag nga addaan iti napudno a panggep (Moroni 10:4).
Tungpalen dagiti pagbatayan ti ebanghelio (Juan 7:17).
Agayuno ken agkararag (Alma 5:46).

Palagip: Ibati daytoy a listaan iti pisarra; maaramatto iti arinunos ti adalen.

- Kalpasan ti panagikaroyo ti tarigagay, panagadal, kararag, nalinteg a panagbiag, ken panagayuno, ania ti rumbeng nga awatenyo a mangted iti naan-anay a wagas a pananggun-od iti pammaneknek?

No saan a kabaelan dagiti agtutubo a babbai a sungbatan daytoy a saludsod iti umno, pabasa kadakuada ti Moroni 10:4.

Kellaat wenno in-inut ti idadatengda, dumteng amin a pammaneknek babaen ti bileg ti Espiritu Santo. Dumteng ti pammaneknek iti nadumaduma a tao iti nadumaduma a wagas ngem masansan a mailadawan a kas nabara a rikna iti kaunggantayo wenno kapanunotan iti panunottayo (kitaen ti Doktrina ken Katulagan 8:2–3; 9:8; Lucas 24:32).

Naadaw a sao

“Saan nga umdas ti saksi. Uray ti saksi ken pammaneknek dagiti immuna nga Apostol nasken pay a nagramut iti pammaneknek ti Espiritu Santo. Naibaga kadayo ti propeta a

mangted ti saksi ti Espiritu Santo iti panangiparikna iti kaunggantayo a dakdakkal ti kaipapananna ngem 'ti isasarungkar ti anghel'" (Dallin H. Oaks, iti Conference Report, Oct. 1990, p. 36; wenna iti *Ensign*, Nov. 1990, p. 30).

Ti Bukod a Pammaneknek Mangyeg iti Naindaklan a Gunggona

Estoria ken
panaglilinnawag

Apaman a maawat ti agtutubo a babai ti pammaneknekna, mangted iti sabali a bendision iti biagna. Bayat ti panangibasayo kadagiti babbalasitang daytoy nga estoria ti agtutubo a babai nga agarup a katawenanda, pailasin kadakuada dagiti bendision a dimteng gapu iti pammaneknekna iti ebanghelio.

"Idi Mayo 1972 taltaluntonen ni Julie [Wang] ti kalsada iti siudad ti Kaohsiung, Taiwan, idi nakitana ti dua nga agtutubo a ganggannaet nga agiwarwaras iti papel kadagiti aglabas a tao. Nangala iti maysa a papel ket naduktalanna nga ababa daytoy a mensahe ti pannakaisubli ti ebanghelio ni Jesucristo. . . . Naannad ti pannakapadakkal ni Julie kadagiti pannursuro ti ebanghelio, ket nasagid ti riknana iti Espiritu a mangadal iti maipanggep iti daytoy a pannakaisubli. Insublina ti tarheta ket dandani naigiddato ti isasarungkar kenkuana dagiti elder. Ammona a pudno ti ebanghelio iti kanito a nangngegna daytoy, ket tinarigagayanna ti mabuniagan.

"Saan a maawatan ti tatang ni Julie [a ministro ti paguummonganda] ti dawatna. . . . Nupay kasta, iti panangibaga kenkuana ni Julie iti adu a maipanggep iti Ti Simbaan ni Jesucristo Dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, inawatna met ti mensahe ti pannakaisubli.

Iti Domingo, Abril 1, 1973, napan ni Julie a kaduana da tatang ken nanangna ken 62 a dadduma pay a kameng ti Simbaan ti K'e Liao iti kapilia ti Kaohsiung. Iti dayta nga aldaw makalulua a nagtakder ni Julie iti panangbuyana iti panagbuniag da tatang ken nanangna. . . . Agliplippias ti rag-ona iti pannakakitanna kadagiti 48 pay a tao nga impatpategna iti unos ti panagbiagna a tumapog met iti danum a pagbuniagan.

". . . Babaen ti tibker, bileg ti pakinakem, ken pammaneknek ti maysa nga agtawen iti sangapulo-ket-lima a balasitang, naiserrek ti sibubukel nga ummong iti Ti Simbaan ni Jesucristo Dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw" (Malan R. Jackson, "Julie Wang," *New Era*, June 1973, p. 7).

• Ania a parabur ti inyeg ti pammaneknek ni Julie iti biagna ken iti biag dagiti dadduma?

Estoria ken
panaglilinnawag

Ilawlawag nga adda pay sabali, a kabukbukodan, a bunga ti pammaneknek ti naipamatmat babaen daytoy a pasamak iti biag ti agtutubo a napasurot. Denggen ti parabur nga inyeg ti pammaneknek iti biagna.

"Nabiitak pay a nabuniagan idi naduktalak a kasapulak ti maopera. Idi sinarungkarannak iti ospital ti gayyemko a saan a kameng, imbagak kenkuana a nabuniaganakon iti Simbaan. Insungbatna babaen ti panangibagana kaniak nga addaak iti ospital gapu ta nagkamengak iti simbaan a di mamati ken ni Cristo. Nasdaawak iti kinakurang ti pannakaammona maipanggep ti Simbaan, a paggaammok a nakipulpulapolen kadagiti kameng iti sumagmamano a tawen.

"Diak pay napadasan ti nangibinglay iti pammaneknekk, ngem nariknak a nasken nga aramidek iti dayta a kanito. Imbagak kenkuana nga agdaydayawkami ken ni Jesucristo, nga isu ti Anak ti Dios, a ni Joseph Smith ti propeta ti Dios ken agtultuloy nga umaw-awat ti Simbaan iti paltiing kadagitoy a panawen.

"Diak inallukoy ti gayyemko a nasken nga agkameng iti Simbaan, ngem iti dayta a padas nakariknaak iti di mailadawan a tibker iti kaunggak. Tinulongannak daytoy a tibker kadagiti aldaw a panagpappapigsak ket nagbalinen a dakkal a pagtaudan ti liwliwak manipud idi."

• Kasano a pakairanudanyo ti panangiburayyo iti pammaneknekyo?

• Apay a mangted iti tibker iti kaunggan ken liwliwa ti panangiburay iti pammaneknekyo?

Pammaneknek ti
mannursuro

Ibaga iti klase a ti tunggal agtutubo a babai a sitatallugod a mangikaro a manggun-od iti bukodna a pammaneknek mabalinna ti umawat iti pammaneknek ken parabur nga agtaud iti daytoy.

Nasken nga Agtultuloy a Patibkeren ken Iburay Ti Pammaneknek

Banag nga adalen ken panaglilinnawag

• Apaman a magun-od ti agtutubo a babai ti pammaneknekna iti ebanghelio, maipanamna kadi kenkuana a kanayon nga agtalinaed ti pammaneknekna?

Ipakita ti mula kadagiti agtutubo a babai.

- Kasano ti pannakaidilig ti mula iti pammaneknek ti agtutubo a babai? (Agpada a makasapul iti agtultuloy a pannaripato.)
- Ania ti mapasamak iti pammaneknek no saan a nasayaat ti pannakataripaton?
- Ania ti mabalin a gapu ti pakapukawan ti balasitang iti pammaneknekna? (Dagiti mabalin a sungbat: panaglabsing a mangngilin iti Aldaw a Panaginana, malipatanna ti agkararag ken agadal iti ebanghelio, ad-adda nga ipategna dagiti naindagaan a banag ngem dagiti naespirituan a banag, panaglabsing iti Nainsiriban a Balikas.)
- No itultuloyko a sibugan ken taripatuen daytoy a mula, ania ti mapasamak?

Kasta met la a banag ti mapasamak iti pammaneknek.

- Kasano a mapagtalinaedtayo ti natibker a pammaneknek?

Bayat daytoy a paset ti adalen, kitaen ti pisarra ket tulongan dagiti agtutubo a babai a mangawat nga iti agtultuloy a panangaramid kadagiti banag a mangted kadakuada iti pammaneknek tumulong met kadakuada a mangpatibker iti daytoy.

Naadaw a sao ken panaglilinnawag

Ilawlawag a maysa a wagas iti panangpatibker iti pammaneknekyo ti panangiburay iti daytoy.

Imbaga kadatayo ni Elder Gordon B. Hinckley, “Apaman a maawat dayta a pammaneknek, agbalin a *pagrebbengantayo* nga iburay kadagiti dadduma” (iti Conference Report, Seoul Korea Area Conference 1975, p. 12; nainayon ti napagiray a balikas).

- Apay a “pagrebbengantayo” nga iburay dagiti pammaneknektayo? (Kitaen ti Doktrina ken Katulagan 88:81.)
- Maysa kada uppat a miting iti sakramento iti Simbaan ti miting iti pammaneknek. Apay iti panagkunayo a kastoy?
- Ania ti mariknayo no adda mangiburay iti napigsa a pammaneknekna iti ebanghelio?
- Kasano nga aringanna ti pammaneknekyo?

Ilawlawag nga agbalin a napigsa ti pammaneknektayo bayat ti panangiburaytayo kadagitoy ken bayat ti pannakangngegtayo kadagiti pammaneknek dagiti dadduma.

Maysa nga agtutubo a babai ti nakapadas iti daytoy idi iburayna ti pammaneknekna:

Estoria

“Nakaay-ayat no kasano a dumakkel ken dumur-as a napardas ti pammaneknek no iburayyo daytoy. Naipasngay ken dimmakkelak iti Simbaan ket kanayon nga inkarigatak a tungpalen dagiti pannursurona. Namatiak nga addaanak iti napigsa a pammaneknek a kas iti asino man, ngem diak pay a pudno imburay daytoy. Pudno nga ammo dagiti nasinged a gagayyemko ti pammatik, ngem dayta laeng.

“Agingga nga iti maysa nga aldaw nga agtugtugawak iti seminario idi nangngegko ti pannakaawag ti naganko a maysa kadagiti tallo iti klase a tumakder a mangiburay iti pammaneknekna. Naklaatak, nalabes metten no kunak a kurang la a natayak. Idi dimteng ti batangko nagtakderak sadiay a diak ammo ti sawek sa nangrugi lattan nga immay dagiti balikas. Pudno nga imbukbokko ti riknak. Impaneknekkko a Cristo ni Jesus, a pudno ti Simbaan ken propeta ti Dios ni Joseph Smith ken isu ti Presidente ti Simbaan ita.

“Idi malpasak naaddaanak iti nabara, naisangsangyan a rikna iti kaunggak. Dimmakkel ti pammaneknekkko; nariknak. Kasla iti panangbuyak iti sabong a napardas ti panagdakkeln a pelikula ti siensia.”

Itudo ti paskil ket ilawlawag a nairaman iti pammaneknek daytoy a balasitang amin a banag a naagapad ni Elder McConkie.

Dagiti pagpanunotan a saludsod

- Kasano ti kapigsa ti pammaneknekyo?
- Ania ti ar-aramidem a pangpapigsa?
- Kaano ti naudi a gundaway a panangiburayyo iti pammaneknekyo?

Pammaneknek
ti mannursuro

No mariknayo nga adda mangidurduron kadakayo, iburayyo ti bukodyo a pammaneknek kadagiti agtutubo a babbai. Ipeksayo ti panagtalekyo a mabalin ti tunggal balasitang a maammuan iti bagina a ni Jesus ti Cristo, a propeta ni Joseph Smith, a ti Ti Simbaan ni Jesucristo Dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw ti kakaisuna a pudno a simbaan ita, ken ti sibibiag a propeta ti mangiwanwan kadayo ita. Gutigotenyo dagiti agtutubo a babbai a mangiburay kadagiti pammaneknekda iti sumaruno a bulan.

Panagadal iti Nasantuan a Kasuratan

Adalen

27

GANDAT Maaddaan ti tunggal agtutubo a babai iti dakkel a tarigagay a mangadal kadagiti nasantuan a kasuratan iti inaldaw.

- PANAGISAGANA**
1. Mangitugot iti lapis ken papel a saggaysa ti tunggal agtutubo a babai.
 2. Isagana ti maysa wenno ad-adu a banag a naagapad iti Pakauna.
 3. Isurat a saggaysa dagiti sumaganad a pagibasaran iti nasantuan a kasuratan iti indeks kard wenno iti bassit a papel ket ikabil dagiti kard iti pagikkan. Mangaramid iti duplikado a kopia no kasapulan ket iti kasta maaddaan ti tunggal balasitang iti uray no saggaysa a kard.
Mateo 18:15
2 Nephi 32:9
Doktrina ken Katulagan 121:7-8
Santiago 1:5-6
 4. Mangaramid iti pagtanda iti libro para iti tunggal agtutubo a babai kas nailadawan iti paggibusan ti adalen. (No mabalin, natibker a papel ti aramaten.)
 5. Iti uneg ti makalawas wenno nasaksakbay, tudingan ti dua wenno tallo a kameng ti klase nga umay iti klase a sisasagana a mangibinglay iti kaay-ayoda a nasantuan a kasuratan ket ilawlawagda no apay a naisangayan kadakuada.
 6. Mabalin nga aramiden no kayat: Mangtuding iti agtutubo a babai a mangidatag iti "Ti Panagutob Saan nga Ang-angaw."
-

MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN

Pakauna

Mangiparang iti maysa wenno ad-adu kadagiti sumaganad a banag: sangalata a taraon nga awan ti markana, pagtuladan iti bado nga awan ti pangiturongna, wenno potahe a napukaw ti pangiturongna. Ipakita ti awan iti tunggal banag.

- Kasano ti kapateg dagitoy a banag iti agdama a kasasaadda?
- Ammoyo kadi nga aramaten ida?
- Ania ti pateg dagiti pangiturong? (Mangiturongda ken tulongandato a mangammo no kasano nga aramaten dagiti banag wenno mangiwakas kadagiti nasken nga iwakas.)
- Kaano a kasapulantayo ti pangiturong iti biagtayo?
- Sadino ti pakabirokanyo kadagiti naisurat a pangiturong iti biag? (Iparang ti kopia ti nasantuan a kasuratan.)

Nasantuan a kasuratan

Isurat iti pisarra ti nasantuan a kasuratan a 2 Nephi 33:4-5.

Pabasa kadagiti babbalasitang ti nasantuan a kasuratan ken sungbatanda babaen dagiti gapu ni Nephi no apay a nasken nga adalentayo dagiti nasantuan a kasuratan.

Mabalinyo nga isurat dagiti sungbat iti pisarra.

Adu a Sakripisio ti Naaramid Tapno Maidanon Ita Kadatayo Dagiti Nasantuan a Kasuratan

Panangidatag ti mannursuro	Iti unos ti pakasaritaan nabilin dagiti propeta a mangisurat kadagiti pakasaritaan iti pannakitakunaynayda iti Apo. Adu a sakripisio dagiti propeta ken agisursurat kadagiti pakasaritaan tapno maaddaantayo kadagiti nasantuan a kasuratan.
Aramid a panagsurat	<p>Warasan iti papel ken lapis dagiti agtutubo a babbai. Tudingan ti tunggal balasitang iti libro ti nasantuan a kasuratan ken bilinen a mangkopia iti maysa a libro iti nasantuan a kasuratan nga adda kenkuana. Pairugi kadagiti babbalasitang iti umuna a bersikulo ti umuna a libro wenno benneg. Ikkam ida iti dua wenno tallo a minuto a mangkopia sakbay a pagsardengem ida.</p> <ul style="list-style-type: none">• Iti panagkukupkiyo, kasano ti kabayag ti pannakakopia ti sububukel a libro? <p>Imula iti panunotda no kasano ti karigat ti agkopia babaen ti ima iti maysa a banag ken no kasano ti kapaut ken panangimutektek ti kasapulan. Ipaganetget no kasano ti karikut ti nagpasaran dagiti propeta a nagikitikit kadagiti nasantuan a kasuratan iti metal wenno mangisurat kadagitoy iti nalukot a pagsuratan. Kalpasan ti pannakaisurat dagiti nasantuan a kasuratan, adu a bulan ti nabubos iti pannakaipatarus dagiti pinanid ken nalukot a pagsuratan manipud kadagiti orihinal a pagsasao kadagiti sabali a pagsasao ken iti mismo a pannarabay ti Apo.</p> <ul style="list-style-type: none">• Mainayon pay iti panawen ken pigsa a kasapulan iti panagipatarus wenno panagkopia kadagiti nasantuan a kasuratan, ania pay dagiti dadduma nga aramid wenno panagsakripisio a naaramid tapno maited kadatayo dagiti nasantuan a kasuratan? <p>Mabalin a mairaman kadagiti sungbat—</p> <ol style="list-style-type: none">1. Ti gaed ni Nephi ken dagiti kakabsatna a lallaki iti pananggun-odda kadagiti gambang a painanid (1 Nephi 3–4).2. Ti makautoy a panagtrabaho ni Mormon a mangyababa kadagiti pinanid ni Nephi ken mangaramid kadagiti pinanid ni Mormon a nagalaan ni Joseph Smith iti impatarusna a Libro ni Mormon (Balikas ni Mormon 1:1–5 ken Mormon 1:1–5; 5:8–9; 6:6).3. Ti naliday a panangisayangkat ni Moroni a mangileppas ken mangikali kadagiti balitok a pinanid (Mormon 8:1–5; Moroni 1:1–4).4. Ti panagsagaba, pannakaidadanes, ken pannakapapatay ni Joseph Smith gapu iti panangipatarusna iti Libro ni Mormon ken itutulogna a nangbangon manen iti Simbaan ni Jesucristo iti daga (Joseph Smith–Pakasaritaan 1:30–67; Doktrina ken Katulagan 135:1–3). <p>(Agpaay dagiti pagibasaran ti nasantuan a kasuratan iti pakaaramatan ken kasapulan ti mannursuro ket saan a maibasa iti klase.) Ipaganetget a naikkan dagitoy a tao iti kasla di mabaelan nga aramid, nupay kasta idanon dagiti gaggagetda ti balikas ti Dios iti daga iti agdama iti naisurat a porma.</p>

Masursurotayo ti Agragsak Kadagiti Nasantuan a Kasuratan

Panagreport ti kameng ti klase ken panaglinnawag iti nasantuan a kasuratan	<p>Paibinglay kadagiti naipasigud a natudingan nga agtutubo a babbai ti kaay-ayoda a nasantuan a kasuratan, nga ilawlawagda no apay a napateg daytoy kadakuada.</p> <ul style="list-style-type: none">• Ania ti galad ni Nephi maipanggep kadagiti nasantuan a kasuratan? (Tapno matulongankayo a mangsungbat iti daytoy a saludsod, pabasa ti 2 Nephi 4:15.)• Ania ti kayat a sawen ti panagrag-sak ti kaunggantayo kadagiti nasantuan a kasuratan? (Tapno agpennek, agrag-o, ken agdayaw kadagiti nasantuan a kasuratan.) <p>Ilawlawag bayat iti panangadaltayo nga agsapul kadagiti sungbat dagiti parikuttayo iti nasantuan a kasuratan, manayonan ti panangipategtayo ken ragsaktayo kadagiti nasantuan a kasuratan.</p>
Naadaw a sao	<p>Ilawlawag a sinarita ni Parley P. Pratt, maysa a nagkauna a dadaulo ti Simbaan, ti padasna iti panagbasana iti Libro ni Mormon:</p> <p>“Magagaranak a nangukrad, ket binasak ti paulona iti umuna a panid. Insublatko a binasa ti pammaneknek ti sumagmamano a saksi a mainaig iti no kasano ti pannakasarak ken</p>

pannakaipatarusna. Kalpaskan daytoy rinugiak dagiti linaonna tunggal benneg. Nagmalem a nagbasaak; taktak laeng ti pannangan, awan ti essemko iti taraon; taktak ti pannaturrog idi dumteng ti rabii, ta kinaykayatko ti agbasa ngem ti maturrog.

“Bayat ti panagbasak, sinallukobannak ti espiritu ti Apo, ket naammuan ken naawatak a pudno ti libro, a kas iti kalawag ken pannakaammo ti tao a sibibiag. Nalaus ti ragsakko, a rumbeng, ket naan-anay ti rag-ok iti nalablaves pay a bayad kadagiti amin a leddaang, panagsakripisio ken dagensen iti biagko” (*Autobiography of Parley P. Pratt* [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1938], p. 37).

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a bukod a paltiing dagiti nasantuan a kasuratan kadagiti propeta ket iti panagbasatayo kadagiti nasantuan a kasuratan mabalinda ti agbalin a bukod a paltiing kadatayo. No mapasamak daytoy mariknatayo ti ragsak iti kaunggantayo kadagiti nasantuan a kasuratan.

Dagiti pangrisut ti nasantuan a kasuratan

Pabunoten ti tunggal agtutubo a babai iti maysa wenno ad-adu a kard ti nasantuan a kasuratan manipud iti pagikkan. Iwanwan dagiti agtutubo a babai a mangsapul iti nasantuan a kasuratan a makita iti kard ket basaenda a siuulimek. Padengngeg iti tunggal agtutubo a babai bayat ti panangbasayo kadagiti sumaganad a kasasaad sa ikeddeng no adda idiaya ti nasantuan a kasuratan nga adda kenkuana a pangrisut iti parikut. Basaen iti napigsa ti agtutubo a babai wenno dagiti agtutubo a babai ti nasantuan a kasuratan a yan ti nasantuan a kasuratan nga addaan iti mainugot a pangrisut.

Nakalatlatak ni Jodi iti eskuela. Gayyem ni Susan ni Jodi, ngem agimon ken ni Jodi. Nagiwaras ni Susan iti saosao a makadadael iti kinatao ni Jodi. Ania ti rumbeng nga aramidem ni Jodi? (Kitaen ti Mateo 18:15.)

Mariribukan unay ni Maria iti magapuananna iti eskuela. Kayatna nga ipan ti amin a kabaelanna. Mariknana a kasapulanna ti tulong, ngem dina ammo no asino ti asitganna wenno no sadino ti pakasapulanna iti tulong a kasapulanna. Ania ti rumbeng nga aramidenna? (Kitaen ti 2 Nephi 32:9.)

Napukaw itay nabiit ni Becky ti nasinged a kameng ti kaamaanna. Kellaat ti pannakapukawna ket nalapunos iti leddaang. Sadino ti pakasarakanna iti gin-awa ken liwliwa? (Kitaen ti Doktrina ken Katulagan 121:7–8.)

Dua a misionario ti nagsardeng iti balay da Tania ket pinastrekda ida. Bayat ti panagliliinnawagda, naaddaan ni Tania iti napigsa a tarigagay a mangammo no pudno ti sasawenda. Ania ti maaramidna? (Kitaen ti Santiago 1:5–6.)

- Adda kadi nakapadasen kadakayo a nakasarak iti pangiwawan manipud kadagiti nasantuan a kasuratan?

Ikkan ti panawen dagiti agtutubo a babai a mangibaga kadagiti padasda ken mangilawlawag no kasano a natulongan ida dagiti nasantuan a kasuratan. No adda pagariganyo iti biagyo, ibinglayyo iti klase.

Panangilawlawag ti mannursuro

Isingasing a yulo dagiti agtutubo a babai dagiti binatang nga adda naisangsangayan a kaipapananna kadakuada. Ibagi nga adda itan Topical Guide ti Biblia nga edision ti Santo iti Ud-udina nga Aldaw a mangpadaras iti panangsapul iti kayat a pagibasaran a kasapulantayo wenno nayon dagiti nasantuan a kasuratan iti basaen a kayattayo. Ipakita iti klase ti Topical Guide ket palubosan ida a mangsapul iti nasantuan a kasuratan iti babaen ti maysa kadagiti paulo tapno mairuamda no kasano ti panangaramat iti daytoy a katulungan.

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a mabalintayo a basaen ken adalen dagiti nasantuan a kasuratan iti wagas a dakdakkal ti kaipapananna ken ad-adda a makaparagsak kadatayo. Ti agtutubo a babai a nangirugi iti agtultuloy a programana nga agadal iti nasantuan a kasuratan ibinglayna dagiti sumaganad a sirmata iti pannakaidur-as ken ragsak a nagun-odna iti panagadalna.

Naadaw a sao

Paidatag iti agtutubo a babai a naipasigud a natudingan ti sumaganad: “Ti Panagutob saan nga Ang-angaw.”

“In-inut a naadalko no kasano a nasursuro *amin* dagiti nasantuan a tao ti Dios a *mangammo* iti Dios ken ti ebanghelio. *Saan* a sagut kadagiti bassit a napili, ngem bendision a naibatay iti paglintegan ti panagtungpal, adu nga oras, ken panagadal.

“Bayat ti panangbasak kadagiti nasantuan a kasuratan . . . , naadalko ti sumagmamano kadagiti pangrugian ti panagutob ken panagsukimat.

- “1. *Agkararagkayo a kanayon sakbay a rugianyo iti agbasa kadagiti nasantuan a kasuratan.* Patalinaayenyo ti panunoty ket lipatenyo ti lubong. Maysa pay, ikararagyo amin a basaenyo—bayat ti pananglawag dagiti kapanunotan ti ebanghelio iti kaungganyo wenna no adda saludsodyo. Dikayo agsarimadeng nga umawag iti Amayo.
- “2. *Mangisaganakayo iti papel ken lapis bayat ti panagbasayo.* Makapasanikar daytoy nga aramid, ket masansan a sumeksek iti namudel a panunot dagiti kayat a tun-oyen, makatignay a kapanunotan, wenna baro a pampanunot.
- “3. *Dikayo agdardaras!* Saan a lumba daytoy a panagadal. Awan ti naituding a kaatiddog ti panawen a panangileppas iti naikari a paset sakbay nga agiddakayo. Basaenyo ti maysa a paset wenna bersikulo iti sumagmamano nga aldaw. Yuloyo ti nasantuan a kasuratan ket ibukarnanto ti nailemmeng a kaipapananna a diyo nadlaw, kaipapanan a mayannatup iti agdama a panagbiagyo.
- “4. *Agsaludsodkayo bayat ti panagbasayo iti nasantuan a kasuratan. . . .* Agsaludsodkayo sa umawagkayo iti Apo. Bayat ti panagsaludsodko, naglukat dagiti ridaw ti pusok ket nangibati iti lugar a pagtalinaedan ti Espiritu Santo.
- “5. *Agsardengkayo iti sumagmamano a daras iti agmalem ket utobenyo ti maysa a panunot a pinanunoty iti nauneg.* Kas pagarigan, amirisenyo ti kinapudno ti ‘ayatem ti karrubam a kas iti bagim.’ Ulitenyo ti nasantuan a kasuratan, saludsodenyo ti tunggal tignayyo, ket isuratyo ti kapanunotanyo iti bassit a kard.

“Amin daytoy maysa a banag a panangtedyo iti panawen iti bagiyo; daytoy ti inaldaw a panagbaliw. Agyamankayonto ta palasbangenna ti paniriganyo. Maaddaankayonto iti baro a turong iti biagyo ken uray pay ti inaldaw a paltiing.

“Amin daytoy a panagutob mangitunda iti pudno ken nauneg a panangawat iti ebanghelio, ti misiontayo, ken ti gloria ti Dios. Mamin-adu bayat ti panagutobyo nga iturongnakayo iti nasam-it a kinatalinaay ti Espiritu Santo a sumeksek iti pusoyo ken mangsilaw iti amin a kinataoyo iti kinapudno.

“Kinuna ni [Presidente] Joseph Fielding Smith, ‘Inadal ken *inutobko* dagiti pagbatayan ti ebanghelio iti unos ti panagbiagko ket pinilik ti agbiag kadagiti paglintegan ti Apo. Nagbanaganna nagapon iti pusok ti naindaklan nga ayatko kenkuana ken iti aramidna ken kadagiti amin a nagkalikagum a mangituloy kadagiti panggepna iti daga’ (Conference Report, Oct. 1971, p. 6; nainayon dagiti napagiray a balikas.

“*Mangilatangkayo iti panawen nga agutob.* Daytoy ti tulbek ti di nakappapati a rag-o ken pannakaammo ditoy iti kinaindagaan.

“[Kinuna ti Mangisalakan], ‘Ibatik kadakayo daytoy a pagsasao tapno utobenyo iti kaungganyo, iti daytoy a bilin nga itedko kadakayo, tapno awagandak no asidegak—

“‘Umasidegkayo kaniak ket umasidegak kadakayo’ (Doktrina ken Katulagan 88:62–63.)” (Susan Hill, “Pondering Isn’t Preposterous,” *New Era*, May 1976, pp. 49–50).

Pakagupgopan

Ilawlawag a ti panagutob kadagiti nasantuan a kasuratan yad-aduna ti rag-o ken ragsaktayo kadakuada ken yasidegdatayo iti Mangisalakan.

Panangigibus: Tulbek ti Kinaragsak

Naadaw a sao

Tapno maipaganetget nga adda napateg a kaipapanan dagiti nasantuan a kasuratan iti biagtayo, basaen ti sumaganad nga naadaw a sao: “Tunggal maysa kadatayo, iti maysa a paset ti panagbiagtayo, nasken a duktalantayo dagiti nasantuan a kasuratan iti bagbagitayo—ket saan la a mamimpinsan a duktalantayo, ngem sublisublian ida a duktalan” (Spencer W. Kimball, “How Rare a Possession—the Scriptures!” *Ensign*, Sept. 1976, p. 4).

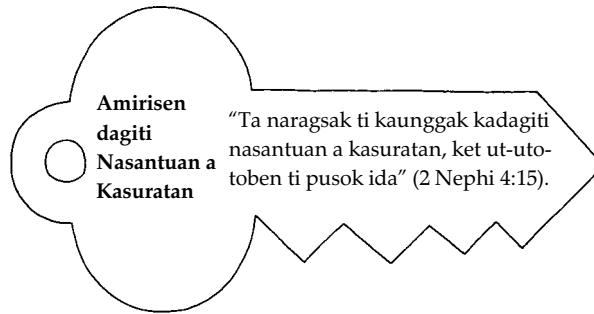
Naibaga metten kadatayo ti maysa a propeta ti Dios a nasken a basaentayo ti Libro ni Mormon iti inaldaw.

Kinuna ni Presidente Ezra Taft Benson, “Adda libro a nasken nga adalentayo iti inaldaw, saggaysa man wenna sangakaamaan, nga isu ti Libro ni Mormon” (iti Conference Report, Apr. 1986, pp. 99–100; wenna iti *Ensign*, May 1986, p. 78).

“Nasken a basantayo nga inaldaw manipud kadagiti panid[na] [ket ad-adda a yasidegnatayo] ‘iti Dios babaen ti panangtungpal kadagiti annurotenna, ngem iti ania man a sabali a libro’ (*History of the Church*, 4:461)” (iti Conference Report, Oct. 1988, p. 3; wenna iti *Ensign*, Nov. 1988, p. 4).

Maibunong a papel

Ikkann ti tunggal agtutubo a babai iti saggaysa a pangtada iti libro. (Kitaen ti pagarigan iti baba.) Dawaten iti tunggal balasitang nga isuratna iti likud ti pagtanda iti libro ti naituding nga oras iti inaldaw a panagbasana kadagiti nasantuan a kasuratan. Uray no sumagmamano la a bersikulo ti basaenna iti inaldaw, dakkell ti magunggonana. Gutigoten a mangaramat iti pagtanda iti libro a kas pagtanda bayat ti panagbasana kadagiti nasantuan a kasuratan ken kas mangipalagip iti kumitna a mangadal kadagiti nasantuan a kasuratan iti inaldaw. Ipalagipna pay kenkuana a ti panagadal ken panagutob kadagiti nasantuan a kasuratan isuda ti tulbek ti pannakaisalakan ken ragsak.

GANDAT Mabigbig ti tunggal agtutubo a babai a nasken a pakirdenna ti bagina tapno maparmekna dagiti sulisog.

PANAGISAGANA 1. Ladawan 15, Dagiti Appan, Palab-og, Silo, a masarakan iti likud ti pagbasaan. (No mabalin, mangala iti pudno nga appan wenno palab-og.)
2. Mangitugot iti lapis ken papel a saggaysa ti tunggal agtutubo a babai.
3. Mangtuding kadagiti agtutubo a babbai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sao a kayatyo.
Ballaag: Dikayo agiray kadagiti doktrina ni Satanas. Diyo paglilinnawagan dagiti padasyo ken ni Satanas.

MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN

Ti Panagadal No Asino ni Satanas ken No Ania Dagiti Panggep ken Bilegna Makatulong Kadagiti Agtutubo a Babbai a Mangparmek iti Sulisog

Pagilasinan Warasan iti lapis ken papel ti tunggal agtutubo a babai ken panumeruan iti klase dagiti papelda iti maysa agingga iti sangapulo. Iti panangbasayo kadagiti sumaganad a pagilasinan, paisurat kadakuada ti nagan ti tao nga ipapanda a maibagay iti dayta a pagilasinan babaen ti numero ti pagilasinan. Awan koma ti agsasao iti uray ania iti napigsa agingga a mabasa amin dagiti pagilasinan.

Pagilasinan:

1. Espirituak nga anak ti Nailangitan nga Ama.
2. Espirituak a kabsatyo a lalaki.
3. Addaak idi iti Konseho iti Langit.
4. Anghelak idi ti Dios.
5. Adda turayko nga agsao iti sango ti Dios.
6. Maaw-awaganak iti "Anak a Lalaki ti Agsapa."
7. Nagsukirak ket diak inawat ti plano ti Nailangitan nga Ama.
8. Adu kadagiti kakabsatko a lallaki ken babbai ti simmurot kaniak.
9. Addaanak laeng iti espiritu a bagi.
10. Indauluak ti apagkatlo ti pangen iti langit manipud iti sidong ti Dios.

(Sungbat: ni Satanas wenno Lucifer.)

Idilig dagiti sungbat tapno maammuan no asino ti umuna a makailasin ken ni Satanas wenno Lucifer.

Panaglilinnawag • Kasano ti panangtikaw kadakayo dagiti mangiladawan ken ni Satanas?
• Ania dagiti sabali pay a nagan a mayaw-awag ken ni Satanas? (Sairo, Manangdadael, Maysa a Dakes, Pakadadaelan, Prinsipe Dagiti Sairo, Dragon, Uleg, Mannulisog, ti ama ti amin a kinaulbod, ken dadduma pay.)

Nasantuan a kasuratan • Ania pay dagiti dadduma a panggep ni Satanas iti daga? (Tapno masungbatan daytoy a saludsod, pabasa kadagiti agtutubo a babbai ti Moises 4:3-4.) (Kinayat ni Satanas a dadaelen ti kinawaya nga agpili ti tao, manggun-od iti bileg ti Dios kadakuada, mangallilaw ken mangbulsek kadagiti tao, ken mangiturong kadakuada iti pagayatanna.)

Ilawlawag nga adda sabali a gapu ti panangsulisog ni Satanas kadatayo. Pabasa kadagiti kameng ti klase ti 2 Nephi 2:27: “Ta kalikaguman [ni Satanas] a nakaay-ay-ay ti amin a tao a kas kenkuana.”

• Kabaellanatayo kadi ni Satanas nga iturayan?

Naadaw a sao ken panaglilinnawag

Kalpasan ti isusungbat dagiti agtutubo a babbai, basaen ti sumaganad nga naadaw a sao:

“Awan ti bileg ni Satanas kadatayo malaksid no ipalubostayo. . . . Pulos a dinatayo piliten ti Dios nga agaramid iti nasayaat, ken awan ti bileg ni Satanas a mangpilit kadatayo nga agaramid iti biddut” (Sterling W. Sill, iti Conference Report, Apr. 1970, pp. 29–30; wenna iti *Improvement Era*, June 1970, p. 45).

• Apay a napateg nga ammuen ti kinasiasino ni Satanas ken no ania dagiti panggep ken bilegna? (Tapno mailasin dagiti wayatna ken agannad iti pangaringna tapno makapagtalinaedtayo a nabileg iti ebanghelio ken agtukiaad kenkuana.)

Impanamna kadakuada ni [Presidente] Spencer W. Kimball, a nagbitla iti ummong dagiti agtutubo, a ti pannakaammo iti kaadda ti bileg, ken dagiti plano ni Satanas—mairaman ti makatukay ken natinggaw a pammaneknek ti Dios ken iti ebanghelio ken iti plano ti Amatayo . . . makatulong kadakuada—a mangtun-oy iti awan umasping a magapuanan, a mabalina mangaring iti biagda iti agnanayon” (ElRay L. Christiansen, iti Conference Report, Oct. 1974, p. 30; wenna iti *Ensign*, Nov. 1974, p. 24).

Nadumaduma a Wagas ti Yaay Dagiti Sulisog

Ladawan ken panaglilinnawag

Ipakita ti ladawan ti nadumaduma a banniit, palab-og, appan, silo, wenna mismo a dagitoy a banag.

• Ania ti pakaaramatan dagiti a banniit, palab-og, appan, ken silo? (Pangawis ken pagala iti ikan wenna ayup.)

• Kasano ti pangarit dagitoy a silo ken appan a pangawisda?

Ilawlawag nga agar-aramat ni Satanas iti inuulbod nga appan ken palab-og a pangtaliwna kadatayo. Pabasa kadagiti agtutubo a babbai ti Alma 12:5–6.

• Babaen ti nasantuan a kasuratan, ania ti panggep dagiti silo ni Satanas?

• Ania dagiti silo a nasamay nga ar-aramaten ni Satanas kadagiti agtutubo?

• Kasano a maliklikantayo dagitoy a silo?

Saludsoden kadagiti agtutubo a babbai no kasano ti ayatda a magna iti kuarto a nasipngat nga adda sumagmamano a palab-og a naipakat.

• Kasano a pabuntogen wenna pasardengen ti sipngat ti panagdur-asyo? (Saantayo a makakita, saantayo a makatrabaho wenna makaaramid iti dadduma a banag.)

Nasantuan a kasuratan

Pabasa kadagiti agtutubo a babbai ti Doktrina ken katulagan 50:23–25 tapno maammuanda no apay a napateg ti maaddaan iti silaw ti Dios.

• Ania ti ibagian ti silaw? (Ti Dios, ti kinapudnona, ken dagiti aramidna.)

• Kasano a matulongannakayo daytoy a silaw a mangwaknit iti sipngat wenna ni Satanas iti biagyo?

Naadaw a sao

“Iti panangallilawna ammo [ni Satanas] no sadino ken no kaano ti irarautna. Iti kinaagtutubo a karasasian pay la dagiti biktimana. . . . Nakaad-adu a ramit ti aramaten ti sairo” (Ezra Taft Benson, *God, Family, Country: Our Three Great Loyalties* [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1974], p. 247).

Panangidatag ti mannursuro

Isalaysay ti daan a sarsarita a Griego ti maipanggep iti agtutubo a lalaki nga addaan iti maysa laeng a pagkapsutan. Pasarita iti kameng ti klase ti estoria ni Akiles.

Estoria

Ni Akiles ti maysa kadagiti kaindaklanan a bannuar iti mitolohia ti Griego. Kalpasan ti pannakaipasngayna, inrarem ni nanangna, ni Tetis, iti Karayan Styx, a babaen ti sarsarita salakniban daytoy ti bagina iti pannakadangran. Nupay kasta saan a nadanon ti danum ti mukodna a nangiggaman kenkuana ni Tetis. Bayat ti maikasangapulo a tawen ti Gubat a Trohano, pinana ni Paris ti di nasalakniban a mukod ni Akiles. Natay ni Akiles iti sugatna.

Panaglilinnawag

• Ania ti kayat a sawen ti maaddaan iti mukod ni Akiles? (Maaddaan iti nalupoy wenna

saan a nasalakniban a pagkapsutan.)

• Kasano ti pannakaammo ni Satanas iti pagkapsutantayo? (Am-ammotayo manipud pay iti biag sakbay ti yaay ditoy daga.)

• Kasano a marimbawantayo dagiti pagkapsutantayo?

Naadaw a sao

Kalpasan ti panaglilinnawag, basaen ti sumaganad a naadaw a sao: “Ammo amin ni Satanas dagiti panglakagan. Ammona dagiti kalakaan a pakasulisogantayo ken no kasano ti pananggargarina kadatayo nga agaramid iti dakes. Isingasingna ken dagiti mensaherona ti dakes, palag-anenna ti kinadagsen ti basol, ken aramidenna a makaallukoy ti dakes” (ElRay L. Christiansen, “Q and A,” *New Era*, July 1975, p. 49).

Naadaw a sao

Mangtuding iti kameng ti klase a mangisurat iti pisarra ti tunggal sulisog a naagapad bayat ti pannakaibasa ti naadaw a sao iti napigsa.

“Ita, ammo ti kabusor a saan nga agtalinaed a bassit ti bassit a basol, ket awatenna ti ania man ken amin iti pagarianna babaen ti panamangallukoyna kadatayo nga agulbod iti bassit, sanatayo ikalintegang iti inaramiditayo wenno agkusit wenno agtakaw. Adu dagiti tao a mauyotan a mangsalungasing iti Aldaw a Panaginana agingga a maruamda. Adda dagiti tao a mangrugi nga aginum iti nasanger a ‘pangpasaranta la bassit.’ Kasta met ti panagaramat iti maiparit nga agas, dakes a panagsasarita, kinasukir kadagiti nagannak, wenno panangallilaw iti kaduada—dagitoy ti panglakagan nga aramatenna a pangikulbo kadatayo. Ammona nga awan kurangna a, no agtultuloy, agbunganto dayta a pagaliwaksayan iti panagbabawi, leddaang, ken pannakapukaw, gapu ta iturongdatayo iti nakarkaro a pagbasolan.

Awan duadua a maysa kadagiti kadaksan a silo nga insagana ti kabusor ti pannakapukaw iti kinadalus ti dayaw” (ElRay L. Christiansen, iti Conference Report, Oct. 1974, p. 29; wenno *Ensign*, Nov. 1974, p. 24).

Pisarra

Damagen dagiti mainayon pay a sulisog a mabalin a masagang dagiti agtutubo a babbai. Inayon dagitoy iti pisarra.

Dagiti sulisog

panagulbod	panagtakaw iti
panagkusit	pagtagilakuan
kinarasaw	panagtomar iti maiparit
panagtakaw	nga agas
panangyaleng-aleng	kinasukir kadagiti nagannak
panaglabsing iti Aldaw a	panangallilaw
Panaginana	pannakapukaw ti kinadalus
pannakaupay	iti dayaw
panaginum	panagsao iti dakes
	(ken dadduma pay)

Aramid ti ragup

Bingayen ti klase iti ragup a saggatlo wenno sagpapat a babbalasang. Pailawlawag iti tunggal ragup ti dua wenno tallo a sulisog a nailista. Nasken nga ikeddangda dagiti wagas a pangsarangget ken pangparmekda kadagitoy a sulisog. Kalpasan ti panaglilinnawagda, paireport iti tunggal ragup iti klase. Bayat ti panangibagada kadagiti singasingda, punasen dagiti singasing iti pisarra ket sukatan ida kadagiti napintas a wagas a pangparmek iti sulisog.

Dagiti mabalin a sungbat:

1. Ipasakbay ti panagaramid iti umno a pangngeddeng.
2. Liklikan ti panangipakita iti kinadakes.
3. Mangpanunot iti pangsukat.
4. Baliwan ti pagsasaritaan.
5. Mangisagana iti pangsalaknib.
6. Dumawat iti tulong babaen ti kararag.
7. Agpabalakad kadagiti nagannak.

8. Pilien dagiti nasayaat a gayyem.
9. Iubos ti panawen nga agaramid kadagiti nasayaat a banag.
10. Liklikan dagiti pasamak a mabalin a yan dagiti sulisog.

Ti Nailangitan nga Ama Tarabayenna ti Tunggal Agtutubo a Babai iti Panangikarigatanna a Mangpamek Kadagiti Sulisog

Naadaw a sao

Ilawlawag ti sumaganad a naadaw a sao no kasano ti pannakagun-odtayo iti naan-anay a bileg a mangsupring iti sulisog:

“Kadagiti amin a dakes nga aramidna, saan a makapagtuloy ti kabusor no di ikkan ti agbasol iti gundaway ket magun-odtayo ti naan-anay a bileg a mangsupring iti dakes a pinarnuay ni Satanas babaen ti panangpamaysa kadagiti pagbatayan ti ebanghelio ni Jesucristo. Mabalin a maaddaan dagiti kameng ti Simbaan iti bendision ti Espiritu Santo, ti mangparikna, a kas met kadua, ket no pudno nga adda iti kaunggantayo ti Espiritu Santo, nasken nga agtalinaed ni Satanas nga awan. Ti panagadal kadagiti nasantuan a kasuratan, kararag, napudno a panagtungpal kadagiti bilin ti Apo, ti panangipatungpal kadagiti rebbengen ken pagrebbengan..makaparnuay iti pangrugian iti kaadda ti Espiritu Santo a kas naynay a kadua ken tarabay” (El Ray L. Christiansen, iti Conference Report, Oct. 1974, p. 30; wenna iti *Ensign*, Nov. 1974, p. 24).

No awan pay iti pisarra, inayon ti binatog “*Sapulen ti panangkadkadua ti Espiritu Santo.*”

Panaglilinnawag
iti nasantuan a
kasuratan

Impaganetget ti Mangsalakan ti kapatgan a wagas a pangpamek iti sulisog. Pabasa kadagiti agtutubo a babai ti 3 Nephi 18:15, 18–19. Inayon ti binatog a “dumawat iti tulong babaen ti kararag” no awan pay iti pisarra.

Ilawlawag a naibaga metten kadayo ti nabatad a wagas nga idawat iti tulongna no agkararagtayo. Basaen ti Mormon 9:28.

- Ania ti isingasing daytoy a bersikulo nga ikararagtayo a pangpamek iti sulisog? (Dawaten “iti natibker ken di maisin, a dika sumuko iti sulisog.”) Inayon ti “*panangikeddeng a di sumuko*” iti pisarra.

Inkari met ti Nailangitan nga Ama a tarabayennatayo iti sabali a wagas. Basaen ti 1 Taga-Corinto 10:13.

- Ania ti naikari?

Tulongan dagiti agtutubo a babai nga umawat a no napasnekda iti aramidna a mangliklik ken mangpamek kadagiti sulisog, tulongan ida ti Nailangitan nga Ama.

Panangipakat iti Adalen

Isingasing a surotan dagiti agtutubo a babai dagiti singasing nga insuratda iti pisarra ken kanayon a laglagipenda ti naikari iti 1 Taga-Corinto 10:13.

GANDAT Mabigbig ti tunggal agtutubo a babai dagiti pagrebbengan a nasken nga isagana ti kaputotanna para iti Maikadua a Yaay.

PANAGISAGANA

1. Ladawan 16, Ti Maikadua a Yaay (62562), a masarakan iti likud ti pagbasaan.
2. Mangitugot iti sumagmamano a libro ti himno.
3. Mabalin nga aramiden no kayat: Mangaramid iti dakkell a paskil ti Doktrina ken Katulagan 87:8.
4. Mangaramid iti bassit a makaay-ayo a kard a para iti tunggal babbalasitang nga idulinda a naglaon kadagiti balikas ti Doktrina ken Katulagan 87:8, wenna ti ania man nga ababa a palawag iti piliyo iti ania man a naadaw a sao iti adalen.
5. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man a nasantuan a kasuratan, estoria, wenna naadaw a sao a kayatyo.

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Pakauna

Iruigi babaen ti panangibaga kadagiti babbalasitang nga iti unos ti pakasaritaan ti lubong, dagiti ari ken reyna ti nangituray iti adu kadagiti tao iti daga. Sumagmamano kadagitoy nga ari ken reyna ti nalinteg a mangiturturay kadagiti masakupanda. Adda met dagiti natiri a nagturay nga inaramatda ti bilegda a nangabusos kadagiti iturayanda. Saan a maikari dagitoy nga agtuturay iti kinapudno dagiti tattaoda.

Ladawan Ibaga kadagiti babbalasitang a sinegseggaan dagiti napudno a tao iti sadino man ti panagturay ti ari a nalinteg ken managayat tapno maikari a maawagan iti "Ari dagiti Ari." Iparang ti ladawan ti Mangisalakan. Ilawlawag a ti kaputotan a pakairamanan ita dagiti agtutubo a babai naawagan iti "naarian a kaputotan" gapu ta tumulong dagiti maingel kadakuada a mangisagana iti lubong iti maikadua a yaay ti Mangisalakan.

**Panaglilinnawag
iti pisarra.** Painagan kadagiti babbalasitang ti sumagmamano a kababalin a mangiladawan kadagiti agtutubo iti naarian a kaputotan, a ni Jesucristo ti ari. Isurat dagiti balikas iti pisarra ket paglilinnawagan ida iti apagbiit:

pili	nadalus
nalinteg	naragsak
narag-o	natured
maikari	naindaklan
natarnaw	managayat
napudno	apudno
naayonan	napigsa

Naadaw a sao	<p>Pabasa iti kameng ti klase ti sumaganad a palawag a naibitla kadagiti agtutubo iti Simbaan:</p> <p>“Patpatgek a gagayyem, naariankayo a kaputotan. Nataginayonkayo nga umay iti daga iti daytoy a panawen para iti naisangayan a panggep. Saan la a sumagmamano kadakayo, ngem dakayo amin. Adda dagiti banag nga aramiden ti tunggal maysa kadakayo nga awan ti asino man a makaaramid a kas iti kabaelanyo. . . . No awatenyo Isuna, paneknekak a tarabayennakayo ti Amatayo iti Langit iti panagdaliasat iti biag ket tignayennakayo a mangammo iti naisangayan a panggepyo ditoy” (H. Burke Peterson, “Your Life Has a Purpose,” <i>New Era</i>, May 1979, p. 5).</p>
<hr/>	
Nasken a Maisaganan ti Daga iti Panagsubli ti Mangisalakan	
Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag a maragsakan unay dagiti nalinteg a mangsegsegga iti maikadua a yaay ti Apo. Maysa a parabur ti mairaman kadagiti mabalin a tumulong a mangisagana iti daga iti yaayna. Ilawlawag nga adu ti agparang a tanda ken pasamak sakbay ti nangayed a yaay ti Apo. Mairaman dagiti pasamak a napasamaken, adda dagiti mapasasamak ita, ken sabali pay dagiti dumteng a pasamak a kas iti impadles dagiti nagkauna ken kabaruan a propeta.</p>
Panaglilinnawag	<ul style="list-style-type: none"> • Ania ti nasken a mapasamak iti daga sakbay nga agsubli ti Mangisalakan? <p>Mairaman kadagiti adu a tanda ken padto: ti pannakaawag ni Propeta Joseph Smith, ti idadateng ti Libro ni Mormon, ti panakaisubli ti kinasaserdote ken ti Simbaan, ti pannakaisubli dagiti ordinansa ti templo ken ti kinasaserdote, ti pannakaikasaba ti ebanghelio iti lubong, ti pannakadadael dagiti natiri, ken ti pannakaisalakan dagiti nalinteg. (Palagip: Diyo pagpalabsan iti panawen a paglilinnawagan amin dagiti tanda ken pasamak a nasken sakbay ti panagsubli ti Apo. Paglilinnawaganto a naimbag kadagiti dadduma nga adalen.</p>
Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag a kasapulan idi ken agtultuloy a kasapulan dagitoy ken dadduma pay a pasamak sakbay ti Maikadua a Yaay ti naarian a kaputotan tapno mapasamakda. (Palagip: No mayulog laeng ti balikas a <i>kaputotan</i> iti gagangay a wagas—kayatna a sawen nga iti ababa a panawen, a mabalin a tallopulo agingga iti uppat-a-pulo a tawen—mabalin a mapagbiddutan nga ipapan dagiti babbalasingang a sumurok-kumurang nga ammotayo no kaano ti panagsubli ti Mangisalakan. Ilawlawag nga adda aggidiat a kayulogan ti balikas a <i>kaputotan</i>, a pakairamanan ti unos ti rinibu a tawen. [Kitaen ti Bruce R. McConkie, <i>Mormon Doctrine</i>, 2nd ed. (Salt Lake City: Bookcraft, 1966), p. 310.]</p> <p>Pagrebengan ti tunggal kameng ti Simbaan a tumulong a mangisagana iti daga iti panagsubli ti Apo babaen ti kinalinteg ken babaen ti napudno ken napasnek a panagserbi. Nasken nga adda dagiti napinget a Santo nga umawat ken mangipitungpal kadagiti pangiturong ken panggep ti Apo, ti kaputotan a napigsa ken di agpangngadua a kamkameng a mangipinget iti pannakabangon ti pagarian ti Dios iti daga.</p>
Naadaw a sao	<p>Basaen ti sumaganad a palawag:</p> <p>“Inton dumteng kadatayo kaslanto iti nangayed, nailangitan nga Ari. . . .</p> <p>“ . . . Ti panangbangon iti pagarianna ti kanayon a tema dagiti taona. . . . Rebbengentayo a bangonen ti Zion—saan pay a siudad ti Zion ti Apo ngem kasasaad ti maipanggep iti relihion, gimong, ken ekonomia a kasakbayan iti yaayna a kasapulan kadagiti pagilian. (Doktrina ken Katulagan 64:42.) Nasken nga isaganatayo ti kaputotan dagiti napasanto a santo a sisagana nga umawat iti Arida. ‘Gapuna, agtakderkayo kadagiti nasantuan a lugar, ket saan nga agkir-in, agingga a dumteng ti aldaw ti Apo’” (Courtney Lassetter, “When He Comes Again,” <i>Ensign</i>, June 1976, pp. 68–70; nainayon dagiti nagiray a balikas).</p>
Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan	<p>Iparang ti paskil ti Doktrina ken Katulagan 87:8.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ania ti kayat a sawen ti “agtakder . . . kadagiti nasantuan a lugar, ket saan nga agkir-in”? <p>Kalpasan ti panangipeksa dagiti babbalasingang iti kapanunotanda, pamarkaan kadakuada ti bersikulo kadagiti nasantuan a kasuratanda.</p>

Napili Daytoy a Kaputotan a Tumulong a Mangisagana iti Maikadua a Yaay ti Mangisalak

- Panangidatag ti mannursuro Ibaga kadagiti babbalasang a naindaklan a gundaway ti agbiag iti idadateng ti naituding a panawen. Magagaran dagiti nagkauna a propeta a siraragsak a mangpadaan iti daytoy nga aldaw a pannakaisubli ken pannakaikasaba ti ebanghelio kadagiti amin a pagilian ken no maaramid ti maudi a panagisagana para iti maikadua a yaay ti Mangisalak.
- Panaglilinnawag
- Kasano a maipanamnatayo a maibilangtayo kadagiti napudno a tumulong a mangisagana iti panagsubli ti Mangisalak?
 - Apay ken kasano a makapagannadtayo kadagiti nailubongan a kasasaad iti aglawlawtayo?
- Dagiti naadaw a sao
- Aramaten ti ania man wenno amin dagiti naadaw a sao a sumaruno iti pakagupgopan ti akem ti “tumantanor a kaputotan.” Mabalinyo a pabasa iti napigsa kadagiti kameng ti klase dagiti palawag a mangiladawan kadagiti karit ken pagrebbengan ti panawentayo ken ipeksada ti namnamaen ti Apo kadagiti agtutubo ti Simbaan.
1. “Maigidiat unay daytoy a kaputotan kadagiti dadduma. Isu ti kaputotan a nangibilinan ti Apo—ken kasta met, a sakbay a naaramid ti lubong—a kadagiti maudi nga aldaw bukleno ti Dios ti langit a saanto a pulos a madadael wenno maited kadagiti sabali a tao” (Wilford Woodruff, *Discourses of Wilford Woodruff*, sel. G. Homer Durham [Salt Lake City: Bookcraft, 1946], p. 145).
“Pinili ti Apo ti bassit a bilang dagiti napili nga espiritu . . . nga umay kadagiti maudi nga aldaw . . . a mangbukel iti Pagarian ti Dios iti daga, a mangbangon ken mangikalakag” (Wilford Woodruff, kas naadaw iti *Our Lineage* [kurso nga adalen para kadagiti klase iti pakasaritaan ti kaamaan, 1933], pt. 1, p. 4).
 2. “Saankayo a gagangay nga agtutubo a lallaki ken agtutubo a babbai. Napilikayo nga espiritu, adu kadakayo ti napagbalin a sagana iti dandani 6,000 a tawen nga umay iti daytoy nga aldaw, iti daytoy a panawen a kapigsa unay ti sulisog, pagrebbengan, ken gundaway. . . .
“ . . . Ikararagmi a sisasaganakayo iti panagturay ti panangidaulo. . . .
“ . . . Ikararagko a dakayo—nga agtutubo ken tumantanor a kaputotan—pagtalinaedenyo ti bagi ken panunoty a nadalus, adayo iti panangrugit ti lubong, tapno maikarikayo ken natarnawkayo a pataw a mangimet iti pagarian ti Dios nga agballigi a mangisagana iti maikadua a yaay ti Mangisalakantayo” (Ezra Taft Benson, iti Conference Report, Oct. 1977, pp. 30, 32).
 3. “Naipatulod itan ti Apo ti nakaskasdaaw a kaputotan ti agtutubo a *saan* a maparmek a lallaki ken babbai. . . .
“Laglagipenyoy, gagayyemko nga agtutubo, nasken a natibkerkayo. Nasken a maikarikayo a makilumba. Nasken nga aramatenyoy a silaw ti kababalin, dayaw ken pagbatayan ti kinapudno para kadagiti masungad a nalidem nga aldaw. . . .
“Ti naindaklan a masakbayan . . . agur-uray kadagiti natarnaw ken napudno kadagiti pannursuro ken pagarigan ti Maestro” (Vaughn J. Featherstone, “These Are Not Men to Be Conquered,” *New Era*, Apr. 1980, p. 5).
 4. “Kakabsat a babbai, saan a paspasarak ti pannakaipasngayyo iti daytoy a panawen ken lugar. Addakayo ditoy gapu ta ditoy ti kayat ti Apo a pagyananyo. . . .
“ . . . Kasapulan dagiti napigsa a babbai, babbai nga agtalinaed a nadalus ti dayawna iti baet iti kaawan daytoy kadagiti amin a kataebda, babbai a mangbangon iti pagtaengan nga awan dumana iti langit ken pakaitanduduan ti kaamaan ken pakataripatuan dagiti maladaga ken pangtedan kadakuada iti pannarabay ken ayat dagiti innada, babbai a mangliklik iti naalas a babasaen—saan laeng a nataenganen a babbai, ngem agraman pay dagiti agtutubo a babbai, a mangtunton iti bukod ken iti kagimongan a pakaasaan, a mangikarigatan nga agbalin nga ad-adda a nasaririt, nga agdayaw iti turay iti pagtaengan ken ti kinasaserdote. Bayat ti idudur-as ti Simbaan, kasapulan ti ad-adu a babbai a dadaulo, ti ad-adu a babbai iti amin a lugar nga addaan iti bileg ti pakinakem a mangipakdaar iti pammaneknekda ken ni Jesucristo, babbai nga agkararag ken agadal a mangtakuat no ania ti kayat ti Apo a paaramid kadakuada ken ti mangaramid iti umno

a pili ken mangitalek iti bagida iti Apo” (Betty E. Brown, iti Conference Report, Melbourne, Australia Area Conference, Feb. 1976, p. 29).

5. “Dakayo, dagiti agtutubomi ita nga aldaw, mairaman kadagiti karimatan nga espiritu a maipasngay iti daga iti ania man a tawen iti lubong. . . . Agsaganakayo nga agbalin a dadaulo iti dayta nangayed nga aldaw ti millenium a panagturay a mismo ni Cristo a kas Ari dagiti Ari ken Apo dagiti Apo” (Harold B. Lee, *Happiness through Faith in Jesus Christ* [family home evening manual, 1977–78], pp. 34, 39).

Maibunong a papel

Ikkan dagiti babbalasitang iti saggaysada a kard nga insaganayo a naglaon kadagiti balikas a piniliyo a mangipalagip kadakuada iti naarian nga akemda. Paikabil kadakuada iti lugar a masansan a pakakitaanda.

Panangigibus

Himno

Kantaen wenno basaen nga aggigiddan ti amin a berso ti himno a “Come, O Thou King of Kings” (*Hymns*, no. 59).

GANDAT

Masarakan ti tunggal agtutubo a babai ti rag-o iti panagserbi.

PANAGISAGANA

1. Mangitugot iti dua wenno tallo a ramit, wenno ladawan ti rimienta, a kas iti martilio, ragadi, karaykay, pala, wenno iskrodrayber.
2. "Isurat ti "Babaen ti Ayat Agsisinnerbi iti Tunggal Maysa" (Taga-Galacia 5:13) iti papel a maaramat iti adalen.
3. Sakbay ti adalen, paglilinnawagan kadagiti panguluen ti klase ti kaipapanan ti *serbisio* ken dagiti wagas a mabalin a pakapagserbian dagiti kameng ti klase, a saggaysa ken kas ragup. Iti paggibusan ti oras ti klase, mabalin a kayat dagiti agtutubo a babai ti mangpili iti saggaysa wenno ragup a proyekto ti panagserbi.
4. Dawaten iti uppat nga agtutubo a babai nga agsagana a mangidatag kadagiti pagarigan ti panagserbi manipud iti biag dagiti uppat a propeta (masarakan iti maikadua a benneg daytoy nga adalen).
5. Mangtuding kadagiti kameng ti klase a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sao a kayatyo.

MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN

Iparang

Pakauna: Dagiti Ramit ti Apo

Iparang wenno ipakita dagiti ladawan ti sumagmamano a ramit.

- Ania ti mamagkurri kadagitoy a ramit?

Ilawlawag nga ania man ti pakaaramatan dagitoy a ramit, maaramidda laeng ti nakaisangratanda babaen ti ima dagiti tao.

Naadaw a sao ken
panaglilinnawag

Nagsarita ni Elder Marion D. Hanks maipanggep iti kita dagiti ramit nga aramaten ti Nailangitan nga Ama.

"Kinuna ti Apo, a makisarsarita kadagiti Katulonganna, 'Dagiti takiagda ti takiagko.' [Doktrina ken Katulagan 35:14] Napanunoty kadin daytoy? Para kaniak maysa daytoy iti kasagraduan ken napnuan kaipapanan ken bukbukod a panangipakumit a nabasak maipanggep kadagiti nasantuan a surat wenno sadino man. Kinuna ti Apo a daytoy takiagko ti takiagna. Daytoy a panunot, daytoy a dila, dagitoy nga ima, dagitoy a saka, daytoy a petaka—dagitoy ti kakaisuna a ramit nga aramatenna iti biangyo. . . . Iti biangko, ti takiagyo, dagiti pamuidanyo, ti sarirityo, ti dilayo, ti pigsayo, dagiti ramit a kakaisuna nga aramaten ti Apo" (*Service*, Brigham Young University Speeches of the Year [Provo, 15 Oct. 1958], p. 3).

- Ania ti kayat a sawen daytoy a palawag kadakayo?

Nangisuro Dagiti Propetatayo Babaen ti Pagarigan No Kasano ti Agserbi a Sibubuslon Kadagiti Dadduma

Panangidatag ti
mannursuro

Dagiti propeta, a dinutokan ti Nailangitan nga Ama a mangidaulo iti Simbaan ken mangisuro kadagiti tao, nangipamatmat babaen ti pagarigan no kasano ti agserbi a sibubuslon a kas ramit ti Apo. Ibinglay itan dagiti agtutubo a babai nga immuna a natudingan dagiti sumaganad nga estoria kadagiti kameng ti klase.

Joseph Smith

Insurat ni Mercy R. Thompson, ti babai a makaam-ammo ken ni Propeta Joseph, “Diakto malipatan iti kaano man ti naasi a pannakipagrikna ken nainkabsatan a kinamanangngaasi nga impamatmatna kaniak ken ti anakko nga awanan iti ama. Bayat ti panakikaluganmi kenkuana ken ti kapisina a ni Emma iti karuaheda naimatangak iti ididissaagna ken panagpurosna iti sabsabong para iti anakko a babai” *Juvenile Instructor*, 1 July 1892, p. 399).

- Ania a galad ti naipakita ni Joseph Smith iti panangaramidna iti kastoy a serbisio?

George Albert Smith

“Iti tren nga agbibiahe iti Siudad ti Salt Lake ken San Francisco, naam-ammo ni Presidente [George Albert] Smith ti [lalaki] a naggapu iti Napa, California.” Naay-ayo dagiti dua a lallaki a nagsarsarita ket, kalpasan ti panagsinada, nagsinsinnuratda.

“Idi agangay nadlaw ni Presidente Smith nga awanen ti madamagna manipud iti gayyemna, a ni John Delaney.” Iti panagdandamagna, naammuan ni Presidente Smith nga adda ni Mr. Delaney iti ospital. “Nangipatulod ni Presidente Smith iti mensahe ti pannakipagrikna ken pammaregta ket insingasingna . . . a ni Mr. Delaney . . . nalabit a magustuanna ti dumngeg iti panagkanta ti Tabernacle Choir iti tunggal agsapa ti Domingo.” Nagdengngeg ni Mr. Delaney, ket limmag-an ti riknana. Sinuratanna ni Presidente Smith tapno agyaman ket naagapadna a “sapay koma ta addanto gundaway a kantaen ti koro ti maysa kadagiti kaay-ayona nga urnong, ‘The Lord’s Prayer’ Iti siddaawna ken nalaus nga ayatna nangngegna a kinanta ti koro iti mismo simmaruno nga agsapa ti Domingo. Panunoten laengen ti ragsak ni Mr. Delaney idi mangngegna a tokaren ti organo ti naindaklan a Tabernakulo ti pakauna” ti himno a ti gayyemna a mismo ti nangurnos. (Kitaen ti Edith Smith Elliott, “The Joy of Serving Humanity,” *Instructor*, Nov. 1966, p. 427.)

- Ania ti maadalyo maipanggep iti panagserbi kadagiti dadduma manipud iti pagarigan ni Presidente Smith?

Joseph Fielding Smith

Idi agtawen ni Joseph Fielding Smith iti tallopulo-ket-uppat, nadutokan a kameng ti Konseho dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol. Iti trabahona, nagbambaniaga iti intero a lubong ket naam-ammo dagiti kameng iti amin a lugar. Ngem nangted ti kapisina iti bukodna a nalawlaw a panirigan iti daytoy naindaklan a lalaki:

“Naasi, naayat nga asawa ken ama ti lalaki nga am-ammok nga iti kadakkelan nga arapaapna iti biag ket makitana ti kaamaanna a naragsak, a sangsangkapaminsan a manglipat iti bagina iti panangikagumaanna a mangaramid iti daytoy. Maysa a lalaki a mangduayya iti agan-anil-il nga ubing tapno maturog, nga agestoria kadagiti ubbing sakbay a maturogda, a pulos a di mabannog ken makumikom nga agtugtugaw iti naladaw a rabii wenno bumangon iti parbangon a tumulong kadagiti in-inauna nga ubbing a mangrisut kadagiti makatikaw a parikut iti eskuela. No adda agsagubaniit siaanus daytoy a lalaki a mangbantay iti agsagsagaba ket an-andingayenna daytoy” (Ethel Smith, naadaw iti Bryant S. Hinckley, “Joseph Fielding Smith,” *Improvement Era*, June 1932, p. 459).

- Ania ti inaramid ni Presidente Joseph Fielding Smith a nangipamatmat iti panagayatna iti kaamaanna?
- Ania ti maadaltayo iti pagarigan ni Presidente Smith maipanggep iti panagserbiyo iti kaamaanyo?

Spencer W. Kimball

Sinalaysay ni Elder Boyd K. Packer ti sumaganad nga estoria maipanggep ken ni Presidente Spencer W. Kimball:

“Ammo ti kaamaan ken dagiti gayyem ken kakadua ni Presidente Kimball a di makatalna. Adda galadna a saan a makaidna agingga a dina maiwakas ti aramidna. . . .

“Nalabsak da [Presidente ken Sister Kimball] iti kalsada iti naminsan, iti asideg ti beddeng ti Idaho. Agpaamiananda a tumabuno iti taripnong. Ni Sister Kimball ti agmammaneho, ket adda ni Brother Kimball iti akinlikud a tugaw, a naiparabaw ti bassit a makiniliana iti

luppona kas ruamna, dagiti papel iti agsumbangirna, ta daytoy ti gundaway nga agrabaho, a mangaramid iti ad-adu a tulong kadagiti dadduma” (“Presidente Spencer W. Kimball: No Ordinary Man,” *Ensign*, Mar. 1974, p. 6).

- Kasano ti panangipakita ni Presidente Kimball a patpatgenna dagiti kameng ti Simbaan?
- Kasano ti panagserbi ni Sister Kimball?
- Kasano a ti aramid ti Presidente ti Simbaan mabendisonanna ti biagyo ita?
- Ania ti maadalyo maipanggep iti panagserbi iti Simbaan manipud iti padas ni Presidente Kimball?

Naadaw a sao ken panaglilinnawag

Mabalintayo a suroten ti isaad a pagarigan dagiti propeta iti panagserbi kadagiti dadduma. Kinuna ni Presidente Spencer W. Kimball: “Makitanatayo ti Dios, ket tartarabayennatayo. Ngem gagangay a babaen ti sabali a tao ti pangtedenna iti kasapulantayo. Ngarud, nasken unay a pagserbiantayo ti tunggal maysa. . . . Mabasatayo iti Doktrina ken Katulagan ti maipanggep iti kapateg ti panangsarany kadagiti nakapsut, panangbitibit iti malpay nga ima, ken panangpakired kadagiti agkutukot a tumeng. (Doktrina ken Katulagan 81:5.) Masansan a dagiti tignaytayo nga agserbi aglaonda iti gagangay a pammaregta wenno mangipaayda iti nailubongan a tulong iti nailubongan nga aramid—ngem anian a nagnayed dagiti ibungada nga agubbog kadagiti nailubongan a tignay ken manipud kadagiti babassit ngem nairanta nga aramid” (“There Is Purpose in Life,” *New Era*, Sept. 1974, p. 5).

Ilawlawag a maitulad ti nailubongan iti gagangay, inaldaw a tignay. Insuro ni Presidente Kimball, ken iladawan ti panagbiag dagiti propeta, no kasano a dagiti inaldaw a tignay ti serbisio paraburanna ti biag dagiti tao. Babaen ti serbisio, agtignay dagiti tao a kasla ramit ti Nailangitan nga Amada.

Kas iti Kapateg ti Ipaay a Serbisio ti Galad a Panagserbi ti Maysa a Tao

Balikas a Naisurat iti Papel
Estoria

Ipaskil ti “Babaen ti Ayat Agsisinnerbi iti Tunggal Maysa” a naisurat iti papel.

Iparang ti sumaganad nga estoria no kasano nga agannong ti ragup dagiti agtutubo a babbai a kas nasamay a ramit ti serbisio:

Nayanak ni Karen a dadael ti utekna, ngem napintas ti paniriganna nga agbiag iti adda kaipapananna a biag, gapu met iti tulong ti sumagmamano nga agtutubo a babbai. Kadagiti immuna a sumagmamano a bulan kalpasan iti pannakaipasngayna, kasla awan ti duma ni Karen iti ania man nga ubing. Idi kuan, in-inut, nadlaw dagiti dadakkeln a saan a kas kadagiti kabsatna idi babassitda pay ti panagdur-asna. Idi naammuan dagiti dadakkel ni Karen nga adda dadael ti utekna, nagladingitda. Nupay kasta, pinaregta ida dagiti doktor. Makasursuro ni Karen iti adu a banag no adda makaanus a mangtarabay kenkuana.

Pinadas dagiti dadakkel ni Karen nga ited ti ayat ken panangasikaso a kasapulanna, ngem kasapulan met dagiti sabali nga ubbing iti kaamaan ti panawen dagiti dadakkelda. Iti pannakaammoda iti parikut ni Karen, indiaya dagiti agtutubo a babbai iti purokna ti tulongda. Bayat ti kalgaw, adda naituding nga oras a panagsisinnublat dagiti babbalasitang a papanda iti maysa nga oras iti bigat ken maysa iti malem. Idi rinugian dagiti agtutubo a babbai ti tumulong, awan ti pigs a ni Karen a mangbagkat iti bagina. Inlawlawag ti ina, “Tinulongan dagiti babbalasitang a nangpapigs a kadagiti piskeln a kas iti makita itan. Rinugianna ti agkaradap; iti panangitultuloyda a tumulong kenkuana, immad-adda ti panagkaradapna. Kasapulanna ti naynay a pammaregta.

“Insingasing ti doktor nga aglagtulagto iti dua nga oras iti inaldaw tapno pumigsa dagiti piskel ti gurongna. Iti daytoy a panawen, nasken a maliwliwa ni Karen tapno naragsak a mangbusbos iti maysa nga oras iti bigat ken iti malem nga aglagtulagto. Kinaay-ayam dagiti babbalasitang tapno agtultuloy ti panagkutikutina.”

Idi mangrugi ti klase iti sumuno a panagseserrek, lima kadagiti agtutubo a babbai ti nangitultuloy a nangsarungkar ken ni Karen. Nangpili ti tunggal balasitang iti maysa nga aldaw iti makalawas kalpasan ti klase a mangbusbos iti maysa nga oras iti sidong ni Karen. Gapu iti serbisio nga inted dagiti agtutubo a babbai, naadal ni Karen ti agaramid kadagiti banag a nalabit a dina koma pulos naadal wenno nabaybayag koma sakbay a nasanayna.

Kinuna ti nanang ni Karen, “Napasnek dagiti babbalasitang. Ikuyogda nga agpasiar, ibasaanda iti libro, binay-anda nga agay-ayam iti kabulbulongan ket nagbalinda a nadek ket nga aggayem. Inaldaw nga ur-urayen ida ni Karen. Makapagnan idi agtawen iti dua-ket-gudua, makatawen kalpasan ti panangrugi dagiti babbalasitang iti serbisioda kenkuana.”

Marikna met ti ina ni Karen a malaksid iti panangas-asikaso dagiti babbalasitang iti anakna babaen ti panangay-ayamda kenkuana, pannakisarsaritada kenkuana, panangubbada kenkuana, ken panangwatwatda kenkuana, kapatgan pay laeng ti panagayat ken panangtaripatoda kenkuana. (Kitaen ti “Young Women’s Loving Service,” *Church News*, 27 Nov. 1976, pp. 8, 13).

Panaglilinnawag

Kitaen ti balikas a naisurat iti papel ken saludsoden:

- Ania ti panagkunayo ti kayat a sawen ni Apostol Pablo idi kinunana, “Agserbi iti tunggal maysa babaen ti ayat”?
- Kasano ti panangipakita dagiti agtutubo a babbai nga ay-ayatenda ni Karen ken dagiti dadakkelnan?
- Ania a kita ti sakripisio ti nasken nga aramiden dagiti agtutubo a babbai a pangited iti manangipateg a serbisio ken ni Karen?
- Ania ti rumbeng a galadtayo no mangtedtayo iti serbisio?

Nasantuan a kasuratan

Tapno masungbatan daytoy a saludsod pabasa iti agtutubo a babai ti 2 Taga-Corinto 9:7.

Naadaw a sasao ken panaglilinnawag

Iti Inaldaw a Panangipakita iti Serbisio, Makapadas iti Rag-o ti Tunggal Agtutubo a Babai

Padengngeg kadagiti kameng ti klase ti kapanunotan dagiti agtutubo a babbai a timmulong ken ni Karen a nangipeksa iti riknada maipanggep iti serbisio nga impaayda:

“Nasayaat ti riknak a makaammo a nakatulogak iti tao. . . . Diak impagarup a makapagna ni Karen idi nangrugikami. Masansan nga isaadko ti bagik iti sasaadenna ket padpadasek a panunoten ti agbalin a kas kenkuana. Panagkunak dayta ti ad-adda a nangpatibker iti pakinakemko a tumulong kenkuana nga agsursuro a magna.”

“Maysa kadagiti kadakkelan a gunggona [ti sabali nga agtutubo a babai] ti pannakakitana ken ni Karen a maayatan a makasursuro iti kabarbaro a banag. ‘Panagkunak awan ti nadadael a panawen,’ kinunana” (“Young Women’s Loving Service,” p. 13).

No asino man kadagiti agtutubo a babbai ti addaan iti padas a kayatda nga ibinglay, paregtaen ida a mangibinglay.]

- Ania dagiti gunggona iti panagserbi?
- No agserbikayo iti tao a di makapagyaman kadakayo, a kasla dina maipateg ti kinaimbago, wenna kasla dina ammo a nagerbikayo, kasano ti rumbeng nga aramidenyo? (Tulongan dagiti agtutubo a babbai a saan a nasken a maited ti panagserbi tapno umawat iti panagyaman ken pammadayaw.)

Panangidatag ti mannursuro

Ipalagip kadagiti agtutubo a babbai ti palawag ni Presidente Spencer W. Kimball, “Masansan a dagiti tignaytayo nga agserbi aglaonda iti gagangay a pammaregta wenna mangipaayda iti nailubongan a tulong iti nailubongan nga aramid—ngem anian a nagnagayad dagiti ibungada nga agubbog kadagiti nailubongan a tignay ken manipud kadagiti babassit ngem nairanta nga aramid.”

Panaglilinnawag

- Kasano ti panagserbiyo a kas “ramit” ti Nailangitan nga Amatayo iti biagyo?
- Ania a kita ti panagayat, inaldaw a serbisio ti mabalinyo nga ited iti kaamaanyo, kadagiti gayyemyo, ken dagiti dadduma a tao a maam-ammoyo?
- Kasano a makaited iti rag-o kadakayo ti panangipaay iti daytoy a serbisio?

Ikkan dagiti agtutubo a babbai iti panawen a mangpanunot maipanggep iti daytoy a saludsod sakbay a sumungbatda. Kalpasanna, pailawlawag kadakuada ti kapanunotanda. Mabalinyo ti mangisingasing iti dadduma a kita ti serbisio a kas iti panangibasa iti in-inaudi a kabsat, ti isem wenna naasi a balikas iti kaarruba, wenna panangitulong iti kameng ti kaamaan wenna kaarruba.

Panangipakat iti Adalen

Paregtaen dagiti agtutubo a babbai a mangilatang iti panggepda a tun-oyen iti biang ti panagserbi ken pannakipagrikna no dida pay narugian.

Panangidatag ti
presidente ti klase

Ikkann ti presidente ti klase iti panawen a makisarita kadagiti kaklasena maipanggep iti sangkabunggoy a proyekto ti panagserbi. Pagpilien ida iti panggep a tun-oyen ket ikabil iti kalendarario ti klase.

Panagbiag a Naimbag

PAKAUNA

Palagip iti
mannursuro

Babaen dagiti nasantuan a kasuratan ken dagiti propetana, insuro ti Apo ti pagrukodanna iti kinadalus ti dayaw iti tunggal dispensasion. Ti panagbaba dagiti pagrukodan iti lubong nga aglawlawtayo ti nangparnuay iti dakkal a paggidiatan no ania ti awaten ti lubong ken no ania ti anamongan ti Apo. Nasken nga ammotayo ti pagrukodan ti Apo iti kinadalus ti dayaw tapno matungpaltayo.

Bayat ti panangidatagyo kadagiti adalen iti daytoy a yunit, nasken ti panagannad tapno masinunuo a maisuro dagiti agtutubo a babai iti pagrukodan ti Apo iti mainugot, umagsep a wagas a maibagay kadagiti agpang ti panagdur-as ken pannakapagsaganada para iti kasapulan ti adalen.

Kadagitoy nga adalen, nasken ti panangimutektekyo iti pannakasapul ti panangiturong ti Espiritu iti isuroyo, no kasano ti panangisuroyo, ken no kaano nga isuroyo daytoy. Nasken a maitalimudok ti panaglilinnawag kadagiti paset a naisuron dagiti propeta ken adda kadagiti kasapulan iti adalen.

Mangted ti pelikula a *Morality for Youth*, nairaman iti videocassette a *Come Unto Me* videocassette (53146), iti mainugot a pakauna wenno panangigibus kadagiti adalen iti daytoy a beneg ti videocassette uray iti rugi wenno gibus dagiti adalen iti daytoy a yunit. Awan ti umdas a panawen iti oras ti klase a pakairaman ti beneg ti videocassette ken ti paglilinnawaganna a kas adalen; ngarud, aramaten koma ti sabali nga oras ti klase a pangipabuyaanan iti *Morality for Youth* ken panaglilinnawag iti daytoy.

Dagiti Aramid ti Ragup: Ti Pangibatayan iti Nainsiriban a Pannakisinnarak

GANDAT	Masursuro ti tunggal agtutubo a babai a makatulong dagiti makaay-ayo nga aramid ti ragup a pangidur-as iti panagsisinninged dagiti babbarito ken babbalasitang.
--------	---

PANAGISAGANA	<ol style="list-style-type: none">1. Mangitugot iti papel ken lapis a saggaysa dagiti kameng ti klase.2. No mabalin, mangaramid iti kopia dagiti naadaw a sao iti maikadua a benneg ti adalen a basaen iti napigsa dagiti kameng ti klase. Mabalinyo a pagkatluen ti atiddog a naadaw a sao ni Presidente Spencer W. Kimball.
Palagip iti mannursuro	Basaen a naimbag agingga iti banag wenna aramid a mabalin nga adalen no kayat iti gibus daytoy nga adalen. No ikeddengyo nga aramaten ti panaglilinnawag iti ragup, ipasakbay a nasayaat dagiti naituding nga aramiden.

MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN	<p>Dagiti Aramid ti Ragup Makaidur-as Kadagiti Baro a Pagesman, Panagtalek iti Bagi, ken Kabaelan iti Gimong</p> <p>Basaen ti sumaganad a naadaw a sao manipud iti Umuna a Panguluen ken Konseho ti Sangapulo-ket-dua:</p>
Naadaw a sao	<p>“Dagiti babbalasitang nga agtawen iti 14-15 ken mannursuro . . . addaanda iti adu nga aramid para iti gimong a naplano nga agpaay kadakuada, iti eskuelada ken kadagiti programa ti Simbaan, a nasken a nanamenda a kas ragup. Nasken a liklikanda ti agsisinnarak a parisparis a lalaki-babai” (“Policies and Procedures,” <i>New Era</i>, Jan. 1971, p. 30).</p> <p>Inted ni Presidente Spencer W. Kimball kadagiti agtutubo ti Simbaan ti sumaganad a balakad:</p>
Naadaw a sao	<p>“Patpatgek nga agtutubo, nasken nga agpasnekkayo. Saan a lang-ay ken ragragsak ti pakabuklan ti biag. Isu ti kapasnekan nga aramid. Nabun-askayo a dumakkel nga ubbing a makilangen kadagiti babai ken lallaki kadagiti umuna a tawen. No sumagpatkayon iti kinaagtutubo, gagangay pay laeng ti pannakipulapolyo iti panaglalingen dagiti babbarito ken babbalasitang. Maisanud pay laeng ti pannakisinnarak wenna panagparisparis iti kagimongan agingga a sumagpat iti tawen a 16 wenna natataeng, ken uray pay iti dayta a tukad nasken latta ti naannad a panangeddeng iti panagpili ken iti panangipasnek.</p> <p>“Nasken a pengdan dagiti agtutubo ti nalabes a sinninged iti sumagmamano a tawen, ta mapan pay agmision ti lalaki inton agtawen iti 19. Nasken a mapengdan ti sinninged ket iti kasta maliklikan ti nalabes a pannakilangen a pakaitebbangan iti pannakinaig. Nasken nga awan a pulos ti pannakinaig iti ania man a kita sakbay ti pannakiasawa” (“Marriage—The Proper Way,” <i>New Era</i>, Feb. 1976, p. 5).</p> <p>Paadal manen kadagiti agtutubo a babai dagiti addang ti mainugot a panaglalingen ti balasitang ken ti barito a kas inagapad ni Presidente Kimball. Mabalinyo a binsabinsaen dagitoy iti pisarra bayat ti panagsungbatda.</p> <ul style="list-style-type: none">• Apay iti panagkunayo nga insingasing ni Presidente Kimball a saan a mangrugi ti pannakisinnarak agingga a lumas-ud iti sangapulo-ket-innem wenna natataengan?• Apay a napateg a surotan daytoy a balakad?
Ituloy ti naadaw a sao	“Nasken a rinugianen ti tunggal barito ti agurnong iti kuarta a para iti panagmisionna ken nawaya iti ania man a pakaisagmakan tapno maikari. No nagsublin manipud iti misionna . . . , nasken a nawaya ti riknana a makipulapol ken makisinnarak. No nasarakannan ti mainugot a babai, nasken nga adda umno a panagkallaysa iti templo. Magun-od ti maysa a tao ti amin a parabur no matengngelna ti riknana ken naannayas

dagiti paglasatanna a padas: umuna dagiti namedmedan, nainggimongan, pannakiam-
ammo a pannakilangen, sa ti misionna, sa ti panagaremna, sa ti panagkallaysana iti
templo ken ti panagadal ken ti kaamaanna, sa ti pagbiagna a trabaho. Agparikut iti ania
man a sabali a panagsasaganad” (Spencer W. Kimball, “Marriage—The Proper Way,” p. 5).

Saritaen daytoy a naadaw a sao ti maipanggep kadagiti babbarito. Pailawlawag kadagiti
agtutubo a babbai no kasano met a maipakat daytoy kadagiti babbalasitang.

- Ania ti maaramidyo *ita a pangisagana iti bagiyo a makisinnarak* kalpasan a madanonyo ti
maikasangapulo-ket-innem? (Nasken a mairaman kadagiti sungbat ti pannakigayyem
kadagiti babbarito, panangpasayaat kadagiti kabarbaro a pagesman, pannakatun-oy
kadagiti paglaingan iti gimong.)

- Apay a napateg ti maaddaan iti gagayyem iti sabali a seks nga awan ti naikappeng a
panagpinnateg?

- Ania ti pagimbagan a mapagteng kadagiti agtutubo a babbai ken lallaki bayat ti
pannakiramanda kadagiti aramid ti ragup?

Mabalin a kayatyo nga isurat iti pisarra ti sungbat dagiti babbalasitang. Penken a
maagapad dagiti sumaganad a punto: Magun-odda ti panagtalek iti bagida.
Makatakuatda iti baro a pagesman ken aramid. Maadalda ti maipanggep iti pagesman
dagiti dadduma. Masursuroda ti agsasarita. Masursuroda ti makipulapol. Babaen ti
panagtitipon ti ragup, agbalinda nga ad-adda a makaay-ayo a tattao.

Mangbukel Dagiti Aramid ti Ragup iti Nasayaat a Pondasion iti Pannakisinnarak

Ilawlawag nga imbalakad dagiti dadaulo ti Simbaan kadagiti babbalasitang a mangaramat
kadagiti tawen sakbay ti pannakisinnarak a kas panawen ti panagsagana, panawen a
panangmuli.

Naadaw a sao

“Makitak dagiti tawen sakbay ti pannakisinnarak a kas panawen a panagbukar ti
“pannakamuli”. Nasken nga agpapada ti pannakapnek dagiti babbalasitang iti
“pannakamuli” iti yaadanin ti pannakatungpal ti panggep a tun-oyen.’ . . . [Panawen
dagiti tawen sakbay ti pannakisinnarak] a panagsagana ti balasitang para kadagiti aramid
ti ragup, a panaglang-ay, a panagnakem, a panagdur-as. . . .

‘Sayang ti panagur-uray. . . . Adu a banag ti maaramid dagiti babbalasitang ngem ta agur-
uray lattan [nga agtawen iti sangapulo-ket-innem sakbay a makisinnarak]. Mabalin dagiti
babbalasitang ti agaliwaksay, bigbigenda ti sasaadenda ket nanamenda ti agdama a saan
la nga agur-urayda lattan iti idadateng ti sumuno nga aldaw” (Ruth H. Funk, inadaw ni
Gerry Avant, “Pre-dating Years: A Vital Season,” *Church News*, 3 Dec. 1977, p. 9).

Naadaw a sao

“Adu dagiti nakaay-ayat a banag a mabalin nga aramiden ti balasitang a saan la nga agur-
uray iti pannakisinnarakna, a kasla ti panangadalna a manggusto iti tao ken mangpaadu
iti gagayyemna, a makaay-ayo no pabus-oyan ti balasitang a kasta.

“Kasla ti balasitang nga adu ti gagayyemna ti ad-adda a makaawis. Iti panangpaaduna iti
gagayyemna, mapaasideg dagiti dadduma. Uray no saan a makisinsinnarak, makibinglay
met kadagiti padas, mangpabaknang iti lagip ken maaddaan iti lang-ay.

“No maganatan no dadduma ti balasitang, wenno saan a makaidna nga agur-uray a
makisinnarak, nasken a laglagipenna ti makisarita iti Nailangitan nga Amana maipanggep
iti daytoy a banag.’

“ . . . Dagiti tawen a panagsagsagana, a napateg unay, nasken a saan a matungday a
dagus babaen ti nasapa a pannakisinnarak. ‘Nasken a siaannad a salimetmetan ti
balasitang daytoy a panawen ti biagna, aguray iti umno a panawen tapno no dumtengen
kenkuana ti umno a pagtuladan ti pannakisinnarak sa nakasaganan a mangbigbig
kadagiti kababalin a kayatna a suroten. . . .

“Dagiti tawen sakbay ti pannakisinnarak, no umno ti pannakaaramatda, makaited iti
balasitang iti padpadas a tumulong kenkuana a mangpadur-as iti kababalin a
mangpalugod kenkuana nga agbalin a nabileg, mainugot a pangaring kadagiti dadduma.’

“ . . . No awan ti kasapulan a panawen a panagsagana mabalin a nakarabrabaw ti
pannakilangen ti balasitang. ‘No awan ti panawen a panagsagana, saan a nakasagana ti
balasitang kadagiti pagrebbengan a kadua ti pannakisinnarak ken panangpatibker

kadagiti dadduma ken ti bagina a mismo” (Ardeth G. Kapp, inadaw ni Avant, *Church News*, 3 Dec. 1977, pp. 9, 14).

Naadaw a sao

Gagangay iti ub-ubing nga ummong ti agessem iti aramid ti ragup, no saanda a naigangganat wenna ubing unay a nagessem kadagiti sabali a wagas, ket makaay-ayo ken makalinglingay dagiti aramid a pagaliwaksayan ti ragup. Mapasayaat ti talged ti bagi ken dayaw iti kaadu ti gayyem. Saan la a makaipaay iti nabuslon a ragsak dagiti nairanta nga aramid a pagaliwaksayan ti ragup ngem ad-adda pay a pakairanudan.”

Putden ti pannakaibasa daytoy a naadaw a sao manipud ken ni Presidente Kimball, ket pagdenggen a nasayaat dagiti babbalasitang kadagiti kapanunotan nga insingasing ni Presidente Kimball para kadagiti aramid ti ragup.

No nairugiyon nga insurat iti pisarra dagiti pagimbagan ti aramid ti ragup, mangtuding iti sabali a kameng ti klase a mangnayon iti daytoy a listaan bayat ti pannakaituloy a mabasa ti naadaw a sao ni Presidente Kimball. No saan, paisurat kadagiti babbalasitang a bukukodda sa paadal manen babaen ti panangisao kadagiti pagimbagan kalpasan ti panagbasa.

Ituloy ti naadaw a sao

“Mabalin a makaparnuay iti panaggagayyem dagiti panagtutipon nga aglilinnawag, ken mangparegta iti rikna ken mangsanay iti panunot. Makadisiplina dagiti piknik ti ragup kadagiti agtutubo iti nalanay a wagas ken makapasinged ken agtultuloy ti nasinged a panaggagayyem.

“Makapapigsa ken makapatibker iti bagi ti ay-ayam. Sanayenda ti kaunggan a sumango kadagiti pakarikut ken pannakaabak ken balligi, mangisuro iti saan a panagimbubukod ken pannakaawat, ken pasayaatenna ti naimbag a pannakiay-ayam ken panimbeng iti pannakiraman ken panagbuya. Mabalin nga idur-as ti drama ti kabaelan, mangisuro iti panagparbeng, ken pasayaatenna ti pannakikadadua ken pannakigayyem. Dagiti met aramid ti ragup iti musika mayarngi ti ibungada a mapalukneng ken mapagluomna ti kaunggan ken mapnekna dagiti kasapulan iti kinapintas. . . .

“Mangipaay dagiti nasayaat a nabuangay a salsala kadagiti mainugot a lugar, makaay-ayo a panawen ken nawaya a kasasaad a pakaam-ammuan kadagiti kabarbaro a tao ken mangnayon iti gagayyem. Mabalin ida a pagtaudan ti ragsak. Iti rabii dagiti makaay-ayo a salsala ken panagpapatang, mabalin ti maysa a tao (a makiam-ammo) iti adu a makaay-ayo nga agtutubo, a tunggal maysa addaan iti madaydayaw a galad ken mabalin a naipangruna iti asino man a kadua iti sumagmamano a gupit. Ditoy mabalin a rugian dagiti agkaasmang nga adalen ken tingitingen, dagiti tumpaw a gupit, naragpat ken pakaipangpangrunaan babaen ti panangidilig ken panangigidiat. Mabalin a dayta kasta a pangtingitingan iti pannakigayyem ti pangrugian ti nainsiriban, panagpili, sagpaminsan a pannakisinnarak kadagidiay umdasen ti tawen ken nakemna, a sarunuen daytoy no agangay iti umno a panawen ti masansan a pannakisinnarak, sa iti agangay ti umno a pannakiinnarem nga agbanag iti naragsak, di aggibus a kallaysa” (Spencer W. Kimball, *The Miracle of Forgiveness* [Salt Lake City: Bookcraft, 1969] pp. 221-122).

Panangtingiting
iti kabaelan

Mangangay iti pakaaramidan ti panangtingiting iti kabaelan kadagiti baro a kapanunotan para kadagiti aramid ti ragup. Ilawlawag dagiti sumaganad nga annuroten para iti panangtingiting iti kabaelan:

1. Agbalin a managparnuay. Awan ti iwaksi a kapanunotan.
2. Mangpanunot iti sumagmamano nga aramid a gagangay nga aramiden dagiti babbarito a mabalin a pakairamanan dagiti babbalasitang, ken aramid dagiti babbalasitang a pakairamanan dagiti babbarito.
3. Panunoten dagiti aramid a mabalin a makaay-ayo ken kasta met a mangidur-as iti panagtalek ken kabaelan a makilangen iti gimong (kas iti panangadal iti nawaya a pannakisarsarita, panangadal iti umno nga ugali, ken dadduma pay).

Mabalin a makatulong dagiti sumaganad a kapanunotan a pangparegta iti panaglilinnawag:

Panagsasalip

Kadagiti bunggoy a naglalaokan dagiti agtutubo a lallaki ken babbai iti agsumbangir, agsasalip iti ania man a kita ti ay-ayam, lumba, wenna salisal. No pilienyoy ti agaramid iti maysa a banag a kabarbaro kadagiti dadduma, penken a maikkanda nga umuna iti umdas a pangiwawan. Mabalin nga aramiden ti kas iti salisal iti ahedres, ay-ayam iti balibol wenna salisal iti panagplansaan a pakaplansaan ti maysa a bado iti naituding a kanito.

Mangaramidkayo iti Bukodyo a Pelikula

Mangitugotkayo iti pagipelikula a kamera, pelikula, aruaten, ken gagangay a kasapulan iti makaay-ayo a lugar. Isuratyo ti iskripyo iti papanyo. (Saana a nasken ti panagsasao, umdasen ti mabasa iti rupa.) Planuenyo ti agtitipon kalpasanna tapno buyaenyo.

Isuratyo ti Bukodyo a Libro

Babaen ti getteng, papel, ken pagipigket, mangsuratkayo iti estoria a para ubbing iti panagaramatyo iti ladladawan a naggapu kadagiti magasin wenno inladawan dagiti artista iti ragup. Itedyo dagiti nalpas a libro iti ospital wenno pagtaraknan iti ubbing.

Teatro a Dagus

Mangsapulkayo iti ababa nga iskrip, nakakatkatawa a pabuya wenno drama wenno mangsuratkayo a mismo. Mangurnongkayo iti aruaten ket agaramatkayo iti gagangay a tokar wenno musika. Pagpilian ti tunggal tao iti partena sa basaen ti pabuya nga awan panagsanay. Mabalina a kayatyo nga irekord daytoy sayonto denggen kalpasanna nga adda pagpalamiis.

Pagraragsakan iti Bakasion

Takuantenyo no kasano ti panangrambakda iti bakasion kadagiti sabali a pagilian malaksid iti pagilianyo. Rambakanyo ti bakasion a kas iti ar-aramidenda iti nakayanakan a pagilian a buyugan dagiti mayannatop a taraon, arkos, ken pagliwliwaan.

Ipaayyo ti Panawenyo

Ipaayyo ti ragup dagiti ubbing iti zoo, parke, wenno pagaayaman. Ibalonanyo ida. Wenno, mangplanokayo iti naisangayan a programa a mangipan kadakuada kadagiti ospital wenno pagtaraknan.

Pormal a Pangrabii

Planuen ti mangisagana ken mangan iti pormal a pangrabii nga agaramat iti kutsara ken tinedor a pirak, tsina, ken sabsabali pay a mainugot a kasapulan. Sakbay ti pangrabii, mangawis iti espesialista a mangisuro iti umno a galad iti kagimongan (ania a tinedor ti aramaten, kasano ti pannangan kadagiti taraon, nasayaat nga ugali, ken dadduma pay).

Panaglilinnawag

No adda pay panawen, damagen kadagiti babbalasitang no kasano a makatulong kadatayo dagiti insingasingda nga aramid iti panagbalintayo a nasaysayaat nga aggayyem nga agpada a babai ken lallaki.

- Kasano a maisaganadatayo nga ad-adda a makaay-ayo a kaasmang iti pannakisinnarak?

Panangipakat iti Adalen

Isingasing a surotan dagiti agtutubo a babai ti balakad ni Presidente Kimball. Awan ti rumbeng a pagdanagan dagiti nagannak maipanggep iti anakda a babai a nangikari iti bagina a surotenna daytoy a balakad. Dakkel a panagnakem ti maipakita ti agtutubo a babai a nakaadal iti umno a pagbatayan ken makaiturong iti bagina.

Naadaw a sao

Basaen manen ti maudi a palawag ni Presidente Spencer W. Kimball: "Magun-od ti maysa a tao ti amin a parabur no ammona ti agteppel ket awatenna dagiti padas iti umno a wagas: umuna dagiti namedmedan, nainggimongan, pannakiam-ammo a pannakilangen, sa ti misionna, ken ti panagaremna, sa ti panagkallaysana iti templo ken ti panagadal ken ti kaamaanna, sa ti pagbiagna a trabaho. Agparikut iti ania man a sabali a panagsasaganad" ("Marriage—The Proper Way" *New Era*, Feb. 1976, p. 5).

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a mairaman kadagiti parabur nga inagapadna ti naindaklan a parabur ti makaay-ayo a pannakigayyem. Dagitoy a tawen ti kinaagtutubo ti tukad ti biag a panangaramid kadagitoy naisangayan a pannakigayyem ken panagsagana a makisinnarak iti masakbayan.

Mainayon nga Adalen Wenno Maisingasing nga Aramid

Palagip iti mannursuro

Mabalina a kayatyo nga ituloy daytoy nga adalen iti maikadua a lawas wenno mangangaykayo iti panagtitipon nga aglilinnawag wenno aramid iti ngalay ti lawas nga adda tallo wenno uppat nga agtutubo a lallaki nga aggapu iti purok wenno sangayo

wenno kaarrubayo a makiraman iti panaglilinnawag a mangeddeng iti “Dagiti Aramid iti Ragup: Panagsagana iti Nainsiriban a Pannakisinnarak.”

No ikeddengyo nga aramidenyo daytoy, awisenyo dagiti agtutubo a lallaki ti korum ti Kinasaserdote ni Aaron a maipasakbay. Penkenyo nga ibaga ti presidente dagiti Agtutubo a Babbai ti nagan dagiti babbarito iti obispo wenno presidente ti sangayo. Pangtedenyo dagiti babbalasitang iti klaseyo iti saludsod a maipasakbay iti dua a lawas tapno maurnongyo dagiti mainugot a saludsod a pagpilian dagiti agtutubo a lallaki.

Adtoy dagiti sumagmamano a pagarigan a saludsod:

1. Kasano ti panagaruat dagiti babbalasitang a kayat dagiti babbarito?
2. Ania ti kayat dagiti babbarito a pagsasaritaanda kadagiti babbalasitang?
3. Kaykayat kadi dagiti babbarito ti naulimek wenno mannanao a babbalasitang?
4. Kayat kadi dagiti babbarito nga umawag kadakuada dagiti babbalasitang iti telepono?
5. Ania ti rikna dagiti babbarito kadagiti babbalasitang nga agar-aramat iti narugit ken naalas a balikas?

Nalabit nga ad-adda a makaited dagiti agtutubo a lallaki iti naun-uneg ken dadakkel ti kaipapananna a sungbat no maipasakbay a maited kadakuada dagiti saludsod. Maysa pay, mabalina a kayatyo nga ikkan dagiti sangailiyo iti sumagmamano a mainugot a pagadawan ken pangiwawan, kas ti gandat daytoy nga adalen ken dagiti naadaw a sao a mariknayo a mainugot a maammuanda (kas iti palawag ni Presidente Kimball).

Penkenyo a maawatan dagiti agtutubo a lallaki a naisangrat ti panaglilinnawag a mangeddeng a tumulong kadagiti agtutubo a mangkita iti pateg ti panangpadur-as iti makaay-ayo a panaggagayem iti uneg ti ragup, ken iti panangaramat kadagiti aramid ti ragup a kas pangrugian ken pangisagana iti nainsiriban a pannakisinnarak.

Nasken nga agpaaykayo a mangipangulo ket iti kasta iwanwanyo ti panaglilinnawag. Penkenyo a mainugot amin a sungbat ken kapanunotan. Saysyaatenyo nga aturen ti ania man a biddut wenno di mainugot a sungbat. Kas mangipangulo, ipasdekyo ti annayas ti pannakaidatag ken ipakaammoyo kadagiti agdengdengngeg iti banag a paglilinnawagan. Rugian ti panangeddeng babaen ti panangyam-ammoyo kadagiti makiraman. Damagenyo dagiti saludsod nga insuratyo, ngem denggenyo a naimbag dagiti sungbat ket agdamagkayo latta iti sabali a saludsod a mariknayo a kasapulan a mangilawlawag iti sungbat wenno ilawlawagyo pay ti punto. Mangplanokayo iti mainayon a saludsod a maaramat no kas pagarigan adda libbawang iti panaglilinnawag. Awisen amin dagiti mangeddeng iti panaglilinnawag.

Iti paggibusan ti panaglilinnawag nga adda mangeddeng, itedyo ti pakagupgopan ti naidatag ket agyamankayo kadagiti sangaili iti pannakiramanda.

Bukod a Kinatarnaw Babaen ti Disiplina-iti-bagi

Adalen

32

GANDAT Maawatan ti tunggal agtutubo a babai no kasano a makatulong kenkuana ti disiplina-iti-bagi nga agbiag a naimbag.

PANAGISAGANA 1. Mangaramid iti lima a balikas a naisurat iti papel a maaramat kalpasan ti estoria a maipanggep ken ni Ann.
2. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man a nasantuan a kasuratan, estoria, wenno naadaw a sao a kayatyo.

MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN

Masursurotayo ti Mangdisiplina iti Bagitayo

Estoria

Pinunno ti makatitileng a sipsipat ti pagkonsiertuan. Kalkapas ti maysa kadagiti mabigbig a biolinista iti lubong ti maudi a tokarna iti programa iti rabii. Magagaran unay, nakilinnatlet ti maysa a nataengan a babai nga agturong iti entablado a sinanama a makaipeksa iti panagdayawna iti daytoy naindaklan nga artista. Iti pannakilinnatletna kadagiti tao, nakadanon met la iti yanna. Iti pannakidinnakulapna, kinunana a siraragsak, "Ay, itdek ti biagko no makatokarak iti kasta!" Insungbatna a dagus, "Misis, kastaak!"

Panaglilinnawag

- Ania iti panagkunayo ti inaramid ti biolinista tapno magun-odna ti kalaingna nga agbiolin? (Disiplinaenna ti bagina nga agsanay, idianna ti sumagmamano a banag a nalaklaka koma wenno ad-adda a makaliwliwa, maaddaan iti tarigagay, addaan iti nalaing a mannursuro, nangilatang iti panggepna a tun-oyen nga agbalin a naindaklan nga artista.)

Ilawlawag a kaaduanna kadagiti kayattayo nga aramiden wenno ditayo kayat nga aramiden iti biag ti maibatay iti kabaletantayo a mangdisiplina iti bagitayo. Mairaman iti daytoy a panangdisiplina ti panagaramid kadagiti banag a nadagsen wenno narikut kasta met ti *saan* a panagaramid iti sabali a banag.

- Ania dagiti banag a nasken nga aramidenyo iti inaldaw a narigatyo nga aramiden? (Pasungbaten dagiti babbalasitang.)

- Kasano ti panangisardengyo nga agaramid kadagiti banag nga ammoyo a nasken a diyo aramiden?

Pailadawan kadagiti babbalasitang ti bagida iti sumaganad a kasasaad:

1. Sutsutillennaka ti kabsatmo a lalaki. Kaisawsawangna iti banag a nakariknaam a kayatmo nga ikkisan wenno mangdangran kenkuana. Matengngelmo kadi ti bagim a mangaramid iti daytoy?

2. Domingo a panagayuno ket kasta unay ti bisinmo, ngem di pay oras a panangigibusmo iti panagayunom. Matengngelmo kadi ti bagim a mangan?

Panangidatag ti mannursuro

- Adda kadi sumkad a riknayo bayat ti panagsasaritatayo maipanggep kadagitoy a kasasaad?

Ilawlawag nga adda pasettayo a kasla agpanggep a "rumkas" ken mangipeksa kadagiti rikna wenno pagesmantayo; sabali a paset ti mangikagumaan a mangtengngel kadagiti rikna ken pagesmantayo. Ti mangikagumaan a mangtengngel, manglapped ket pangaring iti espiritutayo.

Naadaw a sao

"Maysa kadagiti biddut a kapampanunotan iti gimongtayo ti pangipapan a biktimatayo kadagiti pagesman ken riknatayo. Ngem kinapudnona matengngel ti espiritutayo ti bagitayo nga isu ti mangituray iti daytoy" (Terrance D. Olson, "Teaching Morality to Your Children," *Ensign*, Mar. 1981, p. 14).

Pisarra	Isurat iti pisarra: “Tengtenglen ti Espiritutayo ti Bagitayo.” Adda dagiti banag maipanggep iti bagitayo a nalaka a matengngel ken adda dadduma a narigrigat.
Panangidatag ti mannursuro	Ilawlawag a nalakatayo a tenglen ti dadduma a paset ti bagitayo—dagiti ramaytayo, kas pagarigan. No ibagatayo nga agkukot ti maysa kadagiti ramaytayo, agkukot. No ibagatayo nga agunnat, agunnat. No bilinentayo dagiti sakatayo, agtungpalda a dagus. Isingasing a masursurotayo met a pilien no ania a panunot ti ikasotayo, ket iti kasta masursurotayo nga iturong ti panunottayo iti nalawag, nasayaat a pagturongan.
Aramid	<p>Ilawlawag kadagiti babbalasitang a padasenyo ti maysa nga eksperimento iti panangdisiplina-iti-bagi. Pagaraw kadagiti babbalasitang ti kanawan nga imada nga agtimbukel, ita garawen nga ipalikud ken ipasango ti kanigid a saka, sa garawenda ti uloda nga agdumog ken tumangad. Ita dawaten kadakuada nga agtugawda a siuulimek ket italimudokda ti panunotda iti ania man a banag <i>malaksid</i> iti iladawanyo kadakuada. Sa ibinsabinsayo nga iladawan ti naimas a taraon wenna pangdulse.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ania ti narigrigat, ti panangibagayo iti ima wenna sakayo iti aramidenda, wenna ti panangibagayo iti panunot wenna riknayo iti aramidenda? <p>Ilawlawag nga adu ti tao a di mamati a kabaelanda a tenglen ti panunotda ken madisiplina ti bagbagida. Ngem maysa a banag laeng ti pakaitalimudokan ti panunottayo iti maysa a kanito. Mabalintayo a piliten ti panunottayo a mangpili iti pakaitalimudokanna. Adda dagiti makarikna a saan a napateg daytoy a kita ti panangdisiplina, wenna narikut unay, wenna saan a maamiris ti pategna.</p>
Naadaw a sao	“Adu dagiti adipen ti di mapagkedkedan a bisio wenna simmuko iti pagesman wenna saan nga umno a tignay, ket ipakaasida nga awan ti gawayda iti bisioda—a mapilitanda, maallukoyda; a napigpigsa ti sulisog ngem ti kabaelanda nga agtukiad. Ngem <i>mabalintayo</i> ti agpili. . . . Mabalintayo a purien dagiti naalas a bisio. <i>Mabalintayo</i> a gun-oden dagiti <i>nasayaat</i> a bisio; <i>mabalintayo</i> a pilien ti <i>panunotentayo</i> babaen ti pasnektayo a mangaramid” (Richard L. Evans, “Self Control,” <i>Improvement Era</i> , Dec. 1963, p. 1113).
Panangidatag ti mannursuro	Annugoten a narigat a tenglen ti bagitayo, ngem banag a mabalintayo a sursuruen. Imbaga kadatayo ti Amatayo iti Langit a pagtalinaedentayo dagiti panunot, pagesman, ken riknatayo kadagiti naibeddeng a lugar. Kas Amatayo, saanna a dawaten kadatayo nga aramidentayo ti banag a ditayo kabaelan nga aramiden. Annaknatayo. Adda kabaellantayo nga agbalin a kas kenkuana.
Estoria	<p>Dumngeg a nasayaat iti sumaganad a padas ti agtutubo a babai nga agnagan iti Ana. Kitaenyo no adda maduktalanyo a banag a naadal ni Ana a pangdisiplina iti bagina.</p> <p>“Ar-aramiden daytoy ti tunggal maysa, isu nga apay a diak met aramiden? Kuna laeng dagiti bilin a saantayo koma ibarengbareng ti nagan ti Apo. Nakitak nga ikalkalintegak ti bagik iti panagsapatak, ngem awan met ti maitulongna. Ammok a dakes ti agsapata, uray no ar-aramiden amin dagiti gagayyemko. Kanayon a burburiborennak, ket inkeddengko idi agangay a nasaysayaat no ipampususak ti parikutko. Nariknak a ‘narugitak’ ken saan a maikari nga umasideg iti Apo babaen ti kararag. Ngem ammok a no saanak nga agbabawi, ad-adda laeng a kumaro dagiti banag.</p> <p>“Inrugik a tenglen ti bagik iti maysa nga aldaw. Ammok a nairuamakon nga agsapata. Nakaad-adu ti nangngegko a rinarasaw idiy eskuela iti agmalem a kasla gagangay laengen ti agsapata. Inkeddengko a padasek iti maysa nga aldaw a di aramiden ti kasta.</p> <p>“Iti umuna nga aldaw inrantak a padasen, ket naaramidko agingga iti pangaldaw. Idi kuan maay-ayayatanen ken nakaar-ariwawa ti isu amin ket sakbay a naammuak, nagaunen iti ngiwatko ti riknak. Dandani diak nadlaw a sasawek gayamen; ngem idi madlawko manen ti bisiok, naupayak ket nakariknaak iti sakit ti nakem.</p> <p>“Iti dayta a rabii nagkararagak iti napasnek ket dimmawatak iti kired. Iti sumuno nga aldaw naaddaanak iti tured ti pakinakem a mangibaga kadagiti dua a nasinged a gagayyemko iti eskuela a diak magustuan ti panagsasaomi ket padpadasek ti agbalbaliw. Pinadasko manen iti dayta nga aldaw.</p> <p>“Diak ammo a nagrigat gayam. No dadduma kanayon a mariknak a nalaka la ti agtungpal iti ebanghelio. Napalabas ti uppap nga aldaw sakbay a naaramidko ti di nagsapata iti nagmalem. Naragsakanak unay ngem ammok nga inaldaw a nasken nga agannadak a kanayon. Nakalaklaka ti maikaglis ket agsubliak manen iti sigud a bisiok.</p> <p>“Intultuloyko ti nagkararag kadagitoy a kanito para iti pammakired. Dimmur-asak ket naisardengko ti agsao iti dakes, ngem diak narikna ti pannakapakawanko. Agingga nga</p>

adda mitingmi a pannangtedmi iti pammaneknekmi iti mitingmi nga Agtutubo a Babbai. Dinawatko kadagiti gagayyemko a pakawanendak iti dakes a pagarigan a naaramidko. Nariknak sadiay ti Espiritu a nakapigpigma ket diak nagawidan ti riknak a mangiburay iti pammaneknekko. Impeksak ti ayatko iti Nailangitan nga Amak ken iti Anakna ken iti ebanghelio. Idi nalpasak, kasla adda higante ti kadagsenna a naikkat iti abagak. Ammok a napakawanakon.”

Panaglilinnawag

Paglilinnawaganyo ti padas ni Ana kadagiti babbalasitang, nga aramaten dagiti sumaganad a saludsod a kas pangiwawan. Kalpasan ti panangilawlawag iti tunggal saludsod, ipigket ti mainugot a balikas a naisurat iti papel a mangibaga iti paggibusan maipanggep iti panangdisiplina-iti-bagi a mabalin a maadal manipud iti panaglilinnawag

1. Apay a pinadas ni Ana nga ikalintegang ti galadna? Apay a padasentayo nga ikalintegang ti galadtayo iti umarni a wagas? Apay a nasken a liklikantayo daytoy? (Ipigket ti balikas a naisurat iti papel: “No ikalintegantayo ti panangsupringtayo kadagiti bilin, pakapsulentayo ti kabaellantayo a mangtengngel iti bagitayo.”)
2. Ania ti namkuatan ni Ana a mangbaliw iti galadna? Kasano ti nariknana? Ania ti mapasamak no supringentayo ti bilin? (Ipigket ti balikas a naisurat iti papel: “No supringentayo ti bilin, mapukawtayo ti Espiritu ti Apo.”)
3. Ania dagiti banag nga inaramidna a pangdisiplinana iti bagina? Kasano a nakatulong kenkuana ti panangibagana kadagiti gagayyemna iti panggeddengna? Kasano a makatulong kadtayo a makasursuro iti panangdisiplina-iti -bagi ti panangaramidtayo iti tunggal addang? (Ipigket ti balikas a naisurat iti papel: “Masursurotayo a disiplinana ti bagitayo babaen ti panangaramidtayo iti tunggal addang.”)
4. Ania ti kadakkelan a nagtaudan ti kired ni Ana iti panangadalna a mangdisiplina iti bagina? (Ipigket ti balikas a naisurat iti papel: “Pakirdennatayo ti Amatayo iti Langit no dawtentayo ti tulongna.”)
5. Kasano ti rikna ni Ana kalpasan a narisutna ti parikutna? Kasano a nakaited iti talinaayna ti panangiburayna iti pammaneknekna? (Ipigket ti balikas a naisurat iti papel: “Itundanatayo ti panangdisiplina-iti-bagi iti pannakitunos iti Amatayo iti Langit ken ti bagitayo.”)

Paibinglay kadagiti babbalasitang ti padas iti panangdisiplinada iti bagida, nga ibagada ti naduktalanda a makatulong.

Babaen ti Panangdisiplina iti Bagitayo Mabalin nga Agbiagtayo a Naimbag

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag nga uray iti panagsursurotayo nga agtokar iti instrumento ti musika, iti panagsursurotayo a mangtengngel ti pungtottayo, wenna mangriing iti bagitayo idinto a kasapulantayo ti at-atiddog a pannaturog, ti pasnektayo a mangdisiplina iti bagitayo makatulong iti ania man a banag ti biagtayo a mangigaed nga agbiag a naimbag.

Estoria

Salaysayen ti sumaganad nga estoria:

“Nasagang ti misionario nga agserserbi iti dumaya nga Estados Unidos ti maysa nga estudiante iti kolehio a nakurkurang ti essemna iti mensahe [ti ebanghelio] ngem iti naiget nga annuroten ti dayaw ti misionario. Inngirsi ti estudiante a dinamag iti misionario no kasano a matengngelna ti tarigagayna idinto a nagadu ti agkakapintas a babbalasitang iti aglawlaw, nga iparparipiripna a nalabit nga awanan ti misionario iti [gagangay a rikna]. Inlawlawag ti elder: ‘Saan a gapu ta abnormal ti riknak; gapu laeng ta ammok a siak ti agsungbat ken mangiturong iti panunot ken bagik. Ipagarupmo nga awan ti gawaymo iti sango ti tarigagaymo. Ipagarupmo a biktamadaka. Napaneknekakon iti bagik a siak ti amo dagidiay a rikna’” (Terrance D. Olson, “Teaching Morality to Your Children, p. 14).

Panaglilinnawag

• Ania ti paggidiatan ti panirigan ti estudiante iti kolehio ken ti elder? Ania ti naadal ti elder nga aramidenna maipanggep kadagiti pagesman ken riknana?

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a gapu iti kinadulus ti dayaw ken kinaimbag masapul ti pananggednged iti bagi ken panagparbeng.

Tulongan dagiti babbalasitang a mangawat a bayat ti panangaramidtayo iti panangdisiplina-iti-bagi, pappapigsaentayo ti espiritutayo a mangtengngel iti bagitayo. Ket lumanlan ti kabaellantayo a mangtengngel iti bagitayo tunggal kanito a pilientayo nga aramiden daytoy.

Dagiti amirisen a kasasaad	Pumili kadagiti sumaganad a kasasaad iti maibagay unay iti klaseyo. Kalpasan ti tunggal kasasaad, damagen dagiti sumaganad a saludsod: (1) Kasano a maaramat ti tao ti disiplina-iti-bagi iti kasta a kasasaad? (2) Ania ti mabalin a mapasamak no di inaramid ti tao? (3) Ania koma ti naaramid ti tao a pangatipa wenno pangliklikna iti kasasaad? (4) Kasano ti kapateg ti disiplina-iti-bagi kadagiti kasta a kasasaad? Kalpasan ti panangsungbat dagiti babbalasitang kadagiti saludsod, basaen ti panangigibus kadagiti amirisen a kasasaad.
Kasasaad ken panaglilinnawag	1. Adda dagiti gayyemko iti eskuela a nangawis kaniak iti pasken. Maay-ayatanak a mapan ta maysa kadagiti babbarito a magusgustuak ti nangibaga nga addanto sadiay ket kayatna a mapanak. Sinegseggaak ti panagkaduami. Idi makadanonkami a kaduak dagiti gayyemko a babbalasitang, nadlawmi nga awan dagiti nagannak ken awan ti nangkuyog kadagiti timmabuno. Nalidem dagiti silaw. Adda agtutubo nga agsasala ket agpapis dagiti dadduma, agbibinnisito, ken agkikinnarawa. Nakitanak a sumrek ti lalaki a magustuak.
Panangigibus	Ammok a nasken a pumanawak iti pasken, ngem pudno a magustuak daytoy a barito. Mariribukanak iti mabalin a masaona no pumanawak. Nasipngget iti ruar. Diak kayat ti agmaymaysa a magmagna nga agawid. Kamaudiananna, natengengelko ti riknak. Inawagak dagiti dadakkelko ket dinawatko nga umaydak sukonen.
Kasasaad ken panaglilinnawag	2. Ammok a saan a rumbeng nga agsinnarakkami agingga nga agtawenkami iti sangapulo-ket-innem, ngem adu ti pakaliwliwaak iti eskuela a makisarsarita ken makiang-angso kadagiti babbarito. Maysa kadakuada ni Brad, ti naguapo a kasla adda panaggustona kaniak. Maysa a pangngaldaw dinawatna nga agsarakkami iti dakkal a pagtagilakuan ta agbuyakami iti sine. Adda naplano nga aramiden dagiti Agtutubo a Babbai a nairana. Nalaka la koma nga ibagak kadagiti dadakkelko a mapanak iti aramid ngem agluganak ketdi iti bus nga agturong iti pagtagilakuan. Agsubliak iti dandani isu met la nga oras a pannakalpas ti aramid. Kinunak, "Wen." Ngem, idi dumteng ti oras nga iruruarkon iti balaymi nakariknaak iti nakaro a nerbios. Inawagannak ni nanang ket impalagipna a diak liplipatan ti diaketko sana kinuna, "Agraragsakkayo!" Sa nagsubli iti balay.
Panangigibus	Nagturongak iti pagurayan iti bus. Maragsakanak koma. Mapanak agbuya iti napintas a sine a kaduak ti barito nga agusto kaniak. Isu nga apay a madi ti riknak? Kayat ti maysa a panunotko ti agtaray nga aglugan iti bus; kayat ti maysa nga agsubliak. Kaslaak la naidarekdek iti igid ti kalsada. Pinanunotko amin dagiti mabalin a pagpambarko no agawidak, dagiti kinaulbod a kalkalubak iti adu nga aldaw. Agingga a nalagipko ti binatog nga insuro kadakami ni tatang: "No adda pagayatan, adda saan a pangitukok." Nariknak nga agtaltalnan ti riknak, a mangrugin a lumawag ti panunotko. Inkeddengko iti bagik nga agawidak, awagak ni Brad, ibagak kenkuana a saanak a makapan ken no apay, saak mapan iti aramid. Inaramidko ti imbagak iti bagik nga aramidek. Igibus daytoy a paset ti adalen babaen ti panangilawlawag no kasano a ti panangaramat iti panangdisiplina-iti-bagi iti kasasaad a kas kadagiti napaglilinnawagan makaited kadagiti agtutubo a babbai iti gundaway a mangtengengel iti bagbagida iti panagbiagda a naimbag.

Panangigibus

Panangidatag ti mannursuro	Ilawlawag kadagiti babbalasitang nga iti tunggal maysa kadagiti napaglilinnawagan a padas iti daytoy nga adalen, adda dangadang iti panangipapilit iti panangdisiplina-iti-bagi, ngem kabaen ti tunggal tao. Tunggal kanito a panangdisiplinatayo iti bagitayo, pappapigsaentayo ti kabaentayo nga agbiag a naimbag. Igibus ti adalen babaen ti sumaganad a palawag ni Presidente Brigham Young, a mangipasingked a masursurotayo nga iturayan ti bagitayo. Pagdenggen dagiti babbalasitang iti kari a maited kadatayo no ikagumaantayo a tenglen ti riknatayo. "No maparmeknakayo ti biddut, wenno nakaaramidkayo iti diyo pinampanunot; no napnokayo iti dakes a rikna, ket kayatyo ti sumuko iti daytoy, ngarud <i>agsardengkayo ket palubosanyo ti espiritu, nga inkabil ti Dios iti tabernakuloyo, a mangidaulo kadakayo</i> . No aramidenyo dayta, ikarik a maparmekyo amin a dakes, ket magun-odyo ti agnanayon a biag" (iti <i>Journal of Discourses</i> , 2:256; nainayon dagiti napagiray a balikas).
----------------------------	--

Panangliklik Kadagiti Makaidagel a Pangaring ti Warnakan

Adalen

33

GANDAT Mabigbig ti tunggal agtutubo a babai ken maliklikanna ti makaidagel a pangaring ti warnakan iti biagna.

- PANAGISAGANA
1. Mabalín nga aramiden no kayat: Mangitugot iti maysa a nalingta nga itlog, saan a naukisan, puraw no mabalín; pagikkan a naikkan iti danum nga umdas a mangtalipupos iti itlog; ken kutsara ken pangmaris iti taraon nga ipakita. Mabalinyo ti mangaramat iti puraw a tela no awan ti itlog.
 2. Mangaramid iti tsart iti pisarra wenna paskil. Isurat iti maysa a dasig dagiti ramit ni Lucifer nga inladawan ni Presidente Spencer W. Kimball iti umuna a benneg ti adalen. Iti maikadua a dasig, isurat dagiti pagrukodan ni Presidente Ezra Taft Benson iti panangeddeng a masarakan iti maikadua a benneg ti adalen. Iti maikatlo a dasig isurat dagiti wagas ni Obispo H. Burke Peterson a pangliklik iti makaidagel a warnakan. Abonggan ti tunggal dasig tapno maipakitada nga agsinnublat iti mainugot a kanito.
 3. Mangisagana iti maibunong a papel ti “Pagannurotan iti Panangamiris iti Warnakan” a para iti tunggal balasitang.
 4. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenna naadaw a sao a kayatyo.
-

MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN

Maysa Kadagiti Kabilgan a Ramit ni Satanas ti Makaidagel a Warnakan

Panaglilinnawag

Painagan kadagiti agtutubo a babai ti sumagmamano a sustansia a mabalín a makatulong ken makadangran. Mairaman kadagitoy dagiti insektisidio, pagpasuyot, kemika, pagdalus. Igibus a mabalín a nasayaat wenna dakes ti ibunga ti ania man kadagitoy, maibatay no kasano ti pannakaaramatda.

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a bangabanga ken nagkurus a tulang ti sangalubongan a ballaag a simbolo ti makasabidong a sustansia. Mabigbig dagiti tao iti intero a lubong a kas nabatad a ballaag iti mabalín a mapasamak kadakuada no ipaunegda ti sustansia. Binallaagandatayo dagiti propeta iti ud-udina nga aldaw iti sabali a kita ti pannakaakar a mabalín a makapatay, saan nga iti bagitayo, ngem kadagiti espiritu ken panunottayo. Idanon ti nasaknap a warnakan—television, radio, pelikula, magasin, ken periodiko—a sangsangkapaminsan iti adu a tao. Makatulong dagitoy a warnakan a mangisaknap iti aramid ti Apo iti daga, a mangisuro, ken mangliwiwa. Ngem mabalín met a maaramatda a pangdadael. Isuda ti kangrunaan a ramit ti kabusor, nga agpanggep a mangrippuog iti nadayaw a galad ti tunggal maysa kadayaw.

Panaglilinnawag

Ilawlawag a nupay pagisinnupiatan dagiti dadduma a tao a ditayo maaringan ti seks, kinasaw, kinaalas, ken kinaranggas a makitatayo iti nasaknap a warnakan, saan nga agpayso daytoy.

Paglilinnawagan kadagiti agtutubo a babai no ania dagiti mabalín a makadadael a bunga ti seks, kinasaw, kinaranggas, ken kinaalas.

Naadaw a sao

Binallaagannatayo ni Presidente Spencer W. Kimball kadagiti peggad a bunga dagitoy a pannakaipasango iti makaidagel a warnakan:

“Awan duadua . . . ti didigra . . . masansan a mangrugi iti panagbuya iti [di mainugot] a pagsinian wenna pananglukib kadagiti naalas a magasin. Mabalín a mangrugi ti dana nga agturong iti nadagsen a basbasol a panagdederrep, pannakikamalala, ken pannakinaig iti kapada a babai ken lalaki . . . iti panagbuya kadagiti nanaigan iti seks ken kinaranggas a

	<p>programa a maipabpabuya ita iti television, a pakairamanan ti nagsasanga a television” (iti Conference Report, Oct. 1976, p. 6; wenna <i>Ensign</i>, Nov. 1976, p. 6).</p>
Naadaw a sao	<p>Imballaag pay ni Presidente Kimball ti maipanggep iti kinadakes ti pornograpia a masarakan iti ania man ti kitana a nakasaknap a warnakan: “Adda pakainaigan ti pornograpia iti . . . kinadakes. . . .</p> <p>Nakakatkatawa nga ipapan nga awan ti pangaring ti pornograpia. Adda nalawag a pakainaiganna iti krimen. Pammapatay, panagtakaw, panagrames, panagbalangkantis, ken mailaklako a bisio ti maisubsubo iti daytoy a kinarugit ti dayaw. Kasla ipasimudaag ti estadistika ti krimen iti seks ti pagkanaigan ti krimen ken pornograpia” (iti Conference Report, Oct. 1974, p. 7; wenna iti <i>Ensign</i>, Nov. 1974, p. 7).</p>
Panaglilinnawag	<p>Paited kadagiti agtutubo a babbai ti pagarigan a pabuya wenna anunsio, kdpy., a maipasasango kadakuada iti inaldaw ket ibagada no kasano nga aringan dagitoy dagiti pilida nga aramiden maipanggep iti isuotda a lupot, dagiti produkto nga aramatenda, paglinglingayan, ken dadduma pay a wagas a pagpalabsanda iti oras ken kuarta. Tulongan dagiti babbalasitang a makakita no kasano ti kinabileg ti pangaring ti warnakan iti biagda. Paglilinnawagan dagiti di nasayaat a wagas ti warnakan a mangar-aring kadakuada.</p>
Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag a mabalin a ditayo madlaw a dagus ti bunga dagiti makaidagel a pangaring. Mabalin nga in-inut a mapakapsuttayo a naespirituan ti bagbagitayo, iti inaldaw, linawas, agingga a mabulsektayo iti kinapudno, a di makarikna iti Espiritu ti Apo, ket malapunos kadagiti dakes a pangaring nga agbanag a basol.</p>
Paskil	<p>Iparang ti umuna a dasig ti paskil wenna ikkaten ti abbong ti naisurat iti pisarra.</p>
Naadaw a sao	<p>Inladawan ni Presidente Spencer W. Kimball no kasano a mapasamak daytoy naespirituan nga ikakapsut:</p> <p>“Allilawen ni Lucifer babaen ti nasairuan a balabalana dagiti di nasalukag ket aramatenna amin a ramit a mabalinna. . . . Aramatenna ti [1] lohikana a pangulaw ken ti [2] panagikalinteganna a pangdadael. [3] Lingdanna dagiti kaipapanan, [4] saggaysaenna a luktan dagiti ridaw, ken [5] pagbalinenna dagiti katarnawan a puraw a nalitem agingga iti kangisitan ti nangisit” (“President Kimball Speaks Out on Morality,” <i>Ensign</i>, Nov. 1980, p. 94; nainayon ti pannakanumero).</p>
Panangipakita (mabalin nga aramiden no kayat)	<p>Tapno maipakita no kasano nga in-inut nga aringandatayo dagiti ramit wenna wagas ni Lucifer, ipakita ti sumaganad: itabnaw ti nalingta nga itlog (wenna puraw a lupot) iti maminsan iti danum a naikkan iti pangtina iti taraon. Ipakita kadagiti agtutubo a babbai no kasano ti pannakamarisna, uray apagapaman. Nalabit a narigat pay a madlaw idi damo. Kalpasanna ikabil ti itlog iti namarisan a danum, a mamin-adu a buyatbuyatan ti itlog. Ipakita kadagiti babbalasitang no kasano a pimmuskol ti maris ti ukis ti itlog tunggal suyatanyo iti pagmaris iti taraon.</p>
Panaglilinnawag	<ul style="list-style-type: none"> • Kasano a mainaig daytoy nga eksperimento iti pannakaisangotayo iti makaidagel a pangaring ti warnakan? Kasano a maaringankayo ti uray no maminsan laeng a panagbuyayo iti di nasayaat a pelikula wenna programa iti television? Sadino ti pangiturongan kadakayo ti kasta nga agtultuloy a pannakaipasango?
Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag a mariknatayo no dadduma a dayta makaidagel a warnakan dinatayo aringan a mismo a kas iti ad-adda a panangaringna kadagiti adda iti aglawlawtayo. Kinapudnona, nalabit a ditayo la madlaw ti saan a nasayaat a bungana agingga a kasla narigaten nga ikkaten pay ida.</p>
Naadaw a sao	<p>“Insurat ni naindaklan a propeta a ni Mormon ken ni Moroni a barona idi a buybuyaenna dagiti napasag a taona, iti nadagsen a pammabasol idi kinunana a gapu iti kinatiri nga ‘awanan iti panagrikna’ dagiti taona. (Kitaen ti Moro. 9:20.) Nakaam-ames ti makagteng iti punto a nasken nga umikay ti Espiritu, ket ditayo madlaw wenna marikna ti umno manipud iti biddut” (Marvin J. Ashton, iti Conference Report, Oct. 1977, p. 109; wenna iti <i>Ensign</i>, Nov. 1977, p. 72).</p>
Panaglilinnawag	<ul style="list-style-type: none"> • Ania ti kayat sawen ti awanan iti panagrikna a mainaig iti linaon ti di nasayaat a warnakan? Kasano ti pannakairuamtayo a maaddaan kadagitoy a pangaring iti aglawlawtayo a pakalipantayo iti pangngeddengtayo maipanggep iti no ania ti makaidagel ken no ania ti saan? Kasano ti kapatag dagiti nalinteg a pagrukodan iti panangikeddeng no ania ti nasken a kitaen, denggen, ken basaentayo?

Makedngan ti Agtutubo a Babai ti Warnakan ket Liklikanna Dayta Makaidagel

Panangidatag ti mannursuro	Ilawlawag a nasken a mapakaammuantayo sakbay nga agpilitayo iti warnakan a buyaen, denggen wenna basaentayo. Naballaagantayo a siaannad a mangpili kadagiti kapanunotan a pangibatayantayo iti pangngeddengtayo. Mabalin a saan nga agaramat dagiti dadduma iti maawat a pagrukodan iti panangkeddeng iti warnakan. Mabalin a gutugoten dagiti propesional nga agam-amiris ti tunggal maysa a manggusto iti maysa a “naindaklan” a pelikula, pabuya iti television, teyp, rekord, wenna libro uray no adda pagduaduaan a nairamen iti daytoy. Nangted ni Presidente Ezra Taft Benson iti pagrukodan nga aramaten a kas pagannurotan iti panangeddeng iti warnakan. Nupay ad-adda nga itudtudona dagiti libro a basaentayo, mabalin met nga aramaten ti isu met laeng a pagrukodan iti sabali a warnakan.
Paskil	Iparang ti maikadua a dasig ti paskil wenna ikkaten ti abbong ti sumaganad a lima a pagrukodan a naisuraten iti pisarra.
Naadaw a sao	<p>“Ita, iti kaadu dagiti libro a sidadaan, daytoy ti pakailasinan iti pudpudno a deadal a tao a mangammo no ania ti dina basaen. . . . Kas imbalakad ti ina ni John Wesley kenkuana: ‘Liklikan ti [1] ania man a makapakapsut iti pangngeddengtayo [2] a mangdadael iti kinalanay ti konsensiayo, [3] a mangpalidem iti pannakaammoyo iti Dios, [4] a mangikkat iti essemio iti naespirituan a bambanag, . . . [5] a mangdegdeg iti panangituray ti bagi iti panunot.’</p> <p>“Iti kinapudno a gapu ta daanen ti libro dina kayat a sawen a napategen. Ti kinapudno a gapu ta nakasurat ti mannurat iti maysa a napintas a banag dina kayat a sawen a maikari aminen a librona iti panawenyo. Diyo aramiden ti panunoty a pagibasuraan ti sabali a tao. Narigrigat a dalusan ti panunot a dinadael ti panagbasa ngem ti panagdalus iti bagi a dinadael ti taraon, ken ad-adda a makadadael iti kararua” (“In His Steps,” iti <i>Speeches of the Year, 1979</i> [Provo: Brigham Young University Press, 1980], p. 61).</p>
Panaglilinnawag	Paglilinnawagan ti tunggal maysa kadagitoy lima a pagrukodan. Tulongan dagiti agtutubo a babai a mangawat a dagiti pangaring ti makaidagel a warnakan mabalinda a pagikayen ti Espiritu, a panawannatayo nga awanen ti pangigaga ti Espiritu Santo. Damagen kadagiti agtutubo a babai no kasano ti panangaramatda kadagitoy lima a pagrukodan a mangammo no ania a warnakan ti pilienda.
Panangidatag ti mannursuro	Ilawlawag a rumikrikut ti panangilikiktayo kadagiti bagitayo iti pangaring ti makaidagel a warnakan a kasla manglikiktub kadatayo. Nupay kasta, kangrunaanna nga adda dagiti panagannad a maaramidatayo a pangliklik ken adda dagiti addang a maaramidatayo no maipasungalngaltayo iti ditayo kabaelan.
Naadaw a sao	Impatigmaan kadatayo ni Obispo H. Burke Peterson a “nasken nga awan ti ania man a [<i>di nasayaat</i>] a pelikula a pakiramanantayo a buyaen wenna pagsasaritaan. Nasken nga awan ti nanaigan iti pornograpia a magasin, laldadawan, wenna estoria. . . . Adda kadi bileg ti pakinakemmo a mangtallikud iti narugit a pelikula—wenna buyaem ken denggem kadi, ket isingasingmo iti bagim, ‘Malpasta met laeng daytoy,’ wenna ‘Ar-aramiden ti amin; maawat daytoy a kita ti paglinglingayan?’ Adda kadi bileg ti pakinakemmo a mangipawil iti pagtaenganyo kadagiti pabuya iti television a napno iti mangisingasing a panagsasarita—kasta met dagiti padas? Napanunotmo kadin no kasano ti bileg dagitoy a pabuya a mangdangran uray pay ti kapigsaan nga espiritu? . . . Nasken a ditayo taraonan ti bagbagitayo iti basural!” (iti Conference Report, Oct. 1980, pp. 56–57; wenna <i>Ensign</i> , Nov. 1980, pp. 38–39; wenna nainayon dagiti napagiray a balikas).
Panaglilinnawag iti pisarra	<p>Iparang ti maikatlo a dasig iti paskil wenna itudo ti maikatlo a dasig iti pisarra.</p> <p>Dawaten kadagiti agtutubo a babai nga ibagada dagiti naisingasing a wagas a pangliklik iti makaidagel a warnakan. Dawaten kadagiti kameng ti klase a paglilinnawaganda ti paskil wenna singasing iti pisarra a kas mangiwanwan wenna mabalin a pangrisut kadagiti sumaganad nga amirisen a kasasaad.</p>
Dagiti amirisen a kasasaad ken panaglilinnawag	1. Inawis dagiti gayyem ni Diane iti maysa a pasken nga adda pelikula a maipabuya. Ammonan a sigud a pagduaduaan ti kita ti pelikula ket nabaelanna nga inuyotan ti agsangaili a mangsukat iti daytoy. Ngem iti sabali a pasamak, naipasubo ni Diane iti kasasaad a dina ammo a sigud no ania a kita ti paglinglingayan. Maysa a pelikula nga adu a napintas a panangamiris ti rimmuar kadagiti periodiko ket kaaduanna kadagiti gayyemna ti nakabuyan. Kunada amin a napintas. Nangngeg ni Diane nga iraman daytoy ti panagsasao, kapanunotan, ken buya nga ammona a pakapabainanna.

- Ania dagiti pagpilian ni Diane? Ania ti aramidenyo kadagitoy a kasasaad?
2. Maysa kadagiti kasingedan a gayyem ni Sarah ti kasla masansan nga agdengdenggeg iti kaay-ayona nga estasion ti radio. Iti maysa nga aldaw nayakar ti pagsarsaritaanda iti kita ti musika a kanayon a patpatokaren dayta nga estasion. Dinamag ni Sarah ken ni Mary no apay a dengdenggenna daytoy idinto nga adu kadagiti balikas ti musika ti mangisingasing iti kinarugit ti dayaw. Insungbat ni Mary a magustuanna ti kumpas ken aweng ti musika ken uray ta dina met unay ikaskaso dagiti balikas.
 - Ania ti mabalin nga ibunga kenkuana dagiti balikas nupay dina ida ikaskaso? Ania koma ti mabalin nga imbaga ni Sara ken ni Mary?
 3. Adda ti maysa nga agtutubo a lalaki iti dakkal a ciudad a pakisalipan ti eskuelana. Masakit ti nangkuyog kenkuana, ket awan ti am-ammona. Nawaya iti maysa a rabii, isu a nagan iti kuartona iti hotel ket kinitana ti listaan ti pabuya iti television. Naupay unay, ta naammuanna a maymaysa ti estasion a yan ti pelikula, ket makagargari pay a pelikula ti pabuya. Inibusna ti intero a rabii a nakisinsinnupiat iti bagina no rumbeng nga agbuya wenno saan. Nagbalin a pudno a pannakirupak iti panangdisiplina-iti-bagi ti panangikagumaan a mangpampek iti sulisog a mangbuya bayat ti kaawan ti makaammo. (Kitaen ti Jack Weyland, "The Quiet War," *New Era*, Oct. 1981, pp. 12–19).
 4. Nagtelepono ti ama ti maysa a kaamaan iti pagsinian a pakaipabpabuyaan ti pelikula a plano ti kaamanna a buyaen. Imbaga kenkuana ti manedyer a "mainugot a paglinglingayan ti kaamaan." Idi makadanonda, umuna unay a parang ti nalawag a buya ti makinaig. Rimmuar ti sibubukel a kaamaan iti pagsinian.
 - Ania ti insuro daytoy nga ama kadagiti annakna? No pinili koma ti ama ti nagtalinaed, ania a ramit ni Lucifer ti naaramat koma no intuloy dagiti ubbing a sinurot ti pagariganna kadagiti sabali a pasamak?
 5. Pampanunoten da Dan ken Martha ti aramidenda iti maysa a rabii. Insingasing ni Dan nga agbuyada iti sine. "Mabalin kaniak dayta, ngem kayatka a ballaagan a diak ituloy a buyaen ti pelikula a di umabot iti pagrukodak," insungbat ni Martha.

Nangituding ni Martha iti pagrukodanna a dina saliw-anan. Ania ti mabalin a panunoten ti barito iti balasitang a saan la a nangituding iti kasta ti kangatona a pagrukodan, ngem surotenna ida iti panagsinnarak a mabalin a pakapabainan ti kaduana?
- Naadaw a sao
- Kinuna ni Presidente Ezra Taft Benson, "Sumagmamano kadagiti dadakkal a dangadang a pakaipasungalgalanyo ti makiranget iti naulimek a nginabras ti kaungganyo" ("In His Steps," p. 60).
- Ilawlawag a no dadduma agmaymaysatayo nga agbuya iti television wenno mangkita iti pagikkan iti magasin iti pagtagilakuan. Paipalagip kadagiti agtutubo a babbai ti pabuya iti television a nabuyada idi agmaymaysada iti balay. Ania a ramit ni Lucifer ti mabalin nga aramaten dagiti babbalasitang no agbuyada iti maysa a banag a di nasayaat kadagiti kastoy a pasamak?

Panangigibus

Ilawlawag a marikna ti minilmilion a tao ti bileg ti nasaknap a warnakan. Ngem dakkal unay ti maaramidatayo a saggaysa a mangliklik iti makaidagel a bungana kadayo. Mabalin a nasken a sukisokentayo ken aguraytayo kadagiti nasayaat a partuat ken libro. Nasken nga ammuken ken sursuruentayo ti agpili iti ania man a basaen, buyaen, ken denggentayo, ket aramiden ti panagparbeng ken disiplina iti bagitayo iti panagpili iti aramidentayo iti inaldaw.

Panangipakat iti Adalen

Warasan dagiti agtutubo a babbai iti kopia ti maibunong a papel a, "Pagannurotan iti Panangamiris iti Warnakan." Insingasing nga aramatenda dagitoy a pagannurotan a pangliklikda iti makaidagel a warnakan iti biagda. Pairaman kadakuada daytoy a maibunong a papel iti listaan ti padpadasda.

Pagannurotan iti Panangamiris iti Warnakan

Higante ti bisio a nakabutbuteng ti langana,
 Tapno mabalin a guraen ngem makita;
 Nupay masansan a makita, maam-ammo ti rupana,
 Agibturtayo nga umuna, sa mangngaasi, sa umarakup.
 (Alexander Pope, "An Essay on Man," surat 2, linia 217–21.)

Dagiti Ramit ni Satanas

Agaramat iti lohika a pangtikaw
 Agaramat iti pagikalintegang a pangdadael
 Lingdanna dagiti kaipapanan
 Saggaysaenna a luktan dagiti ridaw
 Pagbalinenna dagiti katarnawan a puraw a nalitem agingga iti kangisitan ti nangisit.
 (Kitaen ti Spencer W. Kimball, "President Kimball Speaks Out on Morality," *Ensign*, Nov. 1980, p. 94).

Pagrukodan a Mangeddeng iti Warnakan

Ania man a makapakapsut iti panagrasonyo
 Ania man a mangdadael iti kinalanay ti konsensiyayo
 Ania man a mangpalidem iti pannakaammoyo iti Dios
 Ania man a mangikkat iti esemyo iti naespirituan a bambanag
 Ania man a mangdegdeg iti panangituray ti bagi iti panunot
 (Kitaen ti Ezra Taft Benson, "In His Steps," *Speeches of the Year, 1979* [Provo: Brigham Young University Press, 1980], p. 61.)

No Kasano a Liklikan Dagiti Makaidagel a Pangaring

Diyo buyaen wenno pagsasaritaan dagiti di nasayaat a pelikula.
 Dikayo agsapul kadagiti magasin, ladawan, wenno estoria a nanaigan iti pornograpia.
 Maaddaankayo iti bileg ti pakinakem nga umadayo iti di mainugot a pelikula.
 Ipawilyo iti pagtaenganyo dagiti pabuya iti telebision nga addaan iti makagargari a panagsasarita ken padpadas.
 (Kitaen ti H. Burke Peterson, iti Conference Report, Oct. 1980, pp. 56–57; wenno *Ensign*, Nov. 1980, pp. 38–39).

GANDAT	Maawatan ti tunggal agtutubo a babai nga agturong dagiti naimbag a pampanunot iti naimbag a biag.
PANAGISAGANA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mangitugot kadagiti filmstrip ken cassette a <i>Worthy Music, Worthy Thoughts</i> (20 minuto; 51129). Kasta met a mangitugot iti filmstrip projector, pagtokaran iti cassette, ken screen. Isagana dagiti kasapulan sakbay ti klase. 2. Sumagmamano nga aldaw sakbay nga isuroyo daytoy nga adalen, pabuya ti filmstrip. (Mairaman ti kopia ti iskrip a mangtulong kadakayo a mangisagana iti adalen. No awan ti filmstrip, aramaten ti iskrip iti benneg ti "Maisingasing nga Aramid" iti adalen a kas pagbatayan ti panaglilinnawag.) 3. Mangisagana iti paskil daytoy a nasantuan a kasuratan: "Taraonan koma iti saguday ti pampanunotmo nga awan ressatna" (Doktrina ken Katulagan 121:45). 4. Mangisagana iti maibunong a papel ti nasantuan a kasuratan iti ngato a saggaysa ti tunggal agtutubo a babai. Kitaen ti singasing iti gibus ti adalen. 5. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man a nasantuan a kasuratan, estoria, wenno naadaw a sao a kayatyo.
MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN	Bayat ti Panagsursurotayo a Mangtengngel Kadagiti Panunottayo, Magun-odtayo ti Tibker nga Agbiag a Naimbag
Panangidatag ti mannursuro	Ilawlawag a mabalin a sumagmamano kadagiti agtutubo a babai iti klaseyo ti adda ammona a naglabsing iti paglintegan ti kinadalus ken naimpusuan ti panagkalikagumna a saan koma nakaaramid iti kasta ti kadagsenna a biddut. Mangted daytoy nga adalen iti tunggal agtutubo a babai iti tulbek ti ramen ti naimbag a biag.
Naadaw a sao	Padengngeg kadagiti agtutubo a babai ti sumaganad a palawag ni Elder Boyd K. Packer sa alaan daytoy kangrunaan a ramen: "Ti pampanunottayo ti pangpaandar, ti mangtengngel iti pannakaituray ti aramidtayo" (<i>Let Virtue Garnish Thy Thoughts</i> , Brigham Young University Speeches of the Year [Provo, 26 Sept. 1967], p. 4).
Panaglilinnawag iti paskil	Iparang ti paskil ti nasantuan a kasuratan iti Doktrina ken Katulagan 121:45. <ul style="list-style-type: none"> • Apay iti panagkunayo nga ibaga kadaytoy ti Apo a maaddaantayo iti naimbag di "agressat" a naimbag iti pampanunottayo?
Filmstrip ken panaglilinnawag	Iti filmstrip a <i>Worthy Music, Worthy Thoughts</i> , inlawlawag ni Elder Packer no kasano a papintasen ti kinaimbag ti pampanunottayo ken no kasano, a babaen ti panagsursurotayo a mangtengngel iti pampanunottayo, apagbiagtayo a naimbag. Ibagi kadagiti agtutubo a babai a siputanda dagiti nalawag a wagas a pakaidur-asanda iti kabaelanda a mangtengngel iti pampanunotda. Ibabuya ti filmstrip. (No awan ti filmstrip, aramaten ti iskrip a kas pangibatayan iti panaglilinnawag.) Iti paggibusan ti filmstrip, paglilinnawaganyo no kasano a mapadur-as dagiti agtutubo a babai ti kabaelanda a mangtengngel iti pampanunotda.
Panaglilinnawag	Mabalin nga aramiden no kayat dagiti sumaganad a saludsod iti panaglilinnawag a kayatyo nga aramaten: <ol style="list-style-type: none"> 1. Ania ti kuna ni Elder Packer a nalabit a karigatan a banag a pakaipasungalngalanyo iti daytoy a biag? (Panagsursuro a mangtengngel iti pampanunotyoy.)

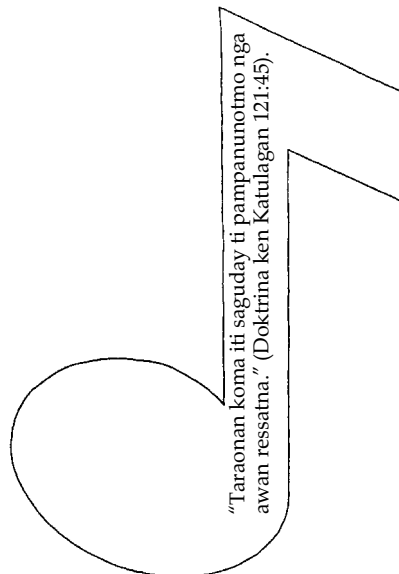
2. Ania dagiti sumagmamano a pagimbagan iti pannakabael a mangtengngel iti pampanunottayo? (Panangparmek kadagiti bisio, pananggun-od iti bileg ti pakinakem, panangparmek iti buteng, maaddaan iti naragsak a panagbiag.)
3. Asino ti mangikeddeng iti pampanunotenyoy? (Dakayo.)
4. Adda kadi mapanunotyoy a wagas a pakaaramidan dagiti saan a maikari a pampanunot a kasla nalinteg ken saan a makadangran?
5. Ania ti maaramidyoy a pangisaganayoy iti panunotyoy kadagiti narugit a pampanunot?
6. Ania ti singasing ni Elder Packer nga aramaten a mangtulong kadayoy a mangtengngel iti pampanunottayo? (Maikari a musika.)
7. Ania ti pagpeggadan ti saan a maikari a musika? (Awisenna dagiti di maikari a pampanunot, masansan a mangisingasing wenno kadua ti di panagtamed, kinarugit ti dayaw, ken pannakairuam iti maiparit nga agas.)
8. Ania a kita ti musika ti rumbeng a sapulentayoy? (Musika a makaitag-ay, makaparegta a mangitandudo iti kinaespirituan, panagtamed, kinaragsak, ken panangikankano iti kinapintas.)
9. Ania ti maysa kadagiti parabur a naikari no pagtalinaedentayoy ti pampanunottayo a napno iti agliplippias a kinaimbag, kinapintas, ken pammaregta? (Ti naynay a panangiwawan ken pammaregta ti Espiritu Santo.)
10. Ania ti inkalikagum ni Elder Packer nga aramidentayoy a tumulong kadayoy a mangtengngel iti pampanunottayo? (Mangpili iti himno, adalen daytoy, ken aramaten a kas pangituonantayoy iti pampanunottayo.)

Panangipakat iti Adalen

Isingasing a mangpili ti tunggal agtutubo a babai iti himno a maaramatna a kas iti insingasing ni Elder Packer. Gutigoten ida a mangyulo kadagiti balikas ti himno ken mangaramat iti daytoy a pakaituonan ti pampanunotda a surotan.

Maibunong a papel

Ikkon iti saggaysa a maibunong a papel ti tunggal agtutubo a babai: ti nota ti musika nga addaan iti nasantuan a kasuratan. Papintasan koma iti kinaimbag ti pampanunotyoy nga awan ressatna a naisurat iti ungkayna. Mabalina a kayatda nga isurat ti paulo ti himno a pilida iti likud ti mainubong a papel. Pabasa iti maysa nga agtutubo a babai ti Doktrina ken Katulagan 121:45.

Maisingasing nga aramid

Paamiris kadagiti kameng ti klase dagiti plaka ken teyp nga adda iti balayda ken paikkat dagiti di makatulong kadakuada a maaddaan iti maikari a pampanunot.

Maikari a Musika, Maikari a Pampanunot

Panagsasarita iti filmstrip ni Elder Boyd K. Packer

“Idi ubingak pay, nagnaedkami iti balay a napalawlawan iti muyong. Kasla saan nga umdas ti danum a para kadagiti kayo. Dagiti kanal, a kanayon a kakkali iti panawen ti panagtutubo, agkaruotanton iti saan a mabayag. Iti maysa nga aldaw, iti panangimatonko iti pananuman, nakitak ti bagik a maipasungalngal iti parikut. Iti panagayus ti danum kadagiti intar a naglabbetan iti ruot, aglayus la ketdi iti amin a turong. Nagkaliak iti pitak iti panangikagumaanak nga agtambak. Apaman nga adda masullatak a giwang adda manen sabali. Adda immasideg a kaarruba iti kamuyongan. Nagbuya biit, sa idi kuan babaen ti sumagmamano a napigsa a panangipakanna iti pala nawayaanna ti lansad ti kanal ket sinurot ti danum ti inaramidna a pagturongan. Kinunana, ‘No kayatmo nga agtultuloy ti danum iti turongna, nasken a mangaramidka iti pagturonganna.’

“Naammua a ti pampanunot, kas iti danum, agtultuloy iti papananna no wayaantayo iti pagturonganna. No saan, suroten ti pampanunottayo ti turong a nalaklaka, a kanayon a sapulenna ti nababbaba nga agpang. *Nalabit a ti kangrunaan a karit ken ti karikutan a pakaipasungalngalanyo iti daytoy a biag isu ti panangadalyo a mangtengngel iti pampanunoty.* Kinuna ti Biblia, a kas tao ‘no ania ti pampanunotenna iti kaungganna, kasta ti kinataona’ (Dagiti Proverbio 23:7). *Asino man a makatengngel iti pampanunotna naparmeknan ti bagina.*

“Iti panangsursuroyo a mangtengngel iti pampanunoty, maparmekyo ti bisioyo, uray pay dagiti makaibaba a bukod a bisio. Mabalinyo a gun-oden ti bileg ti pakinakem, parmeken ti buteng, ken maaddaan iti naragsak a panagbiag. Namin-adun a naibaga kaniak bayat ti panagdakkelko a nasken a matengngel ti panunot, ngem awan ti nangibaga no kasano. Adu a tawen a pinampanunotko daytoy a kasla entablado ti panunot. Bayat ti pabuya marenren ti kurtina. Kanayon nga adda maar-aramid a pabuya iti dayta nga entablado. Mabalina a komedia, nakakalkaldaang, makaay-ayo wenna makauma, nasayaat wenna dakes; ngem kanayon nga adda maipabpabaya iti entablado ti panunottayo.

“Nadlawyo kadi a mabalin a sumeksek dagiti aragaag a babasit a pampanunot ket awisenda ti imatangyo iti ngalay ti dandani amin a mapasasamak iti dayta nga entablado ken awan ti pudno a rantayo? Dagitoy sutil a pampanunot rimbawanda ti tunggal maysa. No baybay-anyo ida nga agtuloy, pumanaw iti entablado amin a naimbag a pampanunot. Mapanawankayo, gapu ta immannugokayo iti daytoy, iti pangaring dagiti killo a pampanunot. No sumukokayo kadakuada, ibagiandakayo iti entablado ti panunotyo iti ania man iti pagpatinggaan ti kabaelayo. Mabalin nga ibagianda dagiti tema ti kinapait, ilem, wenna sakit ti nakem. Mabalin a bulgar, saan a nadalus, wenna ultimo a kinadakes. No addada iti entablado, no palubosanyo ida, agaramatda iti kasikapan a panggutigot a pangawisda iti imatangyo. Mabalinda nga aramiden a makaay-ayo, ken maawisdakayo pay a mamati a nalintegda, ta pampanunot la dagitoy. Ania ti aramidenyo iti kasta a kanito, no iturturong dagiti sutil a narugit a panagpampanunot, nalitemda man a kurang la a nadalus, wenna dagiti narugit nga awan a pulos ti pagduaduaan? No mapunnoyo ti pampanunotyo iti nadalus ken makapasayaat a pampanunot, awan no kua ti lugar dagitoy mammilit a pilio, ket pumanawda.

“Maamirisko nga iti daytoy agdama a lubong masansan a narikut a punnuen ti panunotyo iti maikari a pampanunot. Kasapulan daytoy ti naannad a panangtengngel. Nupay kasta, mabalin a maaramid no mangilatangkayo iti natalged a lugar a pagtalinaedan ti pampanunoty. Nakasarakak iti wagas a pakaaramidak iti kasta a lugar, ket kayatko nga ibinglay kadakayo. Adda pakainaigan ti musika—maikari a musika. Naminsan a kinuna ti masirib a lalaki, ‘Maysa ti musika kadagiti kabilegan nga instrumento a pangituray iti panunot.’ Iturayanna man iti mainugot a wagas wenna dagiti saan a mainugot makedngan babaen ti no ania ti idatengna iti entablado ti panunoty. No masaoyo a makaparegta iti espiritu ti kanta wenna dagdagennakayo a mangkita iti bagiyo iti nadaydayaw a panirigan, pakairanudan ti musika. No makalinglingay laeng wenna itagayna ti spirituyo, adda met lugar a pakaipasanganna. Ngem no ringenna ti kinailubonganyo, iti naderrep a wagas, wenna mangpanunot kadagiti di nasayaat a tarigagay, nasken no kua a maliklikan dayta a musika. Saan a maikari.

“Kanayon nga adda dagiti mangala iti napipintas a banag sada dadaelen ida. Napasamak iti nakaparsuaan; mapasamak iti literatura, drama, arte; ket nalabit a napasamak met iti musika. Iti uneg ti siniglo a tawen nakabatbatad a no maaramat ti biddut a kita ti balikas

iti makaguyugoy a musika, mabalin a pakaisagmakan ti tao dagiti kanta. Ket ti musika a mismo, iti wagas a pannakatokarna, iti kumpasna, babaen ti bilegna, mapatabbedna ti pagrikna ti espiritu.

“Agbibigtayo iti panawen iti kellaat, ngem nabileg a panagsukat ti gimong. In-inut nga agbalin a managpawayway iti maawat a pangliwliwana. Kas banagna, kaaduanna kadagiti musika a tuktokaren dagiti nalatak a mangliwliwa iti agdama kasla ad-adda a nairanta a mangparugso idinto a mangpatalna, ad-adda a mangpariing ngem mangpakalma. Adda dagiti musikero a masansan nga agparang a mangitandudo iti naalas a pampanunot ken aramid.

“Agtutubo, diyo mabalin a punnuen ti panunotyoy iti di maikari a musika iti panawentayo. Saan a di makadangran. Makaawis iti entablado ti panunotyoy kadagiti di maikari a pampanunot ket mangilatang iti kumpas a salaenda ken pagtignayanyo. Ibababayo ti bagbagiyo no ipadlawyo ti bagbagiyo kadagitoy a banag nga agwerret iti nalabes a musika—ti kinarugit, ti kaawan a panagdayaw, ti kinarugit ti dayaw, ti panagtomar kadagiti maiparit nga agas. Saan a maikari kadakayo ti kasta a musika.

“Pilienyoy ti denggen ken partuatenyoy. Agbalin daytoy a pasetyoy. Tengngelenna ti pampanunotyoy ken aringanna pay ti biag dagiti dadduma. Ikalikagumko nga aramatenyoy ti musikayoy ken ibellengyoy dagiti mangidur-as kadagiti makaidagel a pampanunot. Saan nga agpaay dagita a musika kadagiti agtutubo a maseknan iti naespirituan a panagdur-as.

“Diak kayat a sawen iti daytoy a mangparnuay amin dagiti musika ita iti di maikari a pampanunot. Adda musika ita a mangbukel iti pannakaawat ti tattao; musika a mangparegta iti panagitured; musika a mangriing iti rikna a naespirituan, panagdayaw, kinaragsak, ken panangikankano iti kinapintas.

“Kinuna ti Apo, ‘Ta maragsakan ti kararuak iti kanta ti puso; wen, kararag kaniak ti kanta dagiti nalinteg, ket masungbatanto babaen ti bendision kadagiti uloda’ (Doktrina ken Katulagan 25:12). Kinuna ti Umuna a Panguluen ti Simbaan, a nangted iti kapanunotan iti pangaring ti musika iti bagiyo:

“Babaen ti musika, dumanon ti kabaelan ti tao a mangipeksa iti bagina iti labes ti maisao a balikas nga agpadpada a managutob ken nabileg. Mabalin a maaramat ti musika a mangitan-ok ken mangparegta wenno mangidanon iti mensahe ti pannakaidagel ken pannakadadael Napateg ngarud a kas Santo iti Ud-udina nga Aldaw a kanayon nga aramatenyoy dagiti pagbatayan ti ebanghelio ket dawatenyoy ti panangiwanwan ti Espiritu iti panagpilitayoy iti musika a pangbalkuttayoy iti bagbagitayoy’ (*Priesthood Bulletin*, Dec. 1970, p. 10).

“Dakkel ti panagtalekmi kadakayo, dagiti agtutubo ti Simbaantayoy. Immaddangtayoy iti pagtuladan iti panagilatang a nabilbileg dagiti tarigagay ken kalikagumyoy kadagiti aramidtayoy. Mangted daytoy iti dakkel a pagrebbengan kadakayo, nangruna kadakayo a naawagan nga agtakem iti pagipanguluan. Palubosandak nga agkuna kadakayo nga agtutubo a dadaulo, annadanyoy dagiti musika nga aramatenyoy kadagiti aramidyo. Yumanyoy ti panagpiliyoy kadagiti mamagbagayoy. Kasapulanyoy ti pagimbagan ti kinasiribda, para iti libbawang iti nagbaetan ti Simbaan ken ti lubong, iti alimpatok ti musikana, a nalawlawa ti agpanganna iti panawentayoy ngem kadagiti napalabas a kaputotan.

“Inlawlawag ni Presidente J. Reuben Clark, maysa kadagiti naindaklan a dadaulo ti Simbaantayoy, iti kastoy a wagas:

“Mabalin nga iti babaen ti pagrebbenganmi, dimi maipaay wenno maipalubos ti saan a makaay-ayo a paglinglingayan babaen ti panirigan a no dimi maipaay daytoy agsapul dagiti agtutubo iti pangalaanda. Marigatankami a mangisimpa iti lamisaan a pagsusugalan iti nalawa a pagraragsakan ti simbaan, iti pambar a no dimi aramiden mapan dagiti agtutubo iti nailatang a pagsusugalan nga agsusugal. Pudno a dimi maipalubos iti kaano man ti kasta iti agtutubotayoy.’

“Wenno no maiparbeng a mangted iti kita ti musika ken aglawlaw a mangawis kadagiti agtutubo iti lubong. Nasken nga agtakderkayoy a sititibker ken saan nga agkari iti ammoyoy a rumbeng ken nasayaat; nasken nga addaankayoy iti bileg ti pakinakem a mangpasilnag iti silaw ken mangpakapsut iti musika no awan ti maitulongda iti kasasaad iti aglawlaw a mangpataud iti maikari a pampanunot; ken nasken nga ipapilityoy iti nangato a pagrukodan iti panagkawes ken panangipabuya dagiti mangliwliwa kasta met dagiti dumar-ay. Ipalagipko kadakayo a saanmi a gundaway daytoy, saan a gundaway daytoy, saan a pagimbagan ti asino man kadagiti naawagan a mangidaulo, agtutubo man wenno

agkabannuag, a mangisimpa iti Simbaan, a mangnamnama a mangikabil iti dana a kasla taltaluntonenen dagiti agtutubo. Naisimpan ti Simbaan, naidaong, nairaked a sipipintek iti kinapudno, ket natalged ti amin nga adda iti daytoy. Pagrebbenganmi ti mangted iti kita ti panangidaulo a mangparnuay iti nalawag a turong a suroten dagiti agtutubo, ti turongen a tumulong kadakuada a mangibayog iti wagaywayda ken mamagtalinaed kadakuada a natalged manipud iti di maikari a pangaring iti lubong. Balakadankayo a mangparang-ay iti kabaelanyo, ket no adda kabaelanyo iti musika, panunotenyoy daytoy: Adu pay ti musika a maparnuay, a maipanggeg. Mabalin a ti musikayo ti maikari a mangitag-ay, a mangisaknap iti ebanghelio, mangsagid kadagiti puso, mangliwliwa ken mangpatibker kadagiti mariribukan a panunot.

“Adu ti pagarigan, nagkauna ken kabaruanan, a mangipaneknek iti pangaring iti nalinteg a musika. Nagpukaw dagiti pannakauppapay iti pakinakem ken napno dagiti panunot iti kappia a kas kadagiti balikas nga ‘Umaykayo, Sasanto’ a namatibker kadagiti immun-una a sumango kadagiti pannubokda. Nagbalin daytoy a kanta a nangparegta iti adu kadagiti naglabas a panawen. Naminsan a pannakisarsaritik iti piloto a gapgapuna iti nakaam-amak a panagbiahe iti tangatang. Nagsaritaanmi ti maipanggeg iti bileg ti pakinakem ken iti buteng ket dinamagko no kasano a natimbengna ti riknana iti naglasatanna. Kinunana, ‘Adda paggugustok a himno, ket no panawen ti pannakauppapay, no bassiten ti namnama a makapagsublikami, imulak iti panunotko ket kasla makipagkankanta kaniak dagiti makina.’

“‘Maykay’ Sasanto. dikay’ agdanag
Yisemyo’ ti rigat.
‘Nupay kasla narigat ti magna
Ragsakto’ t supapak.’

“Manipud iti daytoy saan nga immibbet isuna iti pammati, ti maysa a napateg a ramen ti kinabileg ti pakinakem.

“Naisagana met a mismo ti Apo iti naindaklan a pannubok babaen ti pangaring ti musika, ta naisurat iti nasantuan a kasuratan: ‘Ket idi nakantada ti maysa a himno, napanda idiay bantay dagiti Olivo’ (Marcos 14:26).

“Laglagipenyoy, agtutubo, kayatko a laglagipen ti tunggal maysa kadakayo a daytoy ti Simbaanyo, ken isu ti Apoyo ken ti Mangisalakanyo a nagtakder iti timon. Sisasagana kadakayo ti kanayon a panangiwanwan ken pammaregtana no pagtalinaedenyo ti panunotyoy a mapno iti agliplipias a kinaimbag, ti kinapintas, ti pammaregta. Ket daytoy ti maysa a wagas a pangaramid. Mangpilikayo iti kaay-ayoyo a himno wenno kanta, a kas iti inaramid ti gayyemko a piloto, maysa nga addaan kadagiti balikas a makaitag-ay ken musika a nadayaw, maysa a mangiparikna kadakayo iti banag a makaparegta. Adu dagiti pagpilian a kanta. Dawatenyo ti panangiwanwan ti Espiritu iti panagpiliyo. Panunotenyoy a naimbag ti kanta. Yuloyo. Uray no saankayo a nasanay nga agkanta, mabalinyo ti manglagip iti gagangay a kanta. Ita aramatenyo daytoy a dana a turongen ti pampanunotyoy. Aramidenyo a panarasan a turongen.

“Tunggal adda makitayo nga aragaag nga artista a sumeksek iti igid ti pampanunotyoy nga agturong iti entablado ti panunotyoy, patokarenyo daytoy a rekord, a kas rumbeng. Baliwana a mamimpinsan ti riknayo.

“Gapu ta makaitag-ay ken nadalus ti musika, mabainan nga aglibas a pumanaw ti umag-agibas a pampanunot. Ta ti kinadalus, a napili, saan a makipulapol iti narugit, di kabaelan ti dakes ti kaadda ti lawag. Iti saan a mabayag masarakanyo laengen ti bagiyo a mangidaydayyeng iti musika iti unegyo, a kasla maigiddato, a pangpaksiat kadagiti di maikari a pampanunot. Iti panangiserrekoyoy iti bagiyo kadagiti nalinteg ken pakairanudan a banag, pagtalinaedenyo ti panunotyoy a napno kadagiti maikari a pampanunot, agtutubo, ta no ania ti pampanunoten ti tao kasta ti kinataona ket maaddaankayo iti kabaelan a mangileppas kadagidiay a banag a mangyeg iti pannakapnek iti biagyo.

“Annaknakayo ti Nailangitan a Dios. Paneknekak a ti Dios ti Amatayo, nga annaknatayo, nga ay-ayatennatayo ken nangted iti naindaklan ken nagloriaan a bambanag iti daytoy a biag. Ammok daytoy, ket agyamanak kenkuana iti makaitag-ay a pangaring ti nasayaat a musika iti biagko a nangaring iti pampanunotko ken nangitag-ay iti kaunggak.”

Panagbiag a Nalinteg iti Baet Dagiti Dagensen

Adalen

35

GANDAT Masursuro ti tunggal agtutubo a babai nga agbiag a nalinteg iti baet ti dagensen.

- PANAGISAGANA
1. Ladawan 17, ni Daniel (62096), masarakan iti likud ti pagbasaan.
 2. Mangitugot iti libro ti himno ken lapis a para kadagiti kameng ti klase.
 3. Mangisagana iti kopia ti maibunong a papel a “Panagbiag a Nalinteg iti Baet Dagiti Dagensen” a saggaysa ti tunggal balasitang.
 4. Mabalín nga aramiden no kayat: Mangisagana iti maibunong a papel a: “Masarkedak koma dagiti nailubongan a dagensen ita tapno makapagturayak iti kangatuan a gloria iti kinaagnanayon.” (Kitaen ti Panangigibus.)
 5. Mangtuding iti agtutubo a babai nga agsagana a mangidaulo iti klase a mangkanta iti “True to the Faith” (*Hymns*, no. 254). Mabalín a kayatyo nga igibus ti klase babaen ti panangkantayo iti daytoy a himno.
 6. Mangtuding iti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sao a kayatyo.
-

MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN

Pakauna

Kalkalpas ni Evan Stephens, sigud a mangiturturong iti Tabernacle Choir, a nangidaulo iti koro iti gimong ti sapasap a tariptonong. Siuulimek a nagtugaw sa apagapaman a nagrukob, a sigagagar a nanguray iti mensahe ni Presidente Joseph F. Smith a dandaninan iburay. Nasagid ti riknana iti sermon ti propeta a maipanggep kadagiti agtutubo, dagiti masagangda a nailubongan a dagensen, ken ti pateg ti kinapudnoda kadagiti pannursuro ti ebanghelio. Idi nalpas ti serbisio, napan nagpagnapagna ni Propesor Stephens a maymaysa iti City Creek Canyon, nga inam-amirisna dagiti makaparegta a balikas ti Presidente. Nagtugaw “iti bato a natibker iti nagsaadanna iti [nakaro] a panangdugpa ti napegges nga agus ti danum.” Kasla simbuliko kenkuana ti bato iti nangngegna iti dayta nga agsapa. Kellaat nga immappayaw kenkuana dagiti balikas ken musika a nagbalin a himno a kaay-ayo dagiti agtutubo. Bayat ti panagtugawna iti bato, inkur-itna dagiti balikas ken binukelna ti musika ti “True to the Faith.” Patpatgenna, kas iti propeta, dagiti agtutubo ket kinunana a daytoy a kanta “ti naespirituan a balakadna kadakuada.” (Naadaw iti J. Spencer Cornwall, *Stories of Our Mormon Hymns* [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1963], pp. 173–74.)

Panaglilinnawag Ikkan ti tunggal agtutubo a babai iti libro ti himno ket palukib kadakuada iti “True to the Faith.” Ibagi kadagiti agtutubo a babbai nga agsisinnublatda a mangbasa kadagiti uppat a berso ken koro.

- Ania a mensahe ti kayat a yebkas ti nangputar?
-

Mabalintayo ti Agbiag a Nalinteg iti Managbasol a Lubong

Panangidatag ti mannursuro Ilawlawag a manipud pay idi punganay, naipakitan dagiti lallaki ken babbai ti naisangayan a bileg ti pakinakemda iti panangpilida a di “agkibaltang” ngem agbiag ketdi a nalinteg iti baet ti dagensen iti managbasol a lubong iti aglawlawda. Ni Daniel iti Daan a Tulag ti nangayed a pagarigan iti nasantuan a kasuratan.

- Kasano ti panangpaneknek ni Daniel a mabalín ti agbiag a nalinteg iti managbasol a lubong?

Pasapul kadagiti babbalasang ti libro ti Daniel iti Daan a Tulag.

Maibunong a papel

Ikkan ti tunggal balasitang iti maibunong a papel a naglaon kadagiti saludsod ken pagibasaran. Ipalagip kadagiti babbalasitang ti sumaganad a pasamak, ket ikkan ida iti panawen a mangsapul kadagiti sungbat dagiti saludsod no nailanadda iti sinurat.

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a “naipan ni Daniel iti ganggannaet a daga idi barito pay—iti daga a ganggannaet ti kannawidanna, a ganggannaet ti pagsasao, ganggannaet ti aglawlaw, ken gaggannaet ti [relihion]. . . . Ti immuna a pannakapadasna . . . napasamak idi imbilin ti ari a [dagiti nayeg iti Babilonia nasken nga] uminum iti arakna ken mangan iti nabaknang a taraonna. Naawatan ni Daniel manipud kadagiti bilin nga insuro dagiti dadakkeln, dagiti bilin ti Apo, a saan a nasayaat dagitoy a banag para iti bagina. . . . Naisuro ni Daniel ken dagiti gayyemna nga agtungpal kadagiti bilin ti Dios. . . . Indawat ni Daniel a mapalubosanda koma nga aggayyem a mangtungpal iti pagannurotan ti salun-at a naited kadakuada.” Insingasingna ti sangapulo nga aldaw a pannakasubok tapno maammuan no ania a kita ti taraon ti nasaysayaat. (Naadaw iti komentario ni L. Tom Perry, “In the World,” *Speeches of the Year 1981* [Provo: Brigham Young University Press, 1981], pp. 2–7.)

Maibunong a papel

1. Ania ti imbunga ti taraon ni Daniel a naidilig iti karne ti ari? (Daniel 1:15)
2. Kasano ti panangparabur ti Dios ken ni Daniel ken dagiti gayyemna iti panagtalinaedda a napudno ken panagtungpalda iti paglinteganna iti salun-at? (Daniel 1:17)
Napasamak ti maikadua a pannakakarit ni Daniel idi nagtagtagainep ni Ari Nabucodonosor ket kayatna a maibuksilan. Awan kadagiti salamangkero wenno astrologo iti pagarian ti makaibaga no ania ti kaipapanan ti tagtagainep ti ari. Daytoy ti nagpungtotan ti Ari ket imbilinna a mapapatay amin dagiti masirib a lallaki iti Babilonia, a pakaibilangan ni Daniel.
3. Ania ti inaramid ni Daniel idi nangnegna ti pangpanggepen ti ari nga aramid? (Daniel 2:16)
4. Kasano ti pangawat ni Daniel kadagiti sungbat a kasapulanna maipanggep iti tagtagainep ti ari? (Daniel 2:18–20)
5. Kalpasan ti pannangted ni Daniel iti kababagas ti tagtagainep ti ari, ania ti inaramid ti ari ken gungguna ni Daniel (Daniel 2:47–48)
Adda pay maikatlo a pannakasubok ni Daniel. “Limatak iti takemna iti babaen ti tallo nga ari [ket] nadutokan a pangulo ti amin a prinsipie. Nagilem dagiti prinsipie ken ni Daniel. . . . Nagsapulda iti biddutna, a maipulongda iti ari. Idi awan ti makitada, nasken a [mangpanunotda] iti sabali a plano. Nangidatag dagiti natiri a prinsipie iti baro a paglintegan iti ari a nakailanadan ti bilin nga iti uneg ti tallopulo nga aldaw awan ti asino man iti pagarian ti mapalubosan nga agkararag [ngem nasken] a ti laeng ari ti pagdaydayawanda. Kasla impapan ti ari a napintas a kapanunotan dayta . . . , isu a nangted iti dusa [kadagiti di agtungpal] iti bilin. . . . Idi nangngeg ni Daniel ti baro a linteg, nariribukan unay, [ta napateg unay kenkuana] ti kararag [ken] ti pannakisaritana iti Diosna.” (Kitaen ti Perry, “In the World,” p. 6.)
6. Ania ti dusa ti aglabsing iti paglintegan? (Daniel 6:7)
7. Ania ti inaramid ni Daniel, uray pay no ammona ti paulog ken ti dusana? (Daniel 6:10)
“Sinisiimda iti balayna dagiti agpanggep a mapapanaw ni Daniel, ket, idi nakitada nga agkarkararag, [imbagada iti ari]. Patpatgen ti ari ni Daniel, ket nautobna ti nalabes a panangsikap kenkuana dagiti natiri a prinsipie. Pinadasna a baliwan ti paglintegan tapno maispal ni Daniel kadagiti leon, ngem impalagip dagiti prinsipie kenkuana nga awan ti paglintegan nga inaramid ti ari ti mabalin a baliwan” (Perry, “In the World,” p. 6).
8. Ania ti kinuna ti ari ken ni Daniel idi iserrekda iti rukib ti leon? (Daniel 6:16)
“Nangipakita ni Daniel iti naindaklan a pagarigan iti imatang ti ari isu a nagtalek [ti ari] iti Dios [ni Daniel nga] isalakanna ni Daniel iti rukib dagiti leon. Nagpatnag a nagayuno ti ari para ken ni Daniel. Iti agsapa nagdardaras a napan iti rukib dagiti leon ket pinukkawanna” (Perry, “In the World,” p. 6).
9. Ania ti dinawat ti ari ken ni Daniel. (Daniel 6:20) Ania ti insungbat ni Daniel? (Daniel 6:22)
10. Kalpasan ti pannakaimatangna iti daytoy a milagro ken ti kinapudno ni Daniel iti Diosna, ania ti ti impaulog ti ari? (Daniel 6:26–27)

(Naadaw ti komentario manipud ken ni L. Tom Perry, "In the World," *Speeches of the Year, 1981*, pp. 2–7.)

Panaglilinnawag	<p>Dawaten kadagiti agtutubo a babai nga idasigda a siuulimek dagiti bukodda nga inkumit a pammati a kas ken ni Daniel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Addaankayo kadi iti bileg ti pakinakem a mangaramid iti kas iti inaramid ni Daniel? <p>Ilawlawag ti dakkal a pangaring ni Daniel a maymaysa iti intero a pagarian babaen ti panangpilina nga agbiag a nalinteg.</p>
Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag a maigidiat dagiti pannubok kadatayo ita iti naglasatan ni Daniel. Ngem dumteng dagiti pannuboktayo, ket mabalin a kas iti naglasatan ni Daniel. Ket kasta met ti kadakkal ti ibunga ti pagbanagan dagiti pangngeddengtayo.</p>
Estoria	<p>Saritaen ti sumaganad nga estoria ti agtutubo a babai a nagkedked a mangibaba iti pagrukodanna iti pannakisinnarak:</p> <p>"Is-isu ti kameng ti Simbaan iti klaseda iti eskuela. Nalatak a balasitang kadagiti babbarito, ket adu ti gundawayna a makisinnarak. Saan a matun-oyan dagiti babbarito iti klasena dagiti pagrukodan a naisuro kenkuana iti Simbaantayo. Inkeddengna nga ibagana iti tunggal barito nga agpanggep a makisinnarak kenkuana ti pagrukodan a sursurotena. No makisinnarak kadakuada, manamnama nga aramidenda ti maikanatad iti pagrukodanna. Nasken nga agkarida pay kenkuana sakbay nga umawat iti pannakisinnarak. Iti maysa nga aldaw naisar-ong iti balayda ti nalatak a bannuar ti football iti kampus sakbay ti pannakaangay ti kadakkelan a pasala ti tawen ket kinunana, 'Ammom, kayatko nga awisenka iti pasala no ibabbabam ti pagrukodam uray bassit laeng.' Awan duadua iti timekna idi insungbatna, ['Ladingitek, ngem no kaipapananna ti panangibabak iti pagrukodak tapno makasurotak kenka, diak makasurotak kenka. Inkumitko a tungpalek ida uray no asino pay ti mangyawis iti pannakisinnarakna'] (L. Tom Perry, iti Conference Report, Oct. 1979, p. 51; wenna <i>Ensign</i>, Nov. 1979, p. 36).</p>
Panaglilinnawag	<ul style="list-style-type: none"> • Apay iti panagkunayo nga addaan daytoy agtutubo a babai iti bileg ti pakinakem a simmungbat iti kas iti inaramidna?
Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag a saan a nabaybay-an ni Daniel nga awanan iti tulong idi pinilina ti agbiag a nalinteg, ket kastatayo met. Patpatgen ti Apo amin dagiti annakna, kayatna ida nga agballigi, ket dinatayo baybay-an a marigatan nga agkarkaradap. Nupay kasta, kayatnatayo met a makaadal kadagiti padastayo tapno maaddaantayo iti pannakaammo ken bileg ti pakinakem a masansan nga agtignay a sililinteg.</p>
Naadaw a sao	<p>Basaen ti sumaganad a naadaw a sao:</p> <p>"Managayat nga Ama a mangayat a maaddaantayo iti ragsak nga agbanag saan laeng a gapu iti kinaawan iti ammo ngem manipud iti <i>pannakapaneknek iti kinalinteg</i>. Ngarud, no dadduma, dina iliklik dagiti nagubsang a padas a mabalin a paglasatantayo amin—nupay tulongannatayo a mangisayangkat kadakuada" (Neal A. Maxwell, "Talk of the Month," <i>New Era</i>, May 1971, p. 30; nainayon dagiti napagiray a balikas).</p>
Panaglilinnawag ken pisarra	<ul style="list-style-type: none"> • Ania pay ti pagtaudan ti tulong malaksid iti Nailangitan nga Amatayo a nakasagana kadatayo iti panggeptayo nga agbiag a nalinteg? <p>Isurat iti pisarra ti sungbat dagiti babbalasitang. Nalabit a mairaman kadagiti sungbatda: dagiti nagannak ken dadduma pay a kameng ti kaamaan, ti Espiritu Santo, nasantuan a kasuratan, dadaulo ti kinasaserdote ken Simbaan, nasayaat a gagayyem. Damagen kas pagarigan no kasano a maaramattayo dagitoy sabali a pagtaudan iti nadumaduma a pakasapulan iti tulong tapno agbiagtayo a nalinteg. Paibinglay kadagiti babbalasitang ti adda a padasda iti panagpanggepda nga agbiag a nalinteg iti baet dagiti nainlubongan a dagensen.</p>

Dumteng ti Rag-o ken Parabur Kadagiti Mangpili iti Kinalinteg

Panangidatag ti mannursuro	<ul style="list-style-type: none"> • Ania a parabur ti dimteng a kas banag ti napigsa a pammati ni Daniel? <p>Ilawlawag nga ammo ni Daniel a di makarikna iti nasayaat no tallikudanna ti Diosna. Kenkuana, nakarkaro pay dayta ngem ti mismo nga ipapatay. Kasano a maaddaan iti pudno a rag-o iti pusona ken talinaay iti kaungganna no tallikudanna ti ammona a pudno wenna agkedked a mangipamatmat iti pammatina? Ngarud, iti laksid dagiti</p>
----------------------------	---

nainlubongan a dagensen ken natuok a kasasaad, pinilina ti nagbiag a nalinteg. Gapu iti dayta, binendisionan ti Nailangitan nga Amatayo ket ginunggonaan ti ari. Uray datayo, maparaburantayo met no pilientayo ti agbiag a naimbag ken nalinteg. Mabalina a masuboktayo ket nalabit a ditayo magun-od ti kinabaknang ken dayaw a maipaay ti lubong, ngem mabalintayo ti bumaknang kadagiti napatpateg a paset ti panagbiagtayo. Kinuna ni Elder James E. Faust:

“Gapu ta saan a sisasagana a magatang ti imbag ken pammati iti pagtagilakuan, adda dagiti mangipapan a mabalinda ti agbiag iti ania man a pagrukodan a kaykayatda wenno isingasing ti panunotda. Iti kagimongan nga awanan pateg—a nawaya ti dayaw, nawaya ti pagrukodan—adu met dagiti agbibig nga awanan iti rikna iti pateg ti kinataoda, iti panagdayaw-iti-bagi, ken kinatakng. Kasta met nga adu ti agtutubo, ken natataengan, ti di makabigbig, kas iti napaneknekan ti pagsasao iti ciudad ti Nottingham, *England: Vivet post funera virtus* (‘agbiag ti kinaimbag kalpasan ti ipapatay’)” (iti Conference Report, Apr. 1981, p. 9; wenno *Ensign*, May 1981, p. 9).

Panaglilinnawag

- Ania dagiti rag-o ken parabur a naagapad a nagtaud iti naimbag ken nalinteg a panagbiag? Apay a napatpateg dagitoy ngem iti madaydayaw iti pammadayaw ken ngayed ti lubong?

Panangigibus

Iti laksiid ti nakusnaw a ladawan a masansan a maipinta maipanggep iti lubong, adda dagiti Daniel iti kabaruanan nga aldaw iti sidongtayo. Datayo, mabalintayo met ti agbalin a kas ken ni Daniel ket agbiagtayo a nalinteg iti baet dagiti dagensen iti aglawlawatayo iti pannakaammotayo a kanayon nga adda ti Nailangitan nga Amatayo a mangtulong ken mangbendision kadayo. Kabaletantayo ti agbalin a “napudno iti pammati” ket saan nga “agkibaltang.”

Himno

Kas panggibus a kanta, kantaen ti “True to the Faith” (*Hymns*, no. 254).

Maibunong a papel a mabalina nga aramiden no kayat

“Masarkedak koma dagiti nailubongan a dagensen ita tapno makapagturayak iti kangatuan a gloria iti kinaagnanayon.”

Panagbiag a Nalinteg iti Baet Dagiti Dagensen

1. Ania ti nagbanagan ti napili a taraon ni Daniel a maidasig iti karne ti ari? (Daniel 1:15)
2. Kasano ti panangbendision ti Dios ken ni Daniel ken dagiti gayyemna iti kinapudnoda ken panagtungpalda iti paglinteganna iti salun-at? (Daniel 1:17)
3. Ania ti inaramid ni Daniel idi nangngegna ti pangpanggepen ti ari nga aramiden? (Daniel 2:16)
4. Kasano ti panangawat ni Daniel kadagiti sungbat a kasapulanna maipanggep iti tagtagainep ti ari? (Daniel 2:18–20)
5. Kalpasan ti panangibuksil ni Daniel iti tagtagainep ti ari, ania ti rikna ti ari ken gunggona ni Daniel? (Daniel 2:47–48)
6. Ania ti dusa iti di panagtungpal iti daytoy a paglintegan? (Daniel 6:7)
7. Ania ti inaramid ni Daniel, uray pay no ammona ti paulog ken ti dusana? (Daniel 6:10)
8. Ania ti imbaga ti ari ken ni Daniel idi ikabilda iti rukib dagiti leon? (Daniel 6:16)
9. Ania ti dinamag ti ari ken ni Daniel? (Daniel 6:20) Ania ti insungbat ni Daniel? (Daniel 6:22)
10. Kalpasan ti pannakaimatangna iti daytoy a milagro ken ti kinapudno ni Daniel iti Diosna, ania a paulog ti inaramid ita ti ari? (Daniel 6:26–27)

Ti Pateg ti Kinapudno iti Panagbiag a Naimbag

GANDAT	Maawatan ti tunggal agtutubo a babai ti pateg ti kinapudno iti panagbiag a naimbag.
PANAGISAGANA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mangisagana iti balikas a naisurat iti papel kas naagapad iti umuna a benneg ti adalen. 2. Mangisagana iti tsart iti ladawan iti pisarra kas naisingasing iti maikadua a benneg ti adalen. 3. Mabalin nga aramiden no kayat: Mangisagana iti maibunong a papel a kas naipakita iti babaen ti "Panangipakat iti Adalen." 4. Mangtuding iti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno dagiti naadaw a sao a kayatyo.
MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN	Mabalintayo a Maammuan ti Kinapudno ti Amin a Banag
Punnuan dagiti blangko	<p>Isurat ti sumaganad a sao iti pisarra: " _____ " ti pannakaammo kadagiti banag a kas iti kasasaadda _____, ken kasasaadda _____, ken ti kasasaadda iti _____."</p> <p>Paukrad kadagiti babbalasitang ti Doktrina ken Katulagan 93:24 tapno mapunnuanda dagiti libtaw a balikas iti daytoy a kayulogan ti kinapudno. Kalpasan ti pannakapunnoda kadagiti libtaw a balikas, pamarkaan iti tunggal agtutubo a babai daytoy a nasantuan a kasuratan. Pabasa iti napigsa iti maysa a balasitang.</p>
Panangidatag ti mannursuro	Iti panangidasig iti nasantuan a kasuratan, tulongan dagiti agtutubo a babai a mangawat a saan nga agbalbaliw ti agnanayon a kinapudno. Ti kinapudno nga impalgak ti Dios kadaytoy ditoy daga isu met laeng ti naisuro iti biag sakbay ditoy, ket isunto pay laeng iti agnanayon. Saan nga agbalbaliw.
Balikas a naisurat iti papel	Ipaskil ti balikas a naisurat iti papel: "Saan nga Agbalbaliw ti Kinapudno."
Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan	<ul style="list-style-type: none"> • Kasano ti panangsapultayo iti kinapudno? <p>Pasapul ken pabasa iti dua nga agtutubo a babai ti Santiago 1:5 ken Jacob 4:13. Ipaganetget a ti Dios ti pagtaudan amin a kinapudno. Makapagkararagtayo iti Nailangitan nga Amatayo ken madawattayo kenkuana iti panangamotayo iti kinapudnona. Maammuantayo daytoy a kinapudno babaen ti Espiritu.</p>
Naadaw a sao	<p>Inted ni Presidente Kimball kadaytoy a pangiwawan a katulongantayo a mangsukimat iti kinapudno:</p> <p>"Mabalinyo nga ammuen. Di nasken nga agduaduakayo. . . . Daytoy ti masapul a pamuspusan: <i>agadal, agpanunot, agkararag, ken agaramid</i>. . . . Naulit-ulit nga inkari ti Apo nga ikkannakayo iti pannakaammo kadagiti banag a naespirituan no isaadyo ti bagiyo iti umno a kapanunotan. . . . 'Ket babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo maammuanyo ti kinapudno ti amin a banag.' (Moroni 10:5)" (Spencer W. Kimball, "Absolute Truth," <i>Ensign</i>, Sept. 1978, pp. 7-8; nainayon dagiti napagiray a balikas).</p>
Panaglilinnawag	<ul style="list-style-type: none"> • Ania dagiti uppat nga addang nga insingasing ni Presidente Kimball a mangiturong kadaytoy iti kinapudno? <p>Bayat ti panagsungbat dagiti babbalasitang, ipaskil dagiti mainugot a balikas a naisurat iti papel: "Mabalintayo a Maammuan ti Kinapudno No:" "Agadaltayo," "Agpanunottayo," "Agkararagtayo," "Agaramidatayo." Aramaten dagiti sumaganad a nasantuan a kasuratan a mangtulong kadagiti agtutubo a babai a mangammo no kasano nga aramaten dagiti addang.</p>

1. Agadal. (Juan 5:39)
2. Agpanunot. (3 Nephi 17:2–3; Moroni 10:3; Doktrina ken Katulagan 88:62–63)
3. Agkararag. (Jeremias 29:12–13; Alma 5:45–46; Moroni 10:4)
4. Agaramid. (Juan 7:6–17)

Estoria

Sinarita ni Elder Richard G. Scott ti sumaganad nga estoria:

“Ited ti Apo kadatayo iti kinapudno no agbiagtayo a nalinteg. No dadduma umay a sungbat ti maganat, napudno a kararag a tulong no kasapulantayo ti pangiwawan. Malagipko ti maysa a rabii idi nagmisionak. . . . Napigsa ti pariknak a maysa kadagiti misionario ti adda parikutna. Pinadasko a panunoten no asino ngem diak mapanunot. Napanak . . . iti patad a lugar iti tuktok ti balay ti mision. Nagpatnag a nagtrabahoak, inamirisko iti panunotko ti tunggal sangaparis, amin nga ammok maipanggep kadagiti misionario, ket immararawak iti Apo nga ipakaammona koma no sadino ti yan dayta a misionario a makasapul iti tulong. Kamaudiananna, idi agbannawagen, naiparikna nga ammokon no sadino a paset ti mision ti yanna. . . . Napanak idia ket babaen ti mainugot a pannakiinnuman nasapulan ken natulongak ti tao a kayat ti Apo a matulongan. Wen, sungbatan ti Dios ti kararag ken itedna kadatayo ti kinapudno no agbiagtayo a situtudio ken aramidentayo ti kasapulan a pammati” (“Truth,” iti *Speeches of the Year, 1978* [Provo: Brigham Young University Press, 1979], p. 101).

Panaglilinnawag

Ilawlawag no kasano ti panangaramat ti presidente ti mision kadagiti uppap nga addang a naipakita iti balikas a naisurat iti papel. Ipaganetget nga inaramat ti Apo ti “parikna” a mangted iti kasapulan a tulong ket iti kasta nagpanunot ti presidente ti mision, nagtrabaho babaen ti panangamirisna iti pakaammo iti panunotna, ket immararaw iti Apo sakbay a naammuanna ti aramidenna.

Estoria

Saritaen ti sumaganad a padas ni Presidente Joseph F. Smith:

“Kas ubing . . . , kanayon a rumuarak ket dawatek iti Apo a pakitaannak iti nakakasdaaw a banag, tapno makaawatak iti pammaneknek. Ngem awan ti nakakasdaaw nga impakita kaniak ti Apo, ket impakitana kaniak ti kinapudno, iti tunggal binatog, iti tunggal annuroten, sangkabassit ditoy ken sangkabassit idia, agingga a maipakaammona kaniak ti kinapudno manipud iti tuktokko agingga iti dapanko, ket agingga a napunas a namimpinsan kaniak ti duadua ken amak. . . . Babaen ti arasaas ti naalumamay a bassit a timek ti Espiritu ti sibibiag a Dios, intedna kaniak ti pammaneknek a kupkupikopak. Ket babaen daytoy a pagbatayan ken bileg itedna iti amin nga annak ti tattao ti pannakaammo iti kinapudno nga agtalinaed kadakuada, ken mangipakaammo iti kinapudno a kas ti pannakaammo ti Dios iti daytoy, ken mangaramid iti pagayatan ti Ama a kas iti inaramid ni Cristo” (Joseph F. Smith, *Gospel Doctrine*, 5th ed. [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1939], p. 7).

Pakagupgopan

Gupgopen a daras daytoy a paset ti adalen babaen ti panangidasig kadagiti balikas a naisurat iti papel ket dagulliten kadakuada.

Mabalintayo a Buklen ti Naimbag a Biag iti Pamuon ti Kinapudno

Panaglilinnawag
iti nasantuan a
kasuratan

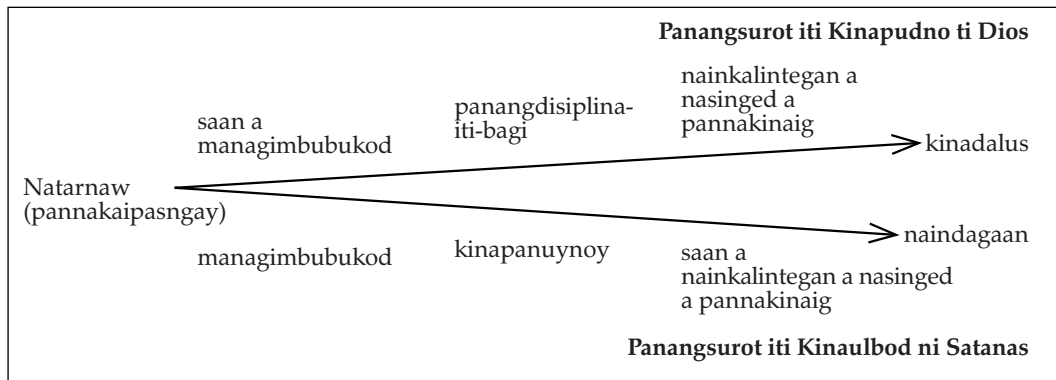
Basaen ken marka dagiti nasantuan a kasuratan a nailista iti baba. Iti panangaramat kadakuada a pangrugian ti panaglilinnawag, tulongan dagiti agtutubo a babba a mangawat kadagiti sumaruno a turong.

1. Moises 5:58; Moises 5:12. Naisuro ti kinapudno ti ebanghelio kada Adan ken Eva, a nangisuro iti daytoy kadagiti annakda.
2. Moises 5:13. Napan ni Satanas kadagiti an-annabo ni Adan, nga adu ti inallilawna iti kinaulbodna. “Ti panangsupring iti Dios ti mangiturong kadagiti tao iti pangaring ni Satanas. Babaen ti pangaringna saan nga agbayag sa mapukawda ti pannakaammoda iti Dios ket agbalinda a naindagaan, naderrep, ken nainsairuan” (Marion G. Romney, “Truth and Knowledge,” iti *Speeches of the Year, 1977* [Provo: Brigham Young University Press, 1978], p. 63).

Panangidatag iti
tsart wenno pisarra

Ilawlawag a maysa kadagiti banag a kaaddatayo ditoy a mangsursuro isu ti no kasano a mabigbig ti kinapudno tapno pilien ti nasayaat iti dakes. Nasken a mabigbigtayo nga aramiden amin ni Satanas amin a kabalanna a mangallilaw kadatayo ken mangiturong

kadatayo iti panagbalintayo a “naindagaan, naderrep, ken nainsairuan.” (Isagana ti sumaganad a kas tsart wenna iladawan iti pisarra.)

Panaglilinnawag

Iti panangitudo iti tsart, saludsoden kadagiti agtutubo a babbai dagiti sumaganad a saludsod

- Ania ti kasasaadtayo no sumrektayo iti biag iti daga iti pannakaipasngay?
- Bayat ti panagdakkeltayo ken rugiantayo ti mangbukel iti pannakinaig, ania kadagiti dua a dana ti mangiturong kadatayo iti turong ni Satanas?
- Ania a galad ti mangitunda kadatayo iti dana ti kinapudno ti Dios?
- Ania a dana ti mangibagi iti no ania a pudno ti langa ti biag nga agnanayon?
- Ania a dana ti kinaulbod?

Dagiti nasantuan a kasuratan

Ilawlawag nga inikkannatayo ti Amatayo iti Langit ti tulbek a mangpili iti nasayaat manipud iti dakes ken mangbigbig iti kinapudnona. Pabasa kadagiti agtutubo a babbai ken markaanda ti Moroni 7:16–17. No maipasangotayo nga agpili wenna kayattayo nga ammuen no nasayaat wenna dakes ti maysa a banag, mabalintayo a saludsoden iti bagitayo, “Makaawis ngata iti panagaramidko iti naimbag? Papiagsaenna ngata ti pammatik ken ni Cristo?”

Dawaten kadagiti babbalasitang a sapulen ken basaenda nga aggigiddan ti Juan 8:32. Sa pagdenggen ida kadagiti sumaganad nga estoria. (Makatulong daytoy kadagiti babbalasitang nga umawat iti kinapateg ti kinapudno, no kasano a lasinen, ken no kasano nga aamiden daytoy.)

Naipasango ni Ann iti narikut a kasasaad iti pannakisinnarak. Dakkel ti panaggustona iti agtutubo a saan a kameng ti Simbaan. “Malagipko a nagkararagak tapno maammuk ti rumbeng a para kaniak, ket idi naawatko ti sungbat, diak kayat ti dumngeg. Nariknak a no gibusakon ti panaglangenmi iti daytoy a tao awanton ti para kaniak. Kinapengnggetko ti rikna a naawatko iti kararagko, ngem nabigbigko a pudnoda. Ammok iti kaunggak ti aramidek. Ammok a no ituloyko daytoy a pannakilangen yadayonak iti rumbeng a papanak. Narigatanak ngem idi agangay naalak met la ti bileg ti pakinakemko a mangsurot iti parikna a naawatko iti kararagko. Ammok a patpatgennatayo ti Nailangitan nga Amatayo ken masaktan kadatayo no marigatantayo nga agpili.”

Panaglilinnawag

- Kasano ti pannakasursuro ni Ann iti kinapudno iti pannakilangenna iti agtutubo a lalaki?
- Ania koma ti napasamak no tinallikudan ni Ann ti kinapudno ket intuloyna a pinati a nasayaat a para kenkuana daytoy a pannakilangen?
- Kasano a nawayawayaan ni Ann iti panangsursurona iti kinapudno ken panangsurotna iti daytoy?
- Ania kadagiti dana a nailadawan iti tsart ti sursuroten ni Ann?

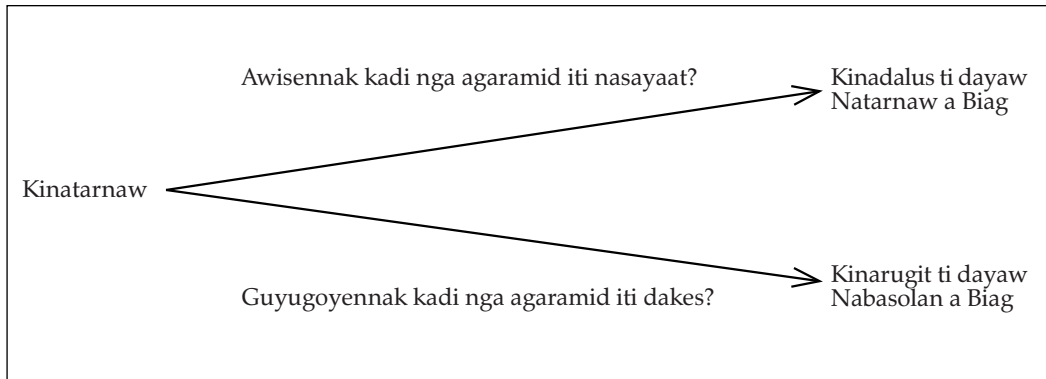
Estoria

Kain-innuman ti obispona ni Jennifer. Nagsaludsod maipanggep iti maysa a naipangruna a bilin. Iti panangiladawanna iti galad a mayappeng iti panangtungpal iti bilin, nabigbig a dagus ni Jennifer a nakaaramid iti biddut. Pimmardas ti bitek ti pusona ket nagkalingetan dagiti dakulapna. Mabalinna a baliksen ti “Wen,” ket lipatennan daytoy agingga kadagiti sabali a saludsod—wenna awatenna ti parikut.

Panaglilinnawag	<p>Paglilinnawagan no ania a pili ti mabalin a pakapanuynoy iti bagi ken ti makasapul iti panangdisiplina-iti-bagi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ania ti mabalin a napasamak no di inkaskaso ni Jennifer ti parikna ket pinilina ti nagulbod? Ania kadagitoy dua a dana ti yanna koma?
Naadaw a sao	<p>Basaen ti sumaganad a panangiladawan iti bunga ti panangliklik iti kinapudno. “Awan ti asino man a tao a naan-anay ti pannakawayawayana no agbibig iti inuulbod. Ti laeng makaibtur ken makaibaklay iti kasta nga agtultuloy a dagensen ti makailawlawag a naan-anay iti dayta a pakdaar. Nasken nga imulatayo iti panunottayo a saan nga umno ti biddut gapu laeng ta adu ti tao nga agar-aramid iti daytoy. Saan a nasayaat ti dakes nga aramid gapu ta saan a maimatangan” (Marvin J. Ashton, iti Conference Report, Apr. 1982, p. 14 wenno <i>Ensign</i>, May 1982, p. 11).</p> <p>Ilawlawag a sigaganetget ni Satanas a mangal-allilaw kadatayo. No kayattayo ti makaliklik iti iseserrektayo iti danana, nasken nga addaantayo iti bileg ti pakinakem a mangaramid iti mariknatayo nga umno.</p>
Panangigibus	<p>Ilawlawag a no napasnektayo nga agadal, agpanunot, agkararag, ken agaramid, mabangontayo ti biagtayo iti tibker a pamuon ti kinapudno ti ebanghelio. Maawatantayo dagiti pagbatayan ti ebanghelio, ket iti panangikagumaantayo a mangtungpal kadakuada, tulongannatayo ti Apo iti amin a pakasubokantayo, pannakaparigat, ken kadagiti narigat a panagpilitayo. Iti kinatulnog iti kinapudno wayawayaannatayo iti kinatiri, leddaang, ken basol. Nawayatayo nga agbiag a naimbag ken mangpadas iti agnanayon a rag-o, ta “agtalinaed ti kinapudno iti agnanayon nga awan inggana” (Doktrina ken Katulagan 1:39).</p>

Panangipakat iti adalen

Ikkan dagiti babbalasitang iti naisagana a maibunong a papel. Paaramat kadakuada dagitoy a pangikeddeng iti naimbag ken dakes, kinapudno ken biddut, babaen ti panangpadaan no ti galad iturongna ida wenno yadayona iti Apo.

*Panangpatalinaed iti Salun-at
ti Bagi*

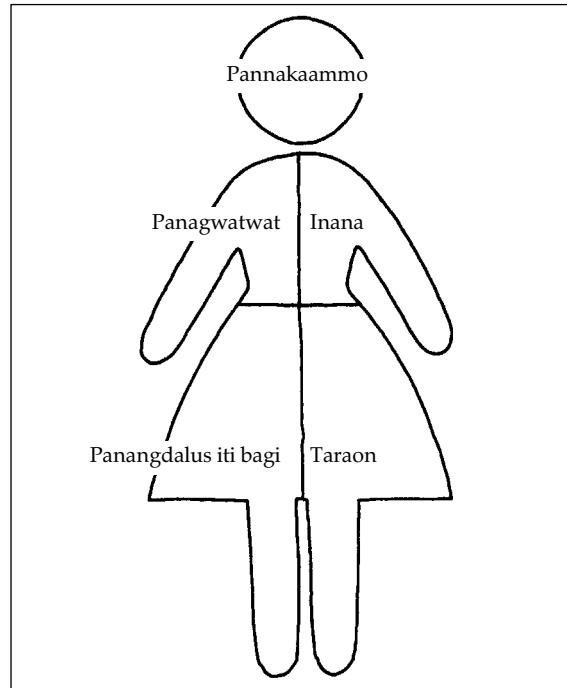
Panangtaripato iti Bagitayo

GANDAT

Masursuro ti tunggal agtutubo a babai a dayawen ti bagina ket pagtalinaedenna iti kasayaatana a kasasaad.

PANAGISAGANA

1. Mangala kadagiti sumaganad a ladawan a makita iti likud ti pagbasaan: num. 13, ti templo (wenno mangpili iti ladawan ti templo a masarakan iti biblioteka ti paggigimongan); ken num. 18, babbalasitang nga agwatwatwat.
2. Mangala iti lapis ken papel para iti tunggal agtutubo a babai.
3. Mangala kadagiti kasapulan iti pangdalu ita bagi (kas iti sabon, danum, bangbanglo, sagaysay, eskoba, paggulgol, sipilio, ken pagikuko).
4. Mangiladawan iti sukog ti babai iti kartolina wenno papel ti paskil ket gettengen iti lima a benneg, a langana ti puzzle, kas makita. Markaan a kas nailadawan. Isagana nga iparang daytoy iti pagidekktan wenno iti dakkel a paskil.

5. No kayatyo, mangisaganakayo iti tsart ti Marka ti Kired ken Andur nga ipaskil.
6. No kayatyo, tudinganyo dagiti agtutubo a babai a mangidatag iti nasantuan a kasuratan.

Palagip iti mannursuro

Sakbay ti adalen, mangangaykayo iti makalawas nga aramid a pakaaramidan dagiti babbalasitang iti sumaganad a Pannubok iti Kired ken Andur. (Mangisaganakayo iti dua wenno tallo a tali, agatiddag ti tunggal maysa iti walo-ket-gudua a kadapan.) WENNO tudingan ti tunggal balasitang a mangammo no mamin-ano a malagtona ti tali a di agmintis. Kalpasanna ibagam nga ipadamag kenka ti tunggal balasitang ti bilang sakbay ti adalen. No saggaysa ti mangaramid iti daytoy, surnadam ti tunggal balasitang iti uneg ti lawas tapno manamnana a nalpasnan ti naituding nga aramiden.

Pannubok iti Kired ken Andur

Mangtudingkayo iti dua wenno tallo a babbalasitang a mangala iti maysa a tali ket padasenda a lagtuen iti maminlimapulo a di agsarsardeng ken di masagid ti tali dagiti saka wenno uloda. Mabalina a padasenda nga umuna sakbay ti pudno a pannubok. Nasken nga isurat ti tunggal balasitang iti papel ti bilang ti panaglagtona.

Ballaag: Nasken a saan a sumrek iti daytoy a pannubok ti asino man a balasitang nga adda pagkurangan ti bagina wenno nakaro a parikutna iti salun-at, ngem matulonganna dagiti dadduma nga agbilang wenno agsurat iti puntosda.

MAISINGASING
A PANANGIDATAG
ITI ADALEN

Ti Balasitang a Mangdaydayaw iti Bagina ken Agtarigagay nga Agbalin a Makaay-ayo Taripatuenna ti Bagina

Ladawan,
panaglilinnawag,
ken nasantuan a
kasuratan

Iparang ti ladawan ti templo ken pabasa ti 1 Taga-Corinto 16–17. Ipaganetget a nabilintayo a mangtaripato iti bagitayo.

Puzzle ken
panaglilinnawag

Iparang ti ulo a benneg ti dakkal a puzzle ti pagidekkan wenno iti dakkal a paskil.

- Sadino kadagiti nasantuan a kasuratan ti pakasarakantayo iti pakaammo maipanggep iti no kasano a taripatuentayo ti bagitayo? (Doktrina ken Katulagan 89, ti Nainsiriban a Balikas.)
- Babaen ti Nainsiriban a Balikas, ania dagiti banag a rumbeng a ditayo ipauneg? (Arak wenno naingel nga inumen, tabako, ken napudot a mainum, kangrunaanna, ti kape ken tsaa.)

Nasantuan a
kasuratan

Mainayon iti panagtungpal iti Nainsiriban a Balikas, adu a sabali a banag ti maaramid ti balasitang a mamagbalin ti templona a makaay-ayo, nadalus ken natarnaw. Pasapul ken pabasa kadagiti babbalasitang ti Doktrina ken Katulagan 88:124 iti bagbigida.

- Ania ti ibaga kadatayo daytoy a nasantuan a kasuratan maipanggep iti panangtaripatotayo iti bagitayo?

Pabasa iti napigsa iti maysa a balasitang ti maudi a kagudua dayta a nasantuan a kasuratan manipud iti balikas a *maturog*.

Puzzle ken
panaglilinnawag
iti pisarra

Ikabil ti paset ti puzzle a namarkaan iti “inana” iti pagidekkan wenno paskil.

- Apay iti panagkunayo nga imbalakad ti Apo kadatayo a maturogtayo a masapa ken agriingtayo a masapa?
- Ania dagiti pagimbagan ti maaddaan iti umdas nga inana? (Isurat dagiti sungbat iti pisarra: makaaramid a nasaysayaat iti eskuela, naragragsak, nasaysayaat ti rikna, napigpigs, nasaysayaat ti langa.)
- Kasano a mabalina a makadangran ti nalabes a pannaturog?

Nasantuan a
kasuratan ken puzzle

Paukrad kadagiti babbalasitang ti Doktrina ken Katulagan 42:41 tapno maammuanda ti sabali pay a wagas a pannakapagbalinda iti bagbiga nga ad-adda a makaay-ayo. Ipaganetget a napateg ti kinadalus ti bagi ken ti dayaw. Inayon ti benneg a namarkaan iti “panangdalus iti bagi” iti puzzle.

Banag nga adalen
ken panaglilinnawag

Iparang dagiti kasapulan iti panangdalus iti bagi. Ipaganetget nga ad-adda a makaay-ayo ti tunggal maysa a nadalus ti ngipenna, kudil, ken buokna. Ilawlawag a makaay-ayo ti makapasalibukag nga ayamuom, idinto a makasael ti agalling-et ken makasugkar nga angot ti bagi. Paamiris kadagiti babbalasitang ti buok, kudil, kuko, ken ngipenda ket ikeddengda no kasano a pasayaatenda ti panangdalusda iti bagbiga. Isingasing a mangpilida iti maysa a nasayaat a galad ti panangdalus iti bagi nga aramiden iti sumuno a lawas.

Puzzle ken
panaglilinnawag

Ikabil ti paset ti puzzle a namarkaan iti “taraon” iti pagidekkan wenno paskil. Ikkan ti tunggal kameng ti klase iti papel ken lapis ket paisurat kadakuada iti uray no mano a bunga ken nateng a kabaenda nga isurat iti dua wenno tallo a minuto. Sa pabasa iti balasitang a kaaduan ti naisurat ti insuratna. Pabasa kadagiti sabali a balasitang dagiti insuratda a di nairaman, sa paisurat iti tunggal maysa iti listaanda ti dida nalagip. Penken a nairaman iti listaan ti bunga ti kalamansi ken dagiti berde ken amarilio a nateng.

- Ania a kita ti taraon malaksid kadagiti bunga ken nateng ti kasapulantayo iti inaldaw? (Tinapay ken bukukel; karne, itlog, manok, wenno ikan; gatas ken sabali pay nga agtaud iti gatas.)

Ipaganetget ti nadumaduma a kita. Masansan a kurang ti ipapauneg ti agtutubo a babai gapu ta mammano laeng ti kaay-ayona a taraon. Idilig iti atiddog a listaan dagiti bunga ken nateng nga insuratda ket paregtaen ida a mangpadas iti baro a kita.

Pabaliktad kadagiti agtutubo a babai ti papelda ket iti uneg ti maysa wenno dua a minuto isuratda dagiti taraon nga ipapanda a bassit ti sustansiada.

- Ania ti maaramid dagitoy a taraon iti langa ken salun-ato? (Penken a mairaman iti sungbat ti panaglukmeg.)

Ipaganetget a tapno tumpuar ti kasayaatan a langada, nasken a kedngan wenno liklikanda ti sumagmamano kadagitoy a banag. Isurat iti pisarra: “Liklikan ti maysa a banag a nasayaat para iti maysa a banag a nasaysayaat.”

- Ania ti “maysa a banag a nasaysayaat” a maalatayo babaen ti pananglikliktayo iti awan ti sustansiana a taraon? (Ipaganetget a ti umno a pannangan makapasayaat iti kudil, buok, mata, ngipen, ken porma ti bagi.)

- Ammotayo a maksyantayo ti dagsentayo babaen ti panangkissaytayo ti saan a kasapulan a pannangan ken maaddan iti umdas a panagwatwat, ngem kasano a manayonantayo ti dagsentayo babaen ti di pannangan iti adu a banag a saan a makapasayaat kadatayo?

Manayonantayo ti dagsentayo babaen ti panangaramat a nasayaat iti panunot ken pannangan iti *ad-adu* a nadumaduma a kita a nangato ti sustansiana a taraon.

Panangidatag ti mannursuro

Napaglilinnawagantayo ti panangdalus iti bagi, sustansia, ti Nainsiriban a Balikas, ken maaddaan iti umdas nga inana; ngem kasapulan pay laeng ti balasitang (ipakita ti puzzle) ti maysa a banag a mamagbalin a naan-anay ti pagimbagan ti bagina.

Panaglilinnawag iti puzzle

Ikabil ti maudi a benneg a namarkaan iti “panagwatwat” iti pagidekktan wenno paskil.

Ipaskil ti sumaganad a tsart ti marka wenno isurat iti pisarra.

Marka ti Kired ken Andur

10 agingga iti 24 nga agsasaruno a lagto—kalalainganna

25 agingga iti 44 nga agsasaruno a lagto—nalaing

45 agingga iti 50 nga agsasaruno a lagto—kalaingan

Paglilinnawagan ti naduktalan dagiti babbalasitang maipanggep iti kired ken andurda.

Ladawan ken panaglilinnawag

Iparang ti ladawan dagiti agututubo a babai nga agwatwatwat ket paglilinnawaganyo ti pateg ti nasaranta a pannakiraman iti ay-ayam, sala, panagtaray, pannagna, ken dadduma pay nga aramid ti bagi.

- Apay a kasapulantayo ti panagwatwat?

- Ania pay dagiti makaay-ayo a wagas a panagwatwat?

Kas mainayon iti adu nga aramid ti bagi masansan a makatulong kadatayo ti napasnek a panagwatwat a mangpakidser kadagiti piskeltayo wenno mangpatibker iti maysa a paset ti bagitayo. Tulongandato pay a mangaramat iti sustansia nga impaunegtayo.

Isingasing a pumili ti tunggal balasitang iti maysa a pagwatwat wenno aramid a

mariknana a pakairanudanna ket keddennga nga aramidenna dayta a panagwatwat wenno aramid iti sumuno a lawas.

Ti Umno a Panangtaripotatayo iti Bagitayo ti Mangted iti Adu a Gunggona

Panaglilinnawag

- Ania dagiti gunggona ti mabalin a maragpat babaen ti panangaramid kadagiti amin a banag a napagsaritaantayo? (Mabalin a sungbat: nasaysayaat a salun-at, nasaysayaat a kinatao, nasarsaranta, ad-adda a makaay-ayo a langa, naragragsak a rikna.) Paregtaen ti tunggal balasitang a manginagan iti uray maysa laeng a banag.

- Adda kadi pateg ti panagsakripisio kadagitoy a banag?

Napagkaykaysaantayo ti plano iti kasayaatan a panangtaripotatayo iti napateg a bagitayo a templo. Nasken nga aramidantayo daytoy a plano iti masansan agingga nga agtignay lattan nga is-isu daytoy nasayaat a galad. (Ikkaten ti maysa a benneg ti puzzle.) Saan a makapagtignay ti bagitayo iti amin a kabaenanna wenno agparang iti kasayaatan a langana malaksid no masurot ti tunggal paset ti plano. (Isubli ti paset iti lugarna.)

Kinuna ni Elder Delbert L. Stapley: "Adda nasinged a panaglangen ti salun-at ti bagi ken ti naespirituan a panagdur-as. . . . No napalsian ti salun-at ti bagi babaen ti panaglabsing iti agnanayon a paglintegan ti Dios, agsagaba met ti naespirituan a panagdur-as" (iti Conference Report, Oct. 1967, p. 74; wenno iti *Improvement Era*, Dec. 1967, p. 77).

Panangipakat iti Adalen

Pammaneknek
ti mannursuro

Ipaneknek ti kinapateg ti umno a panangtaripato iti bagitayo ken paregtaen ti tunggal agtutubo a babai a mangaramid iti maysa a banag iti daytoy a lawas a pangpasayaat iti panangtaripatona iti bagina.

GANDAT Maawatan ti tunggal agtutubo a babai ket tarigagayanna a suroten ti pangrugian a pagbatayan ti nasayaat a taraon a linaon ti Nainsiriban a Balikas.

PANAGISAGANA

1. Mangbungon iti sumagmamano a nasustansia a taraon, kas iti uray ania a bunga, nateng, bukbukel, nalingta nga itlog, wenna keso. Kasta met ti aramiden kadagiti awan ti sustansiana a taraon, kas iti kendi, soda, nagalgalip a patatas, ginamay, wenna galietas. Ikabil amin dagitoy a bungon iti dakkal a sako a papel tapno makapili ti tunggal agtutubo a babai iti klase iti maysa.
2. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenna naadaw a sao a kayatyo.

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Banag nga adalen

Pakauna

Ipakita iti klase ti sangasako a nabungon a bambanag. Pagpilien ti tunggal agtutubo a babai iti sagut manipud iti sako sada lukatan.

Pailawlawag kadagiti babbalasitang no ania dagiti sagut a kasayaatan para kadakuada. Sa pautob kadakuada no kasano a mairanudtayo iti pannangantayo kadagiti nasustansia a taraon.

Isingasing kadagiti agtutubo a babai nga addaanda iti wayawaya nga agpili uray pay iti panagpili iti taraon a kanenda, ket no pilienda dagiti umno a taraon, magunggunaanda iti nasayaat a salun-at.

Adda Dagiti Naespirituan a Gapu iti Panangidur-as iti Nasayaat a Salun-at ti Bagi

Estoria

Basaen ti sumaganad nga estoria ni Daniel ken ni Ari Nabucodonosor:

Kadagidi panawen ni Ari Nabocodonosor ti Babilonia, nabalud dagiti tao iti Pagarian a Juda. Ubing a prinsipe ni Daniel a, kaduana dagiti dadduma a mabigbig nga agtutubo a lallaki, naipan iti palasio tapno maisuro kenkuana ti ammo ken pagsasao dagiti Caldiano. Idi maidiayaan iti taraon nga imbilin ti Apo kadagiti Hudio a dida kanen, dinawatna iti pangulo ti palasio nga ikkana ken dagiti kakaduana iti taraon a maipalubos a kanenda. Napanunot ti dadaulo nga amangan no dusaen ti ari no pagustuanna ti dawat. Ngem naallukoy ni Daniel a pakanenna ida iti bukodda a taraon iti sangapulo nga aldaw.

Kalpasan ti sangapulo nga aldaw, nadlaw a nasalsalun-at da Daniel ken dagiti kaduana ngem kadagiti nangan iti taraon dagiti Caldiano. Inikkan ida ti dadaulo a katulongan iti bukodda a taraon iti simmaruno a tallo a tawen. Iti panaggibus dayta a panawen, sinubok ida ti ari. Nasirsiribda ngem dagiti amin a salamangkero ken astrologo ti ari. (Kitaen ti Daniel 1.)

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag nga awan ti paglintegan a para laeng iti bagi wenna naindagaan. Addaan ti tunggal paglintegan iti naespirituan a kaitutopan. Sagut ti Dios dagiti bagitayo. Am-ammonatayo, ket ammona no ania ti kasapulantayo. Inikkannatayo iti pangiwawan kadagiti banag a mangpakired kadagiti bagitayo, ket babaen ti panangtengngel iti bagi ken panagtungpal kadagiti pangiwawan, apitentayonto dagiti naespirituan a gungguna ken parabur.

Panaglilinnawag

• Ania ti awagtayo kadagiti pangiwawan nga intuding ti Apo a pangtaripatotayo kadagiti bagitayo? (Ti Nainsiriban a Balikas.)

Panagbasa iti nasantuan a kasuratan ken panaglilinnawag	<ul style="list-style-type: none"> • Apay a napateg kadayto a tungpalentayo daytoy a paglintegan? <p>Pabasa iti napigsa iti agtutubo a babai ti 1 Taga-Corinto 3:16–17 ken 1 Taga-Corinto 6:19–20. Paglilinnawagan dagitoy dua a nasantuan a kasuratan iti klase. Saludsoden kadakuada no apay nga inawagan ni Pablo iti templo daytoy naindagaan a bagitayo. Ibagi a paglilinnawaganda no apay a napateg ti panangsalaknibitayo iti naindagaan a bagitayo ken no kasano a maaramiditayo daytoy.</p>
Panaglilinnawag	<p>Paibaga kadagiti kameng ti klase kenka no ania dagiti ragup ti taraon a kuna dagiti kabaruan nga agturay maipanggep iti taraon a kasapulantayo ti natimbeng a taraon iti inaldaw.</p> <p>Pagkapateng ti pisarra, ket ikabil ti sungbat dagiti agtutubo a babai iti tengnga iti kanigid ti pisarra iti babaen ti paulo a “Natimbeng a Taraon.”</p> <p>Maaramatto dagitoy a sungbat iti tartaradi ti adalen a pangidasig kadagiti taraon a naibalakad a kanentayo iti Nainsiriban a Balikas. Penken a mairaman dagiti sungbat iti no ania ti naiparang iti baba ti paulo. (Kitaen ti pagarigan a nailadawan iti pisarra iti gibus ti adalen.)</p>
Dagiti amirisen a kasasaad	<p>Saludsoden kadagiti agtutubo a babai no ania ti biddut iti taraon dagiti sumaganad nga agtutubo a babai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ipagarup ni Tina a saan a napateg ken makapalukmeg ti pamigat. Sakbay ti pangngaldaw agpupungtot ken nalaka a masasair, ken saanna a maitalimudok ti panunotna iti trabahona. 2. Marikna ni Sue a nalabes ti dagsenna ket inkeddengna ti madagdagus a panangtimbengna iti pannanganna. Kendi laeng ti kinnana tapno maaddaan iti pangdarasan a pigsa. Nagsakit unay kalpasan laeng ti tallo nga aldaw. 3. Inkeddeng ni Chris a trigo a bukbukel ken tinapay laeng ti kanenna ta nangngegna a makapasayaat unay daytoy iti bagi. 4. Kayat ni Diane a makiragup; isu nga, uray no adda sakitna a diyabetes ket mapili dagiti taraonna nga awan ti asukarna, nakiragup kadagiti gayyemna nga inaldaw a mangan iti kendi, sorbetes, ken dadduma pay a nasam-it.
Panaglilinnawag	<p>Paglilinnawagan kadagiti agtutubo a babai no mano ti pateg ti nasayaat a salun-atda.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasano ti riknayo no masakitkayo ket mapilitankayo nga agidda iti mapaut? • Apay a di mabalin a gatadan ti nasayaat a salun-atyo? • No napukawen ti salun-atyo, adda kadi pay kaipapananna uray no kasano ti kaadu ti kuartayo? • Maidasigyo kadi ti nasayaat a salun-at iti ania man a naindagaan a parabur, kas iti dakkal a balay, nangina a kotse, panagbakasion iti ganggannaet, wenno napintas a kawes? • Kasano nga aringan ti salun-at ti bagiyo ti naespirituan a salun-atyo?
Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag a sagut ti Dios dagiti bagitayo ken pagtaengan dagiti nailangitan nga espiritutayo. Ti bagitayo adda pangaringna iti espiritu nga agtaeng kenkuana. Saan a magatadan ken napateg unay ti nasayaat a salun-at ti bagitayo isu a nasken a taripatuen ken salaknibantayo a nasayaat tapno maamiristayo ti naindaklan a kabaellantayo kas babai nga annak ti Dios.</p>

Ti Nainsiriban a Balikas Naglaon iti Pangiwanwan para iti Nasayaat a Salun-at ti Bagi ken Espiritu

Nasantuan a kasuratan	<p>Paukrad iti tunggal agtutubo a babai ti beneg 89 ti Doktrina ken Katulagan ken basaenda ti pangpakauna a palawag. Paglilinnawagan iti sao ti pakasaritaan ken panggep ti beneg bayat ti pannakasungbatda iti daytoy a palawag.</p> <p>Pabasa iti agtutubo a babai ti Doktrina ken Katulagan 89:1–2. Amirisen a sangsangkamaysa no asino ken no kasano a wagas ti nakaisuratan ti Nainsiriban a Balikas. Pailawlawag kadagiti babbalasang no apay a mariknada a mabalin a maseknan ti Apo iti naindagaan a pannakaisalakan dagiti Santo.</p>
-----------------------	--

Naadaw a sao	<p>Tapno masinunuo nga ammo dagiti agtutubo a babbai a rebbengen a bilin kadatayo ita ti Nainsiriban a Balikas, basaen ti sumaganad:</p> <p>“Ti awan duadua a gapu ti nakaitedan ti Nainsiriban a Balikas—a saan a babaen ti ‘bilin wenna lapped’ isu nga iti dayta a panawen, mabalin a kasta, a no koma naited a kas bilin nalabit a naiturongna koma ti tunggal tao a nairuam nga agaramat kadagitoy makailumlom a banag, iti pannakadusa; isu a naasi unay ti Apo ta inikkanna ida iti gundaway nga agbabawi, sakbay nga inyeganna ida iti paglintegan. Idi agangay, naipakdaar iti daytoy a pagbatayan, babaen ni Presidente Brigham Young, a paltiing ken bilin ti Apo ti Nainsiriban a Balikas. Tarigagayak nga agapaden dayta a kinapudno, gapu ta diak kayat a marikna nga awan pawil kadatayo. Ditayo kayat ti madusa” (Joseph F. Smith, iti Conference Report, Oct. 1913, p. 14).</p>
Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan	<p>Pabasa iti agtutubo a babai ti Doktrina ken Katulagan 89:3. Paglilinnawagan ti binatang a “mainugot iti kabaelan dagiti nakapsut ken dagiti kakapsutan a santo.” Asino ti mairaman iti daytoy?</p> <p>Pabasa iti sabali nga agtutubo a babai ti Doktrina ken Katulagan 89:4.</p> <p>Ibaga kadagiti agtutubo a babbai a binallaagannatayo ti Apo, iti panakaseknanna kadatayo, nga aramaten dagiti tao a pagimbaganda dagiti pagkapsutantayo.</p> <p>Paisingasing kadakuada no ania dagiti “dakes ken balabala . . . nga adda iti puspuso dagiti agkukunsabo a tao.”</p> <p>Paamiris kadakuada no kasano a maiparang dagiti anunsio iti magasin, television, ken dadduma pay a warnakan ti panagsigarilio ken panaginum.</p> <p>Ibaga kadagiti babbalasitang a mabalin a maawagan iti ballaag dagiti sumaruno a lima a bersikulo iti Nainsiriban a Balikas. Padengngeg kadakuada dagiti banag a saan a nasayaat iti bagi bayat ti pannakaibasa dagitoy a bersikulo.</p>
Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan ken pisarra	<p>Isurat ti <i>Saan nga Agpaay iti Bagi</i> iti ngato ti akinkanigid a benneg ti pisarra.</p> <p>Pabasa iti agtutubo a babai ti Doktrina ken Katulagan 89:5–9.</p> <p>Babaen ti tulong dagiti agtutubo a babbai, isurat dagiti banag a nasken a saantayo nga ipauneg. (Kitaen ti pagarigan iti pisarra iti gibus ti adalen.)</p> <p>No isungbat dagiti babbalasitang ti “napudot nga inumen,” basaen ti sumaganad a balikas ni Propeta Joseph Smith a naited idi Hulio 1833, lima a bulan kalpasan ti pannakaawat ti paltiing. Daytoy ti mangtulong kadakuada a mangbigbig iti tsaa ken kape a kas napudot nga inumen a naagapad iti Nainsiriban a Balikas.</p> <p>“Maawatak nga ikalkalintegan ti sumagmamano a tao ti bagbagida iti panagaramatda iti tsaa ken kape, gapu ta kinuna laeng ti Apo ti “napudot nga inumen” iti pannakaipaltiing ti Nainsiriban a Balikas. . . .</p> <p>“[Tsaa ken kape] ti kayat a sawen ti Apo idi kinunana ti “napudot nga inumen”” (Joseph Smith, kas inadaw ni Joel H. Johnson, <i>A Voice from the Mountains</i> [Salt Lake City: Juvenile Instructor Office, 1881], p. 12).</p> <p>Paamiris kadagiti babbalasitang no ania ti napaneknekan dagiti siensia ken medisina kadagiti napalabas a tawen maipanggep iti panagsigarilio, panaginum, ken tsaa ken kape. Painaganan kadakuada ti kas iti kaadu ti kabaelanda dagiti nalawag a wagas iti pannakapaneknek dagitoy a banag a makadangran iti salun-attayo. Nasken a mairaman kadagiti sungbat ti adu a matmatay iti kanser; diyabetes; sakit iti puso, bara, ken dalem; ken pannakadangran dagiti di pay naipasngay nga ubbing.</p>
Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan ken pisarra	<p>Pagdenggen a naimbag dagiti agtutubo a babbai iti sumaruno a walo a bersikulo para <i>kadagiti</i> banag a nasayaat nga agpaay kadatayo.</p> <p>Isurat ti <i>Maipauneg</i> iti ngato ti pisarra iti maikatlo a benneg.</p> <p>Pabasa iti agtutubo a babai ti Doktrina ken Katulagan 89:10–17.</p> <p>Babaen ti tulong dagiti agtutubo a babbai, isurat iti babaen ti paulo dagiti nasayaat a taraon nga imbalakad ti Apo a kanentayo. Basaen manen dagiti nasantuan a kasuratan no kasapulan. (Kitaen ti pagarigan a pisarra iti gibus ti adalen.)</p>

Iturong dagiti agtutubo a babbai iti natimbeng a taraon a nailista nga immuna iti pisarra, ket idasig daytoy kadagiti taraon a maipauneg iti Nainsiriban a Balikas. Ipakita nga agpada dagiti dua a listaan.

Ilawlawag no kasano a mainugot dagiti taraon a nailista iti Nainsiriban a Balikas iti pagrukodan ita iti kangrunaan a nasayaat a taraon. (Agpadpadada.)

Paglilinnawagan ti iraman dagiti balikas a naaramat iti bersikulo 11: “iti panawenna; aramaten amin dagitoy a siaannad ken siyayaman.”

Isurat iti ngato ti pisarra iti adayo a kanawan a benneg ti *Dagiti Kari No Natallugod*. Pabasa iti sabali nga agtutubo a babai ti Doktrina ken Katulagan 89:18–21. Babaen ti tulong dagiti agtutubo a babbai, isurat dagiti naikari a gunggona iti kinatallugod iti Nainsiriban a Balikas. Uliten a basaen ti nasantuan a kasuratan no kasapulan. (Kitaen ti pagarigan iti pisarra iti gibus ti adalen.)

- Ania dagiti naikari a naespirituan a parabur no tungpalentayo daytoy a paglintegan?
- Ania ti kayat a sawen ti Apo iti *nailemmeng a gameng* ti pannakaammo?
- Kasano ti nasaysayaat a pannakapagserbiyo iti Apo babaen ti panangtungpalyo iti daytoy a paglintegan?
- Kasano ti mabalina a pannakatulong kadakayo ti panangtungpalyo iti daytoy a paglintegan nga umasideg iti Amayo iti Langit?

Ibaga kadagiti agtutubo a babbai a naasi ken naanus nga ama ti Amatayo iti Langit. Nalaus ti panagayatna kadatayo, ngem no saantayo nga agtungpal kadagiti bilinna, dinatayo ikkan iti kari, ken mapukaw dagiti parabur a mabalina para kadatayo.

Panangigibus

Nasantuan a kasuratan

Pabasa iti agtutubo a babai ti Doktrina ken Katulagan 29:34–35.

Panangidatag ti mannursuro

Nupay adu kadagiti bilin ti Dios ti mangaring iti naindagaan a panagbiagtayo, naitedda iti naipangruna a panggep a mangpabaknang iti naespirituan a pagsayaatantayo. Babaen ti panangtungpal kadagiti bilinna, maragpattayo ti naindagaan a ragsak kasta met dagiti naespirituan a parabur.

Panangipakat iti Adalen

Paamiris kadagiti agtutubo a babbai ti agnanayon a kasasaad ti espiritu nga agtaeng iti bagitayo. Paregtaen ida a mangpaneknek a dagiti espirituda addaan iti nanam-ay, nasalun-at a pagtaengan a pagbiaganna tapno umadu ken dumur-as agingga iti kabaelanda ken mabigbigda ti kaindaklanan a kari ti amin—ti celestial (kangatuan) a biag.

Pagarigan iti pisarra

SAAN NGA AGPAAY ITI BAGI	NATIMBENG A TARAON	MAIPAUNEG	DAGITI KARI NO NATALLUGOD
1. Tabako	1. Taraon a kas iti karne, ikan, manok, itlog	1. Bulbulong (mulmula ken natnateng)	1. Salun-at
2. Naingel nga inumen (alkohol)	2. Bungbunga ken natnateng	2. Bungbunga	2. Sirib
3. Napudot nga inumen (kape ken tsaa)	3. Gatas ken dagiti aggapu iti gatas	3. Karne ken manok (sagpaminsan a kanen)	3. Gameng ti pannakaammo—nailemmeng a gameng
	4. Nagtaud iti bukukel kas iti tinapay ken inapuy	4. Amin a bukukel, nangruna ti inapuy	4. Kired
			5. Salaknib iti manangdadael nga anghel

GANDAT Mabigbig ti tunggal agtutubo a babai ti bunga ti panagabuso kadagiti maiparit nga agas iti bagi ken iti espiritu.

- PANAGISAGANA**
1. Mangitugot iti lapis a para iti tunggal agtutubo a babai.
 2. Mabalin nga aramiden no kayat: Mangisagana iti kopia ti listaan iti Pakauna a para iti tunggal agtutubo a babai.
 3. Mabalin nga aramiden no kayat: Mangisagana iti paskil a naglaon iti kayulogan ti panagabuso kadagiti maiparit nga agas a kas naited iti Pakauna.
 4. Mabalin nga aramiden no kayat: Mangisagana iti paskil dagitoy a balikas manipud iti 1 Taga-Corinto 3:17: "Ta ti templo ti Dios nasantuan, ket dayta a templo dakayo."
 5. Mangtuding kadagiti kameng a paglilinnawagan no apay a saan a mayannatop dagiti gapu ti panagabuso kadagiti maiparit nga agas babaen ti panagaramat kadagiti mabasa iti adalen wenno ti bukodda kapanunotan (kitaen ti maikadua a benneg ti adalen).
 6. Mangtuding iti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man a nasantuan a kasuratan, estoria, wenno naadaw a sao a kayatyo.
-

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Pakauna

Ikkan dagiti agtutubo a babai iti saggaysa a lapis ken kopia ti listaan iti baba. Pailasin kadakuada dagiti sustansia a maiparit nga agas wenno naglaon iti maiparit nga agas babaen ti panangtsek iti likudanda.

Listaan

- _____ marihuana
- _____ tabako
- _____ kapen
- _____ LSD
- _____ koken
- _____ krak
- _____ alkohol
- _____ heroína
- _____ arinsaed
- _____ ampitamin
- _____ pildoras

Panaglilinnawag Kalpasan ti maysa wenno dua a minuto, paglilinnawagan dagiti banag iti listaan, a mangted met iti kapanunotan kadagiti dadduma a mapiliyo. Ibagi kadagiti agtutubo a babai a maiparit nga agas wenno naglaon iti maiparit nga agas amin dagitoy a sustansia, a mainayon kadagiti adu a nailista. Ipakita a maigidiat dagitoy nga agas kadagiti dadduma iti adu a wagas. Adda dagiti pangpaliday (palidayenda ti panagtignay ti bagi), adda dagiti pangparugso (parugsuenda ti panagtignay ti bagi), ken adda dagiti ad-adda a makadangran ngem dagiti dadduma. Ngem agpapadada a makapabisio wenno parnuayenda ti panagkammatalek.

Naadaw a sao, paskil a mabalin nga aramaten no kayat, ken panaglilinnawag

Paited kadagiti agtutubo a babai ti kayulogan ti panagabuso kadagiti maiparit nga agas. Paglilinnawagan amin dagiti kapanunotanda. Ipakita a kaaduanna nga agas ti makatulog a mangagas kadagiti sakit. Ngem ti panagabuso kadagiti maiparit nga agas isu "ti nalabes a panagaramat iti agas a di pagagas a parnuayenda ti panagbaliw ti rikna, panunot, wenno galad" (Ira W. Hillyard, "Drug Abuse: It Starts in the Medicine Cabinet,"

Ensign, Apr. 1977, p. 42). Iparang ti paskil ken paglilinnawagan daytoy a kayulogan ti panagabuso kadagiti maiparit nga agas. Iraman ken ipaganetget ti kapanunotan a panagabuso kadagiti maiparit nga agas met ti saan nga umno a panagaramat iti saan a naireseta ken naresetaan nga agas. Paimula kadagiti agtutubo a babbai iti panunotda ti kayuloganna iti panagtultuloy ti adalen.

Saan a Nainkalintegan ti Panagabuso iti Maiparit nga Agas

Panangidatag ti mannursuro	Ilawlawag a nupay maawatan ti kaaduan a tao ti pagpeggadan ti panagabuso kadagiti maiparit nga agas, ramaram ti parikut. Agpada dagiti agtutubo ken nataengan a makarikna iti lumanlanlan a pannakapilit a mangaramid iti ar-aramiden dagiti gagayyemda ken agpadas iti maiparit nga agas. Gapu iti daytoy nakaro ken lumanlanlan a parikut, nasken a maawatantayo no apay a mapasamak ken agsapul iti wagas a pangranget iti daytoy.
Panaglilinnawag iti pisarra	<p>Dinamag ni Elder Marvin J. Ashton, “Ania ti pakaigapuan ti panangipalubos ti napigsa, makaay-ayo, ken nasaranta nga agtutubo nga iturayan ti kemika a mangtimbang iti galadna?” (iti Conference Report, Apr. 1971, p. 13; <i>Ensign</i>, June 1971, p. 30). Paisingasing kadagiti kameng ti klase iti gapu no apay a mailumlom dagiti agtutubo iti maiparit nga agas. Isurat dagiti singasingda iti pisarra ken paglilinnawagan dagitoy, a gutugoten ida a mangilawlawag iti kapanunotanda. Iti daytoy a paset ti adalen, saan a paglilinnawagan no apay a mabalin a di maawat dagitoy a gapu ti panagaramat iti maiparit nga agas. Maaramidto daytoy a panaglilinnawag iti maudi a paset ti adalen. Mabalin a mairaman iti sumagmamano a gapu ti inget ti pannakikadua, panangliklik, kinaganus ti panunot, kaadda ti maaramat, ken ti makaay-ayo nga anunsio.</p> <p>Mapalawa dagitoy a kapanunotan kadagiti sumaganad a palawag. Pabasa ida kadagiti kameng ti klase, a nayonan ida no kayat.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Inget ti pannakikadua</i>. Kasla napateg a gapu iti panangawat dagiti dadduma. Nalabit nga aramiden dagiti mapilit kadagiti gayyemda nga agpadas iti maiparit nga agas tapno magun-od wenno makapagtalinaedda iti panangawat wenno iti kinalatak. 2. <i>Panangliklik</i>. Adda dagiti tao a makarikna a saandan a kabaelan dagiti parikut ken imimetenda. Mabalin nga agsapulda iti pangliklikanda kadagitoy babaen ti maiparit nga agas a mabalin a mangleplep iti panakaammoda wenno mamataud iti karkarna a pammarugso a mangparnuay iti saan nga agnanayon a naganas a rikna. 3. <i>Kinaganus ti panunot</i>. Rikna a kinausisa, pannakauma, wenno panagsukir gapu iti pannakaammo nga adda dagiti tao nga agar-aramat iti maiparit nga agas. Nalabit a kayatda ti mairaman, saranta, ken lang-ay. Ipagarup met no dadduma dagiti agtutubo nga agparparangada a natataengan ngem iti pudno a kinataoda no agaramidda iti bambanag nga ipapanda a “nataengan.” 4. <i>Kaadda ti maaramat</i>. Gapu iti maisupiat iti linteg a panagwaras ti maiparit nga agas ken gapu iti napardas a panagadu ti baro nga agas, ad-adun ti adda a maaramat a makadangran a sustansia. Dagitoy ken dadduma pay a kasasaad ti paglakaan a magun-od dagiti maiparit nga agas. Daytoy paglakaan a magun-od ti maiparit nga agas ti kasla ad-adda met a panangawat dagiti dadduma a tao. 5. <i>Makaay-ayo nga anunsio</i>. Mapagbalin dagiti nataraki, natalek, narang-ay, nasalun-at ti langlangana a tao a makaay-ayo dagiti di makaay-ayo a partuat. Ti makaguyugoy a pannakaaramid ti anunsio no dadduma ti makagutugot ken makaaramid a dagitoy a partuat ket mabalin a maawat.
Panaglilinnawag	Kalpasan ti panaglilinnawag no apay a mabalin a di umno ti panagaramat dagiti tao iti maiparit nga agas, idilig kadagiti banag iti pisarra ken damagen kadagiti agtutubo a babbai no apay a saan a mayannatop dagiti naisurat a gapu ken dida nainkalintegan ti panagabuso kadagiti maiparit nga agas.
Pabuya a mabalin nga idatag no kayat ti kameng ti klase	<p>No naipakauna iti asino man a kameng ti klase a mangilawlawag no apay a saan a maawat dagiti gapu ti panagabuso kadagiti maiparit nga agas, a naibatay man kadagiti naaramat iti adalen wenno iti sabali a kapanunotan, paited kadakuada ti kapanunotanda iti daytoy a gundaway. No saan, pabasa kadagiti kameng ti klase dagiti sumaganad a palawag:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Inget ti pannakikadua</i>. Nasken nga idur-astayo ti bukodtayo a pammati maipanggep kadagiti banag nga umno ken biddut a masapa iti biagtayo. Idinto nga adda dagiti

kadua a mangdurog kadatayo nga agaramid iti biddut, adda met dagiti kadua nga agaramid iti umno ken pagarigan a surotentayo. Ti nasayaat, nasken a maibilangtayo kadagiti mangituding iti nalinteg a turongenda ket paregtaenda dagiti dadduma a sumurot, imbes a maibilang kadagiti nakapsut a rumukma lattan iti dagensen nga agaramid iti biddut. Mabalintayo a tulongan dagiti agab-abuso kadagiti maiparit nga agas babaen ti ad-adda a “panangipakita iti pagwadan a napigsa, nasalun-at, Nakristianuan a panagbiag.” Maipamatmattayo iti inaldaw a panagbiagtayo “dagiti gunggona ti nalinteg a panagbiag, kas iti nasayaat a salun-at, kinaragsak, talinaay, ken nagapuanan” (Victor L. Brown, Jr., “Q and A,” *New Era*, May 1971, p. 33).

2. *Panangliklik*. Pudno ti kinairteng ken kasapulan dagiti padas iti biag. Kasapulan ti tunggal maysa ti makaruk-at wenno agbaliw sagpaminsan, ngem iti nasayaat a wagas. Mabalín a mapasamak daytoy nga iruruk-at babaen ti panangibaga iti parikut iti kaamaan, gagayyem, dadaulo ken mannursuro ti Simbaan, wenno propesional a mamagbaga. Mabalín a mapasamak ti panagbalbaliw iti nasaranta a panagpalaliwa—ay-ayam ken aramid iti kultura, pagesman nga agparnuay, bakasion, inana, ken panagserbi kadagiti dadduma. Agbalin dagitoy a kita ti panagpalaliwa a saan laeng a wagas ti iruruk-at kadagiti dagensen, ngem tumulongda pay a mangipakita iti pategtayo. Nasken a liklikantayo ti agaramat ken agabuso iti alkohol ken maiparit nga agas a mangibagi kadatayo a mangliklik iti pagrebbengantayo.
3. *Kinaganus ti panunot*. Maysa a banag a mapadasantayo amin ti panagdakkel ken panagsursuro. Mabalín nga agbunga iti biddut daytoy gagangay nga addang. Nupay kasta, mabalín a maaramid ti idadakkel ken panagsursuro babaen ti nasayaat a pangngeddeng ken panangtengngel iti bagi iti amin a tukadna. Daksanggasat laeng ta adda dagiti “nadursok nga agtutubo . . . nga agsapul iti ray-aw a mangramen kadagiti di makaidna a panawen a panagrangpaya ti panunot. Iti pannakangngel iti ‘kugtar’ ti maiparit nga agas ngem addaan iti bassit wenno awan a pannakaawat iti nainaig a peggad, adda kadagitoy nga agtutubo ti maitebbang—naigagara man wenno saan a namnamaen no dadduma—kadagiti makaidagel nga agas” (Hillyard, “Drug Abuse,” p. 41).
4. *Kaadda ti maaramat*. Ti kaadda a maaramat ti maysa a banag dina kayat a sawen a nasayaat wenno nasken a makiramantayo iti daytoy. Nasken nga idur-astayo ti bukodtayo a tibker a pangsalaknib iti bagitayo kadagiti adda a maaramat iti gimong, ngem dina kayat a sawen a makaay-ayo. “Awan duadua a ti kaadda a maaramat dagiti “adu a baro ken nasamsamay ken karkarna nga agas ti nakaigapuan [ti ad-adda a panagaramat kadagitoy]. . . . Napardas ti pannakaipuslit dagitoy nga agas a maaramat iti inaldaw, ket nagbalin a gagangay unayen ti pannakaaramatda a kas sarukod a tumulong kadagiti tao uray pay iti kabassitan a pannakasubokda iti inaldaw a panagbiagda” (Hillyard, “Drug Abuse,” p. 42).
5. *Makaay-ayo nga anunsio*. Bayat ti panangted ti anunsio iti pakaammo, masansan a barusngien, iturong, wenno bassit laeng ti ipadamagna. Adda dagiti anunsio a mangikari a makaagas iti ania man a sakit dagiti maiparit nga agas. Nasken nga adda umdas nga ammotayo tapno makedngantayo dagiti anunsio. No saantayo a naalibtak, mabalintayo a “baw-ingan a panunoten dagiti maiparit nga agas a kas gagangay nga aramid, panarasan nga agas ti ania man a sakittayo wenno mamagliday kadatayo” (Hillyard, “Drug Abuse,” p. 42).

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag nga imbes a maiturongtayo iti di umno babaen dagiti gapu a kasla mangikalintegán iti di umno a panagaramat iti maiparit nga agas, nasken a pagkaduaen ti pannakaammo nga adda kinasirib a mangpapigsa iti bagitayo iti pagkapsutan ken pannakaallilaw.

Naadaw a sao

“Kasla naisalsalumina ti pangawis dagiti maiparit nga agas ken alkohol iti kaputotantayo, nupay inar-aramat idan ti sangkatawan iti nadumaduma a wagas ken aggigidiat a gapu manipud pay idi punganay. Kanayon nga ikarida ti wayawaya. Kanayon a mangallilawda” (E. Brent Frazier, “Drugs; Why Do Kids Start? How Can You Help?” *Ensign*, Aug. 1975, p. 67).

Nasken a Maawatantayo Dagiti Ibunga ti Panagabuso kadagiti Maiparit nga Agas

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a masansan a pagimbagan iti nasayaat a salun-at ken kinatao dagiti agas nga ipalubos ti linteg, nga impaay wenno nagun-od babaen ti doktor. Nupay kasta, no

maaramat a maisupiat wenno awan ti reseta ti doktor, mabalin a makadangranda. Dagiti dadduma nga agas, a pakairamanan dagiti di maresetaan nga agas, a di nasayaat a gapu ti pannakaaramatna, makadangran iti bagi ken iti espiritu.

Panaglilinnawag

- Ania dagiti ibunga ti panagabusu kadagiti maiparit nga agas iti bagi ken iti espiritu?

Ipaganetget ti kapanunotan a dagiti makiraman kadagiti kasta nga agas gagangay nga inrantada, nga ikalinteganda nga adda kalinteganda a mangipauneg iti kayatda, a maikalinteganda kadagiti gapu a mabalin wenno saan a maawatan dagiti dadduma, a saan a makadangran dagiti sustansia, ken masansan a saan a nakaro wenno awan ti aniaman ti ibungana. Mabalin nga agbunga dagitoy ken dadduma a di maawat a panagsupanget iti awan mamaayna a pangngeddeng iti di umno a panagaramat iti maiparit nga agas. Ti kasta a pangngeddeng—uray pay no pamadasan—makadadael saan laeng nga iti maysa a tao no di pay ket dagiti dadduma iti aglawlawna. Saan a pribado wenno bukod a banag ti panagipauneg iti makadangran nga agas; pagangayanna nga iluodna ti biag dagiti dadduma a masansan nga awan ti ammona, ket agbunga iti di rumbeng a pagladingitan. Makaddadanag ken nadarasudos nga awis ti panagabusu kadagiti maiparit nga agas iti nadagdagsen a parikut, ad-adu a sakit ti ulo, ken nalabit a pakaisarsarakan pay.

Pudno a pasamak dagiti sumaganad nga amirisen a kasasaad dagiti agtutubo a nairamanan iti panagabusu kadagiti maiparit nga agas. Pabasa iti napigsa kadagiti kameng ti klase. Sa paglilinnawagan dagiti pasamak iti tunggal kasasaad a tumulong kadagiti agtutubo a babbai a mangawat iti makadadael nga ibunga ti di mainugot a panagaramat iti agas.

Amirisen a kasasaad

Sigud a naalibtak ni Jim a saserdote ti Santo iti Ud-udina nga Aldaw. Kameng met iti bunggoy ti football iti eskuelada. Agtitipon no kua ti dadduma a kameng ti bunggoyda iti linawas nga agiinum iti serbesa ken agsusop iti marihuana, ket inkeddeng ni Jim ti sumurot kadakuada. Impagarupna a saan nga uminum wenno agsigarilio; makidanggay la kadagiti gagayyemna. Nupay kasta, ammona a di umannugot dagiti dadakkelta no ammoda ti papananna. Nagangayanna dina nadaeran ti inget ti pannakikadua ket rinugianna ti imminum iti serbesa ken nagsusop iti marihuana a kaduana ida. Tunggal aramidenna, agawid nga imetna ti dagensen iti pannakaaramidna iti banag a nakaro unay a biddut. Gapu ta ringgoren ti konsensiana, rinugianna ti nagsapul iti pambar a saan a makiraman kadagiti aramid iti Simbaan ket nangrugi a kimmayakay iti kaamaanna.

Panaglilinnawag

- Ania dagiti madagdagus nga ibunga ti panagaramat ni Jim iti maiparit nga agas?
- Ania ti mabalin a napaut nga ibungana?
- Kasano a maaringan ti bagi ken ti espiritu ni Jim iti pannakainaigna iti maiparit nga agas?

Amirisen a kasasaad

“Nailumlom ni Barbara iti heroina idi agtawen iti sangapulo-ket-dua, kalpasan ti dua a tawen a nalabes a panagaramatna iti marihuana. Iti pannakailumlomna iti heroina, iti dayta a kinaganus ti tawenna, nagbalin a kastakasta ken mannanakaw. Malaksid iti heroina, nagaramat pay iti nalabes nga alkohol ken arinsaed. Dua a bulan laeng kalpasan ti maikasangapulo-ket-walo a kasangayna, nakaipaunegan iti adu nga LSD, ket daytoy maiparit nga agas a dinanggayan dagiti dadduma, ti nangdadael a namimpinsan iti panunotna” (Hillyard, “Drug Abuse,” p. 41).

Panaglilinnawag

- Ania ti riknayo iti daytoy nga estoria?

Paglilinnawagan ti ad-adda a pannakairaman ni Barbara iti nadumaduma a kita ti maiparit nga agas.

- Ania ti mabalin nga ibunga ti padas ni Barbara kadakayo no kabsatyo koma wenno nasinged a gayyemyo? Ania ti mabalin nga ibungana iti kaamaan?
- Bayat dagiti tawen a panagrigrigat ken panagbaba ti kinatao ni Barbara, kasano a naaringan ti bagi ken espirituna?

Amirisen a kasasaad

Bayat ti pannagnada nga agawid manipud iti eskuela, inkeddeng ni Janet ken dagiti gayyemna a kayatda amin ti agkerras iti timbang. Dimmagasda iti maysa a pagtagilakuan, ket gimmatangda iti saggaysada a pakete ti pagpakuttong a pildoras a mayan-anunsio a nalaka a pagpakuttong. Iti saan a nabayag, kaaduanna kadagiti babbalasang ti saan a naksayan ti dagsenna wenno nagsardengen nga agtomar iti pildoras. Nupay kasta, nadlaw ni Janet nga idi nagtomar iti pildoras kasla pimmigsa, isu nga intultuloyna ti

nagtomar kadagitoy, uray no naksayen ti dagsen a kayatna. Kasla tultulongan ti pildoras a makaiwakas iti ad-adu iti inaldaw. Awan ti makitana a makadangran iti daytoy gapu ta saan a nasken ti reseta ken maawat daytoy a pildoras. Dina naamiris a nagbalinen nga agpannuray kadagitoy agingga nga inkeddengna nga isardengnan ti agtomar.

- Apay a saan a nasayaat daytoy a wagas a pagpakuttong? Ania dagiti pagpeggadan iti panagpannuray kadagiti pildoras a pangtimbang iti ganas a mangan?

- Ania ti banagen—iti bagi, rikna, ken espiritu—ti mabalin nga ibunga ti panagabuso iti maiparit nga agas ni Janet?

- Ania ti pagbanagan ti panagabuso iti maiparit nga agas ni Janet iti masakbayanna?

Paglilinnawagan ti pagpeggadan iti panagbalin a di inggagara a mailumlom wenno agpannuray kadagiti kasla di makadangran a di naresetaan nga agas.

Amirisen a kasasaad

“Agarup iti kastoy a panawen makatawenen ti napalabas . . . addaak iti maysa a lugar . . . nga agdudupudop ti adda iti panunotko. Agbiagiak iti sinsinan lubong ti naisalsalumina a maiparit nga agas, a napno iti aragaag nga arapaap, nga adayo iti pagtaengak. Saan a kas iti sapsapulek ti adda iti aglawlawko. . . .

“Bayat ti kanayon a panangibagbagak iti bagik, ‘Naragsakka,’ diak maawatan no apay a nasken nga igaedko nga ipapilit tapno mapapatik ti bagik. Nagbalinak a managpannuray iti maysa a banag iti ruar ti bagik. Bayat ti pannakaikursongko iti daytoy a buya, kimmayakayak met kadagiti gagayyemko.

“Sadino ti yanko? Aniaak? Asinoak? Inaldaw ken rinabii a kamkamatendak dagitoy a saludsod, ket tunggal aldaw ad-adda la a mayadayoak kadagiti sungbat.

“Iti maysa a rabii a pannagnak kadagiti kalsada nga addaak iti babaen ti bileg ti ti-la-mangisungsongsong-kaniak-ti makaammo-no-ania, adda naduktalak. Iti ngalay daytoy a wayawaya patay laeng ti kakaisuna a ragragpatek. Ket agmaymaysaak, ket maang-angsanak iti kinamaymaysak” (Charleen Hurson, “Start the World; I Want to Get On,” *New Era*, Apr. 1972, p. 12).

Panaglilinnawag

- Ania dagiti ibunga iti bagi ken espiritu daytoy a kita ti padas?

- Kasano ti mabalin a pannakaparmek daytoy a balasitang kadagiti parikut ken panagbalbaliw iti biagna?

Naadaw a sao

Pabasa iti maysa a kameng ti klase ti sumaganad a palawag:

“Agalistokayo. Dikayo koma agbalin a di makaaw-awat a kas ti pannakapanuynoy nga agaramat iti alkohol, tabako, ken maiparit nga agas. Nalawag a di nasayaat nga aramid daytoy. Kinamauyong, no mapakawanyo dayta nagubsang a balikas, ti agaramat iti koken, marihuana, wenno ania pay a sabali a maiparit nga agas a mangtubeng kadakayo a mangtengngel iti panunotyoy. Kalpasan ti tunggal ‘panangalimpatok’ a ginubuay ti maiparit nga agas, adda met ‘nababa.’ Apay nga agbusboskayo iti kuarta iti dayta mangdangran laeng kadakayo? Apay a paadipenkayo iti bisio a mangtubeng laeng ken mangdadael iti masakbayanyo?” (Gordon B. Hinckley, iti Conference Report, Oct. 1981, p. 57; wenno *Ensign*, Nov. 1981, pp. 40–41).

Paskil a mabalin nga aramaten no kayat ken nasantuan a kasuratan

Ipakita ti paskil ti mensahe manipud iti 1 Taga-Corinto 3:17. Basaen ken paglilinnawagan ti bersikulo ken pamarkaan kadagiti agtutubo a babbai dagiti nasantuan a kasuratanda. Ilawlawag a mayappeng ti panagaramat ken panagabuso kadagiti maiparit nga agas dagiti ballaag ken kari iti Nainsiriban a Balikas (Doktrina ken Katulagan 89). Maisupiat iti balakad ken bilin ti Apo ti di naannad a panagaramat kadagiti sustansia a makadangran iti bagi.

Panangigibus

Panangidatag ti mannursuro

Ipanagetget a ti di a pulos panangipauneg kadagiti makadangran nga agas ti kakaisuna a nainsiriban a pangngeddeng maipanggep kadagitoy, uray no sangkabassit laeng. Basaen ti sumaganad a palawag:

“Nagadu dagiti tao nga agkuna, ‘Saan a makadangran kadakayo ti maysa a sigarilio, sangatas a tsaa wenno kape, sangkasusop a marihuana, ken awan ti duadua a di makadangran iti asino man ti maminsan a yiinum iti alkohol.’

“Kayatko nga ipaganetget a no diyo rugian awan ti sumaruno. Dikayonto agbalin a mammartek wenno mailumlom iti kaano man” (N. Eldon Tanner, iti Conference Report, Apr. 1975, p. 114; wenno *Ensign*, May 1975, p. 77).

Panangipakat iti Adalen

Pagaramiden dagiti agtutubo a babbai iti bukodda a kumit a didanto iti kaano man agaramat iti maiparit nga agas wenno makipulapol kadagiti gayyemda nga agar-aramat. Isingasing a padasenda met a tulongan dagiti dadduma a makaawat iti pagpeggadan ken sakit ti ulo a gubuyen ti panagabuso kadagiti maiparit nga agas iti biagda ken iti biag dagiti adda iti aglawlawda.

GANDAT Mabigbig ti tunggal agtutubo a babai ti pateg ken pagimbagan ti nasayaat a panangsaluad iti salun-at iti pagtaengan.

PANAGISAGANA

1. Mangisagana iti maibunong a papel a para iti “Pudno ken Palso a Pannubok” a para iti tunggal agtutubo a babai.
2. No kayatyo, mangtuding iti agtutubo a babai a mangidatag kadagiti estoria, nasantuan a kasuratan, ken naadaw a sasao.

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Panaglinnawag

Pakauna

Pasalaysay kadagiti agtutubo a babai dagiti bukodda a padas iti panangtaripato iti maysa a tao a masakit iti pagtaenganda. Ania dagiti banag a nasursuroda manipud iti daytoy a padas? Ania koma ti tinarigagayanda nga inammo idi tumultulongda a mangtaripato iti dayta a tao?

Adu Dagiti Gundawaytayo a Makaipaay iti Panangsaluad iti Salun-at iti Pagtaengantayo

Panangidatag ti mannursuro

Ti panangpatalinaed iti nasayaat a salun-at ken panangliklik kadagiti aksidente ti dua a napateg nga imutektekan iti panangipaay iti panangsaluad iti salun-at iti pagtaengan. Nupay kasta, uray no naannad ti pannakasurot dagitoy a ballaag, dumteng ti aksidente wenno panagsakit a gagangay iti tunggal kaamaan no dadduma. Nasaysayaat ngarud ti maaddaan iti sumagmamano a pannakaammo iti umuna a tulong ken pannaripato iti pagtaengan. Ti sumaganad nga estoria ilawlawagna ti sumagmamano a kabaelan a mabalin a maadal ti asino man tapno makaipaay iti nasayaat a panangsaluad iti salun-at iti nataengan a pasiente iti pagtaengan.

Estoria

Agtawen iti sangapulo-ket-dua ni Ann idi natuang ni Lelang Olsenna iti paraangan ket nablo ti kanawan a patongna. Inikkan ti doktor iti tornilio ti naspig a tulang a pangpatibker iti daytoy ket tumulong a mangpaimbag.

Napalubosan a rummuar iti ospital kalpasan ti lima nga aldaw, ngem insingasing ti doktor nga agtalinaed iti umdas a pannaripato bayat ti panaglumen ti tulangna. Dinamag ti ina ni Ann iti kaamaan no kayatda ti makibinglay iti pannakataripato ti lelangda no umay makipagnaed kadakuada. Manayonan ti trabahoda, kas iti panaglaba iti ules ken bado a pagturog, panagisagana iti taraon iti bandeha, mangsapsapo iti bukot ken sakana iti losion, tumulong kenkuana a mangwatwat, mangiduron iti nagpolid a tugawna, ken mangliwiwa kenkuana iti nainggayyeman a pannakisarsarita.

Immannugot da Ann, Ben (ti kabsatna nga agtawen iti innem), ken da Frances ken Margaret (dagiti in-inauna a singin a kakabsatna) a tumulong a makipagtaripato. Idi damo nakaidda latta ni Lelang iti katrena. Sinukatan dagiti in-inauna a babbalasang ti abbong ti katrena. Maysa ti mangbaringring ken ni Lelang bayat ti panangsuksuk ti maysa iti ap-ap ti kagudua ti kama. Insagana da Ann ken dagiti singin ti bandeha ni Lelang iti pannangan. Nangitugot ni Ben iti pagpunas a napekkelan a pangpunasna iti ima ken rupana. Kadagiti Domingo, agpuros ni Ann iti rosas iti minuyongan ket ikabilna iti plorera iti bandeha no mangrabii ni Lelang. Kanayon a mangted daytoy iti isem iti rupa ni Lelang.

Kayat a sapsapuan ni Ben iti losion dagiti dakulap ken takiag ni Lelang. Kas supapak, sinaritana kenkuana ti maipanggep ken ni Lelang Olsen, a natay makatawen sakbay a

naipasngay ni Ben. Iti maysa a sardam, idi mapukpukawan ni Lelang Olsen iti namnama gapu iti kabayagna a makaungar binendisionan ti tatang ni Ann.

Idi naammuan dagiti kabsat ni Ann nga agnerbios ni Lelang iti napigsa a musika, pinakapsutda. Nangabang ni nanang iti tugaw nga adda pilidna ken mulete manipud iti pagtagilakuan iti kasapulan iti mediko. Napasubli ni Lelang ti pigsana babaen ti panagtugawna iti sumagmamano nga oras iti inaldaw iti tugaw nga adda pilidna. Nagsinnublatan da Ben ken Ann a tinulongan nga agwatwat iti kas iti inted ti doktor kenkuana. Nagustuan dagiti ubbing nga idurduron iti aglawlaw ti balay ken kadagiti kaarruba no nalawag ti aldaw. Idi kabaenan ni Lelang ti tumakder ken maaramatna manen dagiti sakana, tinulongan ni Tatang a nagtakder iti nalag-an a landok a mulete. Iduronna daytoy a pangantabay bayat ti ipigsa dagiti sakana. Idi agangay saannan a kasapulan ti mulete ket ti laengen sarukod ti inaramatna.

Idi saanen a kasapulan ni Lelang uray ti sarukod iti pannagnana, naragsakan ti amin. Nupay kasta, nakarikna ti kaamaan iti apagapaman a liday, ta ammoda a sisasaganan nga gaawid. Agwaywayas ni Lelang Olsen, ket uray no nalaus ti yamanna iti tulong ti kaamaan, naragsak met nga agsubli iti balayna ken kadagiti adu a gagayyem a kaarrubana.

Panaglilinnawag
iti pisarra

Isurat iti pisarra ti sumagmamano kadagiti adu nga adal a nasursuro ti kaamaan ni Ann babaen ti panangtaripatoda ken ni Lelang.

(Mabalin nga ilista ti sumaganad: panangkaykaysa, kabaenan ken pamuspusan iti salun-at, ti pateg ti bendision ti kinasaserdote, serbisio iti panangaasi, panangdisiplina-iti-bagi, saan a panagimbubukod, pannakipagtakunaynay, no kasano ti makidanggay kadagiti baro a kasasaad iti pagtaenganda.)

- Kasano a makatulong daytoy a padas a mangisagana kadakuada a mangtaripato iti bukodda a masakbayan a kaamaan?

Panaglilinnawag

Ania dagiti sabali a pasamak iti pagtaengan a kasapulan ti ammo iti panangsaluad iti salun-at? (Pannakaipasngay ti ubbing, aksidente, ti lumanlan wenno nakaro a sakit, panagpaungar iti pannakaopera, panangtaripato iti adda an-anayenna a kameng ti kaamaan, di mapipiaan a sakit.)

Masursurotayo Dagiti Pangrugian ti Paglaingan iti Panangsaluad iti Salun-at

Nasantuan a
kasuratan

Pabasa kadagiti kameng ti klase ken markaanda ti maudi a binatog iti Doktrina ken Katulagan 38:30: "No nakasaganakayo saankayo nga agbuteng."

Panangidatag ti
mannursuro

Ti makuna a nakasagana saan la a ti kaadda dagiti kasapulan no pettat a pakasapulan ken no adda sakit. Mairaman ditoy ti maaddaan iti paglaingan ken napateg a pakaammo a tumulong kadatayo nga agtignay iti umno. No dadduma napegpeggad pay ti agaramid iti biddut iti pettat a pakasapulan ngem ti awan ti aramidenna. Kadagiti dadduma a pasamak, ti laeng madagdagus nga umno a tignay ti makaisalakan iti biag. Ti panangadal kadagitoy a paglaingan mangted kadatayo iti panagtalek ken kabaenan a mangipatungpal a nainsiriban no kasapulan.

- Kasano a ti panagsaganatayo a mangpulingling iti sugat wenno panangsaluad iti salun-at makaaring iti galadtayo ken ti sungbat ti nasugat wenno masakit a tao?

Panaglilinnawag

Iraman dagiti sumaganad a kapanunotan iti panaglilinnawagyo. No nalabes ti gagaryo wenno agnernerbioskayo, marikna ti nasugatan wenno masakit a tao daytoy a pannakaseknan ket agnerbios met. Nasken nga agparangkayo a natalna. No adda butengyo, agkararangkayo iti kaungganyo. Tulongannakayo ti Nailangitan nga Ama a mamagtalinaed iti talnayo ken ti mapangnamnamaan a galad ken ibagnosnakayo a mangaramid kadagiti umno a banag. Napateg ti dumawat iti tulong kadagiti makaammo iti aramidenda, nangruna kadagiti pettat a pakasapulan. Makatulong met daytoy a mamagtalinaed iti natalna a galadyo.

Napateg a paglaingan ti umno a panangtaripato iti maladaga wenno agsursuro a magna. Gapu ta kaaduanna kadagiti agtutubo a babai ti agaywan kadagiti ubbingda wenno dagiti sabali a kaamaan, nasken nga adda pudno a pakammoda a nalakada nga aramaten.

- Ania a pakaammo ti kasapulanyo no agay-aywankayo iti ubbing? (Ti adres ti balay a pagay-aywanan, ti numero ti telepono wenno adres a yan dagiti nagannak, ti nagan ti

doktor ti kaamaan ken numero ti teleponona, ti numero no adda pettat a pakasapulan iti paramediko ken ti departamento ti apuy, ti numero ti telepono ti sentro iti pananglapped iti sabidong, ti nagan ken numero ti telepono ti adda nakemna a kabagian wenno gayyem no di makasao dagiti nagannak.)

Uray no diyo pay naar-aramat daytoy a pakaammo, maikkannakayo daytoy iti panagtalek a tumulong kadakayo nga agtignay iti umno no adda pettat a pakasapulan.

Sentido komun ti pangrugian ti kaaduanna a panangtaripato iti maladaga. Kas pagarigan, panunoten ti sumaganad a saludsod:

- Ania dagiti sumagmamano a panagannad iti panangtaripato iti maladaga? Ti ubing nga agsursuro a magna?

Paglilinnawagan ti sungbat dagiti agtutubo a babbai ken nayonan iti sabali pay a panagannad a kas iti: dimo pampanawan ti ubing nga agmaymaysa iti tugaw wenno katre, wenno iti pagdigusan; diyo baybay-an ti ubing nga agay-ayam iti paraangan; ubbaen ken pagtig-aben ti ubing bayat ti panangpasuso.

Damagen kadagiti agtutubo a babbai dagiti dadduma pay a wagas a nasken a maammuan dagiti agay-aywan.

Pudno ken Palso
a Pannubok

Ikkan ti tunggal agtutubo a babai iti kopia ti pudno ken falso a pakasubokan ti ammoda iti umuna a tulong ken dadduma pay a wagas iti pettat a pakasapulan iti panangsaluad iti salun-at. Addaan dagiti agtutubo a babbai iti aggidiat nga agpang ti pannakaammo.

Pudno ken Palso a Pannubok

1. Kasayaatan a wagas a pangpasardeng iti panagdara ti pananget-et iti lupot wenno dakulap iti sugat.
2. Mapasamak ti pettat a pakasapulan iti panangagaw iti anges no agsardeng ti panaganges ken no saan a makasao ti naltutan. Aramaten ti wagas ni Heimlich.
3. Diyo padpadasen dagiti wagas a diyo ammo gapu ta amangan no ad-adda a madangran ti nadangran. Mangalakayo iti nasaney a dagdagus.
4. Diyo sagiden ti nadangran a tao agingga a dumteng ti tulong a mediko malaksid no agpeggad ti biktima iti yanna.
5. No nakainum ti biktima iti makadangran a kemika wenno sabidong, awaganyo ti sentro iti pananglapped iti sabidong wenno ti kaasitgan nga ospital tapno maisurodakayo sakbay nga agaramidkayo iti ania man.
6. Iti kaano man diyo pakanen wenno painumen ti awan ti puotna a pasiente.
7. Bayat ti panangpagungar babaen ti ngiwat-iti-ngiwat, nasken a mapagliad ti ulo ti pasiente tapno ngumato ti timidna. Nasken a maan-anat a mapisel ti agongna tapno saan a makaruar ti angin.
8. Tapno maliklikan ti pannakaklaan ti nasugatan a tao, nasken a mapagtalinaed a nakaidda ken maulsan no malammin.
9. Ti kinatalna, makapatalged a galad ti mangted-iti-umuna-a-tulong ti mangpagin-awa iti biktima ken mamagkalma iti danagna a mabalina a mangdegdeg iti pannakaklaan.
10. Ti nalamiis a mayalep-ep iti garumiad kissayanna ti panaglettegna ken panagdarana iti uneg.
11. Napeggad a wagas ti turniket a pangpasardeng iti panagdara ket saanen a maawat a wagas iti umuna-a-tulong malaksid no awan ti sabali a pangpasardeng iti panagdara.
12. Nasken a mabugguan iti sabon ken danum ti bassit a garumiad a bunga ti pannakagasgas wenno pannakararas tapno maliklikan ti panagpaltegna.
13. No di naigagara ti tao a naparsiakan ti matana iti kemika, dagdagusen a bugguan ti mata iti adu a danum. Mangibabasa iti nadalus a lupot iti nalamiis, agub-ubo a danum ket ipunas ti danum iti gigis ti mata a nakatingig ti pasiente tapno agayus ti danum iti akinruar a gigis ti mata. Uliten ti wagas tapno maikkat amin a naikabil.
14. Nasken nga adalen ti tunggal maysa a salakniban ti bagina iti nalabes a pudot wenno lamiis.

15. Saan a garawen uray iti kaano man ti nablo a biktima malaksid no talaga a kasapulan.
16. Nasken a maasikaso ti tao a nakaro ti pannakadangran ti ulona, uray no adda puotna, ken nasken a mapaliw a siaannad iti uneg ti duapulo-ket-uppat agingga iti uppat-a-pulo-ket-walo nga oras kalpasanna.
17. Iti kaano man saan a baybay-an ti ubing iti nakarikep a kotse, nangruna iti nadagaang a tiempo.
18. Kasayaatan a pangpatay iti apuy iti lupot ti maysa a tao ti panangpatulid iti karpit wenno ules wenno pagtuliden iti daga.
19. Nasken a yuloyo wenno ikuykuyogyo a kanayon ti bilang ti telepono iti yan ti pettat a pakasapulan iti lugaryo.
20. Ikabil amin a kemika ken sabidong iti di magaw-at dagiti ubbing.

(Naadaw iti *Relief Society Courses of Study*, 1976–77, pp. 39–66.)

Panaglilinnawag

Maamiris dagiti agtutubo a babbai a *pudno* amin dagiti sungbat. Paglilinnawagan dagiti saludsod a dida masinunuo. Payawid kadagiti agtutubo a babbai dagiti papelda a pagbasaran ken adalenda iti masakbayan.

Panangigibus

Panangidatag ti mannursuro

Napateg a maammuan dagiti kannawidan nga umuna-a-tulong ken dadduma nga ammo a panangsaluad iti salun-at iti pagtaengan. Nasken nga adalentayo daytoy ken ammuen dagiti baro a wagas. Iti panangammo kadagiti gagangay ken umno a wagas ti mamagbalin a nalaklaka ti mangtaripato kadagiti dadduma ken mabalina a pakaisalakanan iti biag.

Panangipakat iti Adalen

Panangidatag ti mannursuro

1. Damagen kadagiti kameng ti klase no ania kadagiti sumaganad a paset ti kayatda nga ad-adda a mayadal kadakuada. Babaen ti pammalubos ti dadauloyo iti kinasaserdote, mangplano iti kasta a panangipakita para iti aramid iti maysa nga aldaw ti lawas. *Di* ipakita nga aramiden dagitoy iti Domingo.
 - a. Maysa nga ina a nasanay wenno adun ti ammona iti panagtaripato iti ubing, wenno nars, ti mangipakita iti panangtaripato iti maladaga, kas iti panangdigos ken panangpasuso.
 - b. Maysa a maikari a tao a kas iti Scoutmaster, boluntario ti Red Cross, doktor, wenno nars a mangipakita iti panangpagungar babaen ti ngiwat-iti-ngiwat, wagas ni Heimlich iti maysa a tao a naltutan, panangpasardeng iti panagdara, panangasikaso iti naklaat.
2. Paipakita iti maikari a tao ti ammo iti panagtaraken iti pagtaengan, kas iti panangsuksuk itti abbong ti katre, uray no nakaidda ti pasiente, panangala iti pulso ken temperatura.
3. Kas klase, ipayakem ti yaawag iti telepono iti tulong para iti pettat a pakasapulan iti departamento ti apuy wenno sentro iti pananglapped iti sabidong, nga ited ti umno a pakailasinan, adres, ken kita ti pettat a pakasapulan.
4. Paregtaen dagiti agtutubo a babbai nga agadal iti kurso ti Red Cross iti umuna-a-tulong wenno panagtaraken iti pagtaengan wenno dadduma pay a mayarngi nga adda a kurso.

Pudno ken Palso a Pannubok

1. Kasayaatan a wagas a pangpasardeng iti panagdara ti pananget-et iti lupot wenno dakulap iti sugat.
2. Mapasamak ti pettat a pakasapulan iti panangagaw iti anges no agsardeng ti panaganges ken no saan a makasao ti naltutan. Aramaten ti wagas ni Heimlich.
3. Diyo padpadasen dagiti wagas a diyo ammo gapu ta amangan no ad-adda a madangran ti nadangran. Mangalakayo iti nasanay iti kabiitan a panawen.
4. Diyo sagiden ti nadangran a tao agingga a dumteng ti tulong a mediko malaksid no agpeggad ti biktima iti yanna.
5. No nakainum ti biktima iti makadangran a kemika wenno sabidong, awaganyo ti sentro iti pananglapped iti sabidong wenno ti kaasitgan nga ospital tapno maisurodakayo sakbay nga agaramidkayo iti ania man.
6. Iti kaano man diyo pakanen wenno painumen ti awan ti puotna a pasiente.
7. Bayat ti panangpagungar babaen ti ngiwat-iti-ngiwat, nasken a mapagliad ti ulo ti pasiente tapno ngumato ti timidna. Nasken a maan-anat a mapisel ti agongna tapno saan a makaruar ti angin.
8. Tapno maliklikan ti pannakaklaat ti nasugatan a tao, nasken a mapagtalinaed a nakaidda ken maulsan no malammin.
9. Ti kinatalna, makapatalged a galad ti mangted-iti-umuna-a-tulong ti mangpagin-awa iti biktima ken mamagkalma iti danagna a mabalina a mangdegdeg iti pannakaklaatna.
10. Ti nalamiis a mayalep-ep iti garumiad kissayanna ti panaglettegna ken panagdarana iti uneg.
11. Napeggad a wagas ti turniket a pangpasardeng iti panagdara ket saanen a maawat a wagas iti umuna-a-tulong malaksid no awan ti sabali a pangpasardeng iti panagdara.
12. Nasken a mabugguan iti sabon ken danum ti bassit a garumiad a bunga ti pannakagasgas wenno pannakararas tapno maliklikan ti panagpaltegna.
13. No di naigagara ti tao a naparsiakan ti matana iti kemika, dagdagusen a buguan ti mata iti adu a danum. Mangibabasa iti nadalus a lupot iti nalamiis, agub-ubo a danum ket ipunas ti danum iti gigis ti mata a nakatingig ti pasiente tapno agayus ti danum iti akinruar a gigis ti mata. Uliten ti wagas tapno maikkat amin a naikabil.
14. Nasken nga adalen ti tunggal maysa a salakniban ti bagina iti nalabes a pudot wenno lamiis.
15. Saan a garawen uray iti kaano man ti nablo a biktima malaksid no talaga a kasapulan.
16. Nasken a maasikaso ti tao a nakaro ti pannakadangran ti ulona, uray no adda puotna, ken nasken a mapaliw a nasayaat iti uneg ti duapulo-ket-uppat agingga iti uppat-a-pulo-ket-walo nga oras kalpasanna.
17. Iti kaano man saan a baybay-an ti ubing iti nakarikep a kotse, nangruna iti nadagaang a tiempo.
18. Kasayaatan a pangpatay iti apuy iti lupot ti maysa a tao ti panangpatulid iti karpit wenno ules wenno pagtuliden iti daga.
19. Nasken nga iyuloyo wenno ikuykuyogyo a kanayon ti bilang ti telepono iti yan ti pettat a pakasapulan iti lugaryo.
20. Ikabil amin a kemika ken sabidong iti di magaw-at dagiti ubbing.

(Naadaw iti *Relief Society Courses of Study*, 1976–77, pp. 39–66.)Panagdur-as iti Kagimongan ken ti Panagrikna

*Panagdur-as iti Kagimongan
ken ti Panagrikna*

GANDAT Maammuan ti tunggal agtutubo a babai nga adda kabaelanna nga agballigi.

PANAGISAGANA 1. Mangitugot iti papel ken lapis a saggaysa ti tunggal agtutubo a babai.
2. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti nasantuan a kasuratan, estoria, wenno naadaw a sao a kayatyo.

MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN

Pakauna

Naadaw a sao

Basaen ti sumaganad a palawag:

“Maysa kadagiti kadakkelan a pagkapsutan ti kaaduanna kadayo ti kinakurang ti pammati iti bagbagitayo. Maysa kadagiti gagangay a pakapapaayantayo ti panangtagtagibassittayo iti naindaklan a pategtayo” (L. Tom Perry, “Be the Best of Whatever You Are,” iti *Speeches of the Year, 1974* [Provo: Brigham Young University Press, 1975], p. 77).

Aramid

Ikkan ti tunggal agtutubo a babai iti saggaysa a papel ken lapis. Paisurat iti tunggal maysa kadakuada dagiti banag a dida kayat iti bagida. Para kenkuana laeng daytoy a listaan; saan a nasken nga ibinglayna iti asino man. Kalpasanna paekesan kadagiti babbalasitang ti ania man a kasapulan iti listaanda a dida maragpat a dagus iti agdama a sapulda. Kalpasanna paekesan kadakuada amin a gupit iti bagida a dida mabaliwan (kas pagarigan, ti katayag, maris dagiti mata, tabas ti timid, kadakkel ti dapan). Pakita manen kadagiti babbalasitang ti listaanda. Makitada la ketdi a bassit laengen ti nabati. Mabalina a mairaman ditoy dagiti naespirituan a gupitda, kababalin ken nakayanakan a kinatao, ken pammagi a mabalina a mapasayaat babaen ti panangtimbang iti pannangan ken panangurnos iti bagi.

Panangidatag ti
mannursuro

Ilawlawag nga adu kadagiti banag a ditayo kayat iti bagitayo ti saan a mabaliwan. No awatentayo dagitoy a banag a kas naisalsalumina a kababalintayo, mabalintayon nga iturong ti panawentayo, pigsas, ken imatangtayo kadagiti banag a mapasayaattayo ket iti kasta manayonan ti kabaellantayo nga agballigi.

Nasken a Saantayo a Tagibassiten ti Bagitayo

Panangidatag ti
mannursuro

Inaldaw a maipasangotayo kadagiti galad ken gupittayo ken dagiti dadduma. Masansan a kedngantayo ti bagitayo a maisupiat kadagiti makitatayo. Ti dakesna, masansan a dagiti laeng pagpigsanda ken pagkapsutantayo ti pampanunotentayo. Kayattayo a kataytayagtayo koma, kakutkuttongtayo koma, kapadatayo koma nga agkawkawes, kapimpintastayo koma, kasirsiribtayo koma, kaes-esmartetayo koma, kastayo koma iti kabileg ti espirituna—ken adu pay dagiti sumeksek iti panunottayo. Tunggal makitatayo ti bagitayo iti kasta a panangtagibassit, saan a napudpudno a wagas, madangrantayo ti riknatayo ket mapaaytayo a mangtun-oy kadagiti pagimbagan ti pigsas ken talentotayo. Kangrunaanna a madangrantayo iti panagkitatayo iti bagitayo no nangikeddeng dagiti kadduatayo iti pagrukodan ket mariknatayo a ditayo kabaelan a gaw-aten ida.

Naadaw a sao

Basaen ti sumaganad a naadaw a sao:

“Saan a [mapasayaat] ti narabaw a panangimatang iti bagi babaen ti kanayon a panangipalubos kadagiti dadduma a mangikeddeng iti pagrukodantayo ken babaen ti pannakairuam a sumuko iti inget ti pannakikadua. Kasta met a masansan nga agpannuray dagiti agtutubo iti kinatao ti maysa a tao imbes nga iti bukodda” (James E. Faust, iti *Conference Report, Apr. 1981, p. 8; wenno Ensign, May 1981, p. 9*).

Panaglilinnawag	Papanunot kadagiti babbalasitang dagiti banag nga inlistada a dida kayat maipanggep kadakuada.
	<ul style="list-style-type: none"> • Apay a sursurokantayo no dadduma dagiti pagkapsutantayo? • Kasano a malapdan ti panangtagibassittayo iti bagitayo dagiti talentotayo, ti aramidtayo iti simbaan, ken ti gundawaytayo a mangidaulo?
Naadaw a sao	<p>Basaen ti sumaganad a naadaw a sao manipud ken ni Elder Marvin J. Ashton:</p> <p>“Imparang ti nasaririt a mannusuro ken presidente ti Gimong ti Kaasi ti pasok . . . ti dakkel a ladawan iti telon. Ipakitana ti barito a nasilap dagiti matana ken saan a naurnos ti buokna ken nakadalikepkep, a nauneg ti pampanunotenna. Mabasa iti babaenna, ‘Ammok nga adda kaipapanak gapu ta saan nga agaramid ti Dios iti basura.’ Palubosandak a mangulit, ‘Ammok nga adda kaipapanak ta saan nga agaramid ti Dios iti basura.’ . . .</p> <p>“Kasapulan ti amin a tao iti ania man a tukad ti panagbiag ti tulong iti panangbangonna iti panagdayaw-ken-panagtalekna-iti-bagina. . . . Ti panangiladawan ti tao iti bagina awan surok ken kurangna iti naadalna babaen dagiti padasna ken ti pannakipulapolna kadagiti dadduma. Makapnek a panunoten nga adda timmulong iti pagwadan a barito a nangpasayaat iti pakabigbigan ti kinataona. Maysa a tao, mabalin a ti inana, ti mannursuro iti Primaria, kaarruba, wenno uray pay ti kanta a kas iti ‘Anaknak ti Dios,’ ti nakabigbigan ti barito nga adda kaipapananna. Ammona a saan a basura. Ammona a saan nga imposible ti kinataona. Ammona a tao nga ay-ayaten ti Nailangitan nga Ama” (iti Conference Report, Oct. 1981, p. 125; wenno Ensign, Nov. 1981, p. 89).</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Ania ti pangibatayantayo iti ladawan ti kinataotayo? <p>Inlawlawag ni Elder Ashton a maibatay ti ladawan ti maysa a tao kadagiti bukodna a padas kasta met ti pannakipulapolna kadagiti dadduma. Mabalin a maaringan ti panagraem-iti-bagi babaen ti agpadpada a no ania ti panangipapantayo iti bagitayo ken no ania ti masao kadatayo dagiti dadduma.</p>
	<p>Bayat ti panangbasayo iti sumaganad a palawag, padengngeg kadagiti babbalasitang iti baro, nabilbileg a wagas a panangtingitingda iti ladawan ti kinataoda.</p>
Panaglilinnawag iti naadaw a sao	<p>“Ti pateg ti pammati iti Dios ken ti nasagudayan a galad . . . masansan a supringen ti adu a kas awan ti pategna. Daytoy ti dana nga agturong iti pannakapaay gapu ta dina ikkan iti kaipapanan ti nabileg a kinapateg dagiti naipangruna a banag a mabalintayo a maammuan ngem saan a marukod. Kas pagarigan, ay-ayatek ti kapisi ti pusok ken ti kaamaak, ken mariknak ti ayatda kaniak. Diyo marukod no kasano ti panagpipinnategmi iti tunggal maysa, ngem napudno. Ti saem narigat met a marukod ngem pudno. Kasta met ti kinapudno ti pammati iti Dios. Mabalintayo nga ammuen ti Kaaddana a saan a nasken a rukodentayo iti kaaduna. Kinuna ni Pablo, ‘Ti Espiritu a mismo ti mangpaneknek kadagiti espiritutayo, nga annaknatayo ti Dios’ [Taga-Roma 8:16] (James E. Faust, iti Conference Report, Apr. 1981, p. 9; wenno Ensign, May 1981, pp. 9–10).</p>
	<p>Papanunot kadagiti babbalasitang ti nasao ni Elder Faust maipanggep kadagiti banag a narigattayo a rukoden. Isurat dagitoy iti pisarra.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ania dagiti dadduma a pangaring a mabalin a mangtignay iti riknatayo maipanggep iti bagitayo. Mabalin a mairaman dagitoy—
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ti pannakaawat iti nadosan a kasasaadtayo a kas annak ti Dios. 2. No kasano ti pannakisarita kadatayo dagiti dadakkeltayo. 3. No kasano ti pannakilangen kadatayo dagiti gagayyemtayo. 4. No kasano ti panangawat dagiti mannursuro iti aramidtayo iti eskuela. 5. Dagiti balligi ken pannakapaay a mapadasantayo.
Panaglilinnawag iti naadaw a sao	<p>Malaglagip ni Eleanor Roosevelt iti sirmatana idi kinunana, “Awan ti makaiparikna kadakayo a nababakayo no awan ti pammalubosyo” (“Points to Ponder,” Reader’s Digest, Feb. 1963, p. 261).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apay a no dadduma palugodantayo dagiti dadduma a mangiparikna kadatayo a nababatayo? (Gapu ta masansan a sisasaganatayo a mamati iti kadaksan maipanggep kadatayo ket malipatatayo a lagipen dagiti pagpigsan ken kabaellantayo; gapu ta maseknantayo unay ti kapanunotan dagiti sabali a tao.)

- Kasano ti pananglikliktayo a mangtagtagibassit iti bagitayo?

No marigatan dagiti agtutubo a babbai a mangsungbat iti daytoy a saludsod, papanunot kadakuada daytoy iti apagbiit. Linaon ti nabati a paset daytoy nga adalen dagiti singasing a mangtulog kadakuada a mangsungbat iti daytoy.

Ti Galadtayo Maipanggep iti Bagitayo Makatulong Kadatayo nga Agballigi

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a saantayo nga addaan amin iti agpapada a talento, abilidad, wenno naitalimeng a kabaelan, ngem adda naipangruna a mabalin nga aramiden ti tunggal maysa kadatayo. Nasken a sapulentayo ti bukodtayo a naipangruna a gupit ket pasantakentayo ida. Kasapulantayo ti naan-anay a panagtalek iti bagitayo a kabaellantayo a pasantaken. Mabalintayo a rugian babaen ti panangpanunot a mabalintayo ti agballigi.

Naadaw a sao

“Dakkel ti maitulong ti pampanunot no kasano ti panagbiagtayo, no nasarantatayo wenno naliday, no naragsaktayo nga agballigi wenno mapadastayo ti agtataruptop a pannakapaay, no naespirituan ti ragsaktayo wenno agsagabatayo iti kaawanna kadatayo, ket kaaduanna, mamatiak, no natallugodtayo wenno nasukir kadagiti paglintegan ti Dios. Adda dagiti kabaruanan nga agad-adal iti galad ti nangilawlawag a ti pannagna ti panunot ti tao awan dumana iti pannakapaandar ti kompiuter no maipanggep iti siririing ken awan puotna a panunot. Ti isubotayo iti dayta a pannagna dakkel ti kaipapananna iti ibubosna maipapan iti galad, rikna, ken tignay” (Dean L. Larsen, “Thoughts about Thoughts,” *Speeches of the Year, 1976* [Provo: Brigham Young University Press, 1977], p. 116).

- Kasano a maigidiat ti biagyo no ammoyo a pilien dagiti nasayaat a pampanunot maipanggep iti bagiyo iti napaut?

- Kasano nga iseksektayo dagiti nasayaat a pampanunot iti makaammo a nakemtayo?

Sukisoken dagiti mabalin a wagas, kas pagarigan, pannakisao iti nasayaat iti bagi, panangparegta iti bagi kadagiti nasayaat a singasing a kas iti “Kabaalam nga aramiden!”

Ipakita dagiti sumaganad nga amirisen a kasasaad no kasano nga aringan ti pampanunottayo ti kabaellantayo na agballigi.

Umuna nga Amirisen a Kasasaad

Agdardaras ti nanang ni Cindy a mangrabii iti maika-6:00 iti rabii gapu ta adda mitingna iti maika-7:30 iti rabii. Pampanunoten ni Cindy ti inyawidna a paar-aramidda iti eskuela iti sumuno nga aldaw bayat ti panagidasarna. Immawag ni nanangna iti kusina, “Alistuam, Cindy, nakabumbuntogka.” Sumagmamanon a daras a naibaga ken ni Cindy ti maipanggep iti kinabuntogna ket mangrugin a mamati. “Panagkunak nabuntogak nga agpayso,” napanunotna.

Panaglilinnawag

- Kasano a mabaliwan ni Cindy iti nasaysayaat ti madi a sungbatna?

Maika-2 nga Amirisen a Kasasaad

Rinugian ni Sue ti agadal iti panagbiolin iti kaarrubada a mannursuro. Impapanna a saan a nasayaat ti panagiggemna iti udaod ken ti biolin ket imbagana iti mannursuro a patienna a di makasursuro. Impanamna kenkuana ti mannursuro a babaen ti panagsanay makasursuronto met laeng. Ngem impapan ni Sue a dinto pulos makasursuro, isu nga insardengnan a namimpinsan ti nagsanay idi agangay.

Panaglilinnawag

- Ania ti tignay ti maestra ni Sue idi nagparang ni Sue iti sumuno a panagadalna?

- Paneknekan kadi daytoy a tignay ti panangipapan ni Sue a saanto a pulos a makasursuro nga agtokar?

- Ania ti pudno a parikut ni Sue—kurang ti ammona iti musika, wenno ti madi a galadna maipanggep iti bagina?

- Ania a wagas ti nangedngan ni Sue iti bagina iti pagbanagan ti panagadalna iti biolin?

Maika-3 nga Amirisen a Kasasaad

Agkarkarabii ni Becky nga agrabaho iti panangiwakasna iti bitla nga isagsagana a para iti eskuela. Idi imbasana iti inana iti kabigatanna sakbay a napan iti eskuela kinunana, “Panagkunak, napintas dayta bitlak, di ngamin?” Insungbat ni nanangna a pudno a napintas a bitla gapu ta nagbannoganna nga insagana.

Panaglilinnawag	<ul style="list-style-type: none"> • Kasano nga inaringan ti galad ni Becky, a sinarurongan ni nanangna, ti panangidatagna iti eskuela? • Ania koma ti mabalin a napasamak no dina insaganaan a naimbag ti bitlana? Ania ti mabalin a nariknana maipanggep kenkuana?
Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag nga adu ti mabalin a mangaring iti panagraemtayo iti bagitayo. Ngem kapatgan ti bukodtayo a galad. Datayo ti agsungsungbat. Mabalin a pilientayo nga abakennatayo ti madi a pampanunot, wenno mabalintayo a pilien dagiti nasayaat a tumulong kadatayo nga agballigi. Ammotayo a pudno nga annaknatayo nga espiritu dagiti nailangitan a nagannak ken awan patinggana ti kabaelantayo a dumur-as iti adu a banag. No kayattayo, mabalintayo a pasayaaten ti bukodtayo a langa, mapasayaat dagiti talentotayo ken ammo, ken manayonantayo ti pannakaseknan ken ayattayo kadagiti dadduma.</p>
Naadaw a sao	<p>Naipasngaytayo a tunggal maysa nga agballigi ken nasken nga agpanunot iti nasayaat, babaen ti panagaramat iti nadosan a pangrukod a pangrukodtayo iti bagbagitayo a kas inlawlawag ti sumaganad a naadaw a sao:</p> <p>“Dakkel ti pakaitag-ayan ti dayaw ti bagi babaen ti yaangad iti panagsapul iti kinasanto. Kas kadagiti higante a kayo, nasken a bumangontayo a mangtunton iti lawag. . . . Naimutektekakon iti dayaw ti tao ken panangipateg iti bagi a naipeksa a silalawag iti biag dagiti kapakumbabaan iti biag dagiti marigrigat kasta met iti biag dagiti pudno a nakaadal ken dagiti addaan” (James E. Faust, iti Conference Report, Apr. 1981, p. 10; wenno Ensign, May 1981, p. 19).</p>

Panangigibus

Ilawlawag a mariknatayo no dadduma a kasla basbassit ti kaipasangantayo ngem dagiti dadduma a tao. Nasken nga idasigtayo ti bagitayo iti kasayaatan a kinataotayo ket sapulentayo ti pakaidur-asantayo babaen ti kabaelantayo. Maysa kadagiti kaindaklanan a karit ti panangparmektayo iti rikna a saantayo a napateg. Adda panggep ti biagtayo. Naipasngaytayo nga agballigi ken agbalin a kas iti Dios.

Panangipakat iti Adalen

1. Sanayenyo ti umawat iti pammadayaw babaen ti gagangay a panagkunayo “Agyamanak.” Dikayo mangted iti madi a sungbat a kas iti, “Ay, daan daytoy a bado,” wenno “Diak ammo ti agkanta,” wenno “Saan a pudno a kasta ti kapintas ti buokko.” Saan a kinapannakkel ti umawat iti pammadayaw.
2. Kitaen ti listaan a naaramid iti rugi ti adalen. Mangpili iti maysa a banag a mabalin a baliwan ket rugian a pasayaaten dayta bukod a gupit.

GANDAT	Maaddaan ti tunggal agtutubo a babai iti tured a mangawat kadagiti gundaway a mangpasayaat iti biagna.
--------	--

PANAGISAGANA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ladawan 19, Ester, a masarakan iti likud ti pagbasaan. 2. Mangisagana iti tsart a nakaisuratan ti Josue 1:9. 3. Mangisagana iti babassit a papel a nakaisuratan dagiti pagsasaritaan iti panaglilinnawag. 4. Mangisagana a mangisalaysay iti bukod a pasamak a kasapulanyo ti tured a mangpadas iti baro a banag. 5. Mangtuding iti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sasao a kayatyo.
--------------	---

Palagip iti mannursuro	Maitalimudok daytoy nga adalen iti tured nga agpadas kadagiti baro ken makaitandudo a banag, kasta met ti tured a mangituloy nga agpadas kadagiti narikut a kasasaad. Penken a saan a matikaw dagiti babbalasitang iti daytoy a tured iti kinadursok nga agaramid iti minamaag ken kinakillo.
------------------------	---

MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN

Nasken ti Tured nga Agpadas Kadagiti Baro ken Makaitandudo a Banag

Papanunot kadagiti babbalasitang ti kanito a panangpadasda iti banag a baro ken adda pategna, kas iti panagbitla, panangpadas para iti aramid wenno timpuyog, panangpadas iti baro nga ay-ayam, wenno panangadal iti baro a paglaingan. Paibinglay kadakuada ti riknada maipanggep iti dayta a padas. Kalpasanna ilawlawag a nasken ti tured nga agpadas iti baro ken makaitandudo a banag.

Bayat ti panangilawlawagyo maipanggep iti rikna dagiti agtutubo a babai iti padasda, idatag dagiti sumaganad a kapanunotan:

1. Kaaduanna a tao ti maamak a sumango iti baro a padas.
2. Gagangay ti pannakarikna iti danag ken panagbuteng nga agpadas iti maysa a banag a baro.
3. Masapul a ditayo pagturayen ti butengtayo a mamagsardeng kadatayo nga agpadas kadagiti banag a mangpatibker ken mangpasayaat iti biagtayo.
 - Ania dagiti pagbutngantayo a mabalin a manglapped kadatayo nga agpadas kadagiti baro a banag?

Bayat ti panangibinglay dagiti babbalasitang kadagiti kapanunotanda, ilawlawag a kaaduanna a tao ti mabuteng gapu iti pannakaisupadida wenno pannakaumsida no mapaayda iti maysa a banag a baro. Dagitoy a pagbutbutngan ti masansan a manglapped kadagiti tao a mangpadas iti baro a paglaingan wenno aramid.

Panangidatag ti mannursuro

Agsasaritakayo maipanggep iti kaipapanan ti balikas a tured. Tulongan dagiti agtutubo a babai a mangawat nga ikkannatayo ti tured iti bileg nga agpadas. No mabutengtayo nga agpadas kadagiti baro ken maitandudo a banag, mabalin a maisardengtayo ti dumur-as ket ilisitayo ti bagitayo kadagiti padas a mangpatibker ken mangpalawada iti biagtayo. Maysa ti tured a kalagdaan a ramit nga adda kadatayo a tumulong a mangidur-as iti biagtayo no maaramat a sipapammati para kadagiti nalinteg a panggep.

Panaglilinnawag

- Ania dagiti napateg a banag a mabalin a pakasapulantayo iti tured a mangaramid?

Sumagmamano a singasing dagiti sumaganad: Panagbitla, panangirugi iti panakisarsarita iti maysa a kabarbaro, panagkararag iti tallaong, panangpadas para iti aramid iti eskuela, panangted iti panagdayaw, panangyam-ammo iti ebanghelio iti maysa a gayyem, panagsursuro iti baro nga ay-ayam, panangaklon iti nagbiddutan ken idadawat iti pammakawan, ken dumatag nga agtrabaho.

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a tunggal maysa kadatayo, no dadduma, mariknatayo dagitoy a pagbutngan ken pagdandanagan. Nupay kasta, pumigpigsatayo ken nasaysayaat ti pannakapagsaganatayo para kadagiti daddadakkel a karit no saantayo a palugodan ti buteng a mangiturong iti tarigagaytayo a mangpasayaat iti biagtayo. Addaantayo iti nakaskasdaaw a pagtaudan ti pannarabay a tumulong kadatayo a mangpamek iti buteng ken mangted iti pigsatayo nga agpadas iti baro, makaitandudo a bambanag.

Tsart iti nasantuan a kasuratan

Iparang ti tsart ti Josue 1:9. Pabasa ken payulo daytoy kadagiti agtutubo a babbai. Ipaganetget kadakuada a tarabayennatayo ti Apo ken ikkannatayo iti pigs a no kalikagumantayo ti tulongna bayat ti panangikagumaantayo nga agaramid iti nasayaat a bambanag.

Aramid

Pagpilian ti tunggal agtutubo a babai kadagiti babassit a papel nga insaganayo a naglaon kadagiti sumaganad a pagsasaritaan para iti panaglilinnawag. Pabasa kenkuana daytoy iti klase kalpasanna ibaga no kasano a makatulong iti maysa a tao ti tunggal singasing a manggun-od iti tured nga agpadas. Mabalina kayatyo nga inayon ti kapanunotanna babaen ti panangidatagyo kadagiti mainayon a banag iti paglilinnawagan no marikna a kasapulan.

Agsaganakayo. (Mangeddengkayo maipanggep kadagiti pagrukodan ken gupit sakbay a dumteng ti krisis. Makatulong kadakayo daytoy nga agpanunot iti nalawlawag ken ikkannakayo iti tured nga agtignay iti umno. Agsaganakayo a mangtakder iti pangngeddengyo iti baet dagiti dadagsen ken rikriknaen.)

Paisurokayo. (Natallugodkayo koma a dumngeg ken agsursuro. Kitaenyo ken anagenyo dagiti pasamak iti amin a kabaenyo sakbay a padasenyo. Agannadkayo iti kinasukir ken falso a kinatangig. Dumngegkayo iti Espiritu para iti pannakaiwanwan.)

Maaddaankayo iti Nasayaat a Galad. (Ammuenyo ken riknaenyo ti pategyo a kas anak ti Dios. Laglagipenyo a naibaonkayo ditoy tapno agballigi. Addaankayo iti talento ken kabaen a pumigpigs a no aramatem ida.)

Agkararagkayo. (Ti kararag ti pagtaudan ti pigs a makaited kadakayo iti tured nga agpadas ken mangrimbaw iti buteng. Tulongannakayo ti Espiritu Santo a maiwanwan ken mapapigs a.)

Agtalekkayo. (Bigbigenyo nga adu ti pagalaanyo iti tulong no agpadaskayo kadagiti baro a banag. Addaankayo iti panunot a pagikalinteganyo; kaamaan, dagiti dadaulo ti Simbaan, mannursuro, gagayyem, ken dagiti nasantuan a kasuratan a pagkammataalkanyo.)

Aramidtenyo ti Amin a Kabaenyo. (Ti amin a kabaenyo laeng ti kasapulan iti panangpadas iti ania man a baro. Dika agbuteng a mapaay, ta ti panangpadas ti mamagbalin kadakayo a nasaysayaat uray pay no saan a kas iti kinaan-anay a kayatyo ti banagna.)

Magun-odtayo ti Bukod a Pigs Bayat ti Situtured a Panangsangotayo Kadagiti Baro a Gundaway

Estoria iti nasantuan a kasuratan

Ilawlawag nga isalaysay dagiti nasantuan a kasuratan ti adu a tao a situtured a simmango kadagiti baro ken makapakarit a gundaway. Gapu iti tureda, napapigs a ken naparaburan ti biagda. Maysa a napintas a balasang ni Ester a nakiasawa iti ari ti Persia. Kinagura ti pangulo a ministro ti ari dagiti Hudio ket binalabalada a papatayen dagiti tao ni Ester. Dakkel daytoy a nagladingitan ni Ester ken dagiti tao. Iti pannakaammona a nasken nga adda maaramid tapno maisalakanda, dimmawat ni Mardoqueo, kasinsin ni Ester, iti tulongna. Dinawatna a makisarita ti kasinsinna iti ari ket padasenna nga allukoyen a mangbalbaliw iti nakaam-amak a balabalana. Iti dayta a panawen, nakaugalian a mapapatay ti tao nga umasideg iti ari a di maawis. Ammo ni Ester daytoy. No umasideg kenkuana ket ibaba ti ari ti setrona kenkuana, mabalinna ti makisao kenkuana, ngem no ingatona ti setro, kaipapananna ti ipapatayna. Nasken a mangeddeng ni Ester no kabaenanna nga igasanggasat ti biagna tapno padasenna nga isalakan dagiti taona.

	<ul style="list-style-type: none"> • Basaenyo nga aggigidan ti Ester 2:5–17; 3–4. • Kasano iti panagkunayo ti narikna ni Ester idi maipasango iti kastoy a kasasaad? <p>Impatulod ni Ester ti sungbatna ken ni Mardoqueo. Ibaga a paglilinnawagan dagiti babbalasitang ti Ester 4:16.</p>
Nasantan a kasuratan	<p>Mabalin a kayatyo nga ibaga iti bukodyo a balikas no ania ti napasamak idi nakita ti ari ni Ester (kitaen ti Ester 5:1–3).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasano ti panagsaganana iti daytoy a pannakasubok ti turedna? • Ammo kadi ni Ester no agballigi wenno mapaay? • Kasano iti panagkunayo ti panagrikna ni Ester idi matulonganna dagiti taona?
Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag a pinapigsa ti pannubok ti pammati ken tured ni Ester. Gapu ta di nagbuteng a nangpadas, nagbalin a maysa kadagiti babbai nga ipatpateg ti Israel.</p> <p>No adda pay oras, salaysayen ti estoria ni Gideon manipud iti Daan a Tulag (Uk-ukom 6–8). Agtutubo ni Gideon a nakurang ti panagtalekna iti bagina ken nangibilang iti bagina a kababaan iti kaamaanna. Iti maysa nga aldaw, bayat ti panagirikna iti trigo, dimteng ti maysa nga anghel ket nagtugaw iti sirok ti sangapuon a lugo.</p> <p>Imbaga ti anghel ken ni Gideon a kayat ti Apo nga ispalenna ti Israel manipud kadagiti kabusorna, dagiti Madianita. Dinamag ni Gideon no kasano nga aramidenna daytoy dakkel a pagrebbenganna.</p>
Nasantuan a kasuratan	<p>Paukrad kadagiti babbalasitang ti Uk-ukom 6:16 tapno ammuenda no kasano a sinungbatan ti Apo ni Gideon.</p>
Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag a napapigsa ni Gideon iti tured ket nabelanna pay a rebbaen ti altar ni Baal. Idi agangay indauluanna dagiti tallo gasut a tao a maibusor iti pangen dagiti Madianita, ket kas ken ni Ester, timmulong a nangwayawaya kadagiti taona.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasano a nabaliwan dagitoy a pannubok iti pammati ken tured ni Gideon? <p>Ilawlawag nga inkari ti Apo iti tunggal maysa kadaytoy a no addaantayo iti tured a mangaramid iti rumbeng, tarabayennatayo ket maaddaantayo iti pigsa a mangsango kadagiti inaldaw a pannubok ken gundaway. Makatulong kadaytoy daytoy a bukod a pigsa a sumango kadagiti pannakapaay ket maaddaantayo iti tured a mangpadas manen.</p>

Panangigibus

Naadaw a sao	<p>Basaen ti sumaganad a palawag ni Elder F. Enzio Busche:</p> <p>“Masapul ti tured ken panangikumit iti panangsurot kadagiti parikna ti Espiritu gapu ta mabalin a butbutngendatayo bayat ti panangiturongda kadaytoy kadagiti baro a dana, a no dadduma dana nga awan pay ti nakaad-adak idi, dana a mainayon pay a taluntonen, nga agtignay a namimpinsan a maigidiat iti panagtignay dagiti nailubongan a tao. Kas pagarigan, mapariknaantayo nga umisem no adda makapasakit kadaytoy, a mangayat kadagiti manggura, nga agsao iti agyamanak kadagiti di pakakitaan dagiti dadduma a tao iti nasken a pagyamanan, nga umawat iti trabaho a saan a maipagtangsit unay dagiti dadduma nga aramiden, ti dumawat iti pammakawan no kasta a mangikalinteg dagiti dadduma iti bagida, ken mangaramid kadagiti amin a kasla minamauyong a banag nga iparikna ti Espiritu nga aramiden ti nalinteg, napudno, dumdumngeg a puso” (“The Only Real Treasure,” New Era, Dec. 1979, p. 5).</p> <p>Paglilinnawagan dagiti kasasaad nga inagapad ni Elder Busche, a tulongan dagiti babbalasitang a mangkita iti kinapateg ti tured kadagiti umasping a kasasaad iti bukodda a biag.</p>
--------------	---

Panangipakat iti Adalen

Isingasing nga agkararag dagiti agtutubo a babbai sakbay a padasenda dagiti baro a banag. Paregtaen ida a dumawat iti panangiturong ti Espiritu Santo a mangsapul ken mangpadas kadagiti baro a gundaway a mangpapigsa ken mangitandudo iti panagbiagda. Isingasing nga isuratda iti listaan ti padpadasda no kasano ti riknada sakbay ken kalpasan ti pannakapadasda kadagitoy a gundaway.

GANDAT Mabigbig ti tunggal agtutubo a babai ti rikna ti panagdayaw iti bagi a kakibin ti nalinteg a panagbiag.

PANAGISAGANA

1. Sakbay ti adalen, mangikabil iti agarup a maysa a kutsarita a daga iti bassit a botelia. Punnuen ti botelia iti danum iti dandani aglipias. Kaluban ti botelia, sa kulogen ti nagan. Pagarinsaeden iti uneg ti sangapulo a minuto sa ikkaten ti danum iti rabaw ti daga. Punnuen manen ti botelia iti danum sa kulogen. Pagarinsaeden iti sabali pay a sangapulo a minuto sa manen ikkaten ti danumna. Ulitin daytoy nga aramid iti mamimpat wenno maminlima tapno nalitnaw ti danum no nakapagarinsaeden ti daga iti tukot ti botelia. Ikkaten daytoy a wagas ti ania man a banag a mabalin a marunaw iti danum.
2. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag ti ania man a nasantuan a kasuratan, estoria, wenno naadaw a sao a kayatyo.

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Pakauna

Aramid Alaen ti botelia a naganan ti danum ken daga a naiparabaw iti lamisaan iti uneg ti sangapulo agingga iti sangapulo-ket-lima a minuto. Nasken a nalitnaw ti danum iti rabaw ti nagarinsaed a daga. Pasiputan kadagiti babbalasitang ti mapasamak iti danum no kulogenyo ti botelia. Rumituer ti danum. Iparabaw manen ti botelia iti lamisaan.

Nasantuan a kasuratan Pabasa iti agtutubo a babai ti Isaias 57:20–21.

Panangidatag ti mannursuro Ilawlawag nga ammo dagiti agindeg iti asiddeg ti baybay ti mapasamak iti danum iti kangitingitan ti bagyo. Makiwar amin a rugit ken banag nga organiko iti lansad ti baybay ket agpangatoda, a mangisayo iti “darat ken rugit.” Adda di pannakaidna ken pannakatikaw bayat ti panagpangato dagiti nadawel a dalluyon.

Panaglilinnawag • Ania ti pakaipadaan ni Isaias iti “nadawel a baybay, no saan a makainana”? No kuna ti Dios, “awan ti talinaay . . . kadagiti natiri,” ania a talinaay ti kayatna a sawen? (Talinaay ti panunot, nadalus a pakinakem.) Tulongan dagiti babbalasitang a makaawat a no agbasol ti tao ket saan nga agbabawi, saan a makainana ken awanan iti talinaay. Mamataud daytoy a di pannakainana iti banag a mapasamak. Ania daytoy? Iturong ti panaglilinnawag a pangiramanan iti kapanunotan a ti sumagmamano kadagiti ibungada ket basol ken pannakapukaw iti panagraem iti bagi.

Panangidatag ti mannursuro Ilawlawag a ti pannakapukaw iti panagdayaw iti bagi a yeg ti kinatiri maipada iti “nadawel a baybay.” Awan ti talinaay iti biag ti natiri a tao.

- Kasano a makatulong ti kinatiri iti pannakapukaw ti panagdayaw iti bagi?

Padur-asen ti Nalinteg a Panagbiag ti Panagraem iti Bagi

Panangidatag ti mannursuro Ilawlawag a no dadduma mapaglilinnawagan ti panagraem iti bagi babaen dagiti banag a maaramid ti tao, kas iti panagtokar iti instrumento ti musika, nalaing iti eskuela wenno ay-ayam. Adda maysa a banag a maaramid ti tunggal maysa a pangidur-as iti panagraem iti bagi, ket daytoy ti panagbiag a nalinteg. No padasen ti tao ti agbiag a nalinteg, adda talinaay iti pusona nga umay iti awan sabali a wagas. Makarikna iti nasayaat iti bagina. Kastoy ti panangilawlawag ti maysa a dadaulo ti Simbaan:

Naadaw a sao “Awan ti ammok a sabali a banag a makaited iti ad-adda a ragsak ngem iti panangbigbig nga umno ken mainugot ti naaramid wenno ar-aramidentayo” (Rex D. Pinegar, “What It

Means to Establish a Relationship with Christ," iti Speeches of the Year, 1977 [Provo: Brigham Young University Press, 1978], p. 91).

Naadaw a sao

Sabali pay a dadaulo ti Simbaan ti nangted iti umasping a palawag:

"No sarangten ti tao ti bukodna a pagkapsutan ar-aramidenna ti katan-okan a dangadang a maaramid ti asino man a nagbiag. Ti gunggona nga agtaud iti panagballigi iti daytoy a pannakiranget ti kaibturan, kaimnasan, ken kapintasan pay laeng a padas ti tao" (Bryant S. Hinckley, *That Ye Might Have Joy* [Salt Lake City: Bookcraft, 1958], p. 83).

Panaglilinnawag
iti pisarra

- Kaipapanan kadi laeng ti nalinteg a panagbiag ti panagbiag a di agbasol?
- Ania pay ti iramanna? Ilista iti pisarra ti sumagmamano kadagiti wagas a panagbiagtayo a nalinteg.

Sumagmamano a pagarigan dagitoy: panangikumit iti pagrugian a pagbatayan ti Kristiano kas iti kinapudno iti bagi ken kadagiti dadduma, kinaimbag, kinatarnaw, pammati, kinamatalek, kinaemma, panagserbi kadagiti dadduma.

Pasapul ken pabasa kadagiti agtutubo a babbai ti Doktrina ken Katulagan 121:45. Paglilinnawagan ti binatang a "sa kalpasanna mapapigsa ti panagtalekmo iti kaadda ti Dios." Tulongan dagiti agtutubo a babbai a mangawat a no agbiagda a nalinteg maaddaanda iti panangipateg iti bagida ket mabalinda ti sumango kadagiti dadakkelda, obispo, ken Nailangitan nga Amada a nadalus ti pakinakemda.

Panangidatag ti
mannursuro

Iturong ti imatang iti sangabotelia a daga ken danum ket ibaga a natalinaayen, mangrugin nga agarinsaed ti rugit iti tukot lumitlitnawen ti danum.

Panaglilinnawag

Paglilinnawagan ti natalinaay ken makaited iti namnama a bunga ti panangsurot kadagiti pagbatayan ti kinalinteg a naisurat iti pisarra.

Isalaysay ti sumaganad nga estoria a tumulong kadagiti babalasang nga umawat no kasano nga umay ti talinaay iti nalinteg a panagbiag.

Estoria

Ni Marie ti inaunaan kadagiti lima nga ubbing. Agpannurray unay ni nanangna iti tulongna kadagiti in-inaudi nga ubbing ket ninamnamana a makapaganus ken naayat kadakuada manipud pay idi bassit. Nabannogen ni Marie iti adu unay a pagrebbenganna kadagiti kabsatna, aglalo ita a natataenganen ken adun ti pakaipulpulapolanna a gagayyem ken aramid. Mangrugin a kaumana dagiti kakabsatna ket saanen a nasayaat ti panangsangona kadakuada. Ikkisanna ida ken ibagana nga umadayo ken adaywanda nga agmaymaysa tunggal asitganda a dumawat iti maysa a banag. Saannan a kasarsarita ida maipanggep iti aramidda ken dina payen ida pastreken iti kuartona. Dinan kayat ti agawid kalpasan ti klase; mapan ketdi iti balay dagiti gayyemna tapno maliklikanna ti agaywan "kadagidiay alikuteg nga ubbing." Madlawna no dadduma ti naladingit ken malmalday a langa iti matada no makitana ida iti sango ti panganan, ngem dina impalubos dayta a mangbaliw iti wagas a panangtratona kadakuada.

Estoria

Nadlaw ni Nancy a ti baket nga agindeg iti ngudo ti kalsada ti maysa kadagiti pannubok iti biagna. Magmaymaysa nga agbiag ni Misis Smith ket masansan a kasapulanna ti tulong ti balay ken iti paraanganna. Natulonganen ni Nancy iti sumagmamano a daras, ngem no aramidenna, saan la nga agdalus iti balay ken iti paraangan, ngem nasken pay a dumngeg iti sarsarita ni Misis Smith iti no mano nga oras. Narikna ni Nancy a sayang laeng ti oras, ket kaykayatna nga amang ti makilang-ay kadagiti gayyemna. Dinawat ti nanang ni Nancy a padasenna ti ageksperimento. Dinawatna a padasen ni Nancy ti mapan iti balay ni Misis Smith iti maysa laeng a malem iti makalawas ket saan la nga agdalus iti balayna, ngem napudno a dumngeg iti baket ken padasenna nga awaten dagiti banag nga ibagbagana. Imbagana a makabulan la nga aramiden ni Nancy ti kastoy, kalpasanna mabalinnan nga isardeng no kayatna. Inkeddeng ni Nancy a padasen ti eksperimento tapno sumardengen ni nanangna a mangringringgor kenkuana maipanggep ti ipapanna iti balay ni Misis Smith.

Iti umuna a lawas, inkarigatanna ti dimngeg ken ni Misis Smith, ket nariknana ti sangkabassit a pannakipagriknana iti baket iti pannakabigbigna iti kinarigat ti panagbiag daytoy. Iti simmaruno a lawas bayat ti panagdalus ken panagdengngegna, nangrugi a nabigbigna a dakkal ti nasursuro ni Misis Smith kadagiti amin a padasna ket saan met gayam unay makauma. Idi aggibus ti bulan, saan la nga ayat ken panagdayaw ti nariknana ken ni Misis Smith, ngem nariknana a pudno a napateg iti maysa a makasapul unay kenkuana.

Panaglilinnawag	<ul style="list-style-type: none"> • Asino a balasitang iti panagkunayo ti addaan iti katalinaayan a biag? Asino ti nakarikna iti kasayaatan iti biagna? Apay? • Ania dagiti sumagmamano a pagimbagan a masapa iti biag iti nalinteg a panagbiag? (Mabalinmo ti mangparnuay iti nasayaat nga ugali a nasapa; maikkan iti ad-adu a gundaway a dumur-as, sumayaat, rumang-ay, agdayaw iti bagi; maaddaan iti basbassit a gundaway a makaaramid iti nadagsen a biddut a mangitunda iti pannakapukaw iti panagraem iti bagi.)
-----------------	---

Imbaga ti Apo Kadatayo a ti “Kinatiri Dinto Pulos Pagragsakan”

Palagip iti mannursuro	Bagkaten ti sangabotelia a danum ken daga, ket kulogen a nasayaat tapno agbalin manen a narugit ti danum. Ilawlawag a kasungani ti natalinaay a panangipanamna a dumteng iti maysa a kas ken ni Nancy a mangikarkarigatan nga agbiag a nalinteg, kas iti “nadawel a baybay” ti maysa a tao a mangipalubos iti kinatiri iti biagna.
Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan	<p>Basaen ti Alma 41:10 ken Taga-Galacia 6:7.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasano ti riknatayo no makaaramidayo iti biddut? Apay a kaslatayo mariribukan? Kasano nga iladawanyo ti rikna ti nagbasol? Ania ti mapasamak iti pateg ti bagitayo no makariknatayo iti basol? Adda kadi pakaigidiatan ti panangawattayo iti bagitayo?
Panangidatag ti mannursuro	Ilawlawag a mapapatinatayo ti lubong a nasken nga iwaksitayo ti rikna ti basol imbes a liklikantayo ti agbasol a pakaigapuan ti rikna a nagbasol.
Panaglilinnawag	<p>Ilawlawag a naipasngaytayo amin a makaammo iti umno ken biddut. Masansan a maawagan daytoy a rikna iti pakinakem. “Ta adtoy, naited ti Espiritu ni Cristo iti tunggal tao, tapno maammuanna ti nasayaat manipud iti dakes” (Moroni 7:16). Tulongannatayo daytoy a mangbigbig no nakaaramidayo iti biddut ket pariknaannatayo a mangliklik iti dakes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ania ti mapasamak no ditayo ikaskaso a kanayon ti pakinakemtayo? (Agbalintayo a di makarikrikna iti parikna.)
Naadaw a sao	Kinuna ni Elder James E. Faust: “Adda dagiti mabalin a makarikna a mabalinda ti agbiag iti ania man a pagrukodan a kayatda wenno isingasing ti essemda. Iti gimong a nawaya ti kinapateg—nawaya ti dayaw, nawaya dagiti pagrukodan—adu met ti agbiag a nawaya ti riknada iti pateg ti bagi, panagdayaw iti bagi, ken dayaw” (iti Conference Report, Apr. 1981, p. 9; wenno Ensign, May 1981, p. 9).
Panaglilinnawag	<ul style="list-style-type: none"> • Apay a kuna ti Apo a ti kinatiri dinto pulos pagragsakan? Ania dagiti wagas a mariknatayo ti ad-adda a kinatalged ken naginggin-awa no addaantayo iti pagrukodan?

No Mapukaw ti Panagraem iti Bagi, Mabalin a Pasublien

Panaglilinnawag	<ul style="list-style-type: none"> • Kasano a mapasublityo ti napukaw a riknatayo iti pammatag iti bagi, panagdayaw iti bagi, ken dayaw?
Panangidatag ti mannursuro	Ilawlawag nga awan kadatayo ti dumakkel a di makaaramid iti biddut a banag. No mapukawtayo ti panagdayawtayo iti bagitayo ket mariknatayo ti basol, mabalintayo a baliwan ti bukodtayo a nakairuaman ken galad babaen ti panagbabawi. Iti panangawattayo iti pammakawan ti Apo nasaysayaat ti panagriknatayo iti bagitayo ngem iti dandani amin a banag.

Panangigibus

Ilawlawag a pasublien ti panagbabawi ken panangpakawan iti bagi ti talna ti panunot ken talinaay iti “nadawel a baybay” ti tao. Ilawlawag no kasano ti kalitnaw a pagbanagan ti danum iti botelia no masagat a pangikkat iti ania man a rugit a nabati. Mabalin a mapasubli ti bukodtayo a panagraem iti bagi no naan-anay ti panagbabawi ken pasublien ti nadalus a pakinakem.

Panangipakat iti Adalen

Paamiris manen kadagiti babbalasitang ti bukodda a tignay ken paikeddeng dagidiay a banag a nasken nga ibabawi wenno baliwanda tapno dumur-as ti panagraemda iti bagida.

*Panangtarawidwid Kadagiti
Bukod a Pamataudan*

GANDAT	Maawatan ti tunggal agtutubo a babai ti pateg ken pagimbagan ti nainsiriban a panangaramat iti panawen.
PANAGISAGANA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mangitugot iti papel ken lapis a saggaysa ti tunggal balasitang. 2. Iparang ti nadumaduma a pagorasan, kas iti hour glass wenno egg timer, nadumaduma a kita ti relo, ti relo nga adda ima ti segundona, wenno ti metronome. 3. Urnongen dagiti sumaganad para iti banag nga adalen a nailadawan iti adalen (mabalin a kayatyo a sanayen ti banag nga adalen sakbay ti klase): <ol style="list-style-type: none"> a. Maysa a garapon wenno nasin-aw a malukong. b. Umdas a batbato (1 agingga iti 1 1/2 a pulgada nga agtimbukel) a mangpunno iti garapon. c. Agarup a sangagantilia a darat, bagas, wenno asin. d. Sangagarapon a danum. 4. Mangisagana iti dua a kopia ti Lista ti Pagibasaran ti Nasantuan a Kasuratan (kitaen ti "Maorasan a panagsapul iti nasantuan a kasuratan"). Saan nga iraman dagiti balikas iti uneg ti panaklot. 5. Mangaramid iti paskil a mangipakita iti balakad iti nasanay iti kinalaing kas nailadawan iti adalen. 6. Mangdutok iti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sao a kayatyo.
<p>MAISINGASING A PANANGIDATAG ITI ADALEN</p> <p>Banag nga adalen</p> <p>Panaglilinnawag</p>	<p>Pakauna</p> <p>Iparang dagiti agduduma a pagorasan.</p> <p>Ipuesto dagiti pagorasan a kas iti egg timer, ti stop watch, wenno alarm clock, iti maysa a minuto ket ikabil ida iti sango ti klase.</p> <p>Nupay kasla nakabaybayag ti agtutugaw lattan, pagtugawen dagiti babbalasitang a naulimek ti maysa a minuto.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mano a minuto ti nalabit a nainsiriban ti panangaramattayo iti inaldaw? Mano ti di nainsiriban? • Ania ti mabalin a maileppas ti uneg ti sangapulo agingga iti sangapulo-ket-lima a minuto iti kanito a nainsiriban ti pannakaaramatna? • Mamatikayo kadi a dakayo ti agsungbat iti kanito nga aramatenyo? <p>Kalpasan ti isusungbat dagiti babbalasitang, ilawlawag nga adda maysa a banag a pagpapadaan ti amin a tao: addaan ti tunggal maysa iti naituding a panawenna iti inaldaw. Tunggal agtutubo a babai agsungbat iti panawen a naited kenkuana.</p>
Naorasan a panagsapul iti nasantuan a kasuratan	<p>Datayo ti Agsungbat No Kasano iti Panangaramattayo iti Panawentayo</p> <p>Ilawlawag nga isuronatayo dagiti nasantuan a kasuratan a mangaramat a nainsiriban iti panawen. Bingayen dagiti agtutubo a babai iti dua a grupo. Mangtuding iti parasurat iti tunggal grupo; ikkan iti lapis ken ti naisagana a Lista ti Pagibasaran ti Nasantuan a Kasuratan.</p>

Listaan ti Pagibasaran ti Nasantuan a Kasuratan

1. Adda (panawen) ti tunggal (panggep) (Eclesiastes 3:1).
2. Ti (puso) ti maysa a masirib a tao mapaglalasinna (ti panawen ken panangipato ti tiempo ken pannakaukom) (Eclesiastes 8:5).
3. Diyo (dadaelen) ti (panawenyo) (Doktrina ken Katulagan 60:13).
4. Nasken a (makednganda) iti (aramidda) . . . nga inwakas ti (naindagaan a bagi) kadagiti aldaw a (pannakapadasda) (1 Nephi 15:32).

Kalpasan ti tanda iti panangrugi, nasken a sapulen ti tunggal grupo dagiti pagibasaran ket nasken a punnuan ti parasurat ti tunggal blangko iti umno a balikas wenno kadagiti balikas. Saan a nasursurok ngem tallo a minuto. Pagsisinnublaten dagiti para surat a mangbasa kadagiti nalpasen a sao ti nasantuan a kasuratan.

Naadaw a sao

Pabasa iti maysa a kameng ti klase ti sumaganad a sao ni Presidente Brigham Young.

“Ita, kakabsat a babbai, . . . panawen laeng ti kakaisuna a puonan iti daga; . . . no umno ti pannakaaramatna, yegna ti nayon ti gin-awa, nam-ay, ken pannakapnekyo. Panunotentayo daytoy, ket saantayo a nakadalikepkep lattan, nga agdaddadael iti panawen” (Discourses of Brigham Young, sel. John A. Widstoe [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1941], p. 214).

Ti Nasamay a Panangaramat iti Panawen Mangyeg iti Naespirituan ken Naindagaan a Parabur

Panaglilinnawag

• Apay a saan a nasamay ti panangaramattayo iti panawentayo? (Paglilinnawagan daytoy a nasayaat, a pangibinglayan dagiti babbalasang iti pagarigan manipud iti bukodda a biag wenno biag dagiti dadduma.)

Penken a maagapad iti panaglilinnawag dagiti sumaganad a punto.

Dagiti mabalin a gapu ti pannakadadael ti panawen:

1. Saan a nasayaat a panagplano
2. Saan a panangikita a nasayaat kadagiti banag a maiwakas ken ti kapatgan nga unaen nga aramiden
3. Panangitungtungku
4. Saan a panangurnos iti panawen wenno kadagiti aramiden
5. Saan a panagaramat kadagiti umno nga alikamen wenno ramit wenno ti kasayaatan a wagas iti panangileppas iti aramiden
6. Panangaramat iti oras kadagiti saan a napateg a banag

Ilawlawag a mapagbalin ti panagplano, panangyuna iti kaskenan, panangurnos, panangrugi, ken panagaramat iti umno a ramit ken wagas mabalinda a basbassit ti pannakauppapay ken yad-adu dagiti mapartuat ti panagbiag. Ti nainsiriban a panangaramat iti oras ti mangitunda iti tao a mangnanam iti ad-adu a naespirituan ken naindagaan a parabur.

Dagiti amirisen a kasasaad ken panaglilinnawag

Dawaten kadagiti agtutubo a babbai a tumulong a mangrisut kadagiti sumaganad a kasasaad tapno agbunga iti ad-adu a naindagaan ken naespirituan a parabur para iti balasitang iti tunggal amirisen a kasasaad.

Umuna nga Amirisen a Kasasaad

Ni Ann, a presidente ti klase dagiti Agtutubo a Babbai ken aktibo nga estudiante iti sekundaria, agad-adal iti musika ken is-isu ti anak a babai iti pagtaengan. Kasla kanayon a naigubes ti panawenna kadagiti aramid iti eskuela a yaw-awidna, aramid iti Simbaan, panagsanay, miting, panangurnos iti bagi, ken dagiti pagrebbengan iti pagtaengan. Kasla awan a pulos ti panawenna nga agbasa iti nasantuan a kasuratan, makaturog no dadduma nga agkarkarag, ken masansan a maladaw kadagiti miting.

• Kasano a mananam ni Ann ti naurnos a panagbiag imbes nga agtutuok iti nakiro a wagas? (Nasken nga ammuenna no ania kadagiti banag ti kapatgan sana urnosen ti

panawenna a pakairamanan ti panagkararag, inaldaw a panagadal iti nasantuan a kasuratan, ken dadduma pay a banag.

Maikadua nga Amirisen a Kasasaad

Adu nga oras ti ar-aramaten ni Cristina a mangaywan kadagiti addina. Kayatna ti maaddaan iti ad-adu a panawen a dumur-as a naespirituan ken mangsanay kadagiti paglaingan iti panagtagibalay.

- Kasano a mapaggiddanna ti pagrebbenganna nga agaywan ken ti panangidur-asna iti naespirituan ken panagtagibalay? (Mabalinna nga isuro kadagiti ubbing dagiti adalen ken kanta iti ebanghelio; mangpanunot iti plano a mangisuro kadagiti addina a babbai nga agluto, agdait, wenno aniaman nga aramid iti ima, ibasana dagiti nasantuan a kasuratan ken estoria iti nasantuan a kasuratan kadagiti ubbing.)

Maikatlo nga Amirisen a Kasasaad

Ar-aramiden ni Lisa dagiti maipakumit kenkuana iti simbaan ken nalaing nga estudiante, naanep nga agrabaho, ken mannakitinnulong nga anak. Paglabsanna iti oras ti agdengngeg iti musika, aglangoy, agutob, ken agar-araapaap.

- Ania ti masaoyo iti wagas a panangpalabas ni Lisa iti panawenna? (Kasla adu ti maaramidan ni Lisa ken nasayaat ti panangar-aramatna iti panawenna. Nasken a mairaman iti aramidentayo ti panawen nga aginana, agaliwaksay, ken agpaliwa. Saan nga ipapan a kanayon nga awan ti pateg dagiti di naituding a panawen.

Pakagupgopan ti naadaw a sao

Pabasa ti sumaganad a naadaw a sao:

“Ti ‘pannakakumikom’ saan a nasken a kaipapananna ti nainsiriban a panangaramat iti panawen. Nasken nga adda panawen para iti panagpanunot ken naespirituan a panagdur-as kasta met ti panagaliwaksay: panawen a panagrukbab ken panawen a panangipeksa iti panagyamantayo iti kabaelantayo nga agrabaho, ken agpanunot, ken agkararag, ken agbasa, ken tumulong, ken agarapaap, ken agkatawa, ken agplano, ken agadal. . . .

“Ti panawen a busbosentayo a mangadal iti Amatayo iti Langit ti mangyeg kadagiti di naag-agapad a parabur kadatayo iti amin nga aldaw a panagbiagtayo” (John Longden, “Time Is of the Essence,” Improvement Era, June 1966, pp. 511-12).

Kasapulan ti Panagplano ti Nainsiriban a Panangaramat iti Panawen

Banag nga adalen

Painagan kadagiti agtutubo a babbai dagiti aramid a nasken nga iwakasda iti inaldaw (sumrek iti eskuela, mangan, maturog, mangaramid kadagiti inyawid nga aramiden, ken dadduma pay). Bayat ti pannakainagan dagitoy nga aramid, mangikabil iti saggaysa a bato iti garapon wenno malukong. (Ibagian ti malukong wenno garapon ti duapulo-ket-uppat-nga-oras nga aldaw.) Punnuen ti garapon iti bato. Panginaganen dagiti agtutubo a babbai iti sabali pay a bambanag a nasken nga aramidenda iti inaldaw (agbiahe a mapan ken agawid iti eskuela, agidalimanek iti nagiddaan, agsukat, agdigos, agdalus iti kuarto, agpakan iti dinguen, agkararag, agadal kadagiti nasantuan a kasuratan, agisagana kadagiti lupot, agsanay iti musika, tumabuno kadagiti miting iti Simbaan, ken dadduma pay). Iti pannakainagan dagitoy dadduma pay nga aramid, nayonan iti darat, bagas, wenno asin dagiti bato iti garapon agingga a kasla napunnon. (Ibagian ti darat dagitoy mainayon nga aramiden.) Akuen a kaarngi ti biag dagiti agtutubo a babbai ti pannakapunno ti garapon. Kalpasanna nayonan iti danum, nga ilawlawag nga uray iti aldaw a pannakakumikom adda panawen a panagutob, panagaliwaksay, ken dadduma pay a makaitag-ay nga aramid. (Ibagian ti danum dagitoy nga aramid.) Nasken nga ikagumaantayo amin a timbangan ti panangaramattayo iti panawentayo. Kasapulan ti naannad a panagplano ti pannakaiwakas amin a kasapulan ken tarigagaytayo.

Estoria

“Naminsan nga inasitgan ti nasanyay iti paglaingan a tao ti presidente ti dakkel a korporasion ti landok ket binalabalana ti serbisio ti pamastrekanna. ‘Saan a nasken,’ insungbat ti presidente, ‘saanak a manartarawidwid a kas iti amok ita. Kasapulanmi ti madagdagus nga aramid, saan a ti pannakaammo. No maitundanakami iti pannakaaramid iti ammomi a nasken, bayadanka iti ania man a kayatmo.’

“‘Nasayaat,’ insungbat ti pagyumanan. ‘Maikkanka iti maysa a banag iti uneg ti sumagmamano a minuto a mangpaadu iti maaramidan ken tignayyo iti limapulo a

porsiento. Umuna, isuratyo iti blangko a papel ti innem a kangrunaan nga aramid a nasken nga aramidenyo no bigat. Maikadua, urnosenyo manipud iti kapatgan. Maikatlo, alaenyo daytoy a papel apaman a sumrekkayo no bigat ket mangrugikayo iti umuna a nakalista. No malpasyo daytoy, isarunoy ti sumaruno, sa ti maikatlo. Aramidenyo daytoy agingga a panagaawid. Diyo pagdanagan no dudua wenno taltallo wenno uray ti la umuna ti maiwakasyo. Ar-aramidenyo ti kapatgan. Maikapat, isangratyo ti maudi a lima a minuto iti tunggal aldaw a panagtrabaho a panangilistayo iti “nasken” para iti aramidenyo iti sumuno nga aldaw.’

“Naipakaammo, a pinatulodan ti presidente ti pagyumanan iti \$25,000 para iti kapanunotan, \$1,000 para iti tunggal duapulo-ket-lima a minuto a nabusbos iti isasarungkar” (Teacher Development Program—In-service Series 2, 1971-72, Participant Materials, p. 58).

Iparang ti paskil a manginagan iti balakad ti nasanay iti paglaingan.

Balakad ti Nasanay iti Paglaingan

1. Isurat dagiti kapatgan a trabaho nga aramiden.
2. Numeruan dagitoy nga agsasaruno manipud iti kapatgan.
3. Rugian nga aramiden ti umuna iti agsapa.
4. No nalpasen ti umuna, isaruno ti maikadua sa dagiti sumarsaruno.
5. Tunggal rabii, mangaramid iti baro a listaan a maaramat iti sumuno nga aldaw.

• Kasano ti pannakairaman ti Nailangitan nga Amatayo iti daytoy a plano? (Dawaten ti tulong ti Amatayo iti panangaramat iti panawentayo ken iti panangpanunot kadagiti kangrunaan.)

Panagsurat

Iwaras dagiti blangko a papel ken lapis iti tunggal babbalasitang. Ibilin iti tunggal agtutubo a babai a pagkatluenda a batog ti papelda a suratanda ti umuna a dasig iti “Nasken Unay a Maaramid,” iti “Rumbeng a Maaramid” ti maikadua, sa “Kayat a Maaramid” ti maikatlo. Bilinen dagiti agtutubo a babai nga isuratda iti babaen ti paulo a “Nasken Unay a Maaramid” dagiti banag a nasken nga aramidenda no bigat; iti babaen ti paulo a “Rumbeng a Maaramid” dagiti banag nga aramidenda koma; ken iti babaen ti paulo a “Kayat a Maaramid” dagiti banag a pagaayatda nga aramiden. Kaarngi dagitoy dagiti banag a nainaganan iti aramid nga adalen iti bato, darat, ken danum. Panumeruan kadagiti agtutubo a babai dagiti banag iti maudi a dua a batog nga agsasaruno manipud iti kapatgan, ta dagitoy dagiti matibengda nga aramid.

Panangipakat iti Adalen

Pakita a naimbag kadagiti agtutubo a babai dagiti napateg a banag nga innagananda ket panunotenda no kasano a maaramatda ti panawenda iti kasayaatan a wagas a pangileppasda kadagiti kapatgan nga aramid kadagiti dua a maudi a batog. Isingasing a surotenda ti wagas ti nasanay iti paglaingan iti dua a lawas. Ikkan ida iti pawayway a mangipakaammo iti balligida iti dua a lawas.

Paregtaen dagiti babbalasitang nga agparintumeng ken umasidegda iti Apo babaen ti kararag iti binigat. Mabalin a makisaritada kenkuana maipanggep kadagiti rebbengen ken unaenda para iti dayta nga aldaw, dumawatda iti tulong ken pammaregta iti aramid, sada ipakaammo kenkuana ti banagna iti rabii.

Dagiti Masingasing nga Aramid

Babaen ti pammalubos ti obispo wenno presidente ti sanga, mangawis iti makabael unay a tao (kas pagarigan, ti estudiante iti kolehio, agtutubo nga ina, wenno dadduma a kameng ti purokoyo a naisalsalumina ti kinaurnosna) a mangibinglay iti ammoda no kasano ti panangaramat iti panawen ti maysa a tao iti umno unay.

GANDAT Mabigbig ti tunggal agtutubo a babai ti pateg ti trabaho.

- PANAGISANA
1. Mabalin nga aramiden no kayat: mangisagana iti libro ti himno tapno makanta dagiti babbalasitang ti himno num. 252 "Put Your Shoulder to the Wheel."
 2. Mabalin nga aramiden no kayat: Mangisagana iti dakkel a bato a nakaisuratan ti trabaho para iti tunggal babbalasitang.
 3. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai nga agsao maipanggep iti trabaho a nakairamananna ken sabali pay nga agtutubo a babai nga agsao maipanggep iti proyekto ti serbisio a kas nailadawan iti adalen.
 4. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenna naadaw a sao a kayatyo.

MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN

Ti Trabaho ti Kangrunaan a Paset ti Plano ti Ebanghelio

Pagdenggen dagiti babbalasitang bayat ti panagsaoyo ken ingatoda dagiti imada a mangipakita no ania a balikas ti mangted kadakuada iti nasayaat a rikna. Sawen dagiti a balikas—bakasion, pagsapulan, aliwaksay, trabaho—nga agsarimaddeng kalpasan ti tunggal maysa tapno maisurat dagiti sungbat.

Ilawlawag a saan a kanayon a makaay-ayo kadatayo ti maipanggep iti trabaho. Ngem pudno a mangted iti nalabon a parabur iti biagtayo iti kabaelan ken gundaway nga agrabaho.

- Kasano ngata koma ti pannakaigidiat ti biagyo ita no nagkedked dagiti dadakkelyo nga agrabaho para kadakayo?
- Ania ngata koma ti kasasaad ti Simbaan ita no nagkedked dagiti immuna a kameng ti Simbaan nga agrabaho?

Nasantuan a kasuratan Basaenyo nga aggididdan ti Moises 5:1 ken Exodo 20:9.

Naadaw a sao Ilawlawag nga insurodatayo dagiti propeta iti ud-udina nga aldaw nga agaggaget, makapagwaywayas, ken makaisayangkat-iti-bagi. Basaen ti sumaganad a palawag:

"Awan ti pudno a Santo iti Ud-udina nga Aldaw, no kabaelan ti bagi ken panunotna ti agdisnudo a mangyakar iti dadagsenna wenna iti pagsayaatan ti kaamaanna iti maysa a tao. Agingga a kabaelanna, babaen ti pammaregta ti Apo ken ti bukodna a pagbannogan, isapulanna ti bagi ken ti kaamaanna iti naespirituan ken naindagaan a kasapulanda iti biag" (Spencer W. Kimball, iti Conference Report, Oct. 1977, p. 124; wenna Ensign, Nov. 1977, pp. 77–78).

Naadaw a sao Idi nayam-ammo ti agdama a programa ti pagimbagan, imbaga ti Umuna a Pangulueng: "Kangrunaan a panggepmi [ti] mangikabil, agingga iti mabalin, iti wagas a mangpaksiat iti lunod ti kinasadut, mangrubsu kadagiti kinadakes ti panagipadawat, ket mapatibker manen kadagiti tao ti panagwaywayas, kinagaget, panagsalimetmet ken panagdayaw iti bagi. Panggep ti Simbaan ti tumulong kadagiti tao a mangtulong iti bagbagida. Mabaliwan manen a maipangruna ti trabaho a kas maipangruna a pagbatayan iti panagbiag dagiti kameng iti Simbaantayo" (iti Conference Report, Oct. 1936, p. 3).

Panaglilinnawag
ken pisarra

- Apay a nasken a ti trabaho ti "maipangruna a pagbatayan iti panagbiagtayo"?
- Apay a maawagan iti "lunod" ti kinasadut? Ania dagiti kinadakes ti panagipadawat"?

	<ul style="list-style-type: none"> • Ania dagiti parabur a maited kadatayo no surotentayo daytoy a pagbatayan? (Isurat dagiti balikas a panagwaywayas, kinagaget, panagsalimetmet, ken panagdayaw iti bagi iti pisarra.)
Panaglilinnawag	Damagen kadagiti agtutubo a babai no asino kadakuada ti nagsakiten iti nakaro ket awan ti maaramidda. No nagpaut daytoy, ania ti riknada iti dida pannakaaramid iti kabassitan nga aramid iti panangtaripatoda iti bagida?
Panangidatag ti mannursuro	Maysa nga agtutubo a babai ti nagtalinaed iti iddana iti intero a kalgaw gapu iti nakaro a sakit ti nangikari a saanton nga agdayengdeng a bumangon iti agsapa. Nalaus ti panagyamanna iti pannakaaramatna manen kadagiti takiagna iti panangipatungpalna iti kasapulan nga trabahona. Ilawlawag a maysa kadagiti kapatgan a paset ti panangtun-oy iti ragsak ti panangpasayaat iti galad ti sitatallugod a panagtrabaho. Ti trabahotayo mabalina a makapnek, makaay-ayo, makapakarit, makaitag-ay iti panunot, adu ti kasapulanna, ken managparnuay. Saan a nasken a makauma, makasasadut, makatektek, makaidagel, wenno saan a makapakarit. Ikeddeng ti galadtayo no ania kadagitoy a panirigan ti awatentayo. Maysa a babai ti nakasursuro iti daytoy napateg nga adal kas nailadawan iti sumaganad nga estoria:
Estoria	<p>“Pito a tawenen ti napalabas, rinugian ni Ann Clynick ti serbisiona a panagaywan iti pagtaenganna tapno maliklikannan ti agsapul iti agmalem-a-pagsapulan iti ruar ti pagtaenganna.</p> <p>“Iti kaadda ti uppat a babassit nga ubbing iti pagtaengan ken maysa nga ubing iti eskuela iti dayta a panawen, ken iti panagparikutda iti pakaseknan ti kuarta iti kaamaan, saan a parikut no agrabaho man wenno saan, ngem no ania laeng a trabaho ti sanguenna. . . .</p> <p>“Idinto a narisuten ti plano [ti parikut a kaaddana iti pagtaengan a kaduana dagiti ubbing], nangparnuay iti sabali iti saan a mabayag.</p> <p>“‘Kagurak,’ kinunana, ‘Agtatrabahoakon iti 60 nga oras iti makalawas a mangtaripato kadagiti annak ti tattao. Diak pulos napadasan ti nagaywan idi agtutuboak. Kinapudnona, saanak a naragsak iti pannakikaduak kadagiti ubbing, malaksid kadagiti bukodko. Ket ad-adda nga agtukiadak iti kasasaad gapu ta mariknak a mapilpilitak iti daytoy. Makauppapay daytoy.</p> <p>“‘Ngem diak makapagsardeng ken saanak a rummuar a mapan agrabaho.’</p> <p>“Iti umuna a dua a tawen, gagangay a nagsagaba iti inaldaw, a pinadasna nga isamsamira ti mamin-adu a panagsukat iti lampin iti panagdalus iti balay ken panagluto, kadagiti karit iti panangibais iti kired dagiti sangapul nga ubbing—dagiti annakna ken sabali pay nga innem.</p> <p>“Iti maysa nga aldaw nabasak ti sinurat ti maysa a Nangato nga Agrebbeng a nangsarita maipapan iti lalaki a simmarungkar iti babai a para lampaso nga addaan iti makauma nga aramid a manglampaso kadagiti agdan . . . iti inaldaw.</p> <p>“Idi inyasug ti babai ti makauma a panagbiagna, inlawlawag ti lalaki a no adda la pagsapulanna padasenna nga aramiden nga ad-adda a makaay-ayo babaen ti panangtakuatna iti amin a maipanggep iti daytoy. . . .</p> <p>“No ania ti naaramid kaniak dayta nga estoria isu ti pannakabigbigko a ti galadmo maipanggep iti ar-aramidem ti napateg, a saan a nasken a ti pagsapulan a mismo,’ kinuna ni Sister Clynick.</p> <p>“Manipud idin, inkeddengko nga adalek amin a maadalko maipanggep iti panagtaripato iti ubbing.’ . . . Simrek iti [adu] a klase. . . . Addaan itan iti programa a nasayaat ti pannakaurnosna ta addan naan-anay a kurikulumna para kadagiti ubbing a naplano a mayun-una iti tinawen. Adda listaan dagiti agur-uray iti serbisiona. . . .</p> <p>“Isu a ti napasamak iti uneg ti pito a napalabas a tawen, mariknak a naaramidko ti banag a kinagura ken pakaum-ummaak, babaen laeng ti panangbaliwko iti ugalik,’ kinuna ni Sister Clynick. . . .</p> <p>“Adu ti banag a naadalko, immadu ti ammok ket magustuak ti ar-aramidek” (John Forster, “Attitude—Not Necessarily Job Itself—Is Important,” Church News, 29 May 1982, p. 12).</p>

Panaglilinnawag Damagen kadagiti agtutubo a babbai no adda kadakuada umarngi iti padas a kayatda nga ibinglay.

- Kasano a maipatungpal daytoy a padas iti kasapulan a klase iti eskuela, trabaho iti balay, pagpalabsan a pagsapulan, wenno pagrebbengan iti simbaan a kasla saan a makaay-ayo? Kasano a maaringan ti galadtayo iti panagtrabahotayo? Ania dagiti gungguna iti trabaho a nasaayat ti pannakaiwakasna?

Naadaw a sao Basaen ti sumaganad a palawag:

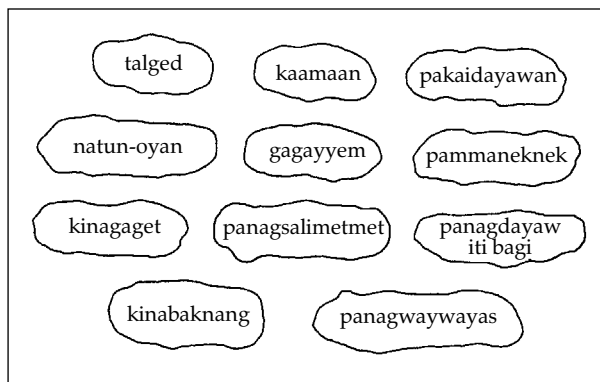
“Diyo kaano man tagtagibassiten dagiti mangmangged iti panggedan a nababbaba ti matgedan. Adda naindaklan a pakaidayawan ken pateg iti ania man a napudno a panggedan. Diyo aramaten ti balikas a nababa iti ania man a trabaho a mangpasayaat iti lubong wenno dagiti tao nga agindeg iti daytoy.

“Awan ti pakaibabainan iti ania man a nadayaw a trabaho” (Boyd K. Packer, iti Conference Report, Apr. 1982, p. 121; wenno Ensign, May 1982, p. 84).

Napateg ti Trabaho iti Naindagaan, Naigimongan, ken Naespirituan a Pagimbagantayo

Estoria Naminsan nga immasideg ti agbibiahe iti ayus a naibalangan iti pagnaanna. Adda nagparang a gangganaet ket imbaga kenkuana a no pumidut iti sumagmamano a bato ket ibolsana, inton makadanon iti papananna, makariktanto iti agpadpada a liday ken ragsak. Inaramidna ti kas iti imbaga ti gangganaet ket nagluganen. Idi dumteng iti sumaruno nga away, kinautna dagiti bato iti bolsana ket iti siddaawna nagbalinda a napateg a batonsileng. Naammuanna ti kayat a sawen ti gangganaet. Naldayan ta saan a nangibolsa iti adu a bato, ngem naragsakan ta nakaibolsa iti kas iti naibolsana.

Panaglilinnawag iti pisarra Mangiladawan iti nagtimbukel a mangibagi kadagiti bato iti pisarra. Isurat kadakuada dagiti mapagsasaritaan iti sumaganad a panaglilinnawag kas naipakita. Takkuban dagiti uppat a balikas nga addan iti pisarra manipud iti napalabas a panaglilinnawagyo: panagwaywayas, kinagaget, panagsalimetmet, ken panagdayaw iti bagi.

Panaglilinnawag

- No maysa kadakayo daytoy nga agbibiahe iti gibus ti panagbiagyo, ania ti mabalin nga isimbolo dagiti bato kadakayo?
- Ania dagiti panggepyo a tun-oyen a kayatyo a gund-oden? Ania dagiti saguday ken kukua a kayatyo a magun-od bayat ti panagbiagyo?
- Kasano ti mabalin a mariknayonto iti biagyo no diyo gundawayan dagiti gundaway a panagpidutyo kadagiti “bato” a kayatyo?

Daniw Ti sabali a wagas a panangipeksa iti daytoy a kapanunotan ti sumaganad: Ta amin a naliday a balikas ti dila wenno pluma Dagitoy ti kalidayan: “Nalabit koma!” (John Greenleaf Whittier, “Maud Muller,” A Treasury of the Familiar, ed. Ralph, L. Woods [New York: Macmillan Publishing Co., 1942], p. 236.)

Panangidatag ti mannursuro Ilawlawag nga, iti pagdaksanna, adu a tao ti di makagaw-at iti panggepda a tun-oyen wenno saan a makagun-od iti intudingda nga aramiden gapu laeng ta saanda a kayat ti agrabaho wenno dida inggaed ti nagtrabaho. Saanda a sisasagana a “mangikaro” para iti ragsak a mabalinda a tun-oyen. Adu kadagiti tao a mangtalunton iti dana ti biag ti di

makaawat a kabaelanda, nga awan salamangka, a baliwan ti arapaapda a pumayso— babaen ti panangigubesda kadakuada.

Naadaw a sao

Basaen ti sumaganad a palawag:

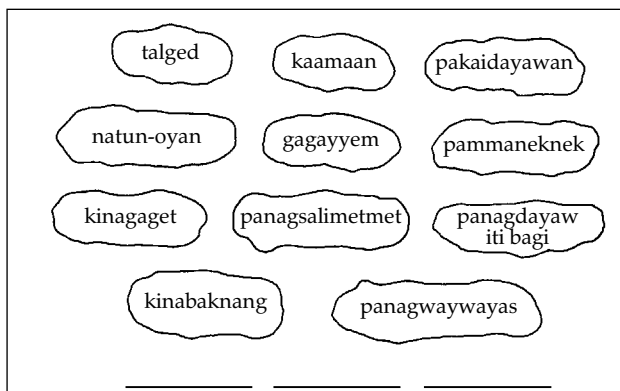
“Awan ti naarian a kalsada nga agturing iti ania man a panagsursuro uray ania man daytoy. . . . Awan ti naarian a kalsada nga agturing iti ania man a napateg. Awan ti maikari a teggeden wenno dumteng a naidumduma a pakaay-ayuan malaksid iti panangigubes nga agrabaho. Awan bibiangko uray no kasano ti kinasiriby, agtultuloy daytoy nga annuroten’ (J. Reuben Clark, Jr., kas naadaw iti Vital Quotations, inurnong ni Emerson Roy West [Salt Lake City: Bookcraft, 1968], pp. 401–2).

Panangidatag ti mannursuro ken pisarra

Ilawlawag a mabalintayo a rukoden dagiti nasayaat a banagen ti trabaho iti tallo a kangrunaan a wagas.

Iti babaen “dagiti bato”? iti pisarra, mangikur-it iti tallo a linia ken bay-an ida a blangko. Iti panagtultuloy ti panaglilinnawag, punnuan dagiti blangko kadagiti balikas a naindagaan, ken naespirituan.

Inayon iti pisarra:

Isurat ti balikas a naindagaan iti umuna a blangko. Ilawlawag a kasapulan ti panagtrabaho para iti panagbiagtayo.

Naadaw a sao

“Amin a magun-odtayo iti biag a banag a kasapulan dumtengda a kas bunga ti panagtrabaho ken pannarabay ti Dios. Ti laeng trabaho ti pamataudan kadagiti kasapulan iti biag” (Ezra Taft Benson, iti Conference Report, Oct. 1980, p. 45; wenno Ensign, Nov. 1980, p. 32).

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag nga ammotayo nga adda met kuarta a kaipasangan ti trabaho. Gagangay a mabayadan wenno magunggonaantayo a maibatay iti paglaingan, kinalaing, ken kinamatalektayo.

- Ania dagiti addang a kasapulantayo a yaskaw a para iti masakbayan ti naindagaan a pagimbagantayo?
- Ania dagiti galad a mabalina mangtubeng kadtayo a makasursuro nga agrabaho tapno maipaayan ti bukodtayo a naindagaan a kasapulan?
- Kasano a makatulong kadakayo ti kinatallugod nga agrabaho iti aramidyo iti eskuela ken iti panagbiag ti kaamaanyo?

Panangidatag ti kameng ti klase

Pasarita iti agtutubo a babai ti maipanggep iti sumagmamano a trabahona. Sadino ti nakasursuruanna a mangaramid iti trabahona? Kasano a magustuanna daytoy? Kasano ti panangidur-as wenno panangnayonna ti paglainganna?

Naadaw a sao

Iti bitlana kadagiti estudiante ti kolehio, impaganetget ni Elder Dallin H. Oaks, agdama idi a presidente ti Brigham Young University, ti pannakasapul dagiti estudiante nga agsursuro nga agrabaho ken mangdisiplina iti bagida.

“Basbassit ti bilang dagiti banag a mangpaspasakit iti nakemko ngem iti pannakakitak kadagiti agtutubo a lallaki ken babai a di makabigbig ti naitalimeng a paglainganda, a di . . . mangdisiplina iti bagida iti trabaho a nasken iti pananggun-od iti paglaingan ken panagsursuro a galad ti nasayaat nga edukasion. Adu ti nalabes a kinasadut, nalabes a panagbuya iti television, nalabes a panagbilbilag iti arubayan, nalabes a panagragsak, nalabes a panagpannurray iti kapanunotan ken aramid dagiti dadduma, nakurang a

	panagtalek-iti-bagi" (Dallin H. Oaks, "The Formula for Success at BYU," <i>Speeches of the Year, 1979</i> [Provo: Brigham Young University Press, 1980] p. 169).
Panaglilinnawag	Paglilinnawagan dagiti lapped ti trabaho nga inagapad ni Presidente Oaks. <ul style="list-style-type: none"> • Kasano a madisiplinaantayo ti bagitayo nga agaramid iti nasaysayaat iti eskuela? Ania ti kinasadut? • Ania ti sumagmamano nga ugali ken kananakem a mangiliklik kadatayo iti panangdadael iti naitalimeng a paglaingantayo?
Pisarra	Isurat ti balikas a kagimongan iti maikadua a blangko. <p>Basaen ken markaen dagiti sumaganad a nasantuan a kasuratan: Doktrina ken Katulagan 68:31; 42:42; 75:29.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasano a ti kinasadut iturongna dagiti tao iti managbasol nga aramid? Paglilinnawagan dagiti bunga ti kinasadut iti maysa a tao, iti kaamaan, ken iti baranggaytayo?
Naadaw a sao	Pabasa ti masao ni Elder Neal A. Maxwell maipanggep iti pagrebengantayo iti gimong nga agtrabaho: <p>"No masapatayo a makasursuro nga agtrabaho agbalintayo a nasaysayaat a tao, nasaysayaat a kameng ti kaamaan, nasaysayaat a kaarruba, ken nasaysayaat a disipulo ni Jesucristo, nga isu a mismo nakasursuro nga agkarpintero" ("<i>Gospel of Work</i>," Friend, June 1975, p. 7).</p>
Panaglilinnawag	<ul style="list-style-type: none"> • Kasano a ti kinatallugodtayo nga agtrabaho maparaburanna ti biag dagiti dadduma a kameng ti kaamaantayo? Kadagiti gagayyemtayo iti eskuela? Kadagiti tao iti puroktayo?
Panangidatag ti kameng ti klase	Ibaga iti agtutubo a babai nga ipakaammona ti riknana maipanggep iti proyekto nga agserbi. Ania a trabaho ti naiwakas? Kasano a nakatulong kadagiti dadduma? Kasano ti panangsunbatda? Kasano ti riknana?
Panangidatag ti mannursuro	Ipaganget a ti nasaranta a gimong agsadag iti kinatallugod dagiti kameng a makitinnulong. Saantayo a maipatungpal ti rebengentayo kas estudiante, misionario, dadaulo, nagannak, ken makipagili malaksid no agsursurotayo nga agtrabaho.
Pisarra	Isurat ti balikas a naespirituan iti maikatlo a blangko.
Panangidatag ti mannursuro	Ilawlawag a naammuan da Adan ken Eva nga inlunod ti Apo ti daga a para iti pagimbaganda (kitaen ti Moises 4:23). <ul style="list-style-type: none"> • Apay a pudno a nagimbagan da Adan ken Eva ti pannakailunod ti daga? Ania a kababalin ti mapataud kadakuada idi kasapulanda nga agtrabaho? • Ania ti mapasamak iti kararuatayo no agtrabahotayo? No saantayo nga agtrabaho?
Panaglilinnawag iti nasantuan a kasuratan	Basaen nga aggidan ti Doktrina ken Katulagan 75:3–5. Ania ti imbaga kadatayo ti Apo nga aramidantayo? Anianto ti gunggonatayo?

Panangigibus

Naadaw a sao	"Kaduanatayo ti Dios a nagparsua. Inikkannatayo iti kabaelan a mangaramid iti trabaho a dina naiwakas, a mangaramat iti pigsang, a mangminas iti minas, mamagbalin kadagiti kinabaknang ti daga a para iti pagimbagantayo. Ngem kangrunaanna, ammo ti Apo a lumtaw ti bugas ti kinatao iti natuok a trabaho" (J. Richard Clarke, iti Conference Report, Apr. 1982, pp. 109–10; wenna Ensign, May 1982, p. 77).
(Mabalin a kantaen no kayat) kanta	Kantaen wenna basaen amin a berso ti "Put Your Shoulder to the Wheel" (Hymns, no. 252).

Panangipakat iti Adalen

Ikkan dagiti babbalasitang iti saggaysada a dakkal a bato a naisurat iti daytoy ti balikas a trabaho. Parengaen ti tunggal maysa a mangpasayaat iti paglainganna ken ti kananakemna maipanggep iti trabaho.

GANDAT Maawatan ti tunggal agtutubo a babai ti panggep ken pateg ti adalna iti unos ti panagbiagna.

PANAGISAGANA

1. Ladawan 20, Agtutubo a Babai iti Panggedanna; ladawan 21, Agkabannuag nga Ina a Mangtultulong Kadagiti Annakna nga Agbasa; ladawan 22, Agtutubo a Babai a Mangisursuro iti Miting ti Simbaan. Masarakan amin iti likud ti pagbasaan.
2. Mabalin nga aramiden no kayat: Mangisagana iti iparang a kasapulan iti edukasion kas kadagiti libro, nasantuan a kasuratan, libro ti musika, panguged.
3. Mabalin nga aramiden no kayat: Mangisagana iti tallo a balikas a naisurat iti papel nga agkuna: "Iti panggedan," "Iti pagtaengan," "Iti Simbaan ken purok."
4. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenna naadaw a sao a kayatyo.

MAISINGASING A
PANGIDATAG
ITI ADALEN

Estoria

Pakauna

Sinarita ni Jeffrey R. Holland, bayat ti kinapresidentena iti Unibersidad ni Brigham Young, ti sumaganad nga estoria:

"Kayatko a saritaen kadakayo ti pudno nga estoria maipanggep iti agtutubo a lalaki a saan a naikkan iti gundaway a makapagadal iti nangato. Natay ni tatangna, a bassit ti kuarta a nabatina iti kaamaan ti barito. Iti maysa nga aldaw nagsakit ti barito iti nakaro a burtong ket nasken a mangliwat iti mabayag iti eskuela.

"In-inut a simmayaat ti salun-atna, ket naragsakan a makapagsubli manen iti eskuela. Ngem makatawen laeng ti nakun-osna iti eskuela, maikapito laeng ti naturposna, idi naskenen nga agsardeng. Nasken idin nga agsapulda iti kabsatna a lalaki iti panggedan tapno makatulongda a mangged iti kuarta nga igatangda iti taraon ken pagan-anay a kasapulan ti kaamaan.

"Inggaed ti baro ti nagtrabaho, dimmakel a napigpigs, ken adu ti nasursurona kadagiti padasna. Agbasa kadagiti libro no adda panawenna, ket nagessem a nangsursuro kadagiti banag a nalibtawanna gapu iti dina panagtuloy a nageskuela. Masansan a makunana ti ladingitna iti kaawan ti pormal nga adalna. Naimbag a lalaki ket inggaedna ti nagtrabaho a pangidur-asna iti bagina. Ket intultuloyna ti nangnamnama a dumtengto ti panawen a makapagsubli manen iti eskuela. Ngem pulos a di dimteng dayta a gundaway. Tatangko daytoy barito a dimmakel a nagkalikagum a mangituloy iti panagadalna.

"Gapu iti padas ni tatang, magagaran unay a makaadalak. Idi nakunak, 'Ngem diak kayat ti agadal,' kinunana, 'Siak ngarud ti mangsukat kenka. Mayat ngata daydiay maestra? Diak la ammo no umsekak iti tugawyo.'

"Kanayon a pagkatkatawaak dayta gapu ta makigtot la ketdi ti maestrak a makakita iti lakay nga agad-adal, ken *ammok* a di umsek iti bassit a tugawko. Isu a nagadalak.

"Idi agangay a nakaturposakon iti sekundaria, nakapagmisionakon, ken nalpaskon ti kursok iti kolehio, intuloyko ti nangala iti doktorado iti pagadalan idiay Inglatera. . . .

"Idi naawatko ti diplomak kayatko nga ited ken ni tatang. Pulos a di pay nakaawat iti diploma ti panagturpos iti ania man a pagadalan ket napanunotko a maikari kenkuana daytoy. Imbagak kenkuana nga uray no naganko ti naisurat iti daytoy, nasken nga isu ti rumbeng a pakaisagutanna. Imbagak kenkuana a nalabit a nagbidudta laeng iti panangisuratda. Nagkatawa iti dayta sa naglua kalpasanna. Diak idi masinunuo no apay

a naglua—ngem ammok itan” (“Do You Think I Can Fit into Your Seat?” *Friend*, Sept. 1978, pp. 6–7).

Panaglilinnawag

• Iti panagkunayo nasursuro kadi daytoy ama ken ti anakna a lalaki ti pateg ti adal? Kasano a makatulong kadatayo daytoy a pagwadan nga ad-adda a maay-ayo kadagiti gundaway nga adda kadatayo no nakaadaltayo?

Nabalakadantayo nga Agadal

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a kanayondatayo a parparegtaen dagiti dadaulo ti Simbaan nga agadal. Intuloy dagidi nagkauna a kameng a Mormon, iti baet ti kanayon a pannakaidaddadanes ken panagakar-akarda, ti nagsisinnuro. Adal ti kanayon a maipangpangruna. Nagitugtugotda iti nadumaduma a libro, ket sadino man ti papananda, di agbayag nakaipatakderdan iti pagadalan.

Nasantuan a kasuratan ken panaglilinnawag iti pisarra

Paukrad ken pabasa kadagiti agtutubo a babai ti Doktrina ken Katulagan 88:118. Ilawlawag nga iti daytoy a nasantuan a kasuratan ken iti dadduma a lugar, binilinnatayo ti Apo nga agadal.

• Ania iti panagkunayo ti kayat ti Apo nga adalentayo? Isurat iti pisarra ti sungbat dagiti babbalasitang. Sa basaen ti Doktrina ken Katulagan 88:77–79 ket inayon iti listaan dagiti banag a di naagapad.

• Ania dagiti banag nga ad-adalenyo ita a tumultulong kadakayo a mangadal kadagiti banag nga adda iti listaan?

Naadaw a sao

Intultuloy dagiti dadaulo ti Simbaantayo nga inikkan iti naan-anay a panangipateg iti adal. Dua kadagiti propetatayo iti kabaruan a panawen ti nangted iti daytoy a balakad:

“Naikumiten ti Simbaan manipud pay idi punganay iti pagbatayan a ‘gloria ti Dios ti saririt.’ (Doktrina ken Katulagan 93:36.) Paregtaentayo ngarud dagiti taotayo nga agadal ken agsagana a mangipaay iti serbisio babaen ti panunot ken pigsada.

“Adda dagiti agiray iti pormal a panagsanay iti unibersidad, ket adda dagiti ad-adda nga agiray nga agsanay iti panarasan a bokasional. Marikna a nasken nga umawat dagiti taotayo iti dayta a kita ti panagsanay nga ad-adda a maibagay kadagiti pagesman ken talentoda. Iti man propesyon, iti arte, wenna iti panggedan; panagsanay man iti unibersidad wenna bokasional, padayawan ken paregtaentayo daytoy” (Spencer W. Kimball, iti Conference Report, Oct. 1977, pp. 4–5; wenna *Ensign*, Nov. 1977, p. 4).

“Nabayagen a bigbigbigen ti Simbaan ti adal a kas kangrunaan a pagrebbengan ti tunggal kaputotan kadagiti sumarsaruno kenkuana ken iti tunggal tao iti bagina. Naikkan ti tunggal maysa kadatayo iti nadiosan a talugading, agnanayon, ken nasaririt a nabia. Ngarud, rebbengentayo a paregtaen ken biagen ti managtunton a rikna, nga agsursuro ken agtultuloy nga agsursuro iti amin a maipanggep kadatayo, kadagiti padatayo a tao, iti lubongtayo, ken ti Diostayo” (Hugh B. Brown, iti Conference Report, Apr. 1968, p. 101; wenna iti *Improvement Era*, June 1968, p. 34).

Ti Adal Mabalina a Pakairanudan iti Unos ti Panagbiagtayo

Panaglilinnawag iti pisarra

Ilawlawag nga adu a gundaway ti idiaya ti adal kadagiti naindagaan ken naespirituan a ragrapatentayo.

• Kasano a matulongannatayo ti adal iti unos ti panagbiagtayo?

Isurat ti sungbat dagiti babbalasitang iti pisarra. Penken a mapaglilinnawagan dagiti sumaganad a punto.

Ladawan ken balikas a naisurat iti papel

1. (Ipaskil ti balikas a naisurat iti papel nga “iti panggedan” ken iparang ti ladawan ti agtutubo a babai iti panggedan.) Ilawlawag nga ipaayannatayo ti adal iti paglaingan ken panggedan a tumulong kadatayo a mangtun-oy iti nabunga a pagsapulan. Napateg daytoy kadagiti agtutubo a babai kasta met kadagiti agtutubo a lallaki, a kas ipamatmat iti sumaganad a palawag:

Naadaw a sao ken panaglilinnawag

“Adda dagiti di maliklikan a gapu ti panagplano dagiti kabsattayo a babai maipanggep iti pagsapulan. . . . Kayatmi a tun-oyenda amin nga adal ken panagsanay iti bokasional nga adda sakbay a mangasawada. No mabaloda wenna makisinada ket kasapulanda ti

agtrabaho, kayatmi a maaddaanda iti nadayaw ken nabunga a pagsapulan. No saan nga agasawa ti kabsat a babai, adda amin kenkuana ti karbengan a maikappeng iti pagsapulan a pakaipatganna kadagiti talento ken sagut kenkuana” (Howard W. Hunter, *Ensign*, Nov. 1975, p. 124).

- Ania dagiti gapu a pagsaganaantayo para iti pagsapulan? Kasano a makatulong kadatayo ti nasayaat nga adal nga agsagana para iti pagsapulan?
- Apay a napateg ti naynay a papan iti eskuela, agadal, ken agplano para iti adal? Ania ti ibunga ti panagadal ken panagplanoyo ita iti masakbayanyo?

Ladawan ken balikas a naisurat iti papel

2. (Ipaskil ti balikas a naisurat iti papel nga “Iti pagtaengan” ken iparang ti ladawan ti agtutubo nga ina a tumultulong kadagiti annakna nga agbasa.) Ilawlawag a ti nasayaat nga adal makatulong kadatayo nga agbalin a nasaysayaat nga inna ken agtagibalay.

Naadaw a sao

“Awan iti makuna a nalabes unay a pangadal kadagiti agtutubo a babai. Dadakkel a pagrebbengan ti mayawatto kadakuada. Maipakumitto a kangrunaan kadagiti imada ti panangmuli iti nadalus nga aw-awid ken kapanunotan dagiti agtutubo. Bay-an dagiti babai ti pagilientayo nga agbalinda a nasaririt ket pudno a kastanto met dagiti annakda. Ti umno nga adal ti lalaki ikeddengnanto ti pagimbaganna. Ngem ti pagsayaatan ti intero a kaamaan agtalged iti umno nga adal iti babai” (George Q. Cannon, *Gospel Truth*, sal. Jerreld L. Newquist, [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1974], 2:138).

Panaglilinnawag

- Kasano a pakairanudan ti kaamaan ti adal ti babai?

Ladawan ken balikas a naisurat iti papel

3. Ipaskil dagiti balikas a naisurat iti papel nga “Iti Simbaan ken purok” ket iparang ti ladawan ti agtutubo a babai a mangisursuro iti miting iti simbaan. Ilawlawag a no nasaysayaat ti pannakapagsagana ti babai, ad-adda a makatulong iti simbaan ken iti purok. Maysa ti adal kadagiti kasayaatan a wagas a pakaisaganaanna iti bagina nga agserbi.

Tapno matulongan dagiti babbalasitang a mangpanunot ti maipanggep iti adu a wagas a pakaaramatanda iti adalda iti panagserbida iti simbaan ken iti purok, ita ken iti masakbayan, saludsoden dagiti sumaganad a saludsod:

- Kasano a maaramatyo ti adalyo iti panangisuroyo iti klase ti Primaria? iti isasarungkar a mangisuro? Iti panangisuro iti klase dagiti nataengan iti Pagadalan iti Domingo? Iti pannangted iti mensahe iti Simbaan?
- Kasano a maaramatyo ti adalyo iti itutulungyo kadagiti masakit a tao? Iti itutulungyo kadagiti tao nga awanan iti nasayaat a trabaho?
- Kasano a maaramatyo ti adalyo iti itutulungyo kadagiti ubbing iti kaarrubayo nga awanan iti napateg nga ar-aramiden bayat ti bakasion iti kalgaw?

Dawaten a mangisingasing dagiti babbalasitang iti ania man a sabali a wagas nga ad-adda a pakapagsaganaanda nga agserbi no adda adalda.

Panangigibus

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a napateg ti adal a paset ti idudur-astayo iti daga. Bayat ti panagdur-as ti ammotayo, masursurotayo a dayawen amin dagiti inted kadatayo ti Apo. Tulongandatoyo dagiti mainayon nga ammo ken panagsanay nga agadal iti amin a panirigan ti biagtayo ken nalaklakatayo a bangonen ti pagarian ti Dios. Awan ti nasaysayaat wenno nalaklaka a panawen a pananggun-od iti nasayaat nga adal ngem iti kinaagtutubotayo. Nasken a gundawayantayo dagiti adda a gundaway nga agadal ken agsukisoktayo iti pagsiriban iti amin a wagas.

Panangipakat iti adalen

Paregtaen ti tunggal agtutubo a babai a manggundaway iti agur-uray nga adal kenkuana iti agdama. Isingasing a mangpili iti maysa nga asignatura iti pagadalan wenno paset ti ebanghelio nga ad-adda a kayatna a maadal ket italimudokna ti imatangna iti dayta a topiko. Ibaga a mangipadamag iti klase, iti dadaulo dagiti agtutubo a babai, wenno agsurat iti listaan ti pagpadasna maipanggep kadagiti banag a naadalna.

Panangparegta iti Panangidur-as Kadagiti Talento

GANDAT Bigbigen ti tunggal agtutubo a babai ken paregtaenna iti panangidur-as kadagiti bukodna a talento ken kadagiti kameng ti kaamaan.

PANAGISAGANA

1. Ladawan 23, Pintora ni Vincent van Gogh, a masarakan iti likud ti pagbasaan.
2. Mangitugot iti papel ken lapis a saggaysa ti tunggal balasitang.
3. Mabalín nga aramiden no kayat: Mangitugot kadagiti banag a mabalín nga ilemmeng iti tunggal balasitang, kas iti panait, dagum, aspili, barut, butones, lapis, palito, pagipit iti buok.
4. Ilista dagiti nailemmeng a banag iti tunggal agtutubo a babai.
5. Mangtuding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man a nasantuan a kasuratan, estoria, wenno naadaw a sao a kayatyo.

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Ay-ayam (mabalín nga aramiden no kayat)

Pakauna: Nailemmeng a Bambanag

Iti iseserrek ti tunggal balasitang iti klase, ipaigidmo ket ikabilmo kenkuana ti maysa kadagiti banag nga intugotmo. Ikabilmo iti makita ngem saan a nakaddidillaw a lugar (kas pagarigan, mangipauyaoyka iti panait iti abaga ti balasitang, mangikawitka iti barut wenno aspili iti ohales, mangipit iti lapis iti lapayag).

Ikkam ti tunggal agtutubo a babai iti nakaisuratan dagiti banag nga inkabilmo iti tunggal balasitang. Pasapul kadagiti agtutubo a babai dagiti banag ken kurosanda ti tunggal banag iti listaan a masarakanda. Ikkam dagiti agtutubo a babai iti dua a minuto a siulimek nga agsapul; sa kitaem no ania dagiti banag a nasapulan ken saan. Bayat ti panangsaggaysa dagiti agtutubo a babai ti adda iti listaan, a manginagan iti tunggal banag ken ti yanda, ikkatem ti banag iti balasitang sa ipakni. Nalabit nga adda maysa wenno dua a di nasapulan. Ipakitam no sadino ti yan dagitoy a banag.

Panaglilinnawag

Paglilinnawagan no kasano a mayarngi ti panagsapul kadagiti banag iti panangtakuat kadagiti talento.

- Kasano a mabigbig dagiti talentotayo?
- Kasano a mabalín a nalaka a makita dagiti talentotayo a ditayo ammo dagitoy?
- Apay a mabalín a ditayo mabigbig ti talento?
- Apay a makunatayo nga addaantayo amin iti talento?
- Apay nga adda dagiti talento a narigat a masapulan?
- Apay a nasken a sukimatentayo agingga a masapulantayo dagiti talento?

Ilawlawag a naikkan ti tunggal maysa iti sagut wenno talento a naggapu iti Nailangitan nga Ama. No dadduma nasayaat ti pannakailemmeng ken narigat a sapulen dagitoy a sagut ken talento. No matakuatan ti talento, naindaklan a padur-asen dayta a talento, wenno mapukaw laeng.

Ipalagip kadagiti agtutubo a babai a saan a kanayon a karkarna dagiti talento, a saanda a kanayon a napateg, a narigat no dadduma a sapulen, a saan no dadduma a madmadlaw, a di maikaskaso no dadduma, ken masansanda unay a kasapulan ken makatulong kadagiti dadduma a tao.

Tunggal Maysa Umawat iti Sagut Manipud iti Nailangitan nga Ama

Pisarra

Isurat ti sumaganad a kapanunotan iti ngato ti pisarra ket bay-an idia agingga a malpas ti adalen: *Annaktayo nga espiritu ti Nailangitan nga Amatayo, ket naikkan iti sagut ti tunggal maysa kadatayo babaen ti Espiritu ti Dios*. Pabasa iti napigsa ti tunggal balikas kadagiti agtutubo a babbai bayat ti panangisuratyo sa basaenyo nga aggigiddan ti sangabukel a sasao apaman a malpas daytoy.

Panaglilinnawag
iti nasantuan a
kasuratan

Ilawlawag a nabuslon ti inted ti Apo a panangiwanwan kadagitoy ud-udina nga aldaw maipanggep iti talento.

Bayat ti panangbasa ken panaglilinnawagyo kadagiti sumaganad nga uppat a nasantuan a kasuratan, mabalina a kayatyo a paugedan kadagiti babbalasing ken aramaten ida a pagibasaran.

Pabasa iti agtutubo a babai ti Doktrina ken Katulagan 46:11–12. Paglilinnawaganyo ti kayat a sawen ti balikas a *sagut* ken ti gapu ti nangtedan kadatayo ti Apo kadagitoy a talento.

Pabasa iti sabali nga agtutubo a babai ti Doktrina ken Katulagan 82:18. Paglilinnawaganyo ti impalgak ti Apo kadatayo iti daytoy a nasantuan a kasuratan maipanggep iti pannakaaramat ti talento.

Basaen ti Doktrina ken Katulagan 82:2–3 ken paglilinnawagan ti ipasimudaag a daytoy a nasantuan a kasuratan iti pangaramatantayo iti talento.

Iti Doktrina ken Katulagan 60:13, kasasao ti Apo ti dua a nagkauna a misionario. Pabasa iti sabali a kameng ti klase daytoy a nasantuan a kasuratan, ken pailawlawag iti klase ti pagkaarngian ti kinasadut ken ti panangilemmeng iti talento.

- Kalpasan ti panangbasa kadagitoy uppat a nasantuan a kasuratan, kasano ti riknayo maipanggep iti pagrebbenganyo a mangsapul, mangidur-as, ken mangaramat kadagiti talentoyo?

Iwanwan dagiti agtutubo a babbai nga agpanunot, bayat ti panangidatagyo kadagiti sumaganad a kasasaad, maipanggep kadagiti wagas a pannakaduktal kadagiti talento.

1. Narikna ni Cynthia a sisasaganan nga umawat iti bendision ti kinapatriarka. Bayat ti pannangted kenkuana ni Kabsat a Whittier iti bendision, siaannad ni Cynthia a nagdengngeg ket nasdaaw a nakangngeg iti panangibagana kenkuana nga adda naindaklan a talentona a mangisuro.
2. Magustuan ni Sara ti karit ni Sister Myron iti klasena a mangtakuat ken mangrugi a mangidur-as iti talentoda nga agserbi.
3. Dua a tawen pay la nga agad-adal ni Michelle iti piano idi maidawat kenkuana nga agbalin a pianista iti Primaria. Iti maysa a malem, idi kaaw-awagna iti baro a takemna, nagtugaw iti sango ti piano ket pinanunotna ti kaawan ti essemna nga agsanay. Sa nalagipna ti panangpatalged kenkuana ni Obispo Hampton, nga inkari a no itultuloyna a padur-asen ti paglainganna iti piano, adunto ti maaringanna iti pagarian ti Apo babaen ti panangibinglayna iti makaitandudo a musika.
4. Imbaga ti maestra ni Marian nga isu ti mangidaulo iti panagaramid ti klase iti partuat ti ima. Awan pay a pulos ti naaramid ni Marian iti unos ti panagbiagna. Iti siddaawna, idi rugianna ti agurnong iti kapanunotan ken agaramid iti sumagmamano kadagiti partuat, nagustuanna ida.

Panaglilinnawag

Sukisoken ti sumagmamano kadagiti wagas ti tao a mangtakuat iti talentoda. Sa paglilinnawagan dagiti sumaganad a saludsod maipanggep kadagiti agtutubo a babbaiyo:

- Adda kadi kadakayo nakatakuaten iti talentona a diyo ammo nga adda?
- Ania dagiti talento a naduktalam iti bagim wenno kadagiti gayyemmo?
- Apay a saan nga umdas a duklanan lattan dagiti talento?

Ti Nasayaat a Pammaregta Gutugotenna ti Panangidur-as Kadagiti Talento

Estoria	<p>Iparang ti kopia ti pintora ni van Gogh a masarakan iti likud ti pagbasaan. Sa ited ti sumaganad nga ababa a pakasaritaan ti pintor:</p> <p>Limmasat ti nadawel ken naliday a panawen iti biag ni Vincent van Gogh, a naipasngay idia y Olandes 140 a tawenen ti napalabas (1853). No saan a gapu iti adien na a lalaki, ni Theo, nalabit a saan koma a nagbalin a nalatak a pintor. Namati ni Theo iti manongna, ket daytoy a pammati nangkanunong ken ni Vincent. Malaksid iti panagtalekna iti kabaelan ni Vincent, inikkan pay ni Theo iti pinta, kambas, taraon, ken pagyanan idi di kabaelan ti pintor a gatangen a mismo dagitoy. Napudno ni Theo idinto nga awan ti pammati dagiti dadduma ken ni Vincent. Narikna iti sangalubongan ti pangaring ni van Gogh iti intero a lubong ti arte. Nakasab-it dagiti pintorana iti adu a kangrunaan a galeria iti adu a pagilian.</p>
Palagip iti mannursuro	<p>Imutektekam a saan a pagulidanan ti biag ni van Gogh. No agapaden ti agtutubo daytoy a kinapudno, ilawlawagmo a maitalimudok daytoy a panaglilinnawag iti pannakaidur-as ti talentona ken ti tulong a naawatna, a saan a ti intero a panagbiagna.</p>
Panangidatag ti mannursuro	<p>Ilawlawag nga adu kadayo, ti kas ken ni van Gogh, nga addaan iti talento a makasapul iti pannakaidur-as, ngem no awan ti tulong ken pammaregta dagiti adda iti aglawlawtayoy nalabit a ditayo pulos mapadur-as ida.</p> <p>Nalabit nga addaan ti tunggal maysa kadayo iti van Gogh iti kaamaantayo a mabalintayo a tulongan babaen ti pannarabay ken pammaregtatayo.</p>
Naadaw a sao	<p>Ni Helen Lee Goates, ti babai nga anak da Presidente ken Sister Harold B. Lee, nangted iti pammadayaw:</p> <p>“Anian a nagannad ti panangtarabay [dagiti dadakkelmi] iti naganus a riknami maipanggep kadakami! No kadagidi immun-una a tawen a panangikalkalikagummi a masanay a naimbag kadagiti instrumento ti musika nangyeg ti pannakauppapay ken ti mapadpadaanan a pannakapaay, masansan a mapapigsakami babaen ti nasayaat, natibker a panangipanamna da Tatang ken Nanang nga ammoda a naaramidmi ti kapintasan a musika iti daytoy a paset ti langit. Idi addakami iti baringring a kinaagtutubo, kadagiti di masinunuo ken inaldaw a pangta iti panagraem iti bagi, kanayon a maipalpalagip kadakami nga ay-ayatendakami da Nanang ken Tatang ken mamatida a dakami pay laeng ti kapintasan, kangrunaan a makaay-ayo nga agtutubo a babbai a nakitada. Iti kinasariritda a nagannak, nalabit nga ammoda a no ipapatida kadakami dagidiay a ladawan, ikagumaanmi ti agbalin iti kas iti kayatda a pagbalinanmi, ken iti ammoda a pakapagbalinanmi” (iti Neal A. Maxwell, <i>That My Family Should Partake</i> [Salt Lake City: Deseret Book Co., 1974], pp. 56–57).</p> <ul style="list-style-type: none">• Kasano a maaramat dagiti agtutubo a babbai daytoy a pagbatayan iti nasayaat a pammaregta iti pannakilangenda kadagiti dadduma a kameng ti kaamaan? <p>Ikkan dagiti babbalasitang iti panawen a paglilinnawagan ti sumagmamano a padas, nasayaat ken dakes, a nagun-odda maipapan iti talentoda ken kadagiti kameng ti kaamaan. Padasen nga ipaganetget a ti nasayaat a pammaregta ti kasapulan a pangriing iti pannakaidur-as iti ania man a talento. Mabalina kayatyo nga idasig dagiti babbalasitang ti estoria ni van Gogh iti estoria ni Sister Goates tapno makita ti pangaring a maited ti tunggal kameng ti kaamaan iti talento ti sabali.</p>
Panaglilinnawag	<ul style="list-style-type: none">• Kasano a makaipaay iti pakaigidiatan ti tignay ken galadyo iti pagtaengan iti panangidur-as dagiti kabsatyo iti talentoda?• Apay a baybay-an no kua ti tao ti bagi ken ti talentona?
Aramid	<p>Warasan ti tunggal agtutubo a babai iti lapis ken papel. Pakupin kadakuada ti papel nga immatiddog iti tallo nga agpapada a batog sa isurat ti “Nagan ti kameng ti kaamaan” iti ngato ti umuna a batog, “Dagiti talento” iti ngato ti maikadua a batog, ken “Ania ti maaramidko?” iti ngato ti maikatlo.</p> <p>Nasken nga isurat dagiti agtutubo a babbai ti nagnagan dagiti kameng ti kaamaan iti kanigid a batog, a manglibtaw iti nalawa a pagbabaetan dagiti nagan. Isingasing a panunotenda a naimbag no ania ti talento dagiti kameng ti kaamaanda. Isuro ida a mangisurat iti agdama ken mabalina a talento iti maikadua a batog. Paglilinnawagan dagiti wagas a mabalina a pakatarabayan dagiti agtutubo a babbai kadagiti kameng ti</p>

kaamaanda; nasken a maisurat daytoy iti maudi a batog. Paregtaen dagiti agtutubo a babbai a mangaramat kadagiti kapanunotan iti papel a tumulong a mangidur-as iti talento dagiti kameng ti kaamaanda.

Nagan ti kameng ti kaamaan	Dagiti talento (agdama ken mabalin)	Ania ti maaramidko?
Boyd	atleta Matematika Panagkanta	Makipagwatwatak kenkuana. Agpatulongak kenkuana iti matematika. Kanayon a dayawek no nasayaat ti aramidna. Makipagkantaak kenkuana.
Sandra	Agtaray Agdait Agiladawan	Tulongak a mangoras iti panagtarayna. Dayawek ti panagdait, panagtaray, ken panagiladawanna. Tulongak no dumawat iti tulong.

Panangigibus

Panaglilinnawag

- No tulongannakayo a sibaballigi ti kameng ti kaamaanyo a mangileppas iti maysa a banag a kanayon nga ar-arapaapenyon, ania ti mabalin nga ibungana iti riknayo iti dayta a tao?

Paglilinnawagan no kasano a mairanudtayo iti talento ti tunggal maysa. Paibinglay kadagiti agtutubo a babbai ti ania man a padasda idi adda maysa a kameng ti kaamaan a timmulong iti pannakaidur-as ti talento ti sabali.

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a kaaduanna kadatayo ti mangtagtagibassit iti bileg ti kinasayaat nga adda iti maysa a tao. No ipamaysatayo ti tumulong kadagiti kameng ti kaamaan a mangsapul ken mangidur-as iti talentoda, maduktalantayo a dumakdakkal ken dumurdur-as ti panagayattayo kadakuada a maidanggay kadagiti talentoda. Maadaltayo a nadumaduma ti kita ti talento ken saanda a nalaka a matakuatan, ngem no igaedtayo, agballigitayo ken matulongantayo dagiti kameng ti kaamaan nga agballigi ken agragsak iti daytoy a biag ken iti agnanayon.

*Pangpadur-as Kadagiti Paglaingan
iti Panangidaulo*

Dagiti Ababa ti Agpangna a Panggep a Tun-oyen a Kas Pagtalaytayan

GANDAT Maawatan ti tunggal agtutubo a babai no kasano a makatulong kenkuana ti panangituding iti ababa ti agpangna a panggep a tun-oyen a manggun-od iti atiddog ti agpangna a panggep a tun-oyen.

PANAGISAGANA

1. Mangitugot iti lapis ken papel a para kadagiti agtutubo a babai.
2. Mabalín nga aramiden no kayat: Mangisagana iti maibunong a papel a kas maisingasing iti maikadua a bennege ti adalen.
3. Mangituding kadagiti agtutubo a babai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenno naadaw a sao a kayatyo.

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Aramid

Pakauna

Paarapaap kadagiti babbalasitang a lima a tawenen ti napalabas manipud ita. Papanunot kadakuada iti saggaysa wenno sagdudua a minuto maipanggep iti kayatda nga ar-aramiden ken ti kinatao a pagbalinanda no pimudno ti kangatuan a namnamada. Ibagá kadakuada a penkenda a maymaysa ti turong ken bukukodda ti inladawanda a panggep a tun-oyen, a kas iti daytoy: “Kayatko ti maikallaysa idia y templo; kayatko ti makaturpos iti kolehio; kayatko ti agbalin a mannursuro (sekretaria, doktor, kdpy).” Kalpasan ti sumagmamano a minuto a panagpanunotda, paisurat kadakuada dagitoy a panggep a tun-oyen iti papel. Sa paisurat kadagiti babbalasitang ti tallo kadagiti kapatgan a banag a mabalín nga ar-aramidenda a mangtulong kadakuada a manggun-od kadagiti panggepda a tun-oyen.

Ilawlawag kadagiti babbalasitang nga ababa ti agpangna a panggep a tun-oyen dagitoy tallo a banag, wenno talaytayan, a mangitunda kadakuada iti pannakatungpal iti atiddog ti agpangna a panggepda a tun-oyen. Kastoy ti punto ti daan a pagsasao dagiti Intsik: “Mangrugi iti maysa nga addang ti panagdaliasat iti rinibu a kilometro.” Paibinglay iti maysa wenno dua a babbalasitang iti klase ti atiddog ti agpangna a panggep a tun-oyen ken ti talaytayanda (ababa ti agpangna a panggep a tun-oyen) a mangitunda iti daytoy. Isurat dagitoy iti pisarra, nga akinngato ti atiddog ti agpangna a panggep a tun-oyen ket akimbaba ti ababa ti agpangna a panggep a tun-oyen.

Ti Panangituding iti Panggep a Tun-oyen Makatulong Kadatayo a Dumur-as

Panangidatag ti mannursuro Ilawlawag a makatulong kadatayo a manggun-od iti tarigagaytayo ti panangituding iti panggep a tun-oyen.

• Apay a gagangay a di umdas ti panagtarigagay laeng a maragpat ti maysa a banag a mangkarit kadatayo a dumur-as?

Ilawlawag nga ikkannatayo ti panggep a tun-oyen iti banag a naipangruna ken mabalín a ragpaten. Ikkandatayo iti dana a suroten. Basaen ti sumaganad a palawag:

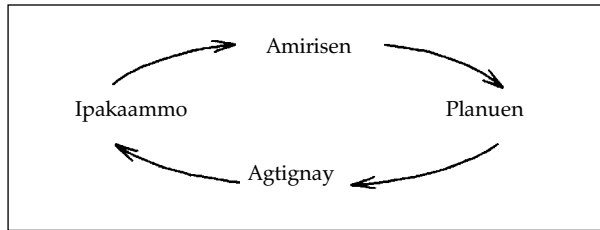
Naadaw a sao

“Awan ti plano. Awan ti gandat. Awan ti panggep a tun-oyen. Ti kalsada nga agturong iti sadino man ket kalsada nga awan ti pagturonganna, ket ti kalsada nga awan pagturonganna itundana ti pannakaisakripisio dagiti darepdep, pannakadadael dagiti gundaway, ken ti pannakabaybay-a ti biag” (Thomas S. Monson, iti Conference Report, Oct. 1976, p. 73; wenno *Ensign*, Nov. 1976, p. 51).

Mabalin a napateg a wagas ti wagas a panangituding iti panggep a tun-oyen iti panagdur-as iti unos ti panagbiagtayo. Ket ita ti nasayaat a panawen a panangsursuro no kasano nga iturong ti pigsatayo babaen ti panangituding ken panangtun-oy iti adda kaes- eskanna a panggep a tun-oyen.

Maibunong a papel wanno pisarra

Amirisen dagiti sumaganad nga uppat nga addang ti wagas a panangituding iti panggep a tun-oyen a kadua dagiti babbalasitang:

Wagas a panangituding iti panggep a tun-oyen

Umuna nga addang: *Amirisen* (ikeddeng ti nasken a maaramid)—Ilista dagiti banag a kayatyo a maammuan, saguday ken kabaelan a kayatyo a matagikua, ken bambanag a kayattayo a maiwakas iti biagyo.

Maika-2 nga addang: *Planuen* (ania ti aramiden ken no kaano)—isuratyo ti panggep a tun-oyen ken no kasano a planuenyo a ragpaten. Laglagipenyo, gagangay laeng a tarigagay ti di naisurat a panggep a tun-oyen. No kayatyo, mangpilikayo iti naganak, gayyem, wanno dadaulo a kayatyo a pangipakaammuan iti naaramidyo a panagdur-as. Mangitudingkayo iti panawen a pannakaileppasyo iti panggepyo a tun-oyen ken petsaanyo tapno mamarkaanyo ti panagdur-asyo.

Maika-3 nga addang: *Agtignay iti plano*—no maysa a banag a mabalinyo nga aramiden a bukukodyo ti panggepyo a tun-oyen, *aramidenyo!* No kasapulanyo ti tulong, agpatulongkayo a mangileppas iti panggepyo a tun-oyen.

Maika-4 nga addang: *Ipakaammo* ti nagdur-asan ken banag—Kasinnarakyo ti tao a napiliyo a pangipakaammuanyo iti dinur-asanyo. Ibagayo ti naaramidyo ken markaanyo ti dinur-asanyo. Mabalin nga adda dagiti panggepyo a tun-oyen a nalimed. Mabalinyo a tingitingen ti bagiyo wanno ipakaammoyo ida iti Nailangitan nga Ama babaen ti kararag.

Kalpasan a maileppasyo ti maika-4 nga addang, rugian manen ti wagas babaen ti panangamirisyoy iti sumaruno a kayatyo nga aramiden.

Estoria

Ti mannursuro ken dagiti babbalasitang iti klase dagiti Agtutubo a Babbai maseknanda iti maysa kadagiti kameng ti klaseda. Pinilida a kas panggep a tun-oyen ti klase ti panamagsublida ken ni Cheryl sakbay nga aggibus ti tawen a panagbasa. Ammoda a mabalin nga atiddog ti agpangna a panggep a tun-oyen daytoy, ta namindua la a simrek iti klase iti uneg ti tallo a tawen. Nangitudingda iti ababa ti agpangna a panggep a tun-oyen ket imbagada iti mannursuroda nga ipakaammoda kenkuana ti banagenda. Panggepda a tun-oyen ti (1) ikuyogda ni Cheryl iti maysa kadagiti aramidida ken (2) ikuyogda iti maysa a panagadal iti Domingo. Insuratda ti plano ti tunggal panggep a tun-oyen ket rinugianda nga ipatungpal.

Nalaka laeng ti immuna a panggep a tun-oyen. Ammo dagiti babbalasitang a kaay-ayo ni Cheryl ti agbasketbol ta nagay-ayam iti grupo dagiti agay-ayam iti basketbol iti pagadalanda. Nangplano dagiti babbalasitang iti ay-ayam iti rabii ket dinamagda no makaumay tapno isurona ida nga agay-ayam iti basketbol. Sitatallugod nga immannugot ket napnuan balligi dayta nga aramid.

Narigrigat ti maikadua a panggep a tun-oyen. Intuloyda ti pannakigayyemda kenkuana iti eskuela. Nangtedda kenkuana kadagiti mainubong a papel ti eskuela, ngem kasla latta saan a makaidna ken awan ti essemna nga umay iti Domingo. Sa kas aramid ti klase, napan nagbuya dagiti babbalasitang ken ti mannursuroda iti maysa kadagiti ay-ayam iti basketbol da Cheryl iti eskuela. Nagdir-ida amin iti napigsa ket nagtatarayda a nangkablawa kenkuana kalpasan ti panangabakda. Napan ni Cheryl iti simbaan iti sumaruno a Domingo! Iti umuna a gundaway, kasla nakalaglag-an ti riknana ket nakipagkatkatawa ken nakisarsarita kadagiti babbalasitang. Intuloy dagiti babbalasitang ti aramid ken panagayatda, ket immad-adda ti yaay ni Cheryl kadagiti miting iti simbaan. Kinapudnona, naawagan ni Cheryl nga agserbi a kameng ti panguluen ti klase iti simmaruno a tawen.

Panaglilinnawag Dawaten kadagiti babbalasitang nga ilasinda iti mabibiit dagiti uppat nga addang ti wagas a panangituding iti panggep a tun-oyen a kas napasamak iti daytoy nga estoria. Ilawlawag a talaytayan dagiti ababa ti agpangna a panggep a tun-oyen iti atiddog ti agpangna a panggep a tun-oyen.

Ti Panangamiris iti Ababa nga Agpang ti Panggeptayo a Tun-oyen Tumulong Kadatayo a Mangrukod iti Panagdur-astayo ken Mangtimon iti Turongentayo

Naadaw a sao

Ilawlawag a kasapulantayo ti masansan a panangamiristayo iti ababa ti agpangna a panggeptayo a tun-oyen tapno manamna nga iturturongdatayo iti kayattayo a papanan.

Basaen ti sumaganad a naadaw a sao:

*“Nasken nga agtultuloy ti panangamiristayo amin iti panagdur-astayo. Tapno agbiagtayo iti nalinteg ken matungpaltayo ti panggep iti pannakaparsuatayo, nasken nga agtultuloy ti panangamiristayo iti napalabas, kitaentayo ti agdama a kasasaadtayo, ken mangituding iti panggep a tun-oyen iti masakbayan. No awan daytoy a wagas bassit ti gundaway a mangragpat iti gandat ti maysa a tao” (O. Leslie Stone, iti Conference Report, Apr. 1978, p. 87; wenko *Ensign*, May 1978, p. 57).*

Estoria

Salaysayen ti sumaganad nga estoria:

Kanayon nga adda atiddog ti agpangna a panggep a tun-oyen ni Claudia a makikallaysa iti templo, ngem kasla nakaad-adayo iti masakbayan. Rinugianna ti masansan a pannakisinnarakna iti maysa a saan a kameng ti Simbaan. Ngem saan a nakakita iti ania man a pudno a makadangran iti daytoy ta naimbag nga agtutubo a lalaki. Malaksid iti dayta, dina panggep nga ipasnek ti panaglangenda. Adu kadagiti panagsinnarakda ti naplano para iti Domingo tapno saan a makasinga iti trabaho ti baro. Idi damo, pinadas ni Claudia ti timmabuno met kadagiti mitingna iti Simbaan. Ngem kanayon a maipatang dagiti oras ti miting iti planoda nga agsinnarak, isu nga in-inut a nalibhawanna dagiti mitingna iti Simbaan. In-inut a kimmayakay ket rinugianna ti nakiraman kadagiti aramid iti Domingo a saan a mabalin kenkuana iti napalabas.

Maseknan dagiti dadakkel ni Claudia ken ti obispo maipanggep iti turongna. Iti maysa a pannakiinnuman, dinamag ti obispo ti maipanggep iti atiddog ti agpangna a panggepna a tun-oyen. Impapilitna a kangrunaan pay laeng iti listaanna ti panagkallaysa iti templo. Rinukodda a dua ti panagdur-asna nga agturong iti dayta a panggep a tun-oyen ket inamirisda ti ababa ti agpangna a panggepna a tun-oyen a mangitunda kenkuana iti dayta a panggep a tun-oyen. Naamiris ni Claudia a ti panggepna a tun-oyen nga agadal iti nasantuan a kasuratan, papan iti simbaan, ken panagtungpal iti sumagmamano kadagiti bilin ti Apo saannan a maar-aramid. Tinulongan dagiti dadakkel ni Claudia ken ti obispo a nangisakab iti ababa ti agpangna a panggep a tun-oyen a mangtimon iti turongna ken pagangayanna a tumulong kenkuana a mangragpat iti atiddog ti agpangna a panggepna a tun-oyen a panagkallaysa iti templo. Babaen ti kinatured, pakumit, ken ti tulog ti Nailangitan nga Ama, binaliwan ni Claudia ti nasken a mabaliwan iti karikutan a panawen iti biagna. Kalpasan ti sumagmamano a tawen nakasarak iti maikari nga agtutubo a lalaki ket nagkallaysada iti templo para ita ken iti agnanayon.

Panaglilinnawag

• Ania ngata koma ti napasamak no intuloy ni Claudia ti sigud a turongna? Kasano a pinagpeggadna ti atiddog ti agpangna a panggepna a tun-oyen a makikallaysa iti templo babaen ti dina panangikankano iti pateg ti ababa ti agpangna a panggepna a tun-oyen, a kas iti pannakisinnarak kadagiti laeng addaan iti nangato a pagrukodan a mangdayaw iti aramidna iti Simbaan?

Ilawlawag ti kalaka ti lumaksid iti atiddog ti agpangna a panggep a tun-oyen no saantayo nga amirisen ken rukoden a masansan ti panagdur-astayo. Kasta met, a tulongan dagiti babbalasitang a mangbigbig a dagiti dadduma, a kas kadagiti nagannak wenno ti obispo, mabalinda ti tumulong kadatayo a mangamiris.

Ti Panangragpat iti Atiddog ti Agpangna a Panggep a Tun-oyen Masapul ti Natibker a Panangikumit

Panangidatag ti mannursuro

Ilawlawag a nasken ti panangikumittayo iti panggeptayo a tun-oyen, wenno mailaksidatayo iti ngalay ti dalan a turongentayo ket surotentayo ti nalaklaka a pagturongan.

Naadaw a sao	“Adda dagiti pagpilian nga atiddog ken narigat, ngem itundadatayo iti umno a pagturongan a mapan iti kangrunaan a panggeptayo a tun-oyen; adda dagiti ababa, nalawa, ken makaay-ayo, ngem agturongda iti biddut a pagturongan. Napateg nga imulatayo iti panunottayo ti kangrunaan a gagemtayo tapno saantayo a maawis iti tunggal itudo iti dalan” (Spencer W. Kimball, “Decision: Why It’s Important to Make Some Now,” <i>New Era</i> , Apr. 1971, p. 3).
Panangidatag ti mannursuro	Ilawlawag a nasken a naan-anay ti pannakaikumittayo nga agsakripisio ken agikaro a mangragpat iti panggeptayo a tun-oyen. Mailadawan iti sumaganad nga estoria ti pannakaikumit ni Presidente Spencer W. Kimball iti panggep a tun-oyen.
Estoria	<p>“Kayatko ti agadal iti kolehio kalpasan ti panagmisionko, ngem saan a kabaelan ti kaamaak. Isu a nagtrabahoak iti pagkargaan iti Southern Pacific Railroad iti Los Angeles tapno makatgedak iti pagadalko. Sangapulo-ket-uppat nga oras a nagtrabahoak iti inaldaw nga agyakar iti kargamento iti nagbaetan dagiti bodega ken sinangkahon a trak babaen ti dua-ti-pilidna nga idurduron a trak. Ammok a maawatanyo no apay a kasta unay ti bannogko no aggibus ti aldaw.</p> <p>“Nakipagindegak iti kabsatko a babai dua wenno tallo a milia ti kaadayona. Dies sentimos ti plete no agluganka, ket pinagpagnak dayta a kawatiwat nga agpapan ken agawid tapno makasalimetmetak iti peseta iti inaldaw. Agragutak unay a makapagadal iti kolehio, ket iti pannagnak iti kasta a kawatiwat ti nangyasiddeg iti pannakatungpal ti panggepko a tun-oyen. Nakaurnongak iti umdas a kuarta iti panagsublik iti nakayanak nga estado ti Arizona ket nakastrekak iti Unibersidad ti Arizona” (Spencer W. Kimball, “Decisions,” pp. 2–3).</p>

Panangipakat iti Adalen

Paregtaen ti tunggal agtutubo a babai a mangituding, mangamiris, ken mangikumit iti bagina iti ababa ken atiddog ti agpangna a panggepna a tun-oyen no nasken ket aramidenda dagitoy babaen ti panangaramatda iti ababa ti agpangna a panggep a tun-oyen a kas talaytayan.

Panangipakumit iti Pagrebbengan Kadagiti Dadduma

GANDAT Maawatan ti tunggal agtutubo a babai dagiti pagbatayan ken addang a mainaig iti umno a panangipakumit iti pagrebbengan iti sabali a tao.

- PANAGISAGANA**
1. Mangitugot iti lapis ken papel a para kadagiti babbalasitang.
 2. Mabalin nga aramiden no kayat: Mabalin a kayatyo nga ikkan ti tunggal balasitang iti kopia ti lima nga addang ti panangipakumit iti pagrebbengan a yawidda.
 3. Mangtuding iti dua a babbalasitang a makiraman iti panangyakem iti lima nga addang ti panangipakumit iti pagrebbengan.
 4. Mangtuding kadagiti agtutubo a babbai a mangidatag iti ania man nga estoria, nasantuan a kasuratan, wenna naadaw a sao a kayatyo.

Palagip iti mannursuro Nasken a karuamanyo unayen dagiti lima nga addang iti panangipakumit iti pagrebbengan ken ammoyo nga aramaten kas nailadawan iti daytoy nga adalen. Gapu ta maadal babaen ti panagsanay kadagiti paglaingan, nasken a maipaay ti kadakkelan a paset ti oras iti maikadua a benneg ti adalen.

**MAISINGASING A
PANANGIDATAG
ITI ADALEN**

Estoria

Napateg a Pagbatayan iti Panangidaulo ti Panangipakumit iti Pagrebbengan

Pagkidemen dagiti babbalasitang iti apagbiit ket pailadawan iti panunotda ti grupo dagiti babbalasitang nga agaayam iti ay-ayam a nalatak iti lugaryo. Iladawan ti tignay ti bunggoy dagitoy a babbalasitang. Kas pagarigan: Tudingan ti kapitan dagiti agay-ayam ket aramiden ti tunggal maysa iti takemna. Nasayaat ti panagay-ayamda amin ken sursurotenda ti panangiturong ti kapitan. Makapuntosda, ket makipagdirdir-i kadakuada dagiti agbuybuya ken naragsakda.

Papanunot kadagiti babbalasitang ti isu met laeng a bunggoy a mangrugi manen nga agay-ayam. Iti daytoy a gundaway malipatan ti kapitan a mangituding iti akem wenna mangted iti nalawag a panangiturong. Matikaw dagiti kameng ti bunggoy iti panangrugi ti ay-ayam ket ti la nagtartarayanda. Pinadas ti kapitan nga ay-ayamen amin a takem. Awanen ti addaan iti gundaway a makapuntos, ngem namitlo a nakapuntos.

Panaglilinnawag
iti pisarra

Ita pagmulagaten dagiti babbalasitang ket paglilinnawagan dagiti paggidiatan no kasano ti panagriknada no nagay-ayamda kadagitoy dua a bunggoy. Isurat ti sungbatda iti pisarra. Nalabit a sumagmamano ti adda iti sumaganad:

Pagarigan iti pisarra

Bunggoy 1	Bunggoy 2
Mapagtalkan	Nauppapay
Mannakitinnulong	Dina kayat ti agay-ayam
Nawaya	Awanan iti kaipapanan
Naragsak	Naliday
Gundaway a mangipakita iti maaramidko	Makasursuron

- Ania a bunggoy ti kayatyo a pagay-ayaman? Apay?

Ilawlawag a no addatayo iti grupo a pakariknaantayo iti kinapategtayo ken maaddaantayo iti gundaway nga agpili ken mangibinglay, rumangpaya ken rumagsaktayo. Ti kapitan ti bunggoy, pangulo ti komite, wenno ania man a dadaulo a tumulong kadatayo a maaddaan kadagitoy a rikna ti nasaririt a mangar-aramat iti napateg a pagbatayan ti panangidaulo. Damagen kadagiti babbalasitang no mainagananda daytoy a pagbatayan. Isurat ti balikas a *panangipakumit iti pagrebbengan* iti pisarra.

No mangipakumittayo iti pagrebbengan, ibinglaytayo ti trabaho wenno pagrebbengantayo iti dadduma a tao ken ikkan ida iti turay a mangibagi kadatayo.

Ababa a pannubok
iti nasantuan a
kasuratan wenno
innunaan iti
nasantuan a
kasuratan

“Tolongan dagiti babbalasitang a mangsursuro no kasano nga aramaten ti Apo dagiti pagbatayan ti panangipakumit iti pagrebbengan babaen ti panangaramat kadagiti sumaganad a nasantuan a kasuratan. Saggaysa a damagen dagiti saludsod, nga ited ti mainugot a pagibasaran ti nasantuan a kasuratan. Pasapul kadagiti babbalasitang ti nasantuan a kasuratan, basaenda a siuulimek, ken ibagada no kasano a sungbatanna ti saludsod.

Wenno, itedmo ti pagibasaran ti nasantuan a kasuratan ket angayen ti innunaan iti nasantuan a kasuratan. Damagen ti saludsod ket bay-an dagiti babbalasitang a padasenda ti mangsapul iti sungbat kadagiti nasantuan a kasuratan. Mabalimo ti mangted iti pangiparipirip no kasapulan.

1. Ania ti trabaho ti Nailangitan nga Amatayo? (Moises 1:39)
2. Asino ti pangibinglayanna iti daytoy a trabaho? (Juan 6:38)
3. Asino ti nangipakumitan ti Mannubbot iti turay? (Taga-Efeso 4:11–12)
4. No adda mangipakumit iti pagrebbengan kadatayo, ania ti rumbeng nga aramidentayo? (Doktrina ken Katulagan 107:99–100)
5. Kalpasan ti panagsubli dagiti Apostol manipud iti nakaitudinganda, ania ti inaramidda? Ania ti rumbeng nga aramidentayo? (Marcos 6:30)

Ilawlawag a saan a nagbalbaliw ti panangaramat ti Nailangitan nga Amatayo ken ti Mangisalakian iti pagbatayan iti panangipakumit iti pagrebbengan. Daytoy a pagbatayan ti tumulong kadatayo a dumur-as, palugodannatayo a mangaramat iti kinawaya nga agpili ken talentotayo, ken kasapulan ti pangsungbattayo iti tignaytayo.

Masursurotayo ti Nasamay a Panangipakumit iti Pagrebbengan Babaen ti Panangaramat Kadagiti Naipangruna nga Addang

Panangyakem

Ilawlawag a masursurotayo amin ti pagbatayan ti panangipakumit iti pagrebbengan ken ti panangaramat a sibaballigi. Paidatag kadagiti immuna a natudingan a babbalasitang ti panangyakem. Isurat ti tunggal addang a sumaganad iti pisarra, ken paipakita dagitoy a saggaysa kadagiti babbalasitang.

Umuna nga addang: Yulog iti nalawag ti naituding nga aramiden.

Presidente ti Klase: Ann, maseknankami kadagiti babbalasitang iti Beehive a kaum-umay iti Agtutubo a Babbai. Kayatmi a maam-ammo ida a nasayaat ket matulonganda a makarikna a nasayaat ti pannakaawatda ken nawayada. Kayatmi a sika ti mangidaulo iti aramid ti klase a tumulong a mamagsisinninged iti klase kadagitoy kabarkano a babbalasitang. Naitudingan ti tallo a lawas manipud ita inton 28.

Maika-2 nga addang: Iladawan ti pateg ti naituding nga aramiden ken ipekta ti panagtalek

Presidente ti Klase: No di marikna dagiti ub-ubbing a babbalasitang ti pannakaawat ken pannakaipategda, mabalin nga agsapulda iti gagayyem iti sabali a lugar. Ann, adda naisangayan a wagsamo a makisarita iti tao ken makisinninged kadakuada. Ammomi a matulongannakami iti aramid a mangiparikna kadagitoy a babbalasitang ti pannakaipateg ken wayada.

Ann: [Umannugot a siaayat]

Maika-3 nga addang: Mangdutok iti mangaramid ken no kaano ti pannakaiwakasna.

Presidente ti Klase: Ammom a tallo a lawas laengen ti kaadayo ti aramid. Ania iti panagkunam ti nasken a maaramid, Ann?

Ann: [Gagangay ti sungbatna iti saludsod]

Presidente ti Klase: Ania kadagidiay ti nasken a mayuna nga aramiden?

Ann: [Gagangay ti sungbatna]

Presidente ti Klase: Kasano ti kabiit a panagkunam a maaramidmo dayta?

Ann: [Gagangay ti sungbatna]

Presidente ti Klase: Kaanonto ti pannakaiwakastayo kadagiti dadduma a banag?

Ann: [Gagangay ti sungbatna]

Presidente ti Klase: Asino ti dawatam a tumulong kenka?

Ann: [Gagangay ti sungbatna]

Presidente ti Klase: Ania ti impaaramidmonto iti tunggal tao?

Ann: [Gagangay ti sungbatna]

Presidente ti Klase: Isuratta nga agpadpada tapno dita malipatan.

Maika-4 nga addang: Ikeddengyo no kaano a surnadanyo ti naituding nga aramiden

Presidente ti Klase: Agsaratanto kalpasan ti makalawas manipud ita, ket no adda mabaliwan wenno adda kasapulam sakbay dayta, asitgannak latta.

Maika-5 nga addang: Ipekta ti pammaregta ken panagyaman.

Presidente ti Klase: Ann, maragsakanak unay kadagiti planom nga aramiden. Nangngegko nga agsasarita dagiti ub-ubbing a babbalasitang ket pudno a maay-ayoda nga umay. Agyamanak iti naaramidmo. No masapulkonto manen ti tulongmo, ammok a mapangnamnamaanka.

Paglilinnawagan dagiti saludsod wenno masao dagiti babbalasitang. Ipaganetget ti pateg ti maika-3 nga addang, a panangpalubos iti tao a mangisingasing iti no *ania* a pudno ti aramidenna *inton ano*. Daytoy ti inkumitda a mangawat iti pagrebbengan. Nasken a surnadan ti dadaulo a siaannad babaen ti agtultuloy a panagdamagna no *ania* ti aramididen ti tao ken *inton ano* a maiwakas ti trabaho. Saan a nasayaat no dadduma ti pannakaaramat ti panangipakumit iti pagrebbengan no agpampambar laeng ti tao a mangaramid iti trabahona. Saan pay a nasayaat no dadduma ti pannakaaramatna no maipakumit ti pagrebbengan iti naituding nga aramiden ket awan ti anus ti dadaulo wenno panagtalekna a mangkita iti pannakaiwakasna ket isun a mismo ti mangaramid. Ballaagan dagiti babbalasitang iti kasta a di nasayaat a panangaramat.

Ti Panangipakumit iti Pagrebbengan Mabalin a Makatulong iti Adu a Kasasaad

Aramid iti klase nga agrugrupo wenno agpaparis

Ita ta nakitan dagiti babbalasitang ti naiparang, tudingan ida a mangsanay a mangipakumit iti pagrebbengan iti tunggal maysa iti panangaramat kadagiti sumaganad a kasasaad, wenno dadduma pay a mapiliyo. Pasurot kadagiti babbalasitang dagiti addang a naisurat iti pisarra.

1. Nabagaan ti klaseyo a mangibasbasa iti bulsek a balo nga agnaed iti purokyo. Nasken a mapankayo iti saggaysa nga oras a mamindua iti makalawas. Mangtuding iti kameng ti klase a mangidaulo iti daytoy a proyekto ken mangurnos iti isasarungkar.
2. Naplano ti tariptong dagiti agtutubo iti lugaryo innem a lawas manipud ita. "Palubosandak nga Agpayakpak" ti tema. Mangtuding iti mangidaulo iti pannakaipadamag daytoy a pasamak.
3. Sika ti presidente ti koro iti pagadalanyo. Uppat ti benneg ti koro. Ti presidente ti makaammo a mangurnos iti musika—panagiwaras, panagur-or, ken mangipanamna nga adda amin sadiay no agkanta ti koro kadagiti sabali a pagadalan. Mangtuding iti kameng ti koro a mangpanunot iti wagas a pannakaiwanwan ti musika ken mangidatag iti kapanunotanna iti koro iti sumuno a panagsanay.
4. Sika ti inaunaan a babai iti kaamaanyo. Adda pettat a napasamak, ket tallo nga aldaw nga awan dagiti dadakkelyo ket nabatika a mangiwanwan kadagiti tallo a kakabsatmo a babai—agtawen iti walo, siam, ken sangapulo-ket-dua. Masapulmo ti panawen nga

agadal para iti eksamenmo iti ngalay ti tawen iti pagadalan. Kasano ti panangipakumitmo iti pagrebbengan iti pannakaisagana ti taraon, lunglungan, ken pannakaiwakas kadagiti dadduma pay nga aramid iti pagtaengan?

Panaglilinnawag

Agpaliw bayat ti panagsanay dagiti babbalasitang ket tulongan ida no nasken. No adda pay oras, sangaparis ti mangidatag iti naituding nga aramidenda. Paisingasing kadagiti babbalasitang iti dadduma pay a kasasaad (Simbaan, kaamaan, pagadalan, trabaho) a makatulong iti pannakaammo a mangipakumit iti pagrebbengan.

Panangipakat iti Adalen

Ikkan dagiti babbalasitang iti lapis ken papel. Paisurat iti tunggal balasitang iti papelna dagiti nadumaduma a pagrebbenganna. Paamiris kadagiti babbalasitang ti listaanda ket kitaen no maaramatda dagiti pagbatayan ti panangipakumit iti pagrebbengan iti maysa kadagitoy a pagrebbengan. Paaramat kadakuada dagiti lima nga addang bayat daytoy a lawas.

Iti Mamagbaga Kadagiti Agtutubo a Babbai: Panangurnos Kadagiti Adalen Manipud Kadagiti Bitla iti Sapasap a Taripnong

Kasayaatan a pagalaan iti inayon nga adalen ti balikas dagiti sibibiag a propeta. Mangpili iti bitla iti agdama a taripnong a naipablaak iti *Ensign* ken kadagiti magasin a para iti sangalubongan. Ikkannakayo iti gundaway ti panangisagana ken panangidatag kadagitoy nga adalen nga iturong ti Espiritu iti panangited iti naipangruna a kasapulán dagiti kameng ti klase. Nasken a mapakaammuan dagiti agtutubo a babbai a maisapsapa no ania a bitla ti maisuro tapno makapagsaganada iti panaglilinnawag. Iti panangurnos kadagitoy nga adalen, aramaten ti pannursuro dagiti Nangato nga Agrebbeng, bitla kadagiti taripnong, ken dagiti nasantuan a kasuratan.

Panangisagana ken Panangidatag Kadagiti Adalen

Suroten ti isu met laeng a wagas ti panangisagana ken panangidatag kadagitoy nga adalen a kas iti panangisurot kadagiti adalen iti pagbasaan. Mainayon iti dayta, makatulong dagiti sumaganad a panangisagana:

1. Ikararag ti panangikeddeng no ania a pagbatayan ti ebanghelio wenno kangrunaan a kapanunotan ti maisuro iti mapili a bitla. Mangbalabala iti dua wenno tallo a pangtulong a kapanunotan a makatulong iti kangrunaan a kapanunotan.
2. Ikeddengyo no ania ti kayatyo a magun-od a kas banag ti adalen. Kas pagarigan, kayatyo kadi a tulongan dagiti kameng ti klase a mangawat iti pagbatayan, pabaknangen ti pammatida, pasayaaten ti galadda, wenno maparegta a mangbaliw iti kababalinda?
3. Urnosén dagiti masapul iti adalen. Aramaten ti Topical Guide ti Biblia ni Ari Santiago nga edision dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw no adda sabali a pagsasao malaksid iti Ingles a pangsapul kadagiti mainayon a pagibasaran iti nasantuan a kasuratan. Agdamag iti mangimaton iti biblioteka ti balay a pagmimitingán iti mabalin nga aramaten.
4. Mangisagana kadagiti saludsod maipanggep kadagiti napili a naadaw a sao ken nasantuan a kasuratan iti bitla. Ania ti kayat a sawen dagiti naadaw a sao ken nasantuan a kasuratan? Idilig dagitoy kadagiti agtutubo a babbai (kitaen ti 1 Nephi 19:23).
5. Mangpili iti wagas ti panangisuro a pakairamanan dagiti agtutubo a babbai, ken tudingán dagiti kameng ti klase a makiraman. Idilig iti *Teaching—No Greater Call* (33043) para iti pannakailawlawag dagiti wagas iti panangisuro.

Mabalin a makatulong ti sumaganad a tsart iti panangisagana iti adalen manipud iti bitla.

Paulo ti bitla: _____

Pagbatayan ti ebanghelio wenno kangrunaan a kapanunotan: _____

Mangtulong a kapanunotan: _____

Maisingasing a Panangurnos

1. Umuna nga idatag ti pagbatayan ti ebanghelio ken dagiti mangtulong a kapanunotan.

Maisingasing a Wagas ti Panangisuro

• Isurat iti pisarra ti pagbatayan iti ebanghelio ken dagiti mangtulong a kapanunotan. Aramaten ti adalen a banag, estoria, ladawan, nasantuan a kasuratan, wenno makaited-pagpanunotan a saludsod a pangidatag iti adalen.

2. Idatag ti bagi ti adalen.

- Ania ti nasao ti Apo maipanggep iti pagbatayan ti ebanghelio?
- Ania ti nasao dagiti propeta maipanggep iti daytoy ita a panawen?
- Kasano a maaramattayo ti pagbatayan ti ebanghelio iti inaldaw a panagbiagtayo? Kasano a makatulong ti panagtungpal iti daytoy a pagbatayan iti pannakanayon ti pammatitayo ken iti panagaramidtayo iti nalinteg a panggeddeng ken iti pannakarisut dagiti parikuttayo?

• Sapulen ken paglilinnawagan dagiti nasantuan a kasuratan nga adda iti bitla ken ania pay a mainayon a nasantuan a kasuratan a pangilawlawag iti pagbatayan ti ebanghelio.

• Agsaludsod maipanggep kadagiti naadaw a sao a naggapu iti bitla. Mangted iti estoria ken pagarigan manipud iti bitla a mangiladawan iti pagbatayan ti ebanghelio.

• Agsaludsod ken iturong ti panaglilinnawag a makatulong kadagiti agtutubo a babbai a mangaramat iti pagbatayan iti ebanghelio iti biagda.

• Awisen dagiti kameng ti klase a mangibinglay iti padas, rikna, ken pammaneknekda maipanggep iti topiko a paglilinnawaganyo. Inayonyo ti bukodyo a rikna.

3. Igibus babaen ti pananggupgop iti naisuro.

• Paneknekanyo ti kinapudno ti pagbatayan ti ebanghelio nga insuroyo ken ti pateгна iti biagyo.

TI SIMBAAN NI
JESUCRISTO
DAGITI SANTO
ITI UD-UDINA NGA ALDAW

